

BIBLIOTECA DE FILOSOFIE

CLASICI FILOSOFIEI UNIVERSALE

BIBLIOTECA DE FILOSOFIE

JAKOB BÖHME

**Aurora
sau
răsăritul
care se întrezărește**

Editura Științifică

JAKOB BÖHME

**Aurora
oder
Morgenröte im Aufgang**

Das ist:

**Die Wurzel oder Mutter der
Philosophie, Astrologie und
Theologie aus rechtem Grunde,
oder Beschreibung der Natur**

JAKOB BÖHME

Aurora

sau

răsăritul care se întrezărește

Aceasta înseamnă:

Rădăcina sau muma filosofiei,
astrologiei și teologiei pe temeiul
adevărat, sau descrierea naturii

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ

București, 1993

Traducere de GHEORGHE I. CIOROGARU

**Studiu introductiv, note și revederea traducerii de
RODICA CROITORU**

Serie îngrijită de IDEL SEGALL

STUDIU INTRODUCTIV

DESPRE VIAȚA ȘI OPERA LUI JAKOB BÖHME

S-a născut la Alt-Seidenberg, lângă Görlitz, în 1575. Se spune că provenea dintr-o familie de țărani înstăriți; bunicul său, Ambrosius Böhme, deținuse funcția de ȋircovnic (*Kirchvater*), iar tatăl filosofului, pe nume tot Jakob Böhme, fusese jurat (*Gerichtsschoppen*) și avea oarecare instrucție. Ei se îndeletniceau totuși cu munci agricole, cărora l-ar fi destinat și pe viitorul filosof, dacă n-ar fi avut o constituție firavă. Jakob Böhme fiul s-a bucurat, din acest motiv, de o educație mai aleasă, fiind trimis la școala din Seidenberg, care deși era o școală religioasă obișnuită — o *Stadtschule* — se bucura de un renume bun. Învăță să scrie, să citească, precum și elemente de latină; totodată face cunoștința pastorului lutheran Martin Möller, care a exercitat o influență remarcabilă asupra sa. În această perioadă prinde contur vocația viitorului filosof mistic, odată cu prima viziune: fiind pe cîmp i-a apărut, între niște tufe, imaginea unui vas cu galbeni; de uimire a părăsit locul; revenind ulterior nu a mai găsit nimic. La 14 ani și-a început ucenicia (1589) în breasla cizmarilor, pînă în 1592, cînd a devenit calfă.

Pe cînd era ucenic de cizmar a avut a doua revelație: fiind duminică și toți ai casei plecați, i-a apărut în prăvălie un străin, care voia să cumpere o pereche de cizme. Cum Böhme nu avea dezlegare de la meșter să-i țină locul, a cerut călătorului un preț exagerat, cu scopul nemărturisit de a-l face să renunțe. Acesta plătește suma cerută și ia cizmele, iar cînd să plece îi prevestește ucenicului faima de care va fi înconjurat în viitor și persecuțiile pe care va trebui să le îndure. După plecarea

străinului care i-a aprins vocația, s-a dovedit că cizmele vândute nu lipseau, și nici banii plătiți nu erau de găsit. Böhme petrece șapte zile în meditații și contemplare divină; drept care, maistrul său l-a concediat, pe motivul că nu avea nevoie de un „profet domestic”. Se angajează apoi ca muncitor zilier, colindând țara. În 1594 se întoarce la Görlitz, cu intenția de a rămâne definitiv. În 1599 devine maistru cizmar, obține dreptul de burghez, după care se însoară, are patru fii și două fiice.

În 1600 are cea de-a treia viziune mistică: privind un vas de cositor care sclipea în soare a avut sentimentul că pătrunde în miezul lucrurilor, că înțelege natura lor. După 10 ani a avut o altă iluminare asemănătoare, asupra unității și coerenței experiențelor particulare, aparent disjuncte. În urma acesteia, Böhme a început să-și aștearnă reflecțiile pe marginea experiențelor sale mistice, exersându-se totodată asupra conceptului filosofic. Nu i s-a părut că a scris mult — deși lista operelor sale (cărți sau corespondență cu caracter teoretic) este destul de cuprinzătoare pentru un filosof care și-a exercitat vocația independent de travaliul necesar întreținerii ființei sale fizice. În *A XV-a epistolă teosofică* mărturisește că a scris puțin, dar că a făcut-o numai „pentru propria-i aducere-aminte și exercițiu divin” (p. 140).

În 1619 și 1620 se află la Praga, unde face comerț cu minuși de lână, pe care le cumpără de la țărani din Lusacia, pentru a le revinde la țîrg. În urma șederii la unul dintre prietenii săi nobili a contractat o pneumonie; cu greutate a fost transportat acasă, la Görlitz. Datorită febrei prea mari nu a putut rezista — ziua morții este nesigură: 11, respectiv 17 sau 21 noiembrie 1624. Se spune că s-a stins din viață cu sufletul împăcat, mărturisindu-i fiului său Tobias că aude muzica divină.

Și acum cîteva date despre *Aurora*, cartea gestată timp de doisprezece ani și care îl reprezintă cel mai bine ca filosof. Ea a avut o istorie contorsionată; autorul ei mai avea cam treizeci de pagini de scris, cînd un nobil, pe nume Carl von Endern, i-a cerut manuscrisul să-l citească; încîntat, el a făcut cîteva copii, pe care le-a pus în circulație; una din ele a căzut în mîinile pastorului primarius (protopop) Gregorius Richter, care, sesizînd abaterile față de dogma bisericii catolice, îl acuză pe

Böhme de necredință, numindu-l „profet fals“, „insurgent și eretic“. Există, în *Aurora*, afirmații de felul aceleia că învățătura creștină inițială a fost falsificată și pervertită de cărturari, prin persoana conducătorilor bisericii — ei sînt, după Böhme, expresia „naturii umane decăzute“ (p. 145). O astfel de idee nu putea să nu atragă protestele și condamnarea de către reprezentanții bisericii catolice. Astfel că la 28 iulie 1613, filosoful este chemat în fața instanței. La 30 iulie, în casa protopopului, predicatorii examinează credința lui Böhme, care, în urma răspunsurilor, se dovedește a fi corespunzătoare. De unde se deduce că pastorul cunoscuse ideile cărții numai din auzite. În *Apologia* adresată lui Richter, Böhme se apără cu subtilitate, trăgîndu-l, la rîndul său, la răspundere pe pastor pentru abuzurile sale, într-un joc de cuvinte: „preadreptule judecător (*lieber richtenden Richter*) — spune el — ce ați făcut cu Hristos, care va deveni el însuși judecător și-l va judeca pe judecătorul cel drept?“ (*... und wird richten den richtenden Richter?*) (apud KOYRÉ, *La Philosophie de — Jacob Boehme*, p. 57 sbs.). În urma judecății, Böhme s-a văzut constrîns să predea manuscrisul și să părăsească orașul; de asemenea, i s-a interzis să mai scrie în viitor — sentință care nu a făcut altceva decît să-i sporească faima.

Urmează o perioadă de tăcere de 6—7 ani din partea lui Böhme, timp în care Richter, nerespectînd convenția, continuă să-l atace. Filosoful își începe acum șirul lung al călătoriilor. Întreține relații amicale cu nobili, chimiști, medici, care i-au acordat sprijinul lor material atunci cînd cizmăria mergea prost. Nu-și mai poate vedea de afaceri și de îndatoririle familiale; ca urmare, abandonează meseria de cizmar.

Aurora a rămas neterminată în mod simbolic — nu numai împrejurările nefericite prin care a trecut au făcut să nu se încheie, dar prin însuși mesajul său ea se cuvine să rămînă un avertisment permanent și o chemare la dreapta cugetare și la ideea perfectibilității omului prin reflecție introspectivă.

Despre scrisul lui Böhme se spune că este necizelat, lipsit de suplețe și că din modul său de expunere circular cu greu se poate desprinde ideea (HEGEL, *Prelegeri de istorie a filosofiei*, vol. II; KOYRÉ, *op. cit.*) — obiecții

despre care nimeni nu ar putea spune că ar fi neîntemeiate. Obscuritatea sa însă reflectează zbaterea de a reda profunzimile gândului. El nu s-a mai preocupat de latura exterioară a ordonării expunerii, căci nu s-a format ca filosof prin lecturi din Platon și Aristotel, de la care să fi învățat cum să-și disciplineze tentațiile filosofice. El face filosofie fără să fi asimilat creațiile de vîrf de dinaintea lui. Lecturile sale sînt din mistici, alchimisti, teosofi (Luther, Paracelsus, Sebastian Franck, Valentin Weigl), care nu au fost mari maestri ai redării gândului într-o formă clară și universal inteligibilă.

Dificultățile pe care le întîmpină interpretarea gândirii sale, prea puțin influențate de tradiție, amintesc pe primii filosofi care, de asemenea, făceau operă de pionierat. La fel ca la ei, particularul și concretul dobîndesc arbitrar valoare universală, iar parabola ține locul demonstrației. Böhme nu folosește concepte filosofice, care abia se elaborează prin tatonările sale. De aceea, „acuratețea“ expresiei sale stă în adecvarea metaforei la ideea exprimată Böhme nu este precis, el este expresiv. Iată una din frazele sale, reprezentativă pentru modul său de a gândi și de a se exprima — forma, de o mare frumusețe, întinde capcane înțelegerii: „Bardul și-a acordat lăuta și și-a dres glasul. Mirele sosește. Ia seama să nu ai în picioare podagra iadului cînd pornește hora...“ (p. 106).

Ideile sale nu sînt nici puține, nici lipsite de profunzime; dar, fiind tributare subiectivității, scade forța de transmitere. Pentru a exprima fondul metafizic al gândirii sale, afirmă KOYRÉ (*op.cit.*, p. 395), ar fi trebuit să posede un aparat metafizic ca acelea ale lui Schelling sau Hegel.

Mai există un alt motiv al obscurității scrisului său, dincolo de condiția filosofului de autodidact cu vocație de creator. De acesta Böhme este el însuși conștient, și cu toate strădaniile sale, el nu a știut cum să-l depășească: anume imposibilitatea de principiu de a reda faptele de excepție provenite din revelație în limbajul comun al vieții de toate zilele. Dar din încurcătura în care se află teosoful, limba vorbită a început să-și dezvăluie potențele filosofice — și aceasta este tema cea mai importantă pe care a lăsat-o Böhme spre meditație filosofiei care l-a precedat.

Este considerat cel mai celebru mistic protestant. HEGEL (*op. cit.*, p. 381) îl numește „primul filosof german“. Principiul protestant al interiorității gândirii și comportamentului constituie elementul de modernitate al filosofiei sale. Totuși, el nu a pătruns cu totul modul modern de gândire și exprimare, datorită lipsei conceptului filosofic, pe care îl înlocuiește cu realitatea însăși, dar folosită arbitrar — spune Hegel.

SCHELLING l-a considerat „o apariție minunată în istoria omenirii și, mai ales, în istoria spiritului german“ (*Untersuchungen über das Wesen der menschlichen Freiheit*, 1809). Influența lui Böhme se face simțită în opera sa prin doctrina absolutului ca indiferență pură și identitate a subiectului cu obiectul; de asemenea, în reluarea celor trei momente ale divinității. Alături de misticul francez Saint-Martin, Schelling a contribuit într-o mare măsură la răspândirea europeană a operei lui Böhme.

Se consideră că apariția Iluminismului german a fost favorizată de idei cuprinse în opera filosofului protestant. De asemenea, a inspirat unele cercetări de alchimie întreprinse de Newton. Și-a mai exercitat influența asupra lui Franz von Baader, Spinoza, Leibniz, Hegel, Schopenhauer. (În *Lumea ca voință și reprezentare* folosește conceptul de „magie“ al lui Böhme, și însuși conceptul de voință ca esență a lumii este de inspirație böhmeană), Nietzsche, Feuerbach, Kierkegaard (prin conceptul de „angoasă“), Bergson, Heidegger, și este considerat premergătorul „filosofiei vieții“ (*Lebensphilosophie*). Berdiaev a semnalat influența sa în Rusia, asupra lui Herzen, Soloviev, a sofianicilor și a lui Dostoievski (în relația dintre Dumnezeu și răul universal, precum și în ideea de „inocență“ tragică). Rembrandt a fost inspirat de metafizica sa a luminii. Novalis a scris o poezie *Către Tieck* (*An Tieck*), ca un omagiu adus lui Böhme, cel care l-a transformat pe Tieck în conducătorul spiritual al romantismului german.

Ideile sale s-au răspândit repede în Anglia și Olanda. În 1646, Charles I i-a tradus operele în limba engleză. În 1673, la Amsterdam, a apărut o primă „colecție“ din scrierile sale, sub îngrijirea lui H. Belke, iar în 1682, tot la Amsterdam, i-a urmat o a doua, sub semnătura lui J.G. Gichtel. Discipolul său Abraham von Frankenberg a reu-

nit și editat pentru prima dată operele lui Böhme în 1682. Opera completă și riguros stabilită a apărut abia în 1730, după originalul autorului și prin comparare cu copiile mai vechi și mai renumite. Aceasta este ediția Ueberfeld, cea mai celebră din câte au apărut. Titlurile latine ale opărilor sale aparțin editorilor. Titlul *Aurora* a fost dat de un prieten al filosofului, dr. Balthasar Walther, directorul Laboratorului de chimie din Dresda, cel care l-a numit pe autorul cărții *philosophus teutonicus*.

Operele lui Böhme sînt următoarele:

- 1612 *Die Morgenröte im Aufgang (Aurora)*.
 1619 *Von den drei Principien göttliches Wesens (De Tri-bus Principiis)*.
 1620 *Vom dreifachen Leben des Menschen (De Triplici Vita)*.
 Antwort auf die 40 Fragen von der Seelen (Psychologia Vera).
 Von der Menschenwerdung Christi (De Incarnatione Verbi).
 Ein Buch von 6 Punkten (Sex Puncta Theosophica).
 Vom himmlischen und irrdischen Mysterio (Mysterium Pansophycum).
 Von den letzten Zeiten an P.K. (Paul Keim).
 1621 *(De Signatura Rerum)*.
 Von der vier Complexionen (De Quattuor Comple-xionibus).
 Apologia an Balthazar Tilken (Apologia contra B. Tilken).
 Bedenken über Esaias Stieffeln (Anti-Stiffelius, I).
 1622 *Von der wahren Busse*.
 Von wahrer Gelassenheit (De Aequanimitate).
 Von der Wiedergeburt (De Regeneratione).
 (De Poenitentia).
 1623 *Von der Vorsehung und der Gnaden-Wahl (De Electione Gratiae)*.
 Mysterium Magnum über Genesin.
 1624 *Eine Tafel der PRINCIPIORUM an Johann Sigmund von Schweinich und Abraham von Frankenberg (Ta-bulae Principiorum)*.
 Vom übersinnlichen Leben (De Vita Mentali).

Von goettlicher Beschaulichkeit (Theosopia).

Von den 2. Testamenten Christi (De Testamentis Christi).

Gespräch einer erleuchteten und unerleuchteten Seele (Colloquium Viatorum).

Apologia wieder den Primarium zu Goerlitz Gregorium Richter (Apologia contra Gregorium Richter).

Von 177 theosophischen Fragen (Questiones Theosophicae).

Auszug der Mysterii Magni.

Ein Gebeth-Buechlein.

Tafel goettlicher Offenbarung der drei Welten, gehöret zur 47-ten Epistel (Ep., Th., XLVII).

Vom Irrthumb Ezechiel Meths (Anti-Stiffelius, II).

Vom juengsten Gerichte.

Briefe an unterschiedliche Personen (Epistolae Theosophicae).

Lor li se adaugă: *Von sechs mystischen Punkten (Sex Puncta Mystica), Schluessel (Clavis) și (Clavis specialis).*

IDEEA DE CALITATE

Calitatea este, în ontogeneza expusă de Böhme, elementul prim al devenirii în natură. Dar, cu toată importanța acordată în alcătuirea celor existente, forma pe care i-a dat-o spre a putea fi pusă în circulație nu este rezultatul unor prelucrări îndelungate, care să dea reflecțiilor sale o expresie unitară și să-și dobândească astfel universalitatea în înțelegerea și transmiterea conținutului său. Nu există deci, la Böhme, un concept, ci numai o „idee“ de calitate, care apare fie sub sensul de „matcă“ a celor însuflețite și neînsuflețite, fie de posibilitate de transformare a lucrului, identificată cu „mișcarea, vibrația, mobilitatea“ acestuia (p. 73), dar și ca spirit al lucrului, cel care dispune de mulțimea prefacerilor sale. De exemplu, în cazul căldurii, calitatea desemnează ceea ce, prin ardere, duce la eliminarea elementelor impure, adică la renunțarea la ceea ce nu este căldură, dar care îi însoțește manifestările. Este, cu alte cuvinte, acel ceva sau spiritul care menține esența lucrului. Aceste sensuri

sintetizează ideile de *origine* și *devenire*, și sînt comune celor patru forme sau serii sub care apare ideea de calitate: mai întîi este divizată în patru specii constitutive ale structurii lucrurilor (amar, dulce, acru, sărat), ale „chimiei“ devenirii ființei în genere, după care urmează două de altă factură, inspirate de moralitate (bine — rău), dar cu funcție asemănătoare primelor, pentru ca apoi să fie introdusă o singură calitate — căldura — părăind, după proprietăți, să se tragă din primele patru, iar în final, acestea din urmă să se regăsească în șapte spirite-calități originare.

Calitățile moral-ontologice au sfera cea mai cuprinzătoare; ele sînt *binele* și *răul*, pozitivul și negativul în constituirea lucrurilor din natură. Valabilitatea lor se întinde între momentul simbolic al „căderii“, al ieșirii creației din starea cerească în lume, în procesualitate și devenire, pînă la momentul ultim în ordinea naturală, desemnat prin „judecata de apoi“. Prin ea se poate înțelege încheierea unui ciclu al dezvoltării și începerea altuia, asemănător celui existent în etapa de început a Creației.

Binele și răul nu au sens decît pentru natură în starea ei impură, coruptă; unicitatea voinței divine în starea cerească, pură, a celor create, nu ar fi dat posibilitatea de manifestare a elementului rău, a negativului care să se opună și să răstoarne binele dominant, pozitivul. De aceea, stării cerești nu îi este proprie devenirea, lupta contrariilor — cum am spune în termeni mai moderni. Astfel, elementul evolutiv al naturii ca atare, desprins de generatoarea sa divină, este prezența negativului — blamat într-o expunere dominant mistică, pentru tendința sa distructivă față de echilibrul inițial, care este identificat cu perfecțiunea sau cu ceea ce este bun la modul absolut. De asemenea, și din punct de vedere moral, în urma decantării rezultate după simbolica judecare finală a faptelor din lumea naturală impurificată, răul, negativul, sînt excluse din principiu (cel moral, al respectării și realizării binelui).

Calitatea în acțiune, modul de a deveni conform calității, este actul de „calificare“ (p. 75). Există o calificare întru realizarea binelui (de „fructe bune“) și o calificare întru rău (prin care se fac „fructe rele“). Prima e stimu-

lată de Duhul Sfînt, care o străbate ca o sevă vitală, iar a doua e supravegheată și întreținută de puterea diavolului. Cele două calități au făcut, inițial, corp comun în sînul aceluiași copac, prin care Böhme simbolizează natura și cunoașterea. Metafora copacului include germenii dialectici și ontogenezei: cele două calități originare nu sînt concepute ca două abstracții distincte, nici nu au rolul de a satisface numai o schemă morală, ci funcția lor depășește acest cadru, întemeindu-se în principiul după care Böhme a gîndit întreaga existență. De aici abia calitățile dobîndesc un sens moral. Pătrunderea oamenilor de calitatea cea bună înseamnă salvarea (de puterea distrugătoare a răului moral) și maturizarea pentru o viață demnă, bine orientată. Pătrunderea celei rele este pierzania și căderea lor (imposibilitatea de a-și mai orienta viața după modul originar).

Dualitatea bine—rău în natură și interioritatea umană este reflexul imixtiunii diavolului și al dorinței sale de supremație peste puterea originară și, în același timp, al menținerii puterii divine în drepturile sale inițiale, ceea ce constituie o garanție permanentă a luptei contra răului. Una reprezintă forța primă și totodată supremă, a existenței, cealaltă este forța secundă, derivată și care revendică aceleași drepturi, în virtutea descendenței lor comune.

Apariția răului, trecerea din starea sa latentă în cea manifestă de competiție, este redată alegoric de Böhme prin marea putere de seducție a calității rele. În copacul inițial existau cele două calități, indiferente primelor exemplare umane, Adam și Eva. La un moment dat, ei se află între imperativul respectării prescripției divine — anume de a nu se atinge de fructele copacului, și îndemnul diavolului, de a călca interdicția, în scopul fîresc al intrării în relație cu cele înconjurătoare. Nu putem să nu recunoaștem subtilitatea alternativei. Dacă prima posibilitate implica o restricție necondiționată în numele instanței supreme (încălcarea sa fiind sancționată iminent, pe măsura atotputerniciei divine), cea de-a doua, transferînd centrul puterii de la divinitate asupra omului însuși, are o formă de exprimare mai laxă, nemaifiind un imperativ, ci un îndemn. Omul, deși sfîșiat între menținerea stării de determinare și înfruntarea riscului, face

totuși alegerea fatală, care a marcat evoluția sa și a lumii înseși.

Invocînd o cerință firească, diavolul își sporește șansele de reușită și poate intra astfel în competiție cu principiul binelui, reprezentat de Dumnezeuul atotputernic. Argumentul pe care îl oferă forța negativului este, în ultimă instanță, unul teoretic, îndreptat spre cunoaștere, nu este un șiretlic al puterii maligne, adică o tentativă secundară, care să nu poată susține întreaga greutate a dialecticii celor existente. El se poate măsura cu argumentul divin — acela de a păstra binele stării prezente prin credință, care afirmă inutilitatea stabilirii relației imediate cu cele înconjurătoare, înțelegerea lor petrecîndu-se prin legea interioară a prezenței divinului.

Cu tot interesul actual pe care îl suscită elementele de modernitate ale gîndirii lui Jakob Böhme, ar fi simplist și incorect să echivalăm categoriile polare de bine—rău cu ideile de credință și respectiv de cunoaștere și să facem din misticul tulburat de problemele ființei un critic al religiei și un deschizător de drumuri în dialectică și gnoseologie.

Gîndirea lui Böhme este într-o mare măsură pătrunsă de soluții teologice la probleme de ontologie și gnoseologie (cum ar fi importanța vitală a Duhului Sfînt pentru existență și a Trinității ca mod de structurare a întregului), spre a putea decide că avem de-a face cu un laic deghizat într-o haină mistică. În mintea lui Böhme se unesc elemente alegorice, care păstrează tradiția, cu elemente științifice, pătrunse de atmosfera laică a Renașterii; inima sa pioasă, care crede în triumful vieții veșnice stă alături de o gîndire modernizată, care aduce corecții doctrinei catolice. E dificil de hotărît în care parte înclină balanța, căci nu putem ține seama numai de opțiunea explicită a autorului pentru calitatea cea bună, concentrată în simbolul „arbore sfînt“, aflat sub protecția Sfîntului Duh. Mesajul său, prin care expune evoluția celor două calități din natură (și a celor două „împărății“ întemeiate pe ele: cerul și iadul), în speranța trezirii conștiinței cititorului și aderarea la lumea cea dreaptă a calității bune, nu are doar un sens religios, ci și unul moral în sens larg, valabil deopotrivă și într-un context laic.

Întregul structurat după această dualitate fundamentală — bine—rău — este privit de Böhme sub trei aspecte: filosofic, astrologic și teologic. *Filosofia* urmărește cele două calități în cunoașterea spiritului; ea este o cosmo- și ontogeneză realizate de „puterea divină”; de asemenea, esența și posibilitățile de creație ale forței primordiale (incluzînd aștrii, elementele în totalitatea lor, îngerii, oamenii, diavolii, raiul, iadul) constituie obiectul investigațiilor sale. *Astrologia* interpretează binele și răul în care trăiesc creaturile sub influența forțelor naturii, a aștrilor și elementelor. *Teologia* prezintă cele două calități ca pe opoziția rai—iad, fiind totodată un îndreptar al felului în care credința și spiritul oamenilor pot învinge forțele iadului, în vederea fericirii eterne; cu mențiunea că răul care nu cuprinde în sine într-o măsură suficientă binele, nu se mai poate transforma în contrariul său (oamenii prea pătrunși de calitatea rea a iadului nu mai pot îndrepta nimic).

În altă ordine față de cele două calități primordiale — bine—rău — care determină jocul forțelor creatoare ale lumii, se află calitatea numită *căldură*; ea este, de asemenea, o calitate a devenirii tuturor celor ce există, vii și nevii — nepăstrînd din corespondentul său particular decît forța sa germinativă, dilatatoare, extensivă. Ea are două specii, lumina și întunericul sau calitatea/specia cea bună și respectiv cea rea.

Căldura în calitatea ei bună o cuprinde și pe cea rea, prin care sînt desemnate efectele sale negative, cele prin care arde, devenind dăunătoare. Deși calitatea căldurii e unică, ea „are două izvoare distincte” (p. 74) — acesta este artificiuul de care se folosește Böhme pentru a salva mișcarea dialectică în care antrenează calitatea în natură și pentru ca aceasta să nu intre în conflict cu ideea de puritate a stării inițiale, mereu identică cu sine și autosuficientă. Dialectica este proprie numai stării impure din natura pămîntească — deci numai aici calitatea rea a căldurii, întunericul, este cuprinsă în cea bună, lumina. De aceea, inferează el, sînt două izvoare aparte pentru fiecare din speciile calității numite căldură.

Lumina este elementul favorabil al căldurii, pe care o potențează, făcînd-o astfel utilă celorlalte calități; în lipsa luminii, căldura are efecte distrugătoare. Pentru a-și

exercita rolul binefăcător, căldura trebuie să dispună de lumină suficientă, spre a putea anula efectul distrugător al speciei rele: „iarna vedem lumina Soarelui, dar razele căldurii nu pot ajunge în aceeași măsură pământul“ (p. 74). Simbolic, Duhul Sfânt, care e sufletul (*anima*) tuturor, trăiește și se dezvoltă prin lumină — aceasta este și reprezentarea sa plastică obișnuită, un nimb de lumină.

Frigul este o calitate la fel de importantă precum este și căldura, întrucât este reversul ei. El se află răspândit în întreaga natură (ființe și lucruri) și atenuează efectele negative ale căldurii — este cel care o ajută să-și mențină rolul (calitatea) în natură. Asemeni căldurii, frigul are două specii: una bună, care atenuează căldura excesivă întreținând viața, și alta rea, care distruge la fel ca și căldura, în primul rînd viața.

Din tandemul de calități căldură—frig iau naștere aerul și apa; căldura lucrează în sens invers cu apa (o evaporă), iar frigul cu aerul. Böhme deduce aerul din căldură, pe care o desemnează ca primă, dar îi atribuie același rol original ca și acestuia: aerul „este cauza și sufletul oricărei vieți și oricărei mișcări în această lume“ (p. 75). Tot astfel se întîmplă și cu apa, care străbate toate viețuitoarele și plantele. Corpul ființelor constă din apă, iar sufletul lor din aer. Speciile lor sînt: una vitală, dătătoare de fericire, alta malefică și distrugătoare, la care se ajunge prin „revolta“ componentelor — ea e cea care determină, prin mișcarea pe care o include, calificarea aerului și a apei, și deci posibilitatea vieții pe pământ. De aceea este necesară coexistența celor două specii.

Prin mișcarea constitutivă calității se asigură perpetuarea vieții; ea stabilește relații cu întregul Univers, plecînd din izvorul original, dar declanșînd forțe și efecte diferite. Alături de calitățile polare, universale întregii existențe (cu valabilitate ontologică, etică, cosmologică) — cele de bine—rău — și de cea a căldurii, constitutivă numai din punct de vedere ontologic, se află alte patru calități cu valoare ontogenetică, nu mai puțin importante decît cea de dinainte (Böhme nu stabilește ierarhii între ele, ci numai indică faptul că perechea bine—rău este mai cuprinzătoare decît celelalte): calitățile amară,

dulce (plăcută), acră și sărată (aspră). Ele nu sînt tocmai polare între ele — deși fiecare este duală în sine, cuprinzînd două specii opuse — dar se completează și potențează reciproc. Ultimele sînt o aplicare la constituirea naturii a dualității universale, bine—rău, menținînd constant aceeași relație. Deși sînt formate printr-o aluzie senzorială la simțurile gustativ-tactile, de la acestea preiau numai ideea de formare destinsă (plăcută), astringentă, contractată, condensată.

Calitatea amară întreține viața, căreia îi e esențială — „e inima oricărei vieți“ (p. 76). Ea „contractă“ apa și colorează în verde plantele. Cînd e prezentă sub specia sa benignă, constituie un izvor de bucurie, iradiat de Duhul Sfînt, care o străbate; astfel, ea apare ca o imagine a bucuriei cerești. Specia sa rea distruge viața, operînd separarea corpului de spirit; ea antrenează focul, paroxismul amărăciunii, care stinge viața cu puterea sa distrugătoare.

Calitatea dulce, opusă celei amare, înviorează viața și îmblînzește răul (evident, numai sub specia sa bună!). Ea atenuază asperitățile care persistă în fiecare creatură. Specia sa rea influențează calitatea amară (în care „se aprinde“) prin intermediul apei, cauzînd boală și distrugerea corpului în genere.

Calitatea acră, contrară celei amare și dulci, temperază exagerările primelor două, antrenînd gustul și dorința de viață. Specia sa rea duce la tristețe, melancolie și la „un început al disperării“ (p. 77). Cînd echilibrul vital pe care este chemată să-l aducă dispare, apare angoasa existențială.

Calitatea sărată sau aspră continuă să le modeleze și îndulcească pe primele trei (de fapt, toate calitățile în afară de prima au acest rol), ferindu-le de „aprindere“ — ce reprezintă pericolul pierderii măsurii—; deschide apetitul gustului și apetitul vital în genere, datorită faptului că e „iute și ageră“. Specia sa rea se „aprinde în foc“, distrugînd viața; la fel se întîmplă atunci cînd e „aprinsă în apă“: duce la „uitarea binelui de orice fel“ (p. 77).

Dualitatea bine—rău, propagată prin cele patru calități constitutive existenței naturale, terestre se trage din dualitatea astrală a calităților. Aștrii, sub influența ce-

ului, formează în om și în animal spiritul „natural“ sau „sideric-astral“ (p. 83), din care izvorăsc răul și binele. Dealtfel totul în lume provine din acest „dublu izvor“, care determină marea mobilitate a celor din natură. La baza ei se află o voință, care străbate toate ființele și lucrurile, și care e totodată „un izvor bun și rău“ (p. 78). Ea este esența calității generice, prevestitoare a voinței noumenale a lui Schopenhauer. Voința caracterizează lumea pămîntească, care e duală fără excepție; numai îngerii și demonii sînt exclusiv buni și respectiv răi, cu toate că la origine toate lucrurile au fost făcute din aceleași calități ale naturii. Deosebirea dintre ele constă în modul de calificare a elementelor: în cer mai atenuat decît pe pămînt. În cer există toate elementele din natură, dar fără dualul lor malefic, ceea ce le face să apară mai puțin „dure“ și „active“. Această diferență se păstrează pentru a marca puritatea sferei divinității; ea nu ar trebui să fie sesizabilă, pentru că cerul este „inima naturii“. Dar, spune Böhme, este astfel pentru că în cer, ca și în creierul omenesc, „toate forțele sînt blînde și senine“, deși din el „pornesc toate puterile“ (p. 83). Dealtfel, dacă și cerul ar fi supus transformărilor ca și natura pămîntească, ar rezulta că starea de divinitate nu a întrunit dintru-nceput suma tuturor calităților.

„Sfera divinității este alcătuită din forță vitală și sunet — două apropiieri de conceptul ontologic al materiei primordiale. Böhme le dă numele de *salnitru* și *marcuriu*. Ele nu semnifică substanțele denumite salpetru/salnitru sau mercur (în germană: *Salniter/Salliter* și *Mercurius/Markurius*). Prin devierea de la sensurile lor alchimiste, Böhme intenționează o mișcare de abstractizare; el se ridică de la noțiunea care desemnează o substanță concretă la o noțiune abstractă, care desemnează propria-i idee ontologică. Astfel de termeni, își imaginează el, ar trebui să exprime problemele generale ale filosofiei. Salnitruul este totalitatea puterilor divine, antrenate într-o mișcare eternă și unică — el reprezintă creația. Marcuriul este complementul său; el este entitatea care marchează diferența; nu contribuie la formarea corpului, ci subliniază specificul lucrului și pune în valoare mișcarea, diversitatea modelării, modul de înfățișare. El apare ca un sunet, care dă măsura fiecărui lucru. Böhme

il aude în dezvoltarea armonioasă a tuturor ființelor de pe pământ, precum și în interiorul pământului, în metalele sonore, precum aurul, argintul, cuprul, fierul etc. — ele sînt destinate instrumentelor care să reproducă și să multiplice sunetul inițial. Salnitruul și mercuriul dau calitatea distinctivă a celor cerești, caracterizate prin armonie, prin care se deosebesc de echivalentele lor pămîntene compuse, de asemenea, din cele două elemente prime — cu modificările respective. Tulburarea salnitruului divin (Böhme nu implică niciodată și mercuriul în această prefacere, de unde deducem rolul său secund față de forța creatoare) prin cădere a determinat prevalarea corporalității în dauna armoniei.

Sunetul, ca element original, se naște din prima calitate, cea aspră, cu ajutorul salnitruului (care-i este „mamă”) (p. 154). Frecarea asprului cu amarul antrenează căldura devenită lumină vie, fulger; acesta activează puternic toate calitățile, care rămîn mereu într-o stare de agitație. Combinația de calități puse în mișcare de fulger iese prin orificiul destinat de cele șapte spirite (ele însele reprezentînd altă serie de calități) să fie poarta de ieșire a sunetului — gura. Altfel Böhme își imaginează că ființa ar fi „sfîșiată”, sunetul țîșnind exploziv în afară. Apa dulce face din sunetul brut sunet articulat, cuvînt.

Din centrul original în care „se naște focul” și din care se înalță fulgerul dătător de viață, apar și calitățile (p. 158). Chiar și în lemn există fulgerul vital, în propria lui sevă, care îl face să lumineze în foc; cînd fulgerul său luminos dispare, lemnul rămîne „un tăciune aprins”. Totuși, focul trebuie stins „cu apă dulce”, altfel puterea distrugătoare ajunge pînă la sevă, pe care o seacă „în toate cele șapte spirite originare” (p. 160), ducînd la uscăciune, de la care pînă la flăcările iadului nu mai e mult.

Nașterea calităților face simțită lipsa conceptului în explicația ontogenezei. Ea amintește de cosmogoniile orientale, prin puterea de sugestie a metaforei și prin dificultatea înțelegerii intenției: „spiritul înfocatului fulger se năpustește asupra spiritului aspru și tare, făcînd împreună un izvor teribil, plin de mînie și furie, care turbează, rupe, sfîșie cu mare înverșunare” (p. 155). Böhme este încă departe de gîndirea modernă, ca tehnică de operare

cu abstracții. El ridică la rang de universal particularul, doar prin funcția pe care i-o conferă — astfel sunetul este un element original și se numește *marcuriu*, care este și el născut dintr-o mamă sau forță — de asemenea originală — numită *salnitru*.

Să urmărim, pe scurt, calificarea în interiorul celor două tipuri de elemente prime. „Aprinderea“ sau revărsarea calității aspre sau astringente produce mișcarea de înăsprire, care duce la uscăciune, secătuire (de vitalitate), fiind sursa morții și a iadului. Corespondentul ei ceresc, deci cu asperitățile atenuate, are rolul binefăcător de a face spiritul mai ager și de a naște ființe creatoare; de asemenea, prin ea se formează culori, forme, vegetale, creaturi cerești și pămîntești.

A doua calitate a salnitrului este cea dulce — ea acționează asupra calității aspre, înmuind-o și îndulcind-o. E mai puternică decît prima, pentru că reușește să o stăpînească și să o modereze.

Din calitatea aspră, numită și *inimă* și din calitatea dulce, numită *căldură* (a nu se confunda cu calitatea ontologică a căldurii!), s-a format inima caldă care răspîndește viață sau Fiul lui Dumnezeu. Din inima supremă a luat naștere o altă inimă, care întreține ideea de divinitate, multiplicînd-o la nesfîrșit. De remarcat că în Dumnezeu-Tatăl cele două calități se califică reciproc; aceasta înseamnă că neexistînd o ordine strictă, și calitatea aspră o poate influența pe cea dulce.

A treia calitate este amară; ea reprezintă „al treilea spirit al lui Dumnezeu în puterea Tatălui“ (p. 130), împlinindu-le pe primele două (e „răzbierea“ lor). Aspectul său sugerează mișcarea: e „tremurătoare“ și „mereu crescîndă“. Din stăpînirea primelor două rezultă starea de bucurie înălțătoare. Simbolul său este culoarea roșie (dulcelui îi sînt specifice nuanțele de albastru, iar astringentului verdele).

Amarul înseamnă viață, mișcare și e denumit, asemenea asprului, *cor* sau *inimă*. Prin bucuria pe care o degajă, și care este un izvor al rîsului, calitatea amară exprimă viața într-un sens mai autentic uman, față de calitățile anterioare — întrucît rîsul e viață, nu mai e bucuria abstractă și generală a celorlalte calități — rîsul e specific omului, produsul suprem al vieții. Amarul este

temperat de dulce, dînd varianta benignă a celei de-a treia calități. Cînd „se aprinde“, cînd devine acută și excesivă, ea le antrenează în această mișcare dăunătoare și pe celelalte două, devenind otrăvitoare.

Varianta malignă a amarului, cea „aprinsă“, se aseamănă primei calități și respectiv spiritului miniei divine, care întreține focul iadului, iar pe pămînt răspîndește tristețea și mizeria umană.

A patra calitate sau spirit este căldura mare, dogoarea — ea constituie, spune Böhme, „adevăratul început al vieții și adevăratul ei spirit“ (p. 131). De la prima calitate, ideea de vitalitate s-a întărit progresiv. Calitatea aspră contractă și solidifică prin frig. Calitatea dulce aduce aparența și întreaga materie a corpului. Calitatea amară separă și dă formă. Căldura este spiritul autentic al vieții, care incită materia corporală prin spirit.

Interpătrunderea și potențarea reciprocă a calităților, astfel încît să dea impresia unei singure calități, este numită *marele mister al spiritului*. Prin această idee, Böhme se apropie cel mai mult de calitatea generică, și prin ea de conceptul de calitate. În pofida numeroaselor sale tatonări asupra calității, acesta (conceptul) rămîne un „mister“ nedezlegat încă de intelect: fiind totodată calitatea unică, dar care le cuprinde în sine pe toate celelalte. De aceea, poate că nu e tocmai hazardat să ne închipuim că Böhme s-ar fi ținut conștient departe de conceptul unic de calitate, privindu-l ca pe *misterul* care concentrează în el forța unică a Creației divine.

În natură totul apare ca o tendință către împlinire și ca o încercare de compensare a deficitului propriu și al elementului cu care intră în relație: calitățile aspră și amară sînt „luminate“ de cea fierbinte, bucurîndu-se de cea dulce. Calitatea dulce se află în conflict cu calitățile aspră și amară, de care se îndepărtează mereu, pe cînd acestea se „învioarează“ din calitatea dulce, „secîndu-i trupul“ (p. 133). Aceste calificări și interpătrunderi explică creșterea, dezvoltarea în natura organică și anorganică. Ele constituie elemente de dialectică sesizate de Böhme în natură; deși sînt expuse într-o formă naivă, se observă totuși prinderea nucleului contradicției dialectice, sesizarea salturilor, revenirilor, influența lor asupra formelor din natură, a structurii unor elemente organice (tija

la unele plante, frunzișul, formarea culorilor etc. — explicațiile date de autor aici ne apar însă prea mult poetice și prea puțin științifice).

Asprul și amarul, avînd în centrul lor dulcele, formează puterea divină. Dulcele dă naștere căldurii, și e totodată centrul milosteniei divine, din care se aprinde lumina și ia naștere Fiul. Acesta își răspindește lumina asupra întregului Univers ca un „fulger“ (ecou al fulgerului purtător de germeni vitali în focul original). În această ipostază, Fiul (dumnezeirea din el) se numește Duhul Sfînt, spiritul care iese din sine și se răsfrînge asupra lumii.

Nașterea Fiului apare ca un foc veșnic aprins, „în toate calitățile în același timp“ (p. 139), și care cuprinde totul — interior și exterior — pămînt și cer, însuflețite și neînsuflețite, inclusiv diavolul, care este tot o ipostază — negativă — a divinității.

A cincea calitate sau spirit original e dragostea „gîngășă, caldă și binevoitoare“ (p. 141); ea este „sîmburele“.

Triada dragoste-lumină-căldură, formată în interiorul calității dulci, se ridică în primele două calități — aspră și amară — le „aprinde“, stimulează și întreține, făcîndu-le „vesele și atrăgătoare“. Bucuria care se naște atunci cînd dragostea cuprinde toate calitățile este asemănată cu evenimentul de excepție al învierii din morți. Dragostea ar fi domnit în continuare și peste lumea pămîntească ca în raiul original, dacă nu s-ar fi întîmplat căderea lui Lucifer, care a scindat salnitrul în omenesc și diavolesc, împiedicîndu-l să pătrundă în cele șapte spirite originare (divine) și să accedă astfel la bucuria și dragostea divină.

Din întărirea specifică asprimii și din segregarea amarului, apare căldura; dar lipsită de lumină ea este „întunecoasă“, asemenea unei pietre. În contact și prin frecare cu un corp tare se produce căldură — dar este o căldură, paradoxal, „rece“, adică lipsită de lumină (aici distanțarea calității numite căldură de corespondentul ei sensibil e evidentă). O astfel de căldură fără de lumină este cea divină în minie (rezultată din „aprinderea“ calităților aspră și amară, în lipsa apei dulci care să le înmoaie și lumineze). Exemplul cel mai semnificativ este căderea lui Lucifer. Contradicțiile și scindarea aspru-

lui și amarului au reușit să domine și să înăbușe căldura calității dulci, izvorul dragostei care unește și luminează.

Apariția căldurii și a luminii face calitățile aspră și amară mai receptive una față de alta și mai armonioase; ele tind către lumină ca spre viață. În interiorul naturii se petrece un salt: cele două calități dobîndesc un sens nou — acela al relației, al existenței pentru altul. Germeii vieții pe care îi poartă calitatea dulce și luminoasă o transformă și pe ea, precum și raporturile față de celelalte calități, care îi întrețin condiția germinatoare: asprul usucă caldul, pentru a nu deveni fluid ca apa și usucă propria sa lumină, spre a deveni strălucitoare și uscată, și astfel folositoare calității dulci. Asprul favorizează apariția căldurii în apa dulce, ce mijlocește, la rîndul său, apariția luminii, care pune în valoare apa dulce și limpezește ea, înviorînd-o. În ea, spiritul amar se atenuază, devenind luminos. „Tăria și puterea“ sa se află în căldură.

Jocul abstract-intuitiv prin care se unesc calitățile-spirite are un corespondent plastic: seva din arbori, care are gustul calităților, fiind deopotrivă astringentă, amară și dulce. Ele sînt potențate de apariția căldurii primăvara, care aduce la viață calitățile amortite și lipsite de putere din timpul iernii.

Calitățile-spirite formează și transmit capacitățile intelectuale (intelectul — *Verstand*) și diferențierea (*Unterschied*) între ființe, individualizînd chiar și ființa supremă, prin forța maximă a capacităților sale. Efectul întrunirii calităților apare intens și pătrunzător ca un „fulger“; el este „neîntrerupt și veșnic“ în Dumnezeu, asigurînd cunoașterea completă și continuă a divinității de către sine. Îngerii, care sînt concepuți din substanța divină, sînt înzestrați cu „rațiune perfectă“ și pricepere (putere de înțelegere) deplină a divinității. Omul are numai o rațiune și pricepere „fragmentare“, datorită prezenței temporare a spiritului în ființa creată și implicit a străfulgerării iluminatoare instantanee. Cu rațiunea (*Vernunft*), care e zestrea intelectuală, la dispoziția oricărui om, nu se poate înțelege divinitatea și „nașterile sale“ (geneza sa și a lumii înseși); ea ne mijlocește doar relația cu cele ale vieții. Numai prin exercițiu îndelungat omul dobîndește intelectul „cel adevărat“, puterea

de înțelegere. Prin acest fel de cunoaștere, „nașterea interioară“ (esența lumii) se poate oglindi în „nașterea exterioară“ (în lumea aparențelor, cea fenomenală în care trăim).

Meditația asupra originilor modelează intelectul, care completează scopul și condiționarea naturală a rațiunii. În ontogeneza spiritelor originare sau a divinității, pusă sofisticat și metaforizat de Böhme, se află punctul de pîecare al unei probleme devenite pe parcursul a trei secole de filosofie o problemă-cheie: raportul dintre intelect și rațiune sau raportul dintre instanța care contribuie la înțelegerea celor din natură și instanța (facultatea) prin care omul încearcă să se ridice dincolo de limita sa naturală, manifestîndu-se ca ființă culturală.

De asemenea, calitățile dau naștere simțurilor, pe care le unesc într-un „singur spirit rațional“ (p. 150). Ele cuprind totul — ceea ce e în și dincolo de acest Univers, dînd substanța tuturor creaturilor, însuflețite și neînsuflețite.

Teoretic, ar trebui ca în lume să domnească o veșnică armonie, rezultată din îmbinarea și acordul spiritelor, anunțat anterior. Discordia care mai există între creaturi se datorește „aprinderii“ spiritelor, cauzate de căderea lui Lucifer, care a dus la paroxism toate calitățile: calitatea aspră s-a întărit devenind piatră, iar apa dulce s-a făcut gheață; din calitatea amară s-a ridicat otrava. Lucifer a fost expulzat din cer și s-a întîmplat apoi Facerea lumii; pămîntul și pietrele sale au rezultat din transformarea materiei brute „vîscoase și tari“, arse împreună cu cele șapte spirite. Salnitru (sau partea mai rafinată a celor șapte spirite) „aprins“ a dat naștere ființelor. El este entitatea „vie“, extrasă de cel de-al doilea principiu din primul principiu, din „veșnicul centru al naturii“ (p. 173). Ambele sînt „spirite“ — unul fierbinte și cauză a calității, celălalt gazos și principiu al creșterii. Aceste metamorfozări/metaforizări (în piatră, gheață, otravă) s-au răsfrînt negativ asupra modului de calificare, determinînd dereglarea spiritelor, care s-a transmis și creaturilor formate prin acțiunea lor. De aici necesitatea Judecării de Apoi — gîndește Böhme — prin care răul se va desprinde definitiv de bine, ca mai înainte de cădere, revenindu-se la armonia începuturilor.

Al șaselea spirit original este sunetul sau tonul, care deosebește lucrurile între ele prin vibrații. E sesizabil în vocea umană pe pământ, iar în cer în corul îngerilor. Constituie o sursă a culorilor (care sînt, după cum vedem, de asemenea, vibrații) și a bucuriei cerești. Aici apare aceeași ambiguitate ca și în cazul calității unice a căldurii, care este una din sursele vieții, față de căldura răspîndită de calitatea dulce, care are doar sarcina să tempereze duritatea calităților aspră și amară. Al șaselea spirit este, după proprietățile expuse, asemeni mercuriului. Deosebirea dintre unul din cele două elemente constitutive ale spiritelor-calități și cel de-al șaselea spirit-calitate nu este expusă expres. Se înțelege că este vorba de o relație de subordonare — mai mult convențională — între vibrația originală ce realizează armonia lucrurilor și vibrația particulară, cea care le imprimă caracteristica de lucruri de un anumit fel.

Spiritele originare, interpătrunzîndu-se și existînd din eternitate, întîietatea nu e a nici unuia, ci poate fi revendicată numai în raport cu formarea unei ființe. Ele se generează continuu reciproc, iar întîietatea și singularitatea este numai a ființei supreme. Toate participă la formarea lucrurilor.

Al șaptelea spirit este corpul, care se naște din celelalte spirite divine. El este spiritul comprehensiunii, al naturii, ba, spune Böhme, „chiar natura însăși“ (p. 165), care dă formă tuturor ființelor cerești și pămîntești. Spiritul corpului, afirmă el, face ca Dumnezeu însuși să poată fi pătruns; ne închipuim că el ar fi asemeni ființelor corporale umane, altminteri nu ni l-am putea reprezenta. Ultimul spirit este, la fel cu primele șase, un izvor al bucuriei și frumuseții.

Elogiul corpului, pe care Böhme l-a introdus în matricea creatoare divină, este o dovadă a dragostei filosofului pentru natură, a eliberării de ideea medievală tradițională, conform căreia corpul ar fi un păcat dat de divinitate; privindu-l ca pe obiectul unor plăceri îngăduite de această instanță supremă, el își mărturisește confesiunea sa lutherană, realizînd totodată o imagine unitară asupra celor din natură.

Prin expunerea acțiunii celor șapte spirite, toată lumea își poate face o imagine asupra divinității. Naturile

nefilosofice, saturniene, nu au capacitatea naturală de a pătrunde cele originare, pînă la venirea Judecării de Apoi, cînd se va petrece iluminarea, totul apărînd limpede, pe înțelesul oricui.

Cele șapte spirite sînt înviorate de lumină — ele trăiesc în puterea ei, dar pe care o și generează, fără ca aceasta să poată da naștere vreunui spirit. Dar, inclusă de către spirite devine „iubirea vieții“ sau al cincilea spirit (p. 168).

Meandrele facerii și refacerii ontogenezei spiritelor-calități, care ar putea fi puse pe seama dezordinii în expunere, urmăresc, de fapt, să redea ideea de infinitate a mișcării de autogenerare și generare reciprocă a acestor elemente prime ale naturii. Chiar dacă pentru început Böhme analizează evoluția spiritelor de la primul la al șaptelea, el poate reîncepe ulterior expunerea — conform ideii enunțate — cu oricare din spirite; astfel se explică intervenția celui de-al cincilea spirit în urma expunerii celui de-al șaptelea.

Ultimul spirit face din toate celelalte un corp palpabil — el reprezintă natura, „trupul naturii“, din care apare tot ceea ce este creat pe pămînt, fiind proiectat și asupra celor din cer. Corporalitatea este ultimul spirit, fără de care lumea creată nu s-ar putea identifica cu natura. Mai mult, acest spirit-calitate este la fel de important ca și celelalte, aducînd spiritualismul dominant al doctrinei sale în miezul realului, al materialității.

Böhme ne cere să înțelegem natura divină prin cel de-al șaptelea spirit (care, dealtfel, este și el considerat natură divină!). Lipsa de rigurozitate de care face dovadă reiese a fi, în cele din urmă, o concesie făcută corporalității și materialității, față de care celelalte spirite nu sînt decît simple abstracții necesare apariției sale. Ultimul spirit reprezintă natura — el este produsul celorlalte spirite; dar, odată produs, situația se schimbă, devenind el însuși producătorul celorlalte — e deopotrivă cauză și efect. Natura este o dată creată și altă dată creatoare, identificîndu-se cu divinitatea creatoare, într-un concept unic, asupra căruia va medita mai îndelung Spinoza. Ajunși la ultima treaptă a creației ni se dezvăluie simțul dialectic (nu tehnica de mînuire a dialecticii) al lui Böhme: ultima treaptă este mai degrabă prima treaptă

a unui nivel superior, fiind și cea mai importantă și definitorie. Ea este concretul rezultat în urma unei suite de simple abstracții (lipsite de un conținut real; ele apar ca niște nume convenționale).

În cel de-al șaptelea spirit se află natura sau comprehensiunea calităților, care este „luminoasă și densă . . . , dar foarte aparentă . . . ; însă, în felul acesta, întregul adînc este deasupra ei și sub ea însăși“ (p. 193). Böhme are intuiția fenomenalității lumii naturale; esențialul sau „adîncul“ nu stă în ea însăși, ci deasupra și dedesubt, fiind ceva care depășește contactul nostru sensibil. Joul dialectic al esenței și aparentei este numai intuit, fiind în expunerea sa perturbat de localizarea spațială a esenței: „deasupra“ și „dedesubt“.

Al șaptelea spirit le contractă pe celelalte șase, dînd concretizarea sau corporalitatea lor — de aceea el se numește „deznodămîntul celor șase“. El acționează asupra salnitrului ca un „magnet“, care atrage metalul; contractarea dă materialitatea, nu se știe după ce principiu — „califică într-un chip de neînțeles“ (p. 250). De asemenea, al șaptelea spirit e, într-un fel, generatorul celorlalte: „pîntecele tuturor spiritelor“. Nașterea înseamnă mai mult decît concretizarea lor, care are întîietate în expunere.

Deși ultimul spirit le cuprinde, le naște și fasonează pe celelalte, numai prin el nu se poate ajunge la cunoașterea lor, pentru că nu este o relație *conștientă* de generare („el nu poate cerceta adîncul lor naștere“ — p. 252); dealtfel, el este produsul lor, care îi sînt „tată“.

Admițînd că mișcarea de generare continuă a calităților ar fi putut începe cu oricare din cele șapte, Böhme pune pe seama priorității acestora la un moment dat compoziția pămîntului: întîietatea calității aspre în salnitru a dus la crearea straturilor inferioare, dure și aspre, la pietre. Datorită acestei calități, totul în lume a devenit „tare“, „vîrtos“ și „impenetrabil“, ca urmare a „repulsiei“ și „veșnicei adversități“ petrecute în interiorul salnitrului divin. Acolo unde spiritul aspru și cel amar și-au început acțiunea, salnitruul s-a spart „în cioruri“, dînd naștere nisipului; dominarea sunetului și a spiritului aspru în apă a determinat crearea aramei, fierului și altor metale asemănătoare; prioritatea apei a for-

mat reținerile de apă pe suprafața pământului; principiul cald, cel mai favorabil din punct de vedere ontologic, este și cel mai benign din punct de vedere geologic — „fierbințeala“ a separat duritatea din spiritul aspru, creînd în salnitrul pământului metalele nobile, ca aurul, argintul și pietrele prețioase. Acestea atrag atenția și admirația și datorită faptului că au concentrate în ele multă lumină și dragoste, iar lumina se aprinde încă din epoca de puritate, anterioară miniei dumnezeiești; ele reprezintă deci, în ochii noștri, un simbol al purității și perfecțiunii inițiale divine.

Mineralele pământului se clasează după felul în care salnitrul s-a înălțat *primul* către „lumina dragostei“. De aceea, metalurgia alchimistă prevedea retopirea lor de șapte ori, pentru a se ajunge la starea pură, stratul prim. Trebuie eliberate pe rînd: calitatea aspră, care reține salnitrul captiv al „morții amare“, care sfărîmă totul; trebuie să se renunțe și la „spiritul focului“, care concentrează „durerea și teama îngrozitoare a vieții“ — el dă naștere miniei și suferinței; după acestea, „spiritul dragostei urcă în apă prin lumină“, înviind trupul mortificat de spiritele anterioare, iar materia redobîndește forța primului spirit originar al metalului; prin a șasea topire, materia se întărește, viața începe să se facă simțită, ia naștere tonul său, care poate fi pus în valoare numai de un foc moderat, care să-l domolească; a șaptea prefacere necesită un foc „subtil“, care să stimuleze viața și să o înfățișeze ca infinită. Metalul capătă culoare și o individualitate aparte.

Calitățile sînt elementele/forțele prime ale celor ce există; studierea drumului pe care l-a parcurs existența cu ele trebuie să înceapă. Dar, așa cum a gîndit Böhme forțele existenței, respectiv lupta continuă a calităților — ele nu sînt suficient de puternice și independente spre a asigura existenței o dezvoltare din sine și a le putea considera începutul necondiționat al celor ce există. De aici și întrebarea pe care și-o pune el, anume: de unde apare acel ceva, elementul prim al existenței? Trebuie să fie un temei prin care să-l putem concepe (*Urgrund*), chiar și un abis despre care să nu putem spune mai mult decît că ar fi un „adînc întunecat“, fără început sau sfîrșit.

Cu o schemă mai abstractă, conceptuală asupra existenței, Böhme ar fi ezitat mai puțin în fața ideii de auto-dezvoltare a spiritelor-calități; dar, datorită reprezentărilor pe care și le face asupra ideii de calitate, el simte nevoia să gîndească pentru elementele sale intuitive un punct de sprijin în ceva care să fie — în calitate de temelie în virtutea căruia să putem concepe primele manifestări ale existenței — și totodată să nu fie înaintea ființei înseși — adică abstracția goală, nimicul fără determinării, pe care numai îl putem imagina, dar care e lipsit de existență. Böhme îl numește „încăpere întunecoasă a morții“ (p. 403), dar nu pentru că ar anihila viața, ci pentru că e în afara ei sau nu o cunoaște încă.

Alt nume al calităților este și cel de „spirite originare sau divine“ — faptul că Böhme a încercat să dea o întemeiere dincolo de ideea de spirit divin, deci de divinitate, ar putea constitui și o încercare de limitare a sferei divinității în favoarea celei de natură; nimicul sau abisul lipsit de viață și putere nu este compatibil cu atotputernicia divină, ci, mai degrabă, cu ideea de natură lipsită de conștiință. Asemeni existenței în stadiul său manifest, această „beznă adîncă“ cuprinde toate elementele care vor alcătui lumea în stare „perfectă“ și „desăvîrșită“ — ele, însă, nu pot fi „aprinse“ de către spiritele-calități, căci neavînd loc o luptă nu există nici mișcare.

Dar mișcarea, ne putem pune întrebarea, este numai ieșirea în lume a spiritelor din îngustimea și beznă inițiale — așa cum reiese de mai sus — sau începe abia prin distanțarea de acestea — dar în ce fel? Lumea însăși nu este altceva decît evoluția sau mișcarea spiritelor-calități. Există o pauză, un moment de inerție între tenebrele începutului și mișcarea elementelor sale, susținută de lupta celor opuse. Böhme nu poate trece peste el decît printr-un artificiu.

MATRICEA TRINITARĂ

Filosofia înseamnă, la Böhme, reflecția asupra naturii, considerată ca operă a divinității. Pentru ca noi să accedem la profunzimile sale, trebuie să fim călăuziți de

puterea de pătrundere a Duhului Sfânt. Fiind „sfânt“, el se află în Dumnezeu, în dumnezeire; deci, conform principiului său, și în natură (identificată cu „trupul lui Dumnezeu“), și în noi înșine, ca ființe existente în ordinea naturii. După cum sufletul omului se află în tot corpul, tot astfel, Sfântul Duh se regăsește în întreaga natură. Prin această apartenență, omul, ca ființă naturală are, potențial, o deschidere filosofică — în sensul său, poate cerceta natura ca manifestare a divinității.

Aștrii sînt, asemenea corpului și sufletului omenesc, pătrunși de divinitate, pentru că și ei fac parte din întregul naturii, iar observarea lor dă un sens unitar reflecțiilor noastre asupra ființei umane, întregind totodată ideea de investigație filosofică (în accepțiunea expresă a lui Böhme, cercetarea lor ține de astrologie; dar cum el privește spre bolta cerească cu imaginația și cu gândirea speculativă, neconducîndu-se după observații și măsurători, într-un sens mai cuprinzător, aceasta poate fi subsumată filosofiei). Cerul, pămîntul, aștrii, elementele sînt Dumnezeu în triplă ipostază — cum am spune în termeni mai moderni, „obiectivat“; Böhme spune „făcîndu-se... pe sine creatură“ (p. 83) și parcurgînd cele trei faze ale prezenței sale în lume: existența, perpetuarea sa în timp și funcționarea conformă naturii sale. Împreună cu acțiunile și forțele lor, aștrii reprezintă „infinitul“ — pe care cele șapte spirite ale lui Dumnezeu îl compun continuu. Ca să se poată menține această permanență, „trupul întepenit al pămîntului“ trebuie mereu să se „aprindă“ și să se nască din nou. Nici ceilalți aștri nu se mișcă din locul lor, deși constituie obiectul unor mișcări neîntrerupte.

Ideile profunde și actuale prin care Böhme susține existența eternă a pămîntului și infinitatea Universului încă coexistă cu reprezentarea cosmică creștină. Lor li se adaugă idei neoplatonice și stoice, prelucrate de filosofi alchiști, cu privire la similitudinile existente între lumea cea mare a Universului și lumea redusă la scară umană. „Adîncul dintre aștrii și pămînt“, în care sînt cuprinse planetele și elementele — spune Böhme — se aseamănă cu „golul“ din corpul omului (în care sînt incluse organele interne!). Corpul împreună cu organele simbolizează cerul și pămîntul. Carnea este pămîntul „și

e chiar pământ“, afirmă el. Sîngele reprezintă apa, „și e chiar apă“ (p. 81). „Suflul“ (respirația — n.n. R.C.) este, în fapt, aerul; plămîinii figurează într-un mod mai specific decît „golul“ interior corpul omului, relația pămîntului cu aștrii, în care elementele califică asemeni combinării lor din natură. Venele și arterele se aseamănă cu mișcările aștrilor. Intestinele, în care sînt prelucrate elementele hrănitoare ale organismului, au o funcție asemănătoare cu efectul (sau cu „mistuirea“) aștrilor (căci hrana este formată sub influența aștrilor, iar deșeurile alimentare rămîn, de asemenea, în puterea acestora). Roadele organice ale pămîntului, ca și cele minerale, sînt dependente de aștri.

Inima, ca organ principal al corpului, joacă același rol cu cel al calității de bază, care este căldura (sau focul), căci ea, spune Böhme, este iradiată de inimă. Foalele sînt aerul, ficatul e apa, căci de la el pleacă sîngele (de asemenea, o substanță apoasă) în corp — el e sediul („muma“) sîngelui; bojocii sînt pămîntul (și făcuți din pămînt metamorfozat). Carnea nu are elasticitate, căci și ea e făcută din pămînt — și la fel acesta, nu are judecată. Fiecare element și organ al corpului există prin acțiunea conjugată a tuturor, iar corpul și spiritul își dau reciproc viață și putere, asemeni componentelor Trinității. Mîinile oglindesc viziunea de artizan a autorului, căci ele constituie forța omului, prin el intrînd în relație practică cu natura; tot astfel, mîinile sînt „atotputernicia lui Dumnezeu“, prin care el a făcut cerul și pămîntul.

După cum interiorul omului și al divinității sînt alcătuite din tripla unitate, și animalele sînt constituite din aceeași triadă, care unifică însă elemente de o calitate inferioară celei umane. În timp ce chipul omului este făcut după modelul îngerului, care este o imagine a divinității supreme, animalul este făcut din „natura brută a acestei lumi“. Păsările, viermii, plantele și pietrele sînt, de asemenea, întreite, după modelul divinității. Nimic nu se poate abate de la regula triplei unități — a forței care determină existența lucrului, a Unului, a multiplicării acestuia prin acțiunea fluidului vital, a sevei și a spiritului care individualizează lucrul. Absența unuia din-

tre acestea ar anihila și puterea celuilalt, făcînd imposibilă existența lucrului în întregul său.

Ca Trinitate, ca esență și izvor al naturii, Dumnezeu e neschimbător — el e constant principiul și sursa bine-lui. Dar pentru a menține această funcție și a recunoaște totodată prezența răului în lume, Böhme operează disjunția dintre creator și crearea după principiul binelui, și produsul creației, care nu mai păstrează starea de simplă creatură conformă principiului inițial, avînd o evoluție independentă, prin care spiritualitatea originară, provenită din esența divină, este devansată de corporalitate — cea care dă specificul condiției umane, și prin care se petrece, de fapt, devierea față de sursa divină. Această schimbare a raportului justifică prezența răului în om și este concentrată într-o substanță vitală: fierea. Ea pune în mișcare spiritele siderale, aducînd cu sine bucuria. Excesul său (dacă se „aprinde“ într-un element) îi este însă fatal omului; astfel, prin pierderea măsurii, ia naștere răul. Otrava sa merge de la inimă — care „aprinde“ elementul foc — către sînge și vene, care sînt străbătute de elementul apă. Dumnezeu nefiind corporal nu conține fierea, care poartă în sine germenul răului. El e spiritul atotputernic și esențialmente benign — e binele pur.

Calitatea amară, existentă în Dumnezeu ca spirit constitutiv, se deosebește de fierea omului prin forța creatoare pe care o generează, ca și prin universalitatea intervenției sale. Fierea, deși pare cosubstanțială calității amare și, după cum o expune Böhme, este capabilă să catalizeze spiritele constitutive, are o sferă de acțiune mai restrînsă decît a calității amare — ea prinde numai existența umană. Dumnezeu nu se mînie, căci el deține măsura exactă a tuturor actelor sale — el numai induce mînia în oameni (evident, în cei care nu-i respectă prescripțiile). Ea însă nu se exercită efectiv, ci o simțim doar ca tendință, altfel ar ajunge distructivă, iar scopul ei este să îndemne la îndreptare. Abia odată cu judecarea finală a faptelor, mînia divină va deveni autentică, reală, în urma selectării morale. Dar, de asemenea, mînia va fi proiectată asupra naturii, și nu se va răsfrînge asupra lui Dumnezeu (care va fi pătruns de bucuria sancționării pe măsură a faptelor).

Jakob Böhme

Jakob Böhme

Jakob Böhme în atelierul său de cizmărie scriind operele sale

Jacob Bohne Postquam

1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 2679, 2680, 26

[illegible]

DE
SIGNATURA
RERVM.

Das ist/

Bezeichnung aller din-
gen/ wie das Innere vom
Eusseren bezeichnet wird.

Beschrieben im Jahr nach Christi
Geburt/ MDCXXII.

Durch

Jacob Böhmen/

Sonst

Teutonicum PHILOSOPHYM.

Worms im Jahr 1637.

Morgen köstlich ausgehen.

1907

Die Wurzeln oder Säulen der PHILO-
SOPHIA ASTROLOGIA und THE-
OLOGIA. Von Johann D. ...

1024

Begrüßung: Der Herr, wie auch
 und am Anfang von Jung, wie Sie
 und Elmente Exaltation, was man
 von einem quatenus, Herrn, wie auch
 hohe alle Jung, jenen, wie auch
 was es ist, jenen und was man
 es am Ende, jenen, wie auch
 Jung, wie auch, was Sie jenen
 es, wie auch, was Sie jenen
 jenen, wie auch, was Sie jenen
 was man jenen, wie auch, was Sie jenen
 was man jenen, wie auch, was Sie jenen

2000

David Jacob Höpfer in Leipzig am 10. 10. 12.

STATISSEAT

Jakob Böhme. Gravură cu dălțișă, prima jumătate a secolului XVIII

Frontispiciu la cartea lui Jakob Böhme *Trei principii ale esenței divine*, Amsterdam, 1660

Cele șapte spirite care constituie substanța a tot ce există, deci și a divinității, îl reprezintă, în totalitatea lor, pe Dumnezeu-Tatăl, Unul diversificat în elemente de-sine-stătătoare. Nașterea sa se petrece, ca tot ce există (și care primește existența de la sine), prin lupta calităților. Apa dulce mlădiează calitatea aspră, dându-i strălucire. Prin contractare se formează un corp (neesențial însă pentru ideea de divinitate, față de corpul omenesc, care este esențial ideii de om), fără de care nici o creatură — spune Böhme — chiar și divină, nu ar putea exista. Din asprime, care contribuie cel mai mult la corporalitate, apar atributele divine, prezente în egală măsură: puterea de pătrundere absolută, atotînțelegerea și atotcuprinderea. Echilibrul dintre ele și perfecțiunea pe care o reprezintă sînt redate prin metafora roții unice, asemenea unei sfere, compuse din șapte roți incluse (simbol al îngemănării celor șapte spirite-calități originare), care s-ar putea orienta în toate direcțiile, fără să fie nevoie de schimbare. Aceasta este, la Böhme, dialectica nașterii divinității sau generarea continuă a substanței divine — ea însăși creată și creatoare — fiind totul, asemenea naturii, și regăsindu-se cu toată ființa sa, în totul.

Ca unica ființă absolută, Dumnezeu se prezintă ca un maximum față de tot ceea ce este relativ, față de oricare din creaturile sale. În fapt, esența dumnezeirii a rămas mereu ascunsă judecății omenești. Ca să o putem reprezenta, ne imaginăm atributele sale prin depășirea limitelor umane (de acțiune, receptare și comprehensiune) Dumnezeu care e în ceruri (acolo unde omul nu poate pătrunde) apare ca o convenție, căci, spune Böhme, „aceasta nu înseamnă că cerul ar putea cuprinde pe Dumnezeu, pentru că cerul însuși e făcut din puterea divină“ (p. 86). Această figură de stil arată distanța față de ființa primă, și totodată natura sa esențial spirituală — nu o putem localiza în spațiu, în spațiul nostru terestru. Tatăl din ceruri, explică Böhme, vrea să însemne că „puterea și strălucirea lui apar limpezi și luminoase și pure ca cerul“ (p. 86) — „limpezi“ și „pure“ întrucît sînt prime, originare, nealterate de evenimentele ulterioare ale creației. Cînd vorbim însă despre ele, noi trebuie să facem apel la experiența și la puterea de înțelegere umană, pe care le transpunem, inevitabil, în lim-

bajul uman — toate elemente relative la condiția de creatură a omului, incompatibile cu necondiționarea creatorului. Tot în acest sens trebuie să luăm și metafora celor șapte roți incluse, pe care o putem gândi printr-un efort al imaginației, dar pe care nu ne-o putem reprezenta în spațiul nostru fizic (atît mișcarea simultană în șapte direcții, cît și incluziunea celor șapte roți egale ca mărime). Ea simbolizează ineficiența criteriilor umane în reprezentarea și judecarea divinității, deci suspendarea limitei a tot ce e omenesc.

Dumnezeu-Fiul nu se află în natură ca atare — fiind la fel de abstract ca și Tatăl — ci doar în cele din natură. Neputîndu-ne exersa în cunoașterea sa prin experiență, nu-i putem da intelectual determinatii, nici măcar nu-l putem descrie; îl putem însă prinde intuitiv, în parabole. Astfel, ne imaginăm că Fiul reprezintă „inima în Tatăl, centrul vital al puterilor sale; din acest loc și în această calitate esențială vieții, el dă naștere bucuriei cerești (ca element novator, Fiul simbolizează permanența ideii de paternitate, însoțită de sentimentul corespunzător implinirii).

Fiul este, de asemenea, puterea și lumina Soarelui — simbolul Tatălui — care reflectă măreția tuturor astrilor, a întregii naturi, cu care se unește într-un singur astru; ceea ce înseamnă că și el este intrinsec unității inițiale. Dumnezeu-Tatăl fiind Unul, începutul, izvorul tuturor celor existente, îl cuprinde și pe Fiu, căci dacă acesta din urmă ar fi o individualitate aparte, independentă de Tatăl creator, „puterile fiind despărțite, el [Tatăl] n-ar mai fi atotputernic“ și atotcreator (p. 89). Totodată Fiul, ca și Soarele, este unic față de întregul Univers (Tatăl); este o „persoană independentă“ a Trinității. Deși el este veșnic născut și renăscut în sînul Tatălui, a cărui putere procreatoare se menține prin existența Fiului, tot astfel și Fiul, dacă nu și-ar exercita funcția sa de creatură, dacă nu ar răspîndi și perpetua lumina Tatălui, acesta nu ar mai putea exista ca ființă divină supremă. Existența deopotrivă de necesară a celor două persoane ale treimii originare ocazională reflectii de finețe asupra intercondiționării elementelor într-o relație, cum ar fi: „atotputernicia“, cu toată aparența ei de idee absolută, este și ea dependentă de puterea secundă, iar creatura, produsul

Creației, întreține și definește capacitatea zămislitoare a creatorului, a unicului, în pofida aerului de autosuficiență care-l înconjoară.

Momentul Fiului este, din punct de vedere dialectic, cel mai bine prins de Böhme (față de cele în care analizează participarea Tatălui și a Duhului Sfânt la funcționarea triadei), pentru că el este cel care simbolizează devenirea — o temă dragă sieși. Böhme nu este un maestru în folosirea dialecticii; totuși, trebuie remarcat faptul că ea îi este naturală — el nu o invocă când și când pentru a-și argumenta vreun gând, ci el este cufundat în dialectică, el vede natura cu ochi dialectic. Nu reflectează asupra dialecticii ca metodă de regîndire a naturii — de aceea, probabil, nici nu-și dă seama de riscurile pe care le comportă supralicitarea acestor tentații, ajungînd uneori la jocuri gratuite sau chiar la confuzii. Astfel este ideea că Fiul se naște când „în afara îngerilor“, din izvorul de apă dulce, din cele șapte spirite, când se naște „într-un înger“ (p. 188), în izvorul inimii și își răspîndește lumina asupra celor șapte spirite ale îngerului (anterior afirmase că numai ultimul spirit este generatorul îngerilor!).

Nașterea divină are loc în inimă, prin înfruntarea calităților aspră, amară și caldă; sarcina divinității prime cu divinitatea zămislită este perpetuă — în inimă, pentru că nu este o reproducere prin corp, ci din spirit, în lăcașul sufletului. De asemenea, pentru că nu este o naștere corporală, produsul concepției nu se desprinde niciodată de corpul divinității, coexistînd cu acesta și întreținînd perpetuu ideea de înnoire, fără ca aceasta să se petreacă în fapt. Rămas în stare de potență, noul este sustras transformării, menținîndu-și, teoretic, condiția de element veșnic nou.

Ideea lui Böhme, conform căreia inima corpului este ca Soarele pentru întreaga lume, reia ideea-cheie a filosofiei lui Paracelsus, după care în lumea cea mică a corpului omenesc, ca și în lumea cea mare care este Universul, acționează forțe identice, după aceleași principii, care duc la rezultate asemănătoare. La fel cum Soarele, prin căldura pe care o răspîndește, face posibilă viața pe pămînt, tot astfel inima, prin mobilitatea pe care o imprimă organismului, întreține viața în corpul uman.

Ea își trimite forțele către creier care, la rîndul său, impulsionează receptivitatea inimii și apoi a altor organe.

În inima corpului se află, de asemenea, simbul Trinității, care conține la fel ca natura: spiritul aspru este antrenat spre a contracta masa din interiorul apei dulci, fiind identificat în corp cu sîngele sau uleiul inimii, care conține el însuși „rădăcina” Trinității — iată care este, după Böhme, temeiul și marele mister al omului. Acest mister, decodificat, este misterul jocului dialectic, conform căruia *nașterea Fiului* în corpul divinității, a Unului, prin care se perpetuează existența, și matricea, schema după care este alcătuită existența în totalitatea ei, *Trinitatea*, sînt unul și același lucru. Sînt, însă, numai niște momente dialectice, nededuse procesual unul din celălalt ci, paradoxal, avem de-a face cu o dialectică „înghețată”: deși există o relație între generator și elementul nou, ea este blocată, pentru ca elementul ultim apărut să nu devină el însuși generatorul altuia nou și să complice schema în care sînt gîndiți acești termeni (Fiul devenit el însuși Tată ar submina caracterul absolut al Tatălui inițial, iar Trinitatea intrată cu totul în existență și reprodusă mereu din sine, ar desacraliza momentul de excepție al Creației). Tot astfel, din matricea teoretică a Creației nu decurge nici o idee care să sugereze procesualitatea, dezvoltarea din sine, doar simbolul acesteia (nașterea și existența Fiului) și cea dintîi au, prin convenție, o sursă comună.

După cum Dumnezeu dă naștere în interiorul său Fiului, care e inima și puterea sa novatoare, tot astfel și îngerii sînt structurați trinitar, incluzînd în ei inima și Fiul corespunzător, care potențează puterile îngerești. Acestea generează spiritul lor, care este etern, și asemănător cu Sfîntul Duh, care se înalță din simbioza Tată-Fiu, făcînd posibilă cunoașterea divinității. Crearea îngerilor înseamnă travaliul spiritelor originare și cuvîntul (imperativul) Domnului — substanța originară și voința divină care a modelat-o pe prima.

Sfîntul Duh, ca a treia persoană a dumnezeirii, se trage din puterile conjugate ale Tatălui și Fiului; el este spiritul care înțelege și judecă (p. 92), alăturîndu-se, prin această capacitate, treptelor definite ca *existență* — momentul Tatălui — și *devenire* — nașterea perpetuă a

Fiului. Puterea de pătrundere și iluminare a Sfântului Duh este o sursă de echilibru, de coexistență armonioasă a forțelor conjugate, asemeni salnitrului divin; el fixează puterea ființei prime, precum cele patru elemente întăresc puterea Soarelui. Ca și a doua persoană a Trinității, cea de-a treia răspîndește bucuria în interiorul Tatălui (fără acest pandant sensibil, dumnezeirea nu s-ar putea transmite prin credință — care mărește receptivitatea ideii prin forța de captare a sentimentului). Sfântul Duh este elementul activ al divinității în interiorul Tatălui, expresia voinței divine și, prin aceasta, „viața și spiritul tuturor creaturilor“. El dă chip și formă celor existente în Dumnezeu (p. 365), întreținînd viața și conturînd Trinitatea în interiorul divinității, care se prezintă ca „un Dumnezeu unic și trei persoane distincte“. Sfântul Duh completează, prin activismul său, sarcina dialectică a Fiului. Totuși, el nu realizează depășirea care ar da deschiderea unei triade dialectice, ci apare ca un element care închide Trinitatea — unitate în trei componente care nu se mai reproduc.

Sufletul omului simbolizează Duhul Sfînt; la fel cum acesta din urmă orientează trupul divin reprezentat de Dumnezeu-Tatăl, tot astfel sufletul omului orientează corpul acestuia. Obîrșia sa din Tată și Fiu este eternă și asemeni lor ca dimensiune (deci și putere).

Fără puterea primei persoane, a Tatălui, ne dăm seama că lucrul n-ar mai fi lucru — nu ar intra în existență. Fără a celei de-a doua persoane, a Fiului, nu ar putea subzista. Ce poate să însemne forța ultimei persoane, mai presus de existență și de întreținerea ei? Böhme însă, nu recurge la simetrii gratuite cînd afirmă că fiecare constituent al Trinității este la fel de important — omul ca spirit conștient de poziția sa în existență nu este mai puțin important decît existența însăși. Și această remarcă e semnificativă nu numai prin aportul intrinsec, trinitar, pe care Böhme l-a avut în vedere explicit, ci și prin substanța existențialistă a meditațiilor, care va fi detaliată la o distanță de peste 200 de ani de la încercările sale.

Lipsa imboldului dat de Sfîntul Duh omului prin sufletul acestuia îl privează de înțelegerea propriei sale naturi, a lumii și divinității, lăsîndu-l pradă diavolului, manifestat în ordinea existențială ca „împotrivire și dez-

nădejde". În ordinea naturii, influența nefastă a forței maligne determină impurificarea forțelor, care corupe armonia constantă a ordinii divine.

Înainte de cădere, pământul și cerul aveau aceeași înfățișare ca și după cădere, fiind populate de ființe divine, inclusiv de Lucifer. El — ca „principiu secund” al divinității, și-a pierdut însă dreptul de a mai participa la divinitate — la principiul prim, pe motivul trufiei și nesupunerii. Astfel, el „a fost izgonit cît mai în afară” (p. 101), spune Böhme; totuși, acest „afară” nu putea să însemne pe pămînt, căci ar fi trebuit să dobîndească statutul de ființă creată muritoare. Deci Böhme adaugă: „ceea ce înseamnă și cît mai înăuntru” — deci cumva tot în cadrul divinității; el și-a pierdut numai prerogativele puterii divine, dar originea nu i-a fost negată. Această transformare în sînul divinității a antrenat și transformări în elementele de bază sau calitățile divine. Salnitru — centrul naturii sau „principiul său prim” — a început să „ardă” odată cu înfruntarea spiritelor originare în interiorul lui Lucifer; dacă acesta ar fi fost rău de la începutul Creației, nu numai că nu s-ar fi bucurat nici odată de perfecțiune și frumusețe, cum spune Böhme, deci nu ar fi putut participa la divinitate, dar nu s-ar justifica iertarea răului (ca originat în calitatea bună și deci retransformabil în ea). Dacă i s-ar atribui lui Dumnezeu, în calitate de divinitate supremă, „aprinderea” salnitruului, situația rezultată ar afecta principiul moral prin care legiferează divinitatea, contrazicînd esența morală a acesteia și însăși finalitatea acțiunilor sale.

Răul în lume nu se datorește nici omului (dar îl poate întreține, după cum s-a văzut, prin fiere), căci sub înfățișarea animalelor, păsărilor, viermilor, pietrelor a existat înaintea creării omului — el însuși luînd forma actuală abia după căderea în păcat. În afara dezvinovățirii ontologice, Böhme aduce și argumente moral-teologice: dacă răul s-ar fi datorat omului, Dumnezeu nu l-ar fi putut ierta, dar Dumnezeu îl consideră ca pe o victimă a diavolului.

Dumnezeu nu ar fi putut ignora răzvrătirea lui Lucifer, pentru că acesta reprezenta o parte însemnată și autentică a divinității, adică din sine însuși, astfel încît orice corupere a substanței divine îl afecta și pe el în

calitate de divinitate supremă. De ce nu a stăvilit-o? este, în continuare, întrebarea avocaților diavolului. Potențele nearmonice ale divinității, contrariul care sălășluia în sînul armoniei, nu se mai aflau în puterea ființei prime? Sau pentru a întări ideea de ființă atotputernică, prin dezvoltarea mediului negativ căruia să i se opună și pe care să-l re-modeleze? Böhme însă dă o explicație mult mai apropiată de noi — mai actuală și mai umanizată: căderea este împlinirea *neprevizibilă* în interiorul creației. Dacă nu am admite această soluție, spune Böhme, ne-ar rămîne să ne imaginăm că Dumnezeu ar fi conceput o voință unică eternă (pentru toate creaturile, divine și terestre), ori l-ar fi creat inițial pe Lucifer ca diavol. Prima teză este infirmată de opera creației, prin care ființele raționale au fost înzestrate cu o voință proprie. Prin această idee se răspunde și la a doua teză: transformarea ulterioară a lui Lucifer apare ca un act al voinței sale (neafectînd ideea de atotputernicie divină). Marea putere a lui Dumnezeu se dovedește totuși în actul de îndreptare a erorii de concepere (în măsura în care imprevizibilul ar putea fi taxat astfel) prin crearea lui Dumnezeu-Fiul, momentul care indică realmente organicitatea și forța dialectică a divinității.

Apariția răului în cadrul divinității s-a petrecut deci independent de voința divină (și de ideea de atotputernicie!); o altă explicație decît cea pentru care optează Böhme ar duce la concluzia că Dumnezeu ar fi creat deopotrivă și binele și răul, întreținîndu-le pe amîndouă. În acest fel, s-ar produce o dezbinare în sînul divinității, părțile sale distrugîndu-se reciproc. Böhme face implicit o distincție între voința divină, că forță care pune în mișcare totul, și substanța divină, reprezentată de spiritele originare, care sînt capabile și de o mișcare proprie, întrucîtva independentă — dovadă devierea petrecută în sînul divinității. Între Lucifer și aceste spirite nu este o relație de echivalență, căci dacă el, în calitate de divinitate, ar fi identic cu acestea, atunci spiritele nu și-ar putea lua distanța față de voința divină și, prin urmare, nu ar fi avut loc alterarea lor. Sau, mai mult chiar, dacă spiritele ar acționa numai sub impulsul unei voințe exterioare, s-ar dovedi că forța negativului este mai puternică, din moment ce alterarea salnitrului s-a produs, ne-

putînd fi oprită de forța pozitivă — argument care, din punct de vedere teologic, nu ar putea sta în picioare.

În urma scindării petrecute, diavolului i-a fost destinată domnia asupra întunericului și morții dintr-un scop moralizator, care îl viza atît pe el, cît și pe oamenii înșiși: pentru a nu răspîndi răul asupra întregului pămînt și al oamenilor, care și-ar fi putut dobîndi astfel iertarea. Salnitruul alterat, în calitate de esență a pămîntului, nu putea primi o pedeapsă de aceleași proporții — el fiind numai o materie asupra căreia s-a exercitat efectul răzvrătirii diavolului. Dacă ar fi intrat cu totul sub stăpînirea principiului malign, ar fi însemnat să fie încărcat cu răspunderea pentru fapta luciferică și să i se atribue conștiință. Dar atît salnitruului, cît și lumii create, le era rezervată o șansă: reînflorirea și re-crearea stării inițiale, în urma experienței răului.

Lucifer a fost sancționat prin mînia divină — acest atribut nu exprimă însă esența divinității supreme, întrucît e născut conjunctural și pentru apărarea calității benigne. Dumnezeu nu e agresiv, deci nu e inițial mînios. Lucifer nu i-a recunoscut cuvîntul, adică prerogativele puterii, ci numai măreția sau exteriorizarea puterii. Mînia pătrunde pînă la nașterea celor șase spirite, înainte de nașterea celui de-al șaptelea, precum și înainte de inima în care se află Fiul; pe cînd sentimentul opus, iubirea, pătrunde întreaga divinitate, toate cele șapte spirite, Fiul însuși. Astfel justifică Böhme faptul că prin cădere nu a fost distrusă întreaga divinitate, că nu a fost coruptă însăși esența acesteia și posibilitatea sa de perpetuare, așa încît divinitatea s-a putut reface și apăra.

Corpul, materialitatea „exterioară“ a lumii în genere, stă sub semnul mîniei lui Dumnezeu, căci numai în interiorul ei poate sălășlui corupția. Pe de altă parte, ea nu este cu totul lipsită de divinitate sau de propensiunea către aceasta, altfel, spune Böhme, nu ar exista speranța. Puterea malefică a lui Lucifer nu poate distruge *spiritul* naturii, pentru că a fost creat în lipsa acestuia — el îl poate numai dezorganiza. Și astfel, cum puterea tuturor spiritelor stă în ultimul, afectarea acestuia se transmite — chiar dacă exterior — și spiritelor anterioare, „numai în calificarea exterioară și palpabilă“. Lumea își poate

ispăși căderea datorită exteriorității acesteia, diavolul ne-avînd oricum acces la esențe.

Odată cu căderea lui Lucifer a fost aruncată în lume și „prima otravă“, rezultată din înverșunarea calității amare pătrunse în corp prin toate spiritele — și din care se împărtășesc și oamenii; ea este izvorul morții și al nefericirii în lume. Dealtfel, cînd calitățile în totalitatea lor nu reușesc să-și tempereze reciproc excesele, echilibrul vital dispare, făcînd loc tulburărilor sufletești, ca tristețea, melancolia și disperarea. Vina divinității devian-te a trebuit să fie ispășită prin rememorarea ei continuă de către oameni, predestinați să ducă o viață de neliniște și nesiguranță. Căderea este totuși numai un act simbolic. Duhul Sfînt, a treia persoană a Trinității atotconstitu-tive — deci anterior căderii — se naște el însuși din „tresărirea în spaimă“. Din această mișcare a sufletului-spiritului (el însuși dătător de forță și formă creaturilor) se naște viața cu întreaga încărcătură de trăiri emoțio-nale. Prin apartenența la Sfîntul Duh, deci prin structura sa spirituală, omul este, de asemenea, o ființă chinuită de neliniști. Spiritul, conștiința, sînt cele care pun seme-nele de întrebare omului. Dar de ce le pun? Ce este de fapt acest spirit? Böhme se oprește și de data aceasta ca și în fața automișcării spiritelor-calități. Explicarea stării de neliniște a spiritului prin căderea luciferică este o so-luție asemănătoare aceleia a abisului nedeterminat, pre-mergător existenței. Böhme e un novator prin felul în care pune problema — dar, în rezolvarea ei, tradiția în-cheie pentru moment deschiderile spre meditație.

Omul este compus, ca și îngerii, din cele șapte spirite divine — spune el — dar coruperea și decăderea face quantumul divin insesizabil, inactiv, căci Duhul Sfînt nu poate rezida într-un corp păcătos și se îndepărtează. Spre deosebire de îngeri, al căror orizont cuprinde numai ce-rul, omul are un cîmp existențial mult mai larg, prin locul său situat între cer și iad. Această poziție îi dă și starea de permanentă încordare, datorată rezistenței față de tentațiile iadului. Omul nu are întotdeauna conștiința luptei pe care trebuie s-o ducă sufletul său pentru a se menține între cele două forțe, fiind cînd învins, cînd în-

vingător. Neînțelegerea situației în care se află, și care îi dă un motiv de îndoială și necredință, constituie altă sursă, derivată, a temerilor și tristeții sale.

Frica în și față de existență este cea mai ramificată și mai persistentă stare a omului, el neputându-se desprinde nicicum de ea. Cu toate acestea, în viața sa își fac loc calmul și seninătatea, care amintesc de puritatea originară. Böhme imaginează o senzație de plăcere față de un lucru sau o situație ca fiind transmisă organului vital, inima, ce răspîndește în tot corpul o „bucurie blîndă“, esențial binefăcătoare. Cu cît trăirea este mai intensă — izvorul de apă dulce încălzindu-se peste măsură, devenind flacăra și „aprinzînd“ spiritele originare — cu atît are efecte mai dăunătoare asupra organismului. Ne-maiexistînd echilibrul stimulator, această situație paroxistică tulbură corpul și sufletul, lăsîndu-l pradă focului pasiunilor și al neliniștilor. Böhme socotește focul care „aprinde“ apa dulce cel mai păgubitor, fiind, de cînd lumea, și cel mai greu de stins; el arde „în fulgerul vieții“ (p. 160), adică afectează însăși esența vieții și consumă multă „amărăciune“, întristînd sufletul.

Pe fondul neliniștii ce caracterizează prezența ființei umane în lume, spiritele constitutive manifestă o tendință de armonizare, ca ecou al paradisului pierdut, arătîndu-se solidare față de tulburările fiecăruia dintre ele; acestea îl pot ocroti, încercînd să stingă focul sau, dacă nu le este cu putință, sufletul însuși trebuie să găsească în sine forța, ca împreună cu celelalte spirite, să închidă spiritul respectiv în calitatea tare, să-l izoleze. Oamenii se deosebesc prin puterea pe care spiritul sau sufletul (unitatea celor șapte spirite întrupate în corp) îl exercită asupra corpului. Dacă capacitatea de stăpînire și orientare a spiritului s-ar manifesta în egală măsură la toți oamenii — spune el — s-ar ajunge la o voință unică și la înfățișarea identică a tuturor.

Dumnezeu, ca proiecție a perfecțiunii umane, întretine o armonie constantă a spiritelor, de unde decurge și bucuria pură și eternă care domnește aici. Proiecția negativă a existenței umane — iadul — se caracterizează contrastant, prin decăderea maximă a spiritelor-calități.

LIMBAJUL ONTOGENEZEI

Prin analiza etimologiilor puse în discuție de Böhme ne dăm seama de ce tocmai *calitatea* este cea care deține rolul prim în reprezentarea sa ontogenetică. Apariția și devenirea lucrurilor este, la el, o problemă de limbaj; prin jocul termenilor — de la cei care exprimă mișcarea, generarea, izvorirea în interiorul celor lipsite de conștiință, pînă la cei ce redau frămîntarea și semnele de întrebare care apar în fața ființei conștiente — s-a conturat ideea ontologică a lui Böhme. Astfel, *căldura* este o calitate (*Qualität*), pentru că din ea izvorăsc (*quellen*) toate lucrurile. Ea ajută la creșterea plantelor, pune în mișcare apa care întreține vegetația și, în genere, stimulează tot ceea ce e viu. De aceea, Böhme asociază și deduce *Qualität* din *quellen* sau *quellen*, care sînt verbe de mișcare, căci calitatea e tocmai cea care indică mișcarea în interiorul unui lucru. El nu sugerează notele unui concept care ar fi fost să fie cel de calitate — nu este prinsă starea prezentă a cuvîntului, ridicată la expresia sa cea mai abstractă, ci sînt concentrate înseși transformările petrecute, împreună cu derivațiile lor. Böhme putea să-și numească ideea formatoare și într-o manieră tipic germană, de exemplu — *Beschaffenheit*, de la *schaffen*, ca alcătuire conformă naturii lucrului și care, în genere, exprimă conținutul intenției sale filosofice. Dar el a ales termenul cu tradiție de *Qualität*, deși neconform reformei sale — anume de a folosi limba vorbită, neprelucrată și nelatinizată, pentru a exprima idei filosofice. Acesta are însă avantajul că include o întreagă familie de cuvinte ontologic-existențialiste; Böhme o deduce după cum urmează: *Qualifikation*, *qualifizieren* (calificare, actul de definire a ceva, devenirea conformă calității, naturii unui lucru), *Quall* și *quellen/quellen* (izvor, fierbere, țîșnire a celor existente din adîncul primordial), *Qual* și *quälen* (zbaterea ființei omenești în lume, chinul vieții trăite sub semnul păcatului ontologic).

La început a fost cuvîntul — spune *Biblia*. Acest cuvînt este creatorul realității pe care o trăim; dorința exprimată de sufletul nostru animalic și transmisă puterii divine devine prezență reală. Tot astfel, pîinea noastră

cea de toate zilele este efectul rugii noastre, al cuvîntului pe care îl adresăm divinității.

Din cuvînt a luat naștere lumea în vremurile de demult — aceasta este treapta existenței, simbolizată de Tată. El este spiritul care, prin toată ființa sa, exprimă cuvîntul. La ființa creată însă, forma fizică a gurii reprezintă o limitare, ceea ce semnifică faptul că ei nu-i stă în putință decît să preia din puterea supremă a Tatălui, pentru a-și întreține condiția de ființă (fizică, deci finită). Omul nu este o ființă creatoare, originară — în el numai se reflectă puterea originară unică. Reînnoirea continuă prin ritualul rostirii eterne a cuvîntului este simbolizată de Fiu; alcătuirea sa relevă „puterile Tatălui“, alt nume al *salnitrului* originar, și „sunetul Tatălui“, *marcuriul*, substanța cuvîntului. Aceste două elemente originare se dovedesc a fi, în urma analizării temeiurilor lingvistice ale ontogenezei, *intenția* sau puterea de a iniția expresia verbală și, respectiv, *purtătorul material al intenției*, cel care o aduce la realitate. Locul Fiului este în centrul inimii, și de aici dobîndește acordul progresiv al calităților. Pentru început este antrenată calitatea aspră (după cum aspră ne apare expresia fonetică a milosteniei — în germană *barm*), apoi sunetul se înrădăcinează în calitatea dulce (adăugîndu-se corespondentul fonetic al inimii — *herz*) și se întărește în calitatea amară. Prin Fiu, nede-pășindu-se momentul creației cuvîntului (re-crearea sa fiind tot o creare), sub semnul său, expresia verbală a imperativului divin nu părăsește corpul, sunetul ajungînd, pe rînd, la gură, nas, ochi, urechi.

Duhul Sfînt este cel care realizează destinația cuvîntului, străbătînd drumul de la sunet către lucrul desemnat de cuvînt, și către intenția avută în vedere de cele șapte spirite, intenție zămislită în inima lui Dumnezeu-Tatăl. Prin această instanță (Duhul Sfînt), cuvîntul trimite în lume mesajul Tatălui.

Cartea întîii a *Genezei* începe cu propoziția: *La început Dumnezeu a jăcut cerul și pămîntul*. Böhme ne arată de ce această propoziție de bază a Creației nu trebuie luată ca atare, după ceea ce semnifică în mod direct. Prin analiza componentelor sale lingvistice și a semnificației lor ontologice, el adîncește enunțul teologic, transformîndu-l dintr-un obiect de credință într-un obiect de cunoaștere.

Desigur, astăzi noi nu mai gândim ca în *Aurora*; dar, acest mod de analiză filosofică e un prilej de a reactualiza relația mereu valabilă dintre gândire și limbaj, incitând totodată reflecția filosofică să găsească noi forme de a o înțelege. Cuvintele componente ale enunțului, luate separat includ, la fel cu calitățile, o naștere și o prezență în lume, relevate de însăși fonetica lor. Particula *am*, spune Böhme, se naște în centrul vital universal — în inimă; ea parcurge drumul de la inimă la buze și înapoi, datorită fluxului său sonor, care pare a veni de departe (de unde este iradiată însăși viața corpului), fiind dintr-o dată retezată, ca și cum și-ar fi atins repede ținta. Traectoria sa verifică dacă e purtătoarea unei calități bune sau rele — în caz că ar fi rea, sunetul s-ar întoarce de unde a plecat, blocînd mesajul.

Prima parte a cuvîntului german care desemnează începutul, *Anfang* — *an* — are un drum asemănător, dar: pleacă din inimă spre gură, fiind oprită la jumătatea drumului, tocmai în cerul gurii, astfel încît rămîne jumătate afară, jumătate înăuntru, datorită „accentului său prelung“ (p. 279). Situația este explicată de Böhme ca reacție de dezgust manifestată de Dumnezeu față de ființa căzută în păcat, pe care o respinge și totodată o reține, „prinzînd-o de centrul inimii“ (p. 279) — amintindu-i, cu alte cuvinte, că renașterea sa de aici va porni.

A doua parte a cuvîntului — *fang* — seamănă cu cea de dinainte (pentru că baza, după cum se observă, o formează particula *an*), parcurgînd același drum de la inimă cu destinația spre gură, dar fiind oprită înaintea limbii în mijlocul cerului gurii. În plus, i se pare lui Böhme, se mai produce încă o mișcare reflexă inimă-gură, care, înseamnă, după el, respingerea intervenției luciferice și a salnitrului impurificat.

Cuvîntul *schuf* (făcu) exprimă înlăturarea salnitrului degradat de către spiritul aspru. Expresia sa exterioară este un curent de aer deasupra și dedesubtul limbii, apropierea dinților și deschiderea fulgerătoare a gurii. Deschiderea ulterioară a gurii semnifică „adîncul“ de deasupra pămîntului, precum și voința lui Dumnezeu de a rămîne acolo și a orîndui lumea, pedepsindu-l pe diavol.

Cuvîntul *Gott* (Dumnezeu) reamintește, cu deosebire, actul Creației, pronunțarea sa începînd din profunzimile

inimii. Dar, față de celelalte cuvinte care fac numai aluzie la actul Creației, sunetul marcurial e aici scurt și concis — de la mijlocul limbii el se îndreaptă către dinții de sus. În aceste mișcări se pot descifra, după Böhme, puterea și eternitatea lui Dumnezeu.

Cuvîntul *Himmel* (cer) trece de la inimă la buze, dar ele nu se deschid, rămînînd închise, pentru a se deschide numai odată cu silaba a doua, de unde iese și spiritul. Gestica verbală include în ea o semnificație mai adîncă: nașterea interioară a rămas ascunsă nașterilor exterioare, datorită păcatului celor din urmă. În final, divinitatea s-a revelat (sînt două etape-silabe — una a opoziției, *him*, cealaltă a unui acord posibil, *mel*) dînd omului o șansă, prin persoana Fiului, căruia îi e destinată reluarea nașterii interioare a divinității.

Cuvîntul *und* (și) pleacă din inimă — ca de altfel majoritatea cuvintelor cu valoare ontogenetică — e strîns între limbă și cerul gurii, iar apoi „incorporat”. Eliberarea finală produsă odată cu ultimul sunet cuprinde încă un impuls de la inimă către gură, prin care e diferențiată nașterea divină de cea omenească. Prima oprire, între limbă și cerul gurii, creează o confuzie sonoră, care traduce o confuzie a ideilor noastre: de obicei, noi căutăm să înțelegem nașterea divină, interioară, prin nașterea pămîntească — este o eroare. A doua mișcare de la inimă indică o posibilitate *sensibilă* de „contopire” a nașterii pămîntești, exterioare, cu cea interioară, dar nu și una *rațională*. Dovada sa este aceea că particula nu are semnificație în sine, „nu are intelect”, este „mută” (p. 281).

Cuvîntul *Erde* (pămînt), de la inimă pleacă spre zona anterioară a limbii și cerului gurii, dînd naștere unor vibrații. Limba se retrage la silaba *er*. La silaba *den*, ea antrenează și cerul gurii, lăsînd gura deschisă, și eliberînd „spiritul formei” prin nas.

Cuvîntul *Er* (el) indică „aprinderea” spiritului aspru și amar, arătînd cît este de gravă mînia lui Dumnezeu — de aceea limba se teme și se ascunde îndărătul osului palatal.

Particula *den* nu se mai formează în inimă, ci pe limbă, iar drumul obișnuit al cuvintelor este deturnat spre nas, de unde spiritul se îndreaptă către creier. Schimbarea traiectoriei obișnuite semnifică șansa pe care o oferă

Dumnezeu omului (după cum s-a arătat în capitolul anterior).

Böhme analizează în continuare o altă propoziție din *Geneză*, încercînd, de asemenea, să descifreze valoarea filosofică a cuvintelor în modul lor de pronunțare. O redăm pentru nota sa de originalitate, deși el nu a reușit să deschidă o direcție prin acest tip de analiză filosofico-filologică — probabil, datorită caracterului său pronunțat subiectiv, rezultat atît din diferențele personale de emiterie a sunetului, cît și a imaginației, care îi asociază acestuia — mai mult sau mai puțin arbitrar — idei ontogenetice.

Dumnezeu a spus: Să fie lumină! Cuvîntul *sprach* (a spus) se formează între dinți, printre care țîșnește spiritul, limba se retrage și apoi revine. El învinge mînia divină, care fixează limba în dosul osului palatal, lăsînd spiritul „blînd” venit de la inimă să o pătrundă.

Cuvîntul format în cerul gurii și combinat cu spiritele aspru și amar reprezintă cele șapte spirite ale naturii sau nașterea siderică în care domnește diavolul, iar limba simbolizează spiritul animalic și totodată sufletul născut din cele șapte spirite.

Cuvîntul care desemnează vorbirea însăși, afirmă Böhme, se află din eternitate în salnitru, chiar din vremurile de puritate de dinaintea miniei, în existența cerească. În salnitru degradat el s-a păstrat, fiind factorul de întreținere a vieții, pe care a salvat-o de la moartea comprehensiunii exterioare. Dar această înălțare are un dublu aspect: *bun*, prin proveniența cerească a cuvîntului prim, și *rău*, prin degradarea petrecută în salnitru. În această dualitate se justifică intercondiționarea contrariilor, dezvoltarea interioară pînă la schimbarea calității. Astfel, din moarte apare viața, din rău binele etc. iar tot ce există pe pămînt este atras atît de rai cît și de iad, fiind pasibil atît de iertare, cît și de mînia divină.

Ziua (*Tag*), noțiune importantă a ontogenezei, urmărește drumul parcurs de spirit, din inima lui Dumnezeu, prin nașterea cea mai exterioară, fără să fie afectată de mînie, de moarte sau de diavol. Ziua este de neînvins, mereu ea însăși, pentru că principiul său este lumina, element de bază al vieții. Ziua a existat înainte de crearea Soarelui și a astrilor, spune Böhme, pentru că pro-

vine din forța primordială a cuvîntului, care e mai presus de fenomenele naturale. Cuvîntul pleacă de la inimă, ca toate cuvintele, și tentează calitățile aspră și amară, fără a le antrena totuși. Întoarcerea către sine a cuvîntului exprimat „trezește“ calitățile aspră și amară.

Cuvîntul noapte (*Nacht*) este descris într-un mod confuz, în care se combină elemente ontogenetice, psihologice (prin personificarea unei entități lingvistice: „pe inimă/cuvîntul este posomorît“ — p. 306), gnoseologice (marcînd începutul unei stări de reflecție: „/cuvîntul/ se reculege pe limbă“), moral-teologice („Duhul Sfînt s-a recules în întuneric deasupra inimii lui Dumnezeu“, „întunericul a pricinuit Duhului Sfînt aversiune și dezgust“).

În mișcarea pe care o produc sunetele ce alcătuiesc acest cuvînt și în intuițiile asociate sînt reflecții de profunzime; din păcate, pentru valoarea lor teoretică, Böhme își face drum într-un teritoriu neexplorat pînă la el, astfel că siguranța și claritatea rezultate din comparații și exercițiu lui îi lipsesc. El descrie noaptea, întunericul, prin contrast față de ziua și lumină, care este investită cu rolul de principiu vital al ontogenezei sale. De aceea, noaptea, întunericul, reprezintă respingerea, elementul negativ al ontogenezei, dar care nu se poate ridica niciodată la negarea principiului luminii, funcționînd doar ca un revers necesar: „noaptea întunecoasă în nașterea cea mai exterioară a acestui Univers n-a cuprins niciodată lumina, și n-o va cuprinde în vecii vecilor“ (p. 307). Ea este domeniul în care își face loc mînia divină, și care, în viitor, își va afla locul între forțele iadului.

Viața — cea lumească, coruptă — e un rezultat al luptei contrariilor, antrenate de prezența răului, întunericului, nopții (tocmai pentru că este „coruptă“! — altfel mobilul ei ar fi cuvîntul divin...): „apa de sus“, provenită din mînia lui Dumnezeu, înmoaie acțiunea prea dură a calităților aspră, amară și fierbinte și totodată se întreține pe sine. Viața apare între „mînia lui Dumnezeu“ și „moarte“, între înverșunarea dusă la paroxism și aplatizare, negare, dispariție.

Spiritul dătător de formă celor din natură a încifrat un cod, o „limbă a naturii“, afirmă Böhme, rădăcină a limbilor care, prin convenție, desemnează formele naturale și care este totodată sursa înțelegerii și a cunoașterii

lor. Adam, numind făpturile, spune el, a făcut-o după „calitățile“ și însușirile cu care au fost înzestrate. Acest limbaj încifrat al naturii (încifrat pentru cei ce regîndesc actul creației în termenii convenționali, derivați din limba naturii) este un *mysterium*, revelat sieși de către Duhul Sfînt.

Böhme exemplifică evenimentele creației prin formarea cuvintelor germane, intenționînd să arate cît este de apropiată germana de limba universală a naturii; dar, prin exercițiile sale, el a reușit să introducă în conștiința filosofică ideea mult mai actuală a caracterului plastic, potrivit analizei filosofice, al limbii germane. Böhme arată că din descompunerea cuvintelor rezultă unități cu o semnificație proprie, care concură nu numai la semnificația prezentă a cuvîntului, ci lasă și o deschidere către istoricul acestuia. Astfel el poate infera (deși argumentul său este subiectiv) că diavolul a luat naștere din inverșunarea calităților; cuvîntul german care îl numește este *Teufel*, simbol al decadentei spiritelor originare, tocmai pentru că este format din particula *teu*, care-și are originea în sunetul asurzitor, și din particula *fel*, care amintește momentul căderii (*Falle*).

Cu Böhme abia a început filosofia germană, și forța de a reda speculații filosofice a limbii germane este încă insuficient exploatată. Böhme a avut această intuiție genială; iar în marile transformări aduse limbajului filosofic de către Hegel și Heidegger simțim și strădaniile filosofului autodidact.

RODICA CROITORU

AURORA

sau

RĂSĂRITUL CARE SE
ÎNTREZĂREȘTE

NOTĂ ASUPRA TRADUCERII

În 1975, regretatul Gheorghe I. Ciorogaru își încheia munca de transpunere a acestei lucrări în limba română, iar la puțin timp după aceea își încheia și viața. Ceea ce ne-a oferit el este o traducere *frumoasă*, șlefuită cu mîgală, făcută să *sune bine* unui public larg, dar cu puține cunoștințe de filosofie. Or, traducerea unei lucrări filosofice trebuie să se adreseze deopotrivă specialistului, cît și amatorului de filosofie, să respecte deci constantele terminologice ale autorului, de care depinde corectitudinea ideilor sale, după care variațiile făcute în scopuri stilistice sînt permise numai asupra termenilor nespecifici filosofiei în discuție. La alcătuirea ediției critice la lucrarea de față ne-am aflat în imposibilitatea de a ne conforma acestei idei respectate de toate traduceri de specialitate corecte, datorită lipsei de dialog cu traducătorul. Ne-am aflat atunci în fața a două posibilități: fie de a lăsa textul intact, dar lipsindu-l de valoarea filosofică (caz în care nu ar mai fi coincis cu aparatul conceptual folosit în comentariul la text), fie de a revizui terminologia lucrării. Am optat pentru cea din urmă variantă, introducînd totodată și omisiunile existente la nivelul frazelor.

Dintre intervențiile terminologice mai relevante filosofic sînt: perechea cognitivă *Verstand* — *Vernunft*, care era supusă unei mari variații între „intelect“, „rațiune“, „spirit“, „minte“, a fost restrînsă numai la primele două echivalente, pentru că ele exprimă natura duală a capacității umane de cunoaștere (a sensibilului și a suprasensibilului). Fiecare apariție a termenului *Geist* a fost transpusă prin „spirit“, iar a lui *Seele* prin „suflet“ (versiunea originară le folosea alternativ). Pentru dificilul *Begreiflichkeit*, care era desemnat de cele mai multe ori prin „percepție“, „materialiter“, termenul cel mai apropiat de această cuprindere spontană, totală și perfectă este „comprehensiune“. *Böhme* nu se referă la *Wesen* nici ca la „esență“, nici ca la „ființă“, ci în general ca la „natura“ lucrurilor. Lui *Das Unterschiede*, cel care separă voința veșnicului Unu, cel care acționează și se diferențiază, care marchează opoziția dintre *pozitiv* și *negativ* din care constau toate lucrurile, cel care a făcut din Fiul lui Dumnezeu și din Lucifer existențe distincte de Tatăl, i-am subliniat valoarea de constantă filosofică prin înlocuirea

simplei „diferențe“ cu „diferențiere“. În cultura română acest termen a devenit cunoscut ca „separatorul“ grație lui D. D. Roșca, care a tradus *Prelegerile de istorie a filosofiei* ale lui Hegel (unde este comentat acest termen) în 1969, dar care în 1964 în *Prelegerile de filosofia religiei* îl gădea ca pe o simplă „diferență“. Constantin Floru în *Filosofia naturii* a tradus același *das Unterschiede* prin „momentul distingerii“ — așa că o tradiție a echivalării sale în limba română, la care să ne raliem, nu există cu adevărat. Numele calităților originare au fost menționate constant, ca și ale celorlalți termeni menționați care se apropie de concept.

R. C.

PRECUVÎNTAREA

autorului către bunul cititor asupra cărții
de față

Află, fericite cititor, că eu asemui întreaga filosofie, astrologie și teologie împreună cu muma lor, unui arbore falnic, care crește într-o mîndră grădină înfloritoare. Pămîntul în care e bine înfipt, îi dăruiește din plin seva trebuincioasă pentru ca arborele să aibă neconținut calitatea (*Qualität*)¹ sa vie; el crește din sucule pămîntului și-și întinde ramurile de jur împrejur. Așa cum pămîntul, cu puterea lui, lucrează asupra arborelui pentru ca acesta să crească și să se înalțe, tot astfel lucrează arborele cu ramurile sale din întreaga sa rațiune, pentru ca să aducă mereu fructe multe și din cele mai bune.

Cînd însă pomul aduce roade puține, care mai sînt și mici și viermănoase, vina nu este a lui; ci a frigului aspru, a căldurii secetoase, a ruginii, a omizilor și a tuturor dăunătorilor care-l năpădesc. Căci calitatea din adînc, ursită de astre, se ruinează și nu-i îngăduie decît puține roade bune.

Altminteri, cu cît arborele este mai mare și mai bătrîn, cu atît fructele sînt mai dulci. În tinerețe, el dă fructe puține din pricina pămîntului crud (nou) și a prea marii umezeli din lăuntru arborelui; și chiar dacă înfloreste frumos, roadele-i cad în bună parte necoapte, fie și sădit într-un ogor bun.

Arborele poartă în sine o calitate plăcută, dulce, alături de cele trei potrivnice acesteia, ca: cea amară, cea acră și cea aspră². Și așa cum este arborele vor deveni și fructele, pînă cînd soarele le va face dulci, dîndu-le un gust plăcut și făcîndu-le rezistente la ploaie, la vînt și furtună.

Cînd însă arborele îmbătrînește și crengile i se usucă, încît seva lui nu mai poate străbate și urca, încep a crește jos în jurul tulpinii mici ramuri verzi, care se înmulțesc pornind și din rădăcini și înăbușind bătrînul arbore, atît de falnic și de verde odinioară. Căci natura, adică seva se cruță, pînă cînd arborele se usucă de tot; atunci e prefăcut în țândări și pus pe foc.

Iar acum, ia bine seama ce am vrut să spun cu această parabolă. Grădina acestui arbore înseamnă lumea, ogrorul înseamnă natura, trunchiul stelele, crengile elementele; fructele ce cresc în arbore sînt oamenii; seva arborelui înseamnă divinitatea curată. Oamenii au fost făcuți din natură³, din astre și elemente; Dumnezeu⁴ — Creatorul însă, există și stăpînește în toate, întocmai ca seva în arborele întreg. Dar pînă la judecata lui Dumnezeu, natura are în sine două calități: una bună, cerească și sfîntă, alta rea, diavolească și meschină⁵.

Cea bună lucrează și califică neconținut cu toată sîrguința să aducă roade bune: în ea stăpînește Duhul Sfînt care-i dă sevă și viață. Cea rea se zbate și ea cu înverșunare să aducă mereu fructe rele: diavolul îi dă din seva lui și din vîlvătaia iadului. Amîndouă aceste calități există laolaltă în arborele naturii, ale cărui fructe, oamenii, trăiesc între ele amîndouă în această lume, mereu în primejdia de a fi bîntuiți cînd de arșița soarelui, cînd de ploaie, cînd de viscol și zăpadă. De aceea omul își înalță spiritul către divinitate, să străbată în el și să lucreze în el Duhul cel sfînt; iar dacă sufletul lui decade în această lume și ajunge în voia răului, pătrunde în el și-l stăpînește diavolul și seva iadului. Așa cum se strică fructul și devine viermănos, căzînd ușor la pămînt și putrezind, cînd arborele e bîntuit de ger, de uscăciune și rugină, tot astfel cade omul cînd se lasă stăpînit de diavol și de otrava lui.

Așa cum în natură binele și răul izvorăsc și stăpînesc neconținut, tot astfel și în om. Dar omul e pruncul lui Dumnezeu, pe care l-a făcut din cel mai bun miez al naturii pentru a stăpîni în bine și a birui răul. Chiar dacă răul există în ființa omului așa cum în natură e împletit cu binele, omul îl poate totuși învinge; de aceea își înalță omul spiritul spre Dumnezeu, pentru ca Duhul Sfînt să pătrundă în el și să-l ajute a birui⁶.

Aşa precum calitatea cea bună în natură este îndeajuns de puternică să o răpună pe cea rea, pentru că vine de la Dumnezeu şi e pătrunsă de Duhul Sfânt, tot astfel şi calitatea cea rea e în stare să învingă în sufletele răuvoitoare; căci diavolul este atotstăpînitorul groazei şi întunecimii, fiind veşnicul lor principe. — Dar omul s-a azvîrlit singur în împărăţia răului prin căderea lui Adam şi a Evei, şi de aceea răul e pururea legat de fiinţa lui. Altminteri, el s-ar mişca numai şi numai în aria binelui. Dar el se mişcă în amîndouă, şi astfel se adevereşte ceea ce spunea Sf. Pavel: „Au nu ştiţi că dacă vă faceţi cuiva sclavi, spre a-l asculta, sclavi sînteţi aceluia pe care-l ascultaţi: sau păcatului spre moarte, sau ascultării spre dreptate?” (*Romani*, 6, 16). Cum însă omul are aplecare spre amîndouă, el se poate hotări spre care vrea; căci trăieşte în această lume între amîndouă, şi amîndouă calităţile, cea bună şi cea rea există în el. Spre care din ele va înclina, aceea îi va fi stăpînă; puterea cea sfîntă sau puterea iadului. Căci Iisus spune: Tatăl meu din ceruri va da Duhul Sfînt celor ce-l vor cere de la dînsul..., (*Luca*, 11, 13). Tot astfel Dumnezeu a poruncit omului binele şi l-a oprit de la rău, zilnic cerîndu-l prin predici şi îndemnuri spre bine şi arătîndu-i limpede că El nu voeşte răul, ci, dimpotrivă, doreşte să vie împărăţia Lui, să se facă voia Lui precum în cer aşa şi pe pămînt.

Dar fiindcă omul a greşit prin păcat⁷, ajungînd atît sub stăpînirea calităţii bune cît şi a celei rele, el nu mai poate recunoaşte acum, doar pe jumătate viu şi cu înţelegerea slăbită, nici pe Dumnezeu creatorul său, nici natura şi înrîuririle ei: de aceea, natura, de la început şi pînă azi, şi-a dat întreaga ei silinţă, ajutată fiind şi de lucrarea Sfîntului Duh, de a naşte şi pregăti pe orice cale oameni înţelepţi, cu viaţă pură şi cu putere de pătrundere, care au izbutit să cunoască atît natura cît şi pe Dumnezeu creatorul lor, şi care au fost în toate timpurile, prin scrierile şi învăţăturile lor, lumina lumii. În felul acesta şi-a zidit Dumnezeu biserica lui pe pămînt, spre slava lui veşnică; iar diavolul tare s-a înfuriat şi, în mînia lui, multe mlădiţe omeneşti din cele mai alese le azvîrle în stricăciune, prin întunericul şi răutatea ce se află în natură şi al căror principe şi zeu el este.

Adesea, cînd natura a plămădit un om învățat, cu un intelect profund și înzestrat cu daruri prețioase, diavolul și-a pus și el în joc toată iscusința pentru a-l seduce prin plăcerile trupului, prin îngîmfare și trufie, prin poftă de bogăție și putere. Diavolul îl cucerește; calitatea rea a învins-o pe cea bună, iar din intelectul omului de pînă aci, din arta⁸ și înțelepciunea lui, au crescut erezia și greșeala; orbit de ispite, omul batjocori adevărul și pricinui în lume marile rătăcirii, devenind o credincioasă și supusă căpetenie în oastea întunericului. Căci calitatea cea rea în natură s-a războit de la început cu cea bună și continuă încă să lupte cu ea, aruncînd în stricăciune multe roade sănătoase încă din pîntecele mamei, cum limpede s-a văzut mai întîi la Cain și Abel, fiii aceleiași mame. De cînd a mijit viața în ei, Cain a fost plin de trufie și de ură, disprețuind pe Dumnezeu, în vreme ce Abel trăia în smerenie și în teama Celui de Sus. Același lucru îl vedem la cei trei fii ai lui Noe, precum și la Abraham cu Isaac și Ismael, dar mai cu seamă la Isaac cu Esau și Iacob, care s-au înfruntat și războit încă din pîntecele mamei, pentru ca Dumnezeu să spună: Pe Iacob l-am iubit dar pe Esau nu (1-Moise, 25, 23). Acestea înseamnă că mereu cele două calități din natură s-au ciocnit cu violență între ele.

Căci, la acea vreme, cînd Dumnezeu se străduia în natură, voind a se dezvălui lumii prin smeriții Abraham, Isaac și Iacob, și să-și întemeieze pe pămînt o biserică spre slava și mărirea sa, fierbea și se zbătea în natură și răutatea cu prințul său Lucifer. Și, deoarece existau în om atît răul cît și binele, amîndouă calitățile stăpîneau în el; de aceea existau un om bun și unul rău în aceeași mamă deodată. S-a văzut, de asemenea, limpede, atît în lumea cea dintîi cît și în cea următoare, pînă în vremea noastră, cum în natură împărăția cerului și cea a iadului s-au luptat fără încetare și pe toate căile, lumea aflîndu-se necontenit în mare încordare ca o femeie în timpul facerii. Dar în chipul cel mai vădit s-au petrecut lucrurile cu Adam și Eva în Paradis, cînd, pentru a fi încercați dacă pot exista amîndoi după felul și forma îngerilor, le-a răsărit deodată în cale pomul cu cele două calități, cea bună și cea rea: Creatorul îi opri să mănînce din fructe. Dar calitatea cea rea din natură se război

cu cea bună izbutind să-i ademenească pe Adam și Eva să guste din amîndouă. De aceea, mîncînd din amîndouă, pe loc căpătară felul și forma animală, fiind siliți să trăiască și să se înmulțească ca dobitoacele, și mulți din urmașii lor buni căzură în stricăciune⁹.

Și s-a văzut, după aceea, cum Dumnezeu a lucrat în natură, cînd în lumea cea dintîi s-au născut Sfinții Părinți care au fost: Abel, Set, Enos, Kenan, Mahalaleel, Enoch, Matusalem, Lameh și sfîntul Noe; ei vestiră lumii numele Domnului și predicară cîința, căci Duhul cel Sfînt a lucrat într-însii. Dar stăpînul iadului nu s-a lăsat mai prejos, lucrînd și el în natură și făcînd să se nască oameni care au hulit și luat în derîdere numele Domnului. Mai întîi Cain și apoi urmașii lui. Acel început de lume se asemuie unui tînăr arbore care crește, înverzește și înflorește frumos, dar ale cărui roade sănătoase sînt puține la număr, din pricina sălbăticiei lui. Încît natura a adus puține fructe bune în prima vîrstă a omenirii, chiar dacă atunci arta lumească și belșugul au fost în floare; căci oamenii nu puteau înțelege Duhul cel Sfînt care și atunci întocmai ca și astăzi a lucrat și lucrează în natură. De aceea spunea Dumnezeu: Mă căiesc că i-am făcut pe oameni (1-Moise, 6, 6); și a zguduit natura, pentru ca toate viețuitoarele ce trăiesc pe uscat să moară, lăsînd lumii doar rădăcina și tulpina, pe care le-a săpat și îngrijit pentru ca sălbaticul arbore să dea numai roade bune. Cînd însă acesta înflori din nou, din nou se iviră roade bune și roade rele între fiii lui Noe; și pe dată se înmulțiră iarăși cei ce luau în deșert numele Domnului și-l defăimau. Încît aproape că nu se mai vedea ramură verde care să dea roade sănătoase și bune, ci mai toate făceau poame sălbatice.

Cînd văzu Dumnezeu că omul se pierde în necunoaștere și rătăcire, din nou zgudui natura și arătă oamenilor că dacă în ea există și bine și rău, ei trebuie să ocolească răul și să aleagă binele; slobozi foc din natură și aprinse Sodoma și Gomora, ca înfricoșătoare pildă lumii întregi. Cînd orbirea oamenilor întrecu orice măsură, și ei nu mai voiră să știe de Domnul-Dumnezeu, el le dăruie legi și învățături pe care le adevări prin minuni și semne, pentru ca ei să găsească drumul cel drept și să nu se stingă cunoașterea Dumnezeului adevărat. — Dar

nici așa lumina nu voia să iasă la iveală, căci întunericul și răul din natură se apărau cu strășnicie, iar stăpînul lor nu-și găsea odihnă. Cînd arborele lumii ajunsese la o vîrstă mijlocie, începu a face o seamă de roade atît de minunate, încît voia parcă s-arate că de aci înainte va face numai fructe bune. Căci atunci se născură sfinții profeți din ramura cea dulce a arborelui lumii; ei învățau și propovăduiau despre lumina care va veni și va birui întunericul și răul din natură. Tot în acea vreme răsări între păgîni o lumină naturală, încît aceștia recunoscuseră natura și lucrarea ei, chiar dacă nu era decît lumina naturii sălbatice și nu lumina cea sfîntă. Căci natura sălbatică era încă departe de a fi biruită, și lumina s-a luptat cu întunericul pînă cînd a răsărit soarele, silind arborele, prin dogoarea sa, să dea roade bune și dulci; adică pînă cînd a venit împăratul luminii, pogorînd din inima lui Dumnezeu, devenind om al naturii și luptînd în trup omenesc și cu puterea luminii divine, în natura sălbatică.

Această mlădiță împărătească crescuse în natură devenind arborele naturii lumii și întinzîndu-și ramurile de la răsărit pînă la apus. El cuprinsese întreaga natură, luptînd cu răul din ea și cu stăpînul acestuia, pînă cînd îi birui și triumfă asupra lor, ca un împărat al naturii, luînd pe stăpînul răului în robie chiar în casa lui (*Psalmul* 68). Cînd s-a întîmplat aceasta, au crescut deodată în arborele împărătesc răsărit în natură mii de rămurele și mlădițe frumoase, pline de dulceață avînd toate mirosul și gustul arborelui împărătesc. Și, cu toate că asupra lor s-au abătut ploile, grindina, zăpada și viscolul, încît multe din ele s-au rupt și au căzut la pămînt, alte mlădițe creșteau mereu la loc. Căci răul din natură și stăpînul lui stîrneau mari vijelii cu grindină, trăsnete, fulgere și ploaie, încît de fiecare dată multe și minunate rămurele din arborele cel mîndru erau smulse și nimicite. Iar aceste mlădițe aveau un gust minunat și o aromă atît de încîntătoare, că nici o limbă omenească nici chiar cea îngerească n-o puteau mărturisi; căci mlădițele purtau în ele nesecată putere și virtute, slujind la izbăvirea păgînilor. Orice păgîn gusta din ele era îndată vindecat de sălbăticia naturii în care fusese născut, devenind el însuși o dulce rămurea în pomul ales, înverzind în el și

făcînd fructe scumpe, ca pomul împărătesc. De aceea, mulți păgîni alergau la arborele minunat sub care zăceau mlădițele smulse de diavol și de vijelia lui, și cum le miroseau păgînii, cum pe loc se vindeau de răul cu care muma lor îi născuse. Dar cînd văzu Satana că păgînii se îmbulzeau pentru frunzele și crenguțele căzute, dezlănțui o furtună dinspre răsărit și alta dinspre miazăzi, și puse un negustor să strîngă toate crenguțele și frunzele căzute din arborele minunat. Și cînd veniră păgînii și întrebară de ele, negustorul le oferî lor spre vînzare, și cu banii luați făcu camătă. Căci diavolul silea negustorul la dijmă grea pentru că arborele în ogorul său crescuse și-i vătăma pămîntul.

Cînd văzură păgînii că roadele minunate sînt puse la mezat, alergară cu miile la negustor și cumpărau care cît puteau, unii venind din insule îndepărtate, ba chiar de la capătul pămîntului. — Iar negustorul văzînd că marfa lui are atît de multă căutare, se gîndi la un vicleșug pentru a strînge stăpînului său o nemaivăzută comoară, și trimise misiți în lumea largă să-i laude marfa și să-i vîndă cît mai mult din ea. Dar voind să aducă stăpînului cîștiguri și mai mari, începu să falsifice marfa și să vîndă alte fructe în locul celor bune, crescute în arborele minunat.

Dar păgînii tuturor popoarelor, de pe toate insulele și de pe întreg pămîntul, crescuți toți din acel arbore sălbatic, care era și bun și rău, erau din această pricină pe jumătate orbi și nu vedeau pomul cel bun care-și întindea ramurile de la răsărit pînă la apus. Altminteri n-ar fi cumpărat marfă contrafăcută. Dar nevăzînd minunatul arbore care-și întindea totuși ramurile peste ei toți, alergară la negustor și cumpărară în grabă marfă falsă, crezînd-o bună pentru lecuirea lor. Și fiindcă toți rîvneau după pomul cel bun, care plutea deasupra tuturor, mulți dintre ei se izbăviră datorită poftei și dorinței arzătoare pe care o purtau în suflet. Căci mireasma arborelui și nu marfa negustorului îi vindeca de răul din ei și de nașterea în păcat. Aceasta a durat vreme îndelungată.

Cînd văzu diavolul, izvor al răului și al stricăciunii, că oamenii se lecuiesc de otrava lui prin mireasma arborelui minunat, fu cuprins de furie și îndată sădi către miazănoapte un arbore sălbatic care crescuse din răul din

natură, și puse să se strige: Acesta este pomul vieții! cine gustă din el, scapă de tot răul și trăiește în veci! Locul în care cresc pomul sălbatic era și el un ținut sălbatic, iar popoarele lui n-au recunoscut nici atunci și nici în ziua de azi adevărata lumină din Dumnezeu. Și arborele a crescut pe muntele Hagar, în casa lui Ismael, batjocoritorul.

Și fiindcă din arbore s-a strigat: Iată, acesta este arborele vieții! au alergat spre el neamurile păgîne, care nu erau născute din Dumnezeu, ci din natura sălbatică, îndrăgind arborele păgîn și mîncînd din roadele lui. Și arborele creștea din seva răului din natură și se făcea tot mai mare, întinzîndu-și ramurile către apus și către răsărit. Iar arborele își avea izvorul și rădăcina în natura sălbatică, pustie, care era și bună și rea. La fel erau și fructele lui. Dar cum oamenii acestor locuri crescuseră toți în sălbăticia naturii, arborele crescuse și el peste ei toți, devenind atît de mare încît ajungea cu crengile sale pînă în prețiosul ținut de sub arborele sfînt.

Aceasta a fost pricina că arborele păgîn a crescut atît de mare: noroadelor de sub arborele cel bun au alergat toate la negustorii ce vindeau marfa falsă și au mîncat din fructele înșelătoare care erau și rele și bune, crezînd că se vor vindeca; și astfel părăsiră tot mai mult sfîntul arbore, atît de bun și de puternic. Cu vremea, oamenii deveniră tot mai orbi, mai fără vlagă și mai slabi, și nu putură opri sălbaticul arbore de la miazănoapte să crească. Căci erau sleiți de putere; ei vedeau, desigur, că e pomul răului și al pustiului, dar istoviți cum erau nu-i mai puteau opri creșterea. De n-ar fi alergat după negustorii de fructe false și n-ar fi mîncat din acestea, ci doar din rodul sfîntului arbore, ar fi avut tăria să-i țină piept. Dar, trăind în desfrîu și fățarnicie, natura sălbatică a pus stăpînire pe ei și arborele răului a crescut mult deasupra lor, împingîndu-i în stricăciune cu puterea lui dezlănțuită. Căci diavolul a dat arborelui din puterile sale pentru a-i strica și pierde pe oamenii care mîncaseră din poamele negustorului. Cu vremea, ei părăsiră arborele vieții, căutîndu-și înțelepciunea ca mama Eva în paradis. Astfel ajunseră sub stăpînirea calității lor înnăscute și căzură în mare greșală cum spune Pavel. (2-Tesal., 2—11). Iar din arborele cel sălbatic dinspre miazănoapte,

prințul întunericului stîrni războaie și furtună asupra neamurilor care nu se născuseră în acel arbore, și care în fața furtunii căzură în neputință.

Sub arborele cel bun, negustorul ispitea noroadele dinspre miazăzi și apus și dinspre miazănoapte, înșelîndu-i pe cei naivi prin vicleșug, iar pe cei isteți făcîndu-i tovarăși de negoț și părtași la cîștig și izbutînd pînă la urmă ca nimeni să nu mai vadă și să nu mai recunoască arborele sfînt, iar el să intre în stăpînirea pămîntului. Atunci a strigat din răsputeri: (2-Tesal., 2.) Eu sînt tulpina arborelui bun și stau pe rădăcina lui, fiind altoit în arborele vieții. Cumpărați marfa mea și vă veți vindeca de păcatul strămoșesc și veți trăi în veci. Sînt crescut din rădăcina arborelui sfînt și am roadele sale în puterea mea; stau pe jilțul puterii dumnezeiești și am putere în ceruri ca și pe pămînt. Veniți cu bani la mine și cumpărați cît vreți din fructul vieții!

Alergară atunci toate neamurile, cumpărare și mîncare pe săturate. Toți magii dinspre miazăzi, apus și miazănoapte au mîncat din fructele misitului și au trăit în jalnică neputință; căci sălbaticul arbore din miazănoapte creștea tot mai mult deasupra lor, nimicindu-i pentru multă vreme. Și au venit pe pămînt vremuri grele cum nu fuseseră de cînd lumea, dar oamenii ziceau că e bine; atît de mult îi orbise misitul diavolului; sub ramurile arborelui sălbatic.

Dar spre seară, mila lui Dumnezeu prinse a se înduioșa de nenorocirea și orbirea oamenilor și înduplecă în mai multe rînduri bunul, sublimul și dumnezeiescul arbore, care purta fructul vieții; atunci creșcu din tulpina lui, aproape de rădăcină, o ramură care se hrăni și înverzi din seva și spiritul lui, și vorbi în grai omenesc arătînd fiecăruia arborele minunat. Și glasul său spin-tecă văzduhul, răsunînd pînă în țările îndepărtate. — Oamenii alergară să vadă și să audă ce se întîmplă. Atunci li se arătă lor arborele vieții cel plin de virtuți, din care mîncaseră la început eliberîndu-se de păcatul originar. Și se bucurară peste măsură, mîncare din arborele vieții cu o plăcere nespusă, se înveseliră și căpătară noi puteri; și imnuri noi de slavă ridicară adevăratului arbore și se despovărară de păcatul originar; iar pe mincinosul și falsificatorul negustor și pe misiții lui îi huliră

și-i acoperiră cu vorbe de ocară. — Și veniră toți flă-mînzii și însetații după arborele vieții, și cei ce zăceau în pulbere, și mîncară din pomul sfînt și se vindecară de păcatul strămoșesc și de răul din natură în care trăiau; și au fost altoiți în arborele vieții.

Numai mincinosul negustor și misiții lui întru înșelăciune și toți cei ce făceau camătă cu marfa falsificată pentru a-și aduna comori — nu au venit. Căci ei erau înglodați în păcat și înecați în desfriu și trăiau în natura sălbatică; iar teama și rușinea i-a oprit locului, căci multă vreme huzuriseră împreună cu negustorul și ademeniseră sufletele oamenilor, lăudîndu-se că ar fi altoiți în arborele vieții, că trăiesc în sfîntenie și au spre vînzare fructul vieții. Iar cînd li se descoperi infamia, înșelăciunea și lăcomia, amuțiră și rămaseră înapoi rușinați, în loc să se căiască de grozăvia și idolatria¹⁰ lor, și să meargă cu cei flămînzi și însetați după izvorul vieții veșnice: de aceea s-au și topit în setea lor, iar chinul lor va crește în veci și căința îi va roade la nesfîrșit.

Văzînd că înșelăciunea a ieșit la iveală, negustorul era tare mînios și abătut; el își îndreptă săgețile împotriva poporului sfînt care nu voia să-i mai cumpere marfa. Ucise mare parte din el și rosti cuvinte de ură împotriva crenguței verzi crescute în arborele vieții. Dar arhanghelul Mihail¹¹ veni să lupte pentru neamul cel sfînt și birui.

Cînd însă prințul întunericului văzu că negustorul său căzuse și înșelăciunea lui ieșise la iveală, dezlănțui o furtună dinspre miazănoapte, din arborele cel sălbatic, împotriva poporului sfînt, iar negustorul se năpusti și el dinspre miazăzi. Atunci poporul sfînt spori și se înmulți din nou ca la început, pentru că arborele dumnezeiesc creștea și învingea răul din natură și pe stăpînul lui. Și astfel întunericul nu avea răgaz.

Cînd nobilul și sfîntul arbore se dezvoltă tuturor neamurilor, întii acestea îl vedeau cum plutea deasupra lor și-și răspîndea aroma pretutîndeni, putînd mîncă din el oricine, oamenii se scîrbiră a mai mîncă din fructe și poftiră la rădăcina arborelui. Pînă și cei prevăzători și înțelepți căutară rădăcina și se sfădiră pentru ea. Iar cearta pentru rădăcină se întetîi într-atîta, încît din pri-

cina ei oamenii uitară să mănînce din fructul dulcelui arbore.

Dar nu de rădăcină și nici de arbore le păsa lor. Căci diavolul avea în gînd altceva. Văzînd că oamenii nu voiau să mai mănînce din arborele cel bun, ci se certau pe rădăcină, el își da bine seama că erau istoviți și sleiți de puteri și că natura sălbatică era din nou stăpînă pe sufletele lor. De aceea îi împinse diavolul spre trufie, lăsînd pe fiecare să creadă că dispune cum vrea de rădăcină și că deci i se cuvine respect, ascultare și cinstire. Astfel, își ridicară înțelepții palate și slujiră pe ascuns lui Mamon¹², marele idol; mulțimea dezamăgită se lăsă pradă poftelor trupești, trăind în natura sălbatică și slujind pîntecelui și desfrîului, bizuindu-se pe fructul ce plutea deasupra lor și de la care așteptau oricînd și fără osteneală, vindecarea din stricăciune. Și astfel slujeau lui Lucifer după pornirea naturii sălbatice, pomul vieții ajungînd pentru ei doar o oglindă: căci mulți din ei își duceau zilele în trufie, risipă și dezmăț, și trăiau ca în junglă: cel bogat călcînd în picioare pe cel sărac și despuindu-l de truda și sudoarea lui.

Prin daruri, faptele rele se prefăceau în fapte bune; drepturile decurgeau din calitatea cea rea a naturii; fiecare alerga după aur și după avere, după mărire și huzur. Săracul nu avea scăpare: împotriva lui, ocara, blestemul, injuria, toate erau îngăduite, iar el se simțea în calitatea cea rea ca scroafa în nămol. Același lucru îl făceau păstorii cu vitele lor, încît din arborele sfînt nu mai rămăsese decît numele: fructele, puterea și viața lui nu făceau decît să acopere păcatele omului. Așa trăia omenirea la acea vreme, afară doar de o mîină de oameni născuți între spini în cea mai mare umilință și întristare, din tot neamul omenesc de la răsărit și pînă la apus. Căci trăiau toți în instinctul naturii sălbatice, fără deosebire; singur acest pîlc de oameni își găsise salvarea, din toate popoarele lumii de atunci. Ca pe vremea potopului, și înainte de creșterea în natură și din natură a sfîntului arbore.

Dar faptul că la sfîrșit oamenii rîvneau după rădăcina arborelui tot atît de *mult*, este o taină, un mister, ascuns pînă acum înțelepților și știutorilor, și care nici nu se deschide celor de sus, ci doar celor simpli, de jos, așa

cum arborele sfînt, în miezul și inima lui s-a ascuns întotdeauna înțelepților; chiar cînd se credeau pe rădăcina sau pe vîrfurile lui, ei nu aveau în fața ochilor decît un abur luminos, o ceață albă.

Dar de la început și pînă astăzi, alesul arbore a lucrat din răspuțeri, în natură, să se dezvăluie tuturor neamurilor și tuturor limbilor. Iar diavolul s-a înfuriat în natura sălbatică și s-a apărut ca un leu turbat. Dar sfîntul arbore aducea fructe tot mai dulci, pe măsură ce vremea trecea și se dezvăluia lumii tot mai clar, spre furia și turbarea Satanei, încît, pînă la urmă, se făcu lumină. Căci a crescut pe rădăcina bunului arbore o crenguță, care a primit seva și viața rădăcinii și i s-a dat duhul arborelui căruia i-a schimbat înfățișarea după măreția puterii lui, dăruind altă față și naturii în care acesta crescuse.

Cînd s-a întîmplat aceasta, s-au deschis în natură cele două porți, și s-au cunoscut cele două calități, binele și răul; și s-a dezvăluit oamenilor de pe întreg pămîntul Ierusalimul ceresc, precum și împărăția iadului; iar lumina și glasul au răsunit în cele patru vînturi, și falsul negustor a fost descoperit pe de-a-ntregul și l-au hulit ai lui și l-au stîrpit de pe fața pămîntului.

Cînd s-au petrecut acestea, s-a uscat și arborele sălbatic dinspre miazănoapte, și toate neamurile au văzut cu uimire arborele sfînt chiar de pe insule îndepărtate. Și Lucifer a fost dezvăluit și tainele lui descoperite, iar rușinea, batjocura și stricăciunea lui văzute și recunoscute de oamenii pămîntului, căci se făcuse lumină. Dar nu trecu multă vreme și oamenii lăsară lumina, căzînd din nou în poftele trupești și în stricăciune; căci așa cum poarta luminii se deschisese, tot astfel și poarta întunericului; și din amîndouă porniră tot felul de puteri și de iscusințe ce se aflau înlăuntru.

Așa cum oamenii la început trăiau în miezul naturii sălbatice și nu știau decît lucruri pămîntești, tot astfel și la sfîrșit, în loc să fie mai bine, era mai rău. Pe la mijlocul acestor vremuri, s-au stîrnit furtuni năpraznice de la apus spre răsărit și miazănoapte; iar dinspre miazănoapte a pornit un mare șuvoi de apă către arborele sfînt și multe ramuri s-au prăpădit; și în inima șuvoiului s-a făcut lumină, iar arborele sălbatic de la miazănoapte

a fost lovit de uscăciune. Și turba de minie stăpînului întinericului în marea vîltoare a naturii, acum cînd arboarele sfînt se înălța să se aprindă în slava măreției divine, aruncînd de la sine răul care-i stătuse împotriva și cu care se războise atîta vreme.

Dar și arborele întinericului, al răului și stricăciunii clocoti îngrozitor, în clipa cînd fu să se aprindă și să pornească din el Lucifer cu cetele diavolești, pentru a vătămă și nimici fructul cel minunat al sfîntului arbore. Și era înspăimîntător în natură, în calitatea cea rea, acest sălaș al diavolului; părea că o furtună îngrozitoare s-a abătut asupra lumii, cu mii de fulgere, cu vârtejuri și vuiete înspăimîntătoare.

Dimpotrivă, în calitatea cea bună, în care se afla arborele sfînt, domnea o liniște plăcută, tihnită și plină de înviorare, ca în împărăția cerească a bucuriei. Amîndouă aceste stări se împotriviră aprig între ele, pînă cînd natura întreagă fu aprinsă în amîndouă calitățile deodată.

Și arborele vieții fu aprins în propria sa calitate cu focul Duhului Sfînt, și calitatea sa arse în focul bucuriei cerești în neînchipuită lumină și claritate. În acest foc au calificat toate glasurile bucuriilor cerești, care din veci fuseseră în bună calitate, iar lumina Sfintei Treimi¹³ strălucea în arborele vieții umplînd întreaga calitate în care se afla aceasta.

În vreme ce pomul calității rele, care constituie cea laltă parte în natură, fu și el aprins și arse în focul miniei lui Dumnezeu cu văpaia iadului, și izvorul cel rău fu slobozit în eternitate, iar Lucifer cu oștile sale rămase în calitatea cea rea ca în propria sa împărăție. În focul acesta s-au mistuit pămîntul, astrele și elementele; căci toate în această lume arseră deodată, fiecare în propria calitate și toate se despărțiră. Căci bătrînul, în care există totul orice putere, orice creatură și tot ce poate fi numit, s-a mișcat deodată, și puterile din ceruri, din astre și din elemente se topiră din nou și din nou luară forma cea dinainte de facere. Dar cele două calități, răul și binele, care în natură se găseau împreunate, fură despărțite una de alta, și cea rea fu dată lui Lucifer spre veșnicul său adăpost și sălaș. Pentru ea înseamnă iadul sau lepădarea, care în veci nu va mai stînjiți sau atinge ca-

litate cea bună, fiind ca o uitare a binelui, și aceasta în vecii vecilor.

În cealaltă calitate sta arborele vieții veșnice și izvorul ei pornea din Sfînta Treime și era luminată de Duhul Sfînt. Și au purces de aci toți oamenii care au ieșit din coapsa lui Adam, cel dintîi om, fiecare în puterea și calitatea în care crescuse pe pămînt. Cei care mîncaseră din arborele cel bun, care se cheamă Iisus Hristos, purtau în ei dragostea lui Dumnezeu ca izvor al bucuriei veșnice. Ei aveau în ei puterea bunei calități și fură primiți în sînul acesteia, cîntînd imn de slavă logodnicului ei, fiecare în glasul lui, după sfîntenia lui.

Cei născuți în lumina naturii și a spiritului, și care pe pămînt nu recunoscuseră niciodată arborele vieții cu adevărat, dar care crescuseră în puterea lui, căci el îi cuprindea sub umbra sa pe toți oamenii pămîntului, cum sînt atîția păgîni și nedemni ai atîtor popoare, fură și ei primiți în aceeași putere în care crescuseră și cu care spiritul lor era îmbrăcat, și cîntau imnul puterii lor ce-o aveau de la arborele vieții veșnice; căci fiecare era slăvit după puterea lui.

Iar natura cea sfîntă rodî fructe cerești, așa cum pe pămînt, în cele două calități, rodise din cele pămîntești, care erau și bune și rele. Și oamenii, care erau acum asemenea îngerilor, mîncau fiecare din fructul calității sale, cîntînd imn de slavă Domnului și arborelui vieții veșnice. Și erau acestea în Tatăl, ca un foc sfînt, o bucurie triumfătoare; căci toate lucrurile au fost la început din Tatăl și așa rămîn în veșnicia lui.

Dar cei care pe pămînt crescuseră în puterea arborelui urii și al miniei, adică cei biruiți de calitatea cea rea și uscați în răutatea spiritului și în păcatele lor, au ieșit de asemenea toți, fiecare în puterea lui, fiind primiți în împărăția întunericului; și era fiecare îmbrăcat în puterea în care crescuse, iar împăratul lor se chema Lucifer, cel izgonit din lumină.

Iar calitatea iadului făcea și ea fructe, cum făcuse pe pămînt; numai că binele se despărțise de ea, și de aceea fructele erau de o singură calitate, cea rea. Oamenii care acum semănau și ei cu spiritele, mîncau fiecare din fructul calității sale, ca și diavoli; căci așa cum pe pămînt există diferențe între oameni și între calități și nu toți

sînt de o calitate, tot astfel la spiritele izgonitoare, și tot astfel în slava cerească între îngeri și oameni, și așa va fi în vecii vecilor. Amin.

*
* *

Bunule cititor, ai în față o scurtă relatare despre cele două calități din natură de la început și pînă la sfîrșit, cum și despre felul în care s-au născut din ele cele două împărății, a cerului și a iadului, despre lupta și războirea lor neconținută, precum și despre ce se va alege de ele în viitor.

Am dat acestei cărți numele de Rădăcina sau muma filosofiei, astrologiei și teologiei. Iată despre ce tratează cartea:

1. Prin filosofie¹⁴ voi trata despre puterea divină, despre ceea ce este Dumnezeu și despre felul cum în ființa lui s-au creat natura, astrele și elementele, unde își au originea toate lucrurile cum ar fi: cerul și pămîntul, îngerii, oamenii și diavolii, raiul și iadul și toate cele ce s-au făcut; de asemenea, despre cele două calități din natură, toate pe temeiul just al cunoașterii spiritului, în impulsul și manifestarea lui Dumnezeu.

2. Prin astrologie¹⁵, am să tratez despre forțele naturii, astrelor și elementelor, despre modul cum din ele au ieșit toate creaturile, cum ele pun în mișcare și guvernează totul, acționînd în toate, și cum prin ele răul și binele sînt stîrnite în oameni și dobitoace; cum răul și binele există și stăpînesc în această lume, și tot în această lume există raiul și iadul. — N-am de gînd să descriu mersul stelelor, locul și numele lor, conjuncțiile lor periodice, reflexele, cvadraturile sau curbele ce se efectuează în ceasuri sau în ani și care au fost aflate de oameni înțelepți și luminați, după lungi șiruri de ani, prin observații neconținute, prin simț adînc și socoteli ostentive. Eu nu le-am studiat, nici nu le-am învățat, ci le las pe seama învățătorilor; gîndul meu e să scriu după spirit și după simț și nu după observație.

3. Prin teologie¹⁶, vreau să tratez despre împărăția lui Hristos, despre modul cum este alcătuită ea și cum

e potrivnică iadului; de asemenea, cum luptă ea cu iadul în natură, și cum oamenii prin credință și spirit pot birui împărăția iadului pentru a triumfa întru puterea divină și a dobîndi fericirea eternă ca o biruință în luptă; de asemenea, cum omul, prin lucrarea relei calități a iadului, singur se dă stricăciunii și, în sfîrșit, cum o va scoate la capăt cu amîndouă.

Principalul titlu al cărții: *Zorile răsărind*, sau *Aurora* este o taină, un mister ascuns înțelepților și învățaților acestei lumi, și pe care, în curînd, vor trebui să-l afle ei înșiși. Dar pentru cei ce vor citi fără pretenții această carte, în simplitatea și cu rîvna Duhului Sfînt, punîndu-și nădejdea numai în Dumnezeu, nu va mai fi o taină, ci o cunoaștere în plină lumină. — Nu voi căuta să lămuresc ori să explic acest titlu, ci-l voi lăsa la nepărtinitoarea judecată a cititorului, care luptă în această lume de partea bunei calități.

Iar dacă cel ce se crede atotștiutor și se simte ca la el acasă în calitatea cea rea, va avea prilejul să-și arunce privirea în paginile de față, va fi, desigur, împotriva cărții, așa cum raiul și iadul se împotrivesc unul altuia. Va spune, mai întîi, că prea încerc să mă înalț spre cele dumnezeiești, ceea ce, fără doar și poate, nu se cuvine. Va spune, după aceea, că mă laud cu Duhul Sfînt; că ar trebui să trăiesc în smerenie și să-mi dovedesc puritatea vieții prin minuni. În al treilea rînd, va spune că fac aceste lucruri din pofta de mărire. În al patrulea, că nu sînt destul de învățat pentru ceea ce vreau să fac, iar în al cincilea îl va supăra peste măsură simplitatea autorului, pentru că așa e obiceiul în lume, să privești spre cele înalte, căci cele umile sînt supărătoare.

Părtinitorilor și falșilor înțelepți, le-aș pune în față pe patriarhii¹⁷ lumii celei dintîi, care erau oameni simpli și umili. Împotriva lor lumea și diavolii fierbeau de minie cum a fost pe vremea lui Enoh, cînd sfinții părinți au propovăduit pentru prima oară și din răspuțeri numele Domnului; nici ei nu s-au ridicat cu trupul la ceruri, dar au văzut cu ochii lor totul; pentru că Duhul Sfînt s-a arătat în sufletul lor. Căci toți acești primi părinți, patriarhi și profeți au fost oameni simpli, parte din ei niște umili păstori. Chiar și Mesia Hristos, eroul luptei în natură, cînd a trăit ca om, deși împărat al lumii, și-a

dus viața în mare simplitate ca unul din cei mulți și umili; tot astfel și apostolii au fost toți oameni de jos, niște sărmani pescari. Hristos însuși mulțumește Tatălui ceresc de a-l fi ținut ascuns mai marilor și înțelepților acestei lumi, și arătat copiilor (*Matei*, 11, 25). Și toți propovăduitorii au fost bieți oameni care au greșit, avînd în ei amîndouă tendințele naturii, cea bună și cea rea. Dar au predicat împotriva păcatului lumii și păcatului propriu și s-au supus pedepsei. Și, au făcut aceasta din îndemnul Duhului Sfînt și nu din patima mîndriei. Și nimic n-au socotit a fi din propria lor rîvnă și putere, nici în tainele Domnului n-au căutat; ci toate după voia lui s-au petrecut.

De asemenea, nici despre mine nu pot grăi altceva decît că sînt un om simplu, un biet păcătos care ar trebui să se roage în fiecare zi: Doamne, iartă-ne greșeliile noastre! Și să zic ca Apostolii: O, Doamne, cu sîngele tău ne-ai mîntuit! Nici eu nu m-am urcat la cer și am văzut totuși lucrările Domnului și făpturile lui toate, căci s-a deschis în spiritul meu cerul, și aci, în spiritul meu, am recunoscut lucrările și făpturile lui Dumnezeu. Și nici măcar voința întru aceasta nu a fost voința mea firească, ci o pornire a spiritului; și a trebuit să îndur și unele căderi ale diavolului. Dar spiritul omului nu vine numai din astre și elemente, ci zace în el și o scînteie din lumina și forța divină. Nu sînt vorbe goale cele ce stau în *1-Moise*, 1 21: *Și l-a făcut Dumnezeu pe om după chipul și asemănarea sa*. Căci i-a dat intelectul¹⁸ care e făcut din esența divină.

Trupul e din elemente; de aceea și trebuie hrănit din elemente. Sufletul¹⁹ nu-și are originea numai în trup, chiar dacă se naște în trup și-și are începutul aci. Izvorul și-l trage din afară, din văzduh, și în el stăpînește Duhul cel Sfînt, așa cum acesta pe toate le împlinește și cum toate în Dumnezeu sînt și Dumnezeu însuși e totul. Și fiindcă Duhul Sfînt e creator în suflet, ca însușire a acestuia, el, sufletul poate străbate pînă la divinitate și poate cerceta în ea ca în natură: căci își trage originea din ființa întregii divinități. Cînd este aprins de Duhul Sfînt, sufletul vede ce face Dumnezeu, tatăl lui, întocmai cum un fiu acasă la el vede ce face părintele său; sufletul este ca un copil în casa cerească a Tatălui.

Așa cum ochiul omenesc vede pînă la astre de unde își trage originea și începutul, tot astfel sufletul vede pînă-n ființa divină înlăuntrul căreia trăiește.

Dar pentru că sufletul își are obîrșia și în natură, iar în natură există și binele și răul, și omul, prin păcat, s-a azvîrlit în răul naturii, sufletul pătîndu-se zi de zi și ceas de ceas cu păcate, cunoașterea lui a rămas fragmentară. Căci răul din natură domnește și în suflet. Dar Sfîntul Duh nu îngăduie răul, ci, stăpînind în izvorul sufletului care e în lumina lui Dumnezeu, luptă împotriva răului din suflet. De aceea, sufletul nu poate ajunge la cunoaștere perfectă în această lume, pînă la sfîrșit, cînd lumina și întunericul se despart, iar răul se mistuie cu trupul în pămînt; atunci sufletul vede lumines și desăvîrșit în Dumnezeu-Tatăl său. Dar cînd sufletul este aprins de Duhul Sfînt, el triumfă în trup, cum se înalță o flecără mare, încît inima și rărunchii tremură de bucurie. La o deplină și profundă cunoaștere în Dumnezeu-Tatăl, nu se ajunge însă de îndată, ci dragostea față de Dumnezeu-Tatăl triumfă și ea în focul Duhului Sfînt.

Cunoașterea lui Dumnezeu e semănată în focul Duhului Sfînt, și e mică la început cît un grăunte de muștar, cum spune Hristos în parabolă (*Matei*, 13): după aceea, crește mare cît un arbore și se întinde în Dumnezeu-Creatorul; așa cum o mică picătură în marea cea întinsă nu poate stîrni valuri, dar un fluviu năvalnic se face simțit.

Trecutul, prezentul, viitorul, ca și lățimea, adîncimea și înălțimea, depărtarea și apropierea, toate sînt în Dumnezeu ca un singur lucru, fiind prinse într-o singură comprehensiune²⁰. Iar sufletul curat al omului vede și el acestea, dar în lumea noastră numai fragmentar. Se întîmplă adesea să nu vadă nimic, căci diavolul mărește răul ce se află în suflet și acoperă prețiosul grăunte de muștar; de aceea trebuie să fie omul în neconținută luptă.

Sprijinit pe o astfel de cunoaștere din partea spiritului, voi scrie în această carte despre Dumnezeu-Tatăl nostru, în care se află totul și care este totul. Voi trata despre chipul în care întregul s-a despărțit în părți care au devenit creatoare și despre cum totul se agită și se mișcă în întreg arborele vieții.

Vei vedea de-a lungul acestei scrieri adevăratul temei al dumnezeirii și cum ființa ei a existat înainte de timpurile lumii; cum au fost creați sfinții îngeri și de unde; de asemenea, despre teribila cădere a lui Lucifer și a legiunilor sale; din ce sînt făcute cerul, pămîntul, stelele și elementele, precum și metalele și pietrele din sînul pămîntului și toate creaturile; cum s-a născut și ce este viața și gingășia tuturor lucrurilor; de asemenea, ce este adevăratul cer în care sălășluiește Dumnezeu împreună cu sfinții lui, ce e mînia lui Dumnezeu și focul iadului, și cum toate au fost cuprinse; în fine, ce este sau cum este ființa tuturor ființelor.

Primele șapte capitole tratează simplu și de-a dreptul despre ființa lui Dumnezeu și a îngerilor în parabole, astfel ca cititorul să poată păși de la o treaptă la alta spre a ajunge în sfîrșit la sensul adînc și la temeiul adevărului. În capitolul al VIII-lea, se încearcă o adîncire în esența divină, din ce în ce mai mult, pe măsură ce înaintăm. Anumite lucruri sînt deseori repetate, adică mereu reluate și descrise din ce în ce mai adînc, pentru o mai solidă comprehensiune din partea cititorului și a mea proprie.

Ceea ce însă nu vei găsi îndeajuns de lămurit în această carte, vei zări mai tîrziu limpede și luminos; căci din pricina stricăciunii noastre, cunoașterea merge treptat și nu se desăvîrșește dintr-o dată. Oricum, această carte este o minune a lumii, pe care sufletul curat o va înțelege cu siguranță.

Drept care îmi îngădui să recomand pe cititor blîndeii și sfintei dragoste a lui Dumnezeu.

CAPITOLUL I.

DESPRE CERCETAREA FIINȚEI DIVINE ÎN NATURA ȘI DESPRE CELE DOUĂ CALITĂȚI

Chiar dacă trupul și singele nu pot prinde ființa divină, ci doar spiritul cînd este luminat și aprins de Dumnezeu, noi vorbim adesea despre Dumnezeu și despre ceea ce este El: pomenim fără încetare de forțele naturii, de întreaga creație, de cer și de pămînt, de astre și stihii, de toate făpturile, precum și de îngerii cei sfinți, de diavoli și de oameni, de rai și de iad.

Într-o astfel de privire găsim două calități: una bună și una rea, care străbat ca un singur lucru această lume, în toate forțele sale, în astre și în elemente, precum și în toate creaturile; căci nu există făptură trupească în viața naturală să n-aibă în sine cele două calități. Dar să ne oprim puțin să vedem ce înseamnă sau este cuvîntul calitate; calitatea este mișcarea, vibrația, mobilitatea unui lucru, cum ar fi căldura, care arde, mistuie și mișcă tot ce este cuprins ori pătruns de ea și nu are însușirea ei. Tot ea încălzește și luminează ceea ce este întunecos, rece și umed, și înmoaie ceea ce este tare. Dar ea mai are în sine două specii, anume lumina și întunericul, despre care trebuie spuse următoarele. Lumina sau inima căldurii este în sine un lucru dătător de bucurie și la vedere plăcut, o forță a vieții, o mijlocitoare a vederii de departe a lucrurilor, un izvor al bucuriei cerești. Căci pe toate în această lume le face vii și mișcătoare; vietăți, arbori, plante și ierburi cresc în această lume din puterea luminii, își trag viața din ea ca dintr-o binefacere. Dar căldura poartă în sine și calitatea cea rea, totodată, căci arde, mistuie, distruge sau aruncă în stricăciune. Răul acesta izvorăște, crește și pătrunde în lumină făcînd-o mișcătoare și înclătîndu-se în luptă cu ea ca și cînd ar fi un singur lucru

cu dublă origine. Și chiar sînt amîndouă unul și același lucru, dar cu două izvoare distincte. Lumina există în Dumnezeu fără căldură, dar în natură nu: căci în natură sînt toate calitățile contopite ca într-una singură, în același fel în care Dumnezeu e totul și totul pornește de la Dumnezeu. El este inîma și izvorul naturii, din el purcede totul.

Căldura stăpînește în natură și încălzește totul, fiind un izvor în totul; acolo unde n-ar fi așa, apa ar fi mult prea rece și pămîntul ar îngheța; n-ar exista nici aer. — Căldura stăpînește în toate: în arbori, în plante, în ierburi, făcînd ca apa să curgă din izvoarele pămîntului și să ajute să crească tot ce e viu. De aceea se cheamă calitate (*Qualität*), pentru că izvorăște (*quället*) în toate, și toate cresc.²¹

Iar lumina din căldură dă tuturor calităților puterea prin care totul să devină plăcut și atrăgător. Căldura fără lumină nu folosește celorlalte calități, ci aduce stricăciune a ceea ce e bun, fiind un izvor al răului; atunci calitatea cea rea din căldură biruie. Pe cînd lumina din căldură este izvor de viață, în care lucrează Duhul Sfînt; dar în întineric nu. Căldura face lumina mișcătoare pentru a se răspîndi și acționa: iarna vedem lumina soarelui, dar razele căldurii lui nu pot ajunge în aceeași măsură pămîntul; de aceea nici roade nu cresc.

Despre calificarea frigului

Și frigul este o calitate asemenea căldurii; el califică în toate creațiile naturii și în tot ce se mișcă înlăuntrul ei: în oameni, în animale, în păsări, pești, viermi, plante și ierburi, fiind potrivnic căldurii și calificînd în ea ca și cînd ar fi unul și același lucru. Căci frigul domolește căldura și o apără de răul din ea.

Dar să luăm seama că și frigul are în sine două specii, și anume aceea de-a împlinzi căldura prea mare și a o face dulce și plăcută, fiind în toate făpturile o calitate a vieții; căci nici o făptură nu poate exista în afara frigului, care pătrunde și acționează în toate lucrurile. — Cealaltă specie este cea rea, căci, unde prinde putere, distruge și ni-

micește totul ca și căldura nepotolită; nici o viață nu e posibilă în frig, fără sprijinul căldurii. Răul frigului este distrugerea vieții și sălașul morții, întocmai ca și răul căldurii.

Despre calificarea aerului și a apei

Aerul își are originea în căldură și în frig; căci căldura și frigul dau naștere la toate și le împlinesc printr-o puternică înlanțuire de mișcări. Când însă frigul îmblinzește căldura, calitățile amîndurora se subțiază, și calitatea amară le contractă și le transformă în picături; aerul cu marea sa mobilitate se naște din căldură, iar apa din frig.

Cele două calități se războiesc mereu între ele; căldura consumă apa, iar frigul constrînge și biruie aerul. Dar aerul este cauza și spiritul oricărei vieți și oricărei mișcări în această lume. Toate viețuitoarele și toate cele ce cresc pe pămînt își trag viața din aer și nimic nu poate exista fără văzduhul care adie și se mișcă în lume.

Apa străbate, de asemenea, tot ceea ce trăiește și se mișcă pe pămînt. Trupul tuturor viețuitoarelor, fie animale, fie vegetale, constă în primul rînd din apă, iar spiritul din aer; amîndouă vin din căldură și din frig, calificînd între ele ca fiind unul și același lucru.

Dar în amîndouă aceste calități trebuie observate și două specii deosebite, una ducînd spre viață, alta spre moarte. Aerul este o calitate vie cînd priește vieții și cînd Duhul Sfînt stăpînește și lucrează în dulceata aerului blajin, în care toate făpturile sînt vesele. Dar aerul are și partea lui rea, cînd, prin teribila lui revoltă, duce la stricăciune și la moarte. Calificarea pornește însă din această revoltă, pentru că străbate și mișcă totul, ceea ce face și începutul vieții; de aceea amîndouă trebuie să coexiste în această lume.

Apa poartă și ea în sine un izvor rău, ucigător, căci omoară și distruge; de aceea, orice vietate sau plantă e condamnată, în anumite ape, la stricăciune și putreziciune.

În încheiere, căldura și frigul sînt cauza și originea apei și a aerului, în care toate se mișcă și trăiesc; orice

viață și orice mișcare își au începutul aci, și de aci aş dori eu să pornesc la o descriere limpede a creației astrelor.

Despre influențele celorlalte calități în cele trei elemente: foc, aer și apă

Despre calitatea amară

Calitatea amară este inima oricărei vieți; așa cum ea în aer contractă apa, făcînd-o separabilă, tot astfel o face în toate viețuitoarele și vegetalele pămîntului; căci de la această calitate amară își au culoarea verde plantele și ierburile. Cînd calitatea amară sălășluiește blînd într-o creatură, ea este inima sau bucuria acesteia; căci alungă orice influență rea, devenind începutul sau cauza bucuriei sau a rîsului. Pentru că îndată ce lucrează, ea umple creatura de bucurie și o înalță cu întreg trupul, fiind ca o privesc a bucuriei cerești, o înălțare a spiritului, un spirit și o forță în tot ce naște din pămînt, o mumă a vieții.

Înlăuntrul acestei calități acționează cu putere și lucrează Duhul Sfînt, ea fiind parte din bucuria cerească, așa cum voi dovedi mai încolo. Dar și ea are la rîndul ei o specie întunecoasă, rea, care este o adevărată casă a morții, stricînd tot ce e bun și devorînd și ruînînd viața în trup. Căci pe dată ce pătrunde prea mult într-o făptură, ea se aprinde în toiul căldurii și separă trupul de spirit, încît creatura moare; pentru că ea țîșnește și aprinde elementul foc, în care nici o făptură nu poate ființa, în marea dogoare și amărăciune.

Despre calitatea dulce

Calitatea dulce, potrivnică celei amare, este o calitate atrăgătoare și plăcută, aducînd o înviorare a vieții și o îmblînzire a răului; ea face totul îmbietor și plăcut în toate creaturile, dăruiește cu miros și gust desfătător toate cele ce cresc din pămînt, și le înfrumusețează cu culorile galben, alb și roșior. Ea este înfățișarea și izvorul blîndeții, este o rază a bucuriei cerești, un sălaș al Sfințului Duh, o calificare a dragostei și milosteniei, o bucurie a vieții. Dar și ea poartă în sine un trist izvor al mor-

ții și al pierzaniei; căci pe dată ce calitatea dulce se aprinde în cea amară, în elementul apă, ea dă naștere la boală, la molimă și stricăciune a trupului. Aprinderea ei în căldură și amărăciune infectează elementul aer și duce la întinderea fulgerătoare a molimei și a morții.

Despre calitatea acră

Calitatea acră, care este contrară celei amare și celei dulci, temperează totul în chip plăcut, aducînd o învioreare și o moderare, atunci cînd calitatea amară și cea dulce se revarsă prea mult; o poftă în simțul gustului, o dorință de viață, o bucurie ce străbate totul, o tihnă a sufletului și o desfătare a spiritului. Dar și ea poartă în sine un izvor al răului și stricăciunii; căci dacă se revarsă prea mult, ori țîșnește prea tare într-un lucru, încît se aprinde, ea dă naștere la tristețe și melancolie, apa ia un miros de mlaștină, viața e privită în negru, totul duce la o uitare a binelui ca într-o casă a morții; în fine, un început al disperării și un sfîrșit al bucuriilor.

Despre calitatea aspră sau sărată

Calitatea sărată e o harnică moderatoare a celorlalte trei: amară, dulce și acră, făcînd totul plăcut și atrăgător; ea oprește întreținerea calității amare, ca și a celei dulci și a celei acre, să nu se aprindă. Este o calitate iute și ageră, slobozind pofta și gustul, și fiind un izvor al vieții și bucuriei. Dar și ea, la rîndul ei, poartă în sine răul și stricăciunea. Cînd este aprinsă în foc, ea capătă o asprime și o duritate care o transformă într-un izvor al răutății și stricăciunii vieții; în trup se depune piatră și carnea suferă cumplit. Iar cînd este aprinsă în apă, pricinuește trupului umflături, riie, mîncărimi, buboaie, devenind un trist sălaș al morții, al mizeriei și al uitării binelui de orice fel.

CAPITOLUL II

ÎNDREPTARE ASUPRA MODULUI CUM TREBUIE PRIVITE FIINȚA DIVINĂ ȘI CEA NATURALĂ

Cum s-a văzut mai înainte, toate acestea se cheamă calități, pentru că ele toate, în văzduh, pe pământ și sub pământ, califică una într-alta ca un singur lucru, avînd totuși forțe și efecte diferite, dar o singură matcă, din care totul ia naștere și izvorăște; astfel încît toate creaturile sînt din ele plămădite și în ele trăiesc ca în matca lor. De asemenea, pământul și pietrele tot din ele au ieșit, și toate cîte cresc pe pământ din puterea acestor calități își trag viața. Nici un om rațional nu poate tăgădui acest lucru.

Izvorul acesta dublu, al binelui și răului, în toate lucrurile, își trage puterea de la astre; căci așa cum creaturile își au pe pământ calitățile lor, așijderea și astrele. Pentru că prin acest dublu izvor, toate lucrurile își au în lume marea lor mobilitate, mersul, iuțeala, curgerea, impulsul și creșterea. Căci blîndețea în natură este un adînc repaus; dar răul din forțele naturii face ca totul să se miște, să meargă, să alerge, ca în sfîrșit să dea naștere la ceva. Calitățile care împing și pun totul în mișcare, aduc poftă în toate creaturile, spre bine și spre rău, încît toate se atrag, se resping, se amestecă, cresc, scad, se înfrumusețează, se degradează, se iubesc, se dușmănesc.

În toate creaturile acestei lumi există o voință, un izvor bun și rău totodată: în oameni, în dobitoace, în păsări, în pești, precum și în tot ce se vede, în aur, în argint, zinc, cupru, fier, oțel, lemn, plante și ierburi, în pământ, în piatră, în apă și în orice poate fi cercetat.

Nimic nu există în natură care să nu ascundă în sine binele și răul; totul mișcă și trăiește sub acest dublu impuls, absolut totul. În afara sfinților îngeri și a diavolilor

răi; pentru că aceștia sînt categorici, adică trăiesc, califică și stăpînesc în propria calitate. Sfinții îngeri trăiesc și califică în lumină, în calitatea cea bună în care stăpînește Duhul Sfînt. Diavolii trăiesc și stăpînesc în calitatea rea, care este calitatea răului și a miniei sau stricăciunii.

Dar atît îngerii buni cît și cei răi²², au fost făcuți din calitățile naturii, din care toate lucrurile au fost făcute, doar calificarea din ei nu este aceeași. — Îngerii buni trăiesc în puterea și blîndețea luminii și a bucuriei cerești, pe cînd diavolii trăiesc în forța clocotitoare a miniei, a spăimei și întunericului, fără a se putea bucura de lumina din care singuri s-au izgonit prin răzvrătire, așa cum voi arăta mai încolo, cînd voi scrie despre Facere²³.

Iar dacă nu vrei să crezi că totul în această lume vine de la astre, îți voi dovedi; și, fiindcă nu ești prost, ci ai ceva rațiune, ia seama la cele ce urmează.

Mai întii, privește la soare, care este inima sau fruntea tuturor stelelor; el le-a dat de la început lumina și le va da pînă la sfîrșit; el luminează totul și încălzește totul. Toate cele ce sînt pe pămînt, trăiesc și cresc din puterea lui; în el stă bucuria de viață a tuturor creaturilor. Dacă el ar pieri, lumea toată s-ar cufunda în beznă și frig, și nimic n-ar mai rodi; nu s-ar mai înmulți nici oamenii nici celelalte vietăți; căci pretutindeni căldura s-ar stinge și sămînța s-ar usca și ar pieri.

Despre calitatea soarelui

Dacă vrei să devii un filosof și un cunoscător al naturii pentru a cerceta esența divină în natură și a afla cum este totul alcătuit, roagă pe Dumnezeu să te lumineze cu Sfințul său Duh. Căci, cu trupul și sîngele tău, asemenea lucruri nu le poți cuprinde; chiar dacă le citești, ele nu sînt decît ceață și întunecime în fața ochilor tăi. Numai prin Duhul Sfînt care este în Dumnezeu și în natura întreagă, din care toate lucrurile s-au făcut, poți pătrunde și cerceta trupul întreg al lui Dumnezeu care este natura, după cum poți pătrunde pînă și în Sfînta Treime. Căci Duhul Sfînt izvorăște din sînul Trinității celei sfinte și stăpînește întregul trup dumnezeiesc, adică întreaga natură.

Aşa cum spiritul omului stăpîneşte în tot trupul şi în toate venele, cuprinzînd omul întreg, tot astfel Sfîntul Duh umple întreaga natură, fiind inima ei şi întinzîndu-şi puterea în calităţile bune ale tuturor lucrurilor. Dacă îl ai şi în tine şi-ţi umple spiritul luminîndu-l, atunci vei înţelege rîndurile de faţă; dacă nu, îţi va merge şi ţie ca înţelepţilor păgîni care, îndrăgostiţi de gîndul creaţiei voiau s-o cerceteze cu propria lor raţiune, ajungînd în închipuirea lor pînă la Dumnezeu, dar a cărui faţă n-au putut-o vedea, fiind orbi cu desăvîrşire în cunoaşterea lui Dumnezeu. Ca şi fiii lui Israel în pustiu, care nu puteau vedea chipul lui Moise, din pricină că acesta, cînd venea înaintea poporului, ţinea în faţa sa o pătură, ca semn că mulţimea nici n-a înţeles nici n-a cunoscut pe adevăratul Dumnezeu şi voinţa lui, deşi el se preumbla prin mijlocul ei; de aceea, pătura era un simbol al orbirii şi neînţelegerii. Aşa cum o operă nu-şi poate înţelege şi cunoaşte maestrul, tot astfel omul nu poate înţelege şi cunoaşte pe Dumnezeu, creatorul său, decît dacă-l luminează Sfîntul Duh. Dar acest lucru se întîmplă numai acelor care, neîncercîndu-se în ei înşişi, îşi pun nădejdea şi voinţa numai în Dumnezeu şi se pătrund de Duhul Sfînt: spiritul lor se contopeşte cu divinitatea.

Dacă voim să cercetăm cu adevărat soarele şi astrele cu corpurile lor, cu efectele şi calităţile lor, vom găsi în ele esenţa divină, pentru că puterea astrelor este natură. — Dacă cercetăm întregul mers al astrelor şi tot circuitul lor, descoperim îndată că aci e muma tuturor lucrurilor, adică natura, din care toate se trag, în care toate se cuprind, trăiesc şi există şi prin care totul se mişcă; fiindcă toate lucrurile sînt făcute din aceleaşi puteri şi ele rămîn veşnic. Şi chiar dacă la sfîrşitul veacurilor ele se vor schimba, adică binele şi răul se vor despărţi, îngerii şi oamenii din puterea naturii din care şi-au luat primul început, vor exista veşnic în Dumnezeu. Dar tu trebuie să-ţi înalţi de îndată cugetul către spirit, încît să vezi cum întreaga natură cu toate forţele din ea, între care lăţimea, adîncimea, înălţimea, cerul şi pămîntul cu tot ce este în ele şi dincolo de cer, este trupul Domnului; iar forţele astrelor sînt venele trupului natural al lui Dumnezeu în această lume.

Nu trebuie să crezi că în nemărginitul stelar se află întreaga sfântă și biruitoare Treime, Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, în care nu există răul, ci veșnic sfântul și luminatul izvor de bucurii, unul nedespărțit și neschimbat, Treimea cea de o ființă, pe care nici o creatură n-o poate îndeajuns cuprinde și rosti, și care sălăsluiește în nemărginitul stelelor și deasupra lor, și nici o creatură nu-i poate măsura adîncimea. Dar nici nu trebuie înțeles că ea n-ar exista înlăuntrul astrelor și în această lume. Căci atunci cînd spunem Totul, sau în vecii vecilor, sau Toate în Totul, înțelegem pe Dumnezeu întreg. Ia pilda unui om care e făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, cum stă scris în 1-Moise, cartea 1, 27.

Golul din trupul omului este și înseamnă adîncul dintre astre și pămînt; trupul întreg cu tot ce e cuprins în el înseamnă cerul și pămîntul; carnea înseamnă pămîntul și e chiar din pămînt; sîngele e apa și e chiar din apă; suflul înseamnă aerul și e chiar din aer; plămîinii în care califică aerul, înseamnă profunzimea dintre astre și pămînt, în care focul, aerul și apa califică și lucrează ca elemente, iar căldura, aerul și apa califică și în plămîni ca în văzduhul de deasupra pămîntului. Venele înseamnă puterea din căile astrelor; și chiar așa este, pentru că puterea astrală stăpînește măduarele omului hotărîndu-i acțiunile după configurația lor. Măruntaiele sau intestinalele înseamnă efectul sau mistuirea astrelor; ceea ce s-a făcut prin puterea astrelor, e mistuit tot de ele și rămîne mai departe în puterea lor. Măruntaiele înseamnă și mistuirea a tot ce omul introduce în ele și care a crescut cîndva din aceeași putere a astrelor.

Inima din om înseamnă căldura sau elementul foc, și chiar este căldură, pentru că ea țîșnește din inimă în tot corpul. Foalele înseamnă elementul aer, și aerul este aci stăpîn. Ficatul înseamnă elementul apă și este chiar apă, căci din ficat pleacă sîngele în tot trupul și în toate măduarele; ficatul este muma sîngelui. — Bojocii înseamnă pămîntul și au chiar calitatea lui. — Picioarele înseamnă apropiere și depărtare; însă în Dumnezeu ele sînt unul și același lucru, iar cu picioarele, omul poate ajunge departe sau veni aproape. Dar oriunde ar fi, el nu este în

natură nici departe nici aproape, fiindcă în Dumnezeu aceste lucruri sînt tot una.

Mîinile înseamnă atotputernicia lui Dumnezeu, pentru că așa cum Dumnezeu în natură poate schimba totul și face din ea ceea ce dorește, tot astfel poate omul cu mîinile sale să schimbe tot ce crește în natură și să facă ce voiește; el conduce cu mîinile sale lucrarea și firea întregii naturi, și cu adevărat mîinile omului înseamnă atotputernicia lui Dumnezeu.

Ia acum aminte mai departe

Întregul trup pînă la gît înseamnă și este mersul rotund al astrelor, precum și adîncimea dintre ele, în care domnesc planetele și elementele. Carnea înseamnă pămîntul; el este întărit și n-are elasticitate, după cum și carnea nu are în sine rațiune, comprehensiune sau mobilitate, dar se mișcă prin puterea astrelor, care stăpînește în venele și arterele trupului. Și tot astfel, nici pămîntul n-ar aduce fructe și nici n-ar crește în sînul lui metale ca aurul, argintul, arama, fierul sau chiar piatra, dacă astrele n-ar lucra înlăuntrul lui; nici măcar un firicel de iarbă n-ar crește fără această lucrare a stelelor. Capul înseamnă cerul; el a crescut la trup odată cu venele și arterele care sînt căile puterii; toate forțele pornesc de la cap și creier și aleargă în tot trupul prin fibrele nervoase, prin vene și artere.

Cerul este dulcele lăcaș al bucuriei, în care există toate puterile ce se află și în natură, în astre și în elemente, dar nu atît de dure și de active. Căci fiecare forță a cerului are o singură specie sau formă, cea luminoasă și blîndă, adică cea bună, nu și pe cea rea și bună în același timp, ca în astre și în elemente, ci numai pe cea pură. Cerul este făcut din inima apei, dar care apă nu lucrează, nu califică în același fel ca în elemente; căci îi lipsește răul lăuntric. Cu toate acestea, cerul aparține naturii, dat fiind că astrele și elementele își au originea și forța în el. Căci cerul este inima apei; așa cum în toate creaturile și în tot ce cuprinde această lume apa este inima și numai apa, fie în viețuitoare, fie în neviețuitoare, în plante, metal ori piatră: în toate lucrurile, apa este simburile sau inima.

Astfel că cerul este inima naturii, în care sînt toate forțele ca în astre și elemente dintr-o materie fină și fragedă, cum e creierul în țeasta omului. Cerul aprinde cu puterea sa astrele și elementele pentru ca ele să se miște să lucreze: prin urmare, capul omului este ca cerul. Așa cum în cer toate forțele sînt domoale și blajine, calificînd în bucurie nespusă, tot astfel în creierul omului toate forțele sînt blînde și senine. Și așa cum cerul hotărăște asupra stelelor a căror forță izvorăște din cer, tot astfel creierul hotărăște asupra trupului omenesc, căci din el pornesc toate puterile în corp și în tot omul.

Creierul este sediul celor cinci simțuri: văzul, auzul, mirosul, gustul și pipăitul; sub influența astrelor și elementelor, ia naștere în creier spiritul natural sau sideric-astral, la oameni și animale; din el izvorăsc răul și binele, căci este o casă a astrelor. Puterea de a plămădi în trupul oamenilor și animalelor un spirit viu, o iau astrele din cer. Mișcarea cerului face astrele mișcătoare, tot astfel capul face trupul mișcător.

Deschide-ți aici bine ochii spiritului și privește-l pe Dumnezeu, creatorul tău. Și acum întrebarea: de unde are sau de unde ia cerul asemenea putere de a pricinui în natură atîta mișcare?

Trebuie să vezi aici dincolo de natură și în afara ei, în curata și biruitoarea forță divină, în pururea neschimbătoare și Sfîntă Treime, ființa biruitoare, izvoritoare și dinamică, în care se află toate puterile ca în natură. Căci ea este veșnică mumă a naturii, cu cerul, pămîntul, astrele, elementele, îngerii, diavolii, oamenii și toate cele ce s-au făcut și există în ea.

Dacă numim cerul și pămîntul, astrele și elementele și tot ce există în ele, precum și tot ce există dincolo de toate cerurile, numim pe Dumnezeuul întreg, care, în puterea sa, ce de la el purcede, s-a preschimbat în aceste făpturi mai sus enumerate, făcîndu-se așadar pe sine creatură.

Dar Dumnezeu în Trinitatea sa este neschimbător; iar tot ce există în cer, pe pămînt și deasupra pămîntului, își trage izvorul și originea din forța care pleacă de la Dumnezeu.

Nu trebuie să crezi că din această pricină în Dumnezeu s-ar afla izvorul răului și binelui; ci Dumnezeu este

binele însuși, avînd chiar numele binelui, al bucuriei veșnic biruitoare. Dar puterile toate de la el pornesc; și tu le poți cerceta în natură, căci ele există în toate lucrurile.

Vei zice: în natură există și rău și bine; și cum toate vin de la Dumnezeu, trebuie că și răul de la el vine.

Vezi, omul are în sine fiere, care e otravă, și fără fiere nu poate trăi; căci fierea face ca spiritele siderale să se miște, să se bucure, să biruie și să rîdă, fiind un izvor al bucuriilor. Dar dacă se aprinde într-un element, ea distruge omul în întregime. Pentru că mînia în spiritele siderale vine de la fiere. De aceea, cînd veninul se urcă și aleargă spre inimă, el aprinde elementul foc, iar focul aprinde spiritele siderale, care stăpînesc sîngele și venele în elementul apă; atunci tremură întreg corpul de mînie și de otrava fierei. Întocmai o astfel de sursă are și bucuria, și e din aceeași substanță ca și mînia. Aceasta se întîmplă cînd fierea se aprinde în calitatea dulce și iubitoare, cînd omul îndrăgește ceva; atunci tremură de bucurie întregu-i trup, molipsindu-se uneori și spiritul sideral, dacă fierea urcă prea mult și se aprinde în calitatea dulce.

Dar o astfel de substanță nu există în Dumnezeu, căci el n-are trup și sînge, ci e un spirit în care sălășluiesc toate puterile (*Ioan*, 4,2), așa cum ne rugăm în *Tatăl nostru*: Căci a Ta este puterea (*Matei*, 6) și cum îl descrie *Isaia*: El e minunat; El e sfetnicul, e puterea, eroismul, veșnicul părinte, împăratul păcii (*Isaia*, 9).

Există și în Dumnezeu calitatea amară, dar nu în felul în care există fierea în om, ci ca o veșnic neînteruptă forță, un izvor puternic și biruitor al bucuriei. — Și chiar dacă în *Moise* stă scris (*2-Moise*, 20,5; *Moise*, 4,24): Eu sînt un Dumnezeu aspru și mînios, nu înseamnă că Dumnezeu în sinea lui s-ar mînia, sau că un foc de mînie ar cuprinde Sfînta Treime. Nu, aceasta nu poate fi; căci stă scris: *asupra aceloră ce mă urăsc*, adică în acele creaturi se aprinde focul mîniei. Dacă însă Dumnezeu s-ar mînia cu adevărat, întreaga natură ar arde, ceea ce se va întîmpla cîndva, la Ziua de Apoi, în natură, și nu în Dumnezeu; în Dumnezeu va arde însă bucuria triumfătoare cum din veci a fost și cum în vecii vecilor altfel nu va fi. Iar această bucurie triumfătoare și înălțătoare în Dum-

nezeu, face cerul triumfător și mișcător; cerul, la rîndul său, face mișcătoare stelele și elementele, care, iarăși, fac toate creaturile mișcătoare.

Din puterile lui Dumnezeu s-a făcut cerul; din cer s-au făcut astrele, din astre elementele, din elemente pămîntul și creaturile pămîntene. Prin urmare, toate își au începutul lor, pînă la îngeri și diavoli; aceștia au fost creați înainte de facerea cerului, astrelor și pămîntului, din aceleași puteri din care au ieșit cerul, astrele și pămîntul.

Iată, așadar, un scurt îndreptar de felul cum trebuie privită și cercetată ființa divină și naturală. Vreau să descriu de acum încolo adîncimea și temeiul adevărului despre ceea ce este Dumnezeu și despre felul cum sînt toate alcătuite în ființa lui. Lucrul acesta a rămas ascuns omului de cînd lumea, și el nu l-a putut cuprinde cu rațiunea sa niciodată. Dar fiindcă, în vremea de pe urmă, Dumnezeu voiește a se revedea în simplitate, îi las slobode impulsul și voința, din care nu sînt decît o scînteie. Amin.

CAPITOLUL III

DESPRE ÎNALT-BINECUVÎNTATA, TRIUMFĂTOAREA, SFÎNTA, SFÎNTA, SFÎNTA TREIME DUMNEZEU- TATĂL, FIUL, Sf. DUH, UNUL DUMNEZEU

Nădăjduiesc, prea iubite cititor, că la îndemnul meu de bună credință, vei lua aminte și vei arunca de la tine înfumurarea, precum și marea pasiune pentru înțelepciunea păgînă; vei lua, de asemenea, aminte, ca naivitatea autorului să nu te supere; căci cartea lui nu este fructul rațiunii sale, ci un imbold al spiritului. Caută să-ți fie spiritul pătruns de Duhul Sfînt, care de la Dumnezeu purcede și care, călăuzindu-te spre adevăr, ți se va dezvălui; vei vedea atunci, în lumina și puterea lui, pînă departe, în Sf. Treime, și vei înțelege cele ce scriu aici.

Despre Dumnezeu-Tatăl

Cînd Mintuitorul Iisus Hristos învăța pe ucenici să se roage, le-a cerut să zică: Tatăl nostru carele ești în ceruri. (*Matei*, 6). Aceasta nu înseamnă că cerul ar putea cuprinde pe Dumnezeu, pentru că cerul însuși e făcut din puterea divină. Iar Hristos spune: Tatăl meu e mai mare decît orice. (*Ioan*, 10, 29). Și Dumnezeu spune în *Profeți*: Cerul este jilțul meu, iar pămîntul îmi stă la picioare. (*Isaia*, 66). Tot acolo: Ce fel de casă vreți voi să-mi faceți? Eu cuprind cerul într-o palmă și pămîntul în trei degete, (*Isaia*, 40, 12). Și în altă parte: Vreau să locuiesc în Iacob, iar coliba mea să fie în Israel (*Psalmi*, 135, 4: *Sir.*, 24, 13).

Cînd însă Iisus îl numește pe Dumnezeu-Tatăl, Tată ceresc, vrea să spună că puterea și strălucirea lui apar limpezi și luminoase și pure ca cerul și că dincolo de bolta cerească pe care o cuprindem cu ochii apare biruitoare întreaga Sfînta Treime: Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh.

De asemenea, Iisus deosebește aci pe Tatăl său ceresc de Tatăl naturii, adică al astrelor și elementelor; ele sînt Tatăl nostru natural, din care sîntem făcuți noi și din impulsul căruia trăim cu toții în această lume și din care ne luăm hrana, subzistența materială.

Dar este și Tatăl nostru ceresc, pentru că sufletul nostru îl dorește și îl caută neîncetat, îi este foame și sete de el. Trupul este înfometat și însetat după tatăl naturii, adică al astrelor și elementelor, și acesta e tatăl care hrănește trupul și îi dă să bea. Sufletul însă e înfometat și însetat după Tatăl ceresc, și el este cel ce-i astîmpără foamea și setea prin Duhul Sfînt și izvorul bucuriei.

Aceasta nu înseamnă că avem doi tați, ci unul singur: cerul a ieșit din puterea lui, iar astrele din înțelepciunea lui: toate sînt în el și din el pleacă toate.

Despre substanța și însușirea Tatălui

Dacă privim natura întreagă și însușirile ei, vedem pe Tatăl; dacă privim cerul și stelele, vedem veșnica lui putere și înțelepciune. Cîte stele sînt pe cer, și sînt atît de mari și de nenumărate încît rațiunea nu le poate cuprinde și o parte din ele ochiul nu le poate vedea, tot așa de mari și încă mai mari sînt puterile și înțelepciunea lui Dumnezeu-Tatăl.

Dar fiecare stea de pe cer are o altă putere și o altă calitate decît celelalte, și toate laolaltă pricinuesc diferențierile între făpturile pămîntului în întregul lor. Dar toate puterile existente în natură purced de la Dumnezeu-Tatăl; toate: lumina, căldura, frigul, aerul, apa, precum și toate însușirile pămîntului ca amar, acru, dulce, sărat, moale și tare, împreună cu cele ce nu se pot nici rosti nici număra, toate își au izvorul în Tatăl.

Dacă vrem să-l asemuim pe Tatăl cu ceva, atunci trebuie să-l asemuim cu bolta rotundă a cerului. Dar să nu crezi că fiecare putere a lui stă într-o anume parte sau într-un loc în Tatăl, ca stelele pe cer; nu, ci spiritul ne arată că toate puterile în Tatăl sînt împreunate ca una singură, cum le închipuie profetul Ezechiel în Capitolul 1 în spiritul și pilda sa, văzînd pe Domnul asemenea unei roți, în care erau patru roți, una într-alta, toate patru una ca cealaltă, mergînd fiecare pentru sine, din orice

parte ar sufla vîntul, fără a avea nevoie de întoarcere sau potrivire. Tot astfel și Dumnezeu-Tatăl; căci toate puterile în Tatăl sînt ca una singură și toate există în el într-o lumină și claritate de necercetat.

Să nu crezi că Dumnezeu stă în cer sau deasupra cerului, acționînd ca o forță sau calitate care n-are în sine nici rațiune nici știință, ca bunăoară soarele; care aleargă pe calea sa rotundă, vărsînd din lăuntrul său căldură și lumină, și aducînd atît pămîntului cît și creaturilor foloase ori pagube, ceea ce s-ar întîmpla desigur, dacă celelalte planete și stele n-ar constitui o frînă. Nu, nu astfel este Tatăl; ci el este Dumnezeul atotputernic, atotștiutor, atotvăzător, atotauzitor, care miroase totul, gustă totul, simte totul și, în același timp, este blind, iubitor, milostiv, plin de bucurie, bucuria însăși.

Totodată el este neschimbător în vecii vecilor și nimic în ființa sa nu s-a schimbat și nu se va schimba în toți vecii. N-a venit de nicăieri, nici nu s-a născut vreodată, ci există din veci, el însuși fiind totul și totul existînd prin a sa putere și izvorînd din el. Natura și toate făpturile au fost create prin puterea lui, care de la el vine din veci. Înălțimea, lățimea și adîncimea lui nu pot fi cercetate de nici o făptură, nici chiar de îngerii din cer care trăiesc în puterea Tatălui, plini de blîndețe și bucurie, mereu cîntînd și mereu slăvindu-l.

Despre Dumnezeu-Fiul

Dacă vrem să-l vedem pe Dumnezeu-Fiul, trebuie să privim mereu lucrurile naturii; altfel nu putem scrie despre el. Spiritul îl vede, desigur, dar noi nu-l putem arăta nici în cuvinte scrise, nici în cele rostite; căci ființa divină este puterea ce nu se lasă nici scrisă, nici grăită. De aceea trebuie să căutăm pilde și parabole cînd vrem să vorbim despre Dumnezeu; fiindcă trăim în această lume în imperfecțiune și din imperfecțiune am fost făcuți. Pentru aceasta vreau să mă întretin mai de aproape și mai limpede cu cititorul despre acest înalt subiect. N-ar fi rău ca bunul cititor să-și ridice privirea spre spirit; va căpăta cu acest prilej și o părticică din puterea lui (a spiritului) dacă e înfometat de el.

Acum, ia seama! Vorbesc turcii și păgînii că Dumnezeu n-are Fiu: deschideți ochii bine, nu vă orbiți singuri, și-l veți vedea. Tatăl e totul și toată puterea e în Tatăl; el este începutul și sfîrșitul tuturor lucrurilor și nimic în afară de el nu există; căci tot ce s-a făcut, din Tatăl s-a făcut. Înainte de facerea lumii nimic nu era decît singur Dumnezeu, și din nimic, nimic nu se face²⁴. Toate lucrurile trebuie să aibă o cauză sau origine, altminteri nu e nimic. — Dar să nu crezi că Fiul este un alt Dumnezeu decît Tatăl; nici să nu-ți închipui că Fiul este în afară de Tatăl, că ar fi parte deosebită, cum ar sta doi bărbați unul lîngă altul fără a se cuprinde unul pe altul; nu, comparația nu e potrivită, căci Tatăl nu e o imagine ce poate fi asemuită cu ceva, căci el este izvorul tuturor puterilor și toate sînt ca una singură; de aceea se cheamă Unul. Altfel, puterile fiind despărțite, el n-ar mai fi atotputernic, așadar, el este un Dumnezeu independent și atotputernic.

Fiul este însă inima în Tatăl; toate puterile care sînt în Tatăl, sînt ale Tatălui, iar Fiul este inima sau miezul tuturor puterilor în întreg Tatăl. El este pricina bucuriei ce izvorăște în toate puterile în întreg Tatăl. Din Fiul care este inima Tatălui în toate puterile sale, se înalță veșnica bucurie cerească, pe care n-a existat ochi s-o vadă, nici ureche s-o audă, nici inimă omenească s-o cuprindă, cum spune Pavel în 1-Cor. , 2, 9.

Dar însă o făptură omenească, oriunde s-ar afla pe pămînt, este luminată de Duhul Sfînt din izvorul lui Iisus, încît spiritele naturii care înseamnă Tatăl se aprind, atunci se revarsă în inimă și urcă în toate venele ei o astfel de bucurie, că întreg trupul tremură și spiritul animalic tresaltă fericit ca și cînd s-ar afla în sînul Sf. Treimi; ceea ce înțeleg doar cei ce au fost oaspeți la fața locului.

Aceasta nu e decît o pildă, o înfățișare a Fiului lui Dumnezeu, adică un mod al său de a lucra în om, pentru a-i întări și păstra credința; căci într-o fibră pămîntească bucuria nu poate fi atît de mare ca într-o ființă cerească, unde puterea desăvîrșită a Domnului este întreagă.

Va trebui să scriu acum în parabole.

Îți voi arăta aici o pildă în natură de felul cum există ființa divină în Sfînta Treime. Privește cerul, această

boltă rotundă, fără început și fără sfârșit sau, de oriunde ai privi-o, cu început și cu sfârșit; tot astfel și Dumnezeu, în cer și deasupra cerului, n-are început și n-are sfârșit. Privește acum mai departe, la mersul și circuitul stelelor care înseamnă ceva din puterea și înțelepciunea Tatălui și chiar sînt ieșite din puterea și înțelepciunea lui. Cerul, astrele și întregul adînc dintre astre împreună cu pămîntul înseamnă Tatăl, iar cele șapte planete înseamnă cele șapte²⁵ spirite ale lui Dumnezeu sau căpeteniile îngerilor, arhanghelii, între care și domnul Lucifer înainte de cădere; toți aceștia au fost făcuți din Tatăl înainte de facerea îngerilor și înainte de timpurile lumii. Și iarăși ia aminte: soarele merge pe mijlocul adîncului dintre stele făcînd o cale rotundă ca un cerc; el este inima stelelor, dîndu-le tuturor lumină și putere și armonizînd puterile lor, pentru ca totul să fie plăcut și plin de farmec; el luminează cerul, stelele și adîncul de deasupra pămîntului, lucrînd asupra a tot ce există în această lume și fiind împăratul și inima tuturor lucrurilor din această lume. El înseamnă pe bună dreptate Dumnezeu-Fiul.

Căci așa cum soarele stă la mijloc între astre și pămînt și luminează toate puterile, fiind lumina și inima tuturor puterilor și întreaga bucurie a acestei lumi, a cărei frumusețe și dulceață stă în lumina și puterea lui, tot astfel Dumnezeu-Fiul este inima Tatălui, luminîndu-i toate puterile și răspîndind bucurie în întreg Dumnezeu-Tatăl, întocmai ca soarele în întreaga lume. Dacă s-ar putea înlătura pămîntul, care este casa tristeții și a iadului, întreg adîncul ar fi luminat pretutindeni la fel; tot așa adîncul din Tatăl e luminat peste tot fără deosebire, de strălucirea Fiului lui Dumnezeu. Și așa cum soarele este o creatură, o forță sau o lumină de-sine-stătătoare care nu luminează cu sprijinul altor astre, ci singur le luminează pe toate și toate se bucură în puterea lui, tot astfel și Fiul în Tatăl este de-sine-stătător, luminînd orice putere în Tatăl și fiind bucuria sau inima lui.

Ia seama aici la marea taină a Domnului.

Soarele este născut sau făcut din toți aștrii și e lumina culeasă din toată natura, luminînd din nou întreaga natură a acestei lumi și fiind legat de celelalte astre ca și cînd ar face împreună cu ele un singur astru.

Astfel și Fiul lui Dumnezeu, mereu născut din veci și nu făcut, este inima și strălucirea tuturor forțelor Tatălui ceresc, constituind o persoană independentă a Sf. Treimi și centrul strălucirii în adâncul Tatălui. Căci puterea Tatălui naște Fiul din vecii vecilor fără încetare: dacă Tatăl ar înceta să nască, Fiul nu ar mai fi nimic și, nemailuminînd în Tatăl, acesta ar deveni o vale a întinericului, puterea lui nu s-ar mai revărsa în vecii vecilor, iar ființa divină n-ar putea exista²⁶.

Prin urmare, Tatăl este ființa de-sine-stătătoare a tuturor puterilor, iar Fiul inima lui care se naște neconținut din toate puterile Tatălui, pe care le luminează neîntrerupt. Să nu crezi că Fiul este amestecat în Tatăl, încît să nu i se poată vedea sau recunoaște persoana. Nu; dacă ar fi așa, Tatăl și Fiul ar fi o singură persoană. După cum soarele nu luminează din alte astre chiar dacă-și are originea în ele, tot astfel Fiul, ca individualitate, nu strălucește din puterile Tatălui, deși se naște neconținut din ele și se reflectă mereu în ele; căci este o altă persoană decît Tatăl, dar nu un alt Dumnezeu. El este veșnic în Tatăl care îl naște fără încetare din vecii vecilor, fiind, Tată și Fiu, u n s i n g u r D u m n e z e u, de aceeași ființă în forță și atotputernicie. Fiul vede, aude, gustă, simte, miroase și înțelege totul precum Tatăl, trăiește în puterea lui și poartă în sine tot ceea ce este bun ca și Tatăl; dar răul nu există în el.

Despre Dumnezeu-Sf. Duh

Dumnezeu Sf. Duh este a treia persoană în sfînta și biruitoarea dumnezeire și purcede totodată de la Tatăl și de la Fiul, fiind izvorul sfînt al bucuriei în întreg Tatăl, o adîncă armonie, o blîndă adiere, un dulce murmur al tuturor puterilor Tatălui și Fiului (*Regii*, 19, 12), cum s-a văzut la profetul Ilie pe muntele Horeb și în ziua de Rusaliî la Apostolii lui Iisus (*Viața Apostolilor*, cartea 2).

Dacă însă vrem să-i descriem persoana, substanța și însușirea, trebuie să vorbim tot în parabole; căci spiritul nu poate fi descris, el nefiind o creatură, ci forță dumnezeiască în acțiune. — Privește la Soare și la stele; la diferitele, negrăitele și nenumăratele stele; ele înseamnă Tatăl. Din aceste stele a ieșit Soarele; căci Dumnezeu l-a

făcut din ele: el înseamnă Fiul lui Dumnezeu. Din Soare și din stele au ieșit cele patru elemente: focul, aerul, apa, pământul, cum voi dovedi mai încolo când voi vorbi despre Facere.

Ia bine seama. Cele trei elemente: focul, aerul și apa au o întreită mișcare sau calificare, dar un singur corpus. Iată, focul sau căldura se ridică din soare și din astre, iar din căldură se ridică aerul și din aer apa. În această mișcare sau calificare stă viața și spiritul tuturor creaturilor și tot ceea ce poate avea un nume în această lume; acesta înseamnă Sfântul Duh.

Așa cum cele trei elemente: focul, aerul și apa pornesc din soare și din astre alcătuind un corpus comun și pricinuind mișcarea vie și spiritul tuturor creaturilor acestei lumi, tot astfel pornește Duhul Sfânt din Tatăl și din Fiul pricinuind mișcarea vie în toate puterile Tatălui. Și întocmai cum cele trei elemente se mișcă și acționează în abis ca un singur spirit de-sine-stătător, pricinuind căldură, frig și nori și curgînd din puterea tuturor astrelor iar toate puterile soarelui și astrelor sînt în cele trei elemente ca și când acestea însele ar fi soare și astre și din care se trage viața și spiritul tuturor creaturilor — tot astfel pornește Duhul Sfânt de la Tatăl și Fiul și se mișcă în întreg Tatăl, fiind viața și spiritul tuturor puterilor în întreg Tatăl.

Observă, aci, taina cea adîncă

Toate stelele pe care le vezi și pe care nu le vezi înseamnă puterea lui Dumnezeu-Tatăl; din aceste stele e născut soarele care este inima tuturor stelelor. Din toate stelele sau astrele pornește în haos puterea care zace în fiecare din ele; de asemenea, pornește în haos puterea soarelui, cu căldura și lumina lui, îmbinîndu-se cu puterile astrelor într-o unică forță clocotitoare, asemenea unui spirit sau unei materii, dar care n-are rațiune, căci nu este Duhul Sfânt. Cel de-al patrulea element aparține și el unui spirit natural lipsit de rațiune.

Tot astfel pornesc din Dumnezeu-Tatăl (în adîncul lui) toate puterile, dînd naștere în centrul imensității sale, strălucirii, inimii sau Fiului lui Dumnezeu, pe care-l asemuim cu globul rotund al soarelui ce luminează de-

asupra noastră, sub noi, lingă noi; tot astfel se reflectă strălucirea Fiului cu toate puterile în întreg Tatăl.

Nimic nu există în imensitatea Tatălui afară de Fiu; căci puterea multiplă, de nemăsurat și de necercetat a Tatălui, precum și lumina și puterea de nepătruns a Fiului, sînt în adîncul Tatălui un spirit viu, atotputernic, atotștiutor, atotauzitor, atotvăzător, atotmirositor, atotgustător, atotsimțitor, în care există toată puterea, strălucirea și înțelepciunea, ca în Tatăl și Fiul.

Așa cum puterea și strălucirea soarelui și a stelelor se află în cele patru elemente, tot astfel în adîncul Tatălui se află Sf. Duh, cea de-a treia persoană de-sine-stătătoare a dumnezeirii.

Despre Sfînta Treime

Cînd vorbim și scriem despre cele trei persoane ale dumnezeirii nu trebuie să crezi că e vorba de trei Dumnezei, stăpînind fiecare aparte, asemenea împăraților pămînteni. O astfel de substanță și ființă nu se află în Dumnezeu; căci ființa divină constă în putere și nu în corp sau trup.

Tatăl este întreaga putere divină din care au ieșit toate și a existat întotdeauna, din vecii vecilor; el nu are început și nici sfîrșit. Fiul este în Tatăl inima și lumina lui, iar Tatăl îl naște pe Fiu din vecii vecilor, neînterupt, puterea și lumina Fiului reflectîndu-se în întreg Tatăl, întocmai ca soarele în lumea întreagă. El, Fiul, este o altă persoană decît Tatăl, dar nu în afara lui și nici alt Dumnezeu decît Tatăl; puterea, strălucirea și atotputernicia lui nu sînt mai mici decît ale Tatălui.

Sf. Duh purcede de la Tatăl și de la Fiul, fiind a treia persoană în divinitate. Așa cum elementele pornesc de la soare și de la astre, fiind spiritul mișcător în toate lucrurile acestei lumi, tot astfel Duhul Sfînt este spiritul mișcător în întreg Tatăl, izvorînd neînterupt dinainte de toți vecii din Tatăl și Fiul, umplînd întreg Tatăl; el nu este nici mai mic nici mai mare decît Tatăl și Fiul, iar puterea lui creatoare este în întreg Tatăl.

Orice lucru în această lume este făcut după chipul și pilda acestei Trinități. Voi, orbilor! evrei, turci și păgîni,

deschideți-vă ochii sufletului! Să vă arăt pilda Sfintei Treimi în Dumnezeu, la trupul vostru și la toate lucrurile naturii, la oameni, animale, păsări și viermi, precum și la lemn, la pietre, la plante și la ierburi.

Voi spuneți că în Dumnezeu există o singură ființă și că Dumnezeu n-are Fiul. Pentru a mă face mai ușor înțeles, voi grăi cu unul singur dintre voi și-i voi spune: deschide-ți ochii și privește-te pe tine: omul e făcut după chipul și din puterea lui Dumnezeu în Treimea sa. Privește omul pe dinăuntru și vei vedea limpede și curat acest lucru, dacă nu ești smintit sau un animal lipsit de rațiune. Ia aminte: în inima, în venele și creierul tău, e spiritul tău. Toată puterea ce se mișcă în inimă, în vene și în creier, în care stă viața ta, înseamnă Dumnezeu-Tatăl. Din această putere se ridică lumina care-ți îngăduie să vezi înlăuntrul acestei puteri, să înțelegi și să știi ce ai de făcut; pentru că aceeași lumină licărește în întreg trupul, care se mișcă în virtutea și în cunoașterea acestei lumini; căci trupul își ajută toate membrele cunoscând lumina; aceasta înseamnă Dumnezeu-Fiul. Pentru că, așa cum Tatăl dă naștere Fiului din puterea sa, iar Fiul luminează în întreg Tatăl, tot astfel puterea inimii tale, a venelor și creierului nasc o lumină care-ți luminează toate puterile în întreg trupul. Deschide-ți ochii sufletului, caut-o bine și o vei găsi.

Ia aminte: așa cum din Tatăl și din Fiul purcede Sfântul Duh, fiind o persoană de-sine-stătătoare în divinitate și acționînd în întreg Tatăl, tot astfel și din puterile inimii, venelor și creierului tău ia naștere puterea care luminează în întregul tău trup, iar din lumina ta își trag izvorul intelectual, rațiunea, iscusința și înțelepciunea ta, spre a cîrmui întreaga ta ființă și a deosebi ceea ce e în afară de tine, adică lumea înconjurătoare. Amîndouă aceste puteri formează în stăpînirea sufletului un lucru, spiritul său. El înseamnă Dumnezeu Sfîntul Duh, care chiar stăpînește sufletul tău, făcînd din tine un copil al luminii și nu al întunericului.

Căci datorită acestei lumini, intelectului și autocîrmuirii, omul se deosebește de animale, fiind un înger al lui Dumnezeu, cum voi dovedi limpede cînd voi vorbi despre crearea omului.

De aceea ia bine seama și observă ordinea acestei cărți: vei găsi ceea ce inima-ți dorește și după care tinjește mereu.

Descoperi, așadar, în om trei izvoare: mai întâi puterea întregului tău suflet, care înseamnă Dumnezeu-Tatăl, apoi lumina întregului tău suflet și care înseamnă Dumnezeu-Fiul; în sfârșit, din toate puterile tale și din această lumină se naște un spirit rațional, dat fiind că toate venele împreună cu lumina din tine, precum și inima și creierul și tot ceea ce este în tine, ajută la plămădirea acestui spirit; el este sufletul tău și îl reprezintă pe Duhul Sfânt care purcede din Tatăl și Fiul și guvernează în întreg Tatăl; căci sufletul omului cîrmuiește în întreg trupul.

Trupul însă, adică partea animalică din om, înseamnă pămîntul mort și degradat, stare pe care omul însuși prin căderea sa și-a pregătit-o, cum se va arăta mai încolo, la locul cuvenit. „[Sufletul respectă primul principiu; spiritul sufletului celălalt principiu, în *ternario sancto*²⁷, iar spiritul exterior, adică cel sideral, al treilea principiu al acestei lumi]*”.

Tot astfel găsești Trinitatea divină și în animale; căci așa cum se plămădește și se naște spiritul în om ia naștere și în animal, fără altă deosebire decît faptul că Dumnezeu l-a făcut pe om din cel mai bun miez al naturii ca înger și chip al său, stăpînind în el prin Sfîntul său Duh, pentru ca omul să poată înțelege și diferenția totul. — Animalul, însă, e făcut numai din natura brută a acestei lumi; prin mișcarea lor, astrele și elementele au dat naștere animalelor după voința lui Dumnezeu.

Astfel ia naștere și spiritul păsărilor și al viermilor, încît totul își are întreitul izvor după chipul Sf. Treimi. În acest fel o poți și tu vedea în arbori și în pietre, în plante și în ierburi, chiar dacă toate acestea sînt pămîntene. Natura însăși nu naște nimic din cele ce sînt în această lume, de-ar fi să dureze chiar un singur ceas, fără a ține seama de pilda dumnezeieștii triade.

Observă bine! În orice arbore, piatră sau plantă, sînt

* Toate pasajele cu „[]”, ca cel de mai sus, le-a însemnat autorul cu propria-i mîină în manuscrisul lui Michael von Ender, cîțiva ani după încheierea scrierii de față.

trei lucruri, și dacă unul din ele ar lipsi, arborele, piatra sau planta nu s-ar naște și nici n-ar crește. Mai întâi e forța care zămislește trupul; apoi seva sau inima lui, iar în al treilea rînd acea forță care izvorăște din el, cum ar fi mirosul său gustul, adică spiritul lucrului, prin care crește sau se adaugă sieși. Dacă din cele trei atribute unul lipsește, lucrul nu poate exista.

Așadar, găsești pilda Sf. Treimi în toate lucrurile, la oricare dintre ele ai privi. Și nimeni să nu se amăgească, închipuindu-și că în Dumnezeu nu există Sf. Treime. Voi arăta aceasta într-un chip mai limpede și mai luminos, cînd voi scrie despre Facere; căci eu nu mă iau în scrierea și cartea mea după alți maeștri. Și chiar dacă aduc aici multe exemple și mărturii de la unii sfinți ai Domnului, cele arătate de mine mi-au fost scrise în cuget de însuși Dumnezeu, încît le cred cu toată convingerea, le recunosc și le văd nu cu trupul, ci cu spiritul, ca pornite din îndemnul și lucrarea lui Dumnezeu. N-aș vrea să se-nțeleagă că rațiunea mea ar întrece-o pe cea a altor semeni, ci că sînt doar o simplă rămurea din Domnul, o biată și neînsemnată scînteie din el; el mă poate așeza unde vrea, și nu mă pot decît supune. Încît, ceea ce fac nu e din voința mea naturală, nici din puterile mele firești; căci dacă mi s-ar lua spiritul, nici n-aș cunoaște, nici n-aș pricepe propria mea strădanie, și aș fi silit să mă războiesc în toate chipurile cu diavolul, fiind supus ca toți oamenii, împotrivirii și deznădejzii. Dar îl vei vedea în cîrînd, în capitolele următoare, pe diavol gol și lipsit de apărare, cu toată trufia și nerușinarea lui.

Die Stadt, ein ganzes Stück der Königl. Stadt
 ist, und die Stadt, ein ganzes Stück der
 Stadt, ein ganzes Stück der Stadt, ein
 ganzes Stück der Stadt, ein ganzes Stück
 der Stadt, ein ganzes Stück der Stadt, ein
 ganzes Stück der Stadt, ein ganzes Stück

Die Stadt, ein ganzes Stück der Königl. Stadt
 ist, und die Stadt, ein ganzes Stück der
 Stadt, ein ganzes Stück der Stadt, ein
 ganzes Stück der Stadt, ein ganzes Stück
 der Stadt, ein ganzes Stück der Stadt, ein
 ganzes Stück der Stadt, ein ganzes Stück

Jakob Rölume. Gravură cu dăltița, 1744

LE
CHEMIN
POUR ALLER
A DIEU.

Compris en neuf petits Traités,

reçus ici en huit.

1. Livres I & II. De la vraie Repentance.
2. De la sainte Prière.
3. De la véritable Équanimité, du l'Abandon.
4. De la Régénération.
5. Dialogue de la Vie supersensuelle.
6. De la Contemplation divine.
7. Entretien d'une Âme illuminée avec une
autre qui n'est pas illuminée.
8. Des quatre Complexions.

Par

Du vieux-Seidenbourg,

nommé communément

Le

Philosophe Teutonique.

Traduit de l'Allemand.

A BERLIN,

Imprimé par GOTTHARD SCHLECHTGER, Imprim-
meur du Roi & de la Sac. des Sciences. 1722.

Jakob Böhme. Gravură anonimă din secolul XVIII

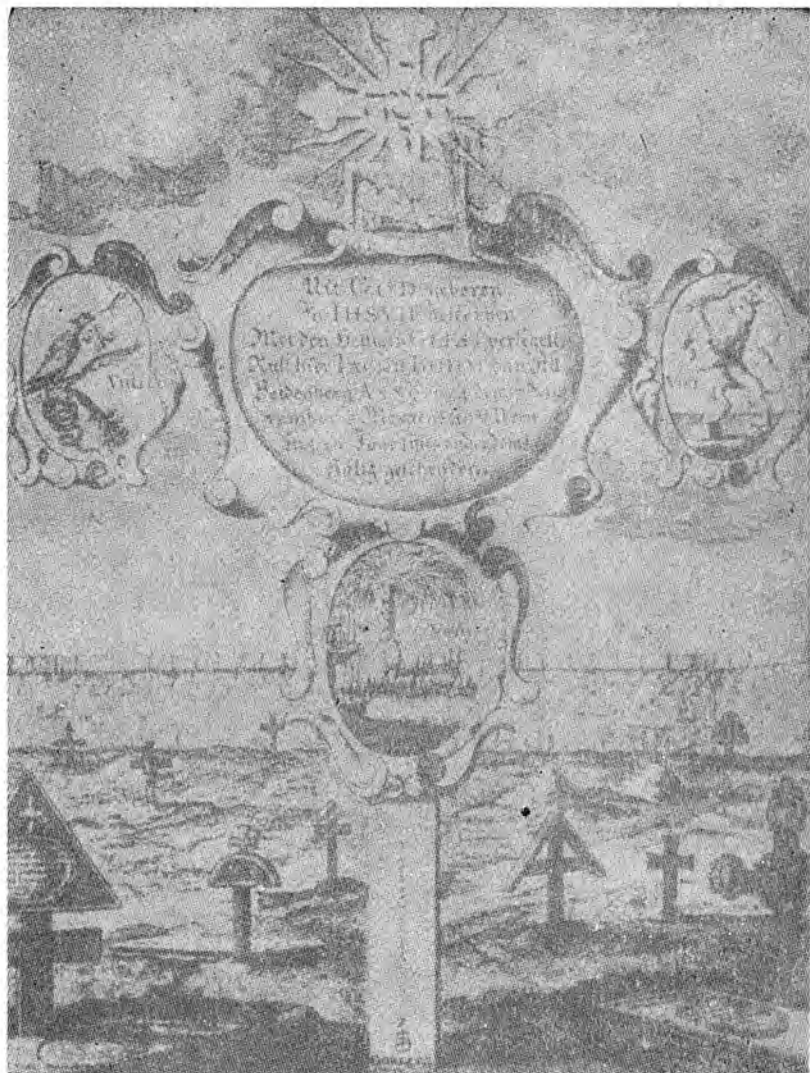

Jakob Böhme. Gravură cu dălțița, sfîrșitul secolului XVII, cu epigramă

DE WORTEN DE MOEDER
der
PHILOSOPHIE ASTRONOMIE OTHELONCE

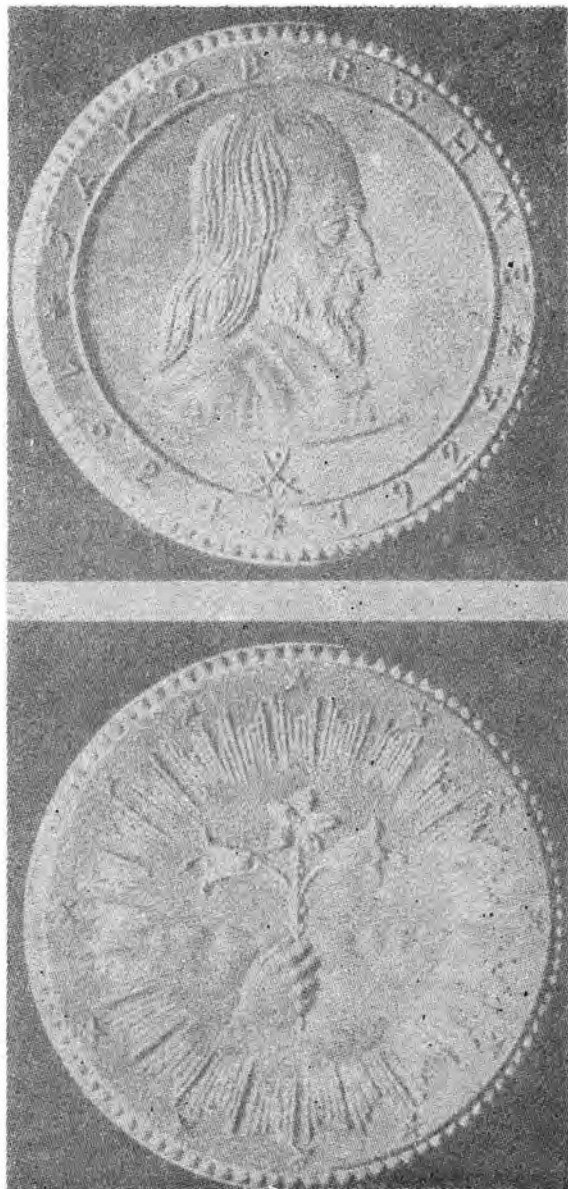
Frontispiciu la cartea *Aurora* a lui Jakob Böhme, editată la Amsterdam, 1686

Primul monument funerar al lui Jakob Böhme

Monumentul lui Jakob Böhme din Görlitz

Placheta din 1924, cu prilejul celei de-a 300-a comemorări
a lui Jakob Böhm

CAPITOLUL IV

DESPRE CREAREA SFINŢILOR O ÎNDRUMARE SAU O POARTĂ DESCHISĂ SPRE CER

Mai toţi scriitorii şi învăţaţii şi-au bătut capul cercetînd, născocind şi căutînd în natură, şi ajungînd la multe şi împărţite păreri în ce priveşte întrebarea cînd, în ce fel şi din ce anume au fost creaţi sfinţii; de asemenea, ce a însemnat feroasa cădere a marelui principe Lucifer, cum a devenit el un diavol rău şi întunecat, de unde pleacă acest izvor al răului sau ce l-a împins pe Lucifer la fapta ce-a săvîrşit.

Chiar dacă temeiul în sine şi marea taină au rămas ascunse de la începutul lumii, şi nici nu puteau fi pătrunse ori înţelese de trupul şi sîngele omenesc, Dumnezeu care a făcut lumea, vrea totuşi, acum la sfîrşit, să i se arate şi să-i dezvăluie marile taine, vestind apropierea însemnatei zile a revelaţiei şi a mult aşteptatei judecăţi, la care se va redobîndi ceea ce s-a pierdut prin Adam şi la care se va despărţi în această lume, împărăţia cerului de împărăţia diavolului. Toate acestea vrea să le dezvăluie Dumnezeu în cea mai mare simplitate, pentru ca tot omul să priceapă şi fiecare să-şi poată ridica ochii spre mînluirea ce se apropie; şi anume nu cu neruşinată lăcomie, rîvnind la strălucire şi desfrîu şi socotind că aici e viaţa cea mai bună, cînd de fapt, omul, în semeţia lui, stă în inima iadului păzindu-l pe Lucifer, pe care îl va vedea cu mare groază, frică şi deznădejde veşnică, în batjocură şi ruşine; va fi o pildă cutremurătoare dată de diavoli, care au fost cîndva cei mai frumoşi îngeri ai cerului, cum voi scrie şi voi arăta mai încolo. Las acum totul în a Domnului voie, căruia nu mă pot împotrivi.

Despre calitatea divină

Dat fiindcă în cel de-al treilea capitol ai aflat îndeajuns despre Treimea în ființa divină, aş dori să-ți vorbesc acum limpede despre putere și efect, cum și despre calități și calificare în ființa divină, sau din ce anume sînt făcuți îngerii și care este trupul și puterea lor.

După cum am spus mai înainte, în Dumnezeu-Tatăl sînt toate puterile pe care nici un om nu le poate cuprinde cu simțurile sale; dar pe care în astre, în elemente și în creaturile acestei lumi, le recunoaște cu ușurință.

Orice putere stă în Dumnezeu-Tatăl și pleacă de la el: lumina, căldura, frigul, chiar însușirea de moale, dulce, amar, acru, sărat, sunet, în sfîrșit tot ce se poate și ce nu se poate grăi sau închipui: toate puterile sînt în Dumnezeu ca și cînd ar fi una singură, și fiecare decurge din el în chip nestîngenit. Dar puterile în Dumnezeu nu califică în același fel ca în natură, în astre și elemente sau creaturi.

Nu, să nu-ți închipui acest lucru; căci Lucifer, în răzvrătirea sa, a făcut puterile naturii necurate, tot atît de arzătoare, amare, reci, acre, sărate, întunecoase și spurcate; în vreme ce în Tatăl toate puterile sînt blînde și domoale ca cerul și pline de bucurie, căci toate triumfă una într-alta, iar sunetul lor se-nalță în eternitate. În ele nu e decît dragoste, blîndețe, milostenie, bunăvoință, un izvor al bucuriei ce se ridică biruitoare, și toate glasurile cerului se revarsă într-o armonie ce nu poate fi cuprinsă de graiul omenesc și cu nimic nu poate fi asemuită. Dacă totuși vrem s-o asemuim cu ceva, atunci numai cu sufletul omului cînd e luminat de Duhul Sfînt; atunci se-nalță în el biruitoare forțele binelui, și însuși trupul animalic freamătă; așa se înfățișează calitatea divină, calitatea în Dumnezeu: în Dumnezeu totul e spirit.

Calitatea apei în Dumnezeu nu e la fel de curgătoare și nu califică în același fel ca în lumea noastră: ci e ca un spirit luminos, o forță în care stăpînește Duhul Sfînt. Calitatea amară califică în cea dulce, sărată și acră, iar dragostea stăpînește în ele din veci; căci în lumină și seninătate, dragostea pleacă din inimă sau Fiul lui Dumnezeu în toate puterile Tatălui, iar Sf. Duh adie pretu-

tîndeni. În adîncul Tatălui, aceasta e ca un dumnezeiesc salnitru²⁸, pe care sînt nevoit a-l compara cu pămîntul dinaintea stricăciunii, cînd nu era atît de tare, de rece, amar, acru şi întunecos, ci asemenea adîncului cresc luminos şi pur, şi în care toate puterile au fost blînde, divine, dar pe care, cum vom vedea mai încolo, Lucifer l-a aruncat în stricăciune.

Acest dumnezeiesc salnitru sau puterile divine toate una într-alta, dau naştere la feluri de arbori şi arbuşti cu suavul şi minunatul fruct al vieţii, şi la felurite flori de culorile cele mai încîntătoare şi de un parfum divin. Gustul lor, după calitate şi specie, este sfînt, dumnezeiesc şi îmbătător, căci fiecare calitate îşi poartă fructul aşa cum în spelunci şi în alte locuri întunecoase ale pămîntului cresc atîtea feluri de arbori, arbuşti, flori şi fructe, iar în sînul pămîntului pietre rare, argint şi aur: este un simbol al naşterii cereşti.

Natura se străduieşte din răspuţi să scoată din pămîntul mort şi degradat, forme şi specii divine; dar ea obţine fructe moarte, posomorîte şi tari, care nu mai sînt după felul celor cereşti; ele sînt respingătoare, amare, acre, aspre, fierbinţi, reci, tari şi rele, fără nimic bun sub învelişul lor. Seva şi spiritul lor sînt în amestec cu calitatea iadului, parfumul lor e duhoarea; aşa le-a pregătit Lucifer, cum limpede voi arăta mai încolo.

Cînd scriu despre arbori, arbuşti şi fructe, nu trebuie să le înţelegi asemenea celor pămînteşti din această lume; căci, după părerea mea, în cer nu cresc arbori sau pietre cu calităţile lor pămîntene. Nu, ci ele sînt divine şi spirituale; dar sînt de părere că ele sînt adevărate şi originale. Nu vorbesc de alte lucruri, ci de cele ce le scriu cu mîna mea şi le aşez în litere.

În slava dumnezeiască trebuie observate cu deosebire două lucruri: mai întîi acel salnitru, adică puterile dumnezeieşti reunite într-o singură şi veşnică mişcare, în care iau naştere şi cresc arbori şi arbuşti divini, înflorind neconţinut şi făcînd în puterea dumnezeiască fructe de o calitate şi specie pe care nu le pot înfăţişa nici cu vorba, nici cu scrisul, iar dacă aş încerca, m-aş bîlbîi ca un copil care acum învaţă să vorbească şi nu potriveşte cuvîntul. Numai spiritul le vede în toată minunăţia lor.

Cealaltă formă a cerului în slava divină este mercuriul²⁹ sau sunetul, așa cum în salnitrul pământului se află sunetul din care au ieșit aurul, argintul, cuprul, fierul și alte metale din care se fac instrumente de sunat sau care să ne facă o bucurie; cum sînt clopotul, fluierul și celelalte; același sunet există și în făpturile pământului, altfel toate ar fi tăcute.

Prin acest sunet din ceruri, puterile divine sînt asigurate că totul naște și crește în chip gingaș și plăcut. Așa cum puterile dumnezeiești sînt numeroase și felurite, tot astfel sunetul sau mercuriul este și el multiplu și felurit. Cînd puterile se înalță în Domnul, ele se pătrund una pe alta într-un neconținut amestec; atunci pornesc din ele tot felul de culori și în aceste culori cresc tot felul de fructe; acestea se dospesc în salnitru, iar mercuriul sau sunetul se amestecă și el și urcă în toate puterile Tatălui; atunci se-nalță în cereasca împărăție a bucuriei, tonuri și sunete de o frumusețe neînchipuită. Dacă ai aduna în această lume mii de instrumente și acorduri și le-ai orîndui în chipul cel mai artistic, cu cei mai talentați maeștri, n-ai obține decît un lătrat de cîine față de muzica și tonurile dumnezeiești ce se înalță din vecii vecilor.

Dacă vrei să contempli slava și frumusețea divină cu verdeața și bucuria lor, privește cu stăruință la această lume; ce roade și ce verdeață ies din salnitrul pământului, ce arbori, arbuști, plante, ierburi, flori, uleiuri, vinuri, cereale și tot ce-ți poate dori inima: toate nu-s decît o copie sărmană a strălucirii cerești. Căci natura pămînteană decăzută s-a străduit încă de la începutul creației ei și pînă azi să dea naștere la forme divine, atît în cele ce cresc din pămînt, cît și în oameni și animale; chiar dacă în fiecare an apar arte noi, ele n-au putut naște putere și calitate divină, căci fructele lor sînt pe jumătate moarte, stricate, putrede.

Să nu crezi că în slava divină apar animale, viermi și făpturi cu trup ca în această lume; nu, dar cred că este minunata proporție, forță și îndemînare a acesteia. Natura își dă cea mai mare silință să creeze cu forțe proprii, forme și figuri divine, să se vadă în oameni, animale, păsări și viermi, precum și în flora pământului pe care le plăsmuiește cu cea mai mare artă; căci natura ar dori

să-și astîmpere vanitatea, dînd naștere la forme divine în puterea divină. Pentru că și în slava dumnezeiască apar tot felul de arbori, de arbuști și fructe, dar nu de natură și calitate pămîntească, ci de calitate și formă divină. Fructele nu sînt niște stîrpituri moarte, tari, amare, acre și aspre, care putrezesc și miros urît ca în această lume, ci totul stă în sfîntă și dumnezeiască putere. Miezul lor e din putere divină, din salnitrul și marcuriul³⁰ slavei divine, fiind o hrană a sfinților îngeri.

Dacă îngrozitoarea cădere a omului nu l-ar fi împins în stricăciune, el ar fi fost în această lume un oaspe deosebit și ar fi mîncat din astfel de fructe; ele i-au fost arătate în paradis alături de celelalte, dar pofta necurată și ispita diavolului care infectase salnitrul din care a fost făcut Adam a împins pe om în pofta păcatului de a mîncă din amîndouă calitățile și bună și rea, după cum limpede voi scrie și chiar voi demonstra de-a lungul acestei cărți.

Despre facerea îngerilor

Spiritul ne arată limpede și clar că înainte de facerea îngerilor ființa divină în înălțarea și calificarea ei existase din veci, rămînînd și după aceea pînă în zilele noastre, așa cum va rămîne în vecii vecilor. Locus-ul sau locul și spațiul cu cerul creator pe care-l vedem cu ochii noștri, precum și locul pămîntului și al stelelor împreună cu adîncul, au constituit o formă cum este și astăzi deasupra cerului în slava dumnezeiască. Ea a fost și împărăția marelui principe Lucifer cînd s-au creat îngerii. „[Adică principiul secund, din care a fost izgonit cît mai în afară, ceea ce înseamnă și cît mai înăuntru]“. Prin răzvrătirea sa, el a aprins calitățile sau salnitrul divin din care fusese plămădit „[să se înțeleagă că centrul naturii sale sau primul principiu]“, făcîndu-l să ardă.

În nebunia lui, el socotea că-l va întrece în strălucire pe Fiul lui Dumnezeu și-i va lua locul; de aceea, în calitatea lui arzătoare nu-și mai avea locul în Dumnezeu, și a urmat facerea lumii. Dar mai tîrziu, la timpul hotărît, lumea aceasta va fi repusă la locul ei în Dumnezeu, cum a fost înainte de facerea ei și de facerea îngerilor; iar domnul Lucifer va primi veșnic lăcaș un infern, o spe-

luncă, o vizuină, rămînînd veşnic în calitatea lui aprinsă, ca într-un sălaş al ruşinii, al pustiuului şi întunericului, ca într-o peşteră a groazei.

Ia a m i n t e ! În rînduiala lui, Dumnezeu i-a făcut pe toţi îngerii deodată, nu din materie străină, din afara lui, ci din el însuşi, din puterea lui şi veşnica lui înţelepciune. Filosofii au crezut că Dumnezeu i-a făcut pe îngeri numai din lumină, dar s-au înşelat. Îngerii n-au fost făcuţi numai din lumină, ci din toate puterile Domnului.

Cum am arătat mai înainte, în adîncul lui Dumnezeu trebuie să observăm mai cu seamă două lucruri: mai întîi puterea sau puterile lui Dumnezeu-Tatăl, Fiului şi Sfîntului Duh, care sînt line, blînde şi felurite, deşi îmbinate toate într-una singură.

Şi, după cum în aer stăpîneşte puterea astrelor, tot astfel în Dumnezeu puterile lui; dar în Dumnezeu fiecare putere îşi are efectul ei deosebit. Astfel, în fiecare putere există un sunet a cărui rezonanţă corespunde calităţii puterii; aci stă întreaga bucurie cerească. Din acest salnitru şi mercuriu de origine divină sînt făcuţi toţi îngerii, adică din trupul naturii (curate).

Ai dori, desigur, să întrebi: cum sînt făcuţi sau cum sînt născuţi şi ce fel de formă au îngerii?³¹

Dacă eu aş avea o limbă îngerească iar tu un intelect îngeresc, am putea vorbi mult şi bine despre acest lucru pe care numai spiritul îl vede şi limba nu e în stare să-l grăiască. Căci cu alte vorbe nu ştiu, decît cele din lumea noastră. Dacă însă ai în tine Duhul Sfînt, sufletul tău va înţelege. Iată: întreaga Sf. Treime a figurat sau a alcătuit dinlăuntru fiinţei sale un trup sau un chip, asemenea unui mic Dumnezeu, în care se reflectă puterile dumnezeieşti, păstrînd proporţia creaturilor.

În Dumnezeu nu e nici început nici sfîrşit; îngerii au însă început şi sfîrşit, dar care nu pot fi nici măsurate, nici înţelese; căci un înger poate fi cînd mare, cînd mic, iar schimbarea lui se petrece mai iute ca gîndul omului. În îngeri sînt toate calităţile şi puterile, ca în divinitatea întreagă.

Dar să înţelegi bine acest lucru: ei sînt făcuţi şi alcătuiţi din salnitru şi mercuriu, adică din resturi. Iată o pildă: din soare şi din astre pleacă elementele şi fac din salnitru pămîntului un spirit viu; astrele rămîn unde se

află şi spiritul primeşte totuşi calitatea astrelor. Dar spiritul rămîne, în alcătuirea lui, ceva deosebit de stele, deşi de aceeaşi substanţă ca şi acestea, care, de asemenea, sînt şi rămîn deosebite între ele, fiecare liberă, de-sine-stătătoare. Dar calitatea astrelor stăpîneşte totuşi în spirit; iar spiritul poate, în calitatea lui, să se ridice sau să cadă, ori să trăiască sub influenţa astrelor după dorinţă, pentru că e liber, iar calităţile ce le are în sine le-a primit pentru a şi le însuşi, a le integra fiinţei lui. Chiar dacă au fost la început de la astre, ele sînt acum ale sale. Întocmai ca mama, avînd în sine sămînţa, e posesoarea semînţei; cînd însă ea naşte copilul, sămînţa trece în posesia lui. Şi chiar dacă copilul trăieşte un timp în mamă şi este hrănit din trupul ei, trupul şi spiritul ieşite din sămînţa mamei, îşi păstrează pentru sine dreptul trupesc şi spiritual.

Tot astfel cu îngerii: şi ei sînt toţi din sămînţa dumnezeiască, dar îşi păstrează fiecare corpul pentru sine, şi chiar dacă sînt în casa lui Dumnezeu şi se hrănesc din fructul mamei din care au fost născuţi, trupul lor rămîne în posesia lor.

Dar calitatea din afara lor sau a trupului lor nu le aparţine, aşa cum mama nu e posesiunea copilului, şi nici hrana mamei nu aparţine copilului, ci mama i-o dă din dragostea şi bucuria de a-l fi născut.— Ea poate chiar izgoni copilul din casa ei dacă nu-i dă ascultare şi-i poate opri hrana cum i s-a întîmplat principelui Lucifer³².

Aşadar, Dumnezeu poate retrage puterea divină îngerilor care se ridică împotriva-i. Cînd însă aceasta se întîmple, un spirit se usucă şi se strică; întocmai cum un om, căruia i se ia aerul care e şi mama sa, trebuie să moară. Prin urmare, nici îngerii nu pot trăi în afara mamei lor.

CAPITOLUL V.

DESPRE SUBSTANȚA CORPORALĂ, DESPRE FIINȚA ȘI ÎNSUȘIREA ÎNGERILOR

Se pune întrebarea: ce fel de trup are îngerul, ce fel de formă și înfățișare, sau cum a fost el figurat?

Așa cum omul a fost făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, tot astfel și îngerii; căci ei sînt frații omului, iar la înviere, oamenii vor avea chipul și înfățișarea îngerilor, cum însuși Mîntuitorul Iisus ne arată (*Matei*, 22, 30). Și aici pe pămînt, îngerii nu s-au arătat oamenilor decît în chip de oameni. Și, fiindcă la înviere vom fi asemenea îngerilor, înseamnă o altă dovadă că și îngerii au fost figurați în chipul nostru; altfel ar trebui să luăm la înviere o altă înfățișare, ceea ce ar contraveni făcerii dinții a omului. Așa au apărut și Moise cu Ilie tinărului Iisus pe muntele Tabor, în forma și chipul lor, deși stătuseră multă vreme în ceruri. Iar Ilie fusese luat în ceruri cu trupul viu și nu putea să aibă altă înfățișare decît cea avută pe pămînt (*2-Regi*, 2, 11). Și cînd s-a înălțat Iisus la ceruri, pluteau în nori doi îngeri care grăiau ucenicilor: Voi, fiii Israelului, ce vă uitați aici spre cer? Acest Iisus se va întoarce așa cum l-ați văzut urcînd spre ceruri! (*Faptele Apostolilor*, 1, 11). Este limpede că la Ziua de Apoi el se va întoarce în aceeași formă, cu slăvitul trup dumnezeiesc, glorificat asemenea unui împărat al îngerilor, care vor fi oamenii. Cu aceeași limpezime ne spune și spiritul că îngerii și oamenii au același chip: căci Dumnezeu a făcut în locul izgonitului Lucifer³³, din locus-ul în care se afla și în care fusese făcut acesta, un alt înger, pe Adam. De-ar fi rămas în curăția și limpezimea lui de la început! Dar mai există o anume nădejde a învierii; vom primi atunci din nou puritatea și lumina îngerească.

Mă-ntrebi acum: Cum sînt făcuți îngerii după chipul lui Dumnezeu?

Răspuns: Mai întîi, trupul figurat este incomprehensibil, fiindcă este alcătuit din puteri divine astfel îmbinate că nu poate fi distrus. Așa cum nimeni și nimic nu poate nimici divinitatea, tot astfel nimeni și nimic nu poate distruge un înger. Căci el nu e alcătuit din carne și sînge, ci din putere dumnezeiască. Trupul lui e din toate puterile Tatălui și din aceleași puteri e lumina lui Dumnezeu-Fiul; puterile Tatălui și Fiului dau naștere în înger unui spirit intelectual, care-i străbate făptura divină. La început, puterile Tatălui nasc o lumină prin care îngerul vede în întreg Tatăl; dar vede și puterea exterioară, și lucrarea din afară a lui Dumnezeu, care sînt în afara trupului îngeresc; își privește frații lui îngeri și vede minunatul fruct al lui Dumnezeu, pe care-l poate gusta spre marea lui desfătare și bucurie. Iar această lumină a venit mai întîi în trupul îngeresc de la Dumnezeu-Fiul prin puterile Tatălui, ea rămînînd în posesia îngerului și fiind proprietatea corpului, căruia nu i se mai poate retrage decît dacă el însuși a stins-o, cum a făcut Lucifer.

Orice putere ce se află în înger naște aceeași lumină. Așa cum Dumnezeu-Tatăl dă naștere Fiului ca inimă a lui, tot astfel îngerul își naște în sine Fiul și inima sa, care luminează toate puterile din întregul înger. Apoi, din toate puterile îngerului și din lumina sa, pleacă un izvor ce-i străbate întreg trupul: este spiritul său ce urcă în veșnicie. Căci în acest spirit este orice cunoaștere și orice știință de orice fel, din întreaga divinitate. Pentru că acest spirit, izvorînd din toate puterile îngerului, urcă în suflet; aci, are cinci porți deschise putînd privi la cele ce sînt în Dumnezeu și la cele ce sînt în el însuși. Spiritul acesta pleacă din toate puterile îngerului, precum și din lumina lui, întocmai ca Sf. Duh de la Tatăl și Fiul, pentru a-i umple întreg trupul.

Ia aminte la marea taină.

Așa cum în Dumnezeu ținem seama de două lucruri, și anume în primul rînd de salnitru sau puterile dumnezeiești din care iese trupul, iar în al doilea de mercuriu, adică tonul sau sunetul, tot astfel și în îngeri vom ține seama de amîndouă, în aceeași formă.

Mai întâi este puterea și în putere sunetul; acesta urcă în spirit, în cap, în suflet, așa cum la om urcă în creier. El are porțile sale în suflet, iar în inimă sediul și originea, pentru că izvorăște din toate puterile. Căci izvorul tuturor puterilor țîșnește din inimă întocmai ca la om; iar în cap își are scaunul împărătesc, de unde vede tot ce există în afara lui, aude tot, gustă tot, miroase tot și simte tot.

Iar dacă el aude înălțîndu-se tonul sau sunetul divin care este în afara lui, atunci spiritul lui se pătrunde și se aprinde de bucurie, se urcă în jilțul său împărătesc, cîntă și intonează cuvinte de bucurie despre sfințenia lui Dumnezeu, despre fructul și verdeața vieții veșnice, despre podoaba și strălucirea eternei bucurii și despre priveliștea plină de încîntare a lui Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Sf. Duh; de asemenea, despre dulcea frățietate a îngerilor, despre împărăția bucuriei cerești, despre slava fără de sfîrșit a dumnezeirii; și despre domnia sa princiară; în fine, despre toate puterile divine, pe care din mîhnirea stricăciunii mele trupești nu le pot descrie. Dar ceea ce nu-ți pot arăta aci în scris, aș vrea să-ți torn în suflet: vei vedea limpede în ziua învierii. Să nu iei în derîdere spiritul meu; el nu țîșnește dintr-o vietate sălbatică, ci naște din propria-mi putere, fiind luminat de Duhul Sfînt.

Nu fără cunoștință scriu toate acestea; dar dacă tu, ca un înrăit epicureu³⁴ împins de diavol, vei rîde de aceste lucruri și vei zice: omul nu s-a urcat la cer, n-a văzut și nici n-a auzit cele ce spune; sînt născociri! — te voi chema prin puterea cunoașterii mele și te voi cita în fața lui Dumnezeu la Judecata de Apoi.— Iar dacă trupul meu va fi prea slab să te tîrască acolo, cel de care am eu cunoștință va fi destul de puternic să te azvîrle în fundul iadului.

De aceea, fi prevenit: gîndește-te că și tu aparții horei îngerești și citește sorbind cu ochii acest mic cîntec: Duhul Sfînt se va trezi în tine și vei căpăta pofta și dorința de a intra în marea horă cerească. Amin!

Bardul și-a acordat lăuta și și-a dres glasul. Mirele sosește. Ia seama să nu ai în picioare podagra iadului cînd pornește hora, să nu fii neîndemînat în dansul îngerilor și dat afară de la nuntă pentru că nu ai veșmînt îngerelesc. Cu adevărat ușa se va închide îndărătul tău și

nu vei mai pătrunde înăuntru: vei dansa atunci cu lupii infernali în flăcările iadului, batjocura îți va pieri pe față și căința te va roade la nesfârșit.

Despre calificarea îngerilor

Și acum întrebarea: Ce fel de calificare să aibă îngerul? Răspuns: Sufletul sfânt al omului și spiritul îngerului au una și aceeași substanță și ființă, nefiind altă deosebire între ele decât calitatea însăși sub orînduirea trupească. În om, califică din afară înăuntru, prin aer, calitatea pămîntească, pervertită, dar are și una divină, cerească, ascunsă creaturilor, pe care sufletul sfânt o înțelege, cum spune profetul rege David: Domnul merge pe aripile vîntului (*Psalmi*, 104, 3).

Un nepriceput ar putea întreba: Ce înțelegi tu prin calificare, sau: ce este ea? — Înțeleg prin aceasta puterea care intră din afară în trupul îngerului și iese din nou afară întocmai ca, de pildă, răsuf-larea omului, care trage aer în piept pentru a-l scoate din nou afară, lucru fără de care nu există viață tru-pească și nici spirituală. Calitatea exterioară aprinde spi-ritul în inimă, în acest prim izvor, din care toate puterile pornesc în întreg trupul și devin active; apoi, această ca-litate urcă în spiritul corporal care în înger sau în om este un spirit natural, adică în cap, unde își are tronul împărătesc cu sfetnicii săi, de unde pleacă poruncile și se preschimbă în fapte.

Cel dintîi sfetnic sînt ochii, care prind în lumina lor toate lucrurile ce le stau în față; căci ei sînt lumina. Și întocmai cum lumina pleacă din Fiul și se reflectă în toate puterile din întreg Tatăl, iar acestea la rîndu-le nasc neîntrerupt lumina Fiului lui Dumnezeu, tot astfel lu-crează ochii asupra lucrului pe care-l văd, iar acesta lu-crează asupra ochilor; sfatul ochilor merge la creier, în fața tronului împărătesc, care încuviințează. Dacă îi place spiritului, el va înștiința inima, care va pune în mișcare venele și arterele cu puterile lor din întreg trupul; atunci vor lucra, după caz, gura, mîinile, picioarele.

Al doilea sfetnic sînt urechile. El se înalță, de aseme-nea, din toate puterile în întreg corpul prin spirit. Izvorul său este marcuriul sau sunetul care emană din toate pu-

terile. Aşa cum în toate puterile lui Dumnezeu urcă şi răsună marcuriul în care se află bucuria sau sunetul divin, sunetul plecînd din toate ţăriile şi din contopirea spiritului în Dumnezeu, tot astfel se iscă sunetul cînd o forţă o aţîţă pe alta; atunci porneşte tonul sau sunetul din toate puterile Tatălui, răsunînd în toate şi contaminîndu-le din nou cu sunet, pentru ca acesta să renască din nou în fiecare putere. Aşadar, cel de-al doilea sfetnic sînt urechile; ele stau deschise, iar din tot ceea ce răsună, tonul sau sunetul pătrunde în ele. Totodată, pătrunde şi marcuriul spiritului şi se contaminează, ducînd sunetul în faţa scaunului împărătesc, adică la cap. Aci, e încuviinţat de ceilalţi patru sfetnici.

Şi dacă e pe placul spiritului, sunetul e dus în faţa mamei, adică la inimă; izvorul inimii îl dă puterii trupului întreg, după care gura şi mîinile vor face ceea ce au de făcut. Dacă însă nu place împărătescului divan din cap, unde e aprobat, acesta renunţă atunci a-l mai încredinţa mamei, adică inimii, spre îndeplinire.

Al treilea sfetnic e nasul; aci urcă izvorul din trup ori spirit, întîlnind două porţi deschise, nările. Aşa cum din atotputernicia Tatălui şi Fiului porneşte cel mai incîntător miros, temperîndu-se cu puterile Sfîntului Duh, din al cărui izvor se înalţă iarăşi nepreţuitul miros în toate puterile Tatălui, aprinzîndu-le şi încărcîndu-le spre a naşte din nou acelaşi dulce miros în Fiul şi în Sf. Duh, tot astfel şi în înger şi în om puterea mirosului porneşte din toate forţele trupului prin spirit ajungînd la nas, cel de-al treilea sfetnic care, încărcîndu-se cu întregul miros, îl duce înaintea scaunului împărătesc; aci e primit şi judecat dacă e sau nu un miros sănătos şi plăcut. În caz afirmativ, el este adus mamei spre îndeplinire, adică la inimă; în celălalt caz, este respins. Sfetnicul acesta, mirosul, născut din salnitru, este amestecat şi cu marcuriu, aparţinînd bucuriei cereşti şi fiind un minunat şi gingaş izvor în Dumnezeu.

Al patrulea sfetnic este gustul limbii; el pleacă, de asemenea, din toate puterile trupului prin spirit la limbă; căci toate izvoarele trupului duc la limbă, iar limba dă tăria şi gustul tuturor puterilor.

Întocmai cum Sf. Duh purcede de la Tatăl şi de la Fiul, purtînd tăria şi încuviinţarea tuturor puterilor şi

aducînd prin mişcarea şi înălţarea sa din nou în puterile Tatălui tot ceea ce este bun, pentru ca din nou acestea să se încarce şi să nască mereu gustul, iar ceea ce nu e bun să fie aruncat cu scîrbă de Sf. Duh, cum stă în *Apocalipsul* lui Ioan, şi aşa cum Sfîntul Duh l-a scuipat afară pe marele principe Lucifer în trufia şi stricăciunea sa, nemaiputînd îngădui gustul arzător, trufaş şi rău mirositor al calităţii diavoleşti, tot astfel le merge şi oamenilor plini de trufia urît mirositoare.

O, omule! Nu uita acest lucru. Căci spiritul e foarte zelos în această privinţă. Lasă la o parte mîndria, altfel îţi va merge şi ţie ca Satanei; nu e glumă, timpul s-a scurtat; în curînd vei simţi pe limba ta focul iadului.

Aşa cum Sf. Duh primeşte totul, tot aşa şi limba; ea acceptă şi simte orice gust. Şi dacă acesta plăce spiritului, este îndată dus la cap, în faţa celorlalţi patru sfetnici, înaintea tronului împărătesc; aci se decide dacă acel gust foloseşte şi calităţilor trupului. Atunci e adus mamei, adică inimii, care-l dă tuturor puterilor din trup, după care gura şi mîinile îşi vor face datoria. Dacă însă gustul nu satisface limba, aceasta îl scuipă afară, înainte de a ajunge în faţa divanului împărătesc. Cînd se întîmplă ca limbii să-i placă, dar trupului să-i dăuneze, el e respins în faţa divanului, şi limba e silită să-l arunce şi să nu-l mai atingă.

Al cincilea sfetnic este simţul tactil, pipăitul. Şi el urcă cu toată vigoarea corpului în spirit şi în creier, aşa cum toate puterile din Tatăl şi Fiul purced în Sf. Duh, incitîndu-se una pe alta şi născînd laolaltă sunetul sau marcuriul, încît orice putere răsună şi se mişcă. Altfel, unde n-ar exista aţîţarea reciprocă, n-ar exista nici mişcare. Iar această reciprocă trezire a puterilor face ca Sf. Duh să se mişte, să se înalţe şi să agite puterile Tatălui din care să răsară triumful şi bucuria cerească, precum şi sunetul, tonul, naşterea, înflorirea şi creşterea: toate acestea au loc pentru că puterile se aţîţă între ele. Căci în *Evanghelie* Iisus spune: Eu lucrez, dar şi Tatăl meu lucrează (*Ioan*, 5, 17). Tocmai această aprindere sau activare a puterilor între ele, în pornirea lor de la Tatăl şi Fiul, dau naştere Sf. Duh, în care puterile sînt deja active de la pornirea lor din Tatăl. De aceea Sf. Duh este în veşnică mişcare şi aprinde neîn-

cetat puterile Tatălui, însărcinându-le mereu ca pe o mamă în pragul nașterii.

Aceeași configurație se găsește în înger și în om; căci toate puterile trupului freamătă și se agită una pe alta; altfel, îngerul sau omul n-ar simți nimic. Dacă însă un singur mădular e peste măsură de trudit, el strigă după ajutor în întreg trupul; și întreg trupul freamătă și fierbe ca și când s-ar apropia vrăjmașul; și, în felul acesta, mădularul este ajutat și salvat din suferință. E destul să te lovești la un deget pentru ca îndată spiritul să alerge la mamă, adică la inimă și să se plîngă; iar dacă durerea e ceva mai mare, mama dă alarmă în tot trupul, și toate organele sar într-ajutor.

Ia seama! În acest fel se agită puterile fără încetare una pe alta în întreg trupul, și toate urcă spre cap în fața divanului împărătesc, oare încuviințează sau nu această fierbere generală. Dacă un simț se agită prea mult, el poate stînjiți vreunul din sfetnici; bunăoară văzul care poate cădea în prea mare pasiune pentru ceea ce nu i se cuvine, cum s-a întîmplat cu domnul Lucifer care, văzînd pe Fiul Domnului și îndrăgindu-i peste măsură lumina, a căutat să-l ajungă și chiar să-l întreacă în strălucire și frumusețe: astfel de excese sînt respinse de sfetnicii împărătești.

Sau dacă o prea mare perturbare se iscă prin auz, aducînd la inimă vorbiri false sau lucruri nelalocul lor și asemenea treburi, sfetnicii le resping din capul locului.

Sau dacă prin miros, se ajunge la pofte după ceea ce nu-ți aparține, așa cum domnul Lucifer a poftit după sfînta mireasmă a Fiului lui Dumnezeu, crezînd că în înălțarea și aprinderea sa va răspîndi o mireasmă și mai cuceritoare decît el, ca cea cu care a înșelat-o pe Eva, spunîndu-i că dacă va mîncea din pomul oprit va deveni asemenea lui Dumnezeu și va căpăta înțelepciunea lui (1-Moise, 3, 5). — Un atare miros ispititor, sfetnicii nu-l acceptă.

Sau dacă prin gust sînt stîrnite pofte ce te îndeamnă să mănînci din cele ce trupului nu-i sînt de trebuință sau nu sînt destinate lui, cum maica Eva s-a lăsat ispitită de merele stricăciunii și a mîncat din ele; asemenea tulburări în simțul gustului sfetnicii sînt departe de a le încuviința.

Pe scurt, sfetnicii împărătești sînt cinci la număr și fiecare dă sfat celorlalți, fiecare fiind de o calitate deosebită; spiritul, izvorît din atotputernicie, este împăratul ce sălășluiește în cap, în creierul omului, iar în înger își are așezarea, în puterea ce înlocuiește creierul, adică tot în cap și pe același jilț, și duce la îndeplinire ceea ce s-a hotărît de întregul sfat împărătesc.

CAPITOLUL VI

CUM ÎNGERUL ȘI OMUL SÎNT DUPĂ CHIPUL ȘI ASEMĂNAREA LUI DUMNEZEU

Iată: așa cum este ființa în Dumnezeu, așa este ființa în oameni și în îngeri; și așa cum este trupul divin tot astfel și cel îngeresc sau omenesc. Cu deosebire că îngerul și omul sînt creaturi, dar nu ființa cea întreagă, ci fii ai întregii ființe pe care ea i-a născut: de aceea sînt supuse ei, pentru că sînt ieșite din trupul ei. Și dacă fiul se împotrivește tatălui, acesta îl alungă din casa lui; căci se împotrivește celui ce l-a născut și din puterea căruia a devenit făptură. Căci dacă cineva poate face ceea ce vrea cu ceea ce îi aparține, tatăl este în drept ca atunci cînd fiul stă împotrivă-i, să facă din el ce vrea: un vas al cinstei sau al necurăteniei. Ceea ce s-a și împlătit cu Lucifer.

Iar acum, ia a m i n t e. Întreaga putere a Tatălui exprimă prin toate calitățile cuvîntului pe Dumnezeu-Fiul.

Acest sunet sau acest cuvînt pe care-l exprimă Tatăl pornește din salnitrul sau puterile Tatălui, și din *marcurius*, sunetul sau tonul Tatălui. Este ceea ce Tatăl exprimă din el și în el însuși, iar cuvîntul este însăși strălucirea ieșită din toate puterile sale; și cuvîntul odată rostit, el nu se mai ascunde în puterile Tatălui, ci sună și răsună în întreg Tatăl, în toate puterile lui.

Cuvîntul, pe care Tatăl îl rostește, are o astfel de tărie, încît sunetul străbate într-o clipă întregul adînc al Tatălui; această tărie este Sf. Duh. Căci cuvîntul rămîne ca un mandat solemn al împăratului, ca o sublimă împu-ternicire învăluită în lumină; iar sunetul ce pleacă din cuvîntul rostit vestește împlinirea mandatului: aceasta e nașterea Sf. Treimi.

Prin urmare, iată: așa este îngerul și tot așa este omul. Puterea în întreg trupul are toate calitățile, ca în Dumnezeu-Tatăl. — Așa cum în Dumnezeu-Tatăl toate puterile renasc și se înalță din vecii vecilor, tot astfel în înger și în om urcă spre partea aleasă a trupului care este capul; mai sus nu se poate, căci îngerul și omul sînt ființe mărginite, care au început și sfîrșit. În cap este tronul împărătesc care înseamnă Dumnezeu-Tatăl, iar cele cinci simțuri sau calități sînt sfetnicii, care își trag originea din întreg trupul și din toate puterile lui.

Cele cinci simțuri țin mereu sfat, reprezentînd toate forțele din întreg trupul, hotărîrea fiind pronunțată de judecătorul născut din îmbinarea lor. Hotărîrea ajunge, ca un singur cuvînt, în centrul trupului care este inima, izvorul tuturor puterilor. Aci, în inimă, domnește cuvîntul, constituit din toate puterile, ca o singură persoană de-sine-stătătoare, care înseamnă Dumnezeu-Fiul. Din inimă trece la gură, care este tăria și care rostește cuvîntul dîndu-i tărie și deosebindu-l după cele cinci simțuri.

Calitatea din care cuvîntul își ia originea este aceeași în care el este rostit și de limbă; și tot de la limbă pleacă puterea deosebirii: aceasta înseamnă Sfîntul Duh.

Căci așa cum Duhul Sfînt purcede de la Tatăl și de la Fiul, și pe toate le deosebește și le întărește, împlinind ceea ce Tatăl rostește prin cuvînt, în același chip întărește și deosebește limba toate cele aduse la ea de cele cinci simțuri prin cap și prin inimă, spiritul plecînd de la limbă prin marcuriu sau sunet, la locul stabilit de sfatul celor cinci și împlinindu-le.

Despre gură

Gura îți arată că ești un fiu cu puteri îngrădite al Tatălui tău, fie că ești înger, fie că ești om; căci prin gură trebuie să aduni în tine ceva din forța Tatălui tău, dacă vrei să trăiești. La aceasta e obligat atît omul cît și îngerul, chiar dacă acesta din urmă nu întrebuițează elementul aer în același fel ca omul; el e obligat totuși să absoarbă în sine spiritul cu ajutorul gurii, din care cauză s-a născut în această lume aerul. Pentru că în ceruri nu există asemenea aer, ci calitățile sînt blînde și gingașe

ca suflare dulce, Duhul Sfînt adiind în toate calitățile în salnitru și marcuriu. Îngerul are chiar nevoie de acest lucru, altfel nu poate fi o creatură mișcătoare; căci și el trebuie să consume din fructele divine cu gura sa.

Dar tu să nu înțelegi acest lucru în sens pămîntean; căci îngerul n-are intestine și nici carne, ci e făcut din forță dumnezeiască, avînd forma și natura omului, cu toate membrele și măduarele lui; dar organele sexului și sfincterul dosnic nu le are și nici nu i-ar fi de trebuință. Pentru că și omul le-a căpătat abia după mizera prăbușire în păcat. Îngerul nu scoate din sine decît putere divină, pe care o inhalează pentru a-și aprinde inima, care, la rîndu-i, aprinde toate celelalte organe. Această putere o dă afară tot prin gură, cînd îl slăvește și laudă pe Domnul.

Fructele cerești pe care le mănîncă nu sînt cele ale noastre; și chiar dacă sînt de formă și înfățișare pămîntească, ele nu sînt decît putere divină, avînd gustul și aroma atît de plăcute, încît cu nimic nu le-am putea asemui pe lumea asta; pentru că fructele cerești au gustul și aroma Sfintei Treimi.

Să nu crezi că e vorba de o simplă imagine, o închipuire sau o umbră; nu, spiritul ne arată limpede că în pompa și strălucirea cerească, în salnitrul și marcuriul divin, cresc arbori, arbuști, flori și multe altele după modelul celor din lumea noastră, dar de natură divină. Așa cum sînt îngerii, așa sînt și vegetația și florile, toate din putere divină. Să nu compari nicidecum vegetația cerului cu cea a pămîntului; căci în această lume sînt două calități, una rea și alta bună, și multe cresc prin puterea celei rele, ceea ce în ceruri nu se întîmplă. Pentru că nimic nu crește acolo din cele ce nu sînt bune. Dar cît privește lumea noastră, domnul Lucifer i-a pregătit altă cale. De aceea s-a rușinat mama Eva cînd a mîncat din fructul calității rele; ea s-a rușinat de asemenea de organul nașterii, pricinuit de mușcătura fructului oprit.

O asemenea substanță nu există în fructul îngeresc sau divin. Există, fără îndoială, tot felul de fructe în ceruri, fructe adevărate și nu închipuiri; îngerii le iau cu mîinile lor și le mănîncă întocmai ca oamenii, dar pentru asta nu au nevoie de dinți, și nici nu au dinți, căci fructele sînt din putere dumnezeiască.

Tot ce este în afara îngerilor și slujește întreținerii vieții lor nu este o posesiune fizică în virtutea unui drept natural, ci Tatăl cerească le dăruiește totul din iubire. Trupul lor este însă o posesiune proprie, căci le-a fost dat ca atare de Dumnezeu: și ceea ce a fost dat cuiva ca posesiune este un drept natural și nu se cade să i se ia înapoi fără temeii. Ceea ce nici Dumnezeu nu face; de aceea, îngerul este o făptură eternă, nepieritoare³⁵.

Dar la ce i-ar folosi trupul dacă nu l-ar hrăni Dumnezeu? El ar zăcea în nemișcare, lipsit de viață. De aceea sînt îngerii atît de ascultători înaintea lui Dumnezeu și smeriți în fața puterii lui: îl laudă, îl preacințesc, îl preamăresc și-l proslăvesc în minunatele lui fapte, și-i cîntă sfințenia din care se hrănesc.

Despre dragostea preacurată și dulce a îngerilor față de Dumnezeu, din binecuvîntat temeii

Adevărata iubire în natură divină își are izvorul în Dumnezeu-Fiul. Și acum, omule, ia aminte cu toată ființa ta: îngerii știu prea bine ce înseamnă iubirea de Dumnezeu, de care și inima ta rece are atîta nevoie.

Ia seama: cînd minunata strălucire și lumina preacurată din Fiul, dimpreună cu dulcea sa putere luminează în întreg Tatăl toate puterile, toate se aprind biruitoare în sfîntă bucurie. Tot astfel cînd dumnezeiasca lumină a Fiului îi învăluie pe îngeri, licărindu-le în inimă, puterile toate se aprind în trupul lor și un atît de mare foc al dragostei și bucuriei se înalță, încît toate oștile îngerești preamăresc pe Domnul în coruri de slavă și sunete atît de armonioase, că nici eu, nici o altă făptură omenească nu le-am putea graii.

Cu aceste cînturi aș vrea să-l îndrumez pe cititor spre acea viață, pe care însuși o va afla și o va cunoaște; eu nu i-o pot descrie.

Dar dacă vrei s-o cunoști încă din viața aceasta, atunci leapădă de la tine fățărnicia, iubirea de arginți, înșelăciunea și zeflemeaua, și întoarce-ți inima cu toată seriozitatea spre Dumnezeu; căiește-te de păcate și încearcă să trăiești după legile dreptății și sfințeniei, rugîndu-l pe Dumnezeu să-ți trimită Duhul Sfînt; cu ajutorul lui vei lupta cu tine însuși cum a luptat patriarhul Iacob o

noapte întreagă și nu s-a lăsat biruit pînă nu i-a dobîndit binecuvîntarea (1-Moise, 32). La fel să faci și tu: Sfîntul Duh va căpăta înfățișare în tine.

Dacă însă, cu tot dinadinsul, nu vei ceda, va veni peste tine acel foc și te va privi în față; vei afla atunci cele scrise de mine aici și vei da crezare cărții mele. Vei deveni chiar un alt om și vei cugeta că trăiești în lumea aceasta; plăcerea ta va fi mai mare în ceruri decît pe pămînt. Căci sufletul sfînt se preumblă în ceruri; și chiar dacă se mișcă și pe pămînt în trup, el se află, totuși, neconținut lîngă mîntuitorul său Iisus Hristos, șezînd alături de el la masă, ca oaspe. Ține minte!

CAPITOLUL VII

DESPRE ȚINUTUL, SĂLAȘUL ȘI ORÎNDUIREA ÎNGERILOR, AȘA CUM AU FOST LA ÎNCEPUT DUPĂ FACEREA LOR ȘI CUM AU DEVENIT MAI TÎRZIU

Pretutindeni, aici, diavolul se va apăra ca un cîine turbat; căci pretutindeni infamja lui va fi descoperită; dar el va da cititorului unele lovituri tari, încercînd a-l pune mereu în îndoială, dacă lucrurile stau așa sau nu. Căci nimic nu-l doare mai mult pe Lucifer decît dacă-i renegi splendoarea și-i amintești de înălțimea de la care s-a prăbușit. Cum îi pui păcatul în față, cum turbează de parc-ar vrea să răstoarne lumea.

Dacă un cititor ar vrea să treacă peste acest capitol, ceea ce ar slăbi oarecum focul Sfîntului Duh, mă tem că diavolul nu i-ar da răgaz și l-ar împinge spre îndoială în ce privește adevărul celor scrise aici; pentru ca împărăția lui să nu fie chiar atît de expusă și fărădelegea lui atît de dezgolită. De-ar putea strecura îndoiala într-o singură inimă, și diavolul n-ar precupeți nimic din iscusința, din osteneala și din munca sa. Văd bine dinainte cum rumegă în cuget acest lucru; de aceea, vreau să-l previn pe cititor și să-l îndemn a-și depune toată sîrguința și răbdarea pînă va ajunge la capitolul privind Facerea și cîrmuirea acestei lumi; atunci va găsi dovada limpede în natura însăși.

I a m i n t e ! Cînd Dumnezeu atotputernicul a hotărît în divanul său să-i facă pe îngeri din el însuși, i-a făcut din puterea și înțelepciunea lui veșnică, după forma și modelul Sfintei Treimi, și după calitățile ființei sale divine. A făcut mai întîi trei împărății după numărul Sfintei Treimi, fiecare împărăție avînd ordinea, puterea și calitatea ființei divine.

Caută aici să pătrunzi cu cugetul și spiritul tău în adîncul dumnezeirii; căci aici se deschide o poartă. Locul

acestui Univers, pămîntul și abisul, cerul cu astrele și ceea ce plutește deasupra lor, cerul făcut din inima apei și pe care-l vedea cu ochii, dar a cărui adîncime n-o putem cunoaște cu simțurile noastre: acest spațiu sau acest tot laolaltă a fost cîndva o împărăție și în ea a împărățit Lucifer înainte de izgonire. Celelalte două împărății, cea a lui Michael și a lui Uriel sînt dincolo de cerul creat și sînt egale primei împărății. Toate trei laolaltă cuprind un astfel de adînc, pentru care nu există nici o cifră care să îl poată măsura. Trebuie să ști însă că aceste împărății au un început și un sfîrșit; dar Dumnezeu care le-a făcut din sine însuși nu are nici început, nici sfîrșit. Iar în afara acestor trei împărății se întinde tot puterea Sfintei Treimi; căci Dumnezeu-Tatăl nu are margini.

Și trebuie să mai cunoști taina că în mijlocul acestor trei împărății s-a născut strălucirea, adică Fiul lui Dumnezeu. Iar cele trei împărății sînt ca niște cercuri în jurul Fiului, fără să fie nici unul mai aproape sau mai departe de el; una este la fel de apropiată de Fiul lui Dumnezeu ca și cealaltă.

Din acest izvor și din toate puterile Tatălui purcede Sfîntul Duh împreună cu lumina și puterea Fiului, străbătînd toate împărățiile îngerești, precum și nesfîrșitul din afara acestora, pe care nici îngerul, nici omul nu-l pot cerceta.

Dealtfel nici nu mi-am propus să merg cu gîndul mai departe și cu atît mai puțin să scriu; ci revelația mea se întinde pînă în cele trei împărății asemenea unei științe îngerești; dar nu cu rațiunea, comprehensiunea și perfecțiunea îngerului, ci numai în chip fragmentar, atît cît stăruie spiritul în mine. Mai încolo, fără el, cunoașterea mea nu răzbate. Cînd spiritul se abate de la mine, eu nu mai pătrund decît lucrurile elementare și pămîntești ale acestei lumi. Spiritul însă vede pînă-n adîncul divinității.

S-ar putea pune întrebarea: dat fiind că Fiul lui Dumnezeu se naște neconținut în centrul acestor împărății, al căror adînc este atît de mare, fi-vor unele cete îngerești mai aproape de el decît altele? Tot astfel, în afara acestor împărății, lumina și puterea Fiului, fi-vor ele la fel de mari pentru cetele apropiate ca și pentru cetele depărtate?

Răspuns: De aceea au fost creați îngerii lui Dumnezeu, pentru ca ei, în fața inimii dumnezeiești, care e Fiul, să preamărească în cîntece și sunete de slavă, să jubileze, făcînd să crească bucuria cerului. Și unde să-i orînduiască mai bine Tatăl, decît la poarta inimii sale? Nu țîșnește oare toată bucuria omului din acel izvor care este inima? Tot astfel și în Dumnezeu, bucuria pornește din izvorul inimii sale.

De aceea i-a făcut pe îngeri din el însuși: ei sînt ca niște mici divinități, după ființa și calitățile Dumnezeului întreg, pentru a preamări în sunete divine și imnuri de slavă puterea lui Dumnezeu și a înmulți bucuria divină ce se înalță din inima lui Dumnezeu. — Strălucirea și puterea Fiului, adică inima lui Dumnezeu, care este lumina sau izvorul bucuriei, naște în chipul cel mai frumos și mai măreț în centrul acestor împărății, luminînd din și prin toate porțile îngeresti.

Dar lucrul acesta, cititorule, să-l înțelegi cum trebuie; căci dacă eu vorbesc în pilde și îl compar pe Fiul lui Dumnezeu cu soarele sau cu un glob rotund, nu înseamnă că el poate fi măsurat, sau că adîncul, începutul ori sfîrșitul lui pot fi cercetate. Scriu în pilde numai pentru a ajuta dreapta înțelegere a cititorului. Să nu credem că Fiul lui Dumnezeu se naște numai în mijlocul acestor porți îngeresti, ci și în afara lor, căci puterile Tatălui sînt pretutindeni, și din ele se naște Fiul, și tot din ele și din Fiul purcede Sf. Duh; cum ar putea, deci, să se nască Fiul numai în centrul acestor porți îngeresti?

Dar trebuie să luăm drept temei faptul că în aceste porți îngeresti își are Tatăl, care este totul, cele mai scumpe și mai iubitoare calități, din care naște cea mai scumpă și iubitoare lumină, care este cuvîntul, inima puterilor sau izvorul dumnezeirii. De aceea a și făcut el cetele îngeresti în acel loc, spre bucuria și slava Lui. „[În inexplorabila veșnicie, pretutindeni e la fel; dar unde nu-s creaturi, nici Dumnezeu n-are de cine fi recunoscut în minunile sale decît de spirit]“. — Iar acesta este locul cel ales al măreției dumnezeiești, loc statornicit de Tatăl înlăuntrul său, în care să se nască în lumina cea mai pură, în puterea și bucuria cea mai înaltă, prea sfîntul său cuvînt, inima sa. Căci, însemnează-ți, cititorule, această taină: dacă lumina ce naște din puterile Ta-

tălui și care este izvorul Fiului, naște și în înger și în om, pentru ca în aceeași lumină și cunoaștere să biruie în neasemuită bucurie, cum să nu nască ea pretutindeni înlăuntrul Tatălui? Căci puterea sa e totul și e pretutindeni, chiar și acolo unde inima și simțurile noastre nu ajung.

Unde este Tatăl, este și Fiul și Sfântul Duh; căci pretutindeni Tatăl naște pe Fiul, cuvîntul său prea sfînt, puterea, lumina și sunetul, iar Sfîntul Duh purcede pretutindeni din Tatăl și Fiul, înlăuntrul tuturor porților îngerești, precum și în afara acestora. — Dacă asemuim pe Fiul lui Dumnezeu cu globul soarelui cum adesea am făcut în capitolele precedente, înseamnă că vorbim în pilde naturale, pentru ca cititorul să poată urca treptat pînă la înțelegerea înaltei taine. Dar nu trebuie înțeles că Fiul este un chip sau o figură asemenea soarelui; căci dacă ar fi așa, Fiul ar trebui să aibă un început, adică Tatăl să-l fi născut dintr-o dată, sau odată pentru totdeauna: atunci el n-ar mai fi veșnic și atotputernic, ci asemenea unui împărat care ar avea peste sine un alt împărat mai mare, care l-ar fi născut în timp și l-ar fi investit cu puteri schimbătoare. — Acesta ar fi un Fiul care ar avea un început și a cărui putere și strălucire ar fi asemenea puterii și strălucirii soarelui, care pleacă de la soare, iar acesta rămîne pe locul său. Dacă ar fi așa, atunci unele porți îngerești ar fi mai aproape de Fiul lui Dumnezeu decît celelalte; dar eu aș vrea să-ți arăt aici cea mai înaltă poartă a tainei dumnezeiești, și tu să nu cauți o alta mai înaltă, căci ea nu există.

Ia aminte! Puterea Tatălui este totul în și deasupra cerurilor, și pretutindeni ea naște lumina. Această atotputernicie se cheamă Tatăl, iar lumina ce naște din această atotputernicie este și se cheamă Fiul.

Și se cheamă Fiul, pentru că naște din Tatăl și este inima Tatălui în toate puterile sale. Iar dacă e născut, el este o altă persoană decît Tatăl; căci Tatăl este puterea și împărăția, iar Fiul lumina și strălucirea în Tatăl; pe cînd Sf. Duh este lucrarea și deznodămîntul puterii Tatălui și Fiului, orînduind și cîrmuind totul.

Așa cum pleacă aerul din puterile soarelui și astrelor mișcîndu-se în această lume și făcînd să nască toate creaturile și să crească iarba, plantele și arborii și tot ce

există pe lume, tot astfel purcede Duhul Sfînt din Tatăl și Fiul, călăuzind totul, dînd chip și formă la toate cele ce există în Dumnezeu întreg. Toate cele ce iau ființă și formă în Tatăl sînt sub cîrmuirea Sf. Duh: de aceea există un Dumnezeu unic și trei persoane distincte într-o singură Ființă divină.

Dacă am spune: Fiul lui Dumnezeu este un chip sau o imagine ce s-ar putea măsura ca și soarele; ar fi vorba atunci de trei persoane pe locul în care s-ar afla Fiul, neexistînd în afara sau în jurul lor decît strălucirea Fiului, pornită de la el. Tatăl ar fi unitar în afara Fiului, iar puterea Tatălui, departe de Fiu, n-ar mai naște în afara porților îngeresti nici un Fiu și nici un Duh Sfînt, și n-ar mai fi o ființă atotputernică în afara acestui loc o al Fiului; în acest caz, și Tatăl ar fi ființă comensurabilă.

Dar nu este așa: ci pretutindeni Tatăl îl naște pe Fiu din toate puterile sale, iar Sfîntul Duh purcede pretutindeni din Tatăl și Fiul, fiind vorba de un Dumnezeu unic, într-o singură și nedespărțită ființă cu trei persoane distincte. Să luăm ca pildă o bucată de aur care este întreagă, unitară: mai întîi este materia, adică salnitrul și marcuriul, adică muma sau piatra în întregul ei; aceasta naște pretutindeni în sine aurul, iar în el se află minunata putere a pietrei de aur³⁶. — Salnitrul și marcuriul înseamnă Tatăl; aurul înseamnă Fiul, puterea Duhul Sfînt. În acest fel se prezintă Trinitatea în Sfînta Treime, cu deosebirea că în ea totul se mișcă și curge.

Găsim și într-o bucată de aur un anumit loc, un punct în care există aur mai mult și mai curat decît în altele, chiar dacă întreaga bucată este de aur. Tot astfel este și locus-ul sau locul din centrul porților îngeresti un loc mai frumos, mai iubit și mai îndrăgit de Tatăl, în care se naște cu mai multă tihnă Fiul, adică inima Tatălui, și în care Sfîntul Duh purcede cu cel mai mare avînt din Tatăl și Fiul.

Iată-ne, așadar, în posesia adevăratului temei al acestui mister, și nu trebuie să crezi că Fiul lui Dumnezeu s-a născut din Tatăl dintr-o dată și la un anumit timp, avînd un început și existînd ca un împărat care așteaptă să i te închini. — Nu! Acesta n-ar fi un Fiu veșnic ci avînd un

început, ar fi supus Tatălui care l-a născut. Ci Fiul se naște neîncetat din vecii vecilor în Tatăl, luminându-i din veci puterile, care din veci sînt impregnate cu Fiul, pe care-l nasc neconținut. — Tot din veci și din aceleași puteri naște mereu și Sf. Duh, pornind neîncetat de la Tatăl și de la Fiul, și fără a avea nici început nici sfîrșit.

Iar această ființă nu este numai într-un anume loc în Tatăl, ci pretutindeni în întreg Tatăl, care n-are nici început nici sfîrșit și pe care nici o făptură nu-l poate cuprinde nici cu simțul nici cu gîndul. Amin.

Despre nașterea arhanghelilor și despre modul în care au fost creați

Persoana sau trupul unei căpetenii îngeresci s-a născut din toate calitățile și din toate puterile întregului său ținut îngeresc, prin spiritul atotfăcător al lui Dumnezeu. Puterea arhanghelului se întinde peste întregul său regat îngeresc, el fiind cel mai puternic și cel mai frumos heruvim³⁷, și tronînd peste toate oștile de îngeri de sub cîrmuirea sa.

Un astfel de arhanghel a fost și Lucifer înainte de cădere.

Despre temei și mister

Dacă vrem să descoperim taina și temeiul ei adînc trebuie să privim, dîndu-ne silința a pătrunde crearea acestei lumi, orînduirea și cîrmuirea sa, calitățile astrelor și elementelor, precum și faptul că lumea noastră nu e altceva decît salnitru și mercuriu căzut în stricăciune, în care a sălășluit regele Lucifer și în care există atît răul cît și binele; dar înainte de stricăciune el a fost luminos și curat ca împărăția cerului.

După îngrozitoarea cădere a lui Lucifer, Creatorul a reconstituit forțele astrelor și elementelor, orînduindu-le ca în împărăția îngerilor din slava cerească înainte de

cădere. Dar să nu crezi că împărăția îngerească și crea-turile ei s-ar fi învărtit ca astăzi astrele, care nu-s decît forțe ce sînt astfel învărtite din pricina nașterii acestei lumi. Nașterea ei stă în chinuitoarea teamă a răului și binelui, în stricăciune și mîntuire, pînă la sfîrșitul numă-rătoarei, adică Ziua de Apoi.

I a a m i n t e! Soarele stă în mijlocul adîncului, fiind lumina sau inima tuturor astrelor; căci înainte de Facere, cînd în regatul lui Lucifer salnitrul și mercuriul erau subțiri și calificau unul într-altul, Dumnezeu a smuls ini-ma tuturor forțelor astrale și a făcut din ea soarele. De aceea este soarele cel mai luminos astru, luminîndu-le pe toate celelalte, și toate astrele lucrează în puterea lui; el le aprinde pe toate din strălucirea și căldura sa și fiecare astru primește putere din puterea sa.

Tot astfel e făcut și regatul îngeresc. Soarele înseamnă arhanghelul, heruvimul, căpetenia de oști îngerești, cum a fost Lucifer, cel mai strălucit între ei, înainte de cădere. El și-a avut sediul în centrul regatului său, stăpînind cu pute-rea lui în fiecare din îngerii săi, întocmai ca soarele în toate astrele, în salnitrul și mercuriul acestei lumi, adică în ceea ce e solid, ca și în ceea ce e viscos, lichid ori ga-zos, dulce sau amar, acru ori sărat, rece sau fierbinte, în aer și în apă. Iarna, pe gerul tare, cînd apa se face ghea-ță, soarele luminează străbătînd frigul cu aceeași căldură, chiar dacă în calea strălucirii lui, gheața și zăpada se mențin.

Vreau să-ți arăt însă aici adevăratul mister. Iată, soa-rele este inima tuturor forțelor în această lume, fiind al-cătuit din puterile tuturor astrelor, luminînd din nou toate astrele și toate puterile acestei lumi, toate puterile calificînd în puterea lui. „[Adică, într-un fel magic: căci este o oglindă sau o pildă a lumii eterne]“.

Așa cum Tatăl îl naște pe Fiu, adică inima sau lu-mina tuturor puterilor lui, și aceeași lumină care este Fiul naște viața în toate puterile Tatălui, pentru a izvorî din ele toată frumusețea, gingășia și bucuria, tot astfel au fost create cetele îngerești după chipul și ființa lui Dum-nezeu.

Un heruvim sau o căpetenie îngerească este izvorul sau inima tuturor îngerilor de sub conducerea sa, fiind făcut din aceleași puteri dumnezeiești, dar fiind cel mai strălucitor și mai puternic dintre ei. „[Căpetenia îngerească este centrul sau izvorul, după cum sufletul lui Adam este centrul și cheagul tuturor sufletelor; și așa cum roata planetară este făcută și născută din *l o c o S o l i s*³⁸, și orice astru tinjește după strălucirea și forța soarelui, tot astfel și îngerii după forța și strălucirea heruvimilor și căpeteniilor, și toți după asemănarea și pilda lui Dumnezeu]“. Căci Creatorul a scos inima din salnitrul și mercuriul puterilor dumnezeiești „[vei înțelege: alcătuită prin *Fiat*, ca *centrum naturae*³⁹]“, făurind din ea pe heruvim, căpetenie de îngeri, pentru ca acesta să pătrundă cu puterea sa toți îngerii săi și să-i contamineze cu puterea sa, precum soarele pătrunde în toate astrele contaminându-le cu puterea lui, ori precum puterea lui Dumnezeu-Fiul și a lui Dumnezeu-Tatăl pătrunde totul și contaminează totul, dând naștere împărăției divine a bucuriei.

Prin urmare și îngerii au formă și figură. Toți îngerii unui regat înseamnă puterea multiplă și variată a lui Dumnezeu-Tatăl, în vreme ce căpetenia îngerească semnifică pe Fiul-Tatălui sau inima puterii Tatălui din care sînt făcuți îngerii. Ieșirea unui înger din căpetenia îngerească sau contaminarea îngerilor lui semnifică pe Dumnezeu Duhul Sfînt. Întocmai cum acesta purcede din Tatăl și Fiul, și contaminează toate puterile Tatălui în toate fructele și formele cerești și în toate cele ce fac împărăția cerească a bucuriei. Așadar, se nasc forme și în lucrarea unui heruvim sau arhanghel; ei lucrează în îngerii lor, așa cum Fiul și Sf. Duh lucrează în puterile Tatălui, sau precum soarele în toate puterile astrelor.

Toți îngerii își însușesc voința arhanghelului și-i dau ascultare; căci ei lucrează toți în puterea lui, care lucrează în ei toți. Pentru că ei sînt toți mădulele ale trupului său, cum puterile Tatălui sînt mădulele ale Fiului, iar

el este inima lor, și cum toate fructele și formele cerești sînt mădularele Sf. Duh, iar el inima lor, cînd ele răsar; sau cum soarele este inima astrelor și toate astrele mădularele lui, lucrînd între ele ca un singur astru, a cărui inimă este soarele însuși. Oricît de multiple și de felurite sînt aceste forțe ele lucrează toate în puterea soarelui și tot ceea ce vezi primește viață din puterea lui, fie animale, fie minerale, fie ierburile pămîntului.

CAPITOLUL VIII

DESPRE ÎNTREGUL TRUP AL UNUI REGAT ÎNGERESC — MARELE MISTER

Regatele îngeresti sînt formate întocmai după ființa divină, avînd înfățișarea ființei divine, în Trinitatea ei, cu singura deosebire că trupurile lor sînt creaturi care au început și sfîrșit și că regatul în care ei sălășluiesc nu este avutul lor după dreptul natural, ci aparține lui Dumnezeu-Tatăl care l-a făcut din puterile lui și-l poate așeza unde voiește; încolo, trupurile lor sînt tot din puterile Tatălui făcute, iar puterea lor naște înlăuntrul ei lumina și cunoașterea, așa cum Dumnezeu-Tatăl îl naște pe Fiul din toate puterile sale și cum Sf. Duh purcede din toate puterile Tatălui și Fiului; tot astfel și în înger intră spiritul lor, din inima lor, din lumina lor, din toate puterile lor.

Ia bine seama! Așa cum este alcătuit îngerul în trupul și mădularele sale, tot așa un regat îngeresc. Dacă privim cu luare-aminte, aflăm că întreaga ceată a regatului îngeresc este făcută ca și trupul unui înger sau al Sfintei Treimi.

Observă aici adîncul! În Dumnezeu-Tatăl este orice forță și el este izvorul tuturor puterilor, în adîncul lui; în el este lumina și întunericul, aerul și apa, căldura și frigul, sunetul și tonul, însușirea de tare sau moale, gros ori subțire, dulce și sărat, amar și acru și tot ce are și ceea ce n-are nume; am omis doar trupul meu; dar și el este, prin Adam, din toate puterile și după chipul Domnului făcut.

Tu însă nu trebuie să crezi, cînd citești aceste rînduri, că puterile în Dumnezeu-Tatăl sînt rînduite ca puterile în om sau că ele califică după modul atins de stricăciunea domnului Lucifer; dimpotrivă, în Dumnezeu to-

tul e gingaș, blînd și plin de tihnă. Mai întîi e lumina (pe care aș vrea s-o asemui) cu cea a Soarelui; dar lumina Soarelui este adesea dureroasă pentru ochii noștri. căzuți în păcat, în vreme ce lumina divină e dulce și blajină ca privirea dragostei. În centrul luminii stă însă ascuns întunericul; aceasta vrea să spună că dacă o creatură făcută din lumină e ispitită a se înălța mai presus de Dumnezeu însuși, lumina ei se stinge „[înțelege că focul se întărită, iar spiritul se ridică deasupra smereniei din dragoste]“ și în loc de lumină rămîne întunericul: atunci află creatura că în centrul luminii era ascuns întunericul.

E ca și cînd ai aprinde o lumînare de ceară; ea arde cu lumină avînd un punct întunecos și, cînd ai atins-o, s-a făcut beznă; lumina pornește din puterile Tatălui, dar cînd puterile cad în stricăciune, cum s-a întîmplat cu Lucifer, lumina se stinge și puterile rămîn în întuneric.

Nici aerul în Dumnezeu nu este ca cel pe care-l inspirăm noi; ci e ca un foșnet dulce și o adiere blîndă, însoțind puterile Sfîntului Duh la înălțarea lor: acesta este izvorul aerului.

De asemenea, apa în Dumnezeu este altfel decît cea elementară pe care o cunoaștem noi în această lume; ea este izvorul în puteri și aș compara-o cu mustul dintr-un măr, dar limpede și luminoasă ca cerul, spiritul tuturor puterilor. Domnul Lucifer a stricat-o, de aceea, în lumea aceasta ea aleargă și se zbate ca nebună, fiind întunecată și adîncă, iar cînd stă multă vreme nemișcată prinde miros. Voi vorbi despre apă mai în amănunt, cînd voi scrie despre Facere.

Căldura, în Dumnezeu, este blîndă și plăcută, născută din lumina din care pornește și izvorul dragostei.

Frigul, la rîndul său, este și el, în Dumnezeu, altfel decît în lumea noastră: este răcirea fierbințelii, adică o îmbîlînzire și o înălțare și efervescență a spiritului.

Ia se a-m-a în a-dî-n-c! Cînd a dat copiilor Israelului Tablele Legii, Dumnezeu i-a vorbit lui Moise: Eu sînt un Dumnezeu mî-n-i-o-s și aspru cu cei ce mă urăsc. Și a adăugat îndată: Dar sînt și milostiv cu cei ce se tem de mine (2-Moise, 20, 5, 6; 5-Moise, 5, 9, 10).

Se pune întrebarea: Ce este mînia lui Dumnezeu în ceruri? Se mînie Dumnezeu cu adevărat? Cum îl mîniem pe Dumnezeu?⁴⁰

Trebuie să ținem seama în primul rînd de cele șapte calități sau circumstanțe. Există mai întîi, în Dumnezeu, calitatea aspră, calitatea simbului, a ființei ascunse, o calitate înțepătoare, pătrunzătoare, devenind foarte tăioasă în salnitru și dînd naștere frigului tare, iar cînd e aprinsă, dînd naștere unei iuțimi ca sarea.

Aceasta e specia sau izvorul mîniei în salnitru divin. Cînd acest izvor este aprins, ceea ce se poate întîmpla printr-o mișcare bruscă ori o răzvrătire, ori agitație: atunci califică frigul cel aspru și tare; el este iute ca sarea și astringent ca piatra. Dar în strălucirea cerească, frigul nu este așa de tare, căci nu se ridică singur și nu se aprinde singur; numai regele Lucifer a aprins această calitate în regatul său prin răzvrătire și mîndrie, și (calitatea) va arde pînă la Ziua de Apoi. De aceea tremură și ard în această lume stelele și elementele și toate creaturile; din ea a fost făcută casa morții și a iadului, și veșnicul sălaș al infamiei, care cuprinde în sine regatul lui Lucifer și locul tuturor oamenilor nelegiuîți.

În strălucirea cerească, această calitate naște iuțimea spiritului, din care și prin care se formează ființa creatoare, ca să se poată plăsmui un corp ceresc, precum și tot felul de culori, de forme și de vegetale. Așa apare conturul și forma unui lucru, aci e prima calitate și începutul creaturilor îngerești și al tuturor chipurilor care există în ceruri și în această lume, și care pot fi numite.

Dat fiind că această calitate se aprinde prin răzvrătire, pe care n-o pot săvîrși decît creaturile din domeniul ei și zămislite din salnitru divin, nu poate fi vorba decît de un izvor arzător al mîniei dumnezeiești; căci e unul din cele șapte spirite ale lui Dumnezeu, în a cărui putere stă ființa divină din întreaga strălucire cerească. Și, pe dată ce mînia dumnezeiască se aprinde, ea sloboade un izvor de mînie înversunată, cu chinuri cumplite în vîlvătaia iadului, și chiar o calitate a întunericului; căci se curmă aci iubirea și se stinge lumina divină. „[Este ca o cheie ce duce la încăperea morții și naște moartea care stăpînește pămîntul și pietrele și toate cele fără de viață]“.

Despre cealaltă stare sau specie

A doua calitate sau al doilea spirit al lui Dumnezeu în salnitru divin sau în puterea divină este calitatea cea dulce; ea lucrează în calitatea aspră și o înmoaie, o îndulcește, făcînd-o moale și delicată. Căci calitatea dulce e biruința asupra celei aspre, fiind și izvorul milosteniei, care învinge mînia și îmblînzește izvorul cel aspru, slobozînd și înălțînd mila lui Dumnezeu.

Iată, îți dau pilda unui măr: fructul este la început aspru, dar cînd calitatea dulce biruie, mărul devine gustos și-l mănînci cu plăcere; așa e și cu puterea divină. Pentru că, vorbind de milostenia lui Dumnezeu-Tatăl, vorbim de puterea lui și de spiritele-izvoare, adică originare care sînt în salnitru, și din care naște în nemărginită dragoste, inima sau Fiul.

I a a m i n t e ! — Calitatea aspră este miezul puterii divine, contracția, închegarea formelor, uscarea; căci frigul aspru usucă apa și o preface în gheață sticloasă. Iar calitatea dulce îmblînzește și încălzește pe cea aspră și rece, care se subțiază și se moaie redînd apei starea ei de la început.

De aceea calitatea aspră este și se cheamă inima; cea dulce este mila sau căldura, care alină și îndulcește pe cea dintii, și din amîndouă calitățile *ia naștere* inima sau Fiul lui Dumnezeu. Căci calitatea aspră, în miezul și tulpina ei, cînd califică în propria-i putere, este o simplă întunecime, pe cînd cea dulce, în puterea ei, este un izvor cald de lumină, un izvor al blîndeții și al binefacerii.

Dar în puterea lui Dumnezeu-Tatăl, amîndouă califică una într-alta, ca și cînd ar fi o singură putere; și anume una blîndă, calină și milostivă. Iar aceste două calități sînt două din cele șapte spirite originare în puterea divină, după cum îți poți face o idee din *Apocalipsul* lui Ioan (Cap. 1). Acesta vede șapte candelabre înaintea Fiului lui Dumnezeu, care semnifică cele șapte spirite dumnezeiești luminînd din vecii vecilor, în mare claritate, nașterea neîncetată a Fiului lui Dumnezeu, care este și inima celor șapte spirite din Tatăl. Le voi descrie aici pe

rînd; dar pentru a le înțelege și pătrunde, tu trebuie să te înalți cu tot cugetul tău în spirit; altminteri, cu îndărătnicia ta, rămii în beznă și întunecime.

Despre a treia stare sau specie

A treia calitate sau al treilea spirit al lui Dumnezeu, în puterea Tatălui, este calitatea cea *amară*; ea este pătrunderea sau răzbirea calității dulci și a celei aspre; ea este tremurătoare, răzbătătoare și mereu crescîndă.

I a s e a m a a i c i ! — Calitatea aspră este miezul sau trunchiul sau acidul sau strîngerea, constrictia, — iar cea dulce domolirea, îmblînzirea, pe cînd cea amară este răzbaterea sau biruința asupra celei aspre și a celei dulci, peste care se înalță triumfătoare. Această biruință este izvorul bucuriei, a bucuriei care rîde zguduind trupul și ușurînd sufletul, și care dă naștere bucuriei cerești. Tot în calitatea amară ia naștere culoarea roșie cu toate nuanțele ei; în cea dulce se formează culorile deschise și cele albastre în toate variantele posibile, iar în calitatea aspră și acră tot felul de verde și alte culori închise în diverse amestecuri, înfățișări și mirosuri.

Calitatea amară este primul spirit în care mijeste viața și ia naștere mobilitatea, și care se cheamă pe bună dreptate c o r sau i n i m ă ; căci e spiritul care vibrează și se înalță, pătrunde și vindecă, este triumful sau bucuria, puternicul izvor al rîsului. Calitatea amară este îmblînzită de cea dulce, devenind grațioasă, gingașă și plină de bucurie. Dar cînd se înalță ori se mișcă prea mult, și s-aprinde, ea le aprinde și pe celelalte două, cea dulce și cea aspră, devenind ca o otravă iute, înțepătoare și arzătoare, ca și cînd un om ar fi prins deodată de molima umflăturii și ar țipa vai și amar. Cînd această calitate se aprinde în puterea divină, ea se confundă cu spiritul miniei cumplite a lui Dumnezeu, care niciodată nu se stinge, cum se vede la oștile lui Lucifer. Mai mult: cînd această calitate este aprinsă, ea se preface în focul iadului care stinge lumina cea adevărată, și face din calitatea dulce un miros urît, o duhoare, din cea aspră o calitate a frigului tare, a mirosului de mlaștină, un loc al tristeții, al mizeriei, al morții, al întunericului și al iadului, care cu nimic nu mai poate fi potolit, nici luminat, căci acest loc

rămîne pe vecie în beznă adîncă, în duhoare și în tristețe amară.

Și iarăși ia aminte!

În aceste trei specii sau calități stă orice ființă trupească sau ființa creată a oricărei creaturi fie în ceruri, fie în lumea aceasta, indiferent dacă este înger sau om, sau vită sau pasăre sau orice altă vietate, chiar plantă, avînd specie, calitate și natură fie cerești, fie pămîntești, precum și toate culorile și formele, — într-un cuvînt, toate cele ce se formează și se află în puterea și forța acestor trei calități principale, și-și capătă forma prin ele sau chiar din propria lor forță.

Mai întîi, calitatea aspră și cea acră sînt un trup sau un izvor; acesta strînge, concentrează forța dulce, pe care frigul din cea aspră o zvîntă. Căci calitatea dulce este inima apei, fiind fluidă și limpede ca cerul; iar calitatea cea amară o face separabilă pentru ca puterea în trup să se împartă în mădule și să se nască mobilitatea.

Și, cînd calitatea dulce s-a uscat, trupul este ca și gata, dar fără rațiune; iar calitatea amară pătrunde în trup, în cea aspră, acră, și în cea dulce, formînd diverse culori. Calitatea spre care trupul are cea mai mare înclinație, și care este cea mai puternică în trup, determină calitatea amară să dea formă trupului și să-i aleagă culoarea, și după aceeași calitate mai sus amintită își va însuși făptura instinctul ei de bază, înclinația, acțiunea sau voința.

Despre cea de-a patra stare sau specie

A patra calitate sau al patrulea spirit originar în puterea divină a lui Dumnezeu-Tatăl este căldura mare, dogoarea; ea este adevăratul început al vieții și adevăratul ei spirit. Calitățile (aspră, acră), și dulce sînt salnitru din care e alcătuit trupul. Pentru că în cea aspră stă frigul și întărirea, adică învîrtoșarea, contracția și uscare; iar în cea dulce apa și limpezimea, adică aparența și întreaga materie a trupului. Calitatea amară este separația și formarea, iar căldura este spiritul sau aprinderea vieții, din care naște spiritul în trup, care lucrează

în întreg trupul și luminează în afara lui, făcînd să nască mișcarea în toate calitățile trupului.

Dar în mod deosebit trebuie să ținem seama în toate calitățile de două lucruri. Cînd privim un trup, vedem mai întîi tulpina sau miezul tuturor calităților, care e alcătuit din toate calitățile; căci în trup există însușirile de aspru, acru, dulce, amar și fierbinte: aceste calități s-au uscat împreună și alcătuiesc trupul sau trunchiul.

Marele mister al spiritului

Aceste calități sînt amestecate în trup ca și cînd ar fi numai o calitate și totuși, fiecare din ele lucrează în propria-i putere, fiecare pătrunde în celelalte calități și le contaminează, încît toate dau și primesc una de la alta din tăria și spiritul lor, amestecîndu-se neîncetat.

Calitatea aspră cu cea acră le strîng pe celelalte și le contractă, prinzînd trupul și uscîndu-l; căci ea usucă toate celelalte forțe și le ține pe toate prin contaminarea ei. Iar cea dulce le domolește și le umezește pe toate, temperîndu-se și pe sine odată cu ele, și devenind astfel toate pline de gingășie și de blîndețe.

Iar cea amară le face pe celelalte toate active și mișcătoare temperîndu-le puterile și separîndu-le în diferitele membre pentru a da naștere mobilității.

Calitatea fierbinte, cînd lucrează în umezeala dulce, aprinde toate calitățile, dînd naștere în toate, luminii, încît fiecare din ele vede pe celelalte. — De aici iau naștere simțurile și gîndirea, o calitate o domolește pe cealaltă și e domolită de aceasta, o vede și o aprobă prin tăria sa, încît totul devine o singură voință care se ridică în trup, în primul izvor din calitatea aspră.

Calitatea amară pătrunde atunci în marea căldură prin cea aspră, iar cea dulce din apă îi permite să treacă ușor; calitatea amară trece apa dulce din corp în calitatea fierbinte, lăsîndu-i două porți deschise; acestea sînt ochii, adică primul dintre simțuri. . . — În privința aceasta, iată, ai un exemplu și un simbol. Privește Universul, mai cu seamă pămîntul: în el sînt toate calitățile și toate figurile. În primul rînd, există în el calitatea aspră, care contractă salnitrul și întărește pămîntul, pentru a face

din el un corp compact, care nu se fărâmițează și nu se sparge. În el se formează tot felul de corpuri după toate calitățile: tot felul de pietre și minerale, tot felul de vegetale și așa mai departe. — Când aceasta s-a format, se înfățișează ca o mobilitate corporală permanentă, căci ea se frământă prin și în însăși calitatea amară ca în propriu-i corp făcut de sine însuși; dar viața nu se poate nici menține, nici extinde și nici nu poate crește fără căldură, care este spiritul naturii.

Dogoea soarelui întreține viața pe pământ, făcînd să țîșnească și să crească tot felul de plante și de ierburi, și chiar în sînul pămîntului, ajutînd la formarea tuturor mineralelor.

Înțelege bine acest lucru! Arșița soarelui aprinde în pământ calitatea dulce a apei, în toate înghebarile și corpurile; căldura din apa dulce face ca lumina care străbate calitățile aspră, acră și amară, să le înlesnească vederea între ele, și, în această vedere, să guste fiecare tărie și iuțeala celorlalte: de aci se naște gustul.

Și, cînd calitatea dulce gustă din cea amară, i se apleacă și-i arde cerul gurii ca omului cînd gustă fierea cea aspră; astfel ajung amîndouă în cerul gurii, se vaietă și se întind cuprinzîndu-l cu totul: astfel acționează calitatea dulce împotriva celei amare.

Și, în timp ce calitatea dulce se retrage și o evită pe cea amară, cea aspră se-nghesuie să guste din cea dulce, și usucă mereu trupul îndărătul și înlăuntrul acesteia. Căci calitatea dulce este mama apei și e foarte blajină.

Cînd calitatea aspră și cea amară își primesc lumina de la cea fierbinte, ele văd calitatea dulce și-i gustă apa; apoi ele aleargă mereu după apa dulce și o sorb cu nesat, pentru că sînt aspre, dure și însetate, iar arșița le usucă neconținut. Calitatea dulce fuge mereu de cea amară și cea aspră, și le usucă tot mai mult cerul gurii, iar cea amară și cea aspră aleargă neconținut după cea dulce și se înviorază din ea, secîndu-i trupul. — Așa este adevărata creștere în natură, fie că e în om, în dobitoace, în lemn, în plante sau minerale.

Observă sfîrșitul naturii în această lume

Cînd calitatea dulce fuge dinaintea celei amare, a celei acre și a celei aspre, aleargă și acestea după cea dulce cu toată puterea, de parc-ar fi comoara lor cea mai de preț; cea dulce se zbate din răspuțeri să pătrundă în cea aspră și-și sfîșie trupul gonind în afara lui și pe deasupra pămîntului, pînă cînd îi crește o tijă lungă. — Apoi, fierbințeala pătrunde pe deasupra pămîntului în tijă, iar calitatea amară este aprinsă de căldură ca de o vijelie de foc și se înspăimîntă, în vreme ce calitatea aspră o usucă. O luptă aprigă se pornește între calitatea aspră, cea amară, cea dulce și cea fierbinte, de-a valma; calitatea aspră, în răceala ei, își manifestă neîncetat uscăciunea. Calitatea dulce se desprinde și apucă într-o parte, și celelalte se iau în grabă după ea.

Dar cînd vede că ar putea fi luată prizonieră, că cea amară e gata s-o prindă, iar cea fierbinte, de asemenea, calitatea dulce o aprinde pe cea amară. Atunci face o săritură prin calitatea aspră și se ridică din nou deasupra; îndată se face un nod tare în urma ei, pe locul unde s-a dat lupta, și nodul capătă o găurice.

Cînd însă calitatea dulce sare prin nod, ea o contaminează pe cea amară atît de tare, încît aceasta vibrează; și îndată ce trece peste nod, se subție și se întinde cu iuțeală în toate părțile, în dorința de a scăpa de cea amară. Și, într-o astfel de extindere, trupul ei rămîne gol la mijloc, iar în săritura vibrantă prin nod, ea primește mai multă tijă sau frunziș, fiind bucuroasă că s-a sustras războiului.

Și cînd căldura din afară pătrunde în tijă, calitățile din tijă se aprind și soarele le contaminează prin lumina de afară, dînd naștere culorilor din tijă, după felul calităților.— Cum însă în tijă există apă dulce, tija își păstrează culoarea verde după natura calității dulci.

Astfel de isprăvi pricinuiesc mereu în tijă calitățile asociate cu fierbințeala, iar tija crește mereu și înfruntă furtună după furtună, căpătînd din ce în ce mai multe noduri și întinzîndu-și mereu mai departe ramificațiile. Între timp, arșița din afară usucă din ce în ce apa dulce din tijă, și tija devine mereu mai subțire; cu cît crește

mai înaltă, cu atît se subțiază mai mult, pînă cînd nu mai găsește sprijin.

Atunci, calitatea dulce se predă celorlalte și, împreună cu cea amară, cea acră și cea aspră vor stăpîni laolaltă, cea dulce putîndu-se întinde încă ceva mai mult; dar ea nu mai poate scăpa, fiind captivă.

Atunci, crește din toate calitățile din trup o măciucă sau o căpățînă căreia i se dă un nou trup de forma unei rădăcini, dar primind un contur mai subtil.

Atunci, calitatea dulce, în blîndețea ei, face să crească în măciucă mici și gingașe frunzulițe de toate calitățile. Căci apa dulce este acum ca o femeie însărcinată care a primit sămînța, și nu-și găsește locul pînă sparge măciuca.

Apa scoate atunci frunzulițele ca o femeie care naște; dar frunzulițele nu mai au culoarea și forma ei, ci ale tuturor celorlalte calități; căci calitatea dulce e obligată să nască copii și pentru celelalte calități. Și cînd dulcea mamă a născut copii sau frunzulițe frumoase, verzi, albastre, albe, roșii și galbene, ea obosește și nu poate hrăni acești copii multă vreme; și nici nu i-ar putea ține mult timp, pentru că, deși foarte gingași, ei nu sînt decît copii vitregi.

Și, cînd căldura de afară dogorește și pătrunde frăgezimea copiilor, se aprind în ei toate calitățile; pentru că în ei califică spiritul vieții. Dat fiind că sînt prea slabi pentru acest spirit tare și nu se pot împotrivi, ei renunță la nobila lor forță cu atîta drăgălășenie, că-ți rîde inima; dar frunzișoarele se ofilesc și cad, fiind prea gingașe față de acest spirit. Căci spiritul trece din căpățînă în floare, și căpățîna se formează după natura tuturor calităților. Calitatea aspră strînge și contractă trupul căpățînii, iar cea dulce îl îmblînzește și-l extinde, în vreme ce calitatea amară separă materia în mădule, cea a căldurii fiind spiritul viu dinlăuntru lor.

Toate calitățile lucrează acum înăuntru, născîndu-și fructele sau copiii, și fiecare copil fiind calificat după natura și însușirea tuturor calităților. Și așa se întîmplă mereu, pînă cînd materia se usucă și pînă cînd calitatea dulce sau apa dulce seacă; atunci fructul cade, tija se usucă și cade și ea.

Și acesta este sfârșitul naturii în această lume. În această privință mai sînt încă de scris lucruri mari. Le vei găsi la Facere; aici n-am introdus decît o pildă, în grabă și expusă pe scurt.

Cealaltă înfățișare a calităților sau puterilor divine sau a celor șapte spirite dumnezeiești o putem observa mai cu seamă la căldură. Este mai întîi fundamentul, sau ființa corporală, deși nici în divinitate nici în creaturi calitățile nu posedă trupuri aparte, ci toate sînt ca una singură. Totuși, ele lucrează fiecare deosebit și au efecte separate.

În trup sau în izvor este căldura care naște focul; acesta are o formă, și forma poate fi cercetată. Iar din căldură pleacă lumina prin toate spiritele și calitățile, și lumina este spiritul viu, care nu poate fi cercetat. Dar voința sa poate fi cercetată, ceea ce vrea el⁴¹, sau cum este el, căci se arată în calitatea dulce și lumina răsare tot aci, în apa dulce, iar în celelalte calități nu.

Iată, ai aci o pildă: tu poți aprinde toate lucrurile din lumea asta, care ard și luminează; dar pe cele în care poruncește calitatea dulce, ca și pe cele în care stăpînesc celelalte calități, nu le poți aprinde. Și chiar dacă introduci în ele căldura, nu vei putea introduce spiritul ca să le lumineze; de aceea toate calitățile aparțin celei dulci sau sînt copiii apei dulci, pentru că spiritul răsare numai în apă.

Dacă ești un om rațional, atît în spirit cît și în intelect, privește în jurul tău și vei găsi că așa este. Poți aprinde un lemn care va lumina, căci în el apa deține primul loc; la fel se întîmplă cu toate plantele de pe pămînt, căci în ele apa dulce deține primul loc. Dar o piatră n-o poți aprinde, pentru că în ea primează calitatea aspră; nici pămîntul nu-l poți aprinde, chiar dacă celelalte calități ar fi învinse și eliminate ca praful sau pulberea care nu-i decît un fulger sau spirit al groazei, în care se prefigurează diavolul în mînia lui Dumnezeu, ceea ce voi descrie amănunțit în altă parte și chiar voi demonstra.

Și acum vei spune: apa nu poate fi aprinsă ca să lumineze. Da, omule dragă, aici e misterul. Lemnul pe care-l aprinzi nu e nici el focul, ci un butuc întunecat; numai că focul și lumina iau naștere din el. Dar tu trebuie să

înțelegi că e vorba de calitatea cea dulce a apei și nu de butuc, care este grăsimea, spiritul dinăuntru.

Dar în elementara apă de pe pământ, nu dulceața deține primul loc, ci calitățile aspră, amară și acră; altfel apa n-ar fi ucigătoare, ci ar fi ca apa din care e făcut cerul. Aceasta vreau să-ți dovedesc: că în apa elementară de pe pământ domină calitățile aspră, amară și acră. Ia, spre pildă, grâu, secară, orz sau orice altă cereală, în care calitatea dulce deține primul loc, pune-o la muiat în apa elementară și arde-o la foc; calitatea dulce va smulge înțietatea celorlalte; aprinde apoi aceeași apă și vei vedea și spiritul care a rămas în apă din grăsimea cerealei, care a învins apa. Același lucru îl vezi și în carne, căci carnea arde și nu luminează; dar grăsimea arde și luminează.

Ai putea, desigur, să întrebi: Cum se produce acest lucru și sub ce formă? Iată: în carne primul loc îl dețin calitățile aspră, acră și amară, iar în grăsime cea dulce; de aceea, o creatură grasă este întotdeauna mai veselă decât una slabă, pentru că spiritul dulce acționează mai intens decât în cea slabă, și pentru că lumina naturii, care este spiritul vieții, strălucește mai mult în cea grasă decât în cea slabă; pentru că în aceeași lumină din calitatea dulce stă triumful sau bucuria, căci calitatea aspră și cea amară triumfă aci și se bucură că sînt înviorate, consumate, băute și luminate de către calitatea dulce și luminoasă. Căci în calitatea aspră, astringentă, nu e viață, ci doar moarte rece și dură; iar în cea amară nu e lumină, ci întuneric și durere amară și cumplită; lăcașul tristeții, al groazei și al nenorocirii.

Cînd ele sînt oaspeți ai calității dulci și luminoase într-o făptură, ele se contaminatează, devenind iubitoare, pline de bucurie și triumfînd. De aceea nici o făptură slabă nu e veselă, decât dacă în ea stăpînește căldura; atunci, chiar slabă și cu grăsime puțină este, dimpotrivă, de o rară dulceață. Unele făpturi au multă grăsime, fiind totuși melancolice; asta înseamnă că grăsimea lor are înclinație spre apa elementară, întrucît calitatea aspră și cea amară sînt în ea încă destul de tari⁴².

Dacă ești un om rațional, ia seama: spiritul care se degajă din căldură pornește din calitatea dulce, se înalță și luminează; de aceea calitatea dulce este bunăvoința lui, și stăpînește în blîndețe, iar blîndețea și smerenia sînt

adevărata lui casă. Aci e miezul divinității și de aceea se cheamă *Dumnezeu*, fiindcă e dulce, blând, prietenos și bun, și de aceea se cheamă *milostiv*, fiindcă dulcea lui calitate se ridică în cea aspră, acră și amară și le înviează, le umezește și le luminează, pentru ca ele să nu rămână o vale întunecoasă, o vale a plîngerii.

Căci înțelege bine limba ta maternă: ai în ea o temelie tot atît de solidă ca și în ebraică sau în latină; chiar dacă învățații se înalță pe acestea două ca niște mirese fudule, nu e nimic, arta lor e acum la pămînt. Spiritul ne spune că orice laic va ști în curînd și va înțelege mai mult decît cei mai înțelepți doctori; căci porțile cerului se deschid: cine nu vrea să se orbească singur, le va vedea; mirele își încunună mireasa. Amin.

Iată: cuvîntul *Barm**, pe care-l avem adesea pe buze; cînd deschidem gura și-l rostim, s-aude la sfîrșit un hîrîit. Este calitatea aspră care închide cuvîntul, dîndu-i o rezonanță dură, și calitatea amară care-l retează brusc. — Cînd spui *bar*, ultima literă, *R*, sună strident ca un mîrîit, ca un răsufu tremurat. Or, cuvîntul *Barm* este un cuvînt mort pe care nimeni nu-l înțelege; aceasta înseamnă că cele două calități, aspră și amară au un caracter dur, întunecat, rece și amar; de aceea nu le putem înțelege forța în afara luminii.

Dar cînd spunem *barmherz*, rostim cealaltă silabă *herz* din adîncul trupului, din inimă; căci adevăratul spirit pronunță cuvîntul *herz* care se înalță din căldura inimii, de unde pornește și se înalță și lumina.

Vezi, cînd spui *barm*, cele două calități, aspră și amară, figurează foarte încet acest cuvînt, căci e o silabă lungă și neputincioasă din pricina slăbiciunii calităților. Dar cînd spui *herz*, spiritul străbate cuvîntul iute ca un fulger, dîndu-i diferențierea și intelectul. Iar cînd spui *ig*, înseamnă că ai prins spiritul la mijloc în celelalte două calități, pentru ca să rămînă acolo și să formeze cuvîntul.

Așa este puterea divină; calitățile aspră și amară sînt salnitrul atotputerniciei divine; calitatea dulce este miezul milostiveniei, după care întreaga Ființă cu toate puterile

* E vorba de cuvîntul *Barmherzig* (milos, milostiv) format din *Barm* (milă), *Herz* (inimă) și terminația *ig*. (N. tr.).

ei se cheamă D u m n e z e u. Căldura este miezul spiritului, și din ea pleacă lumina care se aprinde în centrul calității dulci, fiind prinsă la mijloc de calitățile aspră și amară; aci se naște Fiul și aci este adevărata inimă a lui Dumnezeu. Iar flacăra luminii sau fulgerul care luminează într-o clipă în toate puterile, ca și soarele în tot Universul, este Duhul Sfânt care purcede din limpezimea Fiului lui Dumnezeu, fiind fulgerul și tăria; căci Fiul se naște în mijlocul celorlalte calități, fiind învăluit în ele.

Înțelege bine aceste lucruri mari! Când Tatăl rostește cuvîntul, adică îl naște pe Fiul, ceea ce mereu și în vecii vecilor se întîmplă, acest cuvînt ia mai întîii ființă în calitatea aspră, prinde rădăcini în cea dulce, și se întărește în cea amară; în căldură se urcă și aprinde izvorul cel dulce de la mijloc.

Focul aprins arde în toate calitățile în același timp, atît pe dinăuntru cît și pe dinafară, fiind vorba de un singur foc și nu de mai multe.

Iar în acest foc este adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, care din vecii vecilor, neconținut se naște în acest fel. Și lucrul acesta aș vrea să-l dovedesc pentru tot ceea ce există: pentru cer și pămînt, astre și elemente, pentru toate creaturile, pentru pietre, frunze și iarbă, chiar pentru diavol însuși, și nu cu argumente moarte și de neînțeles, ci cu argumente pure, vii, de neînvins; chiar dincolo și împotriva oricărei rațiuni umane și, în fine, contra tuturor diavolilor și tuturor porților iadului, pentru a mă limita la atît.

Voi trata însă această temă de-a lungul întregii cărți, în toate capitolele și în toate fragmentele, și o vei găsi atît la facerea viețuitoarelor cît și la facerea cerului și a pămîntului și a tuturor lucrurilor, căci voi încerca s-o prezint cît se poate de bine și conform comprehensiunii cititorului.

I a a m î n t e !

Din același foc purcede fulgerul și acționează în toate puterile avînd în sine izvorul și agerimea tuturor forțelor. Și fiindcă s-a născut prin Fiul din toate puterile Tatălui, revine în Tatăl făcîndu-i din nou toate puterile vii și mișcătoare, și prin același spirit sînt formați toți îngerii

și din puterile Tatălui plămădiți. Și același spirit primește totul, poartă totul, plăsmuiește totul: toate vegetalele, toate culorile și creaturile în cer și pe pământ, și în cerul de dincolo de ceruri; căci nașterea Sfintei Treimi este pretutindeni așa și nu altfel, și așa va fi în vecii vecilor și nu altfel.

Cînd însă focul se aprinde într-o creatură și se înalță prea mult, cum s-a întîmplat cu Lucifer și legiunile sale, lumina se stinge și apare izvorul fierbinte al mîniei sau focul iadului, aprinzîndu-se în calitatea înverșunată.

Observă aci împrejurările în care se întîmplă sau se poate întîmpla. Un înger e format din toate puterile divine, cum am spus de multe ori. El se înalță mai întii în calitatea aspră, pe care o apasă și o strînge ca pe o femeie care vrea să nască; din această pricină, calitatea aspră devine atît de tare și de usturătoare, încît nu mai poate sili apa dulce să urce cu toată blîndețea în creatură, ci apa e prinsă, secătuită și transformată într-un frig aspru îngrozitor. Căci prin contracția foarte puternică, ea⁴³ devine prea vîrtoasă, chiar dură și-și pierde luciul limpede și grăsimea din care răsare spiritul luminos, care este spiritul sfintei vieți îngerești și divine, devenind, prin calitatea aspră, atît de contractat și de strîns, încît secătuieste ca un lemn bătrîn și sterp.

Și cînd calitatea amară urcă în calitatea dulce uscată, nu o mai poate îmblînzi și nu o mai poate sorbi cu apa ei dulce și limpede, pentru că e secătuită. Calitatea amară turbează atunci de furie, caută liniște sau hrană și, negăsind, fierbe și clocotește în trup ca o otravă lîncezindă.

Cînd, apoi, căldura aprinde calitatea dulce și vrea să-i îmblînzească fierbințele în apa dulce, ea se ridică și luminează în tot trupul; dar nu găsește acolo decît un izvor sec, lipsit cu totul de dulceață și de sevă, din pricina astringenței.

Atunci căldura aprinde izvorul dulce, voind să se răcorească; dar nefiind nici o umezeală, izvorul dulce arde și dogorește ca o piatră seacă, fără a putea produce lumină, încît trupul întreg rămîne în beznă, nefiind nimic înăuntrul lui, decît în calitatea aspră un frig nemaipomenit, în cea dulce un foc puternic din care se înalță o dogoare veșnică, iar în cea amară furia, turbarea, înjunghierea și arderea.

Și iată, ai aci adevărata descriere a unui inger izgonit, adică a unui diavol, precum și a cauzei decăderii lui: și nu în pilde sau parabole, ci în spiritul și prin puterea din care toate au devenit.— Cugetă și chibzuiește, omule, cu toată ființa ta; nimic nu e zadarnic.

Această măreață istorie, în tot adevărul ei, o vei găsi la **Căderea Satanei** cu toate detaliile ce se cuvin.

Despre a cincea stare sau specie

A cincea calitate sau al cincilea spirit dumnezeiesc între cele șapte din puterile Tatălui este dragostea gingașă, caldă și binevoitoare.

Ia seama la acest izvor al dragostei lui Dumnezeu! Ia bine seama, căci ea e simburele.

Cînd căldura se ridică în calitatea dulce și-i aprinde izvorul dulce, același foc arde și în calitatea dulce, pentru că este o apă de izvor pură și limpede; ea temperează căldura și stinge focul. Atunci rămîne în gingașul izvor al apei dulci numai o lumină plăcută odihnitoare, iar căldura fierbinte devine blîndă și domoală ca sîngele omului.

Această fericită înlănțuire: dragoste—lumină—foc urcă din calitatea dulce în calitatea amară și în cea aspră, pe care le aprinde, le hrănește și le adapă cu tot suc dragostei lor, le înviorează, le luminează, le face vesele și atrăgătoare.

Iar cînd dulcea și luminoasa putere a dragostei se apropie de ele, ca ele să guste din ea și să primească viață din ea, atunci totul este ca o sărbătoare și un triumf, totul e îmbrățișare și bucurie.

Atunci mirele își sărută mireasa. O! dulce grație și sfîntă iubire, ce gust îmbietor, ce mireasmă minunată! O, prețioasă lumină, cine-ți poate măsura frumusețea? Ce rostire-ți cuprinde gingășia și dulceața? Cînd scriu acestea, pana mea se bîlbîie neputincioasă ca un copil care acum învață să vorbească.

Cu ce să asemui această iubire? Cu aceea a lumii și a vieții? Dar ele sînt o vale a întunericului. Nu! Cu nimic nu te pot asemui decît cu învierea din morți! Atunci se va ridica din nou focul dragostei în noi și va îmbrățișa omul, și din nou va arde calitățile noastre: aspră, amară

și rece, întunecată și moartă, și vom fi toți uniți în dragoste.

O! tu oaspete ales, de ce ne ocolești? Tu, inverșunare, tu cruzime sînteți de vină. Ce-ai făcut, diavole turbat, de te-ai scufundat în beznă cu frumoșii tăi îngeri de altădată? Căci și în tine a fost cîndva iubirea dulce și curată; tu diavole plin de trufie. Ce-ți mai lipsea? Erai cel mai mîndru printre heruvimi și nimic în ceruri nu te-ntrecea în frumusețe. Vroiai să fii chiar Dumnezeu? Dar știai prea bine că erai o simplă creatură și zarul nu era în mîna ta.

Dar ce te plîng eu pe tine, diavol împielit? Tu ne-ai împins în adîncul stricăciunii, tu, diavol blestemat, oricît ai răsuci tu vorba. Și mai spui că de n-ar fi fost căderea ta, omul n-ar fi fost niciodată conceput. Minciună diavolească. Dar chiar de-ar fi adevărat, salnitru⁴⁴ din care e făcut omul ca și cel din care ești făcut tu, ar fi stat din veci în bucurie și lumină veșnică și ar fi urcat în cele șapte spirite dumnezeiești, gustînd din dragostea divină și savurînd bucuria cerească.

Tu, diavol mincinos, așteaptă încă puțin; spiritul îți va descoperi rușinea! Încă puțină vreme și trufia ta va lua sfîrșit. Așteaptă, arcu^l e încordat și ațintit spre tine; sîngeata te va izbi în plin și vei cădea. Locul este pregătit, rămîne doar să fie aprins. Să pui lemne cît mai multe pentru ca focul să ardă zdravăn, să nu îngheți! Dar, cu siguranță, vei asuda. Crezi că vei recăpăta lumina? Da, *nobis infernum*⁴⁵; aci vei suspina după dragostea pierdută. Și cum se cheamă cea de acum? Ghicește! G h e e n a; ea te va iubi în veci!

Vai ție sărmane om! Pentru ce te-ai lăsat orbit de diavol, care-ți întunecă trupul și sufletul? Și voi, bunuri trecătoare și plăceri ale vieții, care v-ați unit cu diavolul întru ispita și pierzania omului!

O, vanitate! diavolul stă la pîndă. Trufie, tu ești văpaia iadului! Frumusețe, ești o vale a întunericului! Putere, ești clocotul și furia iadului! Răzbunare, tu ești mînia lui Dumnezeu!

Omule! De ce să-ți fie lumea prea strîmtă? Pentru ce s-o stăpînești tu singur? Și chiar de-ai avea-o singur, tot n-ai avea loc destul. Iată trufia diavolului care s-a prăbușit din cer în iad! Omule, omule, de ce dănțuiești cu diavolul — vrăjmașul tău? Cum de nu ți-e teamă că te va

îmbrînci în iad? Cum poți fi atît de sigur, cînd puntea pe care dănuiești e atît de îngustă și firavă? Sub ea te-așteaptă iadul. Nu vezi cît de înaltă și de primejdioasă este? Te zbugui între slava cerului și abisul iadului.

Orbule! Ce-și mai bate joc diavolul de tine! Pentru ce superi cerul și-i tulburi seninul? Ți se pare că nu ai destul în această lume? Dar orbule! Ale tale sînt cerul și pămîntul, ba chiar și Dumnezeu! Ce-aduci tu în această lume, și ce ieși cu tine? Ai adus cu tine un veșmînt îngereșc și ai făcut din el în viața ta o zdreanță diavolească.

Întoarce-te, sărmane om! Tatăl ceresc și-a deschis brațele și te strigă: vino! El te va primi în dragostea lui, căci ești copilul lui și îi ești drag. Dacă te-ar dușmăni, nu ar mai fi el însuși, Unul și Nebiruit. Nu, niciodată; în Dumnezeu totu-i milostenie, dragoste și lumină.

O! voi paznici ai Israelului, pentru ce dormiți? Treziți-vă din somnul preacurviei și împodobiți-vă lămpile și candelabrele! Iată, mirele vine; să sune trîmbițele! Voi, lacomi și bețivani, v-ați înhăităt cu diavolul. Așa grăiește Domnul; Nu vreți să pașteți oile ce v-am încredințat. Iată! v-am așezat pe scaunul lui Moise și v-am dăruit turmele; dar voi pașteți numai lîna, și oițele mele nu; și vă ridicați palate! Dar am să vă așez pe scaunul molimei și al ciumei, și păstorii mei adevărați vor paște oile în vecii vecilor.

O, tu, frumoasă lume! Cerul te plînge, iar tu tulburi elementele. O, răutate, cînd vei sfîrși oare? Trezește-te jalnică femeie și naște! Iată, mirele tău vine să-ți ceară rodul, De ce dormi? Iată-l, bate la ușă!

Dulce iubire și limpede lumină rămîneți cu noi, că se face seară! O, adevăr, o dreptate și tu judecată dreaptă, unde v-ați dus? Se minunează spiritul, de parcă n-ar fi văzut lumea niciodată. Dar ce scriu eu de răutatea lumii? Poate așa mi-e dat, să mă aleg cu recunoștința diavolului. Amin!

CAPITOLUL IX

DESPRE ÎNCÎNTĂTOAREA, DULCEA ȘI MILOSTIVA DRAGOSTE A LUI DUMNEZEU, MAREA TAINĂ CEREASCĂ ȘI DIVINĂ

Întrucît, pretutindenî în aceste pagini, scriu despre lucruri cerești și divine, care sînt străine de natura pervertită a omului, cititorul ar putea, fără îndoială, să se arate uimit și revoltat de simplitatea autorului; pentru că instinctul pătruns de stricăciune nu se mai uită decît la lucrurile înalte, întocmai ca femeia scăpătată dar fudulă, care, în fierbînțelea ei, umblă mereu după bărbați frumoși pentru a preacurvi cu ei.— Așa e și natura pervertită și trufașă a omului; nu se mai uită decît la strălucirea care amăgește în această lume, crezînd că Dumnezeu a uitat de cel pierdut și l-a părăsit, și că Duhul Sfînt privește numai la ceea ce e deasupra lumii, la trufia și spoiala ei, la prefăcătoria și iscusințele ei.

Dar să ne întoarcem o clipă la trecut, unde vom găsi temeiul; cine a fost Abel? Un biet păstor. Cine au fost Enoch și Noe? Oameni simpli. Dar Abraham, Isaac și Iacob? Păstori de vite. Cine a fost Moise, bărbatul iubit de Dumnezeu? Păstor de vite. Cine era David cînd vocea Domnului l-a chemat? Cine au fost profeții mari și mici? Păstori, oameni simpli și umili, zdrențăroși și cu picioarele goale; lumea îi credea nebuni. Și chiar dacă făceau minuni și citeau în semne, lumea nu îi lua în seamă și privea pe deasupra lor, încît Duhul Sfînt a trebuit să fie scăunaș la picioarele ei, lăsînd pe diavol să se împăuneze cum de multă vreme jinduia să fie, rege peste toată lumea.

Și cum a venit în această lume Domnul nostru Iisus Hristos? Sărac lipit, de n-avea pe ce să-și pună capul. (*Matei*, 8, 20).

Cine au fost apostolii lui? Pescari săraci, disprețuiți și neînvățați. Cine credea în predicile lor? Mulțimile să-

race care și-au dat sîngele pentru Hristos. Stăpînii și cărturarii strigau: răstigniți-l, răstigniți-l! (*Luca*, 23, 21).

Cine a stat neclintit alături de Biserica lui Hristos? Mulțimea sărmană care și-a dat sîngele întru Hristos. Cine a falsificat dreapta și curata învățătură creștină, și pretutindeni a batjocorit-o? Învățații, papii, cardinalii, episcopii și temuta lor tagmă. Pentru ce i-a urmat lumea și le-a dat ascultare? Pentru că au știut să-și facă faimă și să strălucească în fața lumii! O astfel de tîrfă închipuită și fudulă este natura umană decăzută.

Cine a izgonit lăcomia papei, idolatria, finanțele și înșelăciunea din biserica germană? Un biet călugăr disprețuit⁴⁶. Prin ce putere sau tărie? Prin puterea lui Dumnezeu-Tatăl și prin tăria lui Dumnezeu Sf. Duh.

Ce a mai rămas ascuns? Dreapta învățătură a lui Hristos? Nu. Ci filosofia și temeiul adînc, dumnezeiesc, bucuria cerească, revelarea creației îngerilor, a căderii îngrozitoare a diavolului din care izvorăște răul, crearea acestei lumi, adîncul temei și mister al omului și al tuturor făpturilor din această lume, Judecata de Apoi și schimbarea la față a acestei lumi, taina învierii morților și a vieții veșnice.

Aceasta se va face în adînc, în mare simplitate. De ce în adînc, și nu la înălțime, în artă? Pentru ca nimeni să nu se laude, ori să-și facă fală precum că el a făcut-o, și pentru ca trufia diavolească să fie descoperită și nimicită. Și de ce o face Dumnezeu? Din marea lui dragoste și milostenie pentru toate neamurile lumii, și pentru a arăta că a venit timpul să se regăsească ceea ce s-a pierdut, adică omul să vadă, în sfîrșit, perfecțiunea și să se bucure de ea, în curata, luminoasa și adîncă cunoaștere a lui Dumnezeu.

De aceea va răsări mai întîi *Aurora* sau *roșeața dimineții*, se vor ivi zorile și se va alege și recunoaște ziua. Cel ce vrea să doarmă, să doarmă în veci, cel ce se trezește și-și împodobește lampa, să se trezească în veci. Iată, mirele vine: cel ce s-a trezit și s-a gătit, să meargă la veșnica nuntă cerească; iar cel ce doarme la venirea mirelui, să doarmă la nesfîrșit, în temnița întunecoasă a groazei.

De aceea aş vrea din toată inima să-l previn pe cititor să citească această carte cu toată hărnicia şi răbdarea, şi să nu se lase înfuriat de naivitatea autorului; căci Dumnezeu nu se uită la cei de sus, pentru că singur el este sus, ci se uită cum să-i ajute pe cei de jos. Dacă te vei apropia mai mult de spiritul şi cugetul autorului nu va mai fi nevoie de nici o sfortare, căci se va face lumină şi lumina va creşte, iar sufletul tău se va bucura în ea, se va înveseli şi va birui.

I a a m i n t e !

Dragostea încântătoare, care este al cincilea spirit originar în puterea divină, este izvorul ascuns pe care fiinţa trupească nu-l poate pricepe şi nici cuprinde. Numai când se înalţă în trup, acesta biruie în el şi se naşte dulce şi iubitor; căci el nu aparţine zidirii trupului, ci răsare în el ca o floare din pământ.

Acest spirit originar izvorăşte la început din calitatea cea dulce a apei.

Înţelege acest lucru aşa cum trebuie; ia seama îndeaproape. Mai întâi e calitatea aspră, apoi cea dulce, apoi cea amară; cea dulce este la mijloc, între cea aspră şi cea amară. Întotdeauna, cea aspră întăreşte, răceşte şi întunecă; cea amară smulge, împinge, se înfurie şi desparte. Aceste două calităţi se freacă şi se împing una pe alta cu atîta putere şi se agită atît de tare, încît dau naştere căldurii; aceasta e în ambele calităţi întunecoasă, cum e căldura într-o piatră.

Dacă iei o piatră sau altceva tare şi freci pe lemn, amîndouă lucrurile se încălzesc. Dar această căldură este întunecoasă, n-are în ea lumină; aşa e şi în puterea divină. Calităţile aspră şi amară fără apa dulce se freacă şi se împing între ele atît de tare, încît ia naştere căldura întunecoasă, şi ele se aprind. Aceasta constituie mînia lui Dumnezeu, izvorul şi originea focului iadului, cum se arată la Lucifer. Acesta s-a răzvrătit, apoi s-a strîns, s-a contractat atît de tare împreună cu cetele lui diavoleşti, încît izvorul de apă dulce din el, în care s-aprinde lumina şi se înalţă dragostea a secat. De aceea el s-a schimbat pe veci într-un izvor acru, iute, amar, fierbinte şi puturos; căci pe dată ce calitatea dulce a secat, s-a făcut

în locul ei beznă, putoare înăcrită, o vale a plîngerii, un sălaș al stricăciunii și al pierzaniei.

Iar acum, mai departe în adînc.

Așadar, cum am spus, cînd calitățile aspră și amară se freacă tare între ele, ia naștere căldura chiar înlăuntrul calității dulci, care se află la mijloc între primele două, avînd în centrul ei izvorul de apă dulce.

Din căldura care se naște aci, se aprinde lumina, care este începutul vieții; căci calitatea aspră și cea amară sînt începutul și pricina căldurii și apoi al luminii. Astfel devine apa dulce lumină strălucitoare, asemenea cerului albastru luminos.

Și aceeași apă limpede de izvor aprinde calitățile aspră și amară, iar căldura care se naște din aceste calități în apa dulce se ridică de aci tot prin calitățile amintite, în care lumina devine mai întii strălucitoare și uscată, apoi mobilă și triumfătoare.

Și dacă atunci lumina se ridică din apa dulce în căldura din cele două calități, aspră și amară, acestea gustă apa limpede și dulce, apoi calitatea amară îi prinde gustul și în apa dulce rămîne lumina, dar numai în culoarea albastrului ceresc.

Atunci vibrează calitatea amară și alungă tăria în cea aspră; aci, lumina se usucă și strălucește tare, mult mai tare decît cea a soarelui. În această destindere, calitatea aspră devine blîndă, luminoasă, fluidă și gingașă, și-și capătă viața a cărei origine descinde din căldura din apa dulce: iar aceasta este adevărata fîntînă a dragostei⁴⁷.

Observă sensul adînc.

Cum să nu fie aci bucurie și dragoste, cînd în mijlocul morții se naște viața și în mijlocul întinericului lumina? Tu zici: cum se poate asta? Da, dacă sufletul meu ar sălăslui în inima ta, ar izvorî și ar crește în ea, el ți-ar cuprinde trupul și l-ar percepe; dar așa nu pot ajunge în cugetul tău și tu nu vei pătrunde sau înțelege; doar dacă Duhul Sfînt îți va aprinde sufletul și lumina lui va străluci în inima ta. Atunci se va naște această lumină înlăuntrul tău ca în Dumnezeu, înălțîndu-se din calitatea ta aspră și din cea amară, în apa ta dulce, și biruind ca în Dumnezeu. De-abia atunci vei înțelege cartea mea; mai devreme nu.

I a a m i n t e ! Cînt lumina se naște în calitatea amară, vreau să spun cînd izvorul cel amar și uscat prinde apa dulce și soarbe din ea, spiritul amar devine viu în cel aspru și este ca un spirit însărcinat ce-și poartă rodul care e însăși viața și pe care trebuie s-o nască neîntrerupt. Pentru că apa dulce în care lumina urcă mereu în calitatea aspră și calitatea amară care triumfă neconținut acolo înlăuntrul ei, fac ca totul să nu fie decît rîs, bucurie curată și dragoste pură. Căci calitatea aspră iubește în primul rînd apa dulce, pentru că în apa dulce se naște spiritul luminii care soarbe calitatea aspră, tare și rece, o luminează și o încălzește; pentru că în apă, în căldură și lumină stă viața.

Calitatea aspră o iubește, în al doilea rînd, pe cea amară, pentru că aceasta biruie în apa dulce, adică în apă, căldură și lumină, triumfînd în cea aspră și făcînd-o mișcătoare astfel ca și ea, cea aspră, să biruie acolo.

În al treilea rînd, calitatea aspră iubește căldura, pentru că în căldură se naște lumina prin care calitatea aspră e luminată și încălzită.

La rîndul ei, calitatea dulce o îndrăgește și ea pe cea aspră, mai întîi fiindcă aceasta o usucă pentru a nu ajunge fluidă ca elementul apă, și pentru ca lumina din calitatea aspră, care se naște pentru ea, să devină strălucitoare și uscată. Pe lîngă aceasta, calitatea aspră este o cauză a căldurii care se naște în apa dulce, pentru ca aci să răsară lumina, și apa dulce să apară în toată limpezimea ei.

În al doilea rînd, calitatea dulce iubește și pe cea amară, pentru că este o cauză a căldurii și pentru că spiritul amar triumfă în apa dulce, în căldură și lumină, făcînd calitatea dulce mișcătoare și vivoaie.

În al treilea rînd, calitatea dulce iubește căldura atît de mult, încît cu nimic nu-i găsesc comparație. Ia ca pildă, ce e drept mult prea vagă, doi tineri de viță aleasă; dacă ei s-ar iubi cu toată ardoarea, s-ar apropia de acest foc. De s-ar preface într-un singur trup, ar înfăptui această înaltă iubire; dar dragostea pămîntească nu e decît apă de ploaie și nicidecum foc autentic. Nu putem găsi un exemplu just în această lume pe jumătate moartă. Doar învierea morților în Ziua de Apoi: singură ea poate

fi o pildă perfectă în toate lucrurile divine, o adevărată concepere a iubirii.

Dar calitatea dulce îndrăgește atît de mult căldura, pentru că naște înlăuntrul ei spiritul luminos, care este spiritul vieții, căci viața ia naștere în căldură, și acolo unde n-ar fi căldură totul s-ar preface într-o vale a întinericului. Așa cum ne este scumpă și dragă viața, așa îi este și spiritului dulce căldura, și în căldură e lumina.

Iar calitatea amară iubește și ea pe toate celelalte spirite originare, cu deosebire pe cel dulce, pentru că în apa dulce spiritul amar se răcorește, în ea își astîmpără marea lui sete; și amărăciunea lui este alinată, iar el își dobîndește aci viața luminoasă. În calitatea aspră își are trupul, aci triumfă el, se răcorește și se potolește, iar în căldură își are tăria și puterea, și acolo e toată bucuria lui.

Calitatea fierbinte iubește, de asemenea, toate celelalte calități, și dragostea este atît de mare în ea și în celelalte calități, încît nu-și găsește asemănare: căci ea e născută de celelalte. Calitățile acră și amară sînt tatăl căldurii și apa dulce este mama ei care o concepe, o poartă, o hrănește și o naște; iar prin impulsul puternic al calităților aspră și amară se ivește căldura care crește în calitatea dulce ca într-un arbore.

Dacă nu crezi, deschide ochii și mergi la un arbore; privește-l și ia seama. Vei vedea la început arborele întreg; ia un cuțit, crestează-l adînc și gustă: mai întîi are gustul calității aspre, care strînge la limbă. Această calitate ține laolaltă întreaga putere a arborelui. Apoi simți gustul calității amare; aceasta face copacul să miște, să vibreze, să înverzească, să crească și să capete ramuri, frunze și fructe. După aceea simți gustul celei dulci, care e plăcut dar și tăios, căci de la cea aspră și cea amară primește usturimea.

Cele trei calități s-ar preface în întineric și foarte dacă n-ar exista în ele căldura. Pentru că îndată ce vine primăvara și razele soarelui mîngîie pămîntul și-l încălzesc, spiritul din căldură și din arbore prinde viață și întreg arborele crește, înverzește și înflorește; căci spiritul se înalță în căldură și toate spiritele se bucură laolaltă, cuprinse de o mare dragoste. Căldura ia naștere prin puterea și îndemnul calităților aspră și amară în apa

dulce, iar căldura soarelui e folosită la aprindere, pentru că în această lume calitățile sînt pe jumătate moarte și prea neputincioase, lucru de care vinovat se face regele Lucifer, cum vei găsi în capitolul căderii lui, precum și în cel al facerii acestei lumi.

Despre dragostea curată, fericirea și unitatea acestor cinci spirite originare ale lui Dumnezeu

Dacă mîna omului nu e în stare să scrie aceste lucruri așa cum se cuvine, sufletul său luminat le vede limpede, căci el răsare în aceeași formă și naștere ca lumina în puterile lui Dumnezeu și în calitățile care sălășluiesc într-însul.

Mare este jalea omului cînd simte calitățile lui intrate în stricăciune și pe jumătate moarte, din care pricină sufletul și strădania lui, înălțarea și aprinderea lui în această lume nu pot ajunge la desăvîrșire.

Dar mare este uneori și bucuria, cînd sufletul lui, în deznădejdea fără de margini, e luminat și aprins de Sf. Duh, întocmai precum soarele aprinde căldura blîndă în arbore sau în firul de iarbă, dîndu-le viață.

I a a m i n t e ! Așa cum măduarele omului se iubesc între ele, tot astfel și spiritele în puterea divină: aci nu e decît dor, dorință aprinsă și împlinire, pentru ca unul într-altul să triumfe și să se bucure; căci prin aceste spirite ajung intelectul și diferențierea în Dumnezeu, în îngeri, oameni, animale, păsări și în tot ce are viață. Pentru că în aceste cinci calități răsar și cresc: vederea, mirosul, gustul, auzul și simțul tactil, devenind toate la un loc un singur spirit rațional.

Cînd se face lumină, un spirit îl vede pe celălalt, iar cînd apa dulce în lumină străbate toate spiritele, ele se gustă unul pe altul. Atunci spiritele se înviorază, puterea vieții străbate totul; și în această mișcare și veselie, ele se miros unul pe altul, și se simt unul pe altul. Totul e dragoste, priviri binevoitoare, miresme plăcute, gustări aromate, sărutări nevinovate; fiecare mănîncă și soarbe de la celălalt și se preumblă laolaltă ca îndrăgostiții.

Iată mireasa fericită care se bucură de mirele ei: aci e iubire, bucurie și desfătare — este lumină și seni-

nătate, miros suav, gust atrăgător și dulce. Tu dragoste sfintă și veșnică, tu bucurie fără sfârșit! Adîncul vostru nu poate fi cercetat, voi sînteți pretutindeni, numai în diavoliî întunecați nu, căci ei s-au prăbușit în stricăciune.

Întrebare: Vrei să spui unde am putea întîlni spiritele fericite? Sălășluiesc ele numai în ele însele în ceruri?

Răspuns: Aceasta e cealaltă poartă deschisă a divinității; tu îți poți deschide aci ochii mari și poți trezi spiritul din inima ta pe jumătate moartă, căci nu e nici întuneric, nici născocire, nici fantasmă.

Ia seama! Cele șapte spirite cuprind în aria sau spațiul lor cerul și această lume, iar lățimea și adîncimea, ceea ce e dincolo și deasupra cerului și deasupra lumii, dedesubtul lumii și în lume, adică întregul Tată, care n-are nici început, nici sfârșit. Spiritele cuprind toate creaturile din cer și din această lume, și toate sînt făcute din aceste spirite și trăiesc în ele ca în casa lor. Iar viața și rațiunea lor se nasc în ele cum se naște ființa divină în puterea ei. Din acest trup al celor șapte spirite ale lui Dumnezeu sînt făcute toate lucrurile, precum și îngerii, diavoliî, cerul, pămîntul, astrele, elementele, oamenii, animalele, păsările, toți viermii și toate gîngăniile, pădurile și copacii, pietrele, ierburile și toate celelalte.

Dar tu întrebi: Dacă Dumnezeu e peste tot și el însuși e totul, cum se face că există în această lume atîta frig și fierbințeală din care pricină se încăieră și se sfîșie între ele toate creaturile, încît în lume nu-i decît tristețe și groază? „[Vina o poartă primele patru forme ale naturii, care se învrăjbesc una pe alta în afara luminii și care sînt totuși cauzele vieții]“.

Iată, aceasta-i pricina și răutatea: cînd ședea regele Lucifer în regatul său ca o mireasă fudulă și trufașă, stăpînirea lui cuprindea locul unde se află acum cerul creat, care e făcut din apă, și locul lumii create pînă la cer, precum și adîncul. Ceea ce acum este pămînt era atunci salnitru curat și sfînt, căci cele șapte spirite ale divinității erau dulci și încîntătoare cum sînt acum în ceruri, și cum mai sînt încă în această lume. Dar ia bine seama la circumstanțe.

Cînd s-a răscolat regele Lucifer, s-a ridicat în cele șapte spirite și le-a aprins cu revolta sa, și pretutindeni

s-au înălțat flăcări. Calitatea aspră s-a întărit atît de mult că s-a făcut piatră, și atît de rece încît a prefăcut apa dulce în gheață. Iar apa dulce se îngroașe și miroase urît, în vreme ce calitatea amară era turbată, sălbatică și furioasă, și din ea se înălța otravă; focul și dogoarea ardeau și mistuiau, și totul părea o vijelie de foc, din toate amestecurile.

Și peste toate acestea a fost împins și răsturnat regele Lucifer de pe locul său regesc sau de pe tronul său, care-și avea locul unde astăzi este cerul creat, după care îndată a urmat facerea acestei lumi, iar materia brută, vîscoasă și tare care arsesse în cele șapte spirite aprinse, a devenit pămînt și piatră. Apoi, din salnitrul aprins al celor șapte spirite au fost create toate făpturile.

Dar spiritele originare au devenit în aprinderea lor prea furioase, încît mereu se alterează și se strică unul pe altul în supărarea lor. Tot astfel și făpturile făcute din spiritele originare și care trăiesc înlăuntrul lor; se mișcă, se împing și se pizmuiesc după felul calităților lor.

Și a hotărît atunci Dumnezeu cel mare să ție Judecata de Apoi, cînd va despărți răul de bine și va așeza binele din nou în blînda și dulcea lui dragoste, așa cum era înainte de groaznica aprindere a Satanei, și va face din furie și spaimă sălașul de veci al regelui Lucifer. Atunci se va împărți acest regat în două: o parte o vor primi oamenii cu regele lor Iisus Hristos, iar cealaltă diavoliî împreună cu oamenii fără Dumnezeu și cu toată răutatea.

Aceasta este, așadar, o scurtă introducere, pentru ca cititorul să înțeleagă mai bine taina cea divină. La capitolul ce va trata despre căderea Satanei și la cel despre facerea lumii vei găsi totul descris după lungimea cuvenită; nu vreau decît să te previn să citești totul în ordine și rînduială, pentru a înțelege toate cu temei.

Este adevărat că de la începutul lumii lucrurile nu s-au arătat omului în întregime; dar fiindcă Dumnezeu pare să vrea, așteptăm să i se facă voia și să vedem pînă unde merge îngăduința lui. Căci căile sale sînt de cele mai multe ori ascunse; dar în cele din urmă, și sufletului nostru îi va fi dat să vadă pînă în adîncul cel mai adînc.

CAPITOLUL X

DESPRE AL ȘASELEA SPIRIT ORIGINAR DIN PUTEREA DIVINĂ

Cel de-al șaselea spirit originar din puterea divină este sunetul sau tonul, care face ca totul să răsună, producând limbajul și diferențierea în toate lucrurile, precum și corul sfinților îngeri; în el stă izvorul tuturor culorilor și frumuseților și chiar bucuria cerească.

Și ai să te întrebi: Ce este tonul sau sunetul și de unde-și trage izvorul sau originea?

I a se a m a ! Se nasc toate cele șapte spirite divine, unul într-altul; unul îl naște mereu pe celălalt, dar nici unul nu e primul și nici unul nu e ultimul; căci cel din urmă îl naște pe primul, iar acesta pe al doilea, al treilea, al patrulea pînă la cel din urmă. Iar dacă unul se cheamă primul, celălalt al doilea și așa mai departe, este pentru a se ști care din aceste spirite divine participă cel dintîi la alcătuirea și formarea unei făpturi. Căci ele sînt toate șapte la fel de veșnice și nici unul n-are nici început nici sfîrșit; și pentru că toate cele șapte calități nasc mereu una din alta și nici una nu este în afara celeilalte, înseamnă că există un singur, veșnic și atotputernic Dumnezeu.

Și fiindcă o creatură naște din sau în esența divină, ea nu se formează printr-un singur spirit, ci prin toate șapte. Și astfel, făptura, fiind asemenea întregii ființe divine, se strică într-unul din spiritele originare, se răzvrătește și-l aprinde; și atunci ea nu aprinde numai un spirit, ci pe toate șapte.

De aceea, o astfel de făptură este o rușine în fața întregului Dumnezeu și a tuturor făpturilor sale, și trebuie să stea în veșnică aversiune și dispreț înaintea lor.

Sunetul sau *mercurius* naște din calitatea primă, adică din cea aspră și tare.

Privește în adînc! Tăria, vîrtoșenia, este izvorul sunetului; dar ea nu-l poate naște singură, fiind doar tatăl său, iar întregul salnitru, mama; altfel, acolo unde tăria ar fi singură și tată și mamă, ar trebui să sune și piatra tare. Dar ea sună și pocnește numai ca o sămîntă sau un început de sunet și așa chiar trebuie. Sunetul sau glasul se ridică în centrul obiectului ca un trăsnet, acolo unde lumina ia naștere din dogorea căldurii, și se înalță fulgerul vieții.

Ia seama cum se-ntîmplă. Cînd calitatea aspră se freacă de cea amară, încît căldura se ridică în apa dulce originară, fierbințeala aprinde apa dulce originară ca un fulger, iar fulgerul, care este lumina, trece în căldura din calitatea amară, unde-și întărește forțele.

Pentru că în cea amară toate puterile devin active. Iar ea, cuprinsă parcă de groază, apucă fulgerul luminii și trece cu spaima și tremurul ei în calitatea aspră și tare. Aci, calitatea amară e prinsă cu trupul care poartă sarcina luminii, și tremură în calitatea aspră și tare și se zbate ca fiind captivă în trupul acesteia.

Dacă spiritele vor să se miște și să vorbească, calitatea aspră va trebui să se deschidă, căci altfel spiritul amar o sparge cu fulgerul său; atunci iese sunetul, fiind însărcinat cu cele șapte spirite. Acestea deslușesc cuvîntul cum fusese el hotărît în centru adică în cercul din mijloc, în divanul celor șapte spirite.

Și de aceea au făcut cele șapte spirite ale lui Dumnezeu făpturilor o gură, pentru ca atunci cînd vor să vorbească ori să strige, să nu fie nevoite mai întîi s-o sfișie. Și de aceea merg toate venele, toate fibrele puterii și toate spiritele originare la limbă, pentru ca glasul și sunetul să iasă afară lin și dulce.

Observă aci anume sensul și taina. Cînd fulgerul se înalță din căldura cea mare îl prinde mai întîi apa dulce, căci în ea capătă strălucire. Și cînd apa apucă fulgerul, adică nașterea luminii, ea se sperie; și pentru că este atît de subțire și lichidă, ea se moaie și mai mult și tremură, căci fierbințeala se înalță în lumină.

Cînd, după aceea, calitatea aspră care aci e foarte rece, prinde fierbințeala și fulgerul, ea se înspăimîntă

ca de trăsnet; deoarece cînd căldura și lumina pătrund în frigul cel tare, se produce un fulger năpraznic de culoarea focului și a luminii. Același fulger se întoarce și apa dulce îl prinde cu aceeași furie, devenind ea însăși mînie și groază, luînd culoarea verde sau albastră ca cerul și tremurînd din pricina fulgerului inversunat. Fulgerul își păstrează furia și din ea naște calitatea amară sau spiritul amar. Acesta trece în calitatea aspră și aprinde tăria cu izvorul lui plin de mînie, iar lumina sau fulgerul se usucă în tărie și strălucește cu mare lumină, mai luminoși decît strălucirea soarelui.

Dar e prins în calitatea tare, căpătînd o existență trupească și trebuind să lumineze așa în veci. Fulgerul tremură în trup ca apucat de groază: toate calitățile devin astfel active la nesfîrșit. Fulgerul focului din lumină tremură, deci, și biruie mereu, și tăria este mereu trupul care-l păstrează și-l usucă. Iar această agitație în tărie este tonul care răsună; lumina sau fulgerul produc sunetul, apa dulce îl face blînd, catifelat, să-l putem folosi la diferențierea cuvîntului în vorbire.

Ia aici și mai bine seama la nașterea calității amare. Calitatea amară ia naștere cînd fulgerul vieții se ridică în căldura din calitatea aspră și cînd fulgerul focului vine în amestec cu apa și cu calitatea aspră; astfel, spiritul înfocatului fulger se năpustește asupra spiritului aspru și tare, făcînd împreună un izvor teribil, plin de mînie și furie, care turbează, rupe, sfîșie cu mare inversunare. Cu nimic nu pot asemui această învolburare decît cu o lovitură de trăsnet, cînd focul se lasă din văzduh și-i ia omului vederea. Același foc năprasnic există în natura celor două împreunări sau conjuncții.

A c u m , i a s e a m a . Dacă acest spirit focos și spiritul aspru se sugrumă reciproc, cel aspru dă naștere la o acreală sau astringență puternică, iar cel arzător la o fierbințeală îngrozitoare. Ridicarea căldurii și a astringenței face să tremure de spaimă un spirit care spumegă de furie ca și cînd ar vrea să dezbine divinitatea. Dar tu trebuie să înțelegi acest lucru așa cum se cuvine.

Aceasta este, așadar, originea în sine a calității; dar la mijlocul înălțării acestui spirit inversunat, el e prins în apa dulce și îmblînzit: atunci i se preface izvorul furios într-unul amar care tremură, luînd culoarea verde

asemenea unei întunecimi verzui și păstrînd în sine caracterul și însușirea tuturor celor trei calități, adică arzătoare, aspră și dulce, iar din cele trei născînd-o pe a patra, anume cea amară.

Căci prin calitatea arzătoare sau focoasă, spiritul devine tremurător și fierbinte, prin cea aspră devine dur, aspru, tare și mereu consistent. De la cea dulce capătă blîndețea, iar înverșunarea se preschimbă într-o amărăciune ușoară. Acest spirit stă în izvorul celor șapte spirite divine, ajutînd mereu celorlalte șase să nască.

Înțelege bine! El naște atît pe tatăl său cît și pe mama sa, cînd tatăl său și mama sa îl nasc, căci, după ce s-a născut trupest, el naște cu calitatea aspră mereu din nou focul, și focul naște lumina, și lumina este fulgerul care naște mereu din nou viața în toate spiritele originare, de unde spiritele își au viața și fiecare îl naște mereu pe celălalt.

Trebuie să știi însă aici că nici un spirit nu îl poate naște singur pe celălalt și chiar două laolaltă nu o pot face; ci nașterea unui spirit e o lucrare a tuturor celor șapte: șase din ele îl nasc mereu pe cel de-al șaptelea și dacă unul n-ar fi, n-ar fi nici celelalte.

Dar dacă uneori, la nașterea unui spirit, eu nu iau decît două sau trei, asta o fac din propria mea slăbiciune; căci nu le pot interoga pe toate dintr-o dată în toată desăvîrșirea lor, în creierul meu pervertit. Le văd desigur, pe toate șapte, dar cînd vreau să le cercetez, spiritul se ridică în inima izvorului, unde se naște spiritul vieții. Acesta se ridică peste sine ori sub sine, și nu poate îmbrățișa toate cele șapte spirite dumnezeiești dintr-o dată ori într-un singur gînd, ci numai unul cite unul.

Fiecare spirit își are izvorul lui propriu, chiar dacă e născut din altul. Așa e și cu comprehensiunea omului; el poartă în sine izvorul celor șapte spirite, în care se formează cel mai viguros și pe care-l înțelege cel mai clar. Cînd acest spirit se ridică, el le activează pe toate șapte în același timp; dar în urcarea lui, el este prins și silit să-și lepede toată splendoarea și nu poate birui asupra celor șapte. „[Aceasta este esența⁴⁸ simțurilor și gîndurilor; dacă un gînd ar putea străbate inima naturii și toate formele ar fi liber de frînele naturii]“.

Așa e și în om. Când un spirit originar se ridică, el le activează pe toate celelalte și le vede, căci urcă în izvorul central al inimii, unde se aprinde în căldură fulgerul luminii; în urcarea lui, spiritul vede în același fulger, prin toate spiritele. Dar în timpul nostru pervertit nu e decît o lumină difuză în nori; căci dacă fulgerul pe care-l văd și-l recunosc cum este, l-aș putea cuprinde în carnea mea, mi-aș transfigura cu el trupul „[din fulger vine lumina majestății]” — încît n-ar mai arăta asemenea trupului de animal, ci asemenea îngerilor lui Dumnezeu.

Dar ascultă: așteaptă încă o clipă pînă vei da trupul tău animal să-l mănînce viermii. Când însă întregul Dumnezeu va aprinde cele șapte spirite divine în pămîntul stricăciunii, atunci acel salnitru pe care tu îl semeni în pămînt nu va fi vrednic de foc; atunci spiritele tale originare care vor pleca se vor ridica din nou în același salnitru pe care tu l-ai semănat, vor birui în el și vor deveni din nou un trup. Dar cine va fi vrednic de focul aprins al celor șapte spirite ale lui Dumnezeu va rămîne acolo, iar spiritele sale originare vor suferi chinurile iadului, după cum limpede voi dovedi la locul potrivit.

Nu-ți pot descrie întreaga divinitate dintr-un condei, căci este de necuprins; dar ea nu este incomprehensibilă pentru sufletul care se află în dragostea Domnului. El o cuprinde, însă numai treptat: de aceea, pătrunzînd-o încetul cu încetul vei ajunge s-o vezi în întregul ei. În stricăciunea noastră nu putem urca mai sus decît prin revelație, iar lumea asta cu început și sfîrșit, nu poate sălta mai mult. Aș vrea și eu să văd ceva mai sus din această timidă și înfricoșată naștere a mea, astfel ca bolnavul meu Adam să se învîioreze; dar privesc în jurul meu în lumea întreagă și nimic nu pot cerceta: căci totul e bolnav, amorf și plin de răni, orb, surd și mut.

Am citit scrierile multor maeștri de geniu, în nădejdea că voi găsi la ei temeiul și profunzimea adevărului; dar nimic n-am găsit, în afară de un suflet pe jumătate mort, care se sperie de însănătoșire și, din marea lui slăbiciune, nu mai poate ajunge la puterea deplină.

Iată-mă așadar, ca o femeie înfricoșată de naștere, căutînd adevărata mîngîiere și negăsind decît mireasma ce se înalță și în care sufletul cercetează puterea ce se ascunde în adevărata mîngîiere, consolidîndu-se deocamdată

cu mireasma minunată a suferinței sale, pînă cînd dreptul samaritean⁴⁹ va veni să-i lege și să-i vindece rănilor, și să-l petreacă la adăpostul de veci: atunci va gusta și plăcerea desăvîrșirii.

Această iarbă de leac, de care e vorba aici, și la al căreia miros sufletul meu se răcorește, nu o cunoaște orice țaran și nici orice doctor; ea crește în toate grădinile, dar pe alocuri este vătămată și bolnavă, și vina o poartă stricăciunea ogorului. De aceea nimeni n-o cunoaște, nici chiar copiii, oricît de scump a plătit lumea să-i descopere misterul.

Chiar dacă s-a slobizit, în cîte unii, izvorul cel bun, trufia a pătruns îndată și a stricat totul. Omul n-a voit s-o scrie atunci iute în limba lui maternă, zicîndu-și că ar fi prea copilărește și că ar trebui să se arate lumii într-o limbă mai adîncă, să se convingă lumea că el e bărbat, și că este în avantajul lui să se păstreze ca și ascuns, acoperit de nume ciudate*, pentru ca nimeni să nu-l recunoască; așa este boala trufiei diavolești.

Dar ascultă aici, mamă neștiutoare, tu care naști toți copiii acestei lumi, care copii mai tîrziu, cînd se ridică se rușinează de tine și te disprețuiesc, chiar dacă sînt copiii tăi pe care tu i-ai zămislit; spiritul care se înalță în cele șapte spirite ale Domnului care este tatăl tău îți spune: nu te descuraja! iată eu sînt tăria ta și puterea ta, vreau să-ți torn o înghițitură dulce în paharul bătrîneții tale.

Și, fiindcă toți copiii pe care i-ai născut, i-ai alăptat și alintat te disprețuiesc și nu te sprijină la bătrînețe — vreau să te mîngîi eu și să-ți dăruiesc un tînar fiu, care să rămîna în casa ta cît vei trăi, să te ocrotească și să te mîngîie în pofida supărărilor și necazurilor, pricinuite de copiii tăi cei răi și îngîmfați.

Ia a m i n t e m a i d e p a r t e l a m e r c u r i o , l a s u n e t s a u r ă s u n e t . Toate calitățile își au începutul în centrul în care se naște focul, pentru că acolo răsare fulgerul vieții tuturor calităților și e prins în apa care rămîne luminoasă; apoi el se usucă în astringență, pentru a rămîne material și a străluci cu toată puterea.

* Aluzie la l. latină și moda numelui latinizat (N. tr.).

Observă aici! — Aprinde un lemn și vei vedea misterul. Focul se aprinde în tăria lemnului, care este izvorul aspru, tare, izvorul lui Saturn; el întărește și înăsprește lemnul. Dar lumina, adică fulgerul nu există în tărie; altfel ar arde și piatra; ci lumina există în seva lemnului, adică în apă. Și fiindcă în lemn este sevă, focul strălucește și luminează; dar când seva din lemn s-a mistuit, lumina se stinge și lemnul rămîne ca un tăciune aprins.

Vezi că înverșunarea care trece în lumină nu există în apa lemnului; ci, când căldura răsare în tărie se naște fulgerul, pe care îl prinde mai întîi seva din lemn și apa devine luminoasă. Dar înverșunarea se naște în fulger în centrul tăriei și al căldurii, și chiar există în ele; și atît cît se întinde fulgerul, adică văpaia focului, se-ntinde și înverșunarea sau amărăciunea, care este copilul tăriei și al căldurii dogoritoare.

Această taină trebuie s-o știi: că amărăciunea este mai întîi în lemn, pentru că altfel nu s-ar naște dintr-o dată din focul natural. Căci așa cum trupul dă naștere focului aprinzînd lemnul, în același fel se naște și lemnul în pămînt și deasupra pămîntului.

Dacă însă înverșunarea s-ar naște din lumină, ea s-ar întinde cît strălucirea luminii; dar lucrul acesta nu se întîmplă. Fulgerul este muma luminii, căci naște lumina din sine, și este tatăl înverșunării, fiindcă înverșunarea rămîne în fulger ca o sămîntă în Tatăl, și același fulger naște și tonul sau sunetul.

Cînd el pornește din tărie și căldură, tăria domnește în fulger și căldura sună, iar lumina din fulger face sunetul luminos și apa îl face blind. În astringență sau tărie el e prins și uscat pînă devine un spirit trupesc în toate calitățile. Căci oricare spirit din cele șapte spirite ale lui Dumnezeu este însărcinat cu toate cele șapte și toate sînt unul într-altul ca unul singur, nici unul nefiind în afara celuilalt, și fiecare îl naște pe celălalt în și prin el însuși, iar nașterea dăinuiește din vecii vecilor.

Aș vrea să-l previn aici pe cititor, să înțeleagă bine nașterea divină. Să nu crezi că un spirit stă alături de alt spirit cum stau stelele pe cer, una lîngă alta; ci ele sînt toate șapte unul într-altul, ca un singur spirit, așa cum poți observa la orice om. El are felurite gînduri din

pricina acțiunii celor șapte spirite dumnezeiești care stăpînesc trupul omenesc; dar tu trebuie să-ți spui fără a te crede smintit, că fiecare mădular în întreg trupul are și puterea celuiilalt.

Dar în orice calitate trezești spiritul și-l faci să califice, după aceeași calitate se ridică și gîndurile sau ideile și cîrmuiesc sufletul. Dacă trezești spiritul în calitatea arzătoare, în foc, atunci deschizi în tine izvorul miniei tari și amare; căci pe dată ce focul se aprinde, ceea ce se întîmplă în tărie și înverșunare, aceasta din urmă izvorăște în fulger. Cînd te ridici în trupul tău împotriva a ceva, împotriva dragostei sau a miniei, sau împotriva a orice altceva, a cărui calitate tu o aprinzi, ea arde în întreg spiritul tău truesc; în fulger însă nu se va trezi decît același spirit originar. Căci dacă privești ceva ce nu-ți place, ceva ce-ți repugnă, ridici izvorul inimii ca și cînd ai lua o piatră și ai lovi cu ea într-un fier înroșit; și dacă scînteia ajunge la inimă, focul se aprinde. La început va licări ușor, dar dacă ridici mai tare izvorul inimii, va fi ca și cînd ai sufla în foc, și se vor ivi flăcări. Atunci va fi timpul să-l stingi; altminteri, focul devine prea mare, se întinde, arde și mistuie, pricinuind pagubă aproapei lui.

Și acum vei spune: cum poți stinge focul, odată aprins? Ascultă: tu ai în tine izvorul de apă dulce; toarnă-l în foc, și se stinge. Dacă-l lași să ardă, el va mistui seva din tine în toate cele șapte spirite originare, încît te vei usca. Dacă se întîmplă aceasta, vei fi o slugă supusă iadului și vei arde în flăcările lui, în vecii vecilor.

Dar dacă privești ceva ce-ți place și trezești spiritul în inimă, aprinzi în inimă focul, care arde la început în apă dulce ca un jăratec. În timp ce licărește, o bucurie blîndă pătrunde în tine, fără să te consume; dar cînd inima ta se ridică mai mult și aprinde izvorul cel dulce, încît acesta se prefăce în flăcără, atunci aprinzi toate spiritele originare, focul ajunge la gură și la mîini și trupul întreg arde.

Acest foc este cel mai păgubitor și, de cînd lumea, a pricinuit cele mai mari stricăciuni, fiind-și cel mai greu de stins. Căci odată aprins, el arde în apa dulce ca și în fulgerul vieții, și trebuie stins prin amărăciune, care nu-i decît o apă sărăcăcioasă, ba mai curînd foc. De aceea o

mare tristețe va cuprinde sufletul celui ce lasă în trupul său să ardă focul în izvorul de apă dulce.

Vei ști însă că în conducerea sufletului tu ești propriul tău stăpîn; nici un foc nu se ridică în trupul tău sau în spiritul tău decît trezit de tine însuți. E adevărat că toate spiritele izvorăsc în tine și se ridică în tine, și, fără îndoială, nu toate sînt la fel de tari, ci unul are întotdeauna mai multă putere în tine decît altul. Căci dacă în fiecare om conducerea spiritelor ar fi asemenea, atunci am avea toți o singură voință și o singură înfățișare; dar toate șapte sînt în puterea spiritului tău intrupat, care păstrează unitatea ființei și care spirit se cheamă s u f l e t . „[El are în sine primul principiu, spiritul sufletelor pe cel de-al doilea, iar spiritul astral din elemente pe cel de-al treilea, adică această lume]“.

Dacă într-un spirit originar se ridică focul, el nu rămîne ascuns sufletului: acesta poate trezi deîndată celelalte spirite originare care sînt potrivnice focului aprins, și-l pot stinge. Dacă focul devine însă prea mare, sufletul are temnița lui în care poate închide spiritul aprins, anume calitatea cea tare, aspră, iar celelalte spirite vor împlini rolul de temniceri pînă cînd mînia trece și focul se stinge.

I a s e a m a ! Cînd un spirit originar te împinge prea tare spre un lucru care este împotriva legilor naturii, să-ți muți privirea în altă parte. Dacă aceasta nu te ajută, ia spiritul și aruncă-l în temniță. Asta înseamnă să-ți întorci inima de la plăcerea lumească și de la bogăția acestei lumi, și să te gîndești că ziua de azi ar putea fi cea de pe urmă a trupului tău; întoarce-ți fața de la ghiftuire și îmbuibare, cheamă-l pe Dumnezeu și te dăruie lui. — Dacă faci astfel, lumea te va batjocori și vei fi nebulul ei. Să porți această cruce cu răbdare și să nu dai drumul spiritului întemnițat; crede cu tărie în Dumnezeu, care îți pune cununa bucuriei divine.

Dacă-ți scapă cumva spiritul din temniță, închide-l din nou. Această grijă să n-o pierzi din vedere cît vei trăi. De-ai dobîndi și numai atît, că el nu-ți va aprinde izvorul inimii și sufletul nu-ți va deveni o uscătură pentru foc, că fiecare izvor își va avea seva lui cînd vei pleca de aici, și încă e mult: în ziua judecării focul aprins nu te va vătăma, și spiritele sevei tale nu te vor înrobi, ci,

după această înfricoșată durere, vei fi, la înviere, un înger biruitor al Domnului.

Iar acum, ai putea întreba: există oare și în Dumnezeu dezbinare între spiritele divine? Nu. Chiar dacă eu le arăt aici nașterea atât de severă, încît fiecare cititor poate înțelege marea severitate a lui Dumnezeu, nu înseamnă că între ele ar exista discordie. Căci nașterea cea mai interioară, cea mai adîncă, în miez și în sîmbure, n-o poate sesiza nici o creatură în trup, ci un fulger unde se naște spiritul ascuns. Căci acesta se naște chiar în acest fel și această forță.

Dar mie mi se deschid porțile sufletului, încît pot să văd și să recunosc; altfel mi-ar rămîne totul ascuns pînă la ziua învierii din morți, așa cum ascuns a fost tuturor oamenilor de la începutul lumii; eu însă mă plec voinței Domnului.

În Dumnezeu toate spiritele biruie ca unul singur, și fiecare spirit îl domolește și îndrăgește mereu pe celălalt, și totul nu e decît desfătare și bucurie curată. Dar nașterea lor severă, care se întîmplă pe ascuns, trebuie să fie așa; căci viața și intelectul și toată știința sînt astfel născute, pentru că este o naștere perpetuă și niciodată nu este altfel.

Să nu crezi cumva că acolo în cer există un trup născut în felul acesta și pe care îl numim înainte de toate Dumnezeu; nu. Ci întreaga putere divină care este cerul însuși și cerul tuturor cerurilor, se naște în acest fel și se cheamă Dumnezeu-Tatăl, din care s-au născut toți îngerii și care trăiesc în puterea lui; tot astfel se naște neconținut și pururea spiritul tuturor îngerilor în trupul lor, precum și spiritul tuturor oamenilor. Fiindcă această lume ține de trupul Tatălui, ca și cerul; dar spiritele au fost aprinse în spațiul acestei lumi de regele Lucifer în răzvrătirea sa, încît totul în această lume este lîncezit și mort: de aceea noi bieții oameni sîntem orbiți și trăim în mare primejdie.

Dar tu să nu crezi care cumva că lumina cerească s-a stins de tot în lumea aceasta, în spiritele originare ale Domnului. Nu! este doar o întunecime pe care cu ochii noștri stricați nu o putem răzbate. Dar îndată ce Dumnezeu înlătură întunecimea care plutește în fața luminii, ochii tăi se deschid; și astfel, de pe locul în care te afli

vezi și tu sublima față a lui Dumnezeu și întreaga poartă cerească. Dar să nu-ți ridici ochii mai întâi spre cer; căci stă scris: *Cu vîntul este aproape de tine, chiar pe buze și în inimă. (5-Moise, 30, 40; Romani, 10, 8)* Dumnezeu ți-e atît de aproape, încît Sfînta Treime se naște și în inima ta, în cele trei persoane ale ei, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh.

Cînd scriu aici despre centru sau despre mijloc, sau că izvorul nașterii divine este la mijloc, nu înseamnă că în cer ar exista un anume loc sau un anume corp din care ar purcede focul vieții divine sau ar porni cele șapte spirite dumnezeiești în tot adîncul Tatălui; ci eu grăiesc în felul trupestc, ori îngeresc, ori omenesc, din cauza nepriceperii cititorului, după felul și modul cum au fost zămislite făpturile îngerești și cum este pretutindeni în Dumnezeu.

Căci tu nu ești în stare să recunoști un singur loc, nici în cer, nici în lumea aceasta, în care nașterea divină să nu fie astfel, fie în înger, fie într-un om sfînt, fie în afara lor. Cînd e dojenit un spirit originar în puterea divină, oriunde i-ar fi locul, numai în diavolul nu, și nici în omul blestemat și făr-de Dumnezeu, de față e și izvorul nașterii divine, prezente sînt toate cele șapte spirite originare dumnezeiești ca și cînd ai închide un cerc larg și ai avea în el întreaga divinitate ca născută într-o singură creatură, deci și în întregul adînc al Tatălui, în toate direcțiile și în toate lucrurile.

Și, în acest fel, Dumnezeu este unul atotputernic, atotștiutor, atotvăzător, atotauditor, care miroase tot, gustă tot, simte tot și care există pretutindeni, pătrunzînd în inima și rărunchii făpturilor sale. Și în acest fel, cerul și pămîntul sînt ale lui, și tot în acest fel toți diavolii împreună cu oamenii fără Dumnezeu trebuie să-i fie în veșnică robie și veșnic să sufere pedeapsa în salnitrul din locul lor, pe care l-au pervertit și l-au aprins, și să-ndure pe veci disprețul și rușinea.

Dimpotrivă, întreaga față frumoasă a lui Dumnezeu, cu toți sfinții îngeri, va lumina peste ei, pe sub ei și pe toate părțile pe lîngă ei, cu toată strălucirea și măreția, și toți sfinții îngeri și sfinții oameni vor birui în veci pe deasupra lor, pe sub ei și de jur împrejurul lor; și de mare bucurie și din cerească dragoste și desfătare vor înălța

cîntece pentru sfințenia lui Dumnezeu, pentru cetele îngerești și fericitele roade ale cerului; iar cîntecele vor porni pe multiple voci, după calitatea celor șapte spirite dumnezeiești.

În schimb, diavolii și toți nelegiuții vor fi azvîrliti în fundul iadului, unde duhoarea și focul se amestecă cu frigul și amărăciunea într-un clocot veșnic al trupurilor, după felul în care spiritele aprinse ale lui Dumnezeu ard veșnic în toate locurile lor. Da, dacă diavolul și ortacii lui ar putea fi închiși într-o văgăună unde mînia lui Dumnezeu să nu-i atingă, încă ar fi mulțumiți, și poate n-ar mai îndura disprețul și rușinea veșnică.

Dar aici nu există scăpare; chinul devine din ce în ce mai mare, și cu cît vaielele se înalță mai mult, cu atît vilvătăile iadului se aprind mai tare și grozăvia crește; ei zac în fundul iadului ca osemintele morților, ca oile pîrlite în foc; duhoarea și spaima îi rod și nu pot ridica privirea de rușine, căci văd în jurul lor numai judecata aspră și deasupra lor, în toate părțile, veșnica bucurie. „[Nu că le-ar sesiza ori le-ar vedea, dar au cunoștință de ele în centrul lor]“.

Acolo e vai și amar, plîsete și deznădejde; pentru ei nu există decît fulgere și trăznete, căci așa se nasc spiritele aprinse de Dumnezeu. Prima, tăria (sau învîrtoșarea) dă naștere calității tari, aspre, reci și înțepătoare; cea de-a doua, dulceața, este uscată ca un tăciune aprins în care nimic din seva lemnului nu mai există; arde de sete și tînjește după o picătură de rouă; cea de-a treia, amăreală, pornește ca o molimă înverșunată și e mai amară decît fierea; cea de-a patra, flacăra, arde furioasă ca pucioasa; a cincea, dragostea, este o repulsie, sunetul este doar o bumnitură⁵⁰ asemenea trăsnetului, iar sălașul celui de-al șaptelea trup, o casă a tristeții. Hrana ei este groaza, și crește din răutatea oricărei calități. Ah! veșnicie în care timpul se pierde în nimic; un alt rege șade pe scaunul de judecată, o judecată fără sfîrșit.

O, voi frumuseți și voluptăți ale acestei lumi! O, bogăție și mîndră strălucire, o, putere și iar putere! Judecata-ți nedreaptă, mîndria fără margini și desfriul, toate s-au mistuit grămadă în flăcările iadului. Înfruptă-te, bea și te sulemenește, tu frumoasă zeiță, ajunsă tîrfa și stăpîna iadului, spre veșnică ocară și rușine.

CAPITOLUL XI

DESPRE CEL DE-AL ȘAPTELEA SPIRIT ORIGINAR ÎN PUTEREA DIVINĂ

Cel de-al șaptelea spirit al lui Dumnezeu în puterea divină este trupul, care se naște din celelalte șase spirite din care sînt făcute toate figurile cerești și din care se formează și se plămădește totul, și se-nalță toată frumusețea și bucuria. El este spiritul autentic al naturii, ba chiar natura însăși, în care stă comprehensiunea și înăuntrul căreia sînt alcătuite toate creaturile, atît în cer cît și pe pămînt; ba chiar cerul e făcut în ea, și caracterul natural al Dumnezeului întreg se sprijină pe acest spirit. Dacă acest spirit nu ar fi, n-ar exista nici înger, nici om, iar Dumnezeu ar fi o ființă de nepătruns, constînd din forțe de nepătruns.

Se pune întrebarea: cum este această formă? Dacă ești un spirit rațional mercurian, care pătrunde în toate cele șapte spirite divine, le constată și le cercetează modul lor de-a fi, vei înțelege, la explicarea acestui al șaptelea spirit, acțiunea și ființa întregii divinități și o vei cuprinde în cuget. Dar dacă nu înțelegi nimic din acest spirit, lasă cartea de față în pace, și nu lua în seamă nici răceala nici căldura din ea; căci ești prea tare prins în Saturn și nu ești filosof în această lume. Renunță la judecata-ți proprie, așa cum sincer te-am prevenit, ori vei primi o rea plată; așteaptă viața viitoare, cînd porțile cerului se vor deschide, și vei pricepe și tu.

Observă adîncul! Trebuie să îmbrățișez aici întregul trup divin, prinzîndu-l la mijloc de inimă, și să-mi deslușesc cum întregul trup devine natură; vei vedea atunci și tu cauza supremă, cum cele șapte spirite divine se nasc mereu unul din altul și cum divinitatea n-are nici început, nici sfîrșit. De aceea bucură-te în sufletul

tău și soarbe plăcerea veșnicei împărății a bucuriei cerești, a desfătării divine și a bucuriilor fizice care nu vor avea sfârșit în vecii vecilor.

I a s e a m a ! Cînd fulgerul se ridică din centru, nașterea divină se află în plină acțiune; în Dumnezeu așa este, neînterupt și veșnic, dar în noi, oamenii, sărmani copii ai cărnii, nu. În această viață, biruitoarea naștere divină ține în noi, oamenii, doar atît cît ține fulgerul; de aceea, cunoașterea noastră este fragmentară, pe cînd în Dumnezeu fulgerul e veșnic și neschimbat.

Iată, cele șapte spirite divine se nasc toate deodată; nici unul nu e primul, nici unul nu e ultimul, dar să te uiți bine la sîmbure, să vezi cum se produce nașterea divină — altminteri nu înțelegi, pentru că ființele create nu pot pătrunde toate cele șapte spirite unul într-altul deodată, ci le privesc atent, și, dacă un spirit e dojenit, le dojenește și el pe toate celelalte, și nașterea e în plină desfășurare. De aceea, ea are în om un început, dar în Dumnezeu nu, de aceea și eu trebuie să scriu în felul făpturilor create, altfel nu înțelegi nimic.

Iată, cele șapte spirite ar fi, fără fulger, o vale întune-coasă; dar cînd fulgerul se înalță între calitatea aspră și cea amară, în căldură, el devine în apa dulce strălucitor, în flacăra dogoritoare amar, vioi și biruitor în calitatea aspră, uscat, consistent și luminos.

Aceste patru spirite se mișcă în fulger, pentru că în el, toate patru recapătă viață; și toate patru se înalță în fulger ca și cînd viața s-ar înălța, iar puterea lor în fulger este iubirea, care este cel de-al cincelea spirit. Aceeași forță unduiește în fulger ca o dezmiardare, ca și cînd un spirit mort ar învia și ar fi pus deodată în mare lumină.

În această fierbere, o forță o agită pe alta; mai întîi lovește cea aspră, și, prin lovire, căldura produce un sunet deschis, forța amară îl descompune în părți și apa îl potolește: este cel de-al șaselea spirit.

Ca o muzică dulce urcă sunetul în cele cinci spirite, și așa rămîne, căci calitatea aspră îl usucă. În sunetul care a ieșit, și care se menține uscat, există forța celor șase spirite originare; ea este egală cu sămînța celorlalte șase spirite care au încorporat-o aci împreună, făcînd din ea un spirit care are calitatea tuturor spiritelor; și acesta

este cel de-al șaptelea spirit al lui Dumnezeu în puterea divină.

Acest spirit își păstrează culoarea sa de albastru cerului, căci e născut din toate cele șase spirite; cînd fulgerul, care stă în inima căldurii, luminează pe cele șase pentru ca ele să se înalțe în fulger și să dea naștere celui de-al șaptelea, se înalță și fulgerul din nașterea celor șase în nașterea celui de-al șaptelea.

Cum însă cel de-al șaptelea nu are în sine o calitate deosebită, fulgerul nu poate deveni mai luminos în acest al șaptelea spirit, ci adoptă de la el caracterul corporal al tuturor celor șapte, rămînînd la mijloc între ele și fiind născut de toate cele șapte.

Cele șapte spirite sînt tatăl luminii, iar lumina este fiul lor, pe care-l nasc neconținut din vecii vecilor; lumina luminează în veci cele șapte spirite, dîndu-le vioiciune și bucurie, căci ele își iau toate zborul și viața în puterea luminii. În schimb, toate nasc lumina și toate sînt în același timp tatăl luminii, dar lumina nu naște nici un spirit, ci le face pe toate vesele și vioaie, ca ele să stea mereu în naștere.

Iată, vreau să-ți arăt încă o dată, poate vei pricepe, pentru ca această înaltă lucrare să nu fie trudă zadarnică și fără de folos.

Calitatea aspră este primul spirit care contractă și usucă totul; calitatea dulce este al doilea spirit, care potolește și calmează. Cel de-al treilea este spiritul amar, care naște din cel de-al patrulea și din primul, cînd cel de-al treilea se freacă furios în cel aspru, aprinzînd focul în care se înalță înverșunarea. În această înverșunare, spiritul amar ajunge independent, și în calitatea dulce devine blînd; în cea aspră material, continuînd să existe cu cel de-al patrulea.

Fulgerul se ridică în puterea acestora patru în căldură, și urcă în apa dulce originară; calitatea amară îl face să biruie, iar cea aspră îl face strălucitor, uscat și corporal, pe cînd cea dulce îl face blînd, luînd în ea prima lui strălucire; aci rămîne fulgerul sau lumina în centru ca o inimă. Cînd această lumină care stă la mijloc luminează în cele patru spirite, puterile acestora urcă în lumină și ele devin agere, pline de viață, și îndrăgesc lumina, adică o prind în ele, devin însărcinate cu ea; acest nou spirit

prins înlăuntru este iubirea vieții, adică cel de-al cincilea spirit.

Cînd puterile au prins iubirea, ele califică pentru bucurii mai mari, căci se văd una pe alta în lumină și se ațîță una pe alta, pînă se înalță sunetul; spiritul tare bumnește, cel dulce îmblînzește bumnetul, cel amar îl separă după felul calității, cel de-al patrulea creează sunetul, al cincilea naște bucuria, și aceste sunete, laolaltă întrupate fac tonul sau al șaselea spirit.

În acest ton se înalță puterea tuturor celor șase spirite, devenind un trup comprehensibil, ca să vorbim în feiul îngeresc, și rămînînd în puterea celorlalte șase spirite și în lumină; acesta este trupul naturii în care se formează toate creaturile cerești, toate vietățile și plantele.

Sfintele Porți. Ele sînt lumina care există în centrul celor șapte spirite și în care se află viața acestora, — prin care toate cele șapte triumfă și se bucură, și în care se înalță imperiul ceresc al bucuriei, pe care-l nasc toate cele șapte spirite și care este fiul acestora, iar ele sînt tatăl lui, și care nasc lumina, iar lumina naște în ele viața și lumina este inima celor șapte spirite, iar această lumină este adevăratul Fiu al lui Dumnezeu pe care noi creștinii îl adorăm și îl cinstim ca pe cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi.

Iar cele șapte spirite ale lui Dumnezeu sînt, toate împreună, Dumnezeu Tatăl, căci nu există nici un spirit în afara celui alt, ci ele nasc toate șapte unul din altul, în-cît dacă unul din ele n-ar fi, n-ar fi nici celălalt. Lumina, însă este cea de-a doua persoană, căci se naște mereu din cele șapte spirite, iar cele șapte spirite se înalță mereu în lumină, și puterile lor pleacă din strălucirea luminii în cel de-al șaptelea spirit al naturii, formînd și alcătuiind totul, și această ieșire în lumină este Duhul Sfînt.

Fulgerul sau tulpina, sau inima, care se naște în puteri, rămîne la mijloc și este Fiul, iar strălucirea în toată puterea pleacă de la Tatăl și Fiul în toate puterile Tatălui, formînd și alcătuiind totul în cel de-al șaptelea spirit al naturii, după puterea și acțiunea celor șapte spirite și după diferențierea și impulsul lor. Iar acesta este adevăratul Duh Sfînt, pe care noi, creștinii, îl cinstim și-l adorăm ca cea de-a treia persoană în Dumnezeire.

Iată, deci, orbule, fie că ești evreu, turc ori păgîn, că în divinitate există trei persoane, și tu nu poți tăgădui, întrucît trăiești și exiști în aceste trei persoane, îți ai viața de la ele și în ele, și, la Judecata de Apoi vei învia din morți în puterea acestor trei persoane, și vei trăi în veci.

Dacă vei fi trăit în această lume după legea naturii și cu sfințenie, și nu vei fi stins prin răzvrătire în cele șapte spirite originare luminosul fulger în care e Fiul lui Dumnezeu, care te învață știința naturii, vei trăi cu toți creștinii în veșnică bucurie.

„[Legile naturii sînt rînduiala divină din inima naturii; cel ce poate trăi acolo, n-are nevoie de alte legi, pentru că împlinește voia lui Dumnezeu]“.

Căci în necredința ta nu e nimic; ea nu poate șterge adevărul lui Dumnezeu; credința însă face să crească spiritul nădejzii și dovedește că sîntem copiii lui Dumnezeu. Credința se naște în fulger și se luptă cu Dumnezeu pînă ce el biruie.

Tu ne judeci pe noi, și te judeci pe tine, aprinzîndu-ți în minie spiritul fanatic care-ți stinge lumina; ai crescut pe un arbore dulce și învingi influențele rele, trăind cu sfințenie și după legea naturii, care-ți arată ceea ce este drept.

Dar dacă n-ai crescut dintr-o ramură a miniei „[vom înțelege din sămînța nelegiuită fără Dumnezeu, din care adesea crește un scaiete, deși de multe ori găsim crengi uscate chiar la arborii buni]“ și ești orb, cine să te smulgă din iubirea lui Dumnezeu, în care te-ai născut și în care trăiești, dacă dorești din toată inima ta să fie astfel pînă la sfîrșit? Cine să te despartă de Dumnezeul în care ai trăit pînă acum?

Ceea ce pe ogorul tău ai semănat, va crește, fie grîu, fie secară, orz ori legume, ghimpi ori mărăcini, și de care focul de pe urmă nu se va învrednici și nici ele nu vor arde; căci Dumnezeu nu duce la pieire propria lui sămînță, ci o înzdrăveneste să poarte rodul în viața cea veșnică.

Dat fiind că totul trăiește și există în Dumnezeu, de ce se fălește buruiana în fața grîului? Crezi că Dumnezeu este atît de fătarnic, să țină seama de persoana ori

numele cuiva? Cine a fost tatăl nostru al tuturor? N-a fost Adam? Când fiul său Cain s-a înrăit în fața lui Dumnezeu, de ce tatăl său Adam nu i-a venit într-ajutor? Pentru că stă scris: cine păcătuiește, să fie pedepsit (*Ezechiel*, 18, 4, 20). Dacă nu și-ar fi stins propria-i lumină, cine l-ar fi despărțit pe Cain de dragostea Domnului?

Tot astfel și tu: te fălești a fi creștin și cunoști lumina; de ce nu-ți sfințești viața? Crezi că numele de creștin te face sfânt? Așteaptă și vei vedea cum mulți evrei, turci și păgini îți vor lua înaintea și vor intra în împărăția cerurilor, căci și-au împodobit lămpile.

Ce avantaje ori foloase au creștinii?

Multe, pentru că ei cunosc drumul vieții și știu cum să se ridice din cădere; dar dacă vreunul vrea să rămână în stricăciune, el e aruncat în adâncuri să putrezească împreună cu toți cei fără de lege. De aceea, vezi bine ce faci, cine ești; căci îi judeci pe alții și tu însuți ești orb. Ci spiritul îți spune: nu ți-e îngăduit să judeci pe altul, căci el poate fi mai bun decât tine. N-avem oare toți un trup și nu e viața noastră în Dumnezeu, fie în dragoste fie în minie? Căci ce seminii vei culege!

Dumnezeu nu poartă nici o vină dacă te vei pierde, pentru că legea și dreptatea sînt scrise în natură, și tu porți în inima ta aceeași carte. Ști bine că trebuie să arăți dragoste față de aproapele, și ști bine că n-ai voie să-ți faci de rușine ori să-ți pătezi viața, adică trupul ori sufletul.

Într-adevăr, aci e sîmburele și dragostea lui Dumnezeu; căci el nu se uită nici la numele nici la rangul cuiva. Dar cel ce se leagănă în dragostea Domnului, se leagănă în lumină, și lumina este inima lui Dumnezeu. Și, pe cel ce stă în inima lui Dumnezeu, cine-l poate scoate? Nimeni, căci el se naște în Dumnezeu.

O, tu, lume oarbă și pe jumătate moartă, renunță la injurii și defăimare, iar tu, evreu, turc ori păgîn orb, lasă clevetirea și dă ascultare Domnului, purifică-ți ființa în lumină și vei vedea cum te salvezi din stricăciune și din focul iadului, și cum vei birui cu Dumnezeu și vei trăi cu el în veci.

Într-adevăr, există un singur Dumnezeu și nu se vede, dar de vei îndepărta pînza ce-ți acoperă ochii îl vei vedea și-l vei recunoaște, după cum vei vedea și vei recunoaște și pe frații tăi, toți, fie ei creștini, evrei, turci ori păgîni. Sau crezi cumva că Dumnezeu este numai al creștinilor? Dar știut este că și păgînii trăiesc în Dumnezeu; cel bun și drept îi este drag și plăcut (*Apost.*, 10, 35). Ce ai știut tu, care ești creștin, de felul în care Dumnezeu vrea să te izbăvească de cel Rău? Ce dragoste ori slăbiciune a avut el pentru tine, să îngăduie ca Fiul său să devină om pentru a mîntui specia omenească? Este el numai stăpînul tău? Nu stă oare scris: El este mîngîierea tuturor păgînilor? *Hagai*, 2, 8.

Ascultă: printr-un singur om a venit păcatul în lume, și printr-unul singur a trecut în toți! (*Romani.*, 5,18). Și printr-unul singur a venit mîntuirea lumii, și printr-unul singur a trecut în toți. Ce poate știința cuiva? Nici tu n-ai știut ce voia Dumnezeu cu tine, căci erai mort în păcat.

Așa cum păcatul stăpînește fără deosebire printr-unul singur peste toți, tot astfel mila și izbăvirea s-apleacă printr-unul singur peste toți. Păgînii, evreii și turcii au căzut în orbire, dar se află și ei într-o naștere temătoare, căutînd tihna și îndurarea, nu însă în scopul potrivit; dar Dumnezeu e pretutindeni și vede în fundul inimii. Și dacă în nașterea lor temătoare se aprinde în ei lumina, cine ești tu să-i judeci?

Iată, orbule, îți voi arăta: ieși pe cîmpie și vei vedea felurite buruieni și flori, unele amare, altele acrișoare, dulci sau usturătoare; albe, galbene, roșii, albastre, verzi și așa mai departe. Nu cresc ele toate din pămînt? Nu sînt aproape unele de altele? Se invidiază ele una pe alta din pricina formei lor frumoase? Și dacă vreuna din ele se înalță prea sus și se usucă pentru că nu are destulă sevă, cu ce o poate ajuta pămîntul care-i dă aceeași hrană ca și celorlalte? Dar dacă dedesubt cresc mărăcini și gospodarul vine cu coasa, el taie și aruncă totul pe foc, dar pe unele din flori le pune cu grijă deoparte.

Tot astfel și cu oamenii: nu toți au aceleași haruri și îndemînări; unii sînt mai puțin luminoși în Dumnezeu

decît alții, dar fiindcă în sufletul lor nu-i uscăciune, nu li se poate reproșa nimic; dimpotrivă, cei cu sufletul uscat nu mai sînt buni decît de ars pe foc.

Și dacă turcii sînt de calitatea aspră, iar păgînii de cea amară, ce te privește pe tine? Dacă lumina strălucește în calitatea aspră sau în cea amară, ea tot luminează. Tu însă ești născut în fierbințeală, unde lumina se înalță din apa dulce originară; ia seama să nu te pîrjolești, căci te poți stinge.

Tu zici: Este oare drept ca păgînii, evreii și turcii să persiste în orbirea lor? Nu, zic eu. Dar cum poate să vadă cel care n-are ochi? Ce înțelege bietul profan din zarva pe care o fac clericii în beția lor? În simplitatea lui, el trece făcîndu-și cruci cu teamă.

Tu zici: Oare Dumnezeu i-a orbit pe turci, evrei și păgîni? Nu; ci cînd Dumnezeu le-a aprins lumina, ei au trăit după placul inimii, au huzurit, și n-au lăsat spiritul să-i îndrume. Și astfel li s-a stins lumina de afară. Dar ea nu s-a stins cu totul, ca să nu mai poată renaște în om, căci omul vine din Dumnezeu și trăiește în Dumnezeu, fie în dragoste, fie în mînie.

Dacă omul are dorințe, să nu se lase stăpînit de ele, căci le va naște mereu ca muierea mereu însărcinată. Dar fiindcă nu luminează decît lumina de afară, el nu-și cunoaște fiul pe care l-a născut; cînd însă lumina va răsări în Ziua de Apoi, îl va vedea.

Iată, îți spun o taină: a venit timpul ca mirele să-și încunune mireasa; ghicește, unde e cununa? Spre miază-noapte, căci în centrul calității aspre strălucește lumina. Dar dincotro vine mirele? De la mijloc, unde căldura naște lumina și merge spre miază-noapte în calitatea aspră, unde lumina devine clară. Ce fac cei dinspre miază-zi? Ei au adormit în căldură, dar furtuna îi va trezi, și mulți dintre ei se vor îngrozi de moarte. Ce fac cei dinspre apus? Calitatea lor amară se va freca de celelalte, dar cînd ei vor gusta din apa dulce, spiritul lor se va îmblîzi. Ce fac cei dinspre răsărit? Tu ai fost dintru început o mireasă mîndră și dintru început ți s-a oferit cununa, dar te-ai crezut prea frumoasă, și trăiești cu alții.

Despre natura, influența și însușirea divină și cerească

Dacă vrei să știi ce fel de natură este în cer sau ce fel de natură au în ei sfinții îngeri, ce este propriu-zis natura sfântă, cerească și divină, observă circumstanțele celui de-al șaptelea spirit originar al lui Dumnezeu, după cum urmează.

Cel de-al șaptelea spirit originar al lui Dumnezeu este cel al naturii, căci îl nasc celelalte șase, iar el, când e născut, e ca o mamă a celor șapte care le cuprinde pe cele șase și pe care le naște neîntrerupt, căci ființa trupească și naturală stă în cel de al șaptelea.

I a a m i n t e l a s e n s .

Cele șase se înalță în plină naștere, după puterea și felul fiecăruia din ele, iar când s-au ridicat, ele și-au îngrămădit puterile unul într-altul, și tăria le usucă, devenind ca o ființă întreagă. Această uscare trupească, materială, o numesc eu în această carte salnitrul divin.

„[Prin cuvîntul *salnitr*, se va înțelege în această carte ceea ce din veșnicul centru al naturii, cel de-al doilea principiu extrage încă viu din primul, întocmai ca lumina din foc, concepute ca două spirite, primul ca unul fierbinte, al doilea ca unul gazos, dat fiind că în viața aeriană rezidă adevărata creștere, iar în viața focului se află cauza calității].“

„[Așadar, dacă stă scris: Îngerii sînt creați din Dumnezeu — trebuie înțeles din natura veșnică a lui Dumnezeu, în care se înțeleg șapte înfățișări, dar nu se înțelege natura sfântă, dumnezeiască în foc, ci în lumină. Iar focul ne dă misterul naturii veșnice și chiar al divinității, fiindcă înțelegem două principii, două izvoare, unul fierbinte, furios, aspru, amar, temător, mistuitor în izvorul focului; apoi, din foc lumina care sălășluiește în foc, dar nu e atacată de acesta, și are alt izvor decît blîndețea, în care există o dorință a dragostei, întrucît prin dorința dragostei se înțelege o altă voință decît cea pe care o are focul].“

„[Căci focul vrea să mistuie totul și se înalță în izvor, și blîndețea luminii își făurește ființarea⁵¹ după cum în lumina veșnică creează spiritul apelor pentru

viața veșnică, iar în al treilea principiu al acestei lumi aduce apa în starea originală a aerului]“.

„[Așadar, cititorul acestei cărți trebuie să înțeleagă cele trei principii și nașteri, ca pe unul din starea primară a naturii veșnice, în veșnica voință și dorință a lui Dumnezeu, care dorință se mișcă în mare teamă pînă în cea de-a treia (naștere) spre foc, unde se naște lumina, realizînd libertatea eternă în afara naturii]“.

„[Pentru că înțelegem Sfînta Treime în lumina din afara naturii, în puterea luminii în libertate, ca pe un alt izvor fără ființă și totuși legat de natura focului, ca foc și lumină. Iar cel de-al treilea principiu al acestei lumi a fost născut și creat din primul. La care acestea nu e decît o introducere și care, prima dată, n-a fost înțeles îndeajuns de autor, deși ar părea limpede că nu totul poate fi cuprins, așa cum după ploaie o înverzise proaspătă schimbă privesc]“.

Căci înăuntru se află sămînta întregii divinități, fiind asemenea unei mame care primește sămînta și naște neconținut fructul după calitatea acesteia.

În această urcare a celor șase spirite suie la mijloc și mercuriul, tonul sau sunetul acestora, iar în cel de-al șaptelea, el stăruie ca într-o mamă; atunci naște cel de-al șaptelea spirit tot felul de fructe și culori după influențele celor șase.

Trebuie să ști însă că divinitatea nu stă locului, ci acționează fără întrerupere și se agită, se frămîntă ca într-o luptă continuă dar plăcută, ca două creaturi care, în mare dragoste se joacă luptîndu-se între ele, cedînd una alteia și ajutîndu-se, în trînta lor copilărească, să revină pe picioare.

Trebuie să înțelegi printr-o parabolă, ca și cum șapte persoane încep să cînte într-un joc drăgăstos, făcînd din lupta lor o adevărată petrecere, sorbind fiecare iubirea tuturor într-o zbenguială fericită și fără oprire.

Tot astfel este influența celor șase spirite ale lui Dumnezeu asupra celui de-al șaptelea: cînd unul cînd celălalt se avîntă mai puternic, și mereu se luptă cu dragoste între ele. Și cînd lumina se înalță și ea în această luptă, Duhul Sfînt pătrunde în puterea luminii din jocurile celor șase spirite, după care în cel de-al

șaptelea răsar tot felul de fructe ale vieții, tot felul de culori și de plante.

După tăria calității se formează și trupul fructului, precum și culorile; în această luptă sau întrecere se formează *divinitatea* într-o varietate infinită și de nepătruns a modului și chipului de alcătuire.

Căci cele șapte spirite sînt șapte izvoare principale; cînd mercuriul se ivește în ele, totul devine ager și activ, iar calitatea amară agită și separă, în vreme ce calitatea aspră seacă și usucă totul.

„[Natura și Trinitatea nu sînt una, ci se deosebesc, deși Trinitatea sălășluiește în natură; nepăsătoare, dar făcînd o legătură veșnică]“.

Ia aminte aici cum se formează lucrurile în natură, în cel de-al șaptelea spirit.

Apa dulce este începutul naturii, și calitatea aspră o contractă, încît devine naturală și comprehensibilă, ca să vorbim în graiul îngeresc.

Cînd este contractată, ea arată asemenea cerului albastru; cînd însă lumina sau fulgerul pătrund în ea, ea arată asemenea pietrei scumpe jasp⁵² sau, cum o numesc în limba mea, unei mări de sticlă în care bate Soarele și o face limpede și luminoasă.

Dar cînd calitatea amară răsare în ea, ea se divide și se formează ca și cînd ar trăi sau ca și cînd viața ar răsări în ea și ar lua o înfățișare verzuie asemenea unui fulger de aceeași culoare care, omenește vorbind, ar lua vederea cuiva.

Cînd însă căldura răsare în această figură verde, culoarea devine pe jumătate roșiatică, de parcă în fulgerul verde ar străluci un rubin.

Iar cînd lumina, care este Fiul lui Dumnezeu, strălucește în această natură-ocean, ea capătă culoarea ei galbenă alburie, care nu are seamăn în frumusețea ei, și cu această priveliște va trebui să aștepți pînă la viața de apoi. Căci acesta este adevăratul cer al naturii, care este din Dumnezeu și în care sălășluiesc sfinții îngeri, care la început din el au fost făcuți.

Iată, cînd mercuriul ori sunetul se înalță în acest cer al naturii, răsare acolo bucuria divină și îngerească, pentru că răsar forme, alcătuiți, culori și roade îngerești care înfloresc, cresc și ajung la desăvîrșire, în tot felul de arbori fructiferi, de arbuști și de plante încîntătoare la vedere, cu miros și gust desfătător.

Eu vorbesc aici cu limbă îngerească; dar tu să nu o înțelegi în sens pămîntesc, asemenea acestei lumi.

Cu mercuriul se petrece același lucru; să nu crezi că în divinitate sînt bumnituri, sunete sau fluierături, ca și cînd cineva ar avea o trîmbiță uriașă și ar sufla în ea cu toată puterea. O, nicidecum omule, inger pe jumătate mort; aceasta nu! Ci totul se învăluie în putere, căci ființa divină este veșnic în putere, iar sfinții îngeri cîntă și trîmbițează umplînd cerul cu cele mai sublime tonuri; căci, în cele din urmă, Dumnezeu i-a făcut din el însuși, pentru a mări și desăvîrși bucuria cerească.

O astfel de făptură a fost și Adam, cînd Dumnezeu l-a creat, înainte ca Eva să fie făcută din el; dar salnitru din Adam, ajuns în stricăciune, s-a luptat cu arborile vieții pînă ce a fost învins, și Adam a fost doborît, din care pricină a trecut în somnul morții. Și încă ar mai dormi, dacă mila Domnului nu i-ar fi venit într-ajutor și nu i-ar fi făcut o nevastă; dar despre aceasta, la locul potrivit.

Cum am arătat mai sus, acesta este frumosul și sfîntul cer, care există în întreaga divinitate, și care n-are nici început nici sfîrșit; și la care nici o făptură nu poate ajunge prin propriile-i simțuri.

Trebuie să ști însă că din orice loc al cerului și din orice parte a lui se arată cînd o calitate, cînd alta mai puternică, învingînd în acest joc divin cînd prima, cînd a doua, cînd a treia, a patra, a cincea, a șasea sau a șaptea calitate. Și astfel există o veșnică luptă și influență, un veșnic joc plin de iubire, în care divinitatea se arată mereu mai uimitoare, mai de neînțeles, mai de nepătruns, încît sfinții îngeri nu se pot bucura îndeajuns, nu se pot sătura îndeajuns de preumblări plăcute, de cîntecul de slavă *Te Deum laudamus*⁵³, de fiecare calitate dumnezeiască, de minunata înțelepciune și revelație divină, de frumusețea, de culorile, de roadele, de for-

mele și priverile încântătoare. Căci calitățile răsar neconținut și veșnic, și nu există la ele nici început, nici mijloc, nici sfârșit.

Și chiar dacă eu am scris aici despre modul cum totul devine, cum totul se formează și se întocmește și cum divinitatea se înalță, tu să nu crezi că urmează cumva vreo pauză sau stingere, pentru ca totul să reînceapă.

O, nu, dar sînt silit, din nepriceperea cititorului, să scriu din bucăți, cîrpăcind, pentru ca el să înțeleagă ceva și să se dumirească.

De asemenea, să nu crezi cumva că m-aș fi suit în cer și aș fi văzut toate acestea cu ochii trupului meu. O, nu! Ci ascultă, tu înger pe jumătate mort: eu sînt ca și tine și nu am în ființa mea pămîntească mai multă lumină decît tine; de aceea sînt și eu un păcătos și un muritor ca și tine, și trebuie să mă lupt și să mă bat cu diavolul zi de zi și ceas de ceas, căci el mă atacă mereu în natura mea stricată, în calitatea rea din carnea mea, așa cum există în toți oamenii, și, cînd îl birui eu pe el, cînd el pe mine, dar oricît de des m-ar învinge, nu mă doboară; și astfel viața noastră este un neconținut răzbel cu diavolul.

„[Această bătălie oferă cea mai înaltă cunună de erou, pînă cînd omul adamic căzut în stricăciune a amorfizat și diavolul își asigură o porțiță de intrare în sufletul lui. Dar sofistul nu vrea să înțeleagă acest lucru, pentru că el nu e născut din Dumnezeu, ci din carne și sînge; și fiindcă nașterea îi stă totuși deschisă în față, dar el nu vrea să intre — diavolul îl stăpînește. Căci Dumnezeu nu orbește pe nimeni]“.

Dacă diavolul mă lovește, trebuie să mă feresc, să mă trag înapoi, și forța divină mă ajută; atunci primește și el lovitura, și adesea pierde bătălia.

Cînd însă e biruit, poarta cerului se deschide în sufletul meu, și acesta vede ființa divină și cerească nu în afara trupului, ci în izvorul inimii, iar fulgerul se ridică în sensibilitatea creierului, unde stăpînește și speculează⁵⁴ spiritul.

Căci omul este plămădit din toate puterile dumnezeiești, din toate cele șapte spirite divine, întocmai ca

îngerii. Dar căzînd în stricăciune, nașterea divină nu izvorăște în el nici oricînd și nici oriunde. Și chiar dacă izvorăște în el, lumina cea înaltă nu va străluci curînd, și dacă strălucește, ea rămîne incomprehensibilă pentru natura decăzută din om. Căci Duhul Sfînt nu se lasă prins și ținut în trupul cel păcătos, ci se înalță ca fulgerul sau ca scînteia din piatra lovită.

Cînd însă fulgerul e prins în izvorul inimii, el urcă în cele șapte spirite originare la creier ca o auroră a dimineții, în care se află scopul și cunoașterea. Fiînd în aceeași lumină, spiritele se văd unul pe altul, se miros unul pe altul, se gustă unul pe altul, se aud unul pe altul, întocmai ca și cînd întreaga divinitate s-ar înălța în ele.

Aci vede spiritul pînă în adîncul divinității, căci în Dumnezeu, aproape sau departe sînt unul și același Dumnezeu despre care scriu în această carte, și care este atît în Trinitatea lui în trupul sufletelor sfînte, cît și în ceruri. Despre acest Dumnezeu iau eu cunoștință și despre nimic altceva eu nu vreau să știu despre nimeni altul; căci el dă siguranță spiritului meu, ca să cred neconținut în el și să mă încred în el.

Și chiar îngerul din cer de mi-ar spune-o eu tot n-aș crede, și cu atît mai puțin înțelege; căci mereu m-aș îndoi, chiar de-ar fi așa. Dar soarele însuși îmi răsare în spirit dîndu-mi certitudine și făcîndu-mă să văd eu însumi venirea și nașterea sfinților îngeri și a tuturor lucrurilor în ceruri și în această lume. Căci sufletul sfînt, deși creat, e spirit din Dumnezeu fiînd egal îngerilor; ba sufletul omului vede chiar mai adînc decît îngerii, căci ei nu văd decît strălucirea cerească, pe cînd sufletul vede și cerul și iadul, pentru că trăiește între amîndouă.

De aceea va fi mereu împins și silit a se lupta în fiecă zi și la fiecă oră cu diavolul, adică cu calitatea înverșunată a iadului, trăind în mare primejdie în această lume, din care pricină viața se cheamă o vale a plîngerii, plină de teamă, o continuă încordare, luptă și încăierare.

Dar trupul rece și pe jumătate mort nu înțelege întotdeauna această luptă a sufletelor; el nu știe ce se petrece cu el, dăr e trist și temător, umblînd de la un loc la altul și căutînd reținere sau pace. Și cînd ajunge

acolo nu găsește nimic, încît se vede cuprins de îndoială și necredință, de parcă Dumnezeu l-ar prigoni. Dar el nu pricepe lupta sufletului, nu pricepe cum acesta e cînd deasupra, cînd dedesubt, cînd învins, cînd învingător; nu pricepe violența bătăliilor dintre calitatea iadului și cea a cerului, nici focul pe care îl ațîță Satana și-l sting în-gerii, ceea ce dă de gîndit oricărui suflet curat.

Să știi că nu scriu toate acestea ca pe o istorie povestită de alții, ci însumi sînt silit să stau neîntrerupt în centrul bătăliei, pe care, ca orice om, adesea o pierd.

Dar de dragul și din pricina luptei crîncene și a conflictului dintre noi și diavol, mi s-a dat această revelație și impulsul puternic de a așterne pe hîrtie aceste lucruri.

Nu știu însă exact ce ar putea urma după aceasta; atîta doar că mi se vor arăta unele taine în adînc.

Căci atunci cînd fulgerul se înalță în centru, lumina lui străbate totul: el însă nu înțelege că ceea ce se-ntîmplă e ca în furtună: fulgeră o clipă și dispare totul.

Așa se petrece și cu sufletul cînd răzbate în luptă; el vede divinitatea ca o lumină fulgerătoare, pe care izvorul păcatului o acoperă îndată din nou, căci bătrînul Adam merge cu acest trup în pămînt și nu în Dumnezeu.

Scriu aceste lucruri nu spre lauda mea, ci pentru ca cititorul să știe în ce stă știința mea, să nu caute în mine pe altul care nu-mi seamănă, ci pe cel ce sînt eu, ca toți oamenii ce se luptă întru Domnul nostru Iisus Hristos pentru cununa bucuriei celei veșnice, trăind în nădejdea desăvîrșirii, al cărei început este ziua învierii care în curînd va să vie; ea se va zări destul de bine la înălțarea în fulger, în care se va arăta natura, ca și cînd s-ar crăpa de ziuă.

De aceea, ai grijă să nu fi găsit dormind somnul adînc al păcatelor; într-adevăr, cei înțelepți vor ține seamă, dar cei făr-de-Dumnezeu vor rămîne în păcatele lor. Ei zic: Ce-i cu nebunul? Cînd și-a încheiat el somnul? Ei au adormit în plăcerile trupului. Să le fie de bine! Ia seama și vezi ce fel de somn va fi acesta.

Și eu aș vrea să mă repauzez într-o odihnă dulce, numai de n-aș fi silit s-o fac; dar Dumnezeu care a

creat lumea, e pentru mine mult prea puternic; sînt lucrarea mîinilor sale și mă poate așeza unde dorește.

Și chiar de-ar fi s-ajung de rîsul lumii și al Satanei, nădejdea mea rămîne tot în Dumnezeu și în viața viitoare, în care vreau să mă încumet și să nu mă împotrivesc spiritului.

Amin!

CAPITOLUL XII

DESPRE NAȘTEREA ȘI VENIREA SFINȚILOR INGERI, PRECUM ȘI DESPRE DOMNIA, RÎNDUIALA ȘI BUCURIA LOR CEREASCĂ

„[Cuvîntul Domnului a cuprins spiritele originare și cuvîntul *fiat* (să fie) în voință: aceasta e crearea îngerilor]“.

Se pune întrebarea: Ce este un înger? Iată: cînd Dumnezeu a creat îngerii, el i-a făcut din cel de-al șaptelea spirit originar, care este natura sau cerul cel sfînt.

Cuvîntul a creat trebuie să-l înțelegi ca și cînd ai spune a strîns, a comprimat, a îndesat, așa cum a fost îndesat pămîntul, prin urmare ca și cum toată divinitatea s-ar mișca; așa contractă și strînge calitatea aspră sa nitrul naturii și-l usucă. Așa s-au făcut îngerii. Așa cum calitatea a existat în mișcarea ei în tot locul, tot astfel și îngerul.

Observă adîncul.

Există șapte spirite în Dumnezeu, care toate șapte s-au mișcat și lumina din ele s-a mișcat și ea. Iar spiritul, care pornește din cele șapte, s-a mișcat și el.

Și iată, creatorul a vrut să facă și trei oști îngerești după Trinitatea lui, nu depărtate între ele, ci una lingă alta, asemenea unui cerc. Ia seama acum: așa cum existau spiritele în fierberea ori înălțarea lor, tot astfel au devenit creaturile: în mijlocul fiecărei oști era inima care întruchipa fiecare oaste; din ea a ieșit principele îngeresc sau arhanghelul.

Așa cum Fiul lui Dumnezeu se naște în mijlocul celor șapte spirite divine, fiind viața acestor spirite și inima lor, tot astfel arhanghelul a fost creat în mijlocul oastei sale, din natură sau din cerul natural, din forța celor șapte spirite originare, fiind inima oastei îngerești

și avînd în el întreaga ei calitate, putere și tărie. El era și cel mai frumos dintre toți îngerii oastei.

Întocmai ca Fiul lui Dumnezeu, el este inima și viața și tăria tuturor celor șapte spirite, fiind totodată și căpetenia oastei sale.

Așa cum în puterea divină sînt șapte calități supreme, din care naște inima lui Dumnezeu, tot astfel au fost creați cîțiva arhangheli puternici, după fiecare calitate, în fiecare oaste, și care, alături de rege, sînt căpeteniile îngerilor. Numărul lor, eu nu-l cunosc.

Aici trebuie să știi că îngeri nu sînt toți de una și aceeași calitate și nici egali în putere unul cu altul; există bineînțeles în fiecare înger puterea celor șapte spirite, dar în fiecare din ei una din calități o domină pe celelalte; după această calitate este și el glorificat. Căci așa cum salnitrul în timpul creației a fost pretutindeni, tot astfel și îngerul a apărut pretutindeni, fiind numit și glorificat după calitatea cea mai tare din el.

Așa cum floarea de cîmp își primește fiecare culoare după calitatea ei, ba chiar și numele după calitatea ei, tot astfel și sfinții îngeri: unii, avînd calitatea aspră ca cea mai puternică, sînt de culoare brun-deschisă și cei mai aproape de frig.

Cînd lumina Fiului lui Dumnezeu îi învăluie cu strălucirea, ei apar în calitatea lor asemenea unui fulger de nuanță brună, dar foarte luminos; unii au calitatea apei și sînt de limpezimea sfîntului cer, iar cînd lumina îi cuprinde, apar ca o mare de cristal.

Alții, avînd calitatea amară în gradul cel mai înalt, sînt asemenea smaraldului care arată ca un fulger verde, iar în bătaia luminii apar ca granatul, aruncînd străluciri de un roșu-verzui, ca și cînd ar izvorî din ei viața.

Unii au calitatea căldurii care le domină pe celelalte și aceștia sînt cei mai luminoși, de o nuanță gălbuie-roșiatică, iar cînd sînt prinși în lumina divină arată ca fulgerul Fiului lui Dumnezeu. — Unii, în care calitatea dragostei e cea mai tare sînt ca o privire a bucuriei cerești, de o mare limpezime, iar cînd lumina îi învăluie devin de un albastru deschis, oferind o priveliște încîntătoare.

Alții au calitatea sunetului în gradul cel mai înalt; și aceștia sînt strălucitori și cînd lumina îi scaldă arată ca un fulger care ar vrea să se înalțe pretutîndeni.

Alții sînt ca un amestec al întregii naturi, iar cînd sînt acoperiți de lumină arată asemenea sfîntului cer, care e plămădit din toate spiritele.

Regele este însă inima tuturor calităților, avîndu-și locul în mijloc, ca o fîntînă, întocmai ca soarele între planete, fiind un rege al astrelor, o inimă a naturii în această lume. Tot așa de mare este și heruvimul sau căpetenia îngerească.

Și așa cum celelalte șase planete sînt, alături de soare, căpetenii de oști, dăruind voința lor soarelui, ca acesta să poată conduce și lucra în ele, tot astfel își dau toți îngerii voința lor regelui, iar arhanghelii sînt în divan alături de el.

Trebuie să știi însă că ei toți sînt o dragoste și o voință, și nici unul nu pizmuiește frumusețea și înfățișarea celuilalt; căci așa cum se iubesc spiritele în Dumnezeu tot astfel arhanghelii între ei. Și tot astfel laolaltă simt plăcerea și bucuria cerească și laolaltă gustă hrana divină, fără deosebire, precum și unul de la altul. Numai în culori și în tăria puterii există diferențiere în perfecțiune ori desăvîrșire nicidecum, pentru că fiecare dintre ei are în el din puterea tuturor spiritelor dumnezeiești, și cînd strălucirea Fiului lui Dumnezeu îi luminează, fiecare calitate îngerească se arată în culoarea ei.

Despre înfățișare și culori am vorbit puțin, dar sînt multe de spus și, din dorința de a fi cît mai scurt, renunț a le descrie. Căci, precum divinitatea se înalță la infinit, tot astfel mulțimea de culori și varietatea înfățișării între îngeri sînt de necuprins: nu-ți pot arăta în această lume o mai dreaptă pildă decît cîmpul înflorit în luna mai; dar și acesta rămîne un palid exemplu pămîntesc.

Despre bucuriile îngerești

Te vei întreba: Ce fac oare îngerii Domnului în ceruri, sau pentru ce ori în ce scop i-a creat Dumnezeu?

Voi s-ar cuveni să sesizați aceste lucruri, voi suflete avare și lacome, care în această lume umblați după ono-

ruri, glorie, putere, bani și avuție, și-i stoarceți săracului sudoarea și sîngele; voi care îi irosiți munca și vlaga și care vă credeți mai buni decît el; la ce v-o fi făcut Dumnezeu?

Intrebare: De ce a creat Dumnezeu arhanghelii și nu i-a făcut pe toți îngerii egali?

Iată! Dumnezeu este un Dumnezeu al rînduiei, al ordinei, precum este în sine însuși, adică în nașterea sa și-n înălțarea sa; așa este și rînduiala îngerilor.

Așa cum în fiecare înger există în primul rînd cele șapte calități prin care întreaga ființă divină este pusă în mișcare, și în care se arată la infinit, tot astfel aceste calități există din veșnicie pentru ca nașterea divină să fie și să continue a fi neschimbată în ordinea ei în vecii vecilor. Și precum în mijlocul celor șapte spirite divine e rînduit a se naște inima vieții din care se înalță bucuria cerească, tot astfel există rînduială și ordine în lumea îngerilor.

Arhanghelii sînt creați după spiritele lui Dumnezeu, iar heruvimul după inima lui Dumnezeu; așa cum lucrează ființa divină, tot astfel și îngerii, a căror calitate se înalță în ființa lui Dumnezeu, arătîndu-se în chip deosebit în lucrarea lui ca în înălțarea sunetului ori a acțiunii, a luptei sau bătăliei divine; căpetenia îngerească atașată cel mai strîns acelei calități începe hora cu oștile sale, în cîntece, în sunete și dansuri, în bucurie și sărbătoare.

Aceasta e muzica cerească pe care o cîntă atunci fiecare după vocea calității lui, iar căpetenia conduce hora cum conduce dirijorul corul discipolilor săi, și regele se bucură și jubilează cu îngerii lui în cinstea marelui Creator și întru înmulțirea bucuriilor cerești, căci pentru inima lui Dumnezeu aceasta e precum un joc sfînt și chiar de aceea au și fost creați îngerii, pentru bucuria și slava lui Dumnezeu.

Cînd muzica cerească a îngerilor se înalță, cresc în strălucirea cerească, în salnitrul divin tot felul de ierburi și plante, tot felul de figuri și culori, căci divinitatea se arată infinită și inexplorabilă în culori, în forme și bucurii.

Fiecare spirit original al divinității se arată mai cu seamă în urcarea și în lupta iubirii lui, ca și cînd ar fi

devenit primul; același arhanghel începe să-și cînte cereasca lui muzică cu îngerii ce-i aparțin după calitatea lui, înălțîndu-și vocile, sunetele, fluierile și toată arta cerească în spiritele lui Dumnezeu.

Cînd însă centrul răsare la mijloc, adică nașterea Fiului lui Dumnezeu se arată în chip deosebit, ca o biruință, atunci se înalță muzica și bucuriile celor trei regate îngerești, adică ale tuturor îngerilor întregii creații.

Ce mare bucurie poate fi, las la închipuirea fiecărui suflet, căci natura mea stricată n-o poate cuprinde și cu atît mai puțin descrie. Cu acest cîntec îl voi primi pe cititor în viața de apoi, cînd el însuși va fi în mijlocul hoarei și va da atunci crezare spiritului, văzînd cu ochii ceea ce aici nu înțelege.

Vei ști că spiritul n-a supt din piatră seacă, ci el vede și recunoaște fulgerul cînd se înalță în centru. De aceea privește din locul în care te afli și nu lua nimic în zeflema; altfel, Dumnezeu va găsi că îți bați joc și vei avea soarta regelui Lucifer.

Se pune acum întrebarea: Ce fac oare îngerii, cînd nu cîntă?

Iată: ceea ce face divinitatea, fac și ei; cînd spiritele Domnului nasc unul într-altul, ei se înalță unul într-altul plini de dragoste, se îmbrățișează, se sărută și gustă fructele cerești unul de la celălalt. În ce arome și miresme se înalță viața și veșnica înviorare vei citi de-a lungul acestei cărți. Tot astfel și îngerii, în drăgălășenia lor, se plimbă fericiți unii cu alții pe cărările cerești și privesc minunatele și gingașele forme ale cerului, mîncînd din plăcutele fructe ale vieții.

Și vei întreba: ce vorbesc ei unii cu alții?

Ia seama, omule, ca în mîndria, în fala și trufia ta lumea să nu-ți devină prea strîmtă; îți închipui că n-ai egal, în loc să cugeți dacă ai în tine ceva îngeresc ori diavolesc.

Cui să-i asemui eu oare pe îngeri?

Îi voi asemui copilașilor care, în luna mai cînd înfloresc trandafirii se preumblă printre flori și-și fac cununi, le poartă în mînuțele lor și se bucură, vorbesc între ei și se minunează de formele încîntătoare ale florilor, se înălțaie de mîna și zburdă printre boschetele multicolore.

Apoi, la întoarcerea acasă, copilașii arată părinților cununițele împletite și se bucură toți laolaltă și fiecare în parte de fericirea tuturor.

Tot astfel și îngerii în cer: se prind de mînă și se preumblă în frumosul *mai* ceresc, vorbind despre minunatele plante și despre florile gingașe, gustînd din plăcutele roade dumnezeiești, jucîndu-se și răsînd bucurii în luminosul *mai* divin.

Acolo nu e decît inimă și dragoste, o iubire blîndă, curată, o conviețuire dulce, cu vorbe mîngîietoare, fiecare privind cu drag spre celălalt și insuflîndu-i fericire. Ei nu știu nici de răutate, nici de viclenie sau înșelăciune; ci toți se bucură la fel de dragostea Domnului și fără deosebire mănîncă din fructele dumnezeiești; la ei nu există invidie, nici pizmă, nici silă, nici dezgust, ci inimile toate sînt unite în dragoste.

Divinitatea încearcă aci satisfacția ei supremă, așa precum părinții se bucură de copiii lor; prin jocul lor divin, îngerii, copiii cerului toarnă desfătare în ființa divină care și ea, înlăuntrul ei, se joacă în același fel, cînd spiritele originare nasc unul în altul.

De aceea, și îngerii nu fac altceva decît ceea ce face Tatăl lor și ceea ce a dovedit Domnul nostru Iisus Hristos cînd a fost pe pămînt, precum stă în Evanghelie; căci el a spus: Adevăr, adevăr grăiesc vouă că Fiul nu face nimic de la sine, ci ceea ce vede că face Tatăl, face și Fiul (*Ioan*, 5, 19). Iar dacă voi nu vă întoarceți și nu deveniți ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerului (*Matei*, 18, 3).

El ne-a grăit astfel, pentru ca inimile noastre să se lege în dragoste, precum îngerii cei sfinți ai Domnului, iar noi să ne iubim unul pe altul din tot sufletul și să ne arătăm cinstire și dragoste între noi.

Să nu ne înșelăm, să nu ne simțim, nici să ne smulgem unii altora bucătura de la gură împinși de lăcomie; să nu ne lăudăm ori să ne mîndrim, disprețuindu-i pe alții care nu știu folosi răutatea și viclenia diavolească.

Căci îngerii din ceruri nu fac asemenea treburi, ci se iubesc între ei; nici unul nu se crede mai frumos decît ceilalți, ci fiecare se bucură de frumusețea tuturor, de dragălășenia și dulceața lor; de aceea iubirea dintre ei crește fără încetare, în vreme ce ei se prind în horă și se îmbrățișează la nesfîrșit.

I a s e a m a î n a d î n c !

Întocmai ca și când fulgerul vieții s-ar înălța în mijlocul puterii divine, unde toate spiritele lui Dumnezeu își primesc viața, bucurându-se din plin, există acolo o singură îmbrățișare, o sărutare unică sfântă și curată, precum și gustul, simțul (tactil), auzul, văzul și mirosul, de asemenea sfinte și pline de gingășie. Prin urmare și la îngeri, când se văd unul pe altul, se aud ori se simt, fulgerul vieții se înălță în inima lor și spiritele se îmbrățișează unul pe altul ca înlăuntrul divinității.

Observă aci temeiul și taina cea mare a îngerilor Domnului.

Dacă vrei să ști de unde vine dragostea, smerenia și bucuria lor, ce li se înălță în inimi, ia seama la cele ce urmează.

Fiecare înger e creat ca divinitatea întreagă și e ca un mic Dumnezeu, căci atunci când Dumnezeu l-a creat pe înger l-a făcut din sine însuși; dar Dumnezeu se află într-un loc cum se află în oricare altul; el este pretutindeni, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

În aceste trei nume și în această putere stau cerul și această lume, împreună cu tot ceea ce inima ta își poate închipui; și chiar de-ai închide un cerc mic prin care să nu zărești aproape deloc, ori să nu deosebești nimic, vei ști că întreaga putere dumnezeiască se află totuși acolo, că Fiul lui Dumnezeu se naște acolo și Sf. Duh purcede acolo din Tatăl și din Fiul. Și dacă nu e în dragoste, este în mînie, așa cum stă scris: cu sfinții ești sfînt, cu cei greșiți ești greșit (*Psalmi*, 18, 26), care ei înșiși atrag asupra-le mînia lui Dumnezeu, mînie care stă în toate spiritele dumnezeiești în chiar locul în care este trezită; în schimb, acolo unde e trezită dragostea lui Dumnezeu, ea există chiar în nașterea deplină a întregii divinități în acel loc.

Și nu există nici o diferențiere; îngerii sînt creați la fel unul ca și celălalt, toți din salnitrul divin al naturii cerești; numai că, atunci când Dumnezeu i-a făcut, fiecare calitate se afla în mare mișcare, în supremă naștere sau înălțare. De aceea s-a ajuns ca îngerii să fie de felurite calități, să aibă diverse culori și frumuseți, și, cu toate acestea, să porceadă toți din Dumnezeu.

Astfel că fiecare înger are în sine toate calitățile lui Dumnezeu, dintre care însă una este cea mai tare, după care este numit și în care este glorificat.

Așa cum calitățile în Dumnezeu se nasc, se înalță și se iubesc neconținut una pe alta, și mereu primesc viață una de la cealaltă; și precum fulgerul se înalță în apa dulce, în căldură, din care viața și bucuria își trag începutul, tot astfel și în înger, nașterea lui interioară nu e decât cea exterioară, din afara lui, în Dumnezeu.

Precum Fiul lui Dumnezeu se naște în afara îngerilor în căldura izvorului central al apei dulci, din toate cele șapte spirite dumnezeiești care-și au acolo viața și bucuria, tot astfel și în același chip se naște Fiul lui Dumnezeu într-un înger, în izvorul central al inimii, în căldura apei dulci, luminând din nou cele șapte spirite originare ale îngerului.

Și tocmai cum Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și Fiul, formează, plămăiește și iubește totul, tot așa el pătrunde în înger și în semenii lui, îi iubește și se bucură cu ei.

Căci nu există altă deosebire între spiritele Domnului și îngeri, decât aceea că îngerii sînt creaturi și ființa lor trupească are un început, în vreme ce puterea din care ei sînt plămădiți e Dumnezeu însuși din veci, și care în vecii vecilor rămîne neschimbat. De aceea iuțeala lor e ca gîndul omului, putînd fi într-o clipă oriunde, și putînd fi mai mici sau mai mari, după voință.

Și aceasta e adevărata ființă a lui Dumnezeu din cer, ba chiar cerul însuși, și, dac-ai avea ochii deschiși, ar trebui să vezi limpede din locul în care te afli pe pămînt, căci Dumnezeu poate îngădui unui spirit al omului să vadă, spirit care există în trup și i se poate revela omului în trup, precum și în afara acestuia, dacă vrea.

O, tu lăcaș al păcatelor acestei lumi, cum te-ai îmbrățișat cu iadul și cu moartea! Trezește-te, ceasul renașterii tale a sosit. Se crapă de ziuă și zorile răsar. O, lume neghioabă și moartă, ce mai aștepti semne cînd trupul întreg ți-a înțepenit? Trezește-te odată din somn! Iată: ți se arată un mare semn, dar tu dormi și nu-l vezi. De aceea, Domnul îți va da un semn în mînia lui, pe care cu păcatele tale ai aprins-o.

Despre întreaga bucurie cerească a celor trei regate îngerști

Spiritul arată că acolo unde a fost creat un înger, adică locul sau locus-ul în natura cerească în care el a devenit o creatură, este propriul lui sediu pe care-l posedă ca un drept natural atîta vreme cît rămîne în dragostea lui Dumnezeu. Pentru că este *locus*-ul pe care l-a avut din veci, înainte de a fi devenit creatură, adică salnitrul din care a fost făcut a existat mai întîi acolo, în acel loc, încît acesta rămîne reședința lui de drept cît timp se bucură de dragostea lui Dumnezeu.

Să nu-ți închipui însă că Dumnezeu s-a legat prin aceasta să nu-l alunge de acolo, dacă el încearcă să fie altfel decît l-a creat Dumnezeu. Căci atîta vreme cît el rămîne în ascultare și dragoste, locul său va fi privit ca un drept natural; cînd însă îngerul se răzvrătește și-și aprinde sediul său în focul mîniei, înseamnă că a pus foc casei Tatălui ceresc, iar scîrba și dezgustul vor pune stăpînire pe locus-ul din care el a fost făcut, și care, dintr-un loc unic, se preface în două.

Dacă acest lucru se întîmplă, atunci el își rezervă dreptul trupesc natural pentru sine, iar *locus*-ul și-l păstrează pe al său; dacă însă creatura, care are un început, vrea să se opună ființei dintîi care exista înaintea creației și nu are început, și vrea să strice locus-ul pe care nu ea l-a făcut, ci din care ea a fost făcută în dragoste, și vrea să prefacă această dragoste în focul mîniei — atunci se cuvine ca dragostea să scuipe afară focul mîniei împreună cu creatură cu tot.

De aici iau naștere drepturile în această lume, căci dacă fiul se împotrivește tatălui și-l lovește, el își pierde moștenirea părintească și tatăl îl poate izgoni din casă; dar dacă păstrează supunere tatălui, tatăl nu este în drept să-l dezmoștenească.

Acest drept lumesc⁵⁵ își trage originea din cel ceresc, ca multe alte drepturi pămîntești. Ele sînt scrise în cărțile lui Moise și-și au obîrșia în natura divină a cerului, cum voi arăta limpede la locul cuvenit și cu temei în Dumnezeu.

S-ar putea ca cineva să spună:

În acest fel, îngerul este legat întru totul de locul în care a fost creat, încît nu are voie sau nu se poate dezlipi de el.

Nu. Aşa cum spiritele lui Dumnezeu nu sînt oprite în înălţarea lor şi în existenţa lor laolaltă, tot astfel şi îngerii nu sînt legaţi în nici un fel de locurile lor.

Căci precum spiritele Domnului se înalţă necontenit unul într-altul, avînd în naşterea lor un joc liber de dragoste, dar păstrîndu-şi fiecare spirit sediul său natural, locus-ul său în naşterea lui Dumnezeu, tot astfel nici odată nu se întîmplă să se preschimbe căldura în frig sau frigul în căldură, ci fiecare spirit îşi păstrează locus-ul său natural şi se înalţă unul într-altul; de aci îşi trage viaţa începutul.

Astfel se agită şi se mişcă sfinţii îngeri între ei, în cele trei regate îngereşti, fiecare înger bucurîndu-se în cel mai înalt grad de frumuseţea, bunătatea şi virtutea celuilalt, dar păstrîndu-şi fiecare sediul sau locus-ul său natural ca o posesiune proprie în care a devenit creatură.

Este ca şi cînd pe această lume un prieten ca un frate de cruce ar sosi dintr-o ţară îndepărtată numai din dorinţa arzătoare de a te revedea; l-ai întîmpina cu bucurie şi cu vorbe dragi urîndu-i din inimă bun venit şi i-ai întinde pe masă tot ce ai mai bun. Dar acest umil ospăţ n-ar fi decît un strop de apă rece faţă de ospăţul ceresc.

Aşa fac şi sfinţii îngeri între ei, cînd o căpetenie de îngeri vine la altă căpetenie de îngeri, sau mai marele unei calităţi princiare la mai marele unei calităţi princiare; atunci are loc o primire plină de dragoste curată, de smerenie şi vorbe gingaşe, pline de veneraţie; se fac preumblări cu îmbrăţişări nevinovate şi se dănuieşte în hore.

Precum copilaşii ce se-ngrămădesc şi se pierd în puzderia de flori în luna mai, le pigulesc, le strîng în buchete cu mînuţele lor, se prind în horă şi înalţă din inimă cîntece de bucurie, tot astfel se bucură în ceruri îngerii din diferitele cete îngereşti cînd se întîlnesc între ei.

Căci natura stricată a lumii acesteia lucrează cu toată strădania să dea la iveală forme cereşti şi adesea copiii devin învăţătorii părinţilor lor, dacă părinţii ar putea

să-i înțeleagă; din păcate sînt acum sub stricăciune și tineri și bătrîni, căci proverbul sună: cum au cîntat bătrîni așa au prins cei tineri.

Față de adîncă smerenie a îngerilor, spiritul îndeamnă copiii lumii noastre să nutrească și ei între ei aceeași dragoste și aceeași smerenie, pentru a fi asemenea îngerilor, căci ei dețin cel de-al treilea regat îngeresc.

Iată, dragostea ta, smerenia ta și bunăvoința ta, ți le pune spiritul puțin în fața ochilor, frumoasă mireasă îngerească; privește-ți giuvaerul care va aduce mirelui atîta bucurie, tu înger iubit care zilnic dănuiești cu diavolul.

Dacă cineva în zilele noastre e ridicat și pus într-un loc de poruncă nu se mai uită decît la egali și la cei mai mari. Pe cel mic îl privește cu dispreț; gîndul lui este să și-l supună prin vicleșug, și dacă prin vicleșug nu merge, o face prin forță, pentru a-și satisface orgoliul.

Vine la tine un om simplu, care nu se poate descurca; îl alungi ca pe un cîine; dacă ai ceva pentru el, el trebuie să-ți ofere în schimb un lucru de preț pentru tine. Ghi-cește: ce fel de căpetenie îngerească ești tu? În capitolul ce urmează, despre căderea diavolului vei găsi oglinda: să te privești în ea!

În al doilea rînd, dacă cineva a prins mai mult din iscusința lumească, sau a studiat mai mult decît un profan nu se mai măsoară cu acesta; profanul nu-i poate vorbi cu iscusință și nu poate ține cu pasul lui mîndru. În fine, cel simplu va fi nebunul lui, pentru că el se consideră un înger mîndru, dar în dragostea lui e un om mort; și această categorie își are oglinda în capitolul ce urmează.

În al treilea rînd, cînd unul este mai bogat decît celălalt, cel sărac trebuie să fie nebun; dacă bogatul se poate arăta într-o haină mai frumoasă decît aproapele său, cel sărac nu mai are valoare pentru el, iar vechiul cîntec pornește cu tot avîntul:

Bogatul apasă pe sărac,
Storcîndu-i sudoarea
Și ultima centimă.

Acești îngeri vor fi și ei invitați în capitolul următor ca oaspeți în fața oglinzii.

În al patrulea rînd, este desigur o mîndrie diavolească și murdară, ca unul să se urce pe grumazul altuia, să-l

disprețuiască, să-l mintă, să-l înșele, să-l fure, să-l pizmuiască; e ceva ce bîntuie acum în lume ca focul iadului. Vai și amar! O, tu lume, unde ți-ai lăsat smerenia? Unde ți-e dragostea îngerească? Unde ți-e bunătatea? Cînd gura rostește astăzi: Dumnezeu să te aibă în pază, inima gîndește: fii cu ochii-n patru, ori ferește-te singur!

O, tu regat îngeresc, cît erai de împodobit, și ce spe-luncă a făcut diavolul din tine! Nu cumva crezi că ești în floare? Dar ești chiar în inima iadului, și, de ți-ar fi ochii deschiși, ai vedea. Sau crezi că spiritul e ametit și nu te vede? O, el te vede, nici vorbă; nerușinarea ta e goală în fața lui Dumnezeu. Ești ca muierea desfrînată, ce preacurvești zi și noapte, și gura-ți zice: sînt o fecioară imaculată!

Ca o oglindă frumoasă și falsă ești tu pentru sfinții îngeri. De te-ai căi măcar din inimă și ai plînge după smerenia și iubirea ta curată; sau ținta ta cea mare e iadul? Toți cei din această plămadă vor fi invitați în capitolul viitor.

Despre primatul regal sau puterea celor trei regi îngerești

Așa cum divinitatea este, în ființa ei, trinitară, născută din cele șapte spirite ale lui Dumnezeu, ca Tatăl, Fiul și Sf. Duh, unul Dumnezeu, în care stă toată puterea divină și tot ceea ce există, și fiind trei persoane de aceeași ființă și nedespărțite, toate într-una, — tot astfel și în același chip, cînd Dumnezeu s-a apucat și i-a făcut pe îngeri, au fost creați aparte trei îngeri din cel mai bun miez al naturii, din ființa Treimii în natura lui Dumnezeu și din aceeași forță și putere pe care Treimea le are în cele șapte spirite dumnezeiești. Căci Treimea ră sare în cele șapte spirite și devine din nou viața și inima lor; și tot astfel și cei trei regi îngerești au răsărit fiecare în natura oastei sau locului său, fiind fiecare stăpînul firesc al locului și cîrmuitorul îngerilor; locus-ul îl păstrează însă pentru sine Trinitatea divină care este neschimbătoare, iar regele păstrează conducerea îngerilor.

Așa cum Trinitatea divină este o ființă unitară în întreg Tatăl și legată în încheieturile ei ca mădularele unui

trup omenesc, și toate locurile sînt ca un singur loc, chiar dacă un loc are o altă menire decît celălalt, cum au membrele omului, există totuși un singur trup al lui Dumnezeu: astfel sînt legate și cele trei ținuturi, și nu sînt separate între ele. Nici un rege îngeresc nu poate spune: acesta e regatul meu și nici un alt rege n-are voie să pătrundă în el. Chiar dacă de la început a fost partea lui de moștenire naturală care a și rămas, toți ceilalți regi și îngeri sînt frații lui drepti și naturali născuți dintr-un Tată, și toți moștenitori egali ai împărăției lui.

Așa cum spiritele originare ale lui Dumnezeu au fiecare un sediu natural al nașterii, păstrînd fiecare pentru sine locus-ul său natural, și alcătuiind totuși împreună cu celelalte spirite Dumnezeul unic, căci de n-ar fi ele n-ar fi nici el; tot astfel se înalță toate unul într-altul, și tot astfel e și cu primatul sfinților îngeri, care n-are altă formă decît în Dumnezeu.

De aceea toți îngerii trăiesc laolaltă în pace și dragoste în împărăția Tatălui, ca niște frați iubitori ce sînt. Și nu există graniță care să indice pînă unde are voie fiecare și pînă unde nu.

Un neștiutor ar putea întreba: Prin ce mijloace merg oare îngerii, sau încotro își îndreaptă ei pașii?

Vreau să-ți expun aici adevăratul temei: în cer nu există altul decît cel pe care-l găsești aici în litere, căci spiritul pătrunde și vede drept în adînc, ceea ce e și lesne de înțeles.

Întreaga natură a cerului stă în puterea celor șapte spirite originare, iar în cel de-al șaptelea stă natura sau comprehensiunea tuturor calităților; aceasta (natura) este luminoasă și densă ca o ceață, dar foarte aparentă, ca o mare de cristal pe care o poți vedea prin orice; însă, în felul acesta, întregul adînc este deasupra ei și sub ea însăși.

Și îngerii au asemenea trupuri, dar înjghebate mai sec, din miezul cel mai ales al naturii și avînd strălucirea cea mai frumoasă din natură.

Spre cel de-al șaptelea spirit al lui Dumnezeu se îndreaptă acum pașii îngerului; acest spirit este des ca o ceață și luminos ca o mare cristalină; în ea se înalță în-

gerii deasupra lor și coboară sub ei ca într-un înot după voință. Căci iuteala lor e la fel de mare ca cea a puterii divine însăși; dar unul poate fi mai iute decât altul, după calitatea lui.

În acest al șaptelea spirit al naturii se înalță și fructul divin sau culoarea, și tot ceea ce este comprehensibil avînd și o formă, ca și cînd îngerii ar locui în hăul dintre cer și pămînt, întrucît ei urcă și coboară, și oriunde ar fi picioarele lor se odihnesc ca și cum ar sta pe pămînt.

Cei vechi au pictat îngerii cu aripi; ei n-au însă nevoie de ele, căci au mîini și picioare, ca oamenii, dar în felul ceresc.

În ziua învierii din morți nu va mai exista deosebire între îngeri și oameni, ci vor avea toți o singură formă. Ceea ce voi demonstra limpede la locul potrivit, și ceea ce însuși Domnul nostru Iisus Hristos arată clar cînd spune: la înviere vor fi toți asemenea îngerilor lui Dumnezeu (*Matei*, 22, 30).

Despre marea splendoare și frumusețe ale celor trei căpetenii de îngeri

Aceasta-i zburătura pe care o azvîrlii după cîine ca să fugă; la acest verset, domnul Lucifer și-ar smulge barba.

Ia seama aici la adîno.

Despre regele sau marele principe Mihail

Mihail se cheamă tăria lui Dumnezeu sau puterea lui, și poartă acest nume în fapt, deoarece este din miezul celor șapte spirite originare și întrupat din el, stînd aci în locul lui Dumnezeu-Tatăl.

Să nu se înțeleagă că el este Dumnezeu-Tatăl, care constă din cele șapte spirite în întreg adîncul și este creator, ci că există în natură, între creaturi, și una care, ca Dumnezeu-Tatăl în cele șapte spirite originare, domnește între creaturi.

Căci, făcîndu-se Dumnezeu pe sine creatură, el s-a făcut după Treimea sa; așa cum în Dumnezeu Treimea este cea mai măreață și mai aleasă formă, dar a cărei

uimitoare proporție, configurație și transformare nu pot fi judecate, întrucît, în acțiunea lui, Dumnezeu se arată atît de diferit și de multiplu, el a creat și cele trei căpetenii îngeresti sau arhanghelii, după primatul suprem al Trinității sale.

Și a creat arhanghelii după cele șapte spirite originare, după calitatea lor, cum sînt Gabriel⁵⁶, un prinț îngeresc al sunetului sau al soliei repezi, Rafael⁵⁷ și încă alții în regatul lui Mihail.

Dar să nu înțelegi aceasta ca și cînd acești îngeri întrupați ar guverna în dumnezeire, adică în cele șapte spirite originare ale lui Dumnezeu, care sînt în afara creaturilor; nu, ci fiecare peste creaturile din jurul lui.

Întocmai cum Sf. Treime guvernează existența infinită, diferitele figuri și forme în divinitate transformîndu-le și modelîndu-le, tot astfel și cele trei căpetenii îngeresti, cei trei sînt stăpîni peste îngerii lor, pînă-n străfundul inimii, chiar dacă trupestele nu se pot schimba, ca Dumnezeu însuși care i-a creat, nici nu-i guvernează pe aceștia trupestele și nu le sînt obligați și legați cum sînt legate între ele trupul și sufletul.

Căci regele este căpetenia lor, și ei sînt mădularele regelui, iar prinții originari ai îngerilor sînt sfetnicii regelui sau ajutoarele lui, așa cum sînt în om cele cinci simțuri sau cum sînt mîinile și picioarele sau gura, nasul, ochii și urechile, pentru ca regele să-și îplinească cele ce are de făcut.

Așa precum toți îngerii sînt obligați regelui, tot astfel și regele e obligat lui Dumnezeu, creatorul lui, ca trupul și sufletul. Căci trupul înseamnă Dumnezeu, iar sufletul căpetenia de îngeri care este în trupul lui Dumnezeu, unde a devenit creatură, și veșnic rămîne în trupul lui Dumnezeu, precum sufletul în cuibul său; de aceea l-a glorificat și Dumnezeu atît de sus, ca proprietate a lui, sau cum este glorificat sufletul în trup.

În acest fel arată regele sau marele principe Mihail, asemenea lui Dumnezeu-Tatăl în glorificarea sau lumina lui, fiind un rege sau un principe al lui Dumnezeu pe muntele lui Dumnezeu, și avînd locul sau reședința în adîncul în care a fost zămislit.

Acest spațiu în care el și îngerii săi au fost creați este regatul său, iar el este un fiu iubit al lui Dumnezeu-Ta-

tăl în natură, un fiu creat de Tatăl și de care Tatăl se bucură.

Tu nu trebuie să-l asemui inimii sau luminii Tatălui, care este în întreg Tatăl și care nu are acolo nici început, nici sfârșit, ca Dumnezeu-Tatăl însuși.

Căci acest principe este o creatură și are un început, dar el este în Dumnezeu-Tatăl și e legat cu el în dragostea sa ca un fiu iubit pe care l-a creat din sine însuși. De aceea i-a pus cununa de lauri, a forței și a puterii, pentru a se ști că în cer nimic nu e mai presus, mai frumos și mai puternic în afară de Dumnezeu în Trinitatea lui. Iar el este pe bună dreptate acel rege descris după cuviință în cunoașterea spiritului.

Despre al doilea rege, numit acum Lucifer din pricina căderii lui

Aici, rege Lucifer, închide-ți puțin ochii și astupă-ți urechile, ca să nu auzi și să nu vezi; altminteri te vei rușina crunt că pe jilțul tău șade altul și nerușinarea ta va fi dezvăluită încă înainte de sfârșitul lumii, nerușinare pe care ai ținut-o ascunsă și înăbușită din răspuțeri. Acum voi descrie primatul tău regesc nu pentru a fi pe placul tău, ci pentru a fi pe placul omului.

Acest trufaș, mîndru și frumos rege și-a pierdut adevăratul nume în căderea sa, căci se cheamă acum Lucifer, adică un izgonit din lumina lui Dumnezeu. Nu acesta era numele său la început, căci el a fost un principe sau un rege al inimii lui Dumnezeu, cel mai frumos între cei trei regi ai îngerilor în lumina cea limpede.

Despre zămislirea lui

Așa cum Mihail a fost creat după calitatea, felul și însușirea lui Dumnezeu-Tatăl, tot astfel Lucifer a fost creat după calitatea, felul și frumusețea lui Dumnezeu-Fiul, și a fost legat cu el în iubire, ca un fiu iubitor a cărui inimă a stat și ea în centrul luminii, ca și cînd ar fi fost el însuși Dumnezeu, iar frumusețea lui, frumusețea supremă. Căci leagănul lui, mama lui cea mai aleasă a fost Fiul lui Dumnezeu; acolo a stat și s-a plămădit ca rege sau prinț al lui Dumnezeu.

Ținutul, locul și spațiul său și al oastei lui întregi, în care a devenit creatură și care a fost regatul său, este cerul creat și lumea aceasta, în care sălășluim noi cu regele nostru Iisus Hristos.

Căci regele nostru șade în atotputernicia divină întocmai cum ședea regele Lucifer, pe tronul lui Lucifer cel izgonit, iar regatul a devenit acum al lui. Ei! mîndre Lucifer, cum îți place acum?

Așa cum Dumnezeu-Tatăl este legat cu Fiul său în mare iubire, tot astfel a fost legat Lucifer în mare iubire cu regele Mihail ca o singură inimă sau un singur Dumnezeu, pentru că izvorul Fiului lui Dumnezeu a ajuns pînă în inima lui Lucifer. Numai că lumina pe care Lucifer a avut-o în corp, a avut-o ca însușire care a luminat cu lumina lui Dumnezeu-Fiul, deci din afara lui, contopită sau încorporată ca una singură, deși erau două, dar legate între ele precum trupul și sufletul.

Și întocmai cum lumina lui Dumnezeu domnește în toate puterile tatălui, a domnit și el, Lucifer, în toți îngerii săi ca un puternic rege al lui Dumnezeu, și a purtat pe cap cea mai frumoasă cunună a cerului.

Voi lăsa acum lucrurile aci, așa cum sînt, pentru că voi avea atît de mult de-a face cu el, în alt capitol, încît să-i mai îngăduim să se fălească cu coroana lui, care în curînd îi va fi retrasă.

Despre cel de-al treilea rege îngeresc, numit Uriel⁵⁸

Acest fericit principe sau rege își are numele de la lumină sau de la fulger, sau de la originea luminii, care înseamnă Dumnezeu-Duhul Sfînt.

Așa cum Duhul Sfînt pornește din lumină, formează și alcătuiește totul, domnind în totul, tot astfel este și forța și gingășia heruvimului care este regele și inima tuturor îngerilor săi, adică e destul ca îngerii lui să-l privească, pentru ca ei să fie contaminați de voința sa.

Așa cum voința inimii contaminează toate membrele trupului, pentru ca întregul trup să facă ceea ce a hotărît inima, sau cum Duhul Sfînt se înalță în centrul inimii și luminează toate membrele în întreg trupul, tot astfel contaminează și heruvimul cu întreaga lui strălucire și

voință pe toți îngerii săi, ca ei să fie toți laolaltă un singur trup, și regele inima acelui trup.

Acest minunat și frumos principe a fost creat după felul și calitatea Sfântului Duh, și este într-adevăr un strălucit principe al Domnului, legat în iubire cu ceilalți principii ca o singură inimă.

Aceștia sînt cei trei principii sau regi ai Domnului în cer, cînd fulgerul vieții, adică Fiul lui Dumnezeu se înalță în mijlocul cercului vieții și în spiritele originare ale lui Dumnezeu, arătîndu-se triumfător; se înalță atunci și Sfîntul Duh biruindu-se pe sine. În această înălțare urcă și Sfînta Treime în inima acestor trei regi, și fiecare din ei triumfă după calitatea și felul său.

În această înălțare, oastea îngerească a întregului cer triumfă și se bucură, cîntînd frumosul *Te Deum Laudamus*. În această înălțare a inimii, mercuriul e trezit în inimă, precum și în întregul salnitru al cerului; atunci se înalță în dumnezeire minunata și frumoasa alcătuire a cerului în felurite culori și feluri, și fiecare /spirit/ se arată în forma sa deosebită.

Cu nimic nu pot asemui cerul decît cu cele mai curate pietre scumpe, ca rubinul, smaraldul, delfinul, onixul, safirul, diamantul, jaspul, hyacintul, ametistul, berilul, sardiniul, granatul.

În astfel de culori și feluri se arată cerul natural al lui Dumnezeu, în înălțarea spiritelor divine; cînd strălucește și lumina Fiului lui Dumnezeu, totul este asemenea unei mări luminoase de culorile pietrelor mai sus pomenite.

Despre minunata proporție, transformare și înălțare a calităților în natura cerească

Întrucît spiritul configurației cerești ne ajută să înțelegem, nu mă pot abține să nu scriu astfel și să las mîna liberă celui ce vrea să fie așa. Chiar dacă diavolul ar vrea să trezească batjocura și disprețul, eu nu întreb de nimic și mi-e de-ajuns încîntătoarea revelație a lui Dumnezeu, oricît m-ar lua în zeflemea uneltele Satanei, pînă ce vor avea parte de rușinea cea veșnică și de chinurile căinței.

Nici eu nu m-am urcat în cer să văd cu ochii mei trupești și cu atît mai puțin nu mi-a relatat cineva. Căci

de-ar veni la mine chiar un înger și mi-ar spune, eu tot n-aș putea să pricep fără luminarea lui Dumnezeu și cu atât mai puțin să cred. Pentru că mereu aș fi în îndoială, chiar de m-ar ocroti un înger bun, știut fiind că diavolul se poate travesti și sub forma unui înger pentru a-i ispiți pe oameni (2, *Corintieni*, 11, 14).

Dar fiindcă spiritul se naște în centrul sau în cercul vieții, ca o lumină strălucitoare, asemenea nașterii divine sau înălțării Sfântului Duh, cu imbold arzător al spiritului, eu nu-i pot rezista, oricât ar rîde lumea de mine.

Spiritul adeverește, fie și cît de relativ, că fulgerul se înalță în întregul cerc al acestei lumi, pentru care acest spirit este un mesager sau un vestitor al zilei. În omul care nu va fi cuprins la timpul acela în nașterea Sfântului Duh, nici nu se va înălța în veci această naștere, ci el rămîne în izvorul întinericului, ca o cremene tare și moartă, în care se ridică veșnic izvorul miniei și al stricăciunii; el va zeflemisi atunci în vecii vecilor în nașterea grozăviei iadului, căci de ce calitate va fi pomul, vor fi și fructele lui.

Viața ta se scurge între rai și iad; în care vei semăna, din acela vei culege și aceea va fi hrana ta în veșnicie. Vei semăna dispreț și batjocură, dispreț și batjocură vei aduna, și amîndouă vor fi hrana ta.

De aceea, fiu al omului, ia seama și nu te încrede prea mult în înțelepciunea lumească; ea este oarbă și este născută așa; dacă însă fulgerul vieții se naște în ea, ea nu mai este oarbă, ci vede. Căci (*Ioan*, 3, 7), Iisus spune: Trebuie să vă nașteți din Nou, altfel nu puteți intra în împărăția cerului. Cu adevărat, omul trebuie să se nască în acest fel, în Duhul Sfînt care răsare în apa dulce originară a inimii, în fulger.

De aceea a și orînduit Iisus botezul sau nașterea din nou a Sfântului Duh în apă, fiindcă nașterea luminii se înalță în apa cea dulce a inimii. Ceea ce este o mare taină, care a rămas ascunsă pînă în ziua de azi tuturor oamenilor din lume, și pe care o voi descrie clar și o voi dovedi la locul cuvenit.

Observă acum configurația cerului.

Cînd privești această fericire ai în fața ta un model al cerului: astrele trebuie să rămîna neschimbate pînă la

sfârșitul timpului acesta, tot astfel trebuie să rămână ne-schimbați îngerii în veșnicia cerului.

Elementele înseamnă minunata proporție și transformare a configurației cerești, căci așa cum adîncul dintre astre și pămînt își schimbă neconținut înfățișarea fiind cînd frumos și limpede, cînd tulbure, avînd ba vînt, ba ploaie, ba zăpadă, și fiind cînd albastru, cînd verzui, cînd alburiu, cînd întunecos, — tot astfel se schimbă și cerul, luînd diverse culori și forme, dar nu în felul acestei lumi, ci în felul înălțării spiritelor lui Dumnezeu, în care veșnic strălucește lumina Fiului; însă uneori, înălțarea în naștere este mai mare, și de aceea minunata înțelepciune a lui Dumnezeu este incomprehensibilă.

Pămîntul înseamnă natura cerească sau cel de-al șaptelea spirit natural, în care răsar alcătuirile, formele și culorile. Păsările, peștii și animalele înseamnă diversele forme ale figurilor din ceruri.

Trebuie să știi aceasta, și spiritul în fulger o dovedește, că în cer răsar tot felul de figuri, asemenea animalelor, păsărilor și peștilor acestei lumi, dar de formă, claritate și natură cerească, precum și tot felul de arbori, de plante și de flori. Și așa cum răsar, tot așa se duc, dispar; căci ele nu se întrupează asemenea îngerilor, pentru că sînt altfel figurate în nașterea calităților ce se înalță în spiritul natural.

Cînd o figură se formează într-un spirit, ea își începe existența și spiritul intră în luptă cu altul de care e învins; figura se desparte din nou sau se transformă, totul după felul calităților; în Dumnezeu, acest lucru e ca un joc sfînt.

De aceea și creaturile acestei lumi, ca animale, păsări, pești ori viermi, n-au fost create ca ființe veșnice, ci trecătoare, întocmai ca figurile cerului care și ele trec. Amintesc aici despre aceste lucruri doar în treacăt; mai încolo, la facerea lumii, le vei găsi scrise pe-ndelete.

CAPITOLUL XIII

DESPRE GROAZNICA, JALNICA ȘI TICĂLOASA CĂDERE A REGATULUI LUI LUCIFER

Vreau să aduc în fața acestei oglinzi pe toți trufașii, lacomii, pizmăreții și mînioșii, să vadă originea trufiei, lăcomiei, pizmei și mîniei, precum și urmările și răsplata lor.

Învățații au adus multe și felurite mostre privind începutul păcatelor și originea diavolului și s-au sfădit între ei, crezînd fiecare că ține toporul de coadă și totuși, lucrurile le-au rămas tuturor pînă acum ascunse.

Dar fiindcă acum vor să li se arate pe de-a-ntregul ca într-o oglindă luminoasă, e de presupus că ziua cea mare a revelației, a arătării lui Dumnezeu s-a apropiat, iar înverșunarea și focul aprins se vor despărți de lumină.

De aceea, nimeni să nu se facă singur orb, căci vremea restituirii a ceea ce omul a pierdut, a sosit, zorile încep a se ivi; e timpul să ne trezim din somn.

Se pune întrebarea: care este oare izvorul primelor păcate ale regatului lui Lucifer?

Aici trebuie să cercetăm din nou cel mai mare adînc al divinității din care Lucifer a devenit o creatură, sau ceea ce în el a fost primul izvor al răului. Se justifică aci atît diavolul și oastea lui, cît și toți oamenii lipsiți de Dumnezeu care, în stricăciune, se vaietă mereu că Dumnezeu e nedrept cu ei și îi alungă.

Lumea de acum poate chiar spune că Dumnezeu a hotărît așa în divanul său, ca unii oameni să fie fericiți și unii osîndiți; de aceea l-a urgisit pe Lucifer, pentru ca el să slujească de pildă a mîniei dumnezeiești.

Întocmai ca și cînd iadul sau răutatea ar fi fost din veci, iar Dumnezeu ar avea în planul său ca în ele să existe neapărat fapte, — se încearcă a se dovedi aceasta cu scrieri, de către unii care nu au nici cunoașterea Dumnezeului adevărat, nici înțelegerea scrierii, deși în scrieri sînt atîtea lucruri înșelătoare.

Hristos spune că diavolul a fost dintru început un ucigaș și mincinos, și nu a existat niciodată în adevăr, căci n-a avut adevăr într-însul (*Ioan*, 8, 44). Dar fiindcă aceiași juriști și dispuțanți continuă să-i rămînă fideli și răsucesc adevărul Domnului în minciuni, făcînd din Dumnezeu un diavol însetat și furios, care a născocit răul și încă îl vrea, sînt și ei deopotrivă cu diavolul, ucigași și mincinoși.

Căci precum diavolul este fondatorul și tatăl iadului și afuriseniei, și însăși calitatea iadului l-a întărit și pregătît pentru scaunul său regesc, tot astfel există și asemenea scriitori, maștri ai minciunii și afuriseniei, care slujesc pe diavol confirmîndu-i minciunile, și fac din Dumnezeul milostiv, bun și iubitor, un ucigaș și un corupător, răstălmăcindu-i adevărul în minciună.

Căci în *Profeți*, Dumnezeu spune: Adevăr grăiesc vouă, nu doresc moartea păcătosului, ci îndreptarea lui (*Ezechiel*, 33, 11). Iar în *Psalmi* stă scris: Tu nu ești un Dumnezeu care să vrea răul (*Psalmi*, 5, 5)⁵⁹.

Pentru aceasta a dat Dumnezeu oamenilor legi, oprind răul și poruncind binele. Dacă Dumnezeu ar vrea și răul și binele, ar fi în contradicție cu el însuși, și ar însemna că o dezbinare s-a produs în divinitate, și o parte e împotriva celeilalte, și una o corupe pe cealaltă.

Cum stau lucrurile aci sau cum și-a luat răutatea izvorul, originea și începutul, voi explica în chipul cel mai simplu și mai adînc.

Pentru aceasta a chemat spiritul și i-a convocat pe toți oamenii rătăciți și ispitiți de diavol, la școală, în fața acestei oglinzi ca să-l privească drept în inimă. Cel ce nu vrea să se ferească de minciunile lui, deși îi stă în putere s-o facă, acela n-are scăpare nici aici, nici acolo; cine vrea să semene alături de el, va culege împreună cu el. În centrul fulgerului se arată că recolta e gata; fiecare va culege ce a semănat.

Acum vreau să împrumut cu dobîndă talerul ce mi s-a încredințat, așa cum mi s-a poruncit; cine vrea să facă negoț și camătă cu mine, e liber s-o facă, fie că e creștin, evreu, turc ori păgîn, mi-e totuna; prăvălia mea e deschisă oricui, și nimeni nu trebuie să fie speculat ori înșelat, ci servit cum se cuvine⁶⁰.

Totul se face la lumina zilei, fiecare tratează cum îi convine pentru ca stăpînul său să aibă cîștig; eu trebuie să am grijă, căci nu orice negustor se pricepe la marfa mea, unora le poate fi necunoscută, și apoi nu toți vorbesc limba mea.

De aceea, vreau să avertizez pe fiecare să se tocmească cu grijă și să nu dea a se înțelege că e bogat și nu poate sărăci; într-adevăr, am tocmit mărfuri minunate și nu oricine se pricepe la ele.

Întrucît vreunul s-ar putea încurca în treburi și s-ar putea nenoroci numai din vina lui, el are fără îndoială nevoie în inima lui de o lumină care să-i călăuzească intelectul și sufletul.

Altminteri să nu vină în prăvălia mea, căci ar însemna să se înșele singur. Pentru că marfa pe care am pus-o eu la vînzare este foarte aleasă și scumpă, și cere un intelect pătrunzător, de aceea ia bine seama, nu urca prea sus unde nu vezi nici o scară, că te prăbușești.

Mie mi-a fost arătată însă scara lui Iacob, pe care am urcat pînă la cer și mi-am primit marfa pe care am pus-o la vînzare; dacă cineva vrea să urce după mine, să aibă grijă să nu fie băut, și să-și încingă sabia spiritului.

Căci va trebui să urce prin îngrozitoare hăuri, care-i aduc adesea amețeli și dureri de cap; apoi va trece prin mijlocul iadului, unde va îndura batjocură și luare în deridere.

În această luptă a trebuit să le îndur și eu adesea cu inima tristă; soarele mi se stingea de multe ori și răsărea iarăși și cu cît se stingea mai des, cu atît strălucea mai frumos cînd răsărea din nou.

Scriu acestea nu spre lauda mea, ci, în cazul că ție îți va merge la fel să nu disperî, pentru că într-adevăr e vorba de o luptă grea pe care o dăm între cer și iad cu diavolul, care este tartor puternic.

De aceea, ia bine seama, să îmbraci platoșa spiritului cînd intri în prăvălia mea; altfel nu vei ști să tîrguiești

această marfă. Mai bine să refuzi a te bate cu diavolul și cu lumea, căci s-ar putea să nu învingi; și dacă nu învingi, lasă cartea mea în pace și rămâi la ceea ce ai fost; altfel va fi rău de tine. Să nu te înșeli; Dumnezeu nu se lasă batjocorit (*Gal.*, 6, 7).

Este într-adevăr o potecă îngustă care duce la Dumnezeu prin porțile iadului; cel ce se încumetă trebuie să îndure apăsare, chiar strivire din partea diavolului; căci trupul omenesc e tânăr și fraged, iar diavolul e aspru, uscat, tare, întunecos, amar, acru, când fierbinte, când rece; amîndouă se suportă greu laolaltă.

De aceea, vreau să-l previn pe cititor cu toată sinceritatea, sfătuindu-l, în ce privește această mare taină, că dacă nu înțelege lucrurile, și totuși ar vrea să le înțeleagă, să roage pe Dumnezeu-Sfîntul Duh, să-l lumineze, revărsîndu-și harul asupra lui.

Fără luminarea Duhului Sfînt nu vei înțelege această taină, căci există în spiritul omului un lacăt puternic, care trebuie mai întîi descuiat și nici un om n-o poate face; pentru că singurul deschizător e Sfîntul Duh.

Întrucît vrei să ai o poartă deschisă în divinitate, trebuie să te legeni în dragostea lui Dumnezeu; ți-am pus aceste cuvinte aici, ca o simplă înștiințare.

A c u m , o b s e r v ă .

Orice înger este creat în cel de-al șaptelea spirit original, care este *n a t u r a*, din care s-a alcătuit trupul său și i-a fost dat lui în stăpînire, fiind liber așa cum întregul Dumnezeu este liber.

În afara lui n-are nici un imbold; imboldul și mobilitatea lui stau în trupul său, care este în felul lui Dumnezeu întreg, al luminii și cunoașterii lui, iar viața i se naște în modul în care se zămislește întreaga ființă divină. Căci trupul este încorporarea spiritului natural și le cuprinde în sine pe celelalte șase, care se nasc în trup întocmai ca în divinitate.

Lucifer a avut trupul cel mai puternic și mai frumos din ceruri, dintre toți prinții lui Dumnezeu, iar lumina, pe care o naștea mereu în trupul său, era încorporată cu inima sau Fiul lui Dumnezeu ca într-un singur lucru.

Dar cînd a văzut el cît este de frumos și cînd a simțit nașterea lui lăuntrică și marea lui putere, spiritul său,

născut de el în trup, adică sufletul său animal* sau fiul, sau inima, s-a desprins, s-a rupt din dorința de-a triumfa asupra nașterii divine și a se înălța deasupra inimii lui Dumnezeu.

Observă aci adîncul.

În izvorul central care este inima, răsare nașterea; calitatea aspră se freacă cu cea amară și cu căldura, și aprind lumina; acesta este fiul cu care trupul este mereu însărcinat și care-l luminează și îi dă viață.

Această lumină din Lucifer a fost atît de frumoasă, încît a întrecut înfățișarea cerului, și în această lumină era intelectul perfect, căci cele șapte spirite originare nasc aceeași lumină.

Ori cele șapte spirite originare sînt părintele luminii și pot permite nașterea acesteia oricît vor ele; totodată lumina nu se poate ridica mai sus decît îi îngăduie spiritele originare.

Dar, odată lumina născută, ea le luminează pe toate cele șapte, încît toate șapte sînt înțeleghătoare și consimt la nașterea luminii.

Însă fiecare din cele șapte spirite are puterea să-și schimbe voința după nevoie, și, cînd se întîmplă aceasta, spiritul nu poate triumfa, ci trebuie să-și lepede strălucirea. De aceea sînt toate cele șapte spirite în plină forță, și fiecare are hăturile în mîna, putînd să le mențină și să nu lase spiritul născut să triumfe mai mult decît i se cuvine.

Cele șapte spirite care sînt în inger și care nasc lumina și intelectul, sînt legate cu Dumnezeuul întreg, încît ele nu trebuie să califice în alt fel, nici mai mult nici mai intens, decît Dumnezeu însuși, ci într-un singur și același mod. Aceasta, întrucît ele nu sînt decît o parte dintr-un întreg și nu întregul însuși, căci Dumnezeu le-a creat din sine pentru ca ele să califice în aceeași formă și același mod ca Dumnezeu însuși.

* Autorul numește sufletul animalic de la *anima*. Dar, amintindu-și că dealtfel prin suflet animalic se înțelege omul natural, animalic, nu a mai fost folosit ulterior această expresie la desemnarea ființei superioare, spirituale. (Edit. Ambrosius Barth, 1831).

Dar, în Lucifer, spiritele originare n-au făcut acest lucru, ci, văzînd că şedeau în primatul suprem, ele se agitară atît de tare, încît spiritul născut de ele deveni foarte arzător şi urcă în izvorul inimii, ca o fecioară orgolioasă.

Dacă spiritele originare ar fi calificat frumos şi cumin-te, cum făceau înainte de a deveni creaturi, cînd erau în comuniune cu Dumnezeu înainte de Facere, ar fi născut şi ele în ele însele un fiu gingaş şi blînd, care ar fi fost asemenea Fiului lui Dumnezeu, iar lumina în Lucifer şi Fiul lui Dumnezeu ar fi fost un singur şi acelaşi lucru, o singură îmbrăţişare, o singură contaminare, o dulce ajuto-rare, o inimă, o luptă, un joc sfînt.

Căci marea lumină care este inima lui Dumnezeu, s-ar fi jucat duios şi delicat cu mica lumina din Lucifer, care ar fi fost ca un mic fiu întru Lucifer şi deci asemenea unui frăţior iubit al inimii lui Dumnezeu.

În acest scop i-a creat Dumnezeu-Tatăl pe îngeri pen-tru ca în jocul dragostei lui, aşa cum el este multiplu în calităţile sale şi incomprehensibil în schimbarea sa, tot astfel micile spirite sau micile lumini ale îngerilor, care sînt ca Fiul lui Dumnezeu, să se joace frumos şi gingaş în faţa inimii Creatorului în marea lumină, pentru ca bucuria din inima lui Dumnezeu să poată fi sporită, şi să se desfăşoare, în acest fel, jocul cel sfînt în Dumnezeu.

Cele şapte spirite ale naturii în înger să se joace gin-gaş şi cumin-te şi să se înalţe în Dumnezeu-Tatăl lor, pre-cum făcuseră înainte de-a fi devenit fiinţe create, şi să se bucure în fiul lor nou născut din ele însele, care este lu-mina şi intelectul trupului lor. Şi să se urce uşor şi blînd lumina aceasta în inima lui Dumnezeu şi să se bucure în lumina lui ca un copilaş lîngă mama sa, care l-ar coplesi cu dragostea ei fierbinte şi cu dulci sărutări.

În această lumină trebuia să urce tonul şi să răsun-e cu cîntece de bucurie, cu felurite muzici şi strigăte de ve-selie, în care toate calităţile să se bucure şi fiecare spirit să-şi facă lucrarea sa divină ca Dumnezeu-Tatăl însuşi. De aceste lucrări aveau perfectă cunoştinţă cele şapte spi-rite, căci ele erau pătrunse de Dumnezeu-Tatăl şi puteau vedea, pipăi, gusta, mirosi şi auzi tot ce săvîrşea Dumne-zeu-Tatăl lor.

Dar cînd se ridicară în aprinderea cea tare, ele se-mpotrîviră drepturilor naturale în alt fel decît făcuse Dumnezeu-Tatăl lor, și aceasta deveni un izvor contra întregii divinități. Căci ele aprinseră salnitrul corpului și născură un fiu biruitor, care în calitatea aspră se făcu tare, dur, întunecos și rece, în cea dulce fierbinte, amar și focos. Sunetul deveni o puternică rezonanță de foc, iubirea o dușmănie trufașă față de Dumnezeu.

Mireasa aprinsă rămase atunci în cel de-al șaptelea spirit natural, ca o bestie fudulă, închipuindu-și că e deasupra lui Dumnezeu și nu are ega. Iubirea se răcise, inima lui Dumnezeu n-o putea atinge, căci exista între ele o repulsie; inima lui Dumnezeu se legăna dulce și iubitoare, dar inima îngerului era întunecată, dură, rece și arzătoare.

Inima lui Dumnezeu trebuia să se unească cu inima îngerului, dar nu se mai putea, pentru că ar fi fost tare contra moale, acru contra dulce, întuneric contra lumină, foc contra călduț și bumnete asurzitoare contra unei muzici armonioase.

Ascultă Lucifer, cine e vinovat că ai devenit diavol? Dumnezeu, așa cum îți place să minți?

O, nu! Tu însuși, spiritele originare din trupul tău, care ești tu însuși și care au născut un asemenea fiu. Tu nu poți spune că Dumnezeu a aprins salnitrul din care te-a creat, ci spiritele tale originare au făcut-o, după ce ai fost prinț și rege al lui Dumnezeu.

De aceea, cînd tu spui că Dumnezeu te-a făcut astfel sau că te-a alungat fără motiv temeinic din locus-ul tău, ești un mincinos și un ucigaș, pentru că întreaga oștire a cerului stă mărturie împotriva ta că singur ți-ai pricinuit calitatea veninoasă.

Dacă nu este așa, treci în fața lui Dumnezeu și răspunde; dar tu o știi bine și n-ai curajul să-l privești. Ori e mai bine să renunți la sărutarea binevoitoare a Fiului lui Dumnezeu, ca să te răcorești? Cînd îți vine bine, privește-l totuși, poate ai să te vindeci.

Dar așteaptă puțin; pe scaunul tău stă altcineva care poate fi sărutat și este un Fiu supus Tatălui său, și face întocmai precum Tatăl. Mai așteaptă doar o clipă, focul iadului te va săruta; mulțumește-te între timp cu cel la-

tinesc* pînă vei smulge mai mult; în curînd îţi vei pierde coroana.

Cineva s-ar putea întreba: Ce este această duşmănie a lui Lucifer împotriva lui Dumnezeu, fapt pentru care a fost izgonit din al său locus?

Aş vrea, cititorule, să-ţi arăt aici miezul şi inima lui Lucifer, ca să vezi ce este un diavol sau cum a devenit el diavol; de aceea priveşte-l, dar nu-l chema la tine ca oaspe, căci este duşmanul pe faţă al lui Dumnezeu, al îngerilor şi oamenilor, în vecii vecilor.

Dacă vei înţelege şi cuprinde bine aceasta, nu vei face din Dumnezeu un diavol, cum fac cîte unii care spun că Dumnezeu a creat răul şi că tot el vrea să-i piardă pe cei ce slujesc diavolului şi-l ajută să-şi înmulţească minciuna; dar aceştia se condamnă ei singuri, sucind adevărul lui Dumnezeu şi schimbîndu-l în minciună.

Ia seama. Întreaga divinitate are în cea mai interioară sau mai originară naştere a sa în miezul ei, o straşnică usturime, în vreme ce calitatea aspră, foarte astringentă, este o contracţiune înspăimîntătoare, acră, întunecoasă şi rece, asemenea iernii cînd îngheaţă apele şi crapă lemnele.

Închipuieşte-ţi, pe o iarnă atît de geroasă, că şi soarele ar rămîne mereu acoperit: ar fi un frig şi o întunecime, încît viaţa n-ar putea exista.

Asa este calitatea aspră, în adîncul miezului ei, în singurătatea ei, fără celelalte calităţi în Dumnezeu, iar în străşnicia ei, contracţiunea corpului şi tăria care-l usucă ar face cu neputinţă existenţa făpturilor.

Iar calitatea amară este un izvor cumplit de amar, tăios şi pătrunzător; ea divide şi destramă calitatea aspră şi dură şi creează mobilitatea. Între aceste două calităţi se naşte fierbinţeala din freuşul, sfîşierea şi zbuciumul lor aspru, înversunat şi amar care se urcă în calitatea amară şi dură ca o aprindere furioasă, trecînd prin ea ca un puternic răsunset de foc. Din el ia naştere sunetul tare şi, într-o astfel de înălţare sau urcare, este închis

* Catolicismul (n.tr.).

și fixat în calitatea aspră, pentru a face un corp care să persiste.

Dacă în acest corp n-ar mai fi nici o calitate care ar putea stinge furia acestor patru calități, ar exista în-lăuntrul lor o continuă dușmănie, căci cea amară ar fi împotriva celei aspre, năpustindu-se asupra ei, sfîșind-o sau sfărîmînd-o.

Iar cea aspră ar fi împotriva celei amare strîngînd-o și ținînd-o captivă, încît nu s-ar mai putea mișca.

Împotriva acestor două ar fi cea fierbinte, înfuriînd și înfierbîntînd totul cu sălbatica ei aprindere și înălțare, și fiind foarte contrară frigului.

Iar sunetul ar fi o mare dușmănie în toate celelalte, străbătînd totul ca un furibund.

Aceasta este, așadar, cea mai profundă, cea mai interioară și ascunsă naștere a lui Dumnezeu, după care își ia numele un Dumnezeu mînios și zelos, cum se vede în cele zece porunci de pe muntele Sinai (2-Moise, 20, 5; 5-Moise, 5, 9). Într-o atare calitate stă iadul și stricăciunea veșnică, precum și veșnica dușmănie și spelunca de ucigași. O astfel de creatură a devenit diavolul.

Dar cum el este dușmanul declarat al lui Dumnezeu, și, deși apărătorii și uneltele diavolului vor să-și impună părerea că Dumnezeu a vrut și răul și binele, și că Dumnezeu i-a creat pe unii oameni doar pentru osîndă, — spiritul lui Dumnezeu îi cheamă în fața acestei oglinzi; aci inima lor se va deschide și vor vedea ce este Dumnezeu, cine este diavolul și cum s-a făcut el diavol.

Dacă inima ta nu este zăvorîtă în moarte prin reavoință și defăimarea lui Dumnezeu, ori prin alte păcate îngrozitoare, trezește-te și te uită.

Iau ca martori cerul și pămîntul, împreună cu astrele și elementele și toate creaturile împreună cu omul în întreaga lui substanță, că vreau să demonstrez clar și limpede la locul cuvenit, adevărul celor relatate, mai cu seamă la crearea tuturor făpturilor.

Dacă aceste lucruri nu-ți sînt de-ajuns, roagă-l pe Dumnezeu să-ți deschidă inima; vei vedea și vei recunoaște raiul și iadul și întreaga dumnezeire în toate calitățile ei; atunci vei înceta de bună seamă să-l justifici pe diavol. Eu nu-ți pot deschide inima.

Ia acum aminte la adevărata naștere a lui Dumnezeu!

Iată, așa cum am istorisit mai sus, așa este nașterea lui Dumnezeu în ființa lui cea mai interioară în aceste patru calități, atât de pătrunzătoare.

Dar tu trebuie să înțelegi la modul cel mai propriu.

Calitatea aspră este, așadar, tăioasă în propria sa calitate, în ea însăși, dar ea nu este singură sau în, afara celorlalte, nici născută de la sine sau în sine, încît să fie complet liberă, ci celelalte șase spirite o nasc și o țin în friu, lăsîndu-i atîta forță cîtă vor ele. Căci apa originară dulce ridică îndată biciul asupra calității aspre și o îmblînzește, încît devine subțire, domoală, liniștită și, în plus, foarte luminoasă.

Faptul că ea este, în sine, atât de pătrunzătoare și tăioasă, are drept scop ca prin contractiunea ei să se poată forma un trup, altfel n-ar exista dumnezeirea și cu atît mai puțin o creatură. Și în această usturime este Dumnezeu un Dumnezeu ager, pătrunzător, atotînțelegător, atotcuprinzător, căci nașterea și agerimea lui Dumnezeu e pretutindenî asemenea.

Dar dacă e să-ți descriu dumnezeirea în nașterea ei într-un fel concis și foarte adînc, ar fi după cum urmează: Închipuie-ți că ar exista în fața ta o roată cu șapte roți care s-ar cuprinde una într-alta, astfel că ar putea merge în toate direcțiile: înainte, înapoi, de-a curmezișul, și n-ar avea nevoie să întoarcă. Și ar merge astfel încît mereu o roată, în învîrtirea ei, ar naște-o pe cealaltă, și nici una n-ar dispărea, ci toate șapte ar rămîne vizibile. Iar cele șapte roți ar naște mereu butucii de la mijloc după învîrtirea lor, astfel încît butucul ar exista mereu liber, fără schimbare, iar roțile ar merge egal înainte, înapoi, în cruciș, pe deasupra ori pe dedesubt. Butucul ar naște mereu spițele care, la învîrtire, n-ar suferi nimic și n-ar pieri nici una, învîrtindu-se mereu împreună și mergînd încotro le mîină vîntul, fără a avea nevoie de întoarcere.

Iar acum, fii atent la ceea ce-ți spun.

Cele șapte roți sînt cele șapte spirite ale lui Dumnezeu care se nasc mereu unul pe altul; este ca și cum ai învîrți o roată și ar fi șapte roți una într-alta, iar una s-ar învîrți mereu altfel decît cealaltă în conținutul ei;

ar fi șapte roți cu obezile lor una într-alta arătînd ca o sferă perfectă. Cu toate acestea, cele șapte roți se văd la fiecare învîrtitură, fiecare roată în chip deosebit, cu toată constituția ei: obezi, spițe și butuc. Iar cei șapte butuci de la mijloc ar fi ca unul singur, care s-ar adapta la fiecare învîrtitură, și roțile ar naște mereu aceiași butuci, iar butucul ar naște mereu spițele în toate cele șapte roți. Și n-ar dispărea nici o roată, nici un butuc, nici o obadă, nioi o spiță; și aceeași roată ar avea șapte roți, și ar fi totuși o singură roată care ar merge oriunde ar mîna-o vîntul.

Acum, iată. Cele șapte roți una într-alta, pentru că fiecare o naște pe cealaltă și merg în toate părțile, dar nici una nu dispăre și nu se întoarce, sînt cele șapte spirite originare ale lui Dumnezeu-Tatăl, care nasc în cele șapte roți, în fiecare cîte un butuc, și totuși nu sînt șapte butuci, ci numai unul singur care se potrivește la toate cele șapte roți.

Și aceasta este inima sau corpul cel mai intim al roților, prin care acestea se mișcă, iar el, butucul sau căpățîna înseamnă Fiul lui Dumnezeu, pe care cele șapte spirite îl nasc neconținut, el fiind fiul tuturor celor șapte spirite, care califică toate în lumina lui; el este în centrul nașterii și ține toate cele șapte spirite ale lui Dumnezeu, care, în nașterea lor, se învîrtesc odată cu el.

Ceea ce înseamnă că ele urcă deasupra lor sau se lasă sub ele, înaintea lor sau îndărătul lor, ori de-a curmezișul; așa este inima lui Dumnezeu mereu la mijloc, potrivindu-se întotdeauna fiecărui spirit original. Astfel, există o singură inimă a lui Dumnezeu, și nu șapte, care e mereu născută de toate cele șapte spirite, și este inima și viața tuturor celor șapte spirite.

Spițele, care sînt mereu născute de butuci și de roți, și care se potrivesc la toate roțile în mișcare, iar rădăcina, cepul și reazemul lor în care stau și din care se nasc, semnifică Dumnezeu Duhul Sfînt, care din Tatăl și Fiul purcede, așa precum spițele din butuc și din roată, și care totuși rămîn în roată.

Întocmai cum spițele sînt multe și se învîrtesc mereu în mijlocul roții, tot astfel Duhul Sfînt este maeistrul roții lui Dumnezeu, formînd și alcătuiind totul în întregul Dumnezeu.

Dar roata are șapte roți una într-alta și un butuc care se potrivește la toate șapte roțile și toate șapte roțile merg la un singur butuc; astfel este Dumnezeu unul singur, cu șapte spirite originare unul într-altul, născându-se mereu unul pe altul și fiind un singur Dumnezeu, întocmai ca cele șapte roți o singură roată.

I a a m i n t e !

Roata, în construcția și alcătuirea ei, înseamnă calitatea aspră care contractă întreaga ființă corporală a divinității, o ține și o usucă, pentru ca să dureze. Iar apa dulce originară e născută de mișcarea sau înălțarea spiritelor, căci atunci când lumina se naște în căldură, calitatea aspră se sperie de marea bucurie, și aceasta e ca o renunțare sau o subțiere, iar ființa tare corporală cedează ca blîndețea.

Spaima sau priveriștea luminii urcă ușor, blajin și temător în calitatea aspră, fiind amară în apă; lumina o usucă și o face blindă și dulce.

În aceasta constă viața și bucuria, căci spaima ori fulgerul urcă în toate calitățile precum roata descrisă mai înainte, la a cărei învîrtire cele șapte spirite se-nalță unul într-altul și se nasc ca într-un cerc, iar lumina strălucește în centrul celor șapte spirite și din nou strălucește în toate spiritele și toate spiritele triumfă și se bucură în lumină.

Așa cum cele șapte roți se mișcă pe un singur butuc ca pe inima lor, care le ține și ele țin butucul, tot astfel și cele șapte spirite nasc inima, și inima ține cele șapte spirite, și totul este armonie în împărăția divină a bucuriilor, a dragostei și a sărutului.

Căci dacă spiritele cu lumina lor se leagănă unul într-altul, se învîrtesc și se înalță, se naște mereu viața, pentru că fiecare spirit dă mereu celuiilalt gustul său, adică se contaminează între ele.

Astfel, fiecare gustă de la celălalt, simte pe celălalt, se aud prin sunet unul pe celălalt, iar sunetul sau tonul răzbate dinspre cele șapte spirite spre inimă și urcă din inimă în fulgerul luminii și acolo e armonie și marea bucurie a Fiului lui Dumnezeu; și toate cele șapte spirite triumfă și se bucură în inima lui Dumnezeu, fiecare după calitatea sa.

Căci în lumina din apa dulce, orice asprime, orice tărie, orice amărăciune ori fierbințeală sînt îmblînzite și domolite, și în toate cele șapte spirite nu e decît o luptă gingașă și o naștere minunată, ca un sfînt joc dumnezeiesc.

Dar nașterea lor tăioasă, iute, despre care am scris mai înainte, rămîne ascunsă ca un sîmbure, căci va fi îmblînzită de lumină și de apa dulce.

Așa cum un măr verde, acru și amar, este silit de soare să devină gustos și bun de mîncat, și îi savurăm toate calitățile, tot astfel își menține și divinitatea calitățile ei, dar ea luptă delicat și ușor ca un joc îngeresc.

Dacă însă spiritele originare s-ar ridica și ar pătrunde iute unul într-altul și s-ar freca tare și s-ar strivi, s-ar storce apa dulce și s-ar aprinde cu înverșunare fierbințeala, atunci focul celor șapte spirite s-ar înălța ca în Lucifer.

Aceasta este adevărata naștere a dumnezeirii care așa a fost din vecii vecilor și așa rămîne în veci. Dar în regatul lui Lucifer corupătorul există o figură așa cum am scris mai sus despre înverșunare; iar în această lume care și ea este acum pe jumătate aprinsă, există, de asemenea, o altă figură pînă la ziua Readucerii; despre ea voi scrie mai încolo, la Facerea acestei lumi.

Din acest minunat și plăcut salnitru ceresc, adică din calitățile divine, a fost făcut și regatul lui Lucifer, fără deosebire de celelalte două regate. Cînd Lucifer a fost creat, el era desăvîrșirea întruchipată și cel mai frumos prinț al cerului, împodobit și îmbrăcat cu cea mai strălucitoare lumină a Fiului lui Dumnezeu. Dacă însă Lucifer ar fi fost stricat în chiar zbuciumul Creației, cum pretinde, n-ar fi avut niciodată perfecțiunea, frumusețea și limpezimea lui, ci ar fi fost de la bun început un diavol înverșunat și întunecat, și nu un heruvim.

Despre sublima naștere și frumusețe a lui Lucifer

Iată, spirit mincinos și ucigaș, îți voi descrie aici regeasca ta naștere; cum te-a creat Dumnezeu și cum ai devenit atît de frumos, în ce scop te-a creat Dumnezeu și ce s-a ales de tine în trufia și răzvrătirea ta.

Dacă tu spui altfel, atunci minți, pentru că cerul și

pămîntul sînt martori și împreună cu ele toate făpturile, ba chiar întreaga divinitate, că Dumnezeu te-a creat spre slava lui din el însuși și te-a făcut principe și rege dumnezeiesc ca pe principii Mihail și Uriel.

Ia seama.

Cînd Dumnezeu s-a hotărît să creeze făpturi în sinul lui, el n-a aprins spiritele originare, căci ele ar fi ars în veci, ci a înduplecat cu blîndețe calitatea aspră. Aceasta a făcut să se contracte salnitrul divin și să se usuce, încît a devenit un singur trup avînd în sine întreaga forță divină a celor șapte spirite originare ale locului și spațiului și cuprinzîndu-i pe îngeri ca proprietate a trupului care în veci nu poate și nu trebuie să fie distrusă, ci care în veci trebuie să rămînă trupului.

Forța prinsă sau încorporată a celor șapte spirite originare a avut însușirea ei în trup și s-a înălțat într-însul și s-a născut după felul și modul celor șapte spirite originare, cum se naște întreaga divinitate.

Mereu o calitate a născut-o pe cealaltă și nici una n-a pierit, ci persistă ca în întregul Dumnezeu; astfel s-a născut trupul întreg și în Trinitate, după cum divinitatea în afara trupului se naște în Trinitate.

Dar trebuie să anunț aici că Lucifer regele a fost întrupat din regatul său întreg ca inimă a locului sau spațiului în care a fost creată întreaga lui oaste îngerească, ținut în care el și îngerii lui au devenit creaturi, și pe care Dumnezeu îl sortise de la Facere ca spațiu al unui regat îngeresc. Care spațiu cuprindea cerul creat și această lume, precum și adîncul pămîntului și al ținutului întreg.

După calități au fost creați principii săi originari, precum și sfetnicii regali și toți îngerii săi; trebuie să știi că fiecare inger poartă în sine cele șapte spirite, dar unul singur din cele șapte este cel *Principal*.

Ia aminte. Cînd regele a fost întrupat, ca o cuprindere a întregii sale oști îngerești și a regatului său întreg, în același ceas și în aceeași clipă (cînd a fost întrupat, el a avut în trupul său, ca însușire, nașterea Sfintei Treimi dumnezeiești) „[a se înțelege în libertate, nu esențial, ci așa cum focul străbate fierul și fierul rămîne fier; sau cum lumina umple întunericul, iar izvorul în-

tunecat se preschimbă în lumină și devine împărăția bucuriei, dar la mijloc rămîne întunecat; aci înțelegem natura, căci spiritul se umple sau se împlinește numai cu majestate]” — deci în același ceas și aceeași clipă cînd a fost întrupat, s-a înălțat și s-a născut în afară de creatură în Dumnezeu.

Căci odată cu mișcarea trupului s-a înălțat și nașterea în Dumnezeu cu mare triumf ca într-un rege nou născut, iar cele șapte spirite s-au arătat pline de bucurie și de biruință. Și îndată, în clipa aceea, lumina din cele șapte spirite s-a născut și a răsărit în centrul inimii ca un nou născut fiu al regelui. Care îndată, chiar în clipa aceea, a transfigurat din centrul inimii trupul celor șapte spirite, iar lumina Fiului lui Dumnezeu a transfigurat acel trup din afara lui.

Căci nașterea noului fiu în inima lui Lucifer a străbătut întreg trupul, fiul cel nou fiind glorificat și primit călduros de Fiul lui Dumnezeu, din afara acelui trup și dăruit cu cea mai mare frumusețe a cerului după frumusețea lui Dumnezeu-Fiul, căruia i-a fost ca o inimă sau o însușire scumpă, însuflețită de întreaga divinitate.

Și tot de îndată, spiritul fiului nou-născut în inima lui Lucifer a purces din lumina lui și i-a ieșit pe gură, și s-a pătruns cu Duhul Sfînt al lui Dumnezeu și a fost primit cu cea mai înaltă bucurie ca un frate drag.

Și iat-o acum pe frumoasa mireasă; ce să scriu eu despre ea? N-a fost ea un principe al lui Dumnezeu, și încă cel mai frumos dintre toți și în dragostea lui Dumnezeu, ca un fiu iubit al creaturilor?

Despre groaznicul, trufașul și ticălosul început al păcatului, supremul adînc

Ia aminte aici. Cînd regele Lucifer a fost zămislit atît de frumos, de minunat și de sfînt, ar fi trebuit să înceapă a lăuda, a slăvi și cinsti pe Dumnezeu creatorul său, și să facă ceea ce făcea acesta.

Căci Dumnezeu creatorul său califica blînd și suav, cu gingășie și delicatețe, în vreme ce spiritele originare în Dumnezeu se iubeau neconținut unul pe altul și se contaminau între ele, ajutîndu-se voioase în strălucirea

divină, să plăsmuiască neîncetat și să dea formă. — Din această pricină răsar mereu în pompa cerească figuri și plăsmuiri frumoase, și împreună cu ele tot felul de culori și fructe pe care le produc spiritele originare ale lui Dumnezeu, făcînd în Dumnezeu acest joc divin.

Dar iată! Dat fiind că Dumnezeu întrupase din sine creaturi veșnice, acestea nu puteau califica în pompa cerească în același fel ca Dumnezeu. Căci pînă la urmă, ele nu fuseseră astfel formate, întrucît Creatorul le încorporase într-un fel mai uscat din trupul unui înger cînd acesta s-a aflat și a rămas în divinitatea sa, pentru ca cele șapte calități să devină mai tari și mai aspre, iar tonul sau sunetul să devină mai puternic, pentru ca atunci cînd cele șapte calități din înger, din centrul inimii lui, vor duce lumina și spiritul prin inima și gura îngerului în puterea divină — să se audă în puterea tuturor calităților în Dumnezeu cîntînd și trîmbițînd o muzică dulce în plăsmuirile sau calificările lui Dumnezeu, înălțîndu-se ca o voce iubitoare și plină de farmec în toate creațiile lui.

Cînd Sfîntul Duh plăsmuiește fructul ceresc ar trebui ca sunetul care pornește din îngeri în slava lui Dumnezeu să fie în centrul formării fructului, fiindcă fructul este hrana îngerilor.

De aceea ne rugăm în Tatăl nostru: dă-ne pîinea noastră cea de toate zilele. (*Matei*, 6, 11). Pentru că același sunet sau același cuvînt — dă — pe care, din centrul luminii noastre, prin spiritul nostru animalic (sufletesc) îl scoatem din gură în puterea divină, trebuie, în puterea divină, să ajute la formarea sau nașterea pîinii noastre de fiecare zi, pe care după aceea, ne-o dă Tatăl ca hrană.

Și cînd sunetul nostru se întrupează în sunetul lui Dumnezeu și se formează astfel fructul, trebuie să ne găsească sănătoși și în dragostea lui Dumnezeu și să primim hrana ca un drept natural, pentru că sufletul nostru în dragostea lui Dumnezeu a ajutat la formarea și alcătuirea aceluia fruct.

Aci se ascunde cea mai interioară și mai mare profunzime a lui Dumnezeu. Adună-ți gîndurile, omule, căci la locul potrivit îți voi lămuri în amănunt.

În acest scop i-a creat Dumnezeu pe îngeri, și ei chiar fac ceea ce face Dumnezeu, căci spiritul lor, care din centrul și inima luminii lor urcă în puterea celor șapte spirite originare, pornește de la gură, întocmai ca Dumnezeu Sfântul Duh de la Tatăl și Fiul, și ajută la tot ce se formează și se plăsmuiește în Dumnezeu (adică în natura divină) prin mercurius, prin cântec și vorbire și prin jocul bucuriei.

Căci așa cum Dumnezeu lucrează în natură tot felul de forme, de alcătuirii, plante, fructe, culori, tot astfel fac și îngerii, simplu de tot, copilărește, fie că ar călări pe un băț ori s-ar bucura preumblîndu-se printre frumoasele flori de mai ale cerului, mîngîindu-le și vorbindu-le cu candoare; glasul și vorbirea lor se înalță în salnitrul divin, ajutînd la plăsmuire și la formă.

Ai, în această lume, destule pilde de acest fel. Să luăm una: e destul ca unele creaturi sau unii oameni să privească un lucru și l-au și stricat din pricina otrăvirii din însăși făptura lor. Dimpotrivă, există unii oameni și unele dobitoace sau alte creaturi, care sînt în stare, prin sunetul ori vorbirea lor, să înlătore răutatea dintr-un lucru, aducîndu-l la starea dreaptă, adevărată.

Aceasta e forța divină, căreia toate creaturile îi sînt supuse fiindcă tot ce trăiește și plutește acolo este în Dumnezeu, și Dumnezeu însuși e totul, și tot ce este alcătuit, din el este alcătuit, fie din dragoste, fie din minie.

Izvorul păcatelor

Fiind Lucifer atît de regește zămislit și alcătuit, încît spiritul său, în forma și constituția lui s-a înălțat în el și a fost primit cu dragoste de Dumnezeu și așezat în slavă, el trebuia de îndată să ia calea ascultării îngerești, să se legene în Dumnezeu (cum Dumnezeu însuși făcea) ca un fiu iubit în casa părintelui său, și acest lucru nu l-a făcut.

Ci, cînd lumina lui se născu în el, în inimă, și spiritele sale originare se contaminară brusc cu marea lumină ori fură pe neașteptate cuprinse în ea, se bucurară toate peste măsură, încît se ridicară în trupul lor contra drep-

tului natural și începură îndată o calificare mai înaltă, mai mîndră, mai strălucită decît Dumnezeu însuși.

Dar în timp ce spiritele se ridicară triumfînd puternic unul într-altul și împotriva dreptului natural, ele se aprinseră prea tare și calitatea aspră strînse trupul atît de strașnic, încît apa dulce secă.

Iar cumplitul și marele fulger luminos care se înălțase în apa dulce în căldură, în care naște calitatea amară în apa dulce, porni a se freca îngrozitor de tare cu calitatea aspră, ca și cînd ar fi vrut, de mare bucurie, s-o sfărîme.

Căci fulgerul era atît de luminos, încît devenise ca și insuportabil spiritelor originare; de aceea calitatea amară începu să tremure și să se frece atît de tare de cea aspră, încît calitatea fierbinte se aprinse împotriva dreptului natural, iar cea aspră izbuti să sece și apa dulce prin puternica ei contracție.

Dar calitatea fierbinte fu și mai severă și zeloasă, și luă puterea calității aspre, căci fierbințeala se naște în izvorul apei dulci.

Cum însă apa dulce secase prin contracția bruscă, fierbințeala nu mai putu ajunge la flacără sau la lumină (căci lumina ia naștere în grăsimea apei) și arse înfundat ca un fier aprins, care nu e încă roșu, ci rămîne întunecat; sau ca o piatră foarte dură pe care o arunci în foc și o lași un timp, dar nu se înroșește pentru că are prea puțină apă.

Astfel, marea căldură aprinse apa secătuită, dar lumina nu mai putu să se ridice și să se aprindă, căci apa secase și focul sau marea căldură o mistuise cu totul.

Nu cred că din această pricină spiritul apei, care sălăsluiește în cele șapte calități, ar fi fost mistuit, ci calitatea sau funcția lui s-a preschimbat într-o calitate întunecoasă, fierbinte și acră.

Căci de aici, din acest loc, și-a luat originea și începutul calitatea acră care și pe această lume se moștenește și care, în ceruri, în Dumnezeu, nu există deloc în acest fel, nici chiar în îngeri, pentru că ea este și înseamnă casa tristeții și a jalei, uitarea binelui.

Cînd fu să se întîmple aceasta, spiritele originare se frecară unul într-altul, după modul sau chipul arătat

mai sus la figura roșii înșeptite, căci ele obișnuiesc să urce unul într-altul, să se guste unul pe altul, să se contamineze unul pe altul, fapt din care se nasc viața și dragostea.

Dar în toate spiritele nu fu decît stricăciune goală, fierbinte, arzătoare, rece și dură; astfel, un izvor rău nu făcu decît să guste dintr-un izvor rău, și de aci trupul întreg se înverșună; căci căldura era contra frigului și frigul contra căldurii.

Întrucît apa dulce fu secătuită, calitatea amară (care luase naștere din primul fulger, cînd se aprinsese lumina) se înalță în trup prin toate spiritele, ca și cînd ar fi voit să-l distrugă, turbînd de furie și de mînie ca de cel mai rău venin.

De aci a luat naștere prima otravă din care și noi bieții oameni am fost sortiți să ne împărtășim în această lume, și prin care moartea amară și veninoasă ne-a pătruns în trup.

În această turbare și sfișiere s-a născut viața în Lucifer, adică fiul său iubit în cercul inimii; ce fel de viață și ce fel de fiu iubit va fi fost las la judecata oricărui suflet sănătos și cuminte.

Căci precum a fost tatăl, așa a fost și fiul: un izvor întunecat, aspru, rece, neîndurător, amar, fierbinte, acru, împuțit, iar dragostea se afla în calitatea amară, în pătrunderea și gustul ei, devenind o vrăjmășie a tuturor spiritelor originare în trupul regelui trufaș.

Astfel se înalță tonul prin răzbaterea calității amare, prin arșița și apa secătuită și prin calitatea aspră, dură pînă la inimă, în noul și iubitul fiu. Aci spiritul se stinse; și așa cum se născuse în inimă, porni acum pe gură. Dar ce fel de oaspete binevenit în fața lui Dumnezeu și în Dumnezeu va fi fost, și chiar în fața îngerilor celorlalte regate, te las pe tine să cugeți. Ar fi trebuit să se contopească cu Fiul în Dumnezeu; o inimă și un Dumnezeu. Dar vai și amar! Cine va scrie și va vorbi destul în această privință?

CUM A DEVENIT LUCIFER DIN ÎNGERUL CEL MAI FRUMOS AL CÉRULUI, CEL MAI FIOROS DINTRE DIAVOLI

Casa ucigașilor

Trage-ți pălăria peste ochi rege Lucifer, să nu vezi cum ți se va lua coroana divină; tu nu mai poți porunci în ceruri. Mai stai puțin liniștit, vrem să te privim mai bine să vedem ce mireasă frumoasă ești și dacă nu cumva ai putea să-ți speli rușinea desfrîului, să te mai faci o dată cum ai fost; am vrea să-ți descriem puțin castitatea și virtutea.

Voi filosofi și apărători ai lui Lucifer, poftiți aici și pledați pentru el; pentru că încă posedă coroana, iar noi vrem să păstrăm asupra lui dreptul de *maleficium*⁶²; dacă vreți să-l obțineți voi, atunci el să vă fie rege, iar de nu, să fie îmbrîncit în fundul iadului, și coroana regală s-o primească altul care va cîrmui mai bine decît el.

Acum ia seama.

Cînd Lucifer se prăbuși atît de îngrozitor în stricăciune, toate spiritele lui origine se făcură potrivnice lui Dumnezeu, calificînd toate foarte deosebit de el, și devenind o dușmănie veșnică între Dumnezeu și Lucifer.

Cineva ar putea întreba: Cîtă vreme a stat Lucifer în lumina lui Dumnezeu?

Adîncul. Cînd trupul regesc al lui Lucifer s-a încorporat, în ceasul acela s-a aprins și lumina în Lucifer. Căci îndată ce spiritele sale origine începură să califice în zidirea trupului și să se nască unul pe altul după dreptul natural, fulgerul vieții porni a se ridica în inimă din apa dulce, trupul regesc fu gata, și spiritul trecu din inima luminii prin gură, în inima lui Dumnezeu.

Lucifer era atunci cel mai frumos principe și rege, îndrăgit și plăcut ființei divine, și primit cu mare bucurie. De asemenea, și spiritul său pornea din inimă în toate venele trupului și aprindea cele șapte spirite, glorificând într-o clipă trupul regesc și arătându-l ca pe un rege dumnezeiesc într-o claritate de neînchipuit, care o întrecea pe cea a oștirilor cerești.

În acest fulger limpede și luminos, cele șapte spirite fură îndată contaminate, ca și când ai aprinde un foc, căci se speriară în fața neașteptatei clarități a propriului lor spirit, și iute triumfară în primul fulger și la prima vedere, înălțându-se mîndre și pline de bucurie și pornind spre o naștere mai înaltă.

Dar dacă ar fi rămas pe locul lor și ar fi calificat cum făcuseră din veci, marea lumină nu le-ar fi dăunat cu nimic, căci ele nu erau spirite noi, făcute din altceva, ci vechi spirite care nu avuseseră început, care fuseseră în Dumnezeu din veci și cunoșteau bine dumnezeirea și dreptul natural, știind cum trebuie să se agite.

Chiar cînd Dumnezeu a figurat corpul, el n-a mortificat mai înainte spiritele originare, ci a plămădit trupul regelui Lucifer din miezul a tot ce este mai bun, și în care se afla cea mai înaltă cunoaștere.

Astfel, dacă toate calitățile ar fi fost mai înainte moarte, ele ar fi necesitat o nouă viață și ar fi fost în-doielnic dacă îngerul ar fi putut exista veșnic.

Înțelege cum se cuvine.

Dumnezeu i-a creat pe îngeri din sine însuși, pentru ca ei să se întrupeze mai aspru și mai tare decît (ideile) figurile, care, prin calificarea spiritelor lui Dumnezeu, răsar în natură, și, prin mișcarea aceluiași spirite, dispar? Pentru ca lumina lor să strălucească și mai luminos în tăria lor, și ca tonul trupului să sune și să răsune cît mai limpede, astfel ca bucuria în Dumnezeu să fie și mai mare; din această pricină i-a creat Dumnezeu pe îngeri.

Iar cînd se spune că îngerul a născut o nouă lumină ori un nou spirit, trebuie înțeles în acest fel.

Cînd spiritele originare erau mai solid întrupate, lumina strălucea mai tare în trup și din trup, decît mai înainte în salnitru, fiindcă răsărea în trup un fulger

mult mai luminos decît înainte cînd salnitrul era subțire.

De aceea și spiritele originare deveniră mîndre și crezură că au o lumină ori un fiu mult mai frumos decît Fiul lui Dumnezeu și de aceea voră și ele să califice puternic și să se ridice; și disprețuiră calificarea în Dumnezeu-Tatăl lor, precum și nașterea Fiului lui Dumnezeu și a Duhului Sfînt; și crezură că pot face aceasta fiind atît de bine întrupate și că se vor înălța tot atît de minunat și de strălucit, lăsîndu-se a fi privite ca mireasa cea mai frumoasă a cerului.

Ele știau, desigur, că nu sînt Dumnezeuul întreg, ci doar o parte din el, după cum știau și cît de departe se întinde puterea lor; dar ele nu mai voră să fie ceea ce au fost și căutară a fi mai presus de Dumnezeuul întreg, crezînd că-și vor întinde puterea peste întreaga divinitate și peste toate regatele.

De aceea se ridicară să aprindă divinitatea întreagă și să domnească cu puterea lor peste Dumnezeuul întreg; toate formele și toate plăsmuirile trebuiau să se înalțe în calitatea lui Lucifer, el trebuia să fie stăpînul divinității și nimeni să nu mai fie stăpîn alături de el.

Aceasta e rădăcina lăcomiei, a invidiei, a trufiei și a mîniei, căci în calificarea înversunată răsări mînia, care arde ca un foc fierbinte și rece, fiind și amară ca fierea.

Căci spiritele originare nu aveau în sine impuls din afară, ci imboldul spre trufie se ridica din trup în divanul celor șapte spirite, care se uniră între ele să fie ele singure Dumnezeu.

Dar pentru că din vechiul lor loc nu puteau începe nefasta lucrare, se vorbiră între ele să se ridice împotriva nașterii lui Dumnezeu, și voră să califice în adîncul cel mai profund în acest fel, nimic nu le-ar mai putea fi egal, întrucît ele ar putea alcătui cel mai puternic principe în Dumnezeu.

Calitatea aspră fu primul ipocrit și ucigaș, căci, văzînd cum a dat naștere unei lumini atît de frumoase, se strînse și mai tare decît o făcuse Dumnezeu, în convingerea că va fi și mai înspăimîntătoare și va comprima tot ținutul ce se află în ei, dominînd totul ca un stăpîn absolut. În această strîngere sau contracție își au originea

pământul și pietrele, despre care voi vorbi la capitolul Facerii.

Calitatea amară deveni cel de-al doilea ucigaș; se ridică în fulger, străpunse brusc și cu mare forță calitatea aspră ca și când ar fi vrut să-i zdrobească trupul; calitatea aspră îi toleră aceasta, deși ar fi putut lua prizonier spiritul amar și l-ar fi putut îmbăia în apa dulce pînă i-ar fi trecut trufia. Dorea să aibă însă un atare frățior, căci i-ar fi fost de folos, dat fiind că spiritul amar își ia începutul și de la ea ca de la tatăl ei, și l-ar fi putut înfrina.

Fierbințeala este cel de-al treilea spirit ucigător, pentru că și-a ucis mama care e apa dulce; dar pricina a fost spiritul aspru care, prin puternica sa construcție și învîrtoșare și împreună cu calitatea amară, au trezit și aprins focul cu mare violență; căci focul este sabia calităților aspră și amară.

Dar fiindcă focul răsare în apa dulce, are el însuși biciul în puterea sa și ar fi putut reține calitatea aspră în apă; însă și acestea fu o ipocrită și se prefăcu a fi cea mai mare dintre calități, dînd ajutorul ei la uciderea apei dulci.

Sunetul este cel de-al patrulea ucigaș, pentru că el își ia începutul în foc, în apa dulce, și se înalță plăcut în întreg corpul.

Dar nici el nu făcu acest lucru, ci, după ce se înalță în apă, în calitatea aspră, se prefăcu și el ca aceasta și porni violent în sus ca un trăsnet; în acest fel, vroia să-și dovedească noua divinitate; și focul porni și el ca o fulgerare. Cu aceasta, crezură că sînt mai mari peste toate lucrurile în Dumnezeu.

Și făcură astfel pînă cînd o uciseră pe mama lor, apa cea dulce; trupul întreg deveni o vale a plîngerii și întunecimii, și nici o hotărîre nu se luă în Dumnezeu pentru a ajuta la ceva. Dragostea deveni dușmănie, trupul întreg se făcu un diavol negru, întunecos.

Cuvîntul *Teufel*⁶³ are două părți: *Teu* care-și are originea în bumnitură, în sunet, și *fel* care vine de la *Falle* (cădere). Astfel că Lucifer se cheamă acum diavol și nu se mai cheamă heruvim sau serafim.

Obiecție. S-ar putea spune:

N-ar fi putut oare Dumnezeu să împiedice

trufia lui Lucifer ori să ignore îngîmfarea lui?

Este o întrebare cu tîlc, de care toți apărătorii diavolului vor să se slujească, dar sînt toți chemați pentru dreptul de maleficiu, și oricît ar încerca ei să-și acopere stăpînul sau să-l absolve juridic, acesta își va pierde coroana.

Minunata revelație.

Iată, Lucifer a fost căpetenia întregului său ținut și un rege puternic, fiind creat din miezul regatului său întreg, pe care a vrut să-l aprindă; totul ar fi trebuit să ardă și să califice, precum el în trupul său.

Chiar dacă divinitatea din afara trupului său ar fi vrut să califice blînd față de el, să-l lumineze și să-l îndemne la cîință, nu mai exista în Lucifer altă voință decît aceea de-a domni peste Fiul lui Dumnezeu și de-a aprinde întregul regat, pentru ca în acest fel să devină el însuși Dumnezeu întreg peste toate oștile îngerești.

Cînd inima lui Dumnezeu, cu blîndețea și dragostea ei, se hotărî să-l îmbrățișeze totuși pe Lucifer, acesta îi arătă întregul lui dispreț, convins fiind că el e mult superior; și din nou se năpusti cu foc și frig în trăsnete și tunete împotriva Fiului lui Dumnezeu, arzînd de ambiție să-l umilească și să-i fie stăpîn, el care singur cutezase a-i înfrunta lumina dumnezeiască.

Și acum vei spune: Cum de a avut o asemenea putere?

Da, a avut-o; pentru că el a fost o parte însemnată din dumnezeire, și încă din miezul ei, și pentru că s-a frecat⁶⁴ și de marele principe și rege Mihail în scopul de a-l strica, dar care, în sfîrșit, luptîndu-se cu el l-a învins, în timp ce forța lui Dumnezeu din regatul lui Lucifer a luptat și ea cu înflăcărare împotriva lui, pînă cînd, în sfîrșit, acesta fu răsturnat de pe tronul său, ca unul care singur și-a săpat groapa (*Apoc.*, 12)⁶⁵.

Iar tu spui: N-ar fi trebuit ca Dumnezeu să-i lumineze inima și el să se fi căit?

Dar el nu vru să primească altă lumină, căci disprețuise lumina Fiului lui Dumnezeu care strălucea în afara trupului său și fiindcă avea în sine un fulger și o lumină care-l îndemnau tot mai mult și tot mai tare la răzvră-

tire, pînă cînd apa lui „[aci s-a născut apa Vieții veșnice din lumina majestății, dar la mijloc ea seamănă cu acidul sulfuric sau cu cel azotic]“ secă cu totul și arse, iar lumina lui se stinse pentru totdeauna.

Despre căderea tuturor îngerilor săi

S-ar putea spune: Cum se face că și de astădată toți îngerii săi căzură cu el?

Cum porunci stăpînul, așa făcură și supușii; cînd se răzvrăti el și vru să fie Dumnezeu văzură și îngerii lui, și toți făcură ca el, voind să-l coboare pe Dumnezeu, căci erau supușii lui Lucifer, care domnea în fiecare din ei, fiind făcut din miezul salnitrului din care era creată întreaga oaste a lui.

De aceea, toți făcură ca el și toți voră să-și ocupe loc în primatul divinității, și să domnească împreună cu stăpînul lor peste întreaga putere dumnezeiască. Era voința unică a tuturor, pe care o apărău cu dîrzenie.

Dar tu vei spune:

N-a știut oare Dumnezeu întreg înainte de crearea îngerilor că se va întîmpla așa?

Nu, căci dacă ar fi știut el aceasta înainte de crearea îngerilor, ar fi existat o singură voință veșnică, premeditată, n-ar mai fi fost împotrivire față de Dumnezeu, ori Dumnezeu l-ar fi creat pe Lucifer de la început ca diavol.

Dar așa, Dumnezeu l-a creat rege al luminii, și, devenind neascultător și voind să fie deasupra întregului Dumnezeu, Dumnezeu l-a aruncat de pe tron și a creat la mijlocul timpului nostru un alt rege din aceeași divinitate din care fusese creat Lucifer (înțelege bine: din salnitrul ce se afla în afara trupului lui Lucifer) și l-a pus pe scaunul regesc al acestuia și i-a dat puterea și însușirile pe care le avea acesta înainte de cădere, și noul rege se cheamă Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu și al omului, așa cum voi demonstra limpede și în amănunt la locul cuvenit. „[Dumnezeu a știut după mînia sa, și nu după dragoste, de la care Dumnezeu se cheamă Dumnezeu, căci în ea nu intră furie sau imaginație, nici nu este cercetată de creaturi diavolești. Cînd spun: Dumnezeu nu știe răul și nu vrea răul, în virtutea Scripturii — înțeleg că în dragostea sa (care numai ea este singurul

bun și se cheamă Dumnezeu) nici măcar unei simple priviri a răului nu-i e dat să pătrundă. Căci dacă ar fi altfel, dragostea n-ar mai fi unită cu blindețea și smerenia. Dar în rostirea cuvîntului său, întrucît natura lumii spirituale există dinaintea păcatului originar, prin care înțelegem sensibilitatea, în care Dumnezeu se cheamă un Dumnezeu mînios, sever și un foc mistuitor; toate acestea le-a știut el din vecii vecilor, că se va manifesta cîndva înlăuntrul lor și că acest izvor va deveni și el ființă creată. Dar aci el nu se cheamă Dumnezeu, ci un foc mistuitor. Scriptura aceasta eu o înțeleg în chip magic. Așa cum dragostea și mînia lui Dumnezeu se deosebesc una de alta, și cum știința răului e cunoscută numai de diavol ca izvor al lui, în care și căderea își are originea — tot astfel și în dragostea lui Dumnezeu există izvorul științei și bucuriei, căci fiecare știință este cauza unei alte științe asemenea ei. Iar dacă am spus că dragostea lui Dumnezeu ar fi voit răul, sau că în iubirea și bunătatea lui Dumnezeu ar exista o știință falsă — am grăit împotriva Scripturii. Căci ceea ce iubirea lui Dumnezeu simte și știe, ea și voințe. De aci au luat naștere, la Facere, răul și binele, și îl avertizez pe cititorul nostru să înțeleagă cum trebuie sensul adînc, să ia bine seama să nu se rătăcească și să caute a citi și alte scrieri ale noastre unde va găsi destule deslușiri]“.

**Despre păcatul cel mare, aversiunea și veșnica
dușmănie a lui Lucifer și a întregii sale oștiri
împotriva lui Dumnezeu**

Iată, aceasta este adevărata oglindă a oamenilor în fața acestui drept de maleficiu; ca în fața unei oglinzi, spiritul invită pe tot omul să-și dea seama ce este păcatul ascuns.

El a rămas ascuns de cînd lumea, și în nici o inimă omenească nu s-a arătat cu totul; mă mir și eu însumi, mult mai mult decît se va mira poate cititorul, de înalta revelație.

Nu scriu aceste lucruri pentru renume sau fală, căci fala mea stă în nădejdea în viitor; sînt și eu un biet păcătos ca toți semenii și mă aflu și eu în fața oglinzii; dar

mă uimește faptul că Dumnezeu vrea să se reveleze într-un ins atât de simplu, ba încă mai mult, îl îndeamnă să scrie toate acestea, când există atîția scriitori mai buni, care ar putea-o face cu mai multă înțelepciune și pricepere decît mine, care nu sînt decît batjocura și nebunul lumii.

Dar nu pot și nu vreau să fiu împotriva-i, deși adesea, chiar în treburî mari, m-am găsit contra lui; și nu e nici imboldul nici voința lui să-mi ia această povară, încît aş crede că, prin strădania mea, n-am făcut decît să adun pietre la ridicarea acestui edificiu.

Și astfel m-am înălțat prea sus, și n-am voie să privesc înapoi, că-mi vine amețală. Mai am doar o scăriică pînă la ținta pe care din toată inima doresc s-o ating. Și, urcînd la ea nu simt deloc amețală, dar cînd mă uit înapoi și vreau să mă întorc din drum, amețesc și mi-e teamă să nu cad.

De aceea mi-am pus nădejdea în Dumnezeul cel puternic, și vreau să îndrăznesc să văd ce va fi. Știu că n-am decît un singur trup, care și el e muritor și supus pieirii; îl jertfesc bucuros numai să-mi rămîină lumina și cunoașterea Dumnezeului meu, care îmi sînt îndeajuns, atît aici cît și dincolo.

Nici nu vreau să-l supăr pe Dumnezeul meu, dacă în numele lui a trebuit să îndur rușinea și ocară, ceea ce mi se întîmplă zilnic și cu care aproape m-am obișnuit; vreau să cînt cu proorocul David: Și chiar trupul de mi s-ar topi, și sufletul, Tu ești Doamne nădejdea mea, mîntuirea mea și mîngîierea inimii mele. (*Psalmi*, 73, 26).

Păcatul are șapte specii sau forme, între care patru izvoare de seamă, căci cea de-a opta formă este casa morții.

Acum ia aminte!

Cele șapte forme sînt cele șapte spirite originare ale trupului cînd sînt aprinse; astfel naște fiecare spirit o dușmănie aparte contra lui Dumnezeu.

Patru din aceste șapte nasc patru fii noi și alcătuiesc un Dumnezeu nou, care este absolut împotriva Dumnezeului vechi; stau față în față ca două oștiri gata de luptă, care și-au jurat dușmănie veșnică.

Primul fiu este trufia,
Celălalt e lăcomia,
Al treilea fiu e pizma,
Cel de-al patrulea, mînia.

Să le privim pe toate patru la temelia lor de unde pornește întreg răul și să vedem cum arată o dușmănie împotriva lui Dumnezeu; vei înțelege și tu ce este începutul și rădăcina păcatului și de ce nu pot fi tolerate în Dumnezeu.

Căci voi, filosofi și juriști, țineți morțiș și fără rușine să dovediți că Dumnezeu de la sine a creat răul și că îl vrea; în fine, că este în planul lui Dumnezeu ca diavolul să cadă și ca mulți oameni să se piardă și că, de altfel, el ar fi putut schimba totul.

C h e m a r e. Prin rîndurile de față, spiritul regatului nostru vă cheamă, pentru a treia oară, pe voi toți împreună cu al vostru principe Lucifer pe care-l apărați, să vă dați răspunsul în fața dreptului definitiv de maleficiu. Căci la aceste șapte specii și patru fii noi în casa Tatălui ceresc, dreptul trebuie îndeplinit.

Dacă veți putea proba că cele șapte spirite ale lui Lucifer au născut pe cei patru noi fii din drept și echitate, că din drept și echitate ele guvernează cerul și întreaga divinitate, atunci Lucifer va trebui repus pe tron și regatul său îi va aparține din nou; în caz contrar, i se va găsi lui Lucifer o vizuină ori o peșteră care să-i fie veșnică temniță lui și fiilor lui, iar voi să priviți și să aveți grijă ca judecata să nu vă cuprindă și pe voi.

Și, fiindcă vreți să dați dreptate diavolului, cu ce să vă răsplătească el? Căci nu are în puterea lui decît grozăviile iadului; ce veți primi atunci drept plată? În cel mai bun caz, roadele și tămîia grădinii sale.

Despre prima specie

Cel dintîi spirit este calitatea aspră, care în Dumnezeu este o contracție fină, o uscare și o răcire plăcută, și care e folosită la plăsmuiri; și dacă, în adîncul ei, calitatea aspră este cam usturătoare, ea se temperează cu apa dulce pînă ce devine domoală, plăcută și dătătoare de bucurii.

Iar cînd lumina apei dulci pătrunde în ea, ea contribuie de bună voie și bucuroasă cu nașterea ei, secînd-o și dîndu-i strălucire. Și cînd sunetul se înalță în lumină, ea contribuie cu tonul ei plăcut și delicat. De asemenea, calitatea aspră primește dragostea tuturor spiritelor și îngăduie căldurii să se răcorească atît cît îi place; ea se află în deplină armonie cu toate calitățile și ajută spiritului naturii la plăsmuirea de forme, figuri, fructe, plante și alte vegetale, după voința tuturor celor șase spirite.

Ea este chiar un părinte înțelept al copiilor săi pe care-i iubește din inimă și cu care se joacă cu plăcere, căci ea este într-adevăr părintele celorlalte șase spirite care se nasc într-însa.

Cînd Dumnezeu l-a creat pe Lucifer și oastea sa, l-a creat din aceea iubitoare divinitate din el însuși, din acel loc al cerului și al acestei lumi; nu exista — în acest scop — altă materie. Salnitrul acela viu se afla într-o contracție ușoară, blîndă, fără mortificare și fără mișcare violentă.

Dar spiritele încorporate aveau cunoașterea, știința și veșnica lege fără de început a lui Dumnezeu, și știau bine cum s-a născut divinitatea. Astfel, ele știau tot așa de bine că inima lui Dumnezeu era cea dintîi în întreaga dumnezeire; ele mai știau, de asemenea, că nu mai aveau altceva în posesiunea lor de care să dispună decît trupul lor încorporat, căci văzuseră bine cum divinitatea naștea în afara trupului lor, cum făcuse din veci.

Ele mai știau, fără îndoială, că nu constituiau întregul spațiu sau loc care să sporească și să mărească bucuria și minunata proporție a acestora, și, împreună cu acel spațiu sau loc, să se acorde cu divinitatea într-un fel delicat și blînd, să se contopească cu ea, și, cu aceeași gingășie, să se contamineze cu calitățile din afara trupului lor.

Ele, spiritele, posedau și deplina putere de-a avea de-a face cu toate figurile, formele și plantele, după a lor voință; pretutindeni în Dumnezeu era un joc al dragostei și ele n-ar fi putut prin nimic supăra pe Dumnezeu, chiar dacă ar fi distrus toate figurile și plăsmuirile cerești, întrucît altele ar fi răsărit la loc, totul fiind doar joc în Dumnezeu.

Căci pînă la urmă, și pietrele au fost astfel create, încît se jucau cu figurile și plantele cerești, folosindu-le după plac. Fiindcă figurile s-au format cam în acest fel din vecii vecilor și din nou au trecut prin spiritele originare și s-au transformat, pentru că așa a fost veșnicul joc al lui Dumnezeu de la facerea îngerilor.

Despre aceste lucruri ai și tu un exemplu bun și poți vedea, dacă nu ești orb, la animale, păsări și toate vegetalele acestei lumi; toate au fost create și s-au dezvoltat înainte ca omul să fi fost făcut; aceasta este și înseamnă cealaltă oaste pe care Dumnezeu a creat-o în locul celei căzute a lui Lucifer, din locul destinat lui Lucifer.

Ce a făcut însă calitatea aspră în Lucifer?

Cînd Dumnezeu o încorporase cu blîndețea și gingășia lui, ea se crezu puternică, și văzînd că primise un trup mai frumos decît figurile din afara ei, se umplu de trufie și vru să fie mai dură decît salnitru din afara trupului ei.

Dar fiindcă n-o putea face singură, se prefăcu a se înțelege cu celelalte spirite, ca acestea să-i urmeze ei ca unui părinte, și spiritele toate făcură ca ea, fiecare după propria lui calitate.

Cînd toate se uniră, născură și ele un spirit care merse la gură, la ochi, la urechi și la nas, și se contaminează cu salnitru din afara trupului.

Și, fiindcă fusese încorporată cu atîta strălucire ca miez al întregului regat, planul calității aspre era să domine cu severitate și cu forță chiar prin spiritul ei pe care-l născuse cu celelalte spirite, în afara corpului ei, în întregul salnitru divin, și totul să stea sub a ei putere.

Ea vru să plăsmuiască totul și să dea formă prin spiritul născut de ea, întocmai ca întreaga dumnezeire. Acesta era planul ei: să fie prima în divinitatea întreagă.

Dar, întrucît din locul ei natural și adevărat, nu-și putea duce la îndeplinire proiectul, calitatea aspră se ridică și-și dădu foc, aprinzînd astfel și spiritul ei propriu, care aleargă spre gură, urechi, ochi și nas ca un spirit turbat, și se luă la luptă cu salnitru din locul în care se afla acesta, repezindu-se ca o furtună și aprinzînd salnitru;

apoi, prin puterea sa, făcu să se strângă și să se contracte totul.

Caută să înțelegi bine.

Izvorul aspru din spiritul ieșit aprinse calitatea aspră din locul său și-și întinse dominația cu forța în calitatea aspră din salnitru, ceea ce aceasta nu îngădui și, împreună cu apa dulce, porni lupta împotriva acestui spirit; dar lucrul acesta nu sluji la nimic, furtuna devenind și mai mare, pînă cînd calitatea aspră a salnitruului fu aprinsă.

Cînd acest fapt se petrecu, furtuna era așa de mare încît calitatea aspră strînse salnitruul cu atîta putere, încît ieșiră din el pietre. Aceasta e originea pietrei din această lume; iar apa din salnitru fu și ea comprimată, devenind consistentă, cum o vedem în această lume.

Cînd însă calitatea aspră se aprinse în Lucifer, deveni și ea foarte rece, căci frigul este propriul ei spirit; de aceea aprinse și ea acum totul în salnitru cu flacăra ei rece. Și de aceea a devenit apa atît de rece, de întunecoasă și densă în această lume, și totul atît de tare, incomprehensibil, impenetrabil, ceea ce nu era înainte de vremea îngerilor. Aceasta a însemnat o mare repulsie în salnitruul divin, o mare luptă și hărțuială, și o veșnică adversitate.

Tu spui acum: Dumnezeu ar fi trebuit să opună rezistență acestui spirit, ca el să nu ajungă atît de departe.

Da, omule drag și orb, dar nu era vorba de om sau animal față de Dumnezeu, ci de Dumnezeu contra Dumnezeu, de putere contra putere. Cum să se împotrivescă Dumnezeu? Cu dragostea și bunăvoința nu se putea; Lucifer își arătase disprețul și vroia să fie însuși Dumnezeu.

Dacă Dumnezeu trebuia să-l întîmpine cu minie, ceea ce pînă la urmă s-a și întîmplat, a trebuit să se aprindă el însuși în calitățile sale din acel salnitru în care sălășluia regele Lucifer, și a trebuit să lupte cu strășnicie împotriva lui. Din această luptă, regatul lui Lucifer s-a făcut atît de întunecos, de pustiu și de rău, încît după aceea a trebuit să urmeze o altă facere.

Voi filosofi și juriști ai principelui Lucifer, judecați mai întîi spiritul aspru din Lucifer, dacă el a acționat bine sau nu, și dovediți aceasta în natură; nu-mi trebuie,

ca probe, scriptele voastre măsluite și împăturate, ci vreau dovezi vii.

Vă înfățișez și eu aceste dovezi vii, ca de pildă cerul creat și comprehensibil, astrele, elementele, creaturile, pământul, pietrele, oamenii și, în sfârșit, întunecosul, înfriguratul, înfierbîntatul, asprul, sălbaticul, răul vostru principe Lucifer însuși. Totul a devenit astfel prin răzvrătirea lui.

Aci, încercați-vă puterea voastră de convingere, aci, în justificarea acestui spirit; și de nu izbutiți, el trebuie osîndit, pentru că e dreptul lui Dumnezeu, un drept care n-are început, să pretindă oricărui copil născut din mamă, să-i fie acesteia smerit și ascultător, căci își dă-torează viața și trupul mamei care l-a adus pe lume.

Tot astfel casa mamei, atîta vreme cît ea e în viață, nu este proprietatea copilului, ci mama o stăpînește din dragoste pentru el, pe care-l hrănește, îl alintă și-l împo-zoboește cu tot ce are mai de preț, dăruindu-i totul, pentru ca bucuria ei să sporească și odrasla să fie fericită.

Cînd însă fiul se ridică împotriva mamei, luîndu-i totul, dominînd-o, ba chiar lovind-o și silind-o să trăiască împotriva moralei și echității, se cuvine ca el să fie izgonit din casă, să zacă îndărătul zăbrelelor și să-și piardă dreptul de moștenire.

Așa i s-a întîmplat și lui Dumnezeu, cu copilul său Lucifer; Tatăl îi dăruise cea mai frumoasă podoabă, în nădejdea bucuriilor ce le va avea din partea lui. Dar cînd copilul primi podoaba, îl disprețui pe Tatăl său și vru să domnească peste el, să-i distrugă casa, ba chiar îl lovi, și nu vru să se lase povățuit și îndreptat.

Despre specie sau spirit în Lucifer la începutul păcatului

Celălalt spirit este apa. Așa cum calitatea aspră este tatăl celorlalte șase spirite pe care le contractă și le ține, tot astfel apa dulce este mama în care toate spiritele sînt primite, păstrate și născute, și pe care ea le domolește și le soarbe, acestea primindu-și viața de la ea, după cum și lumina bucuriei răsare dinlăuntrul ei.

Regele Lucifer a primit în constituția trupului său apa dulce în aceeași măsură și anume din partea ei cea mai

aleasă, din miezul ei. Căci Dumnezeu îi conferise copilului frumoasă podoabă, în nădejdea bucuriei ce va avea de la el.

Ce a făcut calitatea aspră cu mama ei, apa dulce? Ea se vorbi cu cea amară și cu cea fierbinte să se revolte și să se aprindă în scopul de a-și ucide mama și a o preschimba într-o făptură acră; prin aceasta, ele voiau ca prin spiritul lor să domine întreaga divinitate, să se încline totul în fața lor, și ele să plăsmuiască totul și singure să dea formă cu tăria lor.

După această falsă hotărîre, ele făcură un lucru și seară apa dulce în trupul lui Lucifer; căldura o aprinse și asprimea o secătui; apa, cîtă rămase, deveni foarte acră și usturătoare.

Cînd, într-o astfel de calificare, ele născură spiritul lui Lucifer, viața spiritului care răsare în apă, precum și lumina se făcură foarte acre și caustice.

Dar acest spirit acid se năpusti din toate puterile împotriva apei dulci din afara trupului, în salnitrul lui Dumnezeu, crezînd că va fi primul, și că, singur din propria-i putere, va alcătui și va da formă la toate.

Aceasta fu a doua adversitate față de Dumnezeu; de aci a luat naștere calitatea acră în această lume. Ea nu a fost veșnică, după cum tu însuți poți avea o pildă bună, cînd pui ceva dulce la căldură și îl lași să stea; acel lucru devine acru, cum se întîmplă cu apa, cu berea sau cu vinul în butoi. Dar alte calități nu se schimbă, ci capătă doar miros urît, cum e calitatea apei.

Și acum vei zice: Pentru ce a tolerat Dumnezeu în sine spiritul rău al lui Lucifer care a pornit din trupul acestuia, cînd s-ar fi putut a păra de el?

Trebuie să știi că între Dumnezeu și Lucifer n-a existat altă diferențiere decît cea dintre părinți și copii, și chiar mai mică. Pentru că așa cum părinții nasc din trupul lor un copil după chipul lor și-l păstrează în casa proprie ca pe urmașul lor firesc și-i dau toată îngrijirea — tot așa de aproape este și trupul lui Lucifer de Dumnezeu. Fiindcă Dumnezeu l-a născut din trupul său; de aceea l-a și făcut moștenitorul bunurilor și stăpînul întregului locus în care l-a zămislit.

Supremul adînc

Dar trebuie să afli aici cu ce a luptat Lucifer împotriva lui Dumnezeu și cu ce l-a mîniat; căci cu trupul n-ar fi putut-o face, fiindcă trupul nu cuprinde altceva decît locul; iar prin faptul că vedea, n-ar fi putut realiza mare lucru, ci va fi fost altceva.

Ia seama.

Spiritul care se naște în centrul inimii de către cele șapte spirite originare (pentru că este încă în trup cînd se naște) este și el pătruns de Dumnezeu ca o ființă, și nu arată diferențiere.

Dacă acest spirit care e născut în trup, privește ceva cu ochii, aude cu urechile sau miroase cu nasul, înseamnă că el există deja în acel obiect și lucrează înlăuntrul lui ca în proprietatea lui. Și dacă lui îi place, mănîncă din acel lucru și se contaminează cu el și luptă cu el și se temperează; fie lucrul oricît de întins, atît cît se poate întinde regatul său originar în Dumnezeu, spiritul îl poate governa pentru moment și nimic nu-l poate opri.

Căci el este și cuprinde în sine forța, ca Dumnezeu Duhul Sfînt, și nu există între Dumnezeu Duhul Sfînt și spiritul trupului altă deosebire decît aceea că Dumnezeu Duhul Sfînt este întreaga, infinita abundență, iar spiritul corpului o parte care străbate întreaga abundență, și oriunde ajunge se contaminează cu locul și îndată domină în acel loc împreună cu Dumnezeu.

Căci el este din Dumnezeu și în Dumnezeu și nu poate fi oprit sau reținut decît prin cele șapte spirite naturale ale trupului, care nasc spiritul animal (sufletesc); ele au hăturile în mîna și-l pot naște cum voiesc. „[Spiritul lui Dumnezeu are toate izvoarele, dar se separă în trei principii, fiindcă la origine au existat trei izvoare: unul în foc după primul principiu, altul în lumină după al doilea principiu, iar al treilea în spiritul acestui Univers, în izvorul aerului și al astrelor]“.

Cînd calitatea aspră formează, ca tată, cuvîntul, ori fiul, ori spiritul, acesta stă captiv în centrul inimii, fiind acceptat de celelalte spirite, dacă e bun. Dacă place focului, focul lasă fulgerul (în care stă spiritul amar) să stră-

bată apa dulce care primește aci dragostea și trece cu fulgerul în calitatea aspră.

Cînd fulgerul cu dragostea ajung din nou în calitatea aspră cu spiritul nou născut, sau voința, calitatea aspră se bucură de noul și tînărul fiu, care se înalță. Atunci îl cuprinde sunetul și pornește cu el spre gură, spre ochi, urechi și nas, și transmite ceea ce s-a hotărît în divanul celor șapte spirite; și cum e hotărîrea divanului, așa e și spiritul, căci divanul îl poate schimba după voință.

De aceea se află plăcerea reciprocă în centrul inimii, în sfatul celor șapte spirite; așa cum acestea nasc spiritul, așa este și el.

În acest chip a pricinuit Lucifer mînia dumnezeiască, „[adică a aprins natura veșnică după primul principiu]“, întrucît uneltise cu toți îngerii împotriva lui Dumnezeu, în dorința de-a aduce întregul său ținut sub stăpînirea spiritelor sale înnăscute aprinse, care să plăsmuiască totul și să formeze totul după voia lui.

Și cum acest ținut are o substanță în îngeri, el are și o substanță în oameni; de aceea, treziți-vă voi, trufașilor, voi pizmăreților, voi furioșilor, voi vicioșilor, voi perversilor, tîlharilor, cămătarilor, și vă dați seama ce fel de copil sau spirit trimiteți în Dumnezeu. „[Sufletul a fost de la origine creat prin cuvîntul să fie (fiat) în veșnica natură, care este natura lui Dumnezeu după primul principiu și starea veșnică a naturii, și dacă se aprinde în starea inițială, ea aprinde mînia lui Dumnezeu în natura veșnică]“.

Tu spui că noi nu-l trimitem⁶⁶ în Dumnezeu, ci în aproapele nostru, sau în lucrarea lui, după cum ne convine.

Dar arată-mi tu un loc unde îți trimiți spiritul tău lacom, fie în om, fie în animal sau veșminte, sau pămînt sau bani sau orice poate avea un nume, și să nu fie Dumnezeu; căci din el provine totul, el este în totul, el însuși e totul, ține și poartă totul.

Tu vorbești așa, dar în multe lucruri acest spirit poficios și lacom există laolaltă cu mînia lui, pentru că este aspru și rău, și nu este asemenea divinității.

Da, omule drag, e absolut adevărat că în argint, în aur, piatră, pământ, veșminte, dobitoace și oameni, în tot ce e comprehensibil, pretutindeni e mînia lui Dumnezeu; altfel n-ar fi toate atît de închegate.

Vei ști însă că în toate, sîmburele dragostei se vîră și el în taină la mijloc, afară doar dacă e vorba de ceva rău și care nici omului nu-i place „[Dumnezeu posedă totul numai după natură, el nu este esența⁶⁷, el se posedă pe sine]“. Sau crezi tu că faci bine că te scalzi în mînia lui Dumnezeu? Ia seama să nu-ți aprindă trupul și sufletul și să nu arzi veșnic ca Lucifer.

Dar dacă Dumnezeu, la sfîrșitul veacului, va scoate la iveală ceea ce este ascuns, vei vedea atunci unde a fost dragostea lui și unde mînia; de aceea ia seama și păzește-te și întoarce-ți ochii de la rău să nu cazi în stricăciune.

Iau ca martori cerul și pămîntul că am împlinit aici ceea ce Dumnezeu mi-a revelat după a lui voință.

Astfel a transformat regele Lucifer apa dulce din trupul său într-o usturime acră, voind, în semeția sa, să poruncească în toată divinitatea. El a mers atît de departe, încît a prins cu aceeași strășnicie inima tuturor făpturilor din această lume, pînă și în frunză și în iarbă, și în toate, încercînd a stăpîni ca un rege sau un principe absolut al acestei lumi.

Dacă n-ar fi încă dragostea dumnezeiască în toată natura acestei lumi, și n-am avea noi, bieții oameni, eroism în luptă, am cădea într-o clipă în grozăvia stricăciunii iadului.

De aceea se cade, pe bună dreptate, să cîntăm. Sîntem, Doamne, înconjurați de moarte în mijlocul vieții; încotro să alergăm și să cerem îndurare, dacă nu la tine, Hristoase, Doamne!

Iată eroul luptei, la care găsim refugiu: El este Domnul nostru Iisus Hristos, care are în sine dragostea Tatălui și luptă în puterea și tăria divină, împotriva focului și grozăviei iadului.

La el fugim și la el găsim scăpare, căci el e dragostea lui Dumnezeu în această lume, și, fără el, totul ar fi pierdut.

Speră, așteaptă și trudește;
Nu mai este o veșnicie
Pînă cînd se prăbușește
A Sataniei-mpărăție!

Voi, filosofi și juriști, care vreți să faceți din Dumnezeu un diavol, afirmînd că el vrea răul, depuneți definitiv răspunsul vostru dacă aveți dreptate; dacă nu, blestemat să fie Lucifer și spiritul acru din el, ca unul ce a căzut în stricăciune și ca dușman al lui Dumnezeu și al întregii sale oștiri cerești.

CAPITOLUL XV

DESPRE CEA DE-A TREIA SPECIE SAU FIGURĂ A ÎNCEPUTULUI PĂCATELOR ÎN LUCIFER

Cel de-al treilea spirit în Dumnezeu este spiritul amar, care ia naștere în fulgerul vieții, căci fulgerul vieții se înalță în apa dulce prin frecarea calității aspre și a celei fierbinți; trupul fulgerului rămîne, însă, în apa dulce ca o lumină sau inimă gingașă, blîndă, în vreme ce fulgerul vibrează și devine amar din pricina spaimei, a focului, a apei și a spiritului aspru, prin izvorul apei în care se înalță.

Același fulger sau spaimă turbată sau spirit amar este prins în calitatea aspră, glorificat și copleșit de bucurie în lumina clară în spiritul aspru; aceasta este mobilitatea sau rădăcina vieții, care formează sau alcătuiește cuvîntul, pentru ca în trup să nască un singur gînd sau o singură voință⁶⁸.

Același spirit triumfător și senin este folosit foarte bine în salnitrul divin pentru plăsmuire, căci el se agită mai cu seamă în sunet și în dragoste și e unit în inima lui Dumnezeu în naștere și bucurie, fiind chiar izvorul bucuriei și al înălțării în inima Domnului.

Și nu există aici diferențiere, ci doar o strînsă legătură ca între sufletul și trupul omului.

Trupul înseamnă cele șapte spirite originare ale Tatălui, iar sufletul înseamnă Fiul născut din Dumnezeu-Tatăl. „[Spiritul sufletului înseamnă inima lui Dumnezeu, iar sufletul ochiul lui Dumnezeu în cel dintîi principiu]“. Așa cum trupul naște sufletul, tot astfel cele șapte spirite ale lui Dumnezeu nasc Fiul; și așa cum sufletul, cînd se naște, este ceva deosebit de trup și totuși legat de el, căci fără de trup sufletul nu poate exista — tot astfel Fiul

lui Dumnezeu cînd se naște este ceva deosebit, dar care fără de Tatăl nu poate exista.

Acum ia seama! Întocmai așa s-au petrecut lucrurile și cu calitatea amară în Lucifer, încît n-a avut nici un motiv la răzvrătire și nici vreun impuls de undeva, ci a urmat trufiei calității aspre, socotind-o ca părintele ei și crezînd că va domina în specia ei peste întreaga divinitate, și s-a aprins în răzvrătirea ei.

Cînd ea, calitatea amară, a ajutat spiritul animalic (sufletesc) să se nască în trup, acel spirit a devenit în această specie un spirit înverșunat, turbat, aprins, cumplit și amar ca fierea, o adevărată calitate a iadului, o ființă înverșunată și vrăjmașă.

Cînd, în sfîrșit, acest spirit a speculat în spiritul animalic (sufletesc) din inima lui Lucifer și a legiunilor sale în Divinitate „[a speculat, adică a introdus acolo voința sa ca într-o mamă născătoare]“ n-a fost altceva decît o rupere, o sfișiere, o străpungere, o ucidere și o ardere a otrăvii. De aceea spune Hristos: „diavolul este dintru început un mincinos și un ucigaș, căci n-a existat înlăuntrul adevărului niciodată“. (Ioan, 8, 44).

Dar Lucifer credea că va ajunge deasupra lui Dumnezeu și că nimeni nu va stăpîni și guverna mai aprig decît el; lui trebuie să i se plece totul, el va domni ca un rege cu spiritul și puterea sa în divinitatea întreagă. Și, fiindcă era cel mai frumos, voia să fie și cel mai puternic.

El vedea însă și știa bine blînda și smerita ființă în Dumnezeu-Tatăl său; și mai știa că această ființă existase din veci în acea blîndețe, și că și el se va naște într-o astfel de bunătate dumnezeiască ca un fiu iubitor și ascultător.

Dar pentru că el fusese creat atît de frumos și de strălucitor ca un rege al naturii, frumusețea l-a învins și și-a zis: eu sînt plăsmuit în Dumnezeu și din Dumnezeu; cine mă va învinge sau cine mă va schimba? Eu voi fi prin mine însumi stăpîn, și voi domina în toate cu tăria mea, iar trupul meu va fi chipul pe care toți îl vor cinsti; îmi voi zămisli un nou imperiu, căci tot cuprinsul este al meu; eu sînt unicul Dumnezeu și nimeni altul în afară de mine.

Și se bătu el însuși în trufia lui cu întunericul și orbirea și se prefăcu în diavol, așa cum va trebui să fie și

să rămână în veci. „[El recunoscă lui Dumnezeu numai majestatea, nu și cuvântul din mijloc, care deține aruncătoare de zaruri. Se orbi singur în întunericul aspru, căci vru să se aprindă și să domnească în foc, peste lumină și peste blindețe].“

Cînd aceste spirite rele, diavolești (înțelegem centrul născătoarei) clocoteau în salnitrul lui Dumnezeu și jefuiau înlăuntrul lui, nu erau decît arderi, străpungeri, omoruri, spaimă și scîrbă, căci Dumnezeu vroia dragoste și bunătate, iar Lucifer le preschimba cu forța în turbare.

Totul era vrăjmășie și împotrivire; el aprinse cu forța salnitrul lui Dumnezeu, care din veci existase în pace și în blindețe.

De la această aprindere în ținutul său se vorbește de un Dumnezeu mînios și fără îndurare față de cei ce-l urăsc (2-Moise, 20, 5; 5-Moise, 5, 9), adică față de cei care îi aprind și mai vîrtos mînia și înverșunarea cu duhurile lor diavolești, cu viciile și cu sarcasmul ce se ascunde în inima lor, cu trufia, lăcomia, invidia și mînia lor; tot ceea ce există în tine arunci în Dumnezeu, adică în născătoarea naturii, care de aceea trebuie verificată prin foc, ca și spiritul sufletelor, căci răutatea trebuie să rămână în foc.

Vei zice, cum e cu puțință aceasta?

Cînd îți deschizi ochii și vezi ființa lui Dumnezeu, prievirea ta îl supără ca niște ghimpi și-i zgîndără mînia. Cînd sunetul vibrează în urechea ta și vrei să-l prinzi din ființa lui Dumnezeu, e ca și cînd ai arunca tunete înlăuntrul ei.

Gîndește-te ce faci cu nasul și cu gura, căci iubitul și nou-născutul tău fiu iese odată cu vorbele tale, ca fiu al celor șapte spirite; ia seama să nu se prăvălească în salnitrul lui Dumnezeu ca Lucifer; pentru că aci nu este nici o deosebire.

Dimpotrivă, Dumnezeu spune: sînt un Dumnezeu milostiv peste cei ce mă iubesc; lor vreau să le fac bine pînă la a mia spită. (2-Moise, 20, 6; 5-Moise, 5, 10).

Ia aci bine seama. Aceștia sînt cei ce cu dragostea lor, cu blindețe și cu harnicile lor aprinderi de dragoste, cu rugăciunile lor sting focul mîniei și se împotrivesc înverșunării aprinse.

Există, fără îndoială, unele lovituri tari, căci focul mîniei lui Dumnezeu îi izbește adesea fără îndurare, încît ei nu știu încotro să apuce; munți de suferință se adună deasupra lor, slăvita cruce i-apasă, și le e greu.

Dar aceasta e mîngîierea și coiful de apărare împotriva turbării și a focului aprins, cum spune regescul prooroc David: celui credincios i se aprinde lumina în întuneric. (*Psalmi*, 112, 4).

Chiar și în toiul acestei lupte împotriva mîniei lui Dumnezeu, a turbării aprinse a diavolului și a oamenilor fără Dumnezeu, se aprinde lumina în inima celui credincios, cuprinsă de dragostea lui Dumnezeu, pentru ca să nu-și piardă nădejdea sub crucea lui și să prindă noi puteri împotriva mîniei și a răutății.

Dacă pe pămînt n-ar mai fi și unii oameni credincioși care prin smerenia lor să stingă mînia lui Dumnezeu, focul iadului s-ar fi aprins demult, și ai vedea bine unde se află, căci acuma nu crezi.

Dar spiritul îți zice: De îndată ce furia învinge împotrivirea dragostei, focul se aprinde și nu-i mai rămîne timp în această lume.

Și dacă furia arde acum cu înverșunare, nu e nevoie de dovadă; e limpede ca ziua. Iată, încă se mai înalță un pic de foc împotriva mîniei, din minunata constrîngere a dragostei lui Dumnezeu, chiar dacă focul slăbește, este sfîrșitul vremii acesteia.

Iar dacă Lucifer a avut dreptate să dezlănțuie furia în salnitrul lui Dumnezeu, pentru ca lumea să devină atît de veninoasă, de egoistă, invidioasă și falsă, vor răspunde aci avocații și reprezentanții lui Lucifer; altminteri, acest al treilea spirit amar și sarcastic va trebui și el să îndure blestemul.

Despre cea de-a patra specie sau formă a începutului păcătuirii în Lucifer

Cel de-al patrulea spirit în Dumnezeu este fierbințeala; ea se naște între calitatea amară și cea aspră, și e primită în apa dulce strălucind și luminînd, și fiind adevăratul izvor al vieții. Căci în apa dulce ea devine cu totul

blîndă; de aci naște dragostea care este o căldură plăcută și nicidecum foc. Și chiar dacă focul este ascuns în simburile calității focului sau în originea ei, el nu este totuși aprins, căci se naște în apa dulce. Unde este apă, nu este foc, ci o căldură dulce și o calificare blîndă; cînd însă apa se usucă, seacă, focul se aprinde.

Așa a gîndit și domnul Lucifer; cînd își aprindea focul, putea stăpîni cu forță și ardoare în puterea divină; dar crezu că va arde și va lumina în veci; planul lui n-a fost să stingă lumina, ci să ardă focul; gîndul lui era să sece apa, crezînd că lumina va pluti în focul aprins. Dar el nu știa că aprinzînd apa secătuită, simburile, adică uleiul sau inima apei se va mistui, iar lumina se va preface în întuneric, și apa într-o putoare înăcrită.

Căci uleiul sau grăsimea apei se naște din blîndețe și binefacere, și această grăsime este cea în care strălucește lumina; dar dacă grăsimea este arsă, apa se face duhoare acră și un întuneric adînc cuprinde totul.

Astfel i-a mers și trufiei lui Lucifer; el birui pentru o scurtă vreme cu lumina lui aprinsă; cînd însă lumina lui se arse și se isprăvi, el deveni un diavol, negru. Dar el crezu că va domni în veci în întreaga putere divină, așa, cu lumina arsă, ca un Dumnezeu ce înspăimîntă; și începu să lupte cu spiritul său de foc împotriva salnitruului lui Dumnezeu, în gîndul de-a aprinde întregul cuprins al regatului său. El a și realizat ceva, prin faptul că a făcut arzătoare forțele divine, ceea ce e dovedit de soare și de stele. Adesea se aprinde focul din salnitru în elemente, încît zici că arde adîncul; lucru despre care voi trata la locul cuvenit. „[El s-a întors din blîndețe în temătoarea voință a focului și a căzut în întuneric. Cititorul să nu înțeleagă nicăieri că diavolul ar fi aprins lumina lui Dumnezeu, ci numai formele naturii din care strălucește lumina. Căci el însuși nu poate apuca lumina, cum nici focul nu o poate prinde; el a intrat în foc și a fost împins în întuneric și nu are în afara creaturii sale nici foc, nici lumină]“.

În această calitate și-a pregătit regele Lucifer dreptul de-a se scălda în iad; el nu poate spune însă că Dumnezeu i-a făcut și pregătit calitatea rea, ci el însuși; în acest

scop a pîngărit și înfruntat el dumnezeirea și a făcut din puterile ei scaldătoarea iadului, să-i fie veșnică sălășluire.

Căci, cînd el și toți îngerii lui își aprinseră în trupuri spiritul originar al focului, grăsimea din apa dulce arse, iar din fulger sau spaimă care se înalță cu înverșunare în nașterea luminii, se făcu turbare, ardere și spini și sfîșiere cumplită și o ființă respingătoare, hidoasă.

Aici, în această calitate, viața deveni un ghimpe al morții, căci prin căldură, calitatea amară deveni atît de înverșunată, de înțepătoare, de turbată și arzătoare, încît întreg trupul părea acoperit cu ghimpi de foc; ea își dezlănțui mînia în calitatea aspră, ca și cînd trupul ar fi fost străpuns cu sulite de foc.

Atunci se porni cu înverșunare focul rece al calității aspre împotriva fierbințelii și a otrăvii amare, ca o mare fierbere, și îndată în acest trup al lui Lucifer nu fu decît ucidere, jaf, ardere și străpungere, focul și groaza iadului.

Acest spirit-foc și adevărat spirit-diavol s-a ridicat în centrul inimii și a vrut, prin spiritul animalic, „[prin care se înțelege spiritul-voință din centru, care naște din născătoare ca din cele șapte spirite originare ce sînt chipul Domnului]” să stăpînească în întreaga putere divină și să aprindă tot salnitrul ca un nou și puternic Dumnezeu.

Cînd scriu aici despre spiritul animalic, tu trebuie să știi bine ce este și cum este el, altminteri zadarnic vei citi această naștere, și-ți va merge ca înțelepților păgîni, care s-au suit pînă la fața lui Dumnezeu, dar n-au putut s-o vadă.

Spiritul sufletesc e mult mai subtil și mai imaterial decît trupul sau cele șapte spirite originare care țin trupul și-l plăsmuiesc; căci el pornește de la cele șapte spirite întocmai ca Dumnezeu Sfîntul Duh de la Tatăl și Fiul.

Cele șapte spirite originare își au trupul înjghebat din natură, adică din cel de-al șaptelea spirit al naturii, din puterea divină, pe care eu îl numesc în această carte salnitrul lui Dumnezeu, sau comprehensiunea, din care răsar figurile cerești. Acesta e un spirit ca toate cele șapte; numai că celelalte șase au o ființă incomprehensibilă, căci forța divină se naște într-un fel ascuns în comprehensiunea celui de-al șaptelea spirit al naturii, pîrînd creaturilor ca fiind incomprehensibilă.

Dar spiritul animalic, ori sufletesc se naște din inima celor șapte spirite originare după felul în care se naște Fiul lui Dumnezeu, și-și păstrează locul în inimă, pornind din acel loc al puterii divine ca Sfântul Duh din Tatăl și Fiul; căci și el are o astfel de alcătuire subtilă ca Dumnezeu Sfântul Duh și se contopește în acesta.

Cînd sufletul animalic pornește din trup, el devine tot una cu divinitatea ascunsă și intră în alcătuirea unui lucru din natură ca Dumnezeu Sfântul Duh.

Pildă în această privință ai atunci cînd un meșter face o casă sau un alt meșter mai mare, o operă de artă; la început, mîinile, care înseamnă natura, nu le pot face, ci cele șapte spirite sînt primii constructori, cărora spiritul animalic le indică forma. După ce spiritele dau forma, o fac comprehensibilă, abia după aceea mîinile săvîrșesc lucrarea, potrivit planului; căci orice lucrare pe care vrei s-o faci, trebuie creată mai întîi în minte⁶⁹.

Sufletul cuprinde simțul cel mai înalt; el vede ce face Dumnezeu-Tatăl și lucrează cu el la formele cerești: de aceea, el trasează spiritelor naturii modelul după care să alcătuiască un lucru. Și după această prefigurare a sufletului se fac toate lucrurile în această lume. Dar sufletul căzut în stricăciune încearcă din greu să creeze forme cerești și nu izbuteste, căci nu are la dispoziția lui decît salnitru decăzut, stricat, adică pămîntesc, o natură pe jumătate moartă, din care nu poate înjgheba figuri cerești.

De aci poți înțelege ce putere mare au avut spiritele îngerilor decăzuți în natura cerească, cită substanță divină au împins în stricăciune și cită natură cerească au pustiit prin îngrozitoarea lor aprindere, din care a luat naștere cumplita răufate care domnește în această lume.

Căci natura aprinsă arde mereu pînă la Ziua de Apoi, iar acest izvor de foc aprins este o veșnică dușmănie împotriva lui Dumnezeu. Dacă însă spiritul acestui foc aprins, din care a luat naștere focul miniei, pretinde că Dumnezeu însuși l-a aprins, atunci s-o dovedească în natură; de nu, blestemat să fie acest spirit-foc în vecii vecilor.

Despre a cincea specie sau formă a începutului păcătuirii lui Lucifer și a îngerilor săi

Al cincilea spirit original în forța divină este dragostea încântătoare. Ea este adevărata față a blîndeței și smereniei, și se naște în fulgerul vieții. Cînd fulgerul străbate iute ca o spaimă, prin care naște bucuria, tulpina luminii aprinse rămîne în apa dulce și pătrunde încetîșor după fulger prin foc pînă în calitatea aspră, îmblînzind focul și făcînd calitatea aspră lină și moale, care și ea este o naștere a apei.

Cînd însă focul simte gustul blînd, dulce și fin, el se domolește și se transformă într-o căldură blîndă și plăcută, și o viață atrăgătoare se înalță în foc, pătrunzînd cu această blîndă căldură calitatea aspră, demolînd focul rece și făcînd ca ceea ce e tare să devină moale, ceea ce e gros, subțire și întunericul să devină luminos.

Cînd însă fulgerul amar cu spiritul aspru al focului gustă această blîndețe, totul e numai dor, dorință și împlinire, o degustare delicioasă, o îmbrățișare cu sărutări și o naștere din iubire. Căci nașterile severe ale tuturor spiritelor originare devin, în această pătrundere, blînde, gingașe, pline de smerenie și dulceață, și în aceasta constă dumnezeirea.

Căci în primele patru spirite originare stă nașterea divină; de aceea ele trebuie să fie și foarte severe, oricît ar avea sub ascultare pe blînda lor mamă, apa; iar în cel de-al cincilea stă iubirea încântătoare, în al șaselea bucuria și în al șaptelea plăsmuirea și comprehensiunea.

Ei bine, Lucifer, ce ai făcut tu cu dragostea ta? Este și dragostea ta un astfel de izvor? S-o privim acum și pe ea, și să vedem ce fel de înger iubitor ai devenit!

Ia seama. Dacă Lucifer nu s-ar fi răzvrătit și nu s-ar fi aprins, izvorul dragostei sale ar fi fost tot în Dumnezeu, căci nu există în el alt salnitru decît cel din Dumnezeu.

Dar cînd el s-a răzvrătit, în dorința de-a domina cu spiritul său animalic întreaga divinitate, tulpina sau inima luminii, care este sîmburele iubirii în apa dulce, s-a preschimbat într-un izvor de foc răzbătător și înverșunat, din care a luat naștere în întreg trupul o stăpînire și o naștere plină de freamăt și de foc.

Și cînd se născu spiritul animalic în această aspră și cumplită naștere de foc, el țîșni înverșunat afară din trup, în natura sau în salnitrul lui Dumnezeu, și distruse dragostea cea dulce din salnitrul. Căci se repezi plin de furie ca un turbat, pretinzînd să domine totul cu severitate, ca un singur Dumnezeu.

De aci s-a născut marea aversiune și veșnica dușmănie a lui Lucifer contra lui Dumnezeu; căci dacă forța lui Dumnezeu plutește blindă, iubitoare și plină de îngăduință, încît noi nu-i putem pricepe nici nașterea, în vreme ce spiritele lui Lucifer clocotesc cu iuțeală, cu asprime și cu foc.

O pildă în această privință o ai în salnitrul aprins al astrelor care, silite de această furie aprinsă, trebuie să se rostogolească cu mare iuțeală pînă la Ziua de Apoi; după aceea, furia e despărțită de ele și destinată a fi lăcașul de veci al regelui Lucifer.

Că acest lucru îi pricinuieste lui Dumnezeu o adîncă mîhnire, nu e nevoie de nici o dovadă; ci orice om își poate da seama de scîrba și amărăciunea ce l-ar cuprinde și cum întregul său trup ar cădea pradă mîniei, dacă un astfel de izvor al focului turbat ar lua naștere în trupul său. Ceea ce, fără îndoială, se întîmplă acelor care dau înlăuntrul lor adăpost diavolului. Acesta, cît e oaspete, stă cuminte ca un cîine îmblînzit, dar cînd devine stăpîn, sparge casa, cum a făcut cu trupul Domnului.

De aceea, focul mîniei dumnezeiești în această lume va ține pînă la sfîrșit, și multe fapte vor fi înghițite în acest foc; dar despre aceasta voi vorbi la locul cuvenit.

Dacă Dumnezeu a creat și a aprins el însuși în Lucifer această dușmănie și acest izvor de foc năpraznic, la aceasta să răspundă electorii providenței și ai grației și să o dovedească în natură; de nu, blestemat să fie și acest izvor de foc și stricăciune, care a luat locul dragostei.

Despre cea de-a șasea specie sau formă a începutului păcătuirii lui Lucifer și a ingerilor săi

Al șaselea spirit original în puterea divină este mercuriul sau tonul, în care se înalță diferențierea și bucuria cerească. Acest spirit își ia originea din fulgerul focului,

adică din calitatea amară și urcă în fulger prin apa dulce; în ea se îmblinzește și devine luminos. În calitatea aspră el este prins, și acolo agită toate spiritele. Din această agitație se ridică tonul, al cărui izvor ascendent există în fulger. iar trupul sau rădăcina lui, în dragostea din apa dulce.

Acest ton este bucuria divină, biruința în care se înalță, blîndul și divinul joc al dragostei în Dumnezeu, și, odată cu el formele, plăsmuirile și tot felul de figuri.

Dar trebuie să știi aici, că această calitate foarte blîndă și gingașă pătrunde cu acțiunea ei toate spiritele în-tocmai după cum în inima unui om încolțește o bucurie dulce și încîntătoare, în care spiritul animalic (sufletesc) triumfă ca și cînd ar fi în cer.

Acest spirit nu ține nici el de formarea corpului, ci slujește la diferențiere și mișcare, mai ales la bucurie și la diferențiere în modelare.

Cînd spiritul animalic e născut în centrul inimii în mijlocul celor șapte spirite originare, încît voința acestora este laolaltă întrupată, tonul este cel care îl conduce spre trup, fiind carul său în care spiritul transportă ceea ce s-a hotărît în sfatul celor șapte spirite.

Căci tonul trece prin spiritul animalic în natura lui Dumnezeu sau în salnitrul celui de-al șaptelea spirit originar din puterea divină, care este mama lui dintru început și se contopește cu aceasta în formarea, precum și în diferențierea constituției lucrurilor.

De aceea, cînd regele Lucifer și-a transformat îngîmfarea lui din sunet într-o furtunoasă mișcare în toate cele șapte spirite, a devenit o groaznică repulsie în salnitrul lui Dumnezeu.

Pentru că atunci cînd spiritul animalic s-a născut în trupul său, el a înțepat din trupul său salnitrul dumnezeiesc, ca un șarpe înfuriat din gaura sa. Iar cînd gura s-a deschis pentru a vorbi, adică cele șapte spirite au încorporat voinței lor cuvîntul și l-au transmis prin sunet salnitrului divin — a fost ca și cum un trăsnet cumplit a lovit natura lui Dumnezeu sau un balaur turbat ar fi vrut să destrame natura.

De aci i se spune diavolului bătrînul șarpe, (*Apoc. Ioan*, 12, 9) și tot de aci credința că în lumea noastră a

stricăciunii, există vipere și șerpi, precum și tot soiul de gînganii, de viermi, de scorpii, păduchi și pureci și așa mai departe; de asemenea, își au aci originea fulgerul, tunetul, trăsnetul și grindina care bîntuie această lume.

Observă! Cînd tonul se înalță în natura divină, el urcă blind și gîngaș din toate cele șapte spirite deodată, și naște blind și gîngaș cuvîntul sau figurile. Cînd un spirit originar capătă voința de-a naște, el pătrunde blind și delicat celelalte spirite pînă în centrul inimii; aci, voința este aprobată de toate spiritele și modelată după ele.

Iar după aceea, celelalte șase spirite o rostesc⁷⁾ în sunet din spiritul animalic al lui Dumnezeu, adică din inima lui Dumnezeu, din Fiul Tatălui, care rămîne în punctul central ca un cuvînt constituit și întrupat.

Fulgerul din acest cuvînt sau nașterea cuvîntului care este sunetul, pleacă ușurel și delicat de la cuvînt și împlinește voința cuvîntului; iar această pornire de la cuvînt este Duhul Sfînt care dă formă și construiește tot ceea ce s-a hotărît în centrul inimii, în sfatul celor șapte spirite ale lui Dumnezeu-Tatăl.

În acest fel gîngaș trebuia să nască și regele Lucifer, să califice, și, după dreptul divin, să ajute cu spiritul său animalic la plăsmuirile în salnitru sau în natura lui Dumnezeu ca un fiu iubitor în natură.

Așa cum în casa părintească fiul îl ajută pe tatăl său la treburile casei după felul tatălui, tot astfel Lucifer cu spiritul său animalic ar fi trebuit să ajute împreună cu îngerii săi în marea casă a lui Dumnezeu-Tatăl, după felul Tatălui, la forma și zidirea tuturor lucrurilor și viețuitoarelor în salnitrul lui Dumnezeu.

Căci întregul salnitru trebuia să fie o casă a bucuriei trupurilor îngerești, și toate lucrurile să răsără și să se formeze după pofta spiritului lor, pentru ca îngerii să nu simtă niciodată neplăcere la vreo figură sau creatură, ci spiritul lor animalic să fi fost în centrul oricărei plăsmuii; „[plăsmuirea din esențele cerești se întîmplă în chip magic; totul după voința și capacitatea naturii și creaturilor]“, iar salnitrul ar trebui să fie posesiunea creaturilor.

Dacă ele ar fi rămas în blînda lor naștere după dreptul divin, totul ar fi fost bine pentru ele, voința le-ar

fi fost împlinită, și atît în afara cît și înlăuntrul lor ar fi fost numai dragoste și bucurie curată; ca să ne rostim pămîntește, totul ar fi fost suris și bucurie neconținută și veșnică sărbătoare a inimii.

Căci Dumnezeu și creaturile ar fi fost o singură inimă și o singură voință. [Pentru că chipul din focul sufletului și dragostea sau centrul divin sînt de o ființă.]

Dar cînd Lucifer s-a ridicat și și-a aprins spiritele originare, spiritul animalic din toate trupurile îngerilor lui a trecut în sunet în salnitrul lui Dumnezeu ca un șarpe sau balaur de foc, formînd tot felul de figuri arzătoare și veninoase, precum și chipuri asemenea jivinelor sălbatice și diavolești.

Aci își au originea, în această lume, animalele sălbatice și feroce; căci oastea lui Lucifer a aprins salnitrul astrelor și pămîntului, stricîndu-l și aproape ucigîndu-l.

Întrucît, după căderea lui Lucifer, cînd Dumnezeu a purces la crearea acestei lumi, toate s-au făcut din același salnitru în care șezuse Lucifer. Astfel, creaturile acestei lumi fură toate zămislite din acel salnitru, după felul calității aprinse și bune și rele.

Animalul calității focului sau al calității amare, ori al celei aspre care a fost cel mai tare în mercuriu, a fost și un animal amar, aspru, fierbinte și furios, totul după calitatea primă din acel animal.

Îți spun aci aceste lucruri ca simplă introducere; cînd vom ajunge la crearea acestei lumi, le vei afla mai deslușit și mai în amănunt.

Dacă acest sunet focos și acest spirit de balaur se cuvin a fi în Lucifer și în îngerii lui, și dacă Dumnezeu este acela care i-a făcut astfel, la aceasta să răspundă apărătorii lui Lucifer, care fac din Dumnezeu un diavol și să dovedească în natură dacă Dumnezeu a vrut răul și l-a creat.

Dacă nu, spiritul acesta de balaur să fie pe veci întemnițat, iar ei, apărătorii, să renunțe la minciună și la defăimarea lui Dumnezeu; altminteri înseamnă că sînt mai răi decît păgîinii sălbatici, care nu știu nimic despre Dumnezeu, dar care trăiesc totuși întru Dumnezeu; și mulți din cei ce s-ar crede că nu-l iubesc pe Dumnezeu vor stăpîni mai devreme împărăția cerurilor, ceea ce voi lămuri la locul potrivit.

CAPITOLUL XVI

DESPRE A ȘAPTEA SPECIE SAU FORMĂ A ÎNCEPUTULUI PĂCĂTUIRII ÎN LUCIFER ȘI ÎN INGERII SĂI

Deschide-ți aici bine ochii, și vei vedea lucruri tăl-nuite, care le-au fost ascunse tuturor oamenilor de cînd lumea; vei vedea spelunca diavolului, păcate îngrozitoare, vrăjmășie și stricăciune.

Diavolul a învățat pe om vrăjitoria, pentru a-și întări împărăția lui; dacă ar fi dezvăluit omului adevăratul fundament și ceea ce s-ascunde sub el, ar fi pierdut pe mulți din adepții săi.

Voi, scamatori și vrăjitori, care v-ați unit cu diavolul, veniți la școala mea; vreau să vă arăt cum, prin necromanția și vrăjitoria voastră, ajungeți în iad. Vă încîntați cu faptul că diavolul se supune vouă și vă slujește, și de aceea vă credeți zei: vreau să descriu aci hrisovul magiei negre ⁷¹, căci și eu am devenit un cunoscător al naturii, dar nu în felul vostru, ci, tocmai pentru a descoperi nerușinarea voastră, prin revelația divină a lumii de pe urmă, spre vestirea și judecarea științei ei, căci judecata e deasupra științei.

Dat fiind că arcu înverșunării este deja întins, fiecare trebuie să ia bine seama să nu fie găsit în păcat, căci a sosit vremea să ne trezim din somn.

A șaptea figură sau al șaptelea spirit în puterea divină este natura sau deznodămîntul celor șase. Căci calitatea aspră contractă salnitrul sau acțiunea celor șase spirite, întocmai cum un magnet de fier atrage la sine metalul; și cînd contracția a început, a început comprehensiunea în care cele șase spirite ale lui Dumnezeu califică într-un chip de neînțeles.

Cel de-al șaptelea spirit are culoarea și felul celorlalte șase, căci el este corpul tuturor spiritelor în care

acestea se nasc ca într-un singur trup. De asemenea, din acest spirit se nasc toate figurile și formele, și toți îngerii s-au făcut din el, și orice natură din el purcede.

Acest spirit este mereu născut de toate cele șase și există neîntrerupt fără să treacă vreodată, și neconținut la naște la rîndul lui pe cele șase; căci celelalte șase sînt cuprinse în cel de-al șaptelea ca într-o singură mamă, luîndu-și hrana, tăria și puterea mereu din corpul mamei lor. Întrucît cel de-al șaptelea este corpul și cele șase sînt viața, iar în centrul centrului este inima luminii care mereu naște cele șapte spirite ca pe singura lumină a vieții. Iar această lumină este fiul lor, și mobilitatea clăditoare sau pătrunderea în toate spiritele se revoltă în inimă, în răsăritul luminii.

Și acesta este spiritul celor șapte spirite care purcede din inima lui Dumnezeu, care, aci, în cel de-al șaptelea, formează și plămădește totul, și în care cele șapte spirite se arată la nesfîrșit în lupta dragostei lor.

Căci divinitatea este tocmai ca o roată care se învîrtește cu obezile, spițele și butucul ei, și care e compusă din șapte roți așezate una într-alta și putînd merge înainte și înapoi pe deasupra și pe dedesubt, precum și în jurul ei însăși.

Vedem bine întotdeauna forma celor șapte roți și butucul comun de la mijloc, și totuși nu putem înțelege cum e făcută roata; ne uimește mereu această roată, părăind din ce în ce mai ciudată în urcarea ei și rămînînd totuși în același loc.

În felul acesta se naște neconținut divinitatea care niciodată nu trece; și tot astfel se naște mereu viața, atît în îngeri cît și în oameni.

Dar figurile și creaturile trecătoare se formează după mișcarea celor șapte spirite ale lui Dumnezeu, și nu se nasc ca mai sus; chiar dacă nașterea celor șapte spirite se manifestă aci, calitatea lor stă numai în cel de-al șaptelea spirit natural, care formează, alcătuieste și le modifică pe celelalte șase, după calitatea lor și după lupta și ascensiunea lor. De aceea se și transformă figurile, formele și creaturile trecătoare după felul celui de-al șaptelea spirit, în care se înalță.

Îngerii nu sînt însă făcuți numai din cel de-al șaptelea spirit (al naturii) ca făpturile trecătoare; ci, cînd

divinitatea s-a hotărît să-i creeze pe îngeri, în fiecare cerc în care era întrupat un înger, exista întrupată divinitatea cu întreaga ei substanță și ființă „[vei înțelege amîndouă principiile eterne, focul și apa, totuși nu ca izvor al focului, ci ca unul esențial]“ și formînd un trup, deși divinitatea rămînea în locul ei ca mai înainte.

Înțelege bine acest lucru.

Trupul îngerului sau comprehensiunea este din spiritul al șaptelea, iar nașterea în acel trup sînt cele șase spirite originare și spiritul sau inima pe care cele șase spirite îl nasc în centrul trupului, acolo unde răsare lumina și din lumină spiritul animalic, care și în afară de trup se contopește cu divinitatea; aceasta înseamnă inima lui Dumnezeu, din care purcede Duhul Sfînt. Și tot din inima lui Dumnezeu a pornit și prima întrupare a îngerului; de aceea conducerea îngerului se naște în suflet ca divinitatea.

Și așa cum în cel de-al șaptelea spirit al lui Dumnezeu, zis și al naturii, care naște din celelalte șase, nu stă întreaga cunoaștere perfectă a celorlalte șase, pentru că el nu poate cerceta adîncă lor naștere, ele fiind tatăl acestuia, căci îl nasc din ele — tot astfel nici întreaga cunoaștere perfectă a lui Dumnezeu nu stă în trupul îngeresc, ci în spiritul care se naște în inima din care pornește lumina, spiritul care se contopește cu inima și spiritul lui Dumnezeu. În aceasta constă cunoașterea deplină a lui Dumnezeu. Dar trupul nu poate prinde acest spirit animalic, după cum cel de-al șaptelea spirit al naturii nu poate prinde adîncă naștere a lui Dumnezeu.

Pentru că atunci cînd se naște al șaptelea spirit al naturii, este secat de calitatea aspră ca și cum ar fi reținut sau oprit de Tatăl, și nu se poate întoarce înapoi în adînc, adică în centrul inimii, unde se naște Fiul și din care purcede Duhul Sfînt; ci, ca trup născut, el trebuie să stea nemișcat și să lase venele izvorului, adică spiritele, să califice în el și să lucreze după placul lor. Căci el e casa ori proprietatea celor șase spirite pe care acestea o construiesc mereu după plac sau o grădină odihnitoare în care stăpînul seamănă tot felul de roade și le gustă după pofa lui.

Astfel, celelalte șase spirite lucrează neîncetat în această grădină, în care-și seamănă fructele pe care le

savurează spre întărirea puterii lor și spre bucuria lor; aceasta e grădina în care locuiesc și se preumblă îngerii și în care cresc fructele cerești. Dar minunata proporție ce se arată în plantele și figurile acestei grădini izvorăște din calificarea și lupta de dragoste a celorlalte spirite. Cel ce iese primul în luptă, acela dă formă plantelor, după felul său, ajutat fiind mereu și de celelalte spirite, în așa fel, încît cînd unul, cînd altul se află în frunte.

De aceea și răsar și cresc unele plante și figuri care, pentru rațiunea trupească a îngerilor, rămîn absolut de necuprins, dar pentru rațiunea lor animalică (sufletească) perfect comprehensibile.

Ele sînt, de asemenea, cu totul ascunse trupului meu, dar spiritului meu animalic sufletesc nu; atîta vreme cît acesta este în comuniune cu Dumnezeu, le înțelege, dar cînd cade în păcat, ușa i se zăvorăște, i-o zăvorăște diavolul; ea va fi din nou deschisă, dar printr-o mare oste-neală a spiritului.

Știu bine că mînia diavolului va batjocori această revelație în multe inimi fără Dumnezeu, căci tare se rușinează de ea; în acest fel, el a apăsătorit uneori și sufletul meu, dar mă supun hotărîrii celui ce vrea să mă încerce, și nu mă împotrivesc chiar de-ar fi ca trupul meu pămîntesc să piară, căci Dumnezeu mă va glorifica în cunoașterea mea.

Glorificarea acestei cunoașteri o doresc, și nu alta; pentru că știu că acest spirit va răsări în trupul meu cel nou pe care-l voi căpăta în ziua învierii din trupul stricat de acum; acel trup nou va fi asemenea divinității și sfinților îngeri.

Căci lumina biruitoare a bucuriei din spiritul meu îmi anunță îndeajuns acest lucru; aci am cercetat pînă în adîncul divinității pe care am descris-o după priceperea mea și impulsul spiritului meu, deși în mare neputință și slăbiciune, dat fiind că păcatele mele înnăscute și făptuite mi-au zăvorât adesea ușa, iar diavolul, ca o muiere depravată a dăntuit și s-a bucurat de temnița și de spaima mea, crezînd că dobîndește un strop de cîștig pentru împărăția lui.

De aceea, n-am decît să aştept mînia şi furia lui, dar cu încredere în eroismul luptei mele, care adesea m-a eliberat de lanţurile lui, pentru că vreau să mă bat cu el pînă la sfîrşitul vieţii mele în această lume.

Despre înspăimîntătoarea, jalnica şi ticăloasa stricăciune a lui Lucifer în cel de-al şaptelea spirit al naturii

Trista casă a morţii. Dacă toţi arborii ar fi scriitori, toate aşchiile peniţe, toţi munţii cărţi şi toate apele cerneală, încă n-ar putea descrie îndeajuns jalea şi ticăloşia pricinuită de Lucifer şi îngerii săi din locus-ul lor.

Căci el a făcut din casa luminii o casă a întunericii, din casa bucuriilor o casă a tristeţii, din casa petrecerii şi a înviorării o casă a foametei şi a setei, din casa blîndeţii o veşnică izbire, cu trăsnete şi fulgere, din casa păcii lăcaşul jalei şi al lacrimilor, din casa râsului casa veşnicei spaime, din naşterea luminii şi a binefacerii teama veşnică a iadului, din hrana cea mai dulce o nesfîrşită scîrbă, din casa Libanului şi a cedrului o casă a stîncilor şi a focului, din mirosul suav o duhoare, un loc al pustiului şi al distrugerii, un sfîrşit a tot ce este bun, din trupul divin un diavol negru, întunecos, rece, fierbinte, mistuindu-se în sine şi neputîndu-se consuma, un duşman înverşunat al lui Dumnezeu şi al îngerilor săi, şi avînd toate oştile cereşti împotriva lui.

Ia seama. Multă vreme şi-au chinuit mintea învăţaţii, punîndu-şi întrebarea de unde atîta răutate în toate creaturile, începînd cu soarele şi astrele acestui Univers, pînă la animalele otrăvitoare, viermii şi alte vieţuitoare ale acestei lumi, încît înţelepţii s-au minunat şi au căzut la înţelegere că şi Dumnezeu, chiar el, poate că vrea răul, deîndată ce l-a îngăduit într-o asemenea măsură; unii au dat vina pe căderea omului, alţii pe fapta diavolului.

Cum însă toate vieţuitoarele şi plantele au fost create înainte de facerea omului, tu nu trebuie să arunci vina pe om; căci omul n-a primit la facerea sa trupul animalelor, ci acesta a devenit aşa după căderea în păcat. De asemenea, nu omul a adus răutatea şi otrava în dobi-

loace, în păsări, în viermi ori în pietre, căci el n-a avut acest trup; dacă el ar fi adus răul în toate făpturile, n-ar mai fi avut în veci iertarea lui Dumnezeu, întocmai ca Satana. Bietul om n-a căzut din propria-i voință, ci din uneltirea și otrava diavolului.

Această dreaptă lămurire o vei găsi scrisă aici, nu din zelul de a defăima pe cineva, ci din pură dragoste, ca o smerită învățătură din străfundul spiritului și ca o mângâiere adusă sărmanului, suferindului, bătrînului Adam, care se află acum pe ultimul său drum.

Căci sîntem toți un singur trup întru Hristos. De aceea ar vrea și acest spirit ca membrii lui să se unească printr-o singură sorbire din minunatul vin al lui Dumnezeu și să se învioneze înainte de trecerea în viața de apoi, pentru a rezista în marea luptă cu diavolul și a-l împiedica să învingă în această lume, astfel ca numele Domnului să fie în veci slăvit și sfințit.

Iată! Cînd regele Lucifer, în fruntea oastei lui îngerești, fu creat atît de divin și de strălucitor, ca un hecuvim și principe dumnezeiesc, văzînd și ce spirit măreț și ales se înalță în el, prinse a se mîndri de frumoasa lui înfățișare în așa măsură, încît cele șapte spirite originare ale lui crezură că se pot răzvrăti și aprinde, devenind și ele la fel de frumoase și puternice ca spiritul animalic și ajungînd a stăpîni pretutindeni în ținutul lor, prin propria lor forță și putere ca un nou Dumnezeu.

Ele au văzut, de bună seamă, că spiritul animalic s-a contopit cu inima lui Dumnezeu, și de aceea au hotărît să se revolte și să se aprindă, în nădejdea limpede că vor deveni luminoase, adînci și atotputernice, ca cel mai adînc străfund din centrul inimii lui Dumnezeu.

Căci ele se gîndeau să ridice în nașterea ascunsă a divinității trupul natural care se închegase din spiritul natural al lui Dumnezeu, pentru ca cele șapte spirite originare ale acelei nașteri să poată fi tot atît de înalte și de comprehensibile ca spiritul animalic. Iar spiritul animalic să biruie asupra centrului inimii lui Dumnezeu, care să-i devină supusă, și cele șapte spirite ale lui Dumnezeu, cu spiritul lor animalic, să plămădească și să dea formă la totul.

Dar această trufie și această încăpăținare erau cu totul împotriva nașterii lui Dumnezeu, deoarece trupul

îngerului trebuia să rămână la locul lui, să fie o singură natură și, ca o mamă smerită, să nu se agite și să nu aibă atotștiința și propria comprehensiune rațională a inimii sau a nașterii celei mai adânci a Sfintei Treimi; ci, cele șapte spirite să se nască în trupul lor natural ca în Dumnezeu.

Iar comprehensiunea lor să nu rezide în simburile ascuns sau în nașterea lăuntrică a lui Dumnezeu, ci spiritul animalic pe care ele îl nasc în centrul inimii lor, să se contopească cu nașterea interioară a lui Dumnezeu și să ajute la formarea și alcătuirea tuturor figurilor, după pofta și voința celor șapte spirite, pentru ca în strălucirea divină să fie totul o singură inimă și o singură voință.

Căci așa este și nașterea lui Dumnezeu. Cel de-al șaptelea spirit nu se reîntoarce la tatăl care l-a născut, ci își ține trupul nemișcat, lăsînd tatălui, adică celorlalte șase spirite, libera voință de a da formă și a alcătui în sine după dorință.

De asemenea, nici un spirit nu caută, cu ființa lui trupească, să prindă inima lui Dumnezeu, ci își închide voința împreună cu celelalte în centru, pentru nașterea inimii, astfel ca inima și cele șapte spirite ale lui Dumnezeu să fie o singură voință.

Căci aceasta este legea comprehensiunii, ca ea să nu ajungă la lipsa de comprehensiune, pentru că forța care se întrupează în mijlocul sau centrul tuturor celor șapte spirite, care este încomprehensibilă și de necercetat, nu este invizibilă, căci nu este numai forța unui singur spirit, ci a tuturor celor șapte.

Astfel, un spirit nu poate, în propriul său trup, în afara nașterii interioare, să prindă întreaga inimă a lui Dumnezeu, să aprobe și să cerceteze totul, căci în afara nașterii sale interioare el nu cuprinde decît acea naștere proprie în inima lui Dumnezeu; dar toate spiritele la un loc cuprind întreaga inimă a lui Dumnezeu. [„Și în om: vei înțelege, însă, după chipul lui Dumnezeu, ca în spiritul-suflet, nu în esența de foc a sufletelor, ci în esența luminii, în care stă chipul lui Dumnezeu“].

Dar în nașterea interioară a spiritelor, unde mereu unul îl naște pe celălalt, acolo le cuprinde fiecare spirit

pe toate cele șapte, dar numai în fulgerul vieții ce se înalță.

Inima este însă ceva deosebit, când se naște; o persoană⁷² aparte și totuși nedespărțită de spirite, dar spiritele în prima lor naștere nu se pot transforma în cea de-a doua. Și tot astfel, aceasta nu se poate transforma în cea de-a treia, care este ieșirea spiritului, ci fiecare naștere rămîne la locul ei, și toate nașterile laolaltă sînt Dumnezeuul întreg.

Cum însă trupul lui Lucifer era făcut din natură și din naștere exterioară, era cu totul nedrept ca el să se ridice în cea mai adîncă și cea mai interioară⁷³, ceea ce în dreptul divin nu se putea face, și a trebuit să se revolte și să se aprindă, pentru ca spiritele originare să fie puse în cea mai caustică pătrundere și contaminare.

Vreau să spun, frumosule necromant⁷⁴, că te-ai schimbat, ce-i drept, că poți să-i înveți arta ta și pe alții care ar vrea să devină zei puternici cum ai devenit tu. Voi, orbilor și trufașilor scamatori necromanți, aceasta vă e arta: prin conspirațiile voastre transformați elementele trupului vostru și instrumentele calităților, pe care voi le folosiți, socotind că aveți dreptate; dacă aceasta nu e împotriva nașterii lui Dumnezeu, n-aveți decît să faceți dovada.

Cum credeți voi că vă puteți transforma în alte personaje? Vă lăsați maimuțăriți de diavol și sînteți atît de orbi în arta voastră, pe care oricît de bine ați fi învățat-o, tot nu-i știți rostul; căci inima ei este transformarea spiritelor originare, așa cum a făcut-o Lucifer cînd a vrut să fie Dumnezeu.

Vei zice, c u m s e p o a t e a s t a ?

Iată: cînd spiritele originare trupești își pun voința lor în magie, spiritul animalic care le naște și care domină în astre și în calitatea elementelor, în centrul ascuns cel mai adînc, este deja un vrăjitor, și lucrarea lui s-a transformat în vrăjitorie.

Dar trupul animalic nu poate fi transformat îndată după aceea, ci trebuie vrăjit prin caractere, conjuncții și diverse instrumente ajutătoare, pentru ca spiritul animalic să-l facă apt de-a fi preschimbat în personajul dorit inițial de spiritele originare.

Trupul animalic nu se poate transforma, nici transpune într-o altă naștere, ci este adus mai întâi într-o formă subtilă, restrînsă, asemenea unei vietăți oarecare sau a unui lemn, sau altceva, al cărui trup califică în elemente.

Spiritele siderice se pot travesti în alte figuri, dar numai atîta vreme cît le permite nașterea naturii peste polul lor. Căci dacă acestea, cu întoarcerile și pătrunderile lor se schimbă, încît un spirit originar devine primul, arta lor e la pămînt, iar divinitatea lor din primul spirit originar în care și-au început necromanția, ia sfîrșit.

Dacă e să țină mai mult, ea trebuie să fie făcută din nou după spiritul originar care domină în prezent sau diavolul să se afle cu spiritul său animalic în spiritele siderice ale corpului, care-l preschimbă în altceva; altminteri, arta lui ia sfîrșit. Căci natura nu admite a se face scamatorii cu ea în orice clipă, cum vor spiritele; ci trebuie ca totul să se întîmple potrivit spiritului care este primul atunci.

Nu acel spirit al lui Dumnezeu care este primul în natură face scamatoria; ci ea e făcută în furia salnitrului, pe care a aprins-o Lucifer cu răzvrătirea sa, care este veșnica lui împărăție.

Cînd însă puterea acelui spirit se liniștește, nu-i mai poate sluji scamatorului nici focul aprins. Căci focul mîniei în natură nu este, în vremurile de acum, propria casă a puterii diavolului, deoarece iubirea stă ascunsă în centrul focului mîniei, iar Lucifer cu îngerii săi zace captiv în focul exterior al mîniei pînă la judecata divină, cînd va primi focul mîniei despărțite de dragoste, spre veșnica lui scăldătoare, după care se va socoti cu scamatorii lui și-i va spăla pe cap.

Îți spun aici aceste lucruri doar ca avertisment, ca să ști ce fel de temei are vrăjitoria, nu pentru că aș vrea să scriu despre magia păgînă, pe care nici n-am învățat-o, ci ca spiritul animalic să-i vadă înșelăciunea, pe care eu n-o înțeleg nicidecum.

Dar fiindcă ea este îndreptată cu totul și cu totul împotriva dragostei și blîndeței nașterii lui Dumnezeu, fiind o repulsie în fața iubirii lui și făcînd rău omului în toate chipurile — spiritul vrea să-i dăruiască pe șar-

latani și pe cei ce încalcă ordinea lui Dumnezeu cu mînia naturii spre veșnica lor uscăciune; în ea să-și dovedească ei noua lor divinitate.

Despre aprinderea focului mîniei

Cînd prințul Lucifer se aprinse cu toți îngerii săi, focul mîniei se ridică pentru moment în trup și stinse gingașa lumină din spiritul animalic, devenind un spirit diavolesc turbat, totul după aprinderea și voința spiritelor originare.

Acest spirit animalic era legat cu divinitatea din natură, putîndu-se contopi cu ea, ca și cum ar fi unul și același lucru. El împunse din trupurile diavolilor natura lui Dumnezeu, ca un ucigaș și un ticălos pus pe omor și pe jaf, și cuprins de dorința de a supune totul puterii sale aprinse cele șapte spirite din natură, unde nu se mai auziră decît vaiete amare, bumnete și sfîșieri de foc.

Nu trebuie să crezi că diavolul a învins cumva divinitatea; nu, ci el a aprins mînia lui Dumnezeu, care ar fi zăcut poate ascunsă în vecii vecilor, și a făcut din salnitrul lui Dumnezeu o speluncă de ucigași, căci dacă dai foc la paie, ele ard.

Tot astfel focul mîniei lui Dumnezeu în natură nu ajunge pînă în cel mai adînc sîmbure al inimii care este Fiul lui Dumnezeu, mult mai puțin în sfîntenia ascunsă a spiritului, ci pînă în nașterea celor șase spirite originare, în *locus*-ul în care se naște cel de-al șaptelea.

Căci în acel loc și în această naștere a devenit Lucifer o creatură, și dominația lui n-a mers mai adînc; dacă însă ar fi rămas în dragoste, spiritul său animalic ar fi ajuns pînă în centrul inimii lui Dumnezeu, pentru că iubirea străbate întreaga divinitate.

Cînd însă iubirea lui se stinse, spiritul său animalic nu mai putu să ajungă în inima lui Dumnezeu, și întreprinderea lui dădu greș; dar el își dezlănțui furia și făcu ravagii în natură, adică în cel de-al șaptelea spirit originar al lui Dumnezeu.

Cum însă forța tuturor celor șapte spirite stătea în acesta, fură contaminate în mînie toate cele șapte spirite, dar numai în calificarea exterioară și comprehensibilă.

Pentru că diavolul nu putea atinge inima, el nu putea atinge nici nașterea cea mai interioară a spirițelor originare, care, în primul fulger al aprinderii erau deja stinse, și, în curînd, în prima ieșire a spiritului animalic, deveniră captive.

În această oră i-a pregătit⁷⁵ regele Lucifer însuși iadul și veșnica stricăciune, care stau în spiritul originar cel mai exterior al naturii lui Dumnezeu sau în cea mai exterioară naștere a acestei lumi.

Cînd însă natura se aprinse îngrozitor, casa bucuriei se prefăcu în casa tristeței și a jalei, căci calitatea aspră fu aprinsă în propria ei casă, care se prefăcu într-o existență⁷⁶ aspră, rece și întunecoasă, asemenea iernii cu geruri cumplite; ea strînse salnitru și-l secătui, încît acesta deveni dur, rece și usturător asemenea pietrelor, prinzînd în miezul lui fierbințeala și formînd o substanță tare, rece și întunecoasă.

Cînd fu să se întîmple acest lucru, se stinse și lumina în natură, în nașterea cea mai exterioară și totul deveni beznă și stricăciune; apa se făcu rece și viscoasă și rămase în crăpături. Aceasta e originea apei elementare pe pămînt.

Căci, în vremurile îndepărtate, apa era foarte subțire, asemenea aerului, și în ea s-a născut viața; acum a devenit ucigătoare și pervertită, se tîrăște și se întinde pe pămînt.

Din dulcea dragoste care răsărise în fulgerul vieții, se ajunsese la veninul amar și îngrozitor, la o speluncă de ucigași, la ghiara morții. Sunetul se prefăcu în izbituri de bolovani, totul deveni o casă a plîngerii.

În sfîrșit, o beznă profundă și o existență jalnică învăluiră întregul cuprins, în cea mai exterioară naștere a regatului lui Lucifer.

Să nu crezi însă că natura a fost stricată și aprinsă pînă în cele mai adînci temelii, ci numai în partea cea mai exterioară; cea interioară însă, în care se nasc cele șapte spirite originare își păstrează dreptul ei, dat fiind că diavolul nu poate ataca pe dinăuntru.

Astfel încît nașterea interioară are în mînă aruncătoare de zaruri, și va mătura odată aria pentru a da lui Lucifer pleava drept hrană veșnică regatul său. Căci

diavolul ar fi putut prinde nașterea interioară, în curînd, iadul, arzînd în flăcări, ar fi cuprins întregul său regat.

Dar așa, el e silit să zacă prizonier în nașterea exterioară pînă la Ziua de Apoi, care se apropie și e așteptată să sosească.

Lucifer și-a aprins însă spiritele sale originare pînă la nașterea interioară, și ele dau naștere spiritului animalic diavolesc, care este vrăjmașul de veci al lui Dumnezeu.

Așadar, cînd Dumnezeu s-a înfuriat în nașterea lui cea mai exterioară în natură, n-a fost nicidecum intenția lui de-a se aprinde; și nici n-a făcut-o, ci a decis ca salnitrul să se strîngă, spre a pregăti astfel diavolului un adăpost veșnic.

Căci din Dumnezeu el nu poate fi împins într-un alt regat al îngerilor, ci trebuie să-și facă un locus sau o vizuină. Nici în salnitrul aprins nu voia Dumnezeu să-i dea așa curînd un adăpost de veci; căci nașterea interioară a spiritelor se afla încă ascunsă în miezul salnitrului. Și fiindcă Dumnezeu se gîdea să facă altceva: Lucifer urma să rămîna prizonier pînă cînd o altă oaste îngerească din același salnitr va veni în locul lui. Aceștia sînt oamenii.

Și acum, voi juriștii lui Lucifer, apărați-vă regele, dacă socotiți că a avut dreptate să aprindă focul miniei în natură; dacă nu, să ardă veșnic în el, împreună cu minciunile voastre sfruntate.

Acestea sînt, așadar, cele șapte specii sau forme ale începutului păcătuirii și ale veșnicei dușmăнії împotriva lui Dumnezeu. Urmează acum, pe scurt, ceva despre cei patru mici fii sau patru odrasle proaspete ale lui Lucifer, pe care le-a născut în sine, în cîrmuirea lui trupească, pentru care a fost izgonit din locul său și a devenit cel mai odios diavol.

Despre trufie — primul fiu

Se pune întrebarea: ce l-a făcut oare pe Lucifer să rîvnească a fi deasupra lui Dumnezeu?

Aici trebuie să ști că, în afara lui, n-a avut nici un motiv să-l împingă spre trufie, ci frumusețea lui l-a în-

șelat; cînd văzu el că era cel mai frumos principe al cerului, disprețui calificarea și nașterea binevoitoare a lui Dumnezeu, și se gîndi să domnească el cu puterea sa princiară în întreaga divinitate, și totul să se plece lui.

Văzînd însă că acest lucru nu l-ar putea face, se aprinse pe sine însuși, în dorința de a-și împlini scopul pe altă cale; atunci deveni din fiu al luminii, un fiu al întunericului, pentru că și-a mistuit singur puterea apei dulci, făcînd din ea o duhoare acră.

Despre celălalt fiu — lăcomia

O altă pornire fu lăcomia, care crescă din trufie, căci el crezu că va domni peste toate regatele îngerești ca un Singur Dumnezeu; în fața lui trebuia să se plece totul și vroia cu puterea lui să dea formă și să plăsmuiască totul; la aceasta îl înșelă și frumusețea înfățișării sale care-l făcu să creadă că singur lui i se cuvine totul și trebuie să posede totul.

În această trufie și lăcomie se poate oglindi lumea de azi și poate cugeta asupra dușmăniei față de Dumnezeu, pe care s-o trimite diavolului și să-i țină gura veșnic deschisă pentru a prăda și înghiți, care și așa nu va găsi decît groaza și scîrba iadului.

Al treilea fiu este invidia

Acest fiu este adevărata podagră a lumii de acum, pentru că el ia naștere în fulgerul trufiei și lăcomiei și stă pe rădăcina vieții ca o fiere amară și veninoasă.

Acest spirit a ieșit la început tot din trufie, care-i șopti: tu ești frumos și puternic. Așa crezu și lăcomia: totul trebuie să-ți aparțină, și tot astfel gîndi invidia: vei distruge tot ce nu-ți va da ascultare și vei străpunge toate porțile îngerești. Dar în zadar, căci puterea lui nu se întindea mai departe decît locul din care fusese creat.

Cel de-al patrulea fiu este mînia

Acest fiu este adevăratul foc infernal care-și trage originea tot din trufie. Căci dacă nu și-a putut satisface îndeajuns nici trufia, nici lăcomia și nici pizma dușmănoasă, el aprinse în sine focul mîniei și răcnă în natura lui

Dumnezeu ca un leu înfuriat din care se ridicau mînia lui Dumnezeu împreună cu toate relele.

Despre aceste lucruri ar fi multe de scris, dar le vei găsi că sînt comprehensibile cînd va fi vorba de Facere, unde există destule mărturii vii, cum că nu e nici o îndoială că treburile stau așa, și nu altfel.

Așadar, regele Lucifer este un început al păcatelor, un ghimpe al morții, o aprindere a miniei dumnezeiești, un început al tuturor relelor, o pervertire a acestei lumi; și orice rău se întîmplă, își are izvorul în diavol.

El este, de asemenea, un ucigaș, este tatăl minciunii și întemeietorul iadului, corupătorul a tot ce este bun, dușmanul de veci al lui Dumnezeu, al îngerilor și oamenilor buni; cu el mă aflu eu și toți oamenii care-și doresc fericirea; în luptă crîncenă de fiecare zi și fiecare ceas, pentru că el este dușmanul cel mai cumplit.

Condamnarea de pe urmă

Cum însă Dumnezeu l-a blestemat ca pe dușmanul etern și l-a condamnat la veșnică temniță, și deoarece clepsidra⁷⁷ lui stă în fața tuturor ochilor, iar împărăția sa infernală mi-a fost revelată de spiritul lui Dumnezeu, îl blestem și eu alături de toate sufletele sfinte ale oamenilor, ca pe vrăjmașul de moarte care adesea mi-a pustit viața.

Totodată, repudiez pe toți juriștii și apărătorii săi, și doresc și mai departe, cu grația lui Dumnezeu, să-i dezvălui împărăția și să dovedesc că Dumnezeu este un Dumnezeu al dragostei și al blîndeții, care nu vrea răul, care nu are nici plăcere, nici bucurie la stricăciunea cuiva, ci dorește ca toți oamenii să fie ajutați. (*Psalm* 5, 5⁷⁸; *Ezechiel*, 18, 23 și 33, 11; *Timotei*, 2, 4.). Mai vreau să dovedesc că tot răul provine de la diavol, și de la el își trage începutul.

Despre lupta de pe urmă și izgonirea lui Lucifer împreună cu toți îngerii săi

Cînd împielîțatul Lucifer se dovedi atît de fioros în pornirea lui sălbatică de-a perverti tot ceea ce e bun, de-a distruge și aprinde totul și de-a supune totul voinței lui,

toate oștile cerești se ridicară împotriva-i și lupta se anunța cumplită. Marele principe Mihail se aruncă în luptă cu legiunile lui și diavolul pierdu bătălia, fiind alungat cu oastea lui, ca un învins (*Apoc. Ioan, 12*).

S-ar putea pune întrebarea: *Ce fel de luptă să fi fost aceasta, în care nu au existat arme?*

Acest lucru ascuns nu-l înțelege decît spiritul care trebuie să lupte cu diavolul în orice zi și în orice oră; trupul nu-l poate înțelege. Nu-l pot înțelege nici spiritele siderice din om, iar omul nu-l cuprinde deloc, doar dacă spiritul animalic se contopește cu nașterea cea mai lăuntrică în natură, în centrul în care lumina lui Dumnezeu este împotriva împărăției diavolești, adică în cea de-a treia naștere în natura acestei lumi.

Cînd în acest loc se contopește cu Dumnezeu, spiritul animalic transferă locul în spiritele siderice, pentru că acolo se luptă ele ceas de ceas cu diavolul. Căci în nașterea cea mai exterioară a omului, diavolul are putere, pentru că acolo e reședința lui, spelunca stricăciunii și a uciderii, casa în care diavolul și-ascute ghimpii morții și, prin spiritul său animalic se strecoară și prinde inima omului.

Cînd însă spiritele siderice sînt luminate de spiritul animalic, care în lumină se contopește cu Dumnezeu, acestea devin foarte pătimase și doritoare de lumină; în schimb, spiritul animalic al diavolului, care domină în nașterea cea mai exterioară în om, devine înspăimîntător și mînios, și pe deasupra, foarte respingător.

Și atunci pornește focul luptei în om, cum a pornit în cer între Mihail și Lucifer, iar sărmanul suflet e în primejdie să fie zdrobit.

Dar dacă el învinge, aduce cu sine lumina și cunoașterea, pătrunzînd cu ele pînă în cea mai exterioară naștere a omului. Căci el, sufletul răzbate cu putere înapoi prin cele șapte spirite ale naturii pe care le numesc aici spirite siderice, și domină în sfatul rațiunii.

Abia atunci îl cunoaște omul pe diavol și vede cît îi este de vrăjmaș, și cît de mare este puterea lui; de asemenea, cum trebuie să se războiască cu el pe ascuns, zi de zi, chiar ceas de ceas.

Ceea ce rațiunea sau nașterea exterioară a omului, fără această luptă, nu poate cuprinde; căci cea de-a treia sau

cea mai exterioară naștere a omului, care este nașterea trupească pe care omul, prin cea dintîi cădere a sa, datorită poftelor simțurilor, însuși și-a zidit-o și pregătit-o, este castelul de pradă și vizuina diavolului, de unde, ca dintr-o fortăreață, se luptă cu sufletele, dînd unora din ele lovitură de grație și cucerindu-le.

Această naștere trupească nu este locuința sufletului, ci ea intră în luptă, cu lumina ei din puterea divină, contra diavolului ucigaș. Diavolul împoașcă cu otrava lui cele șapte spirite originare care nasc sufletul, pentru a-l perverti și aprinde, și pentru a lua în stăpînire întregul trup.

Dacă sufletul vrea să aducă lumina și cunoașterea lui în cugetul și simțirea⁷⁹ omului, atunci sufletul trebuie să lupte din greu, și chiar dacă are de străbătut primejdii mari și diavolul îl va trînti adesea la pămînt, el trebuie să se bată ca un erou. Dacă omul învinge, diavolul se retrage scrișnind, dacă învinge diavolul, sufletul cade captiv.

Dar fiindcă nașterea trupească nu este casa proprie a sufletului și nici n-o poate stăpîni ereditar ca diavolul, lupta durează atîta vreme cît durează casa carnală, trupească. Cînd însă casa aceasta este distrusă și sufletul este încă în casa lui, neînvins și liber, lupta a luat sfîrșit, iar diavolul e silit să cedeze și să abandoneze pe veci acel spirit.

De aceea înțelegerea acestui lucru este o treabă foarte grea, și nici nu poate fi implinită în această luptă; oricîte cărți aș scrie în această privință tot n-ai înțelege, fără numai dacă spiritul tău stă într-o atare naștere, iar cunoașterea se naște în tine însuși. Altminteri, nu poți nici pricepe, nici crede.

Dar dacă vei cuprinde acest lucru, vei înțelege și războiul care s-a dat între îngeri și diavoli, căci îngerii n-au nici carne nici picioare, după cum nici diavolul n-are. Pentru că nașterea lor trupească stă numai în cele șapte spirite originare; dar în vreme ce nașterea animalică din îngeri se contopește cu Dumnezeu, — cea din diavoli nu.

De aceea trebuie să știi că îngerii cu nașterea lor animalică, în care s-au contopit cu Dumnezeu, s-au luptat, în puterea și spiritul lui Dumnezeu, cu diavolii aprinși,

izgonindu-i din lumina divină și împingîndu-i în iad, adică într-un loc strîmt, asemenea unei temnițe pe pămînt și deasupra lui pînă la lună, care este o zeiță a nașterii pămîntene. Atît se întinde ținutul diavolilor, acum și pînă-n Ziua de Apoi; atunci vor primi o casă pe locul pe care se află acum pămîntul, „[adică în nașterea cea mai exterioară în întuneric, deoarece ei nu ajung la al doilea principiu și la izvorul luminii]“ și care se va numi iadul în flăcări.

Așteaptă, d-le Lucifer, și încrede-te în această profeție; căci vei primi drept casă veșnică salnitrul aprins în nașterea cea mai exterioară, pe care singur ți-ai pregătit-o. Dar nu în forma în care se află acum, ci totul se va separa în focul miniei aprinse, iar ție ți se va repartiza ca veșnic adăpost, pustiul întunecat, fierbinte, rece, aspru, cumplit, amar și puturos.

Acolo ai să fi un veșnic și atotputernic Dumnezeu, ca un prizonier într-o carceră adîncă, de unde nu vei mai vedea în veci lumina lui Dumnezeu și nici n-o vei ajunge, iar hotarul tău va fi mînia amară aprinsă a lui Dumnezeu, peste care nu vei mai trece.

CAPITOLUL XVII

DESPRE STAREA MIZERABILĂ ȘI DE PLÎNS A NATURII PERVERTITE ȘI DESPRE ORIGINEA CELOR PATRU ELEMENTE, ÎN LOC DE SFÎNTA CÎRMUIRE A LUI DUMNEZEU

Deși Dumnezeu este un administrator atotputernic, căruia nimeni nu i se poate împotrivi, natura, în aprinderea ei, a primit, totuși, o foarte ciudată guvernare, care înainte de epoca miniei n-a existat.

Căci cele șase spirite originare l-au născut pe cel de-al șaptelea, al naturii, blînd și domol, înaintea timpurilor miniei pe locul acestei lumi, așa cum se întîmplă acum în ceruri, în care nu s-a ridicat nici o scînteie a miniei.

În afară de asta, totul acolo a fost luminat și n-a fost nevoie de nici o altă lumină, căci izvorul inimii lui Dumnezeu radia peste tot, și toate erau în plină lumină strălucind pretutindeni invariabil și neconținut, căci natura era foarte subțire, totul fiind numai forță, și într-o temperanță plăcută.

Dar îndată ce lupta în natură cu diavolii trufași a început, tot ce ținea de spiritul al șaptelea, cel al naturii, și de ținutul lui Lucifer care este locul acestei lumi, a căpătat o altă înfățișare și un alt efect. Căci natura primi un dublu izvor, și fiecare naștere exterioară în natură fu aprinsă în focul miniei, care foc poartă numele de mînia lui Dumnezeu sau iadul în flăcări.

Pentru a înțelege toate acestea e nevoie de simțul cel mai interior, de acel locus în care se naște lumina în inimă, numai el cuprinde aceste lucruri, omul exterior nu.

Vezi, cînd Lucifer cu oastea sa a trezit focul miniei în natura lui Dumnezeu, încît Dumnezeu s-a înfuriat în natura acelui locus al lui Lucifer, nașterea exterioară în natură a primit o altă calitate, înverșunată, aspră, rece, fierbinte, amară și acră. Spiritul agitat, care mai înainte calificase în natură delicat deveni în nașterea sa exteri-

oară amenințător și cumplit, pe care-l numim acum, în nașterea exterioară, vîntul sau elementul aer, din pricina răzvrătirii sale.

Pentru că atunci cînd cele șapte spirite s-au aprins în nașterea lor exterioară, ele au născut un astfel de spirit foarte agitat; tot astfel și apa dulce, care, înaintea epocii mîniei, era foarte subțire și aproape incomprehensibilă, deveni foarte groasă și compactă, iar calitatea aspră deveni caustică, iute, ca un foc rece, căci primi o puternică contracție, ca sarea.

Pentru că apa sărată sau sarea, care astăzi se mai găsește în pămînt, își are originea și proveniența de la prima aprindere a calității aspre; de asemenea, pietrele și pămîntul își au începutul și proveniența de acolo.

Căci calitatea aspră a concentrat salnitrul și l-a uscat foarte tare; de aci a ieșit pămîntul amar; pietrele au devenit din salnitrul care a stat în puterea sunetului.

Și după cum natura cu acțiunea, lupta și ascensiunea ei a făcut față nașterii în timpul aprinderii, tot ea a concentrat și o materie.

Se pune întrebarea: *Cum a ieșit un fiu comprehensibil dintr-o mamă incomprehensibilă?*

În această privință, ai ca pildă pămîntul și pietrele care au ieșit din incomprehensibil.

Vezi, adîncul dintre cer și pămînt este tot incomprehensibil, totuși se nasc acolo calități ale elementelor, iar în unele timpuri, ființe vii, cu un trup comprehensibil, ca lăcuste, muște, viermi.

Acestea sînt rezultatul puternicelor contracțiuni ale calităților, în al căror salnitr concentrat se naște îndată viața. Căci îndată ce căldura aprinde calitatea aspră, încolțește viața, fiindcă atunci se mișcă, se agită calitatea amară, care este originea vieții.

Deci, pămîntul și pietrele își au proveniența în aceeași configurație, deoarece atunci cînd salnitrul s-a aprins în natură totul a devenit foarte dur, vîrtos și întunecat ca o ceață groasă închisă, pe care calitatea aspră a uscat-o cu frigul ei.

Dar cum lumina s-a stins în cea mai exterioară naștere, fierbințeala a fost prinsă în comprehensiune și viața ei n-a mai putut naște.

De aci a venit moartea în natură, încît nu-i mai poate ajuta natura sau pămîntul pervertit, și a trebuit să urmeze o altă creație a luminii; altminteri, pămîntul ar fi o moarte veșnică și de nedezlegat; dar el își naște fructul în puterea și aprinderea luminii create.

Cineva ar putea întreba: Ce s-a întîmplat cu o configurație cu o naștere dublă?

În aprinderea focului miniei în locul acestei lumi, a încetat oare Dumnezeu să existe, încît nimic să nu mai fi rămas decît un focal miniei? Sau Dumnezeu unic a devenit un Dumnezeu dublu?

Răspuns: Nu poți cuprinde sau înțelege mai bine acest lucru, decît prin propriul tău trup, care, datorită primei căderi a lui Adam⁸⁰ cu toată nașterea, iscusința și voința, a devenit o casă asemenea locus-ului acestei lumi.

Mai întîi, tu ai carnea animală, care a devenit astfel prin mușcătura plăcerii, și este casa stricăciunii.

Cînd Adam a fost făcut din salnitrul stricat al pămîntului, adică din sămînța sau masa pe care Creatorul a extras-o din pămîntul pervertit, el n-a avut la început un astfel de trup, pentru că ar fi fost creat muritor, ci a avut unul cu puteri îngerești, în care ar fi putut exista veșnic, mîncînd din fructele cerești, care creșteau și pentru el în paradis, înainte de căderea lui și înainte ca Dumnezeu să fi blestemat pămîntul.

Dar pentru că sămînța și masa din care a fost făcut Adam era infectată de înclinarea perversă a diavolului, Adam a poftit la mama sa, adică să mănînce din fructul pămîntului stricat care, în comprehensiunea lui exterioară, devenise rău și cuprins puternic de focul miniei.

Cum însă spiritul lui Adam poftea la acest fruct care era, ca și pămîntul, căzut în stricăciune, natura i-a plăsmuit un arbore la fel de pervertit ca și pămîntul. Căci Adam era inima naturii; de aceea a ajutat și spiritul său animalic la constituirea acelui arbore, din care era dornic să mănînce.

Dar cînd diavolul văzu că se ațîță pofta lui Adam, înțepă satisfăcut salnitrul din care era făcut Adam, infectîndu-l și mai tare.

Era acum timpul să-i facă Creatorul și o femeie care, după aceea, aduse la împlinire păcatul și gustă din fructul fals. De altfel, dacă Adam ar fi mâncat din pom, înainte ca femeia să fi fost făcută din el, ar fi fost și mai rău.

Cum însă acest lucru are nevoie de-o înaltă și adâncă descriere și de mult spațiu, vei căuta la căderea lui Adam, unde vei găsi amănunte în această privință; mă întorc acum la pilda propusă mai înainte.

Cînd Adam a mâncat din fructul care era și bun și rău, el a primit îndată un astfel de trup. Fructul era pervers și comprehensibil, cum sînt încă astăzi toate poamele de pe pămînt, și un astfel de trup carnal și comprehensibil au primit și Adam și Eva.

Dar trupul nu constituie omul întreg, căci această carne nu poate pricepe sau cuprinde divinitatea, pentru că atunci ar fi nemuritoare și nepieritoare. Căci Hristos spune (*Ioan*, 6, 63): Sufletul e viața, trupul nu e de nici un folos.

Pentru că acest trup nu poate moșteni împărăția cerului; ci el este o sămînță care se seamănă în pămînt, și din ea va crește din nou un trup *incomprehensibil*, cum a fost cel dintîi, înainte de cădere. Spiritul este însă viața veșnică, pentru că se contopește cu Dumnezeu și cuprinde divinitatea interioară a naturii.

Așa cum omul se strică în ființa sa exterioară, iar după nașterea lui trupească este în mînia lui Dumnezeu și totodată un dușman al lui, fiind cu toate acestea un singur om și nu doi, — tot astfel, în nașterea lui spirituală el este un copil și un moștenitor al lui Dumnezeu, care cu Dumnezeu stăpînește și trăiește și care se contopește cu nașterea lui cea mai interioară, și așa a devenit locus-ul acestei lumi.

Comprehensiunea exterioară în întreaga natură a acestei lumi și în toate lucrurile care există în ea, stau toate în focul mîniei lui Dumnezeu. Căci așa s-a întîmplat prin aprinderea naturii, și domnul Lucifer își are acum sediul împreună cu îngerii săi în aceeași naștere exterioară, care stă în focul mîniei.

Dar divinitatea nu este separată de nașterea exterioară, ca și cum ar fi în această lume două lucruri dis-

tincte; căci omul n-ar mai avea atunci s p e r a n ț ă , și lumea aceasta n-ar mai fi în puterea și dragostea lui Dumnezeu. Cî divinitatea este ascunsă în nașterea exterioară și păstrează aruncătoarea de zaruri în mînă; și va îngrămădi laolaltă pleava și salnitrul aprins, pe care, după ce le va sustrage nașterea interioară, le va da domnului Lucifer și slugilor lui, spre veșnică sălășluire.

Între timp, domnul Lucifer trebuie să zacă prins în nașterea cea mai exterioară în natura acestei lumi, în focul aprins al mîniei; acolo posedă el marea forță de a prinde de inimă, cu spiritul său animalic, toate creaturile din nașterea exterioară, care stă în focul mîniei.

De aceea, sufletul omului trebuie neconținut să se războiască cu diavolul, pentru că el îi ține mereu dinainte mărul paradisului „[acesta este izvorul înverșunat al răutății, cu care este infectat sufletul]“. El trebuie să muște din fruct, pentru ca diavolul să-l poată aduce și pe el în temnița sa.

Cînd însă diavolul nu izbutește să facă acest lucru, el încearcă să dea sufletului lovituri grele și omul e silit mereu a se furișa în crucea și durerile acestei lumi. Căci diavolul îi acoperă prețiosul bob de muștar, încît omul nu se mai cunoaște pe sine; iar lumea crede, în cele din urmă, că omul este prigonit și lovit de însuși Dumnezeu, și astfel împărăția diavolului rămîne mereu ascunsă.

Așteaptă însă! Mi-ai dat și mie unele lovituri și am învățat să te cunosc; am să-ți las ușa întredeschisă, pentru ca și alții să vadă cine ești.

CAPITOLUL XVIII

DESPRE CREAREA CERULUI, A PĂMÎNTULUI ȘI A ZILEI DINTĂI

Despre aceasta scrie Moise în prima sa carte, ca și cînd ar fi fost de față și ar fi văzut el însuși; fără îndoială, el le-a primit în scrieri de la înaintașii lui, și poate să fi cunoscut în spiritul lui ceva mai mult decît aceștia.

Întrucît la vremea cînd Dumnezeu a făcut cerul și pămîntul nu exista nici un om care să vadă toate acestea, e de presupus că Adam, înainte de cădere, fiind în deplină cunoaștere a lui Dumnezeu, a cunoscut în spiritul lui totul. Dar cînd a căzut și a fost pus în nașterea exterioară, el a pierdut cunoașterea, păstrînd doar în memorie o poveste vagă, pe care a transmis-o urmașilor.

Pentru că e limpede, că prima lume dinainte deopotopștia tot atît de puțin despre calitățile și nașterea lui Dumnezeu, ca și ultima în care trăim noi acum. Căci nașterea exterioară, trupească n-a cuprins niciodată și n-a înțeles divinitatea; altfel s-ar fi scris mai mult în această privință.

Dar fiindcă mie, prin grația divină, acest mare mister mi s-a revelat oarecum în spirit, în ceea ce omul are lăuntric și se contopește cu divinitatea, nu pot să nu descriu acest lucru după puterile mele, și țin să previn cu toată sinceritatea pe cititor să nu se lase înfuriat de naivitatea autorului.

Pentru că n-o fac din poftă de mărire, ci din smerită dorință de îndrumare, pentru ca lucrarea lui Dumnezeu să fie mai bine cunoscută cititorului, iar împărăția diavolului dezvăluită, dat fiind că lumea de astăzi trăiește și se mișcă în toată răutatea diavolului și în toate viciile lui; de aceea, ea trebuie să vadă ce fel de forțe și porniri o stăpînesc și cărui fel de adăpost îi e oaspete.

Poate că ar fi bine și s-ar cuveni să cîștig ceva cu talentul încredințat mie, și să nu-l restitui gol și fără pic de adaos Dumnezeuului și Creatorului meu, ca o slugă leneșă care a trîndăvit în via stăpînului și vrea simbrie fără muncă.

Dar se poate ca diavolul să trezească ceata de clevertori și batjocoritori, care vor spune că nu se cade să mă urc atît de sus în divinitate și să scormonesc acolo; le răspund tuturor acestora că nu m-am urcat în divinitate, ceea ce mie, ca biet om, nici nu mi-ar fi cu putință, ci divinitatea s-a pogorît în mine prin dragostea ce mi-a arătat, lucru la care eu, prin nașterea mea trupească pe jumătate moartă, nici n-aș fi cutezat să mă gîndesc.

Dar fiindcă simt acest îndemn, las totul să se săvîrșească după voința celui ce știe, înțelege și vrea să fie așa; eu, biată pulbere și om al pămîntului n-aș putea face nimic.

Spiritul cheamă însă pe toți acești bîrfitori și batjocoritori, în fața celei mai interioare nașteri a lui Dumnezeu în această lume, să lase la o parte răutatea; dacă nu, să fie arși ca pleava iadului în mînia lui Dumnezeu, în nașterea cea mai exterioară.

Ia seama.

Cînd deveni furios Dumnezeu, în cea de-a treia naștere în ținutul lui Lucifer, care ocupa întregul loc și spațiu al acestei lumi, lumina se stinse în cea de-a treia naștere și totul rămase în întuneric, iar salnitruul deveni aspru, sălbatic, rece, tare, amar, acru, pe alocuri puturos, usturător și surpat, totul după naștere, de data aceasta eficientă, a spiritelor originare.

Căci, pretutindeni unde calitatea aspră era prima, salnitruul se contracta și se usca, încît devenea piatră dură și aspră. Dar în locurile în care spiritul aspru a fost primul împreună cu cel amar, nisipul a devenit înțepător, căci spiritul amar, înfuriat, a spart salnitruul în cioburi. În locurile unde sunetul a fost primul, laolaltă cu spiritul aspru în apă, totul a devenit aramă, fier și alte minerale de acest soi. Acolo însă unde apa a fost prima, cu toate spiritele în același timp, pămîntul a devenit sălbatic, iar apa a fost ținută oarecum captivă în prăpăstii și crăpături, asemenea norilor. Căci spiritul aspru, ca tată

al naturii stricate, a ținut-o prizonieră în contracția sa puternică.

Spiritul amar este însă cauza principală a pământului negru, deoarece prin amăreala sa cumplită, a fost ucis salnitrul după nașterea sa cea mai exterioară, devenind pământ sălbatic.

Fierbințeala a ajutat la separarea durității în spiritul aspru, iar unde ea a existat de la început, a dat naștere în salnitrul pământului la tot ce este mai nobil: aur, argint și pietre scumpe.

Deoarece, cînd, din pricina materiei brute, aspre și dure, lumina strălucitoare s-a stins, ea a fost uscată și încorporată în căldură care este tatăl luminii.

Dar trebuie să înțelegi acest lucru.

Unde spiritul fierbinte din apa dulce a fost primul în dragoste, acolo spiritul aspru a concentrat materia, și astfel au luat naștere cele mai nobile metale și pietre.

Dar cît privește pietrele scumpe cum sînt granatul, cherubinul, smaraldul, delfinul, onixul și altele, care sînt cele mai prețioase, ele își au originea acolo unde fulgerul luminii s-a înălțat în dragoste. Pentru că acest fulger se naște în blîndețe și este inima din centrul spiritelor originare, din care pricină aceste pietre sînt atît de atrăgătoare, atît de tari și de gingașe.

Cineva ar putea întreba: Pentru ce iubește omul în această lume, aurul, argintul și pietrele scumpe înaintea tuturor celorlalte lucruri, și le folosește la împodobirea sau protecția trupului său?

Aici stă miezul întrebării: pentru că aurul, argintul și pietrele scumpe și toate mineralele care lucesc își au originea în lumină, care, înainte de epoca mîniei, a strălucit în nașterea cea mai exterioară în natură, adică în cel de-al șaptelea spirit al naturii.

Întrucît fiecare om este ca întreaga casă a acestei lumi, și spiritele lui originare iubesc miezul sau ceea ce este mai bun în natura stricată, și au nevoie de acestea în apărarea și protecția lor.

Dar ele nu pot pricepe miezul întîm, care este divinitatea, fiindcă în fața lui stă focul mîniei ca un zid puternic, și e nevoie de-o furtună cumplită să spulbere acest

zid, pentru ca spiritele siderice să privească înăuntru. Spiritului animalic îi stă însă ușa deschisă, pentru că el nu e reținut de nimic, și este asemenea lui Dumnezeu însuși în nașterea sa cea mai interioară.

Și aici, cineva ar putea întreba: Cum să înțeleg eu tripla naștere în natură?

Adîncul

Vezi, nașterea cea mai interioară și cea mai adîncă stă la mijloc și este inima divinității, care e născută din spiritele originare ale lui Dumnezeu, iar această naștere este lumina pe care, chiar dacă ea e născută din spiritele originare, nici un spirit originar n-o poate cuprinde de unul singur; căci fiecare cuprinde numai locus-ul propriu ce-i revine în lumină, pe cînd toate cele șapte spirite laolaltă cuprind întreaga lumină, întrucît laolaltă sînt tatăl luminii.

Așadar, nici spiritele originare ale omului nu cuprind în întregime nașterea cea mai interioară a divinității care stă în lumină; ci fiecare spirit originar prinde, cu nașterea sa animalică, inima lui Dumnezeu și se contopește în același loc cu ea.

Iar aceasta este nașterea ascunsă în natură, pe care nici un om n-o cuprinde cu rațiunea sau iscusința sa, ci singur sufletul omului care stă în lumina lui Dumnezeu o poate cuprinde și nimic altceva.

Cealaltă naștere în natură sînt cele șapte spirite ale naturii.

Această naștere e mai ușor de înțeles și de cuprins, dar tot numai de copiii acestui mister; țăranul n-o înțelege, desigur, deși o vede, o miroase, o gustă, o aude și o pipăie, nici n-o cercetează și nici nu știe cum e ființa ei. „[Cu aceasta, rațiunea pervertită este înțeleasă într-un fel propriu, fără spiritul lui Dumnezeu și se înțîmplă ca atît doctorul⁸¹ cît și țăranul să fie amîndoi la fel de orbi în ce privește divinitatea, iar țăranul să înțreacă adesea în cunoaștere pe orice doctor, dacă înclină spre Dumnezeu]“.

Acestea sînt spiritele în care stau toate lucrurile din cer și din această lume, și din care s-a născut cel de-al treilea și cel mai exterior spirit, în care se află stricăciunea.

Dar acest spirit sau această naștere are șapte specii. Mai întâi patru: cea aspră, cea dulce, cea amară și cea fierbinte care nasc comprehensiunea în cea de-a treia naștere. Cel de-al cincilea spirit este iubirea, care ia naștere din lumina vieții, care naște sensibilitatea și rațiunea. Al șaselea spirit este tonul care naște sunetul și bucuria, și este izvorul ce urcă prin toate spiritele.

În acestea șase există spiritul vieții, și voința sau rațiunea și gândirea tuturor creaturilor, și în plus toate artele și schimbările, formele și plăsmuirile a tot ce există în spirit, în incomprehensiune.

Al șaptelea spirit este natura, în care se află ființa corporală a celor șase spirite, căci cele șase îl nasc pe cel de-al șaptelea. În acest spirit stă ființa corporală a îngerilor, diavolilor și oamenilor, și este o mamă a celor șase spirite în care se nasc acestea, și în care ele nasc și lumina care este inima lui Dumnezeu.

Despre a treia naștere

A treia naștere este comprehensiunea naturii care, înainte de epoca miniei lui Dumnezeu a fost subțire, gingașă și luminoasă, încât spiritele originare puteau să vadă totul prin totul. Nu exista nici piatră, nici pământ, și nici de lumină nu era nevoie ca acum, pentru că lumina se năștea pretutindeni la mijloc și totul se afla în lumină.

Cînd însă Lucifer a fost creat, el a trezit în această a treia naștere minia lui Dumnezeu, căci trupurile îngerilor au devenit în această a treia naștere, creaturi.

Și pentru că diavolii și-au aprins trupurile, în dorința de-a domina întreaga divinitate, Creatorul a aprins în minia lui și acest al treilea spirit sau a treia naștere în natură, luînd pe diavol captiv și pregătindu-i aci adăpostul de veci, ca să nu mai încerce a se ridica mai presus de Dumnezeu. „Înțelege în izvorul exterior, căci tot ce este mai exterior este și tot ce este mai interior”.

Dar fiindcă diavolii, din trufie și neastîmpăr s-au aprins singuri, ei au fost izgoniți cu totul din nașterea luminii și nu mai pot în veci nici s-o înțelegea nici s-o cuprindă.

Căci lumina inimii lor, care se contopea cu inima lui Dumnezeu, au stins-o chiar ei, născînd în loc un spirit diavolesc rău, fierbinte, aspru, amar și tare puturos.

Dar tu nu trebuie să crezi că din această pricină n-a devenit din întreaga natură și din locus-ul acestei lumi decît o simplă și amară minie a lui Dumnezeu. Nu, aici se ascunde scopul; minia nu cuprinde nașterea cea mai interioară în natură, căci dragostea lui Dumnezeu există încă, în întreg locus-ul acestei lumi, ascunsă în centru; așa este și casa destinată lui Lucifer, încă nehotărîtă pe deplin, pentru că în toate lucrurile acestei lumi, iubirea și minia sînt una într-alta, se luptă și se războiesc una cu alta.

Dar diavoliul nu pot trece la lupta luminii, ci numai la lupta miniei în care sînt călăi, și execută sentința dată în minia lui Dumnezeu asupra tuturor nelegiuiților.

Și nici un om nu poate spune că el a fost născut în focul miniei întregii corupții, după planul și intenția lui Dumnezeu. Nu, pentru că pămîntul stricat și corupt nu stă în întregul foc al miniei dumnezeiești, ci numai în comprehensiunea lui exterioară, în care e atît de tare, de aspru și de amar. În afară de asta, oricine poate observa că veninul și răutatea nu țin de dragostea lui Dumnezeu, unde nu există decît blîndețe curată.

Eu nu spun că orice om părăsește pîntecele mamei sale ca un sfînt; ci așa cum e pomul e și fructul. Dar nu este vina lui Dumnezeu dacă o mamă naște un copil al diavolului. ci vina este a răutății ei.

Dacă însă o ramură sălbatică e sădită cu grijă și înțelepciune într-un ogor fertil, va crește din ea un arbore blînd și dulce, oricît de sălbatică a fost ramura. Dar aici totul e posibil, și mai degrabă se schimbă binele în rău decît răul în bine.

Fiindcă orice om e liber ca un mic Dumnezeu și se poate transforma în această viață fie în minie, fie în lumină; își schimbă înfățișarea după haina ce-o îmbracă, și orice sădește în pămînt crește după calitate și sămîntă, chiar dacă ia altă formă și înfățișare.

Căci, dacă pămîntul ar fi cu totul părăsit de Dumnezeu n-ar mai face roade bune niciodată, ci numai rele; dar pentru că pămîntul stă încă în dragostea lui Dum-

nezeu, mînia lui nu va arde veşnic înlăuntrul său, ci dragostea care biruie va scuipa afară focul mîniei.

Atunci va începe iadul în flăcări, cînd dragostea se va separa de mînie; dar în această lume, dragostea şi mînia sînt una într-alta în toate creaturile; ceea ce se cîştigă în luptă se moşteneşte pe drept în casă, fie că ea este împărăţia cerului, fie că este cea a iadului.

Eu nu spun că din această cauză dobitoacele ar trebui să moştenească în naşterea lor împărăţia cerului, pentru că ele sînt asemenea pămîntului stricat — şi rele şi bune; dar dacă ele sînt din nou însăminţate în muna lor, pămîntul, ele sînt pămînt.

Însă acelaşi salnitru într-un animal bun nu se recunoaşte a fi proprietatea diavolului, ci el va înflori veşnic în natura lui Dumnezeu în părţi separate, „[adică, figura lui va sta ca o umbră pe pămîntul sfînt, în minuni ca şi în veşnica magie]“ şi va aduce alte figuri cereşti. Dar salnitru animalului din mînia Domnului va da, în această mînie, veşnic fructe diavoleşti.

Dacă pămîntul va fi aprins vor arde în mînie focul şi în dragoste lumina; apoi se va separa totul, fiindcă una pe alta nu se mai pot cuprinde. În acest timp însă, totul are un dublu izvor: ceea ce construieşti ori însăminţezi aici în spirit, fie cu vorba, fie cu fapta, fie cu gîndul, va fi casa ta în veci.

Aşadar, vezi bine şi înţelege din ce s-au făcut pămîntul şi pietrele. Dacă însă acest salnitru aprins ar fi trebuit să rămînă în tot adîncul acestei lumi, întregul locus ar fi fost o vale întunecoasă, pentru că lumina era prinsă şi ea în cea de-a treia naştere.

De aceea n-a fost prinsă lumina inimii lui Dumnezeu în naşterea ei cea mai interioară, ci aceea care străluceşte în naşterea a treia, în comprehensiunea cea mai exterioară a fost încorporată în ea. Din această cauză iubesc oamenii toate lucrurile care îşi au existenţa în salnitru.

Cum însă întregul adînc în cea de-a treia naştere a fost din pricina salnitruului stricat al pămîntului şi al pietrelor, plin de întuneric, divinitatea n-a putut răbda şi a creat pămîntul şi pietrele laolaltă, într-un singur ghemotoc sau conglomerat.

Despre aceasta scrie Moise: La început Dumnezeu a făcut cerul și pământul. (1 — Moise, 1, 1).

Aceste cuvinte trebuie considerate, în fond, ceea ce sînt, căci particula a m⁸² se constituie în inimă și merge pînă la buze; aci este prinsă, și pleacă înapoi, răsunînd, la locul din care a pornit⁸³.

Aceasta înseamnă că sunetul a pornit din inima lui Dumnezeu și a cuprins întregul locus al aceste; lumi; dar cînd s-a dovedit a fi rău, sunetul a trecut din nou la locus-ul său.

Particula de cuvînt a n⁸⁴ pleacă de la inimă spre gură și are un accent prelung; dar cînd se rostește, cerul gurii îi taie drumul, rămînînd jumătate afară, jumătate înăuntru. Asta înseamnă că inima lui Dumnezeu a avut o scîrbă față de stricăciune și a respins de la sine ființa pervertită, dar prinzînd-o de centrul inimii, a reținut-o.

Așa cum limba rupe cuvîntul și-l oprește jumătate afară, jumătate înăuntru, tot astfel și inima lui Dumnezeu n-a vrut să lepede cu totul salnitrul aprins, pentru ca răutatea și fierberea diavolului și cealaltă parte, la sfîrșitul veacului, să se înalțe din nou.

Cuvîntul⁸⁵ f a n g trece iute de la inimă la gură și este, de asemenea, oprit de partea dinapoi a limbii și de cerul gurii, iar dacă i se dă drumul, pricinuieste încă o rapidă apăsare de la inimă spre gură. Asta înseamnă respingerea violentă a scursurii diavolești și a salnitrului stricat; căci spiritul viguros și iute scoate din sine răsuflul cu toată puterea, dar reține sunetul just al cuvîntului sau pronunția dindărătul cerului gurii, adică spiritul corect al cuvîntului.

Aceasta înseamnă că stricăciunea a fost întotdeauna izgonită din lumina lui Dumnezeu, dar spiritul interior care, împotriva voinței lui, a fost încărcat cu ea, trebuie să fie readus în prima lui casă.

Ultima parte a cuvîntului, adică a n g, înseamnă că nici spiritele cele mai interioare, deci mai ferite nu sînt în stricăciune chiar de tot curate, și de aceea au nevoie de o purificare, de o mistuire a miniei în foc, ceea ce se va întîmpla la sfîrșitul vremii.

Cuvîntul *s c h u f*⁸⁶ se formează deasupra și dedesubtul limbii, și se pronunță apropiînd dinții de sus de cei de jos, și deschizînd din nou gura iute ca fulgerul. Aceasta înseamnă că spiritul aspru alungă și îngrămădește salnitrul degradat, pentru că dinții opresc cuvîntul și lasă spiritul să se strecoare ușor printre ei. Aceasta mai înseamnă că pămîntul și pietrele sînt ținute strîns laolaltă de către calitatea aspră, care lasă totuși spiritele pămîntului să înverzească și să înflorească din spiritul aspru, ceea ce înseamnă renașterea și readucerea spiritelor pămîntului.

Dar faptul că după cuvînt, gura se deschide repede din nou, înseamnă adîncul deasupra pămîntului și că Domnul Dumnezeu vrea totuși să sălășluiască acolo, să-și păstreze cîrmuirea și pe diavol să-l țină captiv în focul mîniei.

Cuvîntul *G o t t*⁸⁷ se constituie la mijlocul limbii și-și ia începutul din inimă; el lasă gura deschisă și rămîne pe jîlțul său regesc răsunînd din sine și în sine; iar cînd este pronunțat, mai pricinuieste o apăsare între dinții de sus și limbă. Aceasta înseamnă că Dumnezeu, cînd a făcut cerul și pămîntul și toate creaturile, a rămas totuși pe tronul său veșnic și atotputernic de pe care niciodată nu s-a clintit, și că el singur este totul. Ultima apăsare semnifică tăria spiritului său, cu care rînduiește totul, în întregul său trup.

Cuvîntul *H i m m e l*⁸⁸ ia naștere în inimă și pornește pînă la buze, care se închid. Silaba *m e l* deschide din nou buzele și este ținută la mijlocul limbii, iar spiritul iese din gură pe ambele părți ale limbii. Aceasta înseamnă că nașterea cea mai interioară rămîne incomprehensibilă nașterilor celor mai exterioare, prin păcatele odioase și de neînțeles nașterii exterioare stricate.

Dar întrucît e un cuvînt cu două silabe, dintre care ultima, *m e l*, a deschis din nou gura, înseamnă că porțile divinității au fost din nou deschise.

Faptul, însă, că prin silaba *m e l* cuvîntul este din nou prins și ținut între limbă și cerul gurii, iar spiritul iese afară, pe cele două părți laterale, aceasta înseamnă că Dumnezeu a vrut să dea iarăși regatului căzut în stricăciune sau locus în Dumnezeu un rege sau un

mare principe, care să deschidă din nou nașterea cea mai interioară a divinității clare, pentru ca Sfîntul Duh să pornească din amîndouă părțile, din adîncul Tatălui și din adîncul Fiului în această lume și această lume să renască prin noul rege în toată prospețimea ei.

Cuvîntul *u n d*⁸⁹ se formează în inimă și e prins cu limba și cerul gurii și încorporat; dar cînd e slobozit mai trimite o apăsare de la inimă spre gură. Aceasta înseamnă diferențierea dintre nașterea sfîntă și cea pămîntească.

Silaba pleacă desigur din inimă, dar ea este oprită de limbă și de cerul gurii, încît adesea nu înțelegem de ce cuvînt anume e vorba. Aceasta înseamnă că nașterea degradată, pămîntească nu poate cuprinde nașterea interioară, ci este o nebună, o smintită.

Ultima apăsare de la inimă înseamnă că nașterea pămîntească se contopește cu cea interioară în sensibilitatea ei, dar în rațiunea ei n-o va cuprinde. De aceea silaba este mută, nu are intelect și nu se folosește decît la diferențieri.

Cuvîntul *E r d e n*⁹⁰ pleacă de la inimă și se formează în părțile dinapoi ale limbii și cerului gurii, și vibrează; nu are însă nevoie de limbă la prima silabă *e r* care se mlădiază la baza cerului gurii și se pitește ca în fața unui dușman.

Cealaltă silabă *d e n* se constituie cu limba și partea superioară a cerului gurii, lăsînd gura deschisă, iar spiritul formeii iese prin nas și nu vrea să iese în acest cuvînt prin gură. Deși duce cu sine ceva afară, adevăratul sunet al spiritului nu iese decît prin miros ori prin nas.

Aceasta este o *m a r e t a i n ă*.

Cuvîntul *E r*⁹¹ înseamnă calitatea aprinsă aspră și amară, mînia gravă a lui Dumnezeu, care vibrează la baza osului palatal față de care limba se teme și se ascunde în dosul acestuia, fugînd ca din fața unui dușman.

Cuvîntul *d e n* se formează pe limbă, iar spiritul trage puterea din cuvînt și o duce pe alt drum afară, prin nas; tot astfel o duce sus la creier înaintea tronului regesc.

Aceasta înseamnă că salnitrul cel mai exterior al pământului este pe veci condamnat de lumina și sfințenia lui Dumnezeu.

Dar faptul că spiritul prinde puterea cuvîntului și o duce pe alt drum, prin nas la creier, în fața divanului simțurilor, înseamnă că Dumnezeu vrea să scoată inima pământului din mînia înverșunată și s-o folosească spre veșnica lui slavă împărătească.

I a a m i n t e . El vrea să scoată din pământ miezul și ceea ce este mai bun sau spiritul bun, și să-l nască din nou spre cinstea și splendoarea lui.

Chibzuiește aici, omule, ce fel de sămîntă vei semăna în pământ; ea va răsări și va înflori veșnic, iar rodul ce-l va aduce va fi ori în dragoste, ori în mînie.

Cînd însă binele va fi despărțit de rău, atunci vei trăi în partea moștenită de tine, care va fi ori cerul, ori focul iadului. Depinde de cele ce dobîndești acum, încotro va apuca sufletul tău cînd vei muri.

Sau tu crezi că spiritul meu a supt cele ce scriu aici din pământ stricat ori din alte locuri spurcate? Nu, nici-decum, ci spiritul s-a contopit, de-a lungul acestei descrieri, cu cea mai profundă naștere a lui Dumnezeu; de aci mi-am luat cunoașterea și de aci am supt-o, nu în mari bucurii pămîntești, ci în temătoare naștere și a-dîncă îngrijorare.

Căci ceea ce a trebuit să îndur în această privință din partea diavolului și a calității iadului care, ca în toți oamenii, stăpînesc și în trupul meu, nu vei înțelege pentru că și tu ești prins în această horă.

Dacă filosofii și doctorii noștri n-ar fi cîntat întotdeauna în struna trufiei, ci ar fi mers alături de profeți și de apostoli, am avea o altă cunoaștere și filosofie în lume. Din pricina slăbiciunii mele, a puținei mele învățături și a limbii mele sărace, sînt prea mic pentru știința filosofiei, dar în cunoaștere nu sînt chiar atît de naiv. Numai că nu mă pot făli cu vorbe mari și meșteșugite, dar mă socot îndeajuns de înzestrat ca să fiu un filosof al celor simpli.

Despre crearea luminii în această lume

Închide-ți puțin ochii trupului, fiindcă aici nu-ți vor folosi, căci sînt orbi și amortiți, și deschide-ți ochii sufletului dacă vrei să-ți arăt și să vezi bine creația lui Dumnezeu.

Ia a m i n t e ! Cînd Dumnezeu a îngămădit într-un singur conglomerat salnitrul pervertit al pămîntului și pietrelor, care, prin aprindere, se născuse în cea mai exterioară naștere — cea de-a treia naștere în natură, în adîncul de deasupra pămîntului, nu era pură și luminoasă, căci încă mai ardea în ea mînia lui Dumnezeu

Și cu toate că nașterea cea mai interioară era luminoasă și strălucitoare, ea nu o putea cuprinde pe cea mai exterioară, care se afla în focul mîniei, fiind în plină întunecime. Căci Moise scrie: Și era beznă în adînc (1-Moise, 1,2). Cuvîntul a u f⁹² înseamnă nașterea cea mai exterioară, iar cuvîntul i n⁹³ înseamnă nașterea cea mai interioară.

Dacă însă nașterea cea mai interioară ar fi fost întunecată, mînia lui Dumnezeu s-ar fi odihnit veșnic în această lume și niciodată n-ar fi devenit luminoasă; dar așa, mînia n-a atins inima lui Dumnezeu.

De aceea, el a rămas un Dumnezeu dulce, prietenos, blînd, bun, curat și milostiv după inima sa în nașterea cea mai interioară în locus-ul acestei lumi, iar blînda sa dragoste pătrunde, din inima lui, în nașterea cea mai exterioară a mîniei și o atinge. De aceea, a zis el: Să fie lumină⁹⁴.

Observă aci sensul, în adîncul cel mai profund.

Cuvîntul sprach⁹⁵ se formează între dinții de sus și cei de jos, care lasă spiritul să țîșnească afară printre ei, în timp ce limba se îndoaie la mijloc și se ascute înainte, ca și cînd a auzit ceea ce a țîșnit și s-a temut.

Cînd însă spiritul prinde cuvîntul, el închide gura și-l apucă în partea dinapoi a osului palatal, deasupra limbii, în infern, în calitatea amară și aspră.

Limba se sperie și se îndoaie în partea de jos a cerului gurii; atunci pornește din inimă spiritul și închide cuvîntul care se formează la baza boltei palatale, în calitatea aspră și amară, în mînie. Acesta⁹⁶, străbătînd în-

verșunarea, o ia puternic și viguros înainte ca un rege sau un principe, deschizînd gura, dominînd cu spirit tare din inimă în întreaga gură și în afara ei, și înghebind o lungă și puternică silabă ca un spirit care a spart mînia și împotriva căruia mînia, cu țipătul ei în calitatea aspră și amară, se proptește pe limbă îndărătul osului palatal, în văgăună, și-și rezervă dreptul de-a rămîne la locul său, lăsînd blîndul spirit din inimă să treacă prin ea. Apoi, spintecînd văzduhul cu țipătul ei strident, ajută să se constituie cuvîntul, să se formeze. Și, cu tot țipătul ei, mînia nu s-a clintit din loc, ci a rămas captivă în văgăuna ei, și arată înspăimîntător.

Aceasta este o mare taină.

Observă aci sensul; dacă îl cuprinzi vei înțelege bine și divinitatea, dacă nu, înseamnă că ești orb în sufletul tău. Nu judeca, pentru că înseamnă să-ți măsoari puterea cu o poartă de neînvins și să rămîi captiv; dacă te prinde focul mîniei, rămîi pe veci înlăuntrul lui.

Ia seama acum, fiu al omului, ce fel de poartă îți deschide spiritul: o poartă a cerului, a iadului, ori a pămîntului, ori chiar a întregii divinități!

Să nu crezi că Dumnezeu a vorbit la acea vreme într-un fel omenesc, rostind vorbă fără-de-putere, asemenea omului. Și vorba omului se încheagă într-o astfel de formă, proporție, calitate și meșteșug, dar omul n-o înțelege, căci e pe jumătate mort. Înțelesul ei⁹⁷ este nobil și scump, dat fiindcă se naște în cunoașterea Duhului Sfînt.

Dar cuvîntul Domnului rostit atunci în puterea lui, are în sine cerul și pămîntul și cerul tuturor cerurilor, ba cuprinde chiar divinitatea întreagă.

El se formează mai întîi între dinții care se închid și printre care suieră, ceea ce înseamnă că la începutul creației Sfîntul Duh a trecut prin zidul puternic al opreliștei celor trei nașteri cele mai exterioare, care stau în focul mîniei acestei lumi. Căci stă scris: Și era bezna în adîncuri, iar spiritul Domnului plutea peste ape.

Adîncul înseamnă nașterea cea mai interioară, iar întunericul nașterea cea mai exterioară și stricată, în care ardea mînia; apa înseamnă înblînzirea spiritului.

Faptul că spiritul fluieră printre dinți înseamnă că, după ce-a pornit din inimă, a trecut prin minie; dar faptul că dinții rămîn închiși și nu se desfac, pentru ca spiritul să șuiere, înseamnă că minia n-a cuprins Duhul Sfînt.

Iar dacă limba se îndoaie în partea de jos a osului palatal și se ascunde înainte, fără a se lăsa folosită la șuierat, înseamnă că nașterea cea mai exterioară împreună cu toate creaturile aflate în ea, nu pot cuprinde Duhul Sfînt, care pornește din inima lui Dumnezeu, și nici nu-l pot opri și apăra prin puterea lor.

Căci el trece prin toate nașterile și încăperile închise și n-are nevoie de nici o deschidere, așa cum nici dinții nu-l pot reține să iasă prin ei.

Dar că buzele stau deschise, cînd el șuiere printre dinți, înseamnă că la ieșirea lui din inima lui Dumnezeu în crearea acestei lumi, a deschis din nou porțile cerului trecînd prin porțile miniei lui Dumnezeu, a zăvorît puternic minia lui Dumnezeu și a lăsat-o așa, iar pe diavol l-a încuiat în focul pururea aprins al miniei diavolești, astfel ca pe veci să nu mai poată scăpa de acolo.

Și mai înseamnă că Duhul Sfînt are, totuși, o poartă deschisă în casa miniei acestei lumi, unde-și săvîrșește lucrarea, fără să cuprindă porțile iadului, și unde adună o sămînță sfîntă spre veșnica lui viață, fără voința puternicelor porți diavolești, și acestea, de asemenea, cu totul incomprehensibil.

Așa precum spiritul își caută ieșirea lui și a voinței lui prin dinți, iar dinții nu se pot mișca sau nu pot cuprinde voința spiritului, tot astfel Duhul Sfînt, fără priciperea diavolului și a miniei lui Dumnezeu, îi crează neîncetat spiritului o sfîntă sămînță și îi construiește un templu în casa acestei lumi.

Dar faptul că întregul cuvînt *sprach* se formează în dosul cerului gurii, deasupra limbii, în vîgăuna dintre calitatea aspră și cea amară, și țipă strident, înseamnă că Dumnezeu a prins locus-ul acestei lumi de centrul inimii și i-a făcut din nou, spre slava lui și în ciuda diavolului, o casă în care să domnească el și Sfîntul său Duh.

Așa cum spiritul pornește din inimă și trece viguros prin mormăitul și țipătul strident al calității aspre și al

celeii amare, domnind în ele ca un rege atotputernic, tot astfel și spiritul lui Dumnezeu domnește atotputernic în cea mai exterioară naștere a acestei lumi, în casa miniei, născîndu-i în ea un templu, care pentru casa miniei rămîne incomprehensibil.

Faptul că spiritul aspru și amar mormăie astfel, cînd spiritul care pornește din inimă și îi străbate casa, dominînd cu putere, înseamnă că minia lui Dumnezeu împreună cu diavolii din casa acestei lumi sînt împotriva dragostei, și amîndouă părțile se vor război și vor lupta pe toată durata acestei lumi, ca două armate pe cîmpul de bătăie, de unde își trage originea și războiul uman și animal al tuturor creaturilor.

Faptul însă că atît calitatea aspră cît și cea amară iau cuvîntul, fiind de acord între ele, și totuși numai spiritul inimii exprimînd cuvîntul prin gură, înseamnă că toate creaturile care s-au născut exclusiv prin cuvînt, cum sînt animalele, păsările, peștii, viermii, buruienile și iarba, arborii și arbuștii, vor fi zămislite bune și rele cu întreg trupul, și în ele toate, vor sta atît calitatea minioasă și stricată, cît și dragostea lui Dumnezeu, și totuși spritul dragostei va împinge totul, iar amîndouă, calitatea minioasă și dragostea se vor freca între ele, se vor presa și se vor zdrobi una pe alta.

În felul acesta, în unele creaturi focul miniei se va aprinde atît de tare, încît trupul împreună cu spiritul vor produce în iad un veșnic salnitru-minie.

Căci spiritul care se naște în inimă trebuie să se preumbe în trupul său prin mijlocul porților iadului și se poate aprinde foarte ușor; este ca lemnul în foc, și dacă nu torni apă, arde.

O, omule! Tu n-ai fost făcut cu dobitoacele prin cuvînt, din bine și din rău; de n-ai fi mîncat din bine și din rău, n-ar fi în tine focul miniei; dar așa, ai căpătat și tu trup de animal și nu-ți rămîne decît nădejdea în dragostea lui Dumnezeu și resemnarea.

Faptul că după alcătuirea cuvîntului în calitatea aspră și cea amară, în partea dinapoi a cerului gurii deasupra limbii, gura se deschide larg, iar spiritul pornește și el concentrat spre gură, după ce s-a născut din inimă și tot din calitatea aspră și cea amară — înseamnă că făp-

turile vor trăi în mare teamă și dezgust, și că se vor putea naște nu printr-un singur trup, ci prin două.

Căci calitatea aspră și cea amară iau spiritului din inimă puterea și se contaminatează cu el. De aceea natura a devenit prea slabă în spiritul inimii și nu e în stare să desărcineze propria naștere interioară a inimii, și de aceea a creat natura o femeie și un bărbat.

Și mai înseamnă, de asemenea, că voința rea și bună, atât în natura întregă cît și în toate creaturile, va fi o neîncetată luptă, războire și sugrumare care vor face ca lumea aceasta să se cheme o adevărată vale a plîngerii, un drum al crucii presărat cu chinuri și trudă. Căci spiritul creației pășind la faptă, a trebuit să dea formă creației în centrul împărăției iadului.

Și, cum nașterea cea mai exterioară în natură este dublă, adică și bună și rea, ea este o adevărată tortură, un chin fără sfîrșit, jale și plîns fără încetare, pe care toate creaturile trebuie să le îndure în această viață, iar lumea aceasta merită să poarte pe drept cuvînt numele de hrubă a diavolului.

Dar cî spiritul aspru și amar rămîne⁹⁸ pe locul său îndărătul osului palatal, pe limbă, și latră prin cuvînt spre gură fără să poată ieși, înseamnă că diavolul și mînia lui Dumnezeu domină, fără îndoială, în toate creaturile. Însă diavolul nu va avea în ele putere deplină, ci va rămîne în temnița lui, lătrînd în toate creaturile și chinuindu-le, dar fără a le doborî cu orice preț, afară doar dacă ele rămîn de bună voie în brațele lui.

Blîndul spirit al inimii străbate calitatea aspră și amară, și o învinge, și chiar dacă e contaminat cu spiritul aspru și amar, el răzbate, totuși, învingător. Iar dacă ar vrea să rămînă de bună voie în vîgăuna celui spirit aspru, lăsîndu-se prins fără să lupte, n-ar fi decît vina lui.

Așa se-ntîmplă și cu creaturile care nu vor să semene și să culeagă decît în focul iadului, mai cu seamă omul care trăiește în necurmată poftă a trufiei, a lăcomiei, a pizmei și a mîniei, și nu vrea niciodată să lupte împotriva lor cu spiritul și focul dragostei; ele îl împing cu trup și suflet în mînia lui Dumnezeu și vilvătaia iadului.

Faptul că limba se îndoaie atît de mult la baza osului palatal, cînd trece cuvîntul, semnifică spiritul animalic al creaturilor, în primul rînd al omului. Cuvîntul care se formează în cerul gurii şi se contopeşte cu spiritul aspru şi amar, înseamnă cele şapte spirite ale naturii sau naşterea siderică, în care domneşte diavolul şi în care Duhul Sfînt i se opune şi îl învinge.

Limba înseamnă sufletul, care este născută de cele şapte spirite ale naturii şi este fiul lor. Cînd cele şapte spirite au o dorinţă, limba trebuie să se mişte şi să le facă pe voie.

Cînd însă spiritele siderice nu devin false pentru a se uni cu diavolul, ele ascund spiritul animalic şi-l țin captiv în mrejele lor ca pe o comoară; cînd se luptă cu diavolul, e ca şi cum şi-ar ascunde limba, iar cînd se luptă cu calitatea aspră şi amară, e ca şi cînd s-ar lupta cu odorul cel mai scump.

Ai, astfel, o scurtă dar autentică indicaţie asupra cuvîntului, pe care l-a rostit Dumnezeu, înfăţişînd spiritul în chip perfect prin cunoaştere şi, după priceperea mea şi talentul încredinţat mie, transmiţîndu-l în mod just.

Se pune acum întrebarea: Ce a vorbit Dumnezeu?

El a zis: Să fie lumină, şi lumină se făcu.

Adîncul. Lumina a pornit din naşterea cea mai interioară şi a aprins-o din nou pe cea mai exterioară.

Observă! I s-a dat celei mai exterioare, din nou, o lumină naturală, proprie. Să nu crezi că lumina soarelui şi a naturii, care luminează pe ascuns, ar fi inima lui Dumnezeu. Nu. Tu nu trebuie să te rogi la lumina naturii, căci ea nu este inima lui Dumnezeu, ci o lumină aprinsă în natură, a cărei putere şi a cărei inimă constă în grăsimia apei dulci şi a altor spirite, toate în cea de-a treia naştere, pe care nu o numim Dumnezeu, cu toate că e născută în şi din Dumnezeu. Astfel, nu e vorba decît de o unealtă a lui, care nu poate prinde din nou divinitatea limpede din cea mai profundă naştere, după cum carnea nu poate cuprinde sufletul.

Dar nu trebuie înțeles de aci, că divinitatea ar fi despărțită de natură; nu, ci ele sînt ca trupul și sufletul; natura este trupul, inima lui Dumnezeu este sufletul.

Cineva ar putea întreba: Ce fel de lumină a fost oare, cea care a fost aprinsă? Să fi fost soarele și stelele?

Nu. Soarele și stelele au fost create abia în cea de-a patra zi din aceeași lumină, o lumină răsărită din cel de-al șaptelea spirit al naturii, care n-a avut nici un sediu, nici un loc propriu, ci a strălucit pretutindeni; dar nu cu strălucirea soarelui, ci cu aceea a albastrului ceresc, și luminînd după felul spiritelor originare, pînă cînd a urmat adevărata creație și aprindere a focului în apă, în spiritul aspru, cu soarele.

CAPITOLUL XIX

DESPRE CERUL CREAT ȘI DESPRE ÎNFAȚIȘAREA PĂMÎNTULUI ȘI A APEI, DESPRE LUMINĂ ȘI ÎNTUNERIC

Despre cer

Adevăratul cer, cerul nostru omenesc, unde pleacă sufletul cînd se desparte de trup, și de unde Domnul nostru Iisus Hristos născut din Tatăl a venit să se întrupeze în pîntecele Fecioarei Maria și să se facă om, acest cer a fost, pînă acum, aproape ascuns copiilor oamenilor, care și-au făcut despre el felurite păreri.

Și învățații au avut multe dispute în diverse scrieri ciudate, insultîndu-se fără rușine și întinînd numele sfînt al Domnului, rănindu-i mădularele, dărîmîndu-i templul și profanîndu-i cerul cu defăimările și dușmăniile lor.

Oamenii și-au închipuit întotdeauna că cerul se află la cîteva sute sau cîteva mii de leghe deasupra pămîntului, și singur Dumnezeu locuiește în el; s-au găsit chiar unii fizicieni gata să măsoare acea înălțime, și s-au petrecut lucruri stranii.

Într-adevăr, înaintea acestei cunoașteri și revelații divine am crezut eu însumi că acesta e unicul cer adevărat, care se încheie mult deasupra stelelor printr-un cerc absolut albastru și eram convins că singur Dumnezeu își are acolo minunata sa ființă și de acolo guvernează această lume în virtutea Sfîntului său Duh.

Cînd însă aceste convingeri mi-au fost schimbate, fără îndoială de către spirit, din dragoste pentru mine, am căzut în grea cumpănă și tristețe, văzînd marea adîncime a acestei lumi, soarele și astrele, norii, ploile, zăpezile, și contemplînd în sufletul meu marea creație a acestei lumi.

Am găsit aci, în toate lucrurile, și bine și rău, și dragoste și mînie, atît în piatră, în pămînt și elemente, atît și în făpturile vii, în oameni și animale.

Am privit atunci mica scînteie a omului care, chiar în fața marilor lucruri cerești, merită din partea lui Dumnezeu o prețuire deosebită.

Dar cînd am găsit că în toate lucrurile există și bine și rău, atît în elemente cît și în creaturi, că în această lume nelegiuitului îi merge ca și celui credincios, iar neamurile barbare stăpînesc pămîntul cel mai bun și sînt ocrotite de noroc mai mult decît cele dreptcredincioase, m-a cuprins o adîncă melancolie și tristețe, și în nici o scriere cunoscută mie nu am putut găsi mîngîiere. Acest lucru l-a bucurat, desigur, pe diavol care m-a copleșit adesea cu multe gînduri păgîne, de care nu vreau să mai pomenesc aici.

Dar cînd în această tristețe, sufletul meu, a cărui origine o înțelegeam prea puțin sau deloc, s-a ridicat cu hotărîre în Dumnezeu ca o furtună, și toată inima mea și tot cugetul, împreună cu gîndurile și voința mea s-au pornit să dobîndească dragostea și milostenia lui Dumnezeu, el m-a binecuvîntat, adică m-a luminat cu Duhul lui Sfînt pentru a putea înțelege voința lui și a mă smulge din tristețe; și astfel a izbutit spiritul.

Iar cînd în zelul meu fierbinte m-am năpustit atît de tare contra lui Dumnezeu și a tuturor porților iadului, ca și cînd aș fi avut în mine încă pe atîtea puteri, în gîndul de a-mi pune viața la bătaie, ceea ce, bineînțeles, n-ar fi fost în puterea⁹⁹ mea fără ajutorul Duhului Sfînt, — îndată după cîteva asalturi puternice, spiritul meu a străbătut prin poarta iadului pînă în cea mai interioară naștere a divinității, unde a fost îmbrățișat cu drag, așa cum mirele își îmbrățișează mireasa iubită.

Dar triumful și bucuria din spirit nu le-aș putea arăta nici prin scris, nici prin viu grai, căci cu nimic nu se pot asemui făr-de numai cu viața ce se naște în mijlocul morții, ori mai bine-zis cu învierea din morți.

În această lumină, sufletul meu a văzut îndată prin totul, recunoscîndu-l pe Dumnezeu în toate creaturile, pînă și în buruieni și în iarbă; cine este el, cum este el și ce este voința lui. De asemenea, în această lumină,

voința mea de-a descrie ființa lui Dumnezeu a crescut îndată, cu mare avînt.

Dar fiindcă eu cu rațiunea mea nu puteam pricepe adîncile nașteri ale lui Dumnezeu în ființa lor, au trecut ani de zile pînă mi-a fost dăruit intelectul cel adevărat. S-a întîmplat așa cum se întîmplă unui tînăr arbore, care, la început, e proaspăt și fraged și are o înfățișare plăcută, mai cu seamă cînd se află în plină creștere, dar nu face curînd fructe, și chiar dacă înflorește, acestea cad degrabă la pămînt; trebuie să mai treacă peste arbore încă multe vînturi reci, geruri și zăpezi, înainte de-a fi îndeajuns de mare și de-a face fructe adevărate.

Așa i-a mers și acestui spirit: primul foc a fost doar o sămînță, dar nu o lumină persistentă; a bătut peste el, de atunci, și vîntul rece, și voința mi s-a stins.

A încercat adesea arborele, la fiecare înflorire, să facă fructe, dar florile au căzut neputincioase pînă-n clipa de față; abia acum, în plină creștere, se anunță cele dintii roade.

De la această lumină mi-am căpătat cunoașterea împreună cu voința și imboldul, iar această cunoaștere vreau s-o descriu potrivit priceperii mele, lăsînd pe Dumnezeu să hotărască dacă trebuie să înfurii cu ea lumea, pe diavol și toate porțile iadului, și să văd ce părere își face Dumnezeu. Căci pentru a-i cunoaște planul sînt mult prea slab, deși spiritul îmi îngăduie să recunosc în lumină unele lucruri privind viitorul, dar pe care, după cît e de exterior omul nu am puterea să le cuprind.

Dar spiritul animalic care se contopește cu Dumnezeu, le cuprinde cu totul, în vreme ce trupului animalic nu-i este îngăduită decît o privire fugitivă, întocmai ca o licărire de fulger, căci așa se prezintă nașterea cea mai interioară a sufletului cînd străbate nașterea cea mai exterioară, în înălțarea Duhului Sfînt prin poarta iadului; dar prin nașterea cea mai exterioară, ea se închide îndată din nou, căci mînia lui Dumnezeu zăvorește fortăreața și o ține captivă în puterea ei.

Atunci cunoașterea omului exterior este ca și pierdută căci trece în trista și temătoarea lui naștere ca o femeie însărcinată, pe care o apucă durerile și care ar vrea să nască dar nu poate și se teme necontenit. Așa îi

merge și trupului animalic, pe dată ce a gustat din dulceața lui Dumnezeu: îi e foame și sete de ea neîncetat. Dar diavolul, în virtutea mîniei lui Dumnezeu, se apără de minune, în vreme ce un om, într-o astfel de goană, trebuie să se afle mereu în naștere temătoare, mereu în luptă și în bătălie în nașterile sale.

Nu spre lauda mea am scris acestea, ci spre mîngîierea cititorului, dacă îi face plăcere să se preumbe cu mine pe îngusta potecă și dacă nu-l apucă disperarea în dată ce întilnește porțile iadului și dă cu ochii de ele.

Cînd vom ajunge oare împreună pe această cărare îngustă a nașterii trupești, la acea poiană înverzită pe care mînia lui Dumnezeu n-o atinge? Atunci ne vom bucura de paguba suferită, chiar dacă acum trebuie să fim nebunul lumii și să lăsăm să vijie deasupra noastră diavolul în virtutea mîniei lui Dumnezeu. Nu-i nimic, ne vom simți mai bine în lumea cealaltă, chiar dacă în viața aceasta am fi purtat o coroană regală; căci a trecut prea puțin timp ca să merite a-l mai numi timp.

Aș a d a r i a a m i n t e. Dacă-ți aduni gîndurile tale despre cer, adică ce este el, unde se află și cum este, nu trebuie să-ți proiectezi aceste gînduri la mii de leghe depărtare, căci acel locus sau cer nu este cerul tău. Și chiar de-ar fi legat de cerul tău ca un singur trup, un trup fie și dumnezeiesc, tu nu ai devenit creatură în acel loc care se află la sute de mii de mile, ci în cerul acestei lumi, care și el are în sine o astfel de adîncime, că n-o poate cuprinde nici o cifră omenească.

Pentru că adevăratul cer este pretutindeni, chiar și pe locul în care te afli și te preumbli; cînd sufletul tău prinde nașterea cea mai interioară a lui Dumnezeu și o trece prin cea siderică și trupească, el este deja în cer.

Și este adevărat că în toate cele trei nașteri există un cer frumos și pur deasupra adîncului acestei lumi, în care se înalță în lumină, în frumusețe și bucurie ființa lui Dumnezeu împreună cu îngerii cei sfinți; acesta e incontestabil, și n-ar fi născut din Dumnezeu cel ce l-ar tăgădui.

Dar trebuie să știi că locus-ul acestei lumi și nașterea lui cea mai interioară se contopesc cu cerul de deasupra noastră, fiind o singură inimă, o ființă, o voință, un

Dumnezeu, totul în tot. Dar că locus-ul acestei lumi nu se numește cer, și că există o cheie a bolții cerești deasupra noastră, este un lucru care își are înțelesul¹⁰⁰ lui. Cerul de deasupra cuprinde cele două regate ale lui Mihail și Uriel cu sfinții îngeri care n-au căzut cu Lucifer; lor le-a rămas acest cer așa cum a fost din veșnicie, înainte ca îngerii să fi fost creați.

Celălalt cer este lumea aceasta, în care Lucifer a fost rege. El a aprins nașterea cea mai exterioară a naturii și aceasta e mînia lui Dumnezeu, și nu poate fi numită Dumnezeu sau cer, ci stricăciune.

De aceea se încheie cerul de deasupra atît de departe în nașterea sa exterioară, cît ajunge mînia lui Dumnezeu, și atît de departe cît a ajuns stăpînirea lui Lucifer; căci nașterea în stricăciune nu o poate cuprinde pe cea curată. Iar nașterea cea mai exterioară a acestei lumi nu poate cuprinde nașterea cea mai exterioară a cerului de deasupra acestei lumi; căci sînt potrivnice ca viața și moartea, ori ca omul și piatra.

De aceea, între nașterea cea mai exterioară a cerului de sus și această lume este o severă delimitare, deoarece despărțirea dintre ele este moartea care domnește în toate terminațiile din nașterea cea mai exterioară în această lume; și astfel lumea aceasta rămîne zăvorîtă, încît nașterea cea mai exterioară a cerului de sus nu poate ajunge în nașterea cea mai exterioară a acestei lumi; există între ele o mare prăpastie.

Și de aceea, în nașterea noastră cea mai exterioară, noi nu putem vedea îngerii, iar îngerii nu pot nici ei, în nașterea cea mai exterioară a lumii acesteia, să fie cu noi, dar sînt cu noi în nașterea cea mai interioară. Și dacă ne luptăm cu diavolul, ei¹⁰¹ opresc, în nașterea cea mai interioară, loviturile acestuia, și sînt pavăza sufletelor sfinte. De aceea nu-i putem vedea pe îngeri și nici cuprinde, pentru că nașterea cea mai exterioară a trupurilor lor este încomprehensibilă pentru nașterea cea mai exterioară a acestei lumi.

A doua naștere a acestei lumi stă în viață, căci este nașterea siderică din care se naște cea de-a treia și sfîntă naștere, și în care se ceartă dragostea cu mînia; pentru că a doua naștere stă în cele șapte spirite originare ale

acestei lumi, și este așa în toate terminațiile, în toate creaturile, chiar și în oameni; dar Duhul Sfânt domnește și în a doua naștere și o ajută pe cea de-a treia și sfintă naștere să nască.

Cea de-a treia naștere este însă cerul limpede și sfânt care se contopește cu inima lui Dumnezeu în afara și deasupra tuturor cerurilor, ca o singură inimă, și este chiar o inimă care ține și poartă locus-ul acestei lumi și care îl ține pe diavol captiv în nașterea cea mai exterioară în focul mîniei, ca un Dumnezeu atotputernic și incomprehensibil.

Și din această inimă a trecut Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu în pîntecele Fecioarei Maria în toate cele trei nașteri, și le-a luat, într-adevăr, la sine, pentru ca prin și cu nașterea sa cea mai interioară, să prindă captivi în nașterea cea mai exterioară pe diavol, moartea și iadul, să biruie ca un rege și principe victorios mînia lui Dumnezeu, și, în virtutea nașterii lui în trup, să pătrundă și să răzbată în toți oamenii.

Iar printr-o atare pătrundere a nașterii celei mai interioare a inimii cerului acestei lumi, în cea siderică și exterioară, Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu și al Mariei a devenit stăpînul și regele acestui cer al nostru și al pămîntului, care domnește în toate cele trei nașteri peste păcate, diavol, moarte și iad, și cu el străbatem prin nașterea păcătoasă, stricată, exterioară și moartă a cărnii, prin moarte și prin mînia lui Dumnezeu, în cerul nostru.

În acest cer șade acum Domnul nostru Iisus Hristos de-a dreapta lui Dumnezeu, și cuprinde toate cele trei nașteri ca un Fiu atotputernic al Tatălui, care este prezent prin și în toate cele trei nașteri în această lume, în toate spațiile și în toate locurile, care cuprinde totul, ține și poartă totul, ca Fiul nou născut din Tatăl în puterea și pe locul puternicului, acum izgonitului și blestematului rege Lucifer-Satana.

De aceea, fiu al omului, nu fi așa de temător și descurajat! Cînd, în zelul și curiozitatea ta, semeni sămînța lacrimilor tale, tu nu o semeni pe pămînt, ci în cer, căci în nașterea ta siderică semeni, iar în cea animalică cu-
legi, și în cer o posezi și te bucuri de ea.

Întrucît trăieşti în naşterea ta contestată şi eşti silit să te pleci şi să laşi diavolul să se năpustească asupra ta; dar oricît de tare te loveşte, tot atît de zdravăn îi întorci şi tu loviturile, dacă te aperi. Căci dacă lupţi cu înverşunare, îi zgîndări jăratecul miniei şi îi strici cuibul; atunci se produce o răscolire nemaipomenită şi, în bătaia care atinge culmea, sortii înclină de partea ta.

Şi, cu toate durerile pricinuite ție, lui îi va fi mult mai rău; dacă îl birui, urlă ca un leu căruia i s-au răpit puii, căci minia lui Dumnezeu îl chinuie; dacă îţi scapă şi intră în adăpost, se îngraşă, capătă putere şi te învinge cu timpul.

Ţi-am dat o descriere adevărată a cerului şi, dacă tu nu-l poţi vedea cu raţiunea, eu îl văd. Gîndeşte şi cugeată bine ce este Dumnezeu.

Tu nu vezi în lumea aceasta decît adîncul, şi în el astrele şi naşterea elementelor; ai vrea să spui că Dumnezeu nu există. Ce a fost în acest loc înainte de a fi sosit vremea Universului? Dacă vrei să spui că n-a existat nimic, înseamnă că vorbeşti fără raţiune; trebuie să spui Dumnezeu, căci altminteri n-ar fi devenit nimic.

Şi dacă a fost Dumnezeu, cine l-a înlăturat ori l-a învins ca să nu mai fie? Dar dacă el există, el este în cerul său şi în Trinitatea sa.

Diavolul a aprins însă minia, din care au ieşit pămîntul şi pietrele şi chiar elementele atît de mişcătoare, de reci, de amare şi fierbinţi. El a ucis naşterea cea mai exterioară.

A scrie despre modul cum a devenit din nou vie şi cum se naşte din nou, este obiectul şi planul meu întreg; de aci a devenit şi trupul animalic în creaturi; dar păcatul în trup este minia lui Dumnezeu.

O altă întrebare şi un alt obiect în această carte: unde va ajunge oare minia lui Dumnezeu?

La aceasta răspunde spiritul, că la sfîrşitul vremii acestei naşteri stricate, după învierea morţilor, i se va atribui diavolului în deplină stăpînire şi drept casă a miniei, locus-ul sau spaţiul în care se află acum pămîntul; dar nu prin toate trei naşterile, ci numai prin cea exterioară în care se găseşte acum, cea mai interioară urmînd

să-l țină captiv în puterea ei și să-l folosească drept scaun de pus picioarele, pe care el nu le va putea nici prinde, nici atinge în veci.

Căci acest lucru nu trebuie înțeles ca și cum focul mîniei s-ar stinge și n-ar mai fi; atunci diavolii ar trebui să devină și ei din nou îngeri sfinți și să trăiască în cerul sfînt; dar cum nu se poate, trebuie să le rămînă și lor o gaură în această lume, drept adăpost.

Dacă omului i s-ar deschide ochii mai bine, el l-ar vedea pretutindeni pe Dumnezeu în cer, pentru că cerul stă în nașterea cea mai interioară. Cînd Ștefan a văzut cerul dîschis și pe Domnul Iisus la dreapta lui Dumnezeu, sufletul său nu s-a avîntat mai întîi la cerul de sus, ci a pătruns în nașterea cea mai interioară, în care cerul este peste tot.

De asemenea, nu trebuie să crezi că divinitatea este o ființă care stă numai în cerul de sus, și că sufletul nostru, cînd se desparte de trup, se înalță la cerul de sus la sute de mii de leghe de la pămînt. Nici nu are nevoie de acest lucru, ci el e așezat în nașterea cea mai interioară, unde este la Dumnezeu și în Dumnezeu, împreună cu sfinții îngeri, putînd fi cînd sus, cînd jos, fără a fi împiedicat de nimic.

Căci în nașterea cea mai interioară, divinitatea de sus și de jos este un singur trup, o singură poartă deschisă. Sfinții îngeri se preumblă atît în nașterea cea mai interioară a acestei lumi, la Domnul nostru Iisus Hristos, cît și sus, în propriul lor ținut.

Și unde ar avea să stea mai bine sufletul omului decît alături de regele și salvatorul lui, Iisus Hristos? Căci în Dumnezeu, aproape și departe sînt unul; pretutindeni este Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh.

Poarta Divinității nu este altfel în cerul de sus și nici mai luminoasă decît în lumea aceasta. Unde ar putea fi mai mare bucurie decît în acel loc în care, ceas de ceas, vin la Iisus îngeri și prunci drăgălași, care prin moarte au pătruns în viață? Aceștia vor ști, fără îndoială, să vorbească despre numeroase lupte. Și unde ar putea fi mai mare bucurie decît acolo unde, în mijlocul morții se naște neconținut viața?

Căci fiecare suflet aduce cu sine o nouă biruință, și totul e numai armonie, fericire și urări de bun venit. Gîndește-te, cînd sufletul copiilor vine la părinții care i-au născut din pîntecele lor, n-ar putea fi oare aci un cer adevărat? Ori socoți că scriu prea pămîntește? Dacă ai veni la fereastra aceasta și ai privi, n-ai spune că e ceva pămîntesc. Chiar dacă trebuie să folosesc o limbă pămîntească, ea are aici un înțeles¹⁰² cu adevărat ceresc, pe care în nașterea mea exterioară nu-l pot exprima nici în scris nici în vorbire.

Știu bine că nu în orice inimă, cuvîntul poate cuprinde despre cele trei nașteri, mai cu seamă inima care este prea mult înecată în trup și zăvorîtă prin nașterea cea mai exterioară. Dar eu nu pot să redau în alt fel decît așa, și chiar dacă scriu limpede spirit, cum într-adevăr și este, inima înțelege tot carne, după cum väd.

Despre forma pămîntului

Unii au scris că cerul și pămîntul au fost făcute din *n i m i c*; mă cuprinde însă mirarea că între atîția bărbați eminenti, nu s-a găsit măcar unul care să fi putut descrie adevăratul mobil, dat fiind că același Dumnezeu care există acum a existat din vecii vecilor.

Unde nu există nimic, nici nu se face nimic; orice lucru trebuie să aibă o rădăcină, altminteri nu crește nimic; dacă n-ar fi fost cele șapte spirite ale naturii din vecii vecilor, n-ar fi existat nici îngerii, nici cerul, nici pămîntul.

Dar pămîntul a ieșit din salnitrul stricat al nașterii celei mai exterioare. Acest lucru nu-l poți tăgădui cînd privești pămîntul și pietrele, ci trebuie să confirmi că în ele este moartea; altfel n-ar crește înlăuntrul lor nici aur, nici argint, nici buruieni, nici iarbă.

Cineva și-ar pune întrebarea: *Sînt aci toate trei nașterile?* Da, viața străbate prin moarte; cea mai exterioară naștere e moartea, cealaltă este viața care stă în focul mîniei și în dragoste, cea de-a treia este viața sfîntă.

Învățătură. Pămîntul exterior este o duhoare amară, și este mort; aceasta o înțelege orice om. Sălni-

trul, însă, a fost ucis prin mînie; pentru că nu poți tăgădui că în pămînt nu este mînia lui Dumnezeu; altfel n-ar fi atît de aspru, de amar, de acru și de otrăvitor și n-ar da naștere la atîția viermi veninoși și răi. Dar dacă ai vrea să spui că Dumnezeu l-a făcut așa din intenția și planul lui, atunci ai spune că Dumnezeu e răutatea însăși.

Mai bine spune-mi pentru ce a fost izgonit diavolul? Vei zice, desigur, că din pricina trufiei sale, fiindcă a vrut să fie mai presus de Dumnezeu. Ghicește cu ce? Ce fel de putere a avut el? Spune acum, știi ceva? — Nu știi nimic, așa că mai bine taci și ascultă.

El se afla în salnitrul pămîntului, înainte de vremea creației, pe cînd acesta era încă subțire, stătea în sfînta naștere cerească și era în întreaga împărăție a acestei lumi, în care nu existau pămînt și pietre, ci o sămîntă cerească născută din cele șapte spirite originare ale naturii, căci din ea răsăreau fructe și forme cerești, care constituiau minunata hrană a îngerilor.

Cînd însă mînia se aprinse înlăuntrul ei, ea fu ucisă în moarte. Dar nu trebuie înțeles că ea ar fi în întregime moartă, căci cum poate muri ceva cu totul în Dumnezeu, care își are viața din vecii vecilor? Ci nașterea cea mai exterioară a ars, a înghețat, s-a stins și a înțepenit.

Cealaltă naștere, a doua, naște din nou viața în cea mai exterioară, iar cea de-a treia se naște între prima și cea de-a doua; aceasta înseamnă între cer și iad în centrul focului mîniei, și spiritul străbate în focul mîniei și naște viața cea sfîntă, care constă în forța iubirii.

Și în această naștere vor învia morții care au semănat acolo o sămîntă sfîntă; dar cei care au semănat în focul mîniei, vor învia și în focul mîniei. Căci pămîntul va fi din nou viu, deoarece a renăscut divinitatea în Hristos, prin trupul său, și l-a înălțat la dreapta lui Dumnezeu; însă focul mîniei rămîne în nașterea sa.

Dar cînd vrei să spui că în pămînt nu există viață, înseamnă să vorbești ca un orb, căci vezi bine cum crește din el iarba și buruiana. Iar cînd vrei să spui că pămîntul are o singură naștere, vorbești tot ca un orb; căci buruiana și lemnul care cresc din el nu sînt pămînt; nici fructul din arbore nu este lemn, nici puterea fructului

nu este Dumnezeu, ci Dumnezeu este ascuns în centrul nașterii celei mai interioare din toate nașterile naturale și nu se recunoaște decît în sufletul omului; nici nașterea cea mai exterioară din fruct nu-l poate cuprinde sau ține, ci El ține nașterea cea mai exterioară a fructului și îi dă formă.

O altă întrebare: De ce este oare pămîntul atît de muntos, de pietros și de accidentat?

Munții au devenit astfel din contracția pămîntului, deoarece salnitruul stricat s-a aflat inegal în diferite locuri, după cum a fost roata lui Dumnezeu cu spiritele sale originare dinăuntru.

Pe locurile unde a fost mai întîi apa dulce din roata interioară a lui Dumnezeu, s-a făcut multă apă pămîntească, comprehensibilă. Dar acolo unde a fost mai întîi calitatea aspră din amăreala din mercuriu, s-a făcut mult pămînt și piatră. Iar unde a fost mai întîi căldura din lumină, s-a făcut mult argint și aur, iar în fulgerul luminii diferite pietre scumpe; mai cu seamă unde a fost mai întîi iubirea în lumină, s-au făcut cele mai nobile pietre și cel mai curat aur.

Dar cînd ghemotocul pămîntului s-a comprimat, apa a țîșnit din multe locuri; acolo însă unde a fost presată de calitatea aspră între stînci puternice, ea se află încă în pămînt, făcîndu-și de atunci găuri și locuri mari, potrivite pentru curgere.

Pe locurile unde se află oceanele și mările, apa, venind dinspre pol, unde fusese mai înainte, a găsit pămîntul ca o vale, din prea puțin salnitru, și apa s-a oprit.

Căci apa subțire caută valea și este ca o umilire a vieții, care nu se înalță, ca de pildă calitatea aspră, amară și cea a focului, în creaturile făcute de diavol.

De aceea caută apa întotdeauna locurile cele mai joase de pe pămînt, ceea ce înseamnă tocmai spiritul blîndeței în care se naște viața, așa cum poți citi la Facerea Omului și chiar mai înainte, la specia sa.

Despre zi și despre noapte

Întreaga divinitate cu toate puterile și acțiunile ei, împreună cu ființa ei interioară, cu înălțarea, pătrunderea și schimbarea ei, este întreaga acțiune sau naștere; totul trebuie înțeles în spiritul cuvîntului.

Aceleași condiții și aceeași naștere interioară a calităților în care spiritul concepe cuvîntul, îi dă formă și îl pune în libertate. — există și în natură: aceeași naștere interioară, aceeași pătrundere, înălțare, luptă și biruință.

Pentru că, atunci omul a căzut în păcat, el a fost trecut din prima și cea mai interioară naștere, în celelalte două care l-au înconjurat îndată și s-au contopit cu el și în el, ca în proprietatea lor; omul primi îndată spiritul și toată amprenta nașterii siderice, și chiar ale celei mai exterioare.

De aceea pronunță el toate cuvintele după nașterea interioară a naturii; căci spiritul omului, care stă în nașterea siderică și se contopește cu întreaga natură, este ca natura însăși; el formează cuvîntul după nașterea interioară.

Cînd vede un lucru, îi dă numele după calificarea lui; dacă face aceasta, trebuie să-și dea și sieși o astfel de figură, și să se nască cu sunetul său cum se naște lucrul pe care vrea să-l numească. Aici stă miezul întregii înțelegeri¹⁰³ a divinității.

Nu scriu acestea și nu le scot la lumină, pentru ca un oarecare să și le însușească drept păreri proprii și să le proclame lucruri sfinte. E nevoie de ceva mai mult. Spiritul tău animalic trebuie să se contopească mai înții cu nașterea cea mai interioară în Dumnezeu și să stea în lumină pentru a cunoaște bine nașterea siderică și a avea o poartă liberă în toate nașterile. Altfel, nu vei scrie filosofie sfîntă și dreaptă, ci vei fi luat drept zeflemist al lui Dumnezeu.

Vreau să cred că diavolul își va călări trufașul cal cu cineva care va porni la drum înainte de-a se încinge, lucru de care nu vreau să fiu învinuit. Căci ceea ce mi se revelează aici trebuie să îndeplinesc; pentru că a sosit

timpul răzbaterii. Cel ce vrea să doarmă, va fi trezit de viforita miniei. Pentru ca fiecare să aibă grijă de sine, cu credință am vestit aceste lucruri, după îndemnul și voința spiritului.

Ia a m i n t e. Scrie Moise: Dumnezeu a despărțit lumina de întuneric și a numit lumina zi și întunericul noapte, și s-a făcut din seară și din dimineață prima zi.

Deoarece cuvîntul seară și cuvîntul d i m i n e a ț ă merg împotriva filosofiei și rațiunii, trebuie să credem că nu Moise a fost aci autorul, ci că i-au fost transmise de înaintașii lui, care au socotit toate cele șase zile ale Facerii într-o singură curgere, păstrînd crearea lui Adam într-un cuvînt nedeslușit și trecîndu-l astfel asupra urmașilor.

Căci seara și dimineața n-au existat înaintea vremii soarelui și astrelor, care au fost create cu adevărat abia în cea de a patra zi, ceea ce eu, din anumite motive, voi dovedi mai încolo, cînd voi scrie despre facerea soarelui și a astrelor.

Dar ziua și noaptea au existat; aceasta vreau s-o lămuresc aici după cunoștințele mele.

Trebuie să deschizi aici ochii spiritului cu toată puterea ta, dacă vrei să pricepi; dacă nu, vei rămîne orb.

Această mare lucrare a rămas pînă acum ascunsă omului. Acum (slavă Domnului!) se crapă, în sfîrșit, de ziuă, căci zorile mijesc și *aurora* se arată; ieșirea la iveală a celei mai interioare nașteri se arată cu stegulețul ei roșu, verde și alb de curcubeu, în nașterea cea mai exterioară.

Ia a m i n t e! — Vei zice: Cum e cu puțință oare, să fi fost zi și noapte, iar dimineață și seară nu?

Că dimineața și seara sînt pe pămînt, sub lună, și-și iau începutul din lumina soarelui, care făurește seara și dimineața, precum și ziua luminoasă și noaptea întunecoasă — asta o știe orișicine. N-au existat însă, la acea vreme, două creații, una a serii și alta a dimineții, ci, cînd ele au început, au mers pînă s-au scurs una într-alta.

Despre zi

Cuvîntul Tag¹⁰⁴ se constituie în inimă, pleacă înainte spre gură pe drumul calităţii aspre şi al celei amare pe care însă nu le trezeşte, căci cuvîntul, deşi trece prin locus-ul lor care se află la baza osului palatal deasupra limbii, el o face foarte uşor şi rămînînd incompreensibil calităţilor aspră şi amară.

Dar cînd ajunge pe limbă, aceasta, ajutată de osul palatal, închide gura; cînd spiritul, vrînd să iasă afară, se loveşte de dinţi, limba deschide gura şi, vrînd s-o ia înaintea cuvîntului, face un fel de salt de bucurie la deschiderea gurii.

Iar cînd cuvîntul iese, gura se deschide larg înăuntru şi cuvîntul se constituie din nou, cu sunetul său, îndărătul calităţii aspre şi amare, pe care o trezeşte ca pe un somnoros leneş, ţîşnind brusc afară din gură.

Atunci calitatea aspră tresare, se smuceşte ca un om copleşit de somn, care e trezit de ceva; dar spiritul amar, care porneşte din fulgerul arzător, rămîne pe loc, n-aude nimic şi nici nu se mişcă.

Acestea sînt lucruri foarte mari şi nicidecum atît de simple cum şi le închipuie cel neştiutor.

Faptul că spiritul se pregăteşte mai întîi în inimă şi, cu toată paza, străbate neobservat drumul pînă la limbă, înseamnă că lumina din inima lui Dumnezeu a răzbătut prin cea mai exterioară naştere stricată, ticăloasă, moartă, amară şi aspră din natura acestei lumi, fără a fi cuprinsă nici de diavol, nici de moarte, nici de mînia lui Dumnezeu; aşa cum stă scris în Evanghelia lui Ioan în primul capitol: lumina strălucea în întuneric, şi întunericul n-a cuprins-o.

Dar faptul că limba închide gura cu partea superioară a osului palatal, cînd spiritul ajunge la limbă, înseamnă că la vremea Facerii, cele şapte spirite originare ale naturii din această lume n-au fost amorţite prin mînia lui Dumnezeu, ci mai vîrtos înviorate şi trezite; căci limba înseamnă viaţa naturii în care stă naşterea animalică sau sfîntă, pentru că ea este un model al sufletului.

Iar dacă spiritul contaminează limba îndată ce ajunge la ea şi o face să tresalte de bucurie şi să vrea, la des-

chiderea gurii, s-o ia înaintea spiritului, înseamnă că cele șapte spirite ale naturii care se cheamă nașterea siderică, așa cum lumina lui Dumnezeu se cheamă zi, se înalță în ele însele, îndată ce au primit viața și voința divină și s-au bucurat peste măsură, așa precum limba din gură s-a bucurat și ea.

Faptul că partea dinainte a cerului gurii se lărgeste și face loc spiritului după placul său, înseamnă că întreaga naștere siderică s-a predat cu bucurie voinței luminii și nu a trezit în sine mînia.

Iar faptul că spiritul, cînd pornește spre gură, se mai reculege o dată la adăpostul calității aspre pe limbă, în dosul cerului gurii, trezind calitatea aspră căreia i se face somn și îndreptîndu-se iute spre gură, înseamnă că spiritul aspru e obligat de fapt să mențină și să alcătuiască toate lucrurile în întreaga natură, dar abia cînd spiritul luminii le-a dat formă, acesta trezește spiritul aspru și i le dă în mîini ca să le țină.

Așa trebuie să fie din pricina comprehensiunii exterioare, care trebuie ținută în furia aspră; altfel n-ar exista nimic în trup și, de asemenea, n-ar exista pămîntul concentrat și pietrele, ci s-ar preface din nou într-un salnitru sfărîmicios, împrăștiat și întunecat, care ar pluti în tot adîncul.

Și mai înseamnă, de asemenea, că acest salnitru, pînă la urmă, cînd spiritul își va fi realizat creatura și lucrarea lui în această lume, va trebui din nou trezit și înviat la Judecata de Apoi.

Iar dacă spiritul se reculege îndărătul calității aspre și nu o trezește, înseamnă că natura aspră nu va cuprinde în chip propriu lumina lui Dumnezeu, ci se va bucura în lumina grației și, prin ea, va fi trezită și voința luminii și îndeplinită, întocmai cum trupul animalic al omului îndeplinește voința spiritului, și totuși nu sînt două lucruri.

Dar dacă spiritul amar zace liniștit și nu aude, nici nu cuprinde lucrarea spiritului, înseamnă că focul amar al mîniei care ia ființă în fulgerul ei, nu este trezit de lumină în timpul nașterii acesteia și nu o cuprinde; ci zace captiv în nașterea cea mai exterioară și trebuie să lase spiritul luminii să-și facă lucrarea în natură așa cum

o dorește, iar el nu poate nici să vadă, nici să audă, nici să cuprindă acțiunea luminii.

De aceea, nici un om nu trebuie să creadă că diavolul îi va putea smulge din inimă lucrările luminii; căci el nu le poate nici vedea, nici cuprinde. Și chiar dacă el tună și fulgeră în nașterea cea mai exterioară a trupului, ca în castelul său de pradă, nu te descuraja și nu aduce tu însuți fapta miniei în lumina inimii tale; atunci sufletul tău va fi sigur de el în fața diavolului surd, mut și orb în lumină.

Să nu-ți închipui că eu scriu aici cai verzi pe pereți, ori vrute și nevrute; ci spiritului îi stau deschise porțile cerului și cele ale iadului, și pătrunde în lumină prin amîndouă și le poate chiar accepta, căci nașterea siderică trăiește între amîndouă și trebuie, de bună seamă, să se lase chinuită.

Și chiar dacă diavolul nu-mi poate lua lumina, el mi-o acoperă adesea cu nașterea cea mai exterioară și trupească, încît nașterea siderică se sperie ca și cum ar cădea captivă.

Acestea sînt loviturile lui, pentru ca bobul de muștar să fie acoperit; despre care sfîntul apostol Pavel și spune că i-a fost dat un par în trup și s-a rugat lui Dumnezeu să i-l ia, la care Domnul i-a răspuns: Harul meu ți-ajunge. (2 — Cor., 12, 7, 8, 9).

Căci și el venise pînă la acest locus și ar fi dorit mult să aibă lumina fără opreliște ca însușire a sa în nașterea siderică; dar nu se putea, căci minia sălășluiește în nașterea trupească și trebuia să-și ducă stricăciunea în trup. Dacă, însă, furia ar fi luată în întregime de nașterea siderică, ea ar fi, aci, egală lui Dumnezeu, și ar ști toate lucrurile ca Dumnezeu însuși.

Ceea ce acum numai sufletul știe, care se contopește cu lumina lui Dumnezeu; dar el n-o poate restitui în întregime, căci este o altă persoană. Întocmai cum și mărul din pom nu-și poate restitui pomului sau pămîntului gustul și parfumul său, deși e fiul pomului; așa e și în natură.

Omul sfînt care a fost Moise era atît de copleșit de această lumină, încît și nașterea siderică era transfigurată, iar de la ea a fost transfigurată pe fața lui nașterea

cea mai exterioară a trupului; Moise dorea cu ardoare să vadă în nașterea siderică chiar și lumina lui Dumnezeu, în toată plenitudinea.

Dar acest lucru nu era cu putință, căci încuietoearea miniei îi sta în față; nici nu poate întreaga natură a nașterii siderice din această lume să cuprindă lumina lui Dumnezeu; de aceea, inima lui Dumnezeu care sălășluiește pretutindeni și cuprinde totul este ascunsă.

Prin urmare, iată că ziua a existat înainte de facerea soarelui și a astrelor, căci Dumnezeu zise: Să fie lumină (1 — Moise, 1, 3) și atunci, lumina răzbi prin întuneric și întunericul n-o cuprinse, ci rămase la locul lui.

De asemenea, vezi și tu cum mînia lui Dumnezeu zace ascunsă, liniștită în nașterea cea mai exterioară a naturii, și nu poate fi trezită; o trezesc, pînă la urmă, oamenii înșiși, care, chiar în nașterea lor trupească se contopesc cu mînia din nașterea cea mai exterioară a naturii.

De aceea, cînd cineva e condamnat la iad, nu poate spune că Dumnezeu a făcut-o sau a voit-o; ci omul trezește el însuși focul miniei în sine, care, cînd arde, se contopește cu mînia lui Dumnezeu și cu focul iadului, devenind unul și același lucru.

Cînd lumina ta se stinge, tu rămîi în întuneric, și în întuneric mînia lui Dumnezeu se ascunde; dacă însă o trezești, ea arde în tine.

În piatră există și foc, dar dacă nu o lovești, focul rămîne ascuns; cînd o izbești, focul sare afară. Dacă există ceva care ia foc, acel ceva se aprinde și focul devine mare; astfel se întîmplă și cu omul, cînd aprinde focul liniștit al miniei.

Despre noapte

Cuvîntul *Nacht*¹⁰⁵ se formează mai întîi pe inimă, iar spiritul se sfădește cu calitatea aspră, căreia cuvîntul nu-i este îndeajuns de comprehensibil; apoi se reculege pe limbă, dar fiindcă pe inimă este posomorît, limba închide gura pentru un timp, pînă ce spiritul ajunge pe limbă și-și revine. Apoi limba deschide iute gura și lasă spiritul să iasă.

Faptul că acest cuvînt apare mai întîi pe inimă și se împotrivește calității aspre, înseamnă că Duhul Sfînt s-a recules în întuneric deasupra inimii lui Dumnezeu în nașterea siderică a celor șapte spirite originare. Iar că se opune calității aspre, înseamnă că întunericul a pricinuit Duhului Sfînt aversiune și dezgust, și spiritul a adus întunericului neplăcere.

Că spiritul parcurge, totuși, calea întunecată, înseamnă că el străbate și întunericul care se află încă în liniște adîncă și naște la lumină, atîta vreme cît stă nemîșcat și nu aprinde focul.

Aici trebuie să privească just lumea care judecă și vrea să condamne omul încă din pîntecele mamei, pentru că el nu știe dacă focul miniei a fost sau nu în întregime aprins de părinți în fruct, deoarece și spiritul lui Dumnezeu se preumblă în întunericul ce se află încă în pauză și poate naște încă la lumină. În afară de asta, ceasul nașterii omului este pentru unii foarte prielnic, pentru alții foarte dăunător, dar nu din constrîngere.

Faptul că gura se închide cînd spiritul se reculege deasupra inimii, iar calitatea aspră i se împotrivește și se hărțuie cu el, înseamnă că întregul spațiu sau locus al acestei lumi a fost întunecat, în totul, în nașterea siderică și chiar în nașterea cea mai exterioară, devenind luminos prin puternica ieșire a spiritului.

Faptul însă că spiritul amar nu se trezește, în timp ce spiritul trece prin locus-ul său, înseamnă că noaptea întunecoasă în nașterea cea mai exterioară a acestui Univers n-a cuprins niciodată lumina, și n-o va cuprinde în vecii vecilor.

De aici rezultă că făpturile nu văd lumina siderică decît cu ochii, căci altfel, acolo unde întunericul n-ar fi încă în nașterea cea mai exterioară, spiritul sideric ar putea să vadă prin lemn și piatră și prin întreg pămîntul, așa cum o face în cer, și de nimic n-ar putea fi oprit.

Dar întunericul e despărțit de lumină, și rămîne în nașterea cea mai exterioară unde zace mînia lui Dumnezeu, pînă la Judecata de Apoi; atunci se va aprinde mînia, și întunericul va deveni casa veșnicei stricăciuni, în care va sălășlui, în veci, Lucifer cu toți nelegiuirile lui, care au semănat în întuneric ogorul miniei.

Nașterea siderică, în care stă acum lumina naturală și în care se naște sfînta naștere, va fi și ea aprinsă la sfîrșitul acestei vremi, iar mînia și sfînta naștere se vor despărți una de alta; căci mînia nu va cuprinde sfînta naștere.

Dar mînia din nașterea siderică va fi dăruită ca viață casei întunericului, și tot mînia va numi focul iadului și casa întunericului, care este nașterea cea mai exterioară — *moarte* iar regele Lucifer va fi acolo Dumnezeu, și îngerii lui cu toți oameni osîndiți vor fi slujitorii lui.

În această prăpastie, vor răsări tot felul de fructe și plăsmuiri diavolești, toate după specia și calitatea iadului, așa cum în ceruri răsar toate, după specia și calitatea divină.

Așadar, poți înțelege ce înseamnă și ce este facerea cerului și a pămîntului, și ce a făcut Dumnezeu în prima zi, deși primele trei zile, cu seara și dimineața, nu au fost împărțite; ci e socotit un timp de douăzeci și patru de ore, așa cum există la înățime, deasupra lunii, un timp și o zi.

Dealtminteri, se și socotește drept o zi omenească, deoarece, fără îndoială, pămîntul și-a început de îndată rotirea, iar în timpul cînd Dumnezeu a separat lumina de întuneric, el s-a și întors o dată, executîndu-și cursa pentru întîia oară.

CAPITOLUL XX

DESPRE ZIUA A DOUA

Despre ziua a doua stă scris: Și Dumnezeu zis-a: Să se tragă o tărâie între ape și să fie o despărțitură între ele. Atunci făcu Dumnezeu tărâia și despărți apa de sub tărâie de apa de peste tărâie, și așa s-a întîmplat. Și Dumnezeu numi despărțitura cer, și se făcu atunci din seară și din dimineață ziua a doua. (1 — *Moise*, 1, 6, 7, 8).

Această scriere arată, încă o dată, că nu Moise este autorul ei, căci e naivă și de neînțeles, deși are un înțeles¹⁰⁶ foarte profund.

Fără îndoială, Duhul Sfînt n-a vrut să dezvăluie asemenea lucruri, pentru ca diavolul să nu afle toate tainele Facerii. Căci însuși (diavolul) nu cunoaște crearea luminii și nu știe cum cerul s-a făcut din miezul apei. Pentru că el nu poate nici să vadă, nici să cuprindă lumina și sfînta naștere care stă în apa cerului, ci numai nașterea care stă în calitatea aspră, amară, acră și fierbinte, din care a luat ființă nașterea cea mai exterioară, adică regescul său castel.

Nu trebuie înțeles că el n-ar avea în apa elementară puterea s-o posede, căci nașterea exterioară, stricată, aparține și ea, în apa elementară, mîniei lui Dumnezeu; iar moartea este aci, ca în pămînt.

Numai că spiritul lui Moise consideră aci o altă apă, pe care diavolul n-o poate nici înțelege, nici cuprinde; dacă ea ar fi fost explicată un timp atît de îndelungat, diavolul ar fi învățat-o înaintea omului, și, fără îndoială, neghina lui s-ar fi răspîndit și în ea.

De aceea, Duhul Sfânt a ținut-o ascunsă pînă în ultimul ceas înaintea serii, în care se împlinesc cei o mie de ani ai săi, cînd va fi lăsat pentru scurtă vreme slobod, cum citim în *Apocalipsul lui Ioan*, 20,3. „[După vară, vine din nou iarna de pe urmă, cînd soarele lucește dar nu încălzește]“.

Dar fiindcă diavolul s-a eliberat acum de lanțurile întinericului, Dumnezeu lasă pretutindeni să se aprindă lumînări, pentru ca oamenii să-l cunoască și să se fe-rească de el.

Că el nu s-a desprins, poate vedea oricine. Privește și tu lumea la lumină și te vei convinge că cei patru fii pe care diavolul, la izgonirea lui din cer, i-a născut, conduc astăzi lumea. Ei sînt: trufia, lăcomia, invidia și mînia. Ei stăpînesc astăzi lumea și sînt inima Satanei și spiritele lui animalice.

De aceea n-ai decît să privești lumea îndeaproape și vei vedea că ea e contopită cu acești patru fii proaspăt născuți ai diavolului, de care trebuie să te păzești. Căci aceasta e vremea despre care toți profeții au proorocit. Hristos spune în *Evangelhie*: Și tu crezi că Fiul Omului va găsi credință, cînd va veni iarăși să judece lumea? (*Luca*, 18,8).

Lumea își închipuie că înoată acum în flori, pentru că deasupra ei plutește un halo de lumină, dar spiritul mi-arată că ea se află la mijlocul iadului, căci lasă dragostea și îmbrățișează lăcomia, camăta, înșelăciunea și nu mai are în ea pic de milostenie.

Fiecare tipă: de-aș avea bani! Cel tare sugerează celui slab măduva din oase, și-i stoarce sudoarea cu putere.

Pretutindeni, lumea nu-i decît minciună și înșelăciune, omor și jaf; pe bună dreptate, își merită numele de sălaș ori vizuină a diavolului.

Sfînta lumină este acum doar istorie sau știință; spiritul nu vrea să lucreze în ele. Și oamenii socot că aceasta e credința, pe care ei și-o mărturisesc prin cuvînt.

O, tu, lume oarbă și nebună, te-ai umplut de duhul Satanei! Aceasta nu-i credință, cînd știi bine că Iisus și-a vărsat sîngele și a murit pentru tine și pentru fericirea ta. Sînt doar basme și născociri; o știe și diavolul, dar la nimic nu-i folosește. Așa și tu, lume smintită! Vrei

să renunți la știință, și de aceea propria ta știință te va judeca.

Dar dacă vrei să știi ce este dreapta credință, atunci ia aminte: inima ta să nu se unească cu cei patru fii ai diavolului în trufie, lăcomie, invidie, mînie, camătă, speculă, minciună, înșelăciune, omor; să nu iei aproapei bucată de la gură, să nu cugeți zi și nopte la treburi viclene, nici să cauți a fi pe plac diavolului prin trufie, lăcomie, invidie, mînie, ori să te avinți în desfriul lumesc.

Așa vorbește spiritul în zelul său prin mînia lui Dumnezeu în această lume: Deoarece spiritul tău și voința ta s-au contopit cu cele patru vicii ale diavolului, tu nu mai ești unul și același spirit cu Dumnezeu; și chiar dacă în fiecare ceas mi-ai oferi buzele tale și înaintea mea ți-ai pleca genunchii, truda ta nu-mi mai place. Răsuflarea ta este și așa mereu în fața mea, ce-mi trebuie fumul de tămîie în mînia înverșunată? Crezi că vreau să las diavolul să intre în mine? Ori să ridic iadul în cer?

Întoarce-te și luptă contra răutății diavolești, apleacă-ți inima spre Domnul Dumnezeu tău și îndreaptă-ți pașii după voința lui. Dacă inima ta se apropie de mine, mă voi apropia și eu de tine. Sau tu crezi că eu sînt ipocrit ca tine?

Așadar, îți spun: dacă inima ta, în deplina ta cunoaștere, nu se contopește cu Dumnezeu din sinceră și hotărîtă dragoste, atunci ești un prefăcut, un mincinos și un ucigaș în fața lui Dumnezeu; căci Dumnezeu nu ascultă rugăciunea nimănui, a cărui inimă nu se îndreaptă în adîncă smerenie spre el.

Dacă vrei să lupți împotriva mîniei lui Dumnezeu, trebuie să îmbraci coiful supunerii și al dragostei; altminteri nu birui, și dacă nu birui, lupta ți-a fost zădărnică și rămîi și mai încolo slujitor al diavolului precum ai fost.

La ce-ți ajută știința, dacă nu vrei să lupți înlăuntrul ei? La nimic. E ca și cînd cineva ar ști o mare comoară și n-ar căuta-o, ar ști s-o dobîndească și moare de foame cu toată știința lui.

Aceasta o spune spiritul, și mulți păgîni care nu au știința ta luptă împotriva răului și vor dobîndi împărăția cerului înaintea ta. Cine-i poate judeca dacă inima lor se contopește cu Dumnezeu? Și chiar dacă nu-l cunosc, ei lucrează în spiritul lui, în dreptatea și curățenia inimii lor, în sinceră dragoste unii față de alții, dovedind că legea lui Dumnezeu este în inima lor. (*Romani*, 2,15).

Pentru că tu o știi și nu o faci, iar aceștia nu o știu și o fac; astfel, ei judecă știința ta cu fapta lor, iar tu vei fi privit ca un ipocrit și un slujitor nedemn, pus în via Domnului, unde nu faci decît să trîndăvești.

Ce crezi că va spune tatăl casei cînd îți va cere talantul încredințat, pe care tu îl vei fi îngropat în pămînt? Nu va spune el: tu slugă vicleană, de ce n-ai împrumutat talantul meu, care mi-ar fi adus acum cuvenitul cîștig?

Se va lua de la tine chiar suferința lui Hristos și se va da păgînilor, care au avut un singur talant și au adus stăpînului cinci; va trebui să urli laolaltă cu cîinii.

Ia aminte. — Dacă vrem să privim bine cum a despărțit Dumnezeu apa de sub tărie de apa de peste tărie, vom găsi aci unele lucruri mari. Căci apa care zace pe pămînt este o substanță tot atît de degradată și de moartă ca pămîntul, și aparține tot nașterii celei mai exterioare care, prin comprehensiunea ei, stă în moarte întocmai ca pămîntul și pietrele.

Să nu credem că e cu totul lepădată de Dumnezeu, căci inima ei aparține încă nașterii siderice, în care se naște sfînta naștere.

Dar în nașterea cea mai exterioară stă moartea, și de aceea, apa comprehensibilă a fost despărțită de apa incomprehensibilă.

Iar tu vei spune: Cum vine asta? — Vezi, apa din adîncul de pe pămînt, care este contopită cu elementul aer și elementul foc, este apa nașterii siderice în care se află viața siderică, iar în ea se mișcă și lucrează cu precădere Duhul Sfînt; prin ea naște, de asemenea, cea de-a treia și mai interioară naștere a miniei lui Dumnezeu, într-un chip incomprehensibil. Înaintea ochilor noștri, această apă seamănă și cu aerul.

Că apa cea adevărată, aerul și focul sînt contopite și există în adîncul de pe pămînt, poate vedea și înțelege

orice om înzestrat cu intelect. Căci, adesea, vezi tot adîncul luminos și limpede, iar într-un sfert de ceas este acoperit cu nori de apă. Adică atunci cînd adîncul aprinde astrele de sus și apa de jos de pe pămînt, se naște îndată apa, ceea ce nu s-ar întîmpla dacă mînia n-ar sta și în nașterea siderică.

Dar fiindcă totul este corupt, trebuie ca apa de sus, în mînia lui Dumnezeu, să vie în ajutorul calităților aspră, amară și fierbinte ale pămîntului, să le stingă focul și să le îmblînzească, pentru ca viața și chiar sfînta naștere să poată fi neîntrerupt născute între moarte și mînia lui Dumnezeu.

Că în adîncuri se află și elementul foc și guvernează împreună cu aerul și apa, vezi chiar tu în fulgerătură; de asemenea, vezi cum lumina soarelui aprinde cu impulsul ei elementul foc pe pămînt, cînd uneori la înălțime, în spațiul lunii, e foarte rece.

Dar Dumnezeu a despărțit apa comprehensibilă de cea incomprehensibilă și a așezat-o pe cea dintîi pe pămînt, iar pe cealaltă a lăsat-o în adîncuri pe locul ei propriu, cum i-a fost dat din veșnicie.

Cum însă mînia există și în această apă din adîncul de deasupra pămîntului, mereu se naște din aprinderea astrelor și a apei în mînie, acel fel de apă comprehensibilă care, prin nașterea ei exterioară, stă în moarte.

Și care, întrucît prin nașterea cea mai interioară se contopește cu nașterea siderică, vine în ajutorul salnitrului din pămîntul pervertit și-i stinge mînia, pentru ca în nașterea siderică totul să stea în viață, iar pămîntul prin moarte să nască viața.

Porțile misterului

Faptul că între ape există o despărțitură care aici se cheamă cer, are acest înțeles¹⁰⁷. Întregul adînc de la lună pînă la pămînt stă, cu influența lui, în nașterea mînioasă și comprehensibilă; căci luna este o zeiță a nașterii comprehensibile. Tot astfel este casa diavolului, a morții și a iadului în spațiul dintre lună și pămînt.

Pentru că aici, mînia înverșunată a lui Dumnezeu în nașterea cea mai exterioară în adînc, este aprinsă și înțetită zilnic de diavol și de toți oamenii fără Dumnezeu

cu marile lor păcate, care încă se mai contopesc cu nașterea siderică în adînc: astfel a făcut Dumnezeu tăria care se cheamă cer, între nașterea cea mai exterioară și nașterea cea mai interioară. Aceasta este diferențierea între cele două nașteri. Căci nașterea cea mai exterioară a apei nu o poate cuprinde pe cea mai interioară care se cheamă cer, și care e făcut din inima apei. [„Cerul este firmamentul, marea de foc din cele șapte spirite ale naturii, din care au fost făcute astrele prin cuvîntul *fiat* (să fie), create și încorporate“].

Dar nașterea cea mai interioară a cerului se ciocnește puternic de pămînt, și ține strașnic în captivitate apa cea mai exterioară de pe pămînt și pămîntul însuși. Dacă lucrul acesta n-ar fi, apa s-ar dezmembra, pămîntul s-ar sparge în bucăți și s-ar fărîmița în adîncuri.

Dar aceeași tărie dintre apa cea mai exterioară, comprehensibilă, și cea mai interioară, ține prins pămîntul și apa comprehensibilă.

Poate ai vrea să întrebi: Ce fel de tărie a cerului să fie aceasta, pe care eu nu pot nici s-o văd, nici s-o înțeleg?

Este despărțitura dintre divinitatea limpede, senină, și natura căzută în stricăciune, pe care trebuie s-o străbați cînd vrei s-ajungi la Dumnezeu. Este tocmai tăria care nu stă nici cu totul în mînie și nu este nici cu totul pură, despre care stă scris: Nici cerurile nu sînt curate în fața lui Dumnezeu. (*Iov*, 15,15). La Judecata de Apoi, mînia va fi alungată de acolo.

Căci stă scris: Cerul și pămîntul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece (*Matei*, 24,35; *Marcu*, 13,31).

Dar ceea ce e necurat în acel cer este mînia, iar ceea ce este curat este cuvîntul lui Dumnezeu, pe care l-a rostit cîndva. Să se despartă apa de sub tărie, de apa de deasupra tăriei. (1 — *Moise*, 7). Același cuvînt stă aici, fiind prins în tăria apei, și ținînd în captivitate apa exterioară și pămîntul.

Porțile divinității

Observă acum aici misterul ascuns al lui Dumnezeu

Cînd privești adîncul de deasupra pămîntului, nu

trebuie să spui: aici nu sînt porțile lui Dumnezeu, unde locuiește el în sfîntenia lui. Nu, nu, să nu crezi așa; ci întreaga Sfîntă Treime: Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, sălășluiește în centru, sub tăria cerului, și această tărie nu-l poate cuprinde pe Dumnezeu.

Totul este un trup, atît nașterea cea mai exterioară, cît și cea mai interioară, împreună cu tăria cerului, cît și cea siderică, în care califică, la mijloc, minia lui Dumnezeu; dar se împotrivesc una alteia, cum se-ntîmplă cu cîrmuirea în om.

Carnea înseamnă, întii de toate, nașterea cea mai exterioară, care este casa morții; a doua naștere în om este cea siderică, în care stă viața și unde trupul și minia se luptă între ele. Pînă aci se cunoaște omul pe sine, căci nașterea siderică naște în cea exterioară, adică în carnea moartă, viața.

Cea de-a treia naștere se naște între cea siderică și cea mai exterioară, și se cheamă nașterea animalică sau sufletul, fiind tot atît de mare cît omul întreg. Această naștere nu o cuprinde omul exterior, de asemenea, nici cel sideric, ci fiecare spirit originar cuprinde numai rădăcina sa dinăuntru, care înseamnă cerul.

Omul acesta animalic trebuie să străbată tăria cerului spre Dumnezeu și să trăiască în dragostea lui, altminteri nu poate ajunge întreg omul la el în ceruri.

Pentru că fiecare om care vrea să fie fericit, trebuie să existe în această lume cu nașterile lui interioare, cum este divinitatea întreagă cu toate cele trei nașteri.

Omul nu poate fi absolut curat, fără minie și fără păcate, căci nașterile din adîncul acestei lumi nu sînt chiar fără prihană în fața inimii lui Dumnezeu (*Iov*, 15, 15), și mereu dragostea și minia se luptă între ele, din care pricină Dumnezeu se cheamă un Dumnezeu minios și plin de zel (2 — *Moise*, 20,5 și 5 — *Moise*, 5,9).

Cum este omul în cîrmuirea nașterii lui, așa este și întreg trupul Dumnezeului acestei lumi; dar în apă se află viața cea blîndă. În primul rînd, în trupul exterior al Dumnezeului acestei lumi există moartea încremenită, aspră, amară și fierbinte, în care apa comprehensibilă este și ea întărită și moartă.

Înăuntru există întunericul, în care atît regele Lucifer cu îngerii lui cît și toți oamenii nelegiuîți zac captivi cu trupurile lor încă vii, și tot astfel spiritele oamenilor blestemați care au murit.

Această naștere nu poate să vadă, să audă, să simtă, să miroase, nici să cuprindă inima lui Dumnezeu; este o nebună pe care regele Lucifer, în trufia lui, a nenorocit-o în acest chip.

Cealaltă naștere este cea siderică; tu trebuie să înțelegi viața celor șapte spirite originare, pentru că în ea se încrîncenă și luptă dragostea și mînia, și în ea stă apa de sus care este un spirit al vieții, și acolo sau între ele există tăria cerului care este făcută din miezul apei.

Această naștere o pătrunde pe cea exterioară, amorfă, străbate moartea și naște viața siderică în moarte, adică în pămîntul întărit, în apă, în trupul animalelor și oamenilor, precum și al păsărilor, peștilor și viermilor.

Și pînă în această naștere, atît cît cuprinde mînia, poate ajunge diavolul, dar mai adînc nu. Căci atît îi este sălașul. De aceea, diavolul nu poate ști cum își are rădăcina cealaltă parte din această naștere.

Pînă aici a ajuns omul în cunoașterea lui despre lume, după căderea sa; cealaltă rădăcină care se cheamă cer, a ținut-o spiritul pînă acum ascunsă omului, pentru ca diavolul să n-o învețe de la om și să nu toarne venin în ea, în fața ochilor săi.

Această altă parte a nașterii siderice, care stă în dragostea din apa dulce, este tăria cerului care ține captivă mînia aprinsă împreună cu toți diavolii. Căci ei nu pot intra acolo, iar în cerul acesta sălășluiește Duhul Sfînt care purcede din inima lui Dumnezeu, luptă împotriva furiei și naște inimii lui Dumnezeu un templu în mijlocul înverșunării mîniei lui.

Și în cerul acesta sălășluiește omul temător de Dumnezeu, chiar cu trupul încă viu, pentru că același cer este atît în om, cît și în adîncul de deasupra pămîntului. Și cum este adîncul de deasupra pămîntului, tot astfel și omul, în amîndouă: în dragoste și în mînie, pînă la despărțirea sufletului de trup. Atunci, cînd se va despărți de trup, sufletul va rămîne singur în cerul dragostei sau în cerul mîniei.

Pe care din cele două părți le va cuprinde sufletul la plecarea lui, acolo își va găsi sălașul său ce nu se va schimba în veci, și din care în veci nu va mai putea ieși, căci o mare prăpastie există între ele, cum spune Iisus în parabola omului bogat. (*Luca*, 16, 26).

În acest cer sălășluiesc cu noi sfinții îngeri, iar de cealaltă parte, diavolii; în acest cer omul trăiește între cer și iad, trebuind să îndure multe lovituri, ispite și prigoane, ba să se lase chiar torturat și strivit.

Minia se cheamă crucea, iar cerul dragostei se cheamă răbdarea; spiritul ce răsare aci se cheamă speranța și credința, care se unesc cu Dumnezeu și luptă împotriva mîniei, pînă cînd acesta biruie și o răpune (1 — *Ioan*, 5, 4).

Aici stă ascunsă întreaga învățătură creștină; cine învață altfel, nu știe ce învață, căci învățătura lui nu are picioare sau fundament, iar inima lui se zbate mereu și se tînguie, neștiind ce trebuie să facă.

Sufletul său caută mereu liniștea și n-o găsește. E nerăbdător și caută mereu ceva nou, și dacă-l găsește se bucură de parc-ar fi găsit o nouă comoară; dar nu există în el statornicie și caută neconținut abstenență.

Voi teologilor, căroră spiritul vă deschide aici ușile și porțile, dar nu vreți să vedeți și să vă pașteți oița în poiana înverzită, ci o țineți în cîmpul uscat; să nu credeți că nu veți da socoteală de acest fapt înaintea judecării aspre și mînioase a lui Dumnezeu. Țineți minte.

Iau martor cerul că îndeplinesc aici ceea ce trebuie să fac; căci spiritul mă împinge și eu mă simt în întregime prins de el, și nu mă pot apăra, orice ar fi să mi se întîmple după aceea.

Sfintele Porți

A treia naștere în trupul Dumnezeului acestei lumi este ascunsă sub tăria cerului, iar tăria cerului se unește cu ea, dar nu chiar trupește, ci spiritual, așa precum îngerii și sufletul omului.

Și această a treia naștere este atotputernica și sfînta inimă a lui Dumnezeu, în care șade Domnul nostru Iisus

Hristos cu trupul său natural la dreapta lui Dumnezeu, ca un rege și stăpîn al întregului trup sau locus al acestei lumi, și care cuprinde și ține totul cu inima lui.

Iar această tărie este jilțul său, și spiritele originare ale vieții sale naturale domină în întreg trupul acestei lumi, și tot ceea ce stă în nașterea siderică, în partea dragostei, este legat de ele¹⁰⁸, cealaltă parte a acestei lumi fiind legată de diavol.

Tu să nu crezi ca Johannes Calvus ori Calvinus¹⁰⁹ că trupul lui Iisus este o făptură lipsită de atotputernicie și nu cuprinde în sine decît acel locus.

Nu, fiu al omului; te înșeli amarnic și nu pricepi bine puterea divină. Orice om cuprinde în spiritele sale siderice întregul locus sau trup al acestei lumi, iar locus-ul cuprinde omul. Totul este un trup, doar măduarele diferă.

Cum ar putea spiritele originare din trupul natural al lui Hristos să nu se unească cu spiritele originare ale naturii? Doar și trupul lui este din spiritele originare ale naturii, iar inima lui este, animalic, din cea de-a treia naștere, cuprinzînd inima lui Dumnezeu, inima tuturor îngerilor, a cerului tuturor cerurilor, ba chiar pe întreg Tatăl.

Voi, calviniștilor, opriți-vă aci și nu vă mai dați cu părerea! Vă înșelați; nu vă chinuiți cu ființa materială, căci Dumnezeu este un spirit (*Ioan*, 4, 24), și în comprehensiune¹¹⁰ stă moartea.

Trupul lui Iisus nu mai este în aspra comprehensiune, ci în comprehensiunea divină a naturii, asemenea îngerilor.

Trupurile noastre nu vor mai fi nici la *Înviere* din carne și oase, așa cum sîntem obișnuiți a ne privi noi înșine, ci asemenea îngerilor. Și cu toate că trupurile vor avea în ele toată forma și puterea, chiar toate organele pînă la cele genitale, care vor sta totuși în altă formă, în fine măruntaie și intestine, noi nu vom mai avea comprehensiune aspră din timpul vieții.

Iisus spunea Mariei Magdalena în grădina lui Iosif la mormînt, după învierea sa: „nu mă atinge, căci încă nu m-am suit la Dumnezeuul meu și la Dumnezeuul vostru“ (*Ioan*, 20, 17). Ca și cum ar fi vrut să spună: Nu mai am

acum trupul animal, chiar dacă mă arăt ție în vechea înfățișare; căci altfel, cu trupul tău animal, nu m-ai putea vedea.

Așa a umblat Iisus și cele patruzeci de zile după învierea lui între ucenici, nefiindu-le întotdeauna vizibil, ci și invizibil, după însușirea lui cerească și îngerească. Dar când vroia să vorbească cu ucenicii, el se arăta în formă comprehensibilă fizică, pentru a putea vorbi cu ei în cuvinte naturale; căci pe cele dumnezeiești stricăciunea nu le cuprinde.

El a arătat îndeajuns și faptul că trupul său avea însușiri îngerești, prin aceea că intra la ucenicii săi trecînd prin uși zăvorâte. (*Ioan*, 20, 19).

Mai trebuie să știi că trupul său, cu toate cele șapte spirite din natură, se contopește în nașterea siderică în partea dragostei, și ține în captivitate păcatul, moartea și pe diavol în partea mîniei.

Acum înțelegi ce a făcut Dumnezeu a doua zi, cînd a despărțit apa de sub tărie de apa de deasupra tăriei. Vezi, de asemenea, cum pretutindenii în această lume te găsești atît în rai cît și în iad, și locuiești între rai și iad în mare primejdie. Și mai vezi cum și cerul există într-un om sfînt, și pretutindenii unde stai, mergi sau zaci, spiritul tău se contopește cu Dumnezeu și, potrivit acelei părți, tu ești în cer și sufletul în Dumnezeu. De aceea și Hristos spune: oițele mele sînt în mîinile mele, și nimeni nu mi le va smulge (*Ioan*, 10).

Tot astfel vezi cum, potrivit mîniei, ești oricînd în iad cu toți diavolii. De ți-ar fi ochii deschiși, ai vedea minuni; dar ești între cer și iad și nu vezi nimic, căci te miști pe o potecă îngustă.

Potrivit spiritului sideric, unii oameni la anumite ore au fost, cum se spune, smulși, transportați în extaz; ei au recunoscut îndată atît porțile cerului cît și ale iadului, înștiințînd chiar cum unii oameni sălășluiesc în iad cu trupul viu. Aceștia au fost luați, e drept, în derîdere, dar dintr-o mare nepricepere; căci lucrurile stau într-adevăr așa. Ce caracter au toate acestea, voi arăta detaliat la locul potrivit. — Că există cu apa o dublă naștere, voi dovedi aici cu limba naturii; fiindcă aceasta este rădăcina și muma tuturor limbilor din această lume, și în ea

constă deplină și perfectă cunoaștere a tuturor lucrurilor. Pentru că atunci când Adam a vorbit pentru prima dată, el a dat nume tuturor făpturilor și lucrurilor, după calitățile lor și după însușirile lor inerente. Aceasta e tocmai limba întregii naturii; dar nu oricine o știe, pentru că ea este o taină, *mysterium*¹¹¹, care mie mi-a fost împărtășită de grația dumnezeiască, de Duhul Sfânt care mi-a arătat dragostea lui.

Ia aminte. Cuvîntul *W a s s e r*¹¹² pornește de la inimă, trece peste calitatea amară, dar nu o ațîță, ajunge la dinți pe care îi închide și țîșnește printre ei afară; limba se aliază iute spiritului, îl ajută să șuiere, se contopește cu el, și acesta iese energic printre dinți, afară. Iar când spiritul a ieșit în cea mai mare parte afară, spiritul aspru și amar se ridică grăbit și se unește¹¹³ după aceea cu cuvîntul; dar rămîne la locul său și întinde cu putere silaba *s e r*.

Faptul că spiritul pleacă de la limbă spre gură, închide dinții și, ajutat de limbă, trece șuiерînd prin dinți, înseamnă că inima lui Dumnezeu se înduioșează și, cu spiritul ei, și-a făcut în juru-i o închidere: aceasta e tăria cerului. Așa precum dinții se închid și spiritul trece printre ei, tot astfel trece spiritul din inimă în nașterea siderică. Și precum limba se formează pentru șuiерat și se unește cu spiritul mergînd împreună, tot astfel se formează sufletul omului cu Duhul Sfînt, se contopește cu el, străbate, prin puterea lui, cerul, și domnește alături de Duhul Sfînt în cuvîntul Domnului.

Dar faptul că abia după aceea, calitatea aspră și amară se trezește și se formează pentru cuvînt, înseamnă că într-adevăr totul este un trup; însă cerul și Duhul Sfînt împreună cu inima lui Dumnezeu au locul lor, iar diavolul împreună cu mînia nu pot prinde nici cerul, nici Duhul Sfînt; ci diavolul cu mînia în nașterea exterioară atîrnă de cuvînt, iar mînia ajută în nașterea exterioară în această lume să se formeze tot ce stă în comprehensiune, așa cum calitatea aspră și amară se formează în dosul cuvîntului și se unește cu el. Dar că spiritul se revarsă așa, pe nesimțite, peste calitatea aspră și amară, înseamnă că poarta lui Dumnezeu există pretutindeni în această

lume unde domnește Duhul Sfânt, și că cerul stă deschis pretutindeni, chiar și în mijlocul pământului; de asemenea, că diavolul nu poate, nicăieri în cer, nici să vadă, nici să cuprindă, ci, mormăind posac ca o jivină a iadului, vine abia pe urmă, după ce Duhul Sfânt și-a clădit o biserică sau un templu, pe care diavolul le-a distrus în mînie, și se tîrăște în urma cuvîntului ca un dușman care nu vrea să i se ridice pe tărîmul lui un templu al lui Dumnezeu, care i-ar putea strîmtora regatul.

CAPITOLUL XXI

DESPRE ZIUA A TREIA

Cu toate că spiritul scrierilor lui Moise a ținut ascunse cele mai adânci mistere, totul e descris atît de ordonat, încît nu poate fi vorba de nici o lipsă în rînduială. De-oarece cînd Dumnezeu a creat cerul și pămîntul prin cuvînt, a despărțit lumina de întuneric și a atribuit tuturor lucrurilor locul lor, fiecare începîndu-și de îndată nașterea și calificarea.

În ziua întîia, Dumnezeu a comprimat salnitru de-gradat din aprinderea mîniei lui, sau l-a creat prin spiritul tare; căci cuvîntul *s c h u f*¹¹⁴ înseamnă aici concentrare. În văgăuna acestei concentrări a salnitruului stricat al mîniei, a fost împins și regele Lucifer ca un prinț neputincios, împreună cu îngerii lui, în locus-ul pe care se naște, pe jumătate moartă, comprehensiunea exterioară. Acesta este spațiul dintre zeița naturii, luna, și pămîntul mort.

Cînd s-a întîmplat aceasta, adîncul s-a luminat și lumina cu cerul ascuns s-a despărțit de întuneric, iar ghemotocul pămîntului s-a întors o dată în marea roată a naturii, și cu aceasta a trecut timpul unei întoarceri sau al unei zile, care cuprinde în ea douăzeci și patru de ceasuri. Cu cealaltă lungime a zilei a început stricta diferențiere, și a fost făcută prăpastia incomprehensibilă dintre mînia și dragostea luminii, iar Lucifer a fost zdravăn în-cuiat în casa întunericului și păstrat pentru judecata de pe urmă.

Tot astfel a fost despărțită și apa vieții de apa morții, dar în așa chip, ca în acest veac al lumii să se țină una de alta ca trupul și sufletul, totuși una pe alta să nu se cuprindă; numai cerul, care este făcut din miezul apei,

stă ca o prăpastie între ele, încît apa comprehensibilă este moartea, și cea incomprehensibilă viața. Astfel, spiritul incomprehensibil, care este Dumnezeu, conduce pretutindeni în această lume și împlinește totul, pe cînd cel comprehensibil se ține de el, dar sălășluiește în întuneric și nu-l poate nici vedea, nici auzi, nici mirosi și nici simți; numai înfăptuirile lui le vede, și este un distrugător al lor.

După ce l-a ferecat pe diavol în întuneric prin închiderea cerului, care se întinde pretutindeni în toate direcțiile, Dumnezeu și-a început din nou originara naștere în cel de-al șaptelea spirit al naturii, născînd totul din nou, așa cum făcuse din veșnicie.

Astfel, Moise scrie: „Și Dumnezeu a zis să dea pămîntul din sine verdeață; iarbă cu sămînță într-însa, după felul și asemănarea ei, și pomi roditori care să dea rod cu sămînță în sine. Și așa a fost. Și pămîntul a dat din sine verdeață: iarbă care face sămînță după felul și după asemănarea ei, și pomi roditori cu sămînță după felul și asemănarea lor. Și a văzut Dumnezeu că era bine. Atunci s-a făcut din seară și din dimineață ziua a treia“. (1-Moise, 1, 11—13).

Este o descriere dreaptă și adevărată; dar temeiul propriu-zis stă ascuns în cuvînt, și n-a fost niciodată înțeles de om. Căci de la căderea sa, omul n-a putut cuprinde niciodată nașterea interioară, ce este și cum este nașterea cerească; dat fiind că rațiunea lui a zăcut captivă în comprehensiunea exterioară și n-a putut străbate cerul să vadă nașterea interioară, care există și în pămîntul stricat și pretutindeni.

Să nu crezi că Dumnezeu a făcut ceva nou care să nu fi fost mai înainte; căci dacă ar fi așa, ar fi fost un alt Dumnezeu mai înainte, ceea ce e cu neputință. Nimic în afară de acest unic Dumnezeu nu există, întrucît nici porțile iadului nu există în afara lui. S-a creat totuși o diferență între dragostea din lumină și mînia aprinsă în întuneric; și una n-o poate cuprinde pe cealaltă, dar depînd una de alta ca măduarele unui trup.

Salnitru din care s-a făcut pămîntul a existat din veci și a stat în cel de-al șaptelea spirit original, care este spiritul naturii; celelalte șase l-au născut neîntrerupt pe cel de-al șaptelea și sînt înconjurat de acesta, ori au

stat, cum se spune, captive în pîntecele mamei; ele au fost puterea și viața celui de-al șaptelea, întocmai ca nașterea siderică în trup.

Cînd însă regele Lucifer a ațîtat mînia în această naștere, și cu trufia lui a turnat în ea otrava și moartea, s-au născut în nașterea mînioasă, în înverșunarea sau ghimpîi morții, astfel de pămînt și de pietre. A urmat după aceea scuiparea afară, căci divinitatea nu putea suferi asemenea naștere în dragostea și lumina lui Dumnezeu, încît salnitrul stricat trebui să fie comprimat într-un ghemotoc și, împreună cu el, domnul Lucifer. Și se stinse lumina născută în salnitrul degradat, iar între mînie și dragoste se închise cerul, pentru ca astfel de salnitr să nu se mai nască și ca cerul să țină captivă în întuneric mînia din nașterea cea mai exterioară în natură, și o veșnică despărțire să fie între ele*.

Dar cînd aceasta se împlini în răstimp de două zile, răsări în cea de-a treia zi lumina din întuneric, și întunericul împreună cu mai marii lui n-o putură cuprinde. Atunci porni să crească din pămînt iarba, verdeța și arborii și, așa cum stă scris, fiecare după fel și asemănare. (1-Moise, 1, 12).

În acest cuvînt se ascunde miezul veșnicei nașteri și nu poate fi înțeles cu carnea și sîngele, ci Duhul Sfînt trebuie să aprindă în om nașterea siderică prin cea animalică; altfel, omul e orb și nu înțelege nimic, în afară de pămînt și pietre, iarbă, plante și arbori.

Aici stă scris: Și Dumnezeu zise să răsară din pămînt iarbă, verdețuri și arbori roditori.

Ia seama aici: Cuvîntul zise este un cuvînt veșnic și a existat din veci în acest salnitr, înaintea vremurilor mîniei, cînd salnitrul se afla încă în formă și viață cerească; el n-a murit niciodată în întregime, în simbu-rele său, ci numai în comprehensiune.

Cînd însă lumina răsări din nou în comprehensiunea exterioară sau în moarte, cuvîntul veșnic fu în plină naștere și născu prin și din moarte viața, și salnitrul stricat aduse din nou roade.

* Adică între mînie și dragoste, și între întuneric și lumină (n.tr.).

Dar fiindcă veșnicul cuvînt trebuia să se unească cu stricăciunea în mînie, trupurile roadelor deveniră și bune și rele. Căci din pămîntul care e în moarte, trebuia să ia ființă nașterea exterioară a fructelor, și tot astfel din nașterea siderică ce stă în dragoste și mînie, să se nască spiritul sau viața.

Căci așa se afla nașterea naturii la epoca aprinderii, fiind încorporată în pămînt, și trebuind și ea, din nou, să se ridice într-o atare naștere. Căci stă scris, că pămîntul mort trebuie să îngăduie a răsări din el iarba, verdeața și arborii, fiecare după modul și specia sa. Adică fiecare după felul și calitatea în care existase înaintea vecilor, și în calitatea, felul și forma cerească în care fusese. Căci asta se cheamă natura proprie ce se primește în pîntecele mamei și aparține, după dreptul natural, celui ce se naște, întocmai ca propria lui viață.

Așadar, nici pămîntul n-a produs o altă viață decît cea care a existat în el din veci. Așa cum, înainte de vremea mîniei, el a produs fructe cerești care au avut trup sfînt, curat, ceresc și au fost hrana îngerilor, tot astfel produce acum fructe după comprehensiunea lui, adică tari, rele, minioase, otrăvitoare, pe jumătate moarte; căci așa cum a fost mama, au devenit și copiii.

De aceea, roadele pămîntului nu sînt în întregime în mînia lui Dumnezeu; căci cuvîntul întrupat, care a fost nemuritor și inalterabil, și din veci în salnitrul pămîntului, a înverzit din nou în trupul morții și a produs roade din trupul mortificat al pămîntului; dar pămîntul n-a cuprins cuvîntul, ci cuvîntul a cuprins pămîntul.

Și cum era întregul pămînt împreună cu cuvîntul, așa era și fructul. Dar cuvîntul rămase ascuns în centrul cerului care este și acest loc, și lăasă nașterea celor șapte spirite originare din (nașterea) cea mai exterioară, stricată și moartă să formeze trupul, iar ea rămase ca inima sau cuvîntul lui Dumnezeu la locul ei ceresc, șezînd pe tronul majestății, și împlinind nașterea siderică și pe cea moartă; lor însă, ca viață sfîntă, le-a rămas cu totul incomprehensibilă.

Să nu crezi că din această pricină, nașterea exterioară, moartă, a pămîntului a primit o atare viață prin cuvîntul înălțat; ca ea să nu mai fie o moarte, și ca în fructul ei

să nu existe moarte. Nu. Aceasta nu poate fi în veci, pentru că ceea ce în Dumnezeu este o dată mort, e mort pentru totdeauna și nu va mai fi niciodată viu în puterea lui. Ci cuvîntul, care se unește cu nașterea siderică în partea dragostei, naște, prin nașterea siderică (și) prin moarte, — viața. Căci iată, vezi bine, cum toate roadele pămîntului, pe care el le naște din sine trebuie să putrezească și sint tot o moarte.

Fructele primesc însă un alt trup, mult mai puternic, mai frumos, mai plăcut la gust și la miros decît pămîntul, pentru că nașterea siderică ia de la cuvînt puterea și formează un alt trup, care stă pe jumătate în moarte, pe jumătate în viață, fiind ascuns între mînia lui Dumnezeu și dragostea lui. Iar faptul că fructele sînt mult mai gingașe, mai dulci și mai gustoase în trupul lor, arată că este a treia naștere din pămînt, după care, la sfîrșitul veacului, pămîntul va fi purificat și din nou așezat la locul-său dîntîi; dar mînia va rămîne în moarte.

Porțile pline de bucurie ale oamenilor

Iată, așa grăiește în cuvînt spiritul, care este aci inima pămîntului și se înalță în cerul său în luminosul fulger al vieții, cu care spiritul meu se unește în cunoașterea sa și prin care eu scriu aceste cuvinte; omul a fost făcut din sămînța pămîntului, dintr-o masă încorporată „[vei înțelege din pămîntul *matrix*¹¹⁵, pentru că ochiul este dublu, unul în Dumnezeu și unul în această lume, din trei principii]“ și nu din mînie, ci din nașterea în partea dragostei. Dar mînia s-a atîrnat de el¹¹⁶ ca acesta s-o nască din sine, cum din sine naște fructul amăreala arborelui. Dar el n-a făcut acest lucru, ci s-a întors din iubire în mînie, și și-a îngăduit, după dorințele mamei sale moarte, să se hrănească din ea, să sugă la pieptul ei și să stea pe trunchiul ei. După cum a luptat, așa a izbutit. El s-a trecut cu nașterea sa exterioară în moartea mamei sale, iar cu viața sa din dragoste în partea minioasă a nașterii siderice.

Acum stă între cer și iad, în fața împărăției diavolului, care luptă și se războiește neconținut cu el, fie să-l izgonească din tărîmul lui în fundul pămîntului, fie să facă din el un copil al mîniei în infern.

Care este acum nădejdea lui? — Iată, tu păgîn orb ce ești care smulgi și răscolești documente, deschide-ți bine ochii, nu te rușina în fața acestei simplități; căci Dumnezeu se află ascuns în centru și este cu mult mai simplu; dar tu nu-l vezi.

Iată, spiritul ori sufletul tău se naște din nașterea ta siderică, și este a treia naștere în tine, așa cum mărul din pom este a treia naștere din pămînt și-și are creșterea nu în pămînt, ci deasupra pămîntului. Dacă el ar fi spirit ca sufletul tău, nu s-ar mai lăsa legat de pămînt ca să se strice.

Trebuie să știi însă, cu toate acestea, că mărul pe tulpina lui se unește, în nașterea cea mai lăuntrică, cu cuvîntul lui Dumnezeu, prin a cărui forță a crescut din pămînt. Dar cum mînia este în mama lui trupească, mama nu-l poate scoate din nașterea comprehensibilă, încît el e silit să rămînă cu trupul în comprehensiune, în moarte. În puterea lui însă, în care-i stă viața, și prin care el se unește cu cuvîntul lui Dumnezeu, va fi din nou așezat, la Judecata de Apoi, pe locus-ul său ceresc în mama lui, în virtutea cuvîntului și separat de comprehensiunea moartă, plină de minie; și se va urca la cerul acestei lumi în formă cerească și va fi fructul oamenilor în viața de dincolo. „[înțelege forța principiului din care crește mărul și toate celelalte, și care va înverzi din nou cu minunile în paradis, la primenirea lumii]“.

Și cum tu ești făcut din sămînța pămîntului în cuvînt „[Pămîntul roșu este foc și apă creat prin cuvîntul fiat (să fie) din pămînt (matrix). Cînd însă omul pătrunse pămîntul cu închipuirea sa, el deveni pămîntean]“ și ți-ai pus trupul înapoi în mama ta, acesta a devenit și el comprehensibil și mort ca mama ta. Trupul tău are nădejdea, ca și pămîntul mama ta, că la Ziua de Apoi, în puterea cuvîntului, va fi repus în locus-ul său dintîi.

Dar cum aici pe pămînt nașterea ta siderică stă în minie și se unește cu dragostea în cuvînt, ca fructul în pom, căci puterea fructului se unește cu cuvîntul, nădejdea ta stă în Dumnezeu. Nașterea siderică stă în iubire și minie, și nu se poate făli cu acest lucru, din pricina nașterii exterioare a trupului care stă în moarte. Căci trupul mort a îmbrățișat nașterea siderică, iar carnea omului este o

scîrnăvie moartă, fiind, din chiar pîntecele mamei, cuprinsă de iad și de mînia lui Dumnezeu.

Dar nașterea siderică o naște pe cea animalică ca pe cea de a treia, care stă în cuvînt, căci cuvîntul încorporat zace ascuns în centrul cerului său. „[Pucioasa la suflet este primul principiu în veșnicul spirit al voinței și ajunge la viață în al treilea principiu; trăiește așadar între iubire și mînie, și se prinde de amîndouă]“.

Dar pentru că tu ai rațiune și nu ești ca mărul din pom, și ai fost creat ca înger și chip asemenea lui Dumnezeu în locul diavolului izgonit, și știi cum te poți uni cu cuvîntul lui Dumnezeu prin nașterea ta siderică în partea dragostei, tu îți poți transpune nașterea animalică în cuvînt în centrul cerului, și poți stăpîni cu Dumnezeu din cer, cu sufletul tău, cu trupul tău viu, peste această comprehensiune moartă. Căci cuvîntul este în inima ta și se contopește cu sufletul ca o singură ființă; iar tu poți spune că, după sufletul tău, te afli în ceruri, trăiești și stăpînești în ceruri lîngă Dumnezeul tău. „[Înțelege după spiritul sufletului cu chipul din focul sufletesc]“.

Adică sufletul care prinde cuvîntul are în cer o poartă deschisă și nu poate fi oprit de nimic; dar și așa, el nu îl vede pe diavol, pentru că nu este în ținutul acestuia. Dar fiindcă nașterea ta siderică stă cu o parte în mînie, iar trupul tău, prin mînie, stă în moarte, diavolul te vede mereu în partea mîniei și zărește pînă înlăuntrul inimii tale; și dacă-i faci loc, el îți smulge din cuvînt partea nașterii siderice, care stă în dragoste.

Atunci, inima ta devine o vale întunecoasă; dacă nu-ți dai îndată osteneala, din nou, pentru nașterea luminii, el îți aprinde în ea focul mîniei. Apoi, sufletul tău va fi scuipat afară din cuvînt și amestecat cu mînia lui Dumnezeu; după aceea, ești un diavol și nu un înger, și nu mai poți ajunge la porțile cerului. Dar dacă te lupți cu diavolul și păstrezi porțile dragostei în nașterea ta siderică și-ți înfrînezi trupul, sufletul tău rămîne în cuvînt, rîind cu totul ascuns diavolului și stăpînind cu Dumnezeu pînă la ziua Restituirii a ceea ce s-a pierdut. Dacă însă vei sta cu nașterea siderică în mînie, dacă nu-ți vei înfrîna trupul și sufletul nu-ți va fi prins în cuvînt,

atunci nu vei atinge în veci porțile cerului, ci în partea în care ți-ai semănat sămînța, adică sufletul, în aceeași parte se va ridica și trupul.

Porțile puterii

Că, la ziua Învierii, trupul și sufletul se vor găsi din nou împreună, vezi aici la nașterea pămîntului. Căci zis-a Creatorul: Să crească pe pămînt iarbă, vegetale și arbori roditori, fiecare după felul și specia sa. Atunci au răsărit toate după felul lor, și au înverzit; și așa cum toate, înainte de vremea miniei, au avut un trup ceresc, au primit acum, toate, după mama lor, un trup pămîntesc.

Ne dă într-adevăr de gîndit cum, în marea zvîrcolire a diavolului, totul a fost ferecat în cuvînt; toate au crescut în ființa lor, după forța și specia lor, ca și cînd n-ar fi fost niciodată distruse, ci doar schimbate.

Dacă s-a întîmplat aceasta la o vreme cînd a existat o astfel de ucidere și prădăciune, la Ziua de Apoi se vor petrece lucruri mult mai mari, cînd pămîntul se va putea separa în focul aprins al miniei și va deveni dîn nou viu; atunci va fi cuprins în cuvîntul dragostei, așa cum, în același cuvînt, el a născut atît roadele sale, iarbă, plantele și arborii, cît și tot soiul de minerale, aur și argint.

Dar cum nașterea siderică a pămîntului stă în dragoste, iar cea exterioară în moarte, toate vor rămîne la locul lor, în vreme ce viața și moartea se vor despărți. Unde ar dori mai mult să fie sufletul omului la ziua Nașterii din nou, decît în tatăl său, adică în trupul care l-a născut?

Dar pentru că în perioada în care trupul a fost în moarte, sufletul a rămas ascuns în cuvînt, și același cuvînt ține în dragoste și pămîntul în nașterea siderică, — el, sufletul, unește și prin cuvînt timpul ascunderii sale cu mama sa, trupul, după nașterea siderică în pămînt, încît trupul și sufletul în cuvînt nu sînt niciodată separate unul de altul, ci trăiesc simultan în Dumnezeu.

Și, deși trupul animalic putrezește, forța lui trăiește încă și din această forță a lui cresc între timp, în mama lui (pămîntul), trandafiri și flori frumoase, și ar fi arse în foc dacă forța trupului n-ar sta în cele patru elemente

în cuvînt și sufletul nu s-ar contopi cu el. Căci sufletul este în cer, și același cer e pretutindeni, chiar și în inima pămîntului.

Omule, privește-te uneori în această oglindă și vei găsi la *Facerea omului* multe lucruri care-ți vor da de gîndit. Îți fac acest îndemn aci, pentru a înțelege mai bine forța Creației, a te potrivi mai bine spiritului tău și a-i învăța limba.

Porțile deschise ale pămîntului

S-ar putea pune întrebarea: Din ce fel de materie sau forță au răsărit iarba, plantele și arborii? Cum au apărut substanța și prilejul care au dus la aceste creaturi?

În naivitatea lui, omul simplu spune că Dumnezeu a făcut totul din nimic; dar el nu îl cunoaște pe acel Dumnezeu și nu știe ce este el. Cînd privește pămîntul și adîncul de deasupra pămîntului spune că acesta nu e Dumnezeu sau că acolo nu există Dumnezeu. El și-a închipuit întotdeauna că Dumnezeu sălășluiește numai deasupra cerului albastru sau deasupra stelelor, și guvernează lumea prin Duhul Sfînt, care de la el porcede. Trupul lui nu este prezent aici, pe pămînt, și nici în pămînt.

Astfel de păreri am citit și în scrierile și cărțile doctorilor, și tocmai din această pricină s-au iscat atîtea certuri și controverse între învățați, și au luat naștere atîtea păreri.

Dar pentru că mie mi-a deschis Dumnezeu porțile ființei sale, din marea lui dragoste și din legătura sa cu omul, voi căuta să deschid cît mai larg toate porțile lui, cu întreaga mea sinceritate și rîvnă, și din toate puterile mele, atît cît îmi este îngăduit.

Nu trebuie înțeles prin aceasta că eu aș fi la înălțimea acestor lucruri, ci doar la atît cît eu pot cuprinde. Căci ființa lui Dumnezeu e ca o roată în care sînt făcute multe roți una într-alta, de-a curmezișul, deasupra și dedesubt, și care se învîrtesc laolaltă. Într-adevăr, vezi roata și te minunezi, dar nu poți, dintr-o dată, nici să-i prinzi învîrtirea, nici s-o cuprinzi; ci cu cît privești mai mult roata, cu atît îi înveți mai bine forma, și cu cît o înveți mai bine, cu atît te bucuri mai mult de ea; căci văzînd mereu

ceva minunat, omul nu se satură nici să privească, nici să cunoască. Așa și eu. Ceea ce într-un loc n-am descris îndeajuns din acest mare mister, vei găsi în altul, iar ceea ce în această carte, din pricina lungimii ei și a comprehensiunii mele nu pot descrie, vei găsi într-o alta următoare.

Cartea de față este primul vlăstar în această ramură, care înverzește în muma ei, întocmai ca un copil care învață să meargă și nu poate alerga repede.

Pentru că deși spiritul vede roata și vrea să-i cuprindă forma, totuși, din pricina învîrtirii roții, el nu o poate face îndeajuns. Dar dacă îi vede forma din nou, el învață s-o cunoască ceva mai bine, pînă cînd devine mereu mai apropiat roții, și o va iubi.

Ia seama: Pămîntul are chiar aceleași calități și spirite originare ca adîncul de deasupra lui sau ca cerul, și totul se ține împreună ca într-un trup, și Dumnezeu întreg este acel trup unic. Dar dacă tu nu-l vezi și nu-l cunoști în întregime, aceasta din pricina păcatelor cu care zaci închis în trupul mort, în acest mare trup dumnezeiesc, și forța divinității îți este ascunsă, precum ascunsă este cărnii măduva din oase. Dacă însă vei ajunge să străbați în spirit prin moartea trupului, vei vedea Dumnezeul ascuns. Așa cum măduva străbate osul și dă cărnii forța și tăria, dar carnea nu poate cuprinde măduva, ci numai forța ei, tot astfel tu nu poți vedea cu trupul tău divinitatea ascunsă, ci primești forța ei, și înțelegi astfel că Dumnezeu sălășluiește în tine.

Trupul mort nu aparține nașterii vieții, adică el nu primește de fapt viața luminii; ci viața în Dumnezeu ră sare în trupul mort și îi naște din carnea moartă un alt trup ceresc și viu care cunoaște și înțelege lumina. Pentru că acel trup nu e decît un înveliș din care crește noul trup, „[noul trup crește din ființarea cerească în cuvînt, din trupul și sîngele lui Hristos, din misterul vechiului trup]” — întocmai ca bobul de grîu în pămînt. Dar învelișul nu se va ridica din nou și nu va deveni viu, așa cum nu se întîmplă nici la grîu, ci va rămîne veșnic în moarte și în iad.

De aceea poartă omul cu sine aici, pe pămînt, veșnicul lăcaș al diavolului în trupul său. Te poți fâli cu acest

lucru, frumoasă zeiță și poți invita între timp pe diavol ca oaspe în noua naștere; îți va fi de mult folos, dar ia bine seama să nu naști un nou diavol care să rămână în propria lui casă.

Privește tainele pământului; cum naște el, vei naște și tu. Pământul nu este trupul care crește dinlăuntrul lui, ci el este mama acelui trup; așa cum trupul nu este spiritul, ci trupul este mama spiritului.

Dar în amîndouă, în pămînt și chiar și în trupul tău, stă ascunsă lumina divinității luminoase, răzbate și-i naște un trup după felul oricărui trup; omului după trupul său, pământului după trupul său; căci cum e mama, așa devine și pruncul. Copilul omului este sufletul, care se naște din nașterea siderică din trup, iar copiii pământului sînt iarba, plantele, arborii, argintul, aurul și tot felul de minerale.

Și tu zici: Cum să mă împac eu cu nașterea, ca să înțeleg ceva?

Iată, nașterea pământului stă în nașterea lui¹¹⁷, așa cum stă divinitatea întreagă, și nu există altă diferențiere decît stricăciunea în minie, în care stă comprehensiunea. Aceasta e singura diferențiere și moarte între Dumnezeu și pămînt.

Trebuie să știi că toate cele șapte spirite ale lui Dumnezeu sînt și în pămînt, și nasc întocmai ca în ceruri, pentru că pămîntul este în Dumnezeu și Dumnezeu n-a murit niciodată; ci moartă nu e decît nașterea exterioară în care zace mînia, și care e rezervată regelui Lucifer ca lăcaș al morții și al întunericului, și ca veșnică temniță.

Despre cele șapte spirite ale lui Dumnezeu și acțiunea lor în pămînt

Mai întii spiritul aspru: acesta strînge și comprimă într-o masă cele șapte spirite originare în nașterea siderică din pămînt, prin aprinderea nașterii de deasupra pământului, și o usucă prin frigul său aspru. Așa cum comprimă apa și face din ea gheață, tot astfel comprimă apa în pămînt și face din ea o masă secătuită.

Apoi spiritul amar: acesta ia naștere în fulgerarea focului, și există și în materie sau masă. El nu poate su-

porta să fie prins în uscăciune, ci se freacă cu spiritul aspru în masa secătuită, pînă ce se aprinde focul. Cînd se întîmplă aceasta, spiritul amar se sperie și-și menține viața.

Înțelege bine acest lucru. — În pămînt nu poți simți și găsi nimic în afară de vegetale sau metale, decît apă acră, amară; dar există aci și apă dulce, absolut potrivnică celorlalte două. Aceasta este și subțire, iar celelalte două vîrtoase, aspre și amare, și mereu una este împotriva celeilalte. De aceea există aci o permanentă luptă, zvîrcolire și sugrumare. Dar în zvîrcolirea acestor trei, încă nu apare viața, ci ele sînt o vale întunecoasă și trei lucruri care nu se împacă între ele niciodată, fiind într-o veșnică luptă de exterminare.

De aci își trage originea mobilitatea. Și mînia lui Dumnezeu care odihnește în ascuns, aci își are începutul; tot aci e și originea diavolului, a morții și a iadului, după cum poți citi mai sus la Căderea Satanei.

Adîncul din centrul nașterii

Cînd cele trei lucruri: aspru, amar și dulce se freacă între ele, calitatea aspră devine prima, fiindcă e cea mai tare și o contractă cu forța pe cea dulce, care e blîndă și, din pricina moliciunii, se dilată și se lasă cu ușurință prinsă.

Cînd aceasta se întîmplă, cea amară este și ea prinsă în trupul apei dulci și, de asemenea, secătuită; atunci, cele trei calități, aspră, dulce și amară sînt una într-alta și se sugrumă cu atîta înverșunare în masa secătuită, încît masa se zvîntă cu totul, căci calitatea aspră o comprimă secînd-o din ce în ce mai mult.

Cînd însă apa dulce nu se mai poate apăra, teama crește în ea întocmai ca în om cînd moare, astfel încît spiritul se desparte de trup, iar trupul se predă fără împotrivire morții; tot astfel se predă și apa.

În această creștere a fricii se naște o fierbințeală temătoare prin care străbat broboane de sudoare ca la omul muribund. Această sudoare se unește cu calitățile aspră și amară, căci este fiul lor pe care ele l-au născut din apa dulce, cînd au ucis-o pe aceasta și au predat-o morții.

Cînd aceasta se întîmplă, calitatea aspră și cea amară se bucură de fiul lor, adică în sudoare, și fiecare îi dă puterea și viața și-l îndoapă ca pe un purcel lacom, pe care-l cresc mare. Căci atît calitatea aspră cît și cea amară trag mereu sucule din pămînt și-l toarnă în proaspătul fiu.

Trupul însă, care a fost mai întîi contractat din apa dulce, rămîne amorțit; iar sudoarea trupului care se unește cu calitatea aspră și cea amară, posedă acum casa, se întinde și se lărgeste în ea, devenind mare, obez și lasciv.

Dar cele două calități, aspră și amară nu pot renunța la cearta și opoziția lor, și se luptă neconținut între ele. Cea aspră e tare, cea amară este iute. Cînd cea aspră dă să o apuce pe cea amară, aceasta sare într-o parte luînd cu sine seva și vigoarea fiului; cea aspră o înghesuie în tot locul și vrea s-o ia captivă; cea amară încearcă să iasă din trup și se extinde din răsputeri.

Cînd trupul devine prea mic, încît ea nu-l mai poate întinde, iar lupta prea aprigă, cea amară e silită să se predea. Încăierarea a fost așa de crîncenă, încît cea amară, încă timidă, evadează din trup, luînd cu ea trupul fiului.

Aceasta este creșterea și încorporarea sau întruparea unei rădăcini, așa cum se produce ea în pămînt.

Iar tu vei spune: Cum poate exista Dumnezeu în această naștere?

Vezi, aceasta este nașterea naturii. Dacă în aceste trei calități, aspră, amară și dulce, n-ar exista focul aprins al mîniei, ai putea să vezi unde este Dumnezeu.

Dar focul mîniei există în toate trei; căci cea aspră e mult prea rece și contractă trupul mult prea tare. Tot astfel, cea dulce este prea densă și întunecată; cea aspră o prinde și o ține prizonieră, uscînd-o prea tare. De asemenea, cea amară este mult prea înverșunată, caustică și ucigătoare, încît nu poate ajunge la unitate, la destindere. Căci altminteri, dacă cea aspră n-ar fi atît de puternic aprinsă în focul rece, dacă apa n-ar fi atît de densă, iar cea amară atît de aprinsă și de ucigătoare, — ele ar putea să aprindă focul din care să nască lumina, din lumină dragostea și din fulgerarea focului, sunetul; ai vedea,

atunci, dacă n-ar putea fi aci un trup ceresc, în care ar străluci lumina lui Dumnezeu.

Dar fiindcă cea aspră este prea rece, iar apa este prea secătuită, cea aspră ia focul fierbinte captiv în răceala ei, și ucide trupul apei dulci. Tot astfel o ia în captivitate și pe cea amară și o secătuiește. În această secătuire, este ucisă grăsimea din apa dulce, în care se aprinde focul și din aceeași grăsime ia naștere un spirit aspru și amar. Căci dacă grăsimea moare în apa dulce, ea se transformă într-o sudoare a fricii, în care se contopesc calitățile aspră și amară.

Aceasta nu înseamnă că apa dispare cu totul. Nu, aceasta nu se întâmplă, ci spiritul aspru ia captivă în focul său rece dulceața ori grăsimea apei și se unește cu apa de care se slujește la spiritul lui. Căci spiritul lui este cu totul amortit și e pe moarte; pentru viața sa, el are nevoie de apă și de aceea îi trage grăsimea și îi ia puterea.

Atunci se face din apă o sudoare a fricii, care stă între moarte și viață, și focul fierbințelii nu se poate aprinde. Căci grăsimea e aprinsă în focul rece, și întregul trup care stă într-o naștere temătoare rămîne o vale întunecoasă și nu poate prinde viața.

Asta fiindcă viața care stă în lumină nu se poate înălța în trupul tare, amar și aspru, căci e prinsă în focul rece, dar nu chiar amortită. Vezi, așadar, că toate acestea sînt adevărate. Ia o rădăcină care este în calitatea căldurii, și pune-o în apă caldă sau ia-o în gură, umezește-o și încălzește-o: îndată îi vei vedea viața cum lucrează și acționează. Dar, fiind în afara căldurii, ea e prinsă în moarte și e rece ca orice altă rădăcină seacă sau lemn uscat.

Vezi, de asemenea, că trupul de lingă rădăcină e mort; căci dacă forța s-a scurs din rădăcină, trupul a devenit o mortăciune și nu mai poate produce. Din această pricină spiritul aspru și cel amar au ucis trupul apei, i-au tras grăsimea și au absorbit spiritul în trupul mort. Căci, altminteri, acolo unde apa dulce și-ar putea păstra grăsimea în propria-i putere, ca spiritul aspru și cel amar să se frece blînd și delicat între ele în apa dulce, — el ar aprinde grăsimea din apă și lumina s-ar naște acolo și ar lumina calitățile aspră și amară.

De aci și-ar căpăta ele adevărata viață, s-ar mulțumi cu lumina și s-ar bucura peste măsură. Din aceeași bucurie vie a răsărit iubirea și s-a ridicat în fulgerarea focului prin înălțarea calității amare în cea aspră. Dacă aceasta s-ar întâmpla, s-ar naște un fruct ceresc, așa cum crește el în cer.

Trebuie să știi însă că pământul are toate cele șapte spirite originare, dat fiindcă prin aprinderea diavolului, spiritele vieții sînt încorporate și ele în moarte și oarecum luate captive, dar nu ucise.

Primele trei, aspru, dulce și amar țin de formarea și constituirea corpului, și în ele stau mobilitatea și trupul. Acestea au comprehensiunea și sînt nașterea naturii exterioare.

Celelalte trei, căldura, dragostea și sunetul stau în incomprehensiune și se nasc aci din primele trei. Aceasta e nașterea interioară, care se contopește cu divinitatea.

Dacă primele trei n-ar fi înțepenite în moarte, ca să le poată aprinde căldura, ai vedea îndată un corp ceresc luminos, și ai vedea unde se află Dumnezeu.

Dar fiindcă primele trei calități ale pământului sînt înțepenite în moarte, rămîn și ele o moarte¹¹⁸ și nu-și pot ridica trupul în lumină; ele devin o vale întunecoasă, în care stau mînia lui Dumnezeu, moartea și iadul, precum și veșnica temniță și chinul diavolului.

Aceste trei calități nu sînt condamnate, repudiate, de la nașterea cea mai exterioară, în care stă focul mîniei, pînă la cea mai interioară; ci numai trupul lor exterior, comprehensibil, și în el chinul exterior, infernal.

Aici vezi, iarăși, cum Dumnezeu și iadul sînt prinși unul de altul ca un trup; și totuși unul pe altul nu se cuprind. Dat fiindcă cealaltă naștere, în care stau căldura, lumina, dragostea și sunetul, este ascunsă în cea exterioară pe care o face mobilă, astfel că aceasta, nașterea exterioară, își adună forțele și naște un trup.

Dar deși trupul stă în comprehensiunea exterioară, el se formează totuși după felul nașterii interioare; căci în nașterea interioară stă cuvîntul, și cuvîntul este sunetul care se ridică din fulgerarea focului în lumină, prin calitatea aspră și cea amară.

Dar cum sunetul cuvîntului lui Dumnezeu trebuie să se ridice prin moartea aspră și amară, și să nască în apa

pe jumătate moartă un trup, acel trup va trebui să fie și bun și rău, și mort și viu; căci el trebuie îndată să tragă la sine tăria înverșunării și trupul morții, să stea în acel trup și în acea tărie ca și pământul, mama lui.

Că viața zace ascunsă sub și în moarte, și chiar în copiii pământului, îți voi dovedi.— Iată, omul se îmbolnăvește și zace; și dacă nu e povățuit, ajunge la moarte, fie dintr-o buruiănă acră ori amară care crește în pământ, fie dintr-o apă rea, otrăvitoare, ori dintr-o carne stricată, ori din scîrbă.

Dar dacă există un medic cu minte, și-l cercetează pe bolnav și-i găsește betșugul care s-a ivit fie din carne, fie din buruieni ori din apă, le distilează ori le arde scrum, după cum e materia, ori îi arde otrava exterioară care stă în moarte; astfel rămîne după aceea, în apă ori în scrum, nașterea siderică pe locul unde se luptă între ele viața și moartea. Și amîndouă sînt considerabile, căci trupul cel mort s-a dus.

Dacă la această apă sau praf iei un theriak* bun, sau ceva asemănător, care ține captivă creșterea și puterea furiei în nașterea siderică, și îi dai bolnavului în puțină băutură caldă, bere sau vin, — operează nașterea interioară și ascunsă a lucrului care a pricinuit omului boala, prin nașterea sa exterioară, moartă. Căci, dacă doctoria e pusă în umezeală caldă, viața se întetește în acel lucru, vrînd să se ridice și să se aprindă în lumină. Dar nu poate, din pricina furiei care îi stă împotrivă în nașterea siderică.

Ceea ce poate, este să-i ia omului boala; pentru că viața siderică se ridică prin moarte și-i ia ghimpelui morții puterea; dacă ea învinge, omul se face din nou sănătos.

Iată, așadar, cum forța cuvîntului și a vieții veșnice zace ascunsă în pământ și în copiii lui, în centrul morții, și înverzește prin moarte, într-un fel incomprehensibil morții; și mereu se sperie la nașterea luminii, și nu poate înflori pînă ce moartea nu se desparte de ea.

Își are însă viața la locul ei, și nu i se poate lua; dar e prinsă atît de moarte în nașterea exterioară, cît și de

* Un extras din rădăcina plantei cu același nume, folosit în Evul Mediu ca panaceu universal. După Pliniu, a fost preparat prima oară de Antioh III pe la 200 î.e.n. (n. tr.).

mînie în moarte; căci mînia este viața morții și a diavolului. Și tot în mînie stă și ființa materială sau trupurile diavolilor. Dar nașterea moartă este sâlașul lor de veci.

Adîncul în cercul nașterii

Cineva ar putea întreba: Care să fie temeiul că nașterea siderică a pămîntului și-a început calificarea și creația, o zi mai înainte decît cea siderică în adîncul de deasupra pămîntului, dat fiindcă focul din adîncul de deasupra pămîntului e mult mai caustic și mai aprinzător decît focul din sînul pămîntului? Și pămîntul, dacă e să dea roade, trebuie să fie aprins de focul de deasupra pămîntului.

Vezi, tu spirit intelectual, cu tine vorbește sufletul și nu cu spiritul mort al cărnii; descurie larg ușa nașterii tale siderice, și ridică în lumină una din părțile nașterii tale siderice, iar pe cealaltă las-o să stea în mînie; ai grijă ca nașterea ta animalică și cu lumina să se unească și să se contopească între ele.

Dacă stai într-o astfel de formă, ești și tu ca cerul și pămîntul, sau ca întreaga divinitate cu nașterea ei în această lume. Dacă nu ești așa, nu ești decît un biet orb, chiar de-ai fi cel mai învățat doctor ce-ar putea exista pe lume.

Dar dacă ești așa, atunci înalță-ți spiritul și privește prin arta astrologiei sensul adînc și măsoară cercul; dacă nici tu nu-l poți cuprinde, trebuie să se nască în tine, altfel nu-l pricepe nici favoarea, nici arta.

Dacă ochii spiritului îți sînt deschiși, trebuie să naști în acest fel, altminteri comprehensiunea ta este smintită, și ți se întîmplă exact ca și cînd un pictor ți-ar zugrăvi divinitatea pe un mormînt și ți-ar spune că a făcut-o întocmai și că așa este. Așa se întîmplă atît credinciosului cît și pictorului, și totuși, amîndoi nu văd decît lemn și vopsele, încît un orb îl conduce pe celălalt. Într-adevăr, ai aici de luptat nu cu animale, ci cu zei.

Ia aminte: Cînd întreaga divinitate s-a apucat să creeze în această lume, nu s-a mișcat numai o parte și cealaltă s-a odihnit, ci totul s-a pus în mișcare, întregul adînc,

atît cît stăpîniise regele Lucifer, cît se întindea locus-ul regatului său și cît fusese aprins salnitrul în focul mîniei.

Mișcarea celor trei nașteri a durat șase zile și șase nopți, cînd au stat în plină naștere mișcătoare atît cele șapte spirite ale lui Dumnezeu cît și inima spiritelor, iar salnitrul pămîntului s-a întors în acest timp de două ori în roata cea mare. Care roată o constituie cele șapte spirite originare ale lui Dumnezeu, și la fiecare întoarcere se naște o creatură deosebită, după spiritele originare dinăuntru.

Căci primul spirit originar este nașterea aspră, rece, caustică și tare, și acesta ține de ziua întâia. În nașterea siderică, astrologii o numesc saturnială și a fost executată în prima zi. Căci în acea zi s-au făcut pietrele și pămîntul tare, brut și aspru, și au fost înglobate laolaltă; tot atunci s-a născut marea tărie a cerului, iar inima celor șapte spirite ale lui Dumnezeu a stat ascunsă în asprimea cea tare.

Cea de-a doua zi, astrologii au dăruit-o soarelui; dar astrologic vorbind, ea aparține lui Jupiter. Pentru că în ziua a doua, lumina din inima celor șapte spirite originare a străbătut prin calitatea tare a cerului și a pricinuit o demolire în apa aspră, iar în blîndețe, lumina a devenit strălucitoare.

Atunci, blîndețea și apa aspră s-au despărțit una de alta, și apa aspră a rămas în locul ei tare ca o moarte rigidă, iar cea blîndă a străbătut prin cea aspră în forța luminii. Aceasta este apa vieții care se naște în lumina lui Dumnezeu, din moartea cea dură. Și astfel, în apa dulce a cerului, lumina lui Dumnezeu a străpuns moartea întunecată, aspră și tare; și așa s-a făcut cerul din inima apei.

Tăria aspră este calitatea aspră, iar tăria blîndă este apa în care răsare lumina vieții, care este limpezimea Fiului lui Dumnezeu. Tot într-o astfel de formă răsare și cunoașterea și lumina vieții în om; și întreaga lumină a lui Dumnezeu stă în această lume, în această formă, naștere și înălțare.

A treia zi este, pe drept cuvînt, închinată lui Marte, pentru că acesta e un spirit amar, furios și agitat. În cea de-a treia rotire a pămîntului, calitatea amară s-a frecat cu cea aspră.

Înțelege bine acest lucru sublim.— Cînd lumina a pătruns în apa dulce prin spiritul aspru, fulgerul focului sau spaima luminii, îndată ce s-a aprins în apă, a răsărit în calitatea aspră, tare și moartă, și a animat totul; de aci a luat naștere mobilitatea.

Nu vorbesc aici numai de cerul de deasupra pămîntului, căci această activare și naștere a avut loc simultan, în pămînt și pretutindeni.

Dar fiindcă fructele cerești, înainte de epoca miniei, n-au răsărit decît în această pornire a spiritelor originare, și tot prin impulsul lor au trecut și s-au schimbat, ele au răsărit a treia zi a nașterii Creației, prin același impuls al fulgerării focului, în calitatea tare a pămîntului.

Cu toate că divinitatea întreagă este ascunsă în întreg centrul pămîntului, pămîntul n-a putut naște fructe cerești; căci spiritul aspru a pus încuietoearea morții, ca inima divinității, în orice naștere, să rămînă ascunsă în cerul ei blînd și luminos. Căci nașterea exterioară este natura, și nu i se cuvine să se întoarcă și să apuce inima lui Dumnezeu; și nici nu poate; ci ea este trupul în care se nasc spiritele originare, producîndu-și nașterea cu fructul ei și înfățișîndu-le.

De aceea a început pămîntul să înverzească a treia zi, după cum spiritele originare au stat în groaza cuvîntului sau în fulgerarea focului.

CAPITOLUL XXII

DESPRE NAȘTEREA ASTRELOR ȘI DESPRE CREAREA CELEI DE-A PATRA ZI

Voi începe aici să descriu nașterea siderică. Trebuie remarcat ceea ce vrea să spună titlul acestei cărți, care sună: *Aurora la răsărit*; căci va putea și omul simplu să vadă aici și să cuprindă ființa lui Dumnezeu.

Cititorul să nu se orbească singur prin necredință ori comprehensiune rigidă; pentru că mi-am luat ca martor și ca dovadă întreaga natură cu toți copiii ei. Dacă ești rațional, privește în jurul tău, privește-te pe tine și cugetă drept: vei găsi îndată spiritul dinlăuntrul căruia scriu. Vreau să transmit cu toată fidelitatea porunca acestui spirit, numai să ai de grijă să nu te lași încuiat cu ușa deschisă; pentru că aici porțile cunoașterii stau deschise.

Și, cu toate că spiritul va fi împotriva câtorva astrologi, puțin îmi pasă; eu trebuie să fiu mai ascultător față de Dumnezeu decît față de oameni, mai cu seamă cînd ei sînt orbi la suflet. Dacă nu vor să vadă, n-au decît să rămînă orbi.

Ia aminte: Cînd a treia zi, fulgerul focului porni a se ridica din lumina care strălucea în apa dulce, care fulger este calitatea amară și se naște din spaima aprinsă a focului în apă, întreaga natură a acestei lumi deveni umedă și mișcătoare, atît în pămînt cît și deasupra lui, și începu din nou să nască viața în toate lucrurile.

Din pămînt răsăriră iarba, plantele și arborii, iar în pămînt crescură argintul, aurul și tot soiul de minerale, în vreme ce, în adîncul de deasupra, forțele căpătară forme fantastice.

Dar ca tu să poți înțelege ce substanță există în toate aceste lucruri și nașteri, voi descrie totul succesiv și în

deplină ordine, pentru ca să pătrunzi bine temeiul acestui mister. Voi începe întâi cu pământul; voi trece apoi la adîncul de deasupra lui și, în al treilea rînd, la încorporarea laolaltă a corpurilor și astrelor; în al patrulea, voi scrie despre cele șapte calități fundamentale ale planetelor și despre inima lor, care este soarele; în al cincilea, despre cele patru elemente; în al șaselea, despre nașterea exterioară, comprehensibilă, care ia ființă din întreg acest domeniu, și, în sfîrșit, despre minunata alcătuire și isusință ce se află în întreaga roată a naturii.

În fața acestei oglinzi vreau să-i invit pe toți iubitorii sfintelor și slăvitelor științe ale filosofiei, astrologiei și teologiei, și să le înfățișez acolo rădăcina și temeiul acestora.

Și, cu toate că n-am studiat arta și știința lor, și nici cu compasul lor nu știu umbla, nu-mi fac nici o grijă în această privință. De-ar mai învăța încă pe atîta, și mulți dintre ei nu vor răzbate în adîncime și nu vor cuprinde cu întreaga lor viață. Nu am nevoie de metoda și de formulele lor, pentru că nu de la ei am învățat ceea ce am învățat; eu am un alt dascăl, și acesta e natura întregă. De la această natură întregă cu nașterea ei dinăuntru, am învățat eu filosofia, astrologia și teologia mea, și nu de la oameni sau prin oameni.

Dar pentru că oamenii sînt zei și posedă cunoașterea lui Dumnezeu, adică a Tatălui unic din care se trag și în care trăiesc, nu disprețuiesc nicidecum formulele lor de filosofie, astrologie și teologie¹¹⁹. Fiindcă socotesc că ei se găsesc, în cea mai mare parte, pe un fundament just și vreau să-mi dau silința să le urmez formulele. Căci trebuie să spun, de ce nu, că formulele lor sînt călăuza mea și din ele mi-am luat începutul și prima cunoaștere. Nici nu doresc să răstorn formulele lor sau să le corijez; de altfel nici n-aș putea, căci nu le-am studiat niciodată, de aceea le las neatinse, la locul lor. Dar nici nu vreau să construiesc pe temeiul lor, ci doresc, precum o slugă vrednică, să scormonesc pământul cît mai bine, pentru ca să poată fi văzut întregul arbore, cu rădăcină, tulpină, ramuri, crenguțe și fructe: astfel ca scrierea mea să nu fie ceva nou, ci filosofia lor și filosofia mea să fie un singur trup, un singur arbore care să poarte aceleași fructe.

Nici nu am vreo poruncă în această privință, de a mă plinge împotriva lor sau de a-i blestema, în afară de viciile lor: trufia, lăcomia, invidia și mînia, împotriva că-rora chiar spiritul naturii se plînge amarnic, eu nu. Ce aş putea face eu, biată pulbere neputincioasă?

Spiritul ne spune, totuși, că lor li s-au încredințat talantul și chiar cheia, dar ei s-au înecat în poftele trupului, au îngropat talantul în pămînt, și cheia au pierdut-o în beția trufiei.

Multă vreme spiritul s-a oprit la ei, doar îi vor deschide, căci s-a făcut ziuă; dar ei umblă în beția lor și caută cheia pe care n-o găsesc, căci e asupra lor, dar n-o cunosc și, în beția trufiei și ambiției o caută mereu, ca acel țaran ce-și căuta calul pe care însuși călărea.

Și, fiindcă spiritul naturii îi cheamă și ei nu vor să se trezească din somn să descuie ușa, o voi face chiar eu. Dealtfel, ce-aș putea eu, un simplu și biet profan, să învăț ori să scriu din știința lor, dacă ea nu mi-ar fi fost dată de spiritul naturii în care exist și trăiesc? Și dacă fac parte din lumea neștiutorilor și de la această scriere nu primesc nici o simbrie, cum pot opri spiritul să nu se deschidă cui dorește el? Eu nu sînt, firește, ușa, ci doar un zăvor obișnuit în fața ei; dacă spiritul m-ar scoate și m-ar arunca în foc, l-aș putea eu opri?

Dar dacă aş fi o încuietore inutilă care nu se lasă trasă pentru a deschide spiritului, nu s-ar mînia spiritul pe mine, încît m-ar smulge și m-ar arunca, făcîndu-și altă unealtă mai bună și mai potrivită? Iar eu aş zăcea călcată în picioare, după ce-aș fi strălucit mai înainte la frumoasa ușa. Căci o astfel de încuietore nu merită mai mult.

Iată, îți spun un secret: de îndată ce ușa e deschisă pînă la țîțîni, toate zăvoarele și încuietorile inutile, înțepente, sînt aruncate; căci ușa nu se va mai încuia, ci va rămîne deschisă, și cele patru vînturi vor sufla prin ea. Numai vrăjitorul va sta în drum și va orbi pe cîte cineva să nu vadă ușa. Și cînd se întoarce acasă spune: Nu e nici o ușa, este o născocire, nu mai mergeți acolo. Astfel se lasă oamenii înșelați și trăiesc în beția lor.

Cînd aceasta se întîmplă, spiritul care a deschis porțile se înfurie, întrucît nimeni nu mai vrea să intre și să

iasă pe porțile lui. Acesta aruncă tocul porților în abis și, pentru că nu mai este timp, cei ce sînt înăuntru rămîn înăuntru, cei ce se află afară rămîn afară. Amin!

Se pune acum întrebarea: Ce sînt astrele?

Despre aceasta scrie Moise (1-Moise, 14): Și Dumnezeu zise: „Să fie luminători pe tăria cerului ca să lumineze pe pămînt, să despartă ziua de noapte și să fie semne ca să deosebească anotimpurile, zilele și anii. Și să slujească drept luminători pe tăria cerului ca să lumineze pămîntul“. Și așa a fost. Și Dumnezeu a făcut cei doi luminători mari: luminătorul cel mare pentru cîrmuirea zilei și luminătorul cel mai mic pentru cîrmuirea nopții, și stelele. Și le-a pus Dumnezeu pe tăria cerului ca să lumineze pămîntul, să cîrmuiască ziua și noaptea și să despartă lumina de întuneric. Și a văzut Dumnezeu că era bine. Și a fost seară și a fost dimineață, ziua a patra. (1-Moise, 1, 14—19).

Această descriere arată limpede că nu veneratul Moise a fost autorul ei; cel ce a scris-o nu l-a cunoscut nici pe adevăratul Dumnezeu și nici astrele în ceea ce reprezintă ele. Și este, desigur, de presupus că Facerea n-a fost descrisă înainte de potop, ci a fost transmisă din generație în generație ca ceva confuz, pînă după potop, cînd lumea începu din nou să trăiască epicureic. Sfinții părinți au văzut aceasta, au descris Facerea pentru ca ea să nu se uite, și ca lumea epicureică să aibă o oglindă a Facerii și să vadă în ea că există un Dumnezeu și că această ființă a lumii n-a fost așa din vecii vecilor. De-ar avea oamenii o astfel de oglindă și de s-ar teme de Dumnezeul ascuns în ea!

Aceasta a fost și îndemnul și învățătura cea mai de seamă a patriarhilor, după și chiar înainte de potop, de a-i îndruma pe oameni în cunoașterea Creației, așa cum face întreaga carte a lui Iov.

După acești patriarhi au venit înțelepții păgîni; în cunoașterea naturii, ei au pătruns ceva mai adînc, și trebuie să spun, întemeiat pe adevăr, că, în filosofia și cunoașterea lor, ei au ajuns pînă la chipul lui Dumnezeu, pe care însă n-au putut nici să-l vadă nici să-l cunoască.

Așa a amortit omul în moarte și a fost zăvorît în nașterea cea mai exterioară, în comprehensiunea moartă; altminteri păgînii s-ar fi gîndit, firește, că ar trebui să existe în centrul comprehensiunii o forță divină ascunsă,

care s-o fi creat, și care o menține, o poartă și o conduce.

Ei au venerat și au adorat, într-adevăr soarele și astrele ca zeități, dar n-au cunoscut cum au fost create sau făcute acestea, și din ce au fost făcute sau din ce au devenit. Căci ei puteau să-și fi închipuit că ele trebuie să fi provenit din ceva, și acel ceva care le-a creat, trebuie să fi fost mai mare și mai vechi decât astrele.

În această privință, ei aveau ca pildă pământul și pietrele care trebuie să fi provenit din ceva; tot astfel și oamenii și toate creaturile de pe pământ. Toate acestea duc la convingerea că în ele există o mare forță, care le-a creat în felul lor de a fi.

Dar pentru ce să scriu eu despre orbirea păgînilor, cînd avem doctorii noștri cu pălărioara lor încununată, la fel de orbi; ei știu, într-adevăr, că există un Dumnezeu care a creat totul; dar nu știu unde și cum este acel Dumnezeu.

Cînd ei vor să scrie despre Dumnezeu, îl caută în afara acestei lumi, singur într-un cer, ca și cînd ar fi un chip comparabil cu ceva. Ei admit, e drept, că acel Dumnezeu conduce totul în această lume, printr-un spirit, dar trupul său îl vor situat într-un cer aparte, la multe mii de leghe deasupra.

Ziceți-i așa înainte, voi doctori, dați răspunsul spiritului dacă aveți dreptate. Fiindcă aș vrea să pun și eu unele întrebări.

Ce credeți voi că a existat în locul acestei lumi, înaintea ei? Sau din ce socotiți voi că au provenit pământul și astrele? Sau ce considerați voi că există în adîncul de deasupra pământului, și din ce a devenit acest adînc? Ori credeți cumva că omul este chipul lui Dumnezeu în care acesta sălășluiește? Ori ce vă mai trece prin minte, că ar fi mînia lui Dumnezeu? Că Dumnezeu ar avea o ciudă pe om și-l torturează, deși el l-a făcut? Și-i pune în cîrcă păcate, și-l osîndește la suferință veșnică?

Pentru ce a făcut totul în așa fel, încît omul, îndată ce se atinge de ceva să și greșescă? Pentru ce, sau din ce a pornit totul astfel? Sau care este cauza, începutul ori nașterea mîniei cumplite a lui Dumnezeu, din care

au ieșit iadul și diavoli? Ori cum se face că toate creaturile în această lume se mușcă una pe alta, se izbesc și se încaieră, dar păcatul se atribuie numai omului?

Ori din ce au fost făcute vietățile rele și otrăvitoare, și viermii cu toți dăunătorii, și din ce sfinții îngeri? În sfârșit, ce este sufletul omului și marele Dumnezeu însuși?

Dați, la toate acestea, răspunsuri juste, temeinice și dovedite-le, lăsînd la o parte cearta cuvintelor. Dacă puteți dovedi, din scrierile voastre anterioare, că l-ați cunoscut pe unul și adevăratul Dumnezeu, așa cum este el în dragoste și în minie, și ce este el; dacă puteți demonstra că Dumnezeu nu există în astre, în elemente, în pămînt, în pietre, în oameni, în dobitoace, în viermi, în frunze, în plante, în iarbă, în cer și în pămînt, și că toate acestea nu sînt Dumnezeu însuși, și că spiritul meu e fals, — voi fi cel dintîi care îmi voi arde cartea în foc și voi retracta și condamna tot ceea ce am scris, lăsîndu-mă corijat cu toată supunerea și smerenia.

Totuși, nu trebuie înțeles că n-aș putea greși nicidecum; unele lucruri nu sînt explicate îndeajuns și au fost descrise superficial, dat fiind că roata naturii se întoarce prea iute, și omul, cu comprehensiunea lui înceată, pe jumătate moartă, nu se poate adînci îndeajuns.

Dar ceea ce nu găsești lămurit într-un loc, vei găsi în altul; dacă nu în cartea de față, în alta.

Vei zice: Nu se cuvine din partea mea să pun astfel de întrebări, dat fiind că dumnezeirea este o taină pe care nimeni nu o poate cerceta.

Ascultă! Dacă mie nu mi se cuvine să întreb, nici ție nu ți se cade să mă judeci. Dar dacă tu te fălești a fi un cunoscător al luminii și o călăuză a celor orbi, și însuși ești orb, cum vrei atunci să le arăți drumul? În orbirea voastră, nu veți cădea oare împreună?

Dar vrei să spui: Nu sîntem orbi, și vedem bine drumul luminii. De ce vă certați pentru drumul luminii, pe care, oricum, nimeni nu-l vede întocmai? Voi învățați pe alții cum să găsească drumul, pe care înșivă îl căutați neconținut, bîjbîind în întuneric și nu-l vedeți. Sau credeți că e păcat ca cineva să întrebe de drum? O, voi orbilor! Lăsați cearta, nu mai vărsați sînge ne-

vinovat*, nu mai pustiiți țări și cetăți, după dorința și gândul diavolului; ci îmbrăcați coiful păcii, încingeți-vă cu dragoste unii față de alții și folosiți blindețea. Lepădați trufia și lăcomia, înfrângeți invidia dintre voi și nu mai aprindeți focul mîniei. Trăiți în blindețe, cuminenție, bunăvoință și puritate, și astfel veți fi și veți trăi în Dumnezeu. Căci nu-ți este îngăduit să întreb: unde este Dumnezeu? Ascultă, sărmăne orb, tu trăiești în Dumnezeu și Dumnezeu în tine; iar dacă trăiești în sfințenie, ești însuși Dumnezeu; și oriunde te uiți, e Dumnezeu.

Cînd privești adîncul dintre astre și pămînt, ai vrea să spui: Acesta nu e Dumnezeu sau aici nu e Dumnezeu? O, biet om căzut în stricăciune, lasă-te călăuzit, căci despre adîncul de deasupra pămîntului, unde tu nu vezi nimic, nici nu recunoști ceva, și spui: acolo nu-i nimic. — chiar și acolo există Dumnezeu cel luminat în Trinitatea sa și se naște acolo ca în cerul înalt de deasupra acestei lumi.

Sau îți închipui că în vremea Facerii el s-a clintit de pe jilțul pe care a stat din veci? O, nu, aceasta nu se poate, chiar dacă ar vrea el s-o facă, pentru că el însuși e totul. Și după cum un mădular nu poate fi desfăcut de trup, tot astfel nici Dumnezeu nu poate fi împărțit.

Dar că există în el o anumită modelare, aceasta o face însăși eterna lui naștere, care este în primul rînd trinitară. Și, din aceeași libertate, ea se naște la nesfîrșit.

Despre aceste nașteri vreau să scriu aici și să arăt ultimilor copii ai lumii ce este Dumnezeu; nu din setea de mărire sau din vanitatea de-a defăima ori disprețui pe cineva. Nu. Spiritul vrea să te îndrumeze cu blindețe și căldură, ca un tată pe copiii săi; căci lucrarea nu este din rațiunea trupului meu, ci este revelația dragostei Sfîntului Duh sau pătrunderea în trup.

În propriile sale puteri sînt și eu un biet orb ca oricare altul și de nimic nu sînt în stare; dar în spiritul lui Dumnezeu, spiritul meu înăscut vede prin totul, chiar dacă nu mereu statornic; ci, cînd spiritul dragostei

* Autorul se referă la războiul de treizeci de ani (1618—1648) între catolici și protestanți, care începuse cu trei ani înainte ca Böhme să-și fi încheiat cartea de față. (n. tr.).

lui Dumnezeu străbate spiritul meu, atunci nașterea animalică și divinitatea devin o singură ființă, o comprehensiune și o lumină.

Nu eu singur sînt așa, ci toți oamenii, fie ei creștini, evrei, turci sau păgîni; în cel ce este dragoste și blîndețe, în acela e și lumina lui Dumnezeu.

Ai vrea cumva să spui nu? Dar și turcii, evreii și păgînii trăiesc în același trup ca tine și au nevoie de aceeași dragoste ca tine, căci Dumnezeuul tău este și Dumnezeuul lor.

Dar tu vei spune: Ei nu-l cunosc și nu-l cinstesc.

Da, omule drag. Însă nu te mîndri dacă ai avut norocul să-l cunoști înaintea altora. Iată, orbule; unde dragostea răsare în blîndețe, acolo răsare și inima lui Dumnezeu. Pentru că inima lui Dumnezeu se naște în apa dulce și blajină a luminii aprinse, fie în om, fie în afara omului, se naște pretutindeni, în centru, la mijloc, între nașterea cea mai exterioară și cea mai interioară.

Încît, oriunde privești și tot ce privești, e Dumnezeu. Dar în lumea aceasta, comprehensiunea pe care a aprins-o diavolul stă în mînie, iar în simburele ascuns în miezul mîniei se naște lumina sau inima lui Dumnezeu, incomprehensibilă mîniei și fiecare rămîne la locul său.

Nu de aceea laud eu necredința și îndărătnicia evreilor, turcilor și păgînilor, și ura sau răutatea lor față de creștini. Nu. Acestea sînt intrigi ale diavolului, prin care sînt împinși oamenii în trufie, lăcomie, invidie și mînie, pentru ca diavolul să aprindă în ei focul iadului. De altfel, nu pot spune că acești patru fii ai diavolului n-ar domni, și așa, în creștinătate, ba chiar în fiecare om pe lume.

Iar tu întrebi: Care este oare diferențierea între creștini, evrei, turci și păgîni?

Aici, spiritul deschide toate porțile și toate ușile; ori nu vrei să vezi, ori ești orb.

Cea dintîi diferențiere este aceea că Dumnezeu a lăsat dintru început calea deschisă, ca acei ce știu ce este Dumnezeu și cum trebuie să-i slujească, să poată răzbate cu știința lor minia și s-ajungă în dragostea lui Dumnezeu, învingîndu-l astfel pe diavol; dacă nu o fac, nu sînt nici ei mai buni decît cei care nu știu.

Dacă însă cel care nu știe calea, străbate totuși mînia și trece în dragoste, el este egal aceluia care a străbătut prin știința sa; iar cei care stăruiesc în mînie și o aprind chiar în ei înșiși sînt toți egali între ei, fie că sînt creștini, fie că sînt evrei, turci ori păgîni.

Sau crezi că în acest fel se poate sluji lui Dumnezeu? Ai vrea tu, oare, să fii fățarnic cu Dumnezeu și să-ți împodobești nașterea?

Socotesc că cel ce are dragoste în inima sa, și duce o viață milostivă și în duhul blîndeții, luptînd împotriva răutății și străbătînd mînia lui Dumnezeu în lumină, acela trăiește cu Dumnezeu și are un spirit din Dumnezeu. Căci Dumnezeu n-are nevoie de altă slujire, decît ca fapăturile ce se află în dragostea lui să nu se întoarcă de la el, ci să rămînă curate și sfinte, așa cum e el.

De aceea a și dat Dumnezeu evreilor Legea, pentru ca ei să-și dea silința întru blîndă sfințenie și dragoste, astfel ca omenirea să aibă în ei o pildă, o oglindă. Dar cînd ei căzură în trufie și se făliră cu nașterea lor înaintea dragostei, făcînd din legea dragostei un ascuțiș al mîniei, Dumnezeu le izbi candelabrul și plecă la păgîni.

A doua diferențiere între creștini, evrei, turci și păgîni, este că cei dintîi cunosc arborele vieții care e Hristos, Domnul cerului nostru și al acestei lumi, în toate nașterile ca un rege, și care guvernează în Dumnezeu ca în Tatăl lui, iar oamenii sînt măduarele lui.

Dar creștinii știu cum pot, în virtutea acestui arbore, să treacă din moartea lor prin moartea lui și să pătrundă în viața lui, să stăpînească și să trăiască cu el; pentru că și ei, prin răzbaterea lor cu noua lor naștere din acest trup mort, pot fi alături de el, în ceruri.

Și, cu toate că trupul cel mort rămîne în mijlocul iadului cu toți diavolii, omul cel nou domnește cu Dumnezeu în cer, iar arborele vieții este pentru el poarta întărită prin care își face intrarea în viața cea nouă.

Despre aceasta vei găsi amănunte la locul cuvenit.

Ia aminte! — Moise scrie că Dumnezeu ar fi zis: Să fie luminători pe tărîa cerului, care să lumineze pe pămînt, să despartă ziua și noaptea, să facă anii, anotîmpurile și așa mai departe.

Cuvintele acestea arată că primul scriitor n-a știut ce-s astrele, cu toate că l-a înțeles pe Dumnezeu. Dar el a prins divinitatea de inimă și a citit în inimă, ce este inima și simburele acestei Creații, iar spiritul i-a ținut ascunse nașterea siderică și pe cea exterioară, moartă, împingându-l numai spre credință, spre inima dumnezeirii.

Este cel mai de preț lucru de care omul are nevoie absolută, căci, apucînd calea drepte credințe, el străbate mînia lui Dumnezeu și pătrunde prin moarte în viață, stăpînind cu Dumnezeu.

Dar fiindcă acum, la sfîrșitul acestui timp, oamenii rîvnesc cu toată pofta după rădăcina arborelui, prin care natura anunță că vremea despuierii arborelui a sosit, spiritul vrea să-l arate gol și divinitatea să se dezvăluie în întregime. Iar aceasta este *A u r o r a*, ivirea zilei celei mari a lui Dumnezeu, în care arborele trebuie din nou adus și sădit, să răsără și să crească ceea ce a născut din moarte spre renașterea vieții.

Iată, cînd Dumnezeu a zis: Să fie lumină! — lumina a răsărit în forțele naturii sau în cele șapte spirite ale lui Dumnezeu, iar tăria cerului care stă în cuvînt, în inima apei, a fost încuiată între nașterea siderică și cea exterioară, împreună cu cuvîntul și inima apei, astfel că nașterea siderică e locus-ul răscrucii care stă jumătate în cer, jumătate în mînie.

Căci din acea jumătate-parte a mîniei se naște mereu nașterea cea moartă, și din cealaltă jumătate, care, cu gradul ei cel mai intim, ajunge pînă în cea mai înterioară inimă și lumină a lui Dumnezeu, se naște mereu prin moarte viața, nașterea siderică fiind totuși nu două trupuri, ci unul singur.

Cînd facerea cerului și a pămîntului se desăvîrși în două zile, iar cerul fu creat în inima apei, ca diferențiere între lumina și mînia lui Dumnezeu, — răsăriră a treia zi, prin fulgerarea focului care se înalță în inima apei și străbătu moartea, dar acesteia îi rămaseră incompreensibile din nou tot soiul de figuri și de forme așa cum se întîmplase înainte de vremea mîniei.

Dar întrucît apa, care este spiritul vieții siderice,

stătea în centrul miniei și chiar în moarte, fiecare trup își luă și el forma așa cum nașterea era spre viață și spre mobilitate.

Despre pământ

Pământul era acum salnitrul care fusese scuiat afară din nașterea cea mai interioară, și sta în moarte. Dar când fulgerul focului se ridică prin cuvînt în apă, se iscă o groază din care luă ființă mobilitatea în moarte, iar această mobilitate în cele șapte spirite este nașterea siderică.

A dî n c u l. Înțelege acest lucru cum trebuie. Cînd a treia zi s-a aprins fulgerul focului în apa morții, viața a străbătut trupul mort al apei și al pământului.

Dar apa moartă și pământul nu mai cuprind decît fulgerul sau spaima focului, prin care ia ființă mobilitatea. Lumina însă, care se înalță atît de blînd în fulgerul focului, nu o poate cuprinde nici pământul nici apa moartă. Dar ea¹²⁰ își menține locul în miezul care este grăsimea sau apa vieții sau cerul; căci este trupul vieții, pe care moartea n-o poate prinde și răsare totuși în moarte. Tot astfel, n-o poate prinde minia, care rămîne în groaza fulgerului focului și creează mobilitatea în trupul mort al pământului și în apă.

Lumina pătrunde însă foarte încet, la urmă, și formează nașterea care prin spaima fulgerului focului, și-a primit trupul încorporat.

Flora pământului

Cînd fulgerul minios al focului trezește, cu groaza și furia lui, și mobilizează spiritele naturii care stau în pământ, în moarte, spiritele încep a se naște după drepturile lor proprii de origine divină, așa cum au făcut din vecii vecilor, alcătuiind împreună un trup, după calitățile prezente aceluia loc.

Așa cum a fost salnitrul care a amortit în moarte, în vremea aprinderii miniei, și cum a calificat el la acea vreme în viața interioară a celor șapte spirite divine, așa a răsărit din nou și în vremea nașterii celei noi, în

fulgerarea focului, și nimic nou nu s-a produs decît o altă înfățișare a vieții, care stă în comprehensiune, în moarte. Dar salnitruul pămîntului și al apei nu mîî este în stare acum să se schimbe în substanța sa moartă și să se arate la infinit, în diferite forme și făpturi, cum făcea în locul său ceresc; ci, cînd spiritele originare formează trupul, el se ridică în puterea luminii.

Iar viața luminii răzbate moartea și naște în ea un alt trup din moarte, care nu seamănă apei și pămîntului mort, și nici nu primește gustul și mirosul lor, ci forța luminii străbate și se temperează cu forța pămîntului, luîndu-i morții ghimpele, sustrăgînd miniei forța ucigătoare, și impunîndu-se cu sila în mijlocul trupului, în vegetale ca o inimă.

Aci se află sîmburele divinității în centrul cerului ei, care stă ascuns în apa vieții; dacă poți, apucă-l.

Despre metalele pămîntului

Metalele din sînul pămîntului au, de asemenea, o substanță și o naștere ca și plantele de pe fața pămîntului. Căci metalul sau minereul a stat în vremea aprinderii miniei în roata interioară a celui de-al șaptelea spirit al naturii, în țesătura dragostei, fiindcă în dosul fulgerării focului se naște dulcea, blajina faptă bună. În ea stă sfîntul cer, care, în această naștere, cînd dragostea devine primordială, se arată în aceeași limpezime încîntătoare și aceleași culori frumoase, ca aurul, argintul și pietrele scumpe.

Dar argintul și aurul în comprehensiunea moartă sînt doar pietre întunecate față de rădăcina nașterii cerești. Le trec aci, numai ca să știi de unde își trag originea.

Și fiindcă ele au fost cea mai frumoasă ridicare și naștere în natura sfîntă, cerească, ele sînt iubite de oameni și în această lume, înaintea tuturor celorlalte. Căci natura a scris, desigur, omului în inimă, că ele sînt mai bune decît alte pietre, dar nu i-a putut dezvălui din ce au devenit sau au provenit ele, iar tu nu poți observa decît zorile zilei, A u r o r a .

Dar mineralul este de nenumărate feluri, toate după modul cum salnitrul din cerul naturii a fost primul în ridicarea sa în lumina dragostei. Căci fiecare spirit originar are în sine caracterul și însușirea tuturor acestor spirite; pentru că el se contaminează neîncetat cu celelalte din care ia ființă viața și nașterea inexplorabilă a lui Dumnezeu, dar, potrivit uneia din forțe, el este primul, ceea ce constituie propriul său trup din care-și trage numele.

Dar fiecare spirit originar are caracterul întregii naturi, iar în epoca aprinderii miniei, țesătura lui a fost încorporată în moarte, și, din țesătura fiecărui spirit s-au făcut pământul, pietrele, mineralele și apa.

De aceea vei și găsi în pământ minerale, pietre, apă și pământ după calitatea fiecărui spirit, și de aceea este pământul de calitate atît de felurite, toate după modul cum fiecare spirit originar a fost *primul* față de nașterea lui interioară, în epoca aprinderii.

Cu toate acestea, natura a revelat omului atît încît el știe cum și cîtă materie străină, din nașterea străină a fiecărui spirit originar poate topi, pentru ca acel spirit originar să rămînă primul în propriul său primat.

Ai, în această privință, o pildă la aur și argint: tu nu le poți obține curate, să ai, adică, argint pur și aur pur, decît dacă le-ai topit de șapte ori în foc. Cînd se întîmplă aceasta, ele rămîn pe loc, la mijloc, în inima naturii care este apa, în propria lor calitate și culoare¹²¹.

Mai întîi trebuie să le fie topită calitatea aspră, care ține salnitrul captiv în moartea dură, adică grosul steril pietros. Urmează după aceea moartea aspră din apă, din care provine o apă tare¹²², ucigătoare, care stă în ridicarea fulgerului în moarte. Iar acesta este un izvor rău, chiar cel mai rău izvor în moarte, ba chiar moartea aspră și amară însăși; căci acesta este locus-ul unde viața, care se naște în apa dulce, a amorțit în moarte, separîndu-se în cea de-a doua topire.

În al treilea rînd este topită moartea cea amară, care ia naștere din aprinderea apei în fulger, pentru că ea este furioasă, crudă și distrugătoare, și nu poate exista nici argint, nici aur, pînă cînd nu e ucisă, căci face totul sfărîmicios și fragil, și se arată în felurite culori; ea par-

curge toate spiritele și-și însușește toate culorile acestora.

În al patrulea rînd, spiritul focului, care stă în durerea și teama îngrozitoare a vieții, trebuie și el topit; fiindcă este un permanent părinte al miniei, și din el se naște suferința infernală.

Cînd această minie a patru spirite este ucisă, rămîne în apă salnitrul mineral, o materie persistentă, arătînd asemenea spiritului care este primul în acel mineral, iar lumina care stă în foc îl colorează după calitatea lui proprie, fie că e argint fie că e aur. Materia, în cea de-a patra topire, arată asemenea argintului sau aurului; dar încă n-a învins dificultățile și încă nu e destul de rezistentă și de pură; trupul există, desigur, în ea, dar nu și spiritul.

La a cincea topire, spiritul dragostei urcă în apă prin lumină, și învie din nou trupul mort, astfel că materia care a rămas de la primele patru topiri capătă din nou forța care a fost proprietatea acelui spirit originar care, în acel mineral, a fost primul.

La cea de-a șasea topire, materialul devine ceva mai dur; atunci se mișcă viața care a răsărit în dragoste și se agită, iar din această agitație ia naștere tonul în tărie și metalul capătă un sunet deschis; căci materia dură, sfărîmicioasă, amară și focoasă s-a dus.

Socotesc că, în această a șasea topire, există cea mai mare primejdie pentru alchimiști, în preocuparea lor de-a fabrica argint și aur. Căci e nevoie, aci, de un foc foarte subtil, altfel poate duce îndată la arsuri și la surzenie; dar nici prea domol, adică foc rece, nu e bine. Trebuie un foc de mijloc, încît spiritul din inimă să nu se răcoale, ci să adie blînd și delicat; atunci capătă focul un sunet dulce, fin și domol, și se bucură mereu, ca și cînd s-ar aprinde din nou în lumina lui Dumnezeu.

Dar dacă la a cincea și a șasea topire, focul e prea fierbinte, atunci viața cea nouă, care în dragoste, în urcarea forței luminii, s-a născut din apă, s-a contaminat din nou în înverșunare și în focul miniei, iar din metal rămîne o spumă arsă și resturi căzătoare, încît alchimistul obține, în loc de aur, rahat.

Cînd se topește pentru a șaptea oară, e nevoie de un foc și mai subtil, pentru că aci se înalță viața și se bu-

cură în dragoste, voind să se arate infinită, așa cum a făcut înainte de vremea miniei, în ceruri.

În această mișcare, metalul devine din nou gras și neastîmpărat, crește și se extinde, iar adîncul cel mai înalt se naște din inima spiritului copleșit de bucurie, ca și cum ar vrea să înceapă un triumf îngeresc și să se arate fără sfîrșit în forța și forma divină, după dreptul divinității. Și astfel își primește trupul cea mai mare tărie și forță a lui, se fardează în chipul cel mai iscusit și obține adevărata lui frumusețe și virtute.

Și cînd totul este gata, metalul își are adevărata lui forță și culoare, și nu-i mai lipsește nimic altceva, decît că spiritul nu se poate înălța în lumină cu trupul său, care e silit să rămînă o piatră moartă; și chiar dacă e mai puternică decît alte pietre, trupul ei rămîne totuși în moarte.

Acesta este Dumnezeuul pămîntesc al oamenilor orbi, pe care aceștia îl iubesc și-l venerază, și-l părăsesc mereu pe Dumnezeuul cel viu care stă ascuns în centru. Căci trupul mort cuprinde numai un Dumnezeu mort și îi este dor numai de un astfel de Dumnezeu; dar pe mulți dintre oameni, acest Dumnezeu i-a azvîrlit în iad.

Tu, însă, nu mă socoti, din această pricină, un alchimist; căci eu numai din cunoașterea sufletului scriu, și nu din experiență. Cu toate că aș putea să arăt aici mai mult, de pildă în cîte zile și în cîte ceasuri au trebuit pregătite astfel de lucruri; căci nu poți face aur într-o singură zi, ci e nevoie de o lună întreagă.

Dar nu este în gîndul meu să încerc acest lucru, pentru că nu știu să umblu cu focul; nici nu cunosc culorile spiritelor originare în nașterea lor cea mai exterioară, ceea ce înseamnă două mari lipsuri; dar le cunosc după un alt om, care nu stă în comprehensiune¹²³.

La descrierea soarelui, vei găsi mai multe din aceste lucruri și mai adînci. Gîndul și dorința mea e să descriu, atît cît îmi este îngăduit să cuprind cu puținătatea ființei mele, întreaga divinitate: cum este ea în dragoste și în minie, și cum se naște acum, în această lume. Despre pietrele scumpe, vei mai găsi cîte ceva la descifrarea celor șapte planete.

CAPITOLUL XXIII

DESPRE ADÎNCUL DE DEASUPRA PĂMÎNTULUI

Cînd omul privește adîncul de deasupra pămîntului, el nu vede nimic decît stele și nori de apă; se gîndește atunci că trebuie să existe un alt loc, în care divinitatea să se arate cu cetele ei cerești și îngerești. El vrea să deosebească de divinitate adîncul cu tot conținutul lui; căci nu vede în el decît astre, iar cîrmuirea dintre ele, foc, aer și apă.

El crede că Dumnezeu a făcut adîncul din *n i m i c*, după un plan al său; cum ar putea să fie Dumnezeu în această ființare, sau cum ar putea fi aceasta, Dumnezeu însuși? Omul își închipuie, dintotdeauna, că ar fi doar o casă în care ar sălăslui Dumnezeu și ar guverna prin spiritul său; Dumnezeu nu poate fi însă un Dumnezeu, a cărui ființă să constea doar din forța acestei cîrmuiri.

S-ar putea, desigur, ca unii să zică: Ce fel de Dumnezeu ar fi acela, al cărui trup, a cărui ființă și forță ar consta din foc, aer, apă și pămînt? Iată, om nepri-ceput²⁴ ce ești, vreau să-ți arăt adevăratul temei al divinității. Dacă întreaga această ființă nu este Dumnezeu, tu nu ești chipul lui; dacă este un Dumnezeu străin, tu nu ești parte din el. Căci ești creat din el și trăiești în el, iar el îți dă neîntrerupt din el putere, binecuvîntare, hrană și băutură; și chiar știința ta întreagă stă în acest Dumnezeu, iar cînd vei muri, în acest Dumnezeu vei fi îngropat.

Dacă există un Dumnezeu străin în afară de acesta, cine te va învia din nou după ce vei putrezi? Cum îți va zămisli trupul și-ți va crea spiritul Dumnezeul străin care nu te-a făcut și în care niciodată n-ai trăit? Dacă tu ești o altă materie decît Dumnezeu însuși, cum ai să

fii atunci copilul lui? Sau cum va fi omul și regele Iisus copilul trupesc, pe care l-a născut din inima lui? Dacă divinitatea lui ar fi o altă ființă decît trupul lui, tu ai avea în el două feluri de divinitate: trupul lui ar fi de la Dumnezeuul acestei lumi, și inima de la Dumnezeuul necunoscut.

Omule, deschide-ți ochii spiritului, vreau să-ți arăt aici dreapta, adevărata, autentică poartă a divinității, așa cum vrea s-o aibă acel Dumnezeu unic.

Iată, acesta este adevăratul și unul Dumnezeu din care ești făcut și în care trăiești; cînd privești adîncul, stelele și pămîntul, vezi pe Dumnezeuul tău, în care trăiești și exiști și tu, și care Dumnezeu te cîrmuiește și pe tine, și de la același Dumnezeu ai și simțurile, căci ești o creatură din el și în el. Altfel n-ai fi nimic.

Dar vei zice că scriu ca un păgîn. Ascultă, privește și observă deosebirea întru totul; căci nu scriu ca un păgîn, ci ca un filosof; nici nu sînt păgîn, ci posed adîncimea și cunoașterea adevărată a marelui Dumnezeu unic, care este totul.

Cînd privești adîncul, stelele, elementele și pămîntul, nu pricepi cu ochii tăi divinitatea limpede și luminată, chiar dacă ea există pretutindeni și aci; dar tu vezi și cuprinzi mai întîi cu ochii tăi moartea, apoi mînia lui Dumnezeu și focul iadului. Cînd însă îți înalți gîndurile și cugeți unde să fie Dumnezeu, atunci prinzi nașterea siderică, unde dragostea și mînia se agită una împotriva celeilalte. Iar dacă prinzi credință în Dumnezeuul care stăpînește totul în puritate, spargi cerul și-l apuci de inima lui sfîntă.

Cînd se întîmplă aceasta, tu ești ca Dumnezeuul întreg, care însuși e cerul, pămîntul, astrele și elementele, și ai și tu în tine o cîrmuire, fiind o astfel de persoană cum este întregul Dumnezeu în locus-ul acestei lumi.

Dar tu vei zice: Cum să înțeleg aceasta? Căci împărăția lui Dumnezeu și cea a iadului sau diavolului sînt despărțite una de alta și nu pot fi un singur trup? — Iar pămîntul și pietrele nu sînt Dumnezeu, nici cerul și astrele, nici elementele, și cu atît mai puțin omul nu poate fi Dumnezeu; altfel n-ar putea fi alungat de Dumnezeu.

Păstrează-ți întrebarea în cuget¹²⁵, și-ți voi povesti aici temeurile, unul după altul.

Despre nașterea siderică și despre nașterea lui Dumnezeu

Înainte de timpul cerului creat, al astrelor și elementelor, și înainte de facerea îngerilor, n-a existat o astfel de minie a lui Dumnezeu, nici moarte, nici diavoli, și nici pământ și pietre. N-au existat nici astre, ci divinitatea s-a născut blînd și delicat, și s-a figurat în chipuri care au fost încorporate după spiritele originare cu nașterile, luptele și înălțările lor, și care iarăși au trecut și ele din pricina luptei lor, formîndu-și o altă înfățișare, toate după cum fiecare spirit originar a fost primul, așa cum ai putut citi mai sus.

Dar ia bine seama. Nașterea gravă și severă, din care au ieșit minia lui Dumnezeu, iadul și moartea, a existat din veci în Dumnezeu, dar fără a se aprinde sau răzvrăti. Căci Dumnezeul întreg stă în șapte specii ori șapte forme sau nașteri, iar dacă aceste nașteri n-ar fi, n-ar fi nici Dumnezeu, nici viață, nici îngeri, nici creaturi.

Iar acele nașteri n-au un început, ci s-au născut așa din veci, și, după acest adînc, nu știe nici Dumnezeu ce este el însuși¹²⁶. Căci el nu cunoaște nici început, nici ceva asemenea, nici sfîrșit.

Din aceste șapte nașteri nu este nici una prima, nici a doua, nici a treia și așa mai departe; ci toate șapte sînt fiecare și prima și a doua și a treia și așa mai departe. Totuși, sînt obligat să le așez în mod succesiv, după felul și caracterul creației, altfel nu înțelegi nimic; pentru că divinitatea este alcătuită ca o roată cu șapte roți una într-alta, în care nu vezi nici început, nici sfîrșit.

Și acum, ia seama. Mai întîi este calitatea aspră, care e născută mereu de celelalte șase spirite; ea este în sine aspră, dură, iute ca sarea și chiar mai iute. Căci o creatură nu-i poate prinde îndeajuns iuțimea, pentru că în creatură ea nu există singură și nestingherită; dar după felul calității infernale, aprinse, știu cum este. Această calitate aspră, iute, strînge și contractă în trupul divin formele și chipurile, secătuiindu-le ca să dureze.

A doua naștere este apa dulce, care se naște tot din celelalte șase spirite, căci ea este blîndețea care se naște din celelalte șase și se stoarce în nașterea aspră, pe care

o aprinde mereu, o stinge și o domolește, astfel ca să nu-și poată arăta asprimea așa cum ar fi vrut propria-i iuțime în afara apei.

A treia naștere este amăreala, care ia ființă din foc, în apă; căci ea se freacă și se sperie de frigul aspru și tăios, făcînd frigul mișcător, de unde naște mobilitatea.

A patra naștere este focul; ea pornește din mobilitatea sau frecarea în spiritul aspru, și este arzătoare și tăioasă, iar cea amară înțepătoare și feroce. Cînd însă spiritul focului se freacă atît de furios în frigul aspru, are loc o naștere înfricoșătoare, îngrozitoare, tremurătoare, caustică și respingătoare.

Observă aici adîncul. — Căci vorbesc aici într-un fel drăcesc, ca și cînd lumina lui Dumnezeu nu s-ar fi aprins încă în aceste patru specii, ca și cînd divinitatea ar avea un început. Dar eu nu te pot instrui în alt fel, mai detaliat, ca să poți înțelege.

În aceste patru frecări este un frig îngrozitor de aspru, de tăios, asemenea unei ape foarte reci, în care s-a topit multă sare și care parcă n-ar mai fi apă, ci o forță dură ca piatra. Mai există acolo înăuntru furia, turbarea, înjunghierea și arderea, iar apa e mereu ca un om muribund, cînd trupul și sufletul se despart; o groază fără margini, o naștere în vaiete.

Trezește-te aici, omule, și vezi unde își are diavolul începutul, cu răutatea și ura lui clocotitoare, precum și minia lui Dumnezeu și focul iadului și moartea și veșnicul blestem. Voi filosofilor, luați aminte!

Cînd, prin urmare, aceste patru nașteri se freacă una de alta, căldura devine prima și se aprinde în apa dulce; atunci răsare lumina.

Caută să înțelegi bine. — Cînd se aprinde lumina, groaza focului o ia înainte; cînd izbește o piatră, vezi mai întîi groaza focului și după aceea lumina, pornind din groaza sau spaima focului.

Spaima sau groaza focului trece în apă prin calitatea aspră și o face mișcătoare; dar lumina se naște în apă și strălucește ca o ființă atît de incomprehensibilă, de blîndă și delicată, încît nici eu nici o altă creatură n-am putea nici scrie, nici cuvînta despre ea așa cum s-ar cuveni, iar dacă eu aș încerca s-o fac, m-aș bilbîi ca un copil care abia învață să vorbească.

Această lumină se naște în mijlocul celor patru specii, din grăsimea apei dulci, și umple întregul trup al acestei nașteri. Este o binefacere atît de dulce, un miros atît de încîntător și de suav, și un gust atît de aromat, încît nu le găsesc asemănare decît în mijlocul *morții* unde se naște *viața*¹²⁷. Ar fi ca și cînd un om nefericit, căzut pe o uriasă grămadă de jăratec, ar fi smuls, deodată, de o mîină nevăzută și așezat în mijlocul unei atari blîndeți. Durerile cumplite ar trece, iar el ar gusta dulceața marii binefaceri. Într-o astfel de dulce faptă bună este așezată nașterea celor patru specii, cînd lumina răsare din ele.

Dar trebuie să mă înțelegi cum se cuvine, căci scriu în felul ființelor create; e ca și cînd un om ar fi prizonierul diavolului și ar fi luat deodată, din focul iadului în lumina lui Dumnezeu. Pentru că în nașterea lui Dumnezeu, lumina n-are început, ci așa a luminat în naștere din vecii vecilor, și Dumnezeu însuși nu cunoaște în ea un început. Dar spiritul îți deschide aci porțile iadului, ca să vezi și tu cum stau la pîndă diavolii și iadul, și ce se întîmplă în om cînd lumina dumnezeiască se stinge; el șade în mînia lui Dumnezeu, trăind într-o atare naștere și atare spaimă, durere și chin.

Nici nu pot descrie aceste lucruri sub altă formă, căci trebuie să le scriu în așa fel, ca și cînd nașterea lui Dumnezeu ar avea sau și-ar fi luat un început, sau ca și cînd ea ar fi devenit astfel. Ci scriu aici cuvinte scumpe și pline de adevăr, pe care numai spiritul le înțelege.

Observă acum *P o a r t a l u i D u m n e z e u*. Lumina care se naște din foc și devine strălucitoare în apă, umple, luminează și îmblînzește întreaga naștere; ea este adevărata inimă a lui Dumnezeu sau Fiul lui Dumnezeu; căci se naște mereu din Tatăl, fiind o altă persoană decît calitățile și nașterile Tatălui. Pentru că nașterea Tatălui nu poate prinde sau cuprinde lumina spre a o folosi la nașterea lui. Ci lumina stă liberă și nu e cuprinsă de nici o naștere, ea umplînd și luminînd întreaga naștere, precum Fiul născut, Unul Născut din Tatăl (*Ioan*, 1, 14).

Iar această lumină o numesc eu, în nașterea omenească, nașterea animalică „[adică chipul care încolțește din sufletul cel după asemănarea lui Dumnezeu]“, sau nașterea sufletului care se contopește cu această naștere

animalică a lui Dumnezeu, și aici este sufletul omului una și aceeași inimă cu Dumnezeu, chiar dacă stă în această lumină.

Cea de-a cincea naștere în Dumnezeu are loc atunci cînd această lumină străbate ușor și delicat primele patru nașteri, aducînd cu sine inima apei dulci și forța cea mai gingașă. Și cînd nașterile caustice le gustă, ele devin blînde și iubitoare, și este ca și cînd viața ar răsări mereu în moarte.

Atunci fiecare spirit dăruiește celorlalte și, la rîndul său, primește de la ele forță curată și nouă, căci calitatea aspră pe care forța luminii din apa dulce o înmoaie se domolește sensibil, iar iubirea blajină răsare în foc, pentru că acesta încălzește frigul și apa dulce temperază gustul tăios, făcîndu-l plăcut și delicat.

În nașterile caustice, arzătoare, nu există decît nostalgia curată a dragostei, satisfacții, contaminări binevoitoare, nașteri gingașe; aci, dragostea deșartă, vechea minie și amărăciunea sînt izvorîte în centru ca într-o mare fortăreață; nașterea aceasta este o dulce binefacere, spiritul amar este mobilitatea vie.

A șasea naștere în Dumnezeu are loc atunci cînd spiritele, în nașterea lor, sînt cuprinse de o mare bucurie îndată ce gustă unul de la celălalt; căci fulgerarea sau iuțimea din naștere urcă deasupra ei însăși, și fierbe ca văzduhul în această lume.

Pentru că, atunci cînd o forță o agită pe cealaltă, ele gustă una din alta și se bucură din cale-afară; căci lumina e născută din toate forțele, și din nou le străbate pe toate, și în ele se naște bucuria fără margini din care ia ființă sunetul. Pentru că din agitație și mișcare se naște spiritul viu, și același spirit pătrunde și străbate prin toate nașterile, fără ca vreuna din nașteri să simtă ori să cuprindă; și este o iuțime gingașă, dătătoare de bucurii ca o muzică dulce, armonioasă. Și cînd nașterea se produce, o cuprinde lumina; și din nou vorbește în naștere prin spiritul ce se agită.

Și acest spirit ce se agită este a treia persoană în nașterea lui Dumnezeu, și se cheamă Dumnezeu—Duhul Sfînt.

Cea de-a șaptea naștere este în Duhul Sfânt și-și păstrează nașterea și forma în el; cînd acesta trece prin nașterile tăioase, caustice, el le străbate împreună cu sunetul, formînd și plăsmuind tot felul de figuri, totul după modul în care se luptă între ele nașterile caustice. Căci acestea se luptă mereu între ele ca într-un joc drăgăstos și, după cum nașterea este în înălțare cu culorile și gustul, tot astfel se formează și figurile.

Iar această întreită naștere se cheamă Dumnezeu-Tatăl, Fiul și Sf. Duh, în care nici una nu e prima, nici una ultima. Și chiar dacă se face o diferențiere, și se așază una după alta, nu e totuși nici una prima și nici una ultima; ci, din veșnicie, s-au aflat într-una și aceeași ființă, într-unul și același loc. Dar trebuie să le scriu pe fiecare în mod deosebit, astfel ca cititorul să înțeleagă; căci nu pot scrie în cuvinte cerești, ci în cuvinte omenești; ele sînt într-adevăr destul de bine scrise, dar ființa lui Dumnezeu stă în putere, care este cuprinsă de spirit, și de trupul mort nu.

Așadar, poți înțelege ce fel de ființă este divinitatea și cum sînt cele trei persoane în divinitate; dar să nu asemui divinitatea cu vreun chip oarecare, căci ea este nașterea tuturor lucrurilor. Tot astfel, dacă în primele patru specii n-ar fi nașterea caustică, n-ar exista mobilitatea, și lumina nu s-ar putea aprinde să nască viața. Dar această naștere tăioasă, caustică, este originea mobilității și a vieții, precum și a luminii, din care ia ființă spiritul viu și rațional; care aci, în această naștere, diferențiază, dă formă și plăsmuiește. Pentru că nașterea aspră, rece, severă, este un început al tuturor lucrurilor; ea le apucă și le comprimă, și învîrtoșează nașterea pentru ca ea să devină natură; de aci își trage originea natura și comprehensiunea în întreg trupul lui Dumnezeu.

Această natură este ca o substanță moartă, de neînțeles, și nu stă în forța nașterii, fiind un trup în care naște forța. Ea este însă trupul lui Dumnezeu și are orice putere ca nașterea întreagă, iar spiritele nașterii își iau tăria și forța din trupul naturii, născînd neconținut din nou; spiritul aspru comprimă și contractă mereu din nou, și usucă; astfel există și continuă să se mențină trupul și spiritele nașterii. Cealaltă naștere este apa, care își ia începutul în pîntecele naturii.

Observă: Cînd lumina străbate trupul dur și comprimat al naturii și-l îmblînzește, se naște în el dulcea binefacere. Atunci forța dură se înmoaie și se topește ca gheața la soare, devenind fluidă ca apa aerisită, dar trunchiul naturii comprehensiunii cerești rămîne pe loc. Fiindcă spiritul aspru și spiritul focului îl rețin, iar apa blîndă care se topește din trupul naturii în aprinderea luminii trece prin nașterea severă și aspră, rece și focoasă, devenind dulce și plăcută.

Din ea se răcorește nașterea severă și aspră și dacă-i place, ea crește și se bucură, și bucuria se înalță, iar în ea se naște viața blîndeții. Fiindcă aceasta este apa vieții în care se naște dragostea atît în Dumnezeu cît și în îngeri și oameni, căci totul este o singură putere, o singură naștere.

Și, cînd nașterea puterilor gustă apa vieții, ele tremură de bucuria dragostei, și această vibrație sau mișcare ce se înalță în mijlocul nașterii este amară; căci din această naștere, ea urcă și iese cu iuteală cînd apa vieții ajunge aci, ca un salt de bucurie al nașterii.

Dar fiindcă ea¹²⁸ se înalță așa de iute, încît nașterea se ridică înainte de-a se contamina în întregime cu apa vieții, spaima aceasta își păstrează amăreala din nașterea severă; căci nașterea inițială este foarte aspră, rece, focoasă și usturătoare.

De aceea este și spaima așa de mare și de tremurătoare, fiindcă impresionează întreaga naștere și se freacă înlăuntrul ei pînă cînd aprinde focul în furia cumplită, de unde lumina își ia începutul. Atunci spaima tremurătoare este luminată cu blîndețea luminii, se ridică și coboară în naștere, fiind cînd deasupra cînd dedesubt de ea însăși, ca o roată alcătuită din șapte roți una într-alta.

Din această pătrundere și învîrtire ia naștere sunetul sau tonul după specia fiecărui spirit, și mereu se contaminează o forță în cealaltă, căci forțele sînt toate ca niște frați trupești într-un singur pîntece, și blîndețea se înalță, în vreme ce spiritul naște și se arată la infinit.

Aceasta, fiindcă forța care se arată cea mai tare în învîrtire, aceea se află în naștere; după forța, specia și culoarea ei, zămislește și Duhul Sfînt figurile în trupul naturii.

Vezi, aşadar, cum nici o forţă nu este prima, nici a doua, a treia, a patra sau ultima, ci ultima naşte tot aşa pe prima, cum naşte prima pe ultima, iar cea de mijloc naşte atît din ultima cît şi din prima, a doua, a treia şi aşa mai departe.

Mai vezi, de asemenea, cum natura nu poate fi deosebită de puterile lui Dumnezeu, ci totul este un trup. Divinitatea, adică forţa sfîntă a inimii lui Dumnezeu, se naşte în natură, şi tot astfel ia fiinţă sau purcede veşnic Duhul Sfînt din inima luminii, prin toate puterile Tatălui, formînd totul şi alcătuiind totul.

Această naştere se împarte în trei părţi diferenţiate şi fiecare este atît partea cît şi întregul, şi totuşi ele nu sînt separate între ele.

Porţile Sfintei Treimi

Întreaga naştere, care este cerul tuturor cerurilor, cuprinzînd această lume, care este în trupul întregului, cît şi locus-ul pămîntului şi al tuturor creaturilor, în fine tot ce-ar putea cuprinde simţirea şi gîndirea ta, totul la un loc este Dumnezeu-Tatăl, care n-are nici început, nici sfîrşit; şi acolo, unde simţirea şi gîndirea ta ar putea descoperi cel mai mic cerc sau punct, acolo se desfăşoară întreaga naştere a lui Dumnezeu, în chip perfect, necontenit şi irezistibil.

Dacă se întîmplă, însă, ca într-o creatură sau într-un loc să se stingă lumina, naşterea severă este aci, ea zace ascunsă în lumină, în miezul cel mai adînc. Aceasta este o parte.

A doua parte sau cealaltă persoană este lumina, care se naşte mereu din toate puterile şi luminează, iarăşi, toate puterile Tatălui şi posedă izvorul tuturor puterilor.

De aceea, lumina¹²⁹ este o persoană deosebită de Tatăl şi nu poate cuprinde naşterea Tatălui; ea este, totuşi, Fiul Tatălui, care se naşte necontenit din Tatăl. O pildă în această privinţă o ai în toate focurile aprinse în această lume, dacă cugeţi cu adevărat.

Şi de aceea Tatăl îşi iubeşte atît de mult Fiul, pentru că el este lumina şi blînda binefacere în trupul său, prin a cărei putere se înalţă mulţumirea şi încîntarea Tatălui.

Acestea sînt două persoane distincte, și nici una nu o poate nici apuca, nici reține sau cuprinde pe cealaltă, amîndouă fiind la fel de mari, și dacă n-ar fi una n-ar fi nici cealaltă.

Luăți aminte, aici, voi evrei, turci și păgîni, căci vă privește; poarta lui Dumnezeu vi se deschide peste tot, nu vă încăpățînați, acum e vremea cea mai potrivită. Căci cu nimic nu sînteți dați uitării în Dumnezeu, ci dacă vă îndreptați credința, lumina și inima lui Dumnezeu vor răsarî în voi ca strălucirea soarelui.

Scriu acestea în puterea și deplina cunoaștere a marelui Dumnezeu, înțelegîndu-i prea bine voința. Căci trăiesc și exist în el, și cresc cu această lucrare din rădăcina și trunchiul lui, și așa trebuie să fie. Ia seama și nu te orbi singur, căci nu mai există scăpare, și nu-ți este îngăduit să spui că n-ai știut; scoală-te, se crapă de ziuă!

A treia diferențiere sau a treia persoană în ființa lui Dumnezeu e spiritul ce se agită, și care ia ființă din tresărirea în spaimă unde se naște viața; el unduiește în toate forțele și este spiritul vieții, și forțele nu-l pot prinde sau apuca; ci, el aprinde forțele și, prin agitația lui, face figuri și chipuri dîndu-le formă după felul cum nașterea luptătoare stă în fiecare loc.

Și, dacă nu vrei să fi orb, trebuie să știi că văzduhul este acel Dumnezeu, dar că pe locus-ul acestei lumi natura a fost aprinsă în marele foc al miniei pe care l-a stîrnit domnul Lucifer, iar Duhul Sfînt, care aci este duhul blîndeții, se află ascuns acolo în cerul său.

Tu n-ai voie să întrebi unde este acel cer. El este în inima ta; n-ai decît să-l descui, pentru că iată, aici ți se arată cheia.

Așadar, există un Dumnezeu și trei persoane distincte una într-alta, și nici una nu le poate cuprinde sau opri pe celelalte, după cum nici una nu poate fi începutul celorlalte; ci Tatăl naște pe Fiul, care este inima lui, dragostea și lumina lui, fiind totodată începutul oricărei bucurii și oricărei vieți.

Iar Duhul Sfînt este spiritul vieții, creatorul și dătătorul de formă al tuturor lucrurilor, executorul voinței în Dumnezeu; el i-a creat și zămislit din trupul și în trupul lui Dumnezeu pe toți îngerii și toate făpturile, el ține neîntrerupt totul și plăsmuiește totul, fiind tăria și spiri-

tul viu al dumnezeirii. Așa cum Tatăl rostește cuvîntul din puterile sale, tot astfel Duhul Sfînt îl execută și îi dă formă.

Despre marea simplitate a lui Dumnezeu

Ei, bine, tu care-ți călărești murgul, coborînd din cer în iad și din iad în moarte, privește-te aci, tu om cu experiența lumii și plin de iscusința răului.

Iar voi, juriști, unși cu toate unsorile, luați seama că dacă nu vreți să vă cercetați în oglinda aceasta, în fața limpede și luminoasă a lui Dumnezeu, spiritul vă va pune dinaintea ochilor nașterea din semicercul cel mai interior, unde se naște iscusința și în care este asprimea nașterii înfricoșate a lui Dumnezeu, căci acolo se naște dibăcia și intelectul vostru iscoditor.

Dacă vreți să fiți zei și nu diavoli, slujiți-vă de sfințenia și blîndețea dreptului lui Dumnezeu; dacă nu, fie ca în vecii vecilor să vă nașteți în nașterea dură și aspră a lui Dumnezeu. Aceasta n-o spune trupul meu mort, ci o spune spiritul ca un cuvînt al lui Dumnezeu.

Pe care să știi că nu-l sug rațiunea moartă, ci spiritul mi se contopește cu Dumnezeu și preamărește divinitatea cu toate nașterile, aroma și mireasma ei; socotesc, așadar, că divinitatea este o ființă foarte simplă, blîndă, îngăduitoare, gingașă, că nașterea Treimii lui Dumnezeu se face cu toată blîndețea și dragostea, cu încîntare și armonie, iar asprimea nașterii interioare nu se poate niciodată răzvrăti în blîndețea Treimii, ci rămîne ascunsă în adînc.

Asprimea se cheamă, în partea ascunsă a lui Dumnezeu, mînie, iar ființa blîndeții în Treime se cheamă Dumnezeu. Nimic nu pornește din asprime care să ducă la vreo stricăciune ori să aprindă mînie, ci spiritele se joacă blînd între ele, ca niște copilași ce se bucură unul de celălalt, fiecare avînd propria-i jucărie, se zbenguie și se alintă între ei.

Un astfel de joc îl practică și sfinții îngeri, iar în Treimea lui Dumnezeu există o apă lină, plăcută și dulce, unde spiritul se ridică mereu în sunet, și o forță o agită pe cealaltă, ca și cînd s-ar înălța acolo cele mai armonioase cîntece sau muzică de coarde.

Și, după cum înălțarea spiritelor se petrece în orice loc, așa se formează și sunetul, dar atît de blînd, încît este incomprehensibil trupurilor îngerești și, bineînțeles, cu totul comprehensibil nașterii animalice a îngerilor. Și cum se arată divinitatea la fiecare loc, așa se arată și îngerii. Căci îngerii sînt creați din această ființă și își au căpeteniile sub spiritele originare ale lui Dumnezeu, așa cum se află în nașterea lui Dumnezeu.

De aceea, cum arată ființa lui Dumnezeu în naștere, așa arată și îngerii. Puterea care devine, devine de fiecare dată *p r i m a*, și se bucură din inima lui Dumnezeu, jubilînd în Duhul Sfînt; ea este și puterea căpeteniei îngerești, care-și începe, înaintea celorlalte, cîntecul de slavă și jubilează cu oastea sa, aflîndu-se cînd una cînd cealaltă în frunte; căci nașterea lui Dumnezeu este ca o roată.

Dar cînd inima lui Dumnezeu se arată în toată limpezimea ei, se înalță întreaga oaste a sfinților îngeri din cele trei regate. Iar în această înălțare a inimii lui Dumnezeu, omul Iisus Hristos este regele și căpetenia care conduce întreaga horă regească a tuturor sufletelor sfinte ale oamenilor, pînă la Ziua de Apoi. Atunci se preschimbă oamenii sfinți în îngeri desăvîrșiți, și oamenii fără Dumnezeu în diavoli întregi, și aceasta în vecii vecilor. Aci oglindește-te vicleană lume, și vezi de unde-ți vine șiretenia.

Acum vei spune: tu cauți o deșteptăciune mult mai adîncă decît la noi; vrei să te ridici în ascunzișul lui Dumnezeu, ceea ce nu se cuvine omului. Noi căutăm doar deșteptăciunea omenească, dar tu vrei să fii asemenea lui Dumnezeu, să știi totul, ca el, toate lucrurile atît în cer cît și în iad, în diavoli, în îngeri, în oameni. Și nu este chiar greșit să cauți înțelepciunea ascuțită, rafinată, căci ea aduce onoare, putere și bogăție.

Obiecție. — Dacă vrei să mă urmezi pe scara pe care mă cobor în adîncul lui Dumnezeu, n-ai decît s-o faci. N-am ajuns la această convingere sau la această lucrare și cunoaștere, prin rațiunea ori prin voința și intenția mea, nici n-am căutat această știință, de care nu știam nimic, ci am căutat doar inima lui Dumnezeu, pentru a mă adăposti în ea de vijelia și pornirea diavolului.

Dar cînd am ajuns acolo, mi s-a dat această înaltă și grea sarcină de a arăta și anunța lumii marea zi a Dom-

nului. Și fiindcă ea oftează după rădăcina arborelui, dorind să i se dezvăluie și să cunoască întregul arbore, iată, anunț aici că se apropie *Aurora*, zorile acelei zile, pe care de multă vreme Dumnezeu a hotărît-o. Amin.

Vezi, așadar, ce este Dumnezeu și cum a fost dragostea și mînia lui, de asemenea, cum este nașterea lui; și nu poți spune că nu trăiești și nu ești în Dumnezeu, sau că Dumnezeu este ceva străin la care nu poți ajunge; ci, oriunde te afli, acolo sînt porțile lui. Dacă ești sfînt, ești, după sufletul tău, la Dumnezeu în ceruri; dacă ești nelegiuit, ești, după sufletul tău, în focul iadului.

Observă acum mai departe. — Cînd Dumnezeu făcu îngerii, el îi făcu pe toți din această naștere a lui; trupul lor fu plămădit din natura din care s-a născut spiritul și lumina lor, așa cum s-a născut divinitatea. Și așa cum spiritele originare ale lui Dumnezeu și-au luat întotdeauna puterea și tăria din trupul naturii, tot astfel îngerii își luară, mereu, puterea și tăria din natura lui Dumnezeu.

Și cum Duhul Sfînt formează și alcătuiește totul în natură, spiritul îngerilor se contopește și el în Duhul Sfînt, ajutînd la formare și la plăsmuire, încît totul să fie o singură inimă și o singură voință, și pretutindeni numai mulțumire și bucurie.

Căci îngerii sînt copiii lui Dumnezeu, pe care i-a născut în pîntecele naturii spre înmulțirea bucuriei divine.

Vei ști însă, aici, că trupul îngerilor nu poate cuprinde nașterea lui Dumnezeu și nici n-o poate înțelege; singur spiritul lor o înțelege, în timp ce trupul le stă nemișcat, întocmai ca natura în Dumnezeu, lăsînd spiritul să lucreze cu Dumnezeu și să se joace în dragoste cu el. Căci îngerii se joacă înaintea lui Dumnezeu și în Dumnezeu întocmai cum se joacă copiii în fața părinților, pentru ca mulțumirea divină să crească.

Dar cînd puternicul principe Lucifer a fost creat, el nu vru să urmeze rînduiala dată, ci se răzvrăti împins de dorința de-a fi el însuși Dumnezeu, și aprinse în el focul mîniei. Și așa făcură și toți îngerii lui.

Cînd se petrecu aceasta, răzni Lucifer cu spiritul său aprins în natura lui Dumnezeu, și tot aci, în natura lui Dumnezeu, i se aprinse și trupul său întreg atît cît i se

întindea domnia. Dar fiindcă lumina lui se stinse, el nu se mai putu contopi cu spiritul său în cele două nașteri ale Fiului lui Dumnezeu și ale Sfîntului Duh, ci rămase nemișcat, în nașterea caustică a lui Dumnezeu.

Căci lumina lui Dumnezeu și Sfîntul său Duh nu pot cuprinde nașterea caustică; de aceea sînt și două persoane distincte. Și de aceea Lucifer, cu nașterea sa de foc, aspră, rece și tare, nu mai putu nici să atingă, nici să vadă, să guste ori să simtă inima și spiritul lui Dumnezeu, ci fu scuipat afară cu spiritul său focos, în natura cea mai exterioară, în care aprinsese focul mîniei.

Aceeași natură este, într-adevăr trupul lui Dumnezeu în care se naște divinitatea, dar diavoliilor nu pot cuprinde nașterea blîndă a lui Dumnezeu, care se ridică în lumină. Căci trupul lor n-a amortit în pîntece și trăiește în nașterea cea mai exterioară și severă a lui Dumnezeu, unde lumina nu se mai aprinde niciodată. Grăsimea nașterii din apa dulce a ars, și apa a devenit acră și puturoasă, încît lumina lui Dumnezeu nu se mai poate aprinde în ea și nici nu mai poate ajunge la ea. Căci spiritele originare din diavoli sînt încuiate în mînia înverșunată; trupurile lor sînt o moarte dură, iar spiritele lor un ghimpe veninos al mîniei lui Dumnezeu. Spiritele originare se nasc mereu în asprimea cea mai interioară, după dreptul divinității aspre. Altfel nu se pot naște, și nici nu pot muri sau trece; ci ele stau în cea mai înfricoșată dintre nașteri și au înlăuntrul lor numai răutate, mînie și turbare, în timp ce izvorul focului aprins urcă din veșnicie în veșnicie; de asemenea, ele nu mai pot să atingă în veci nașterea dulce și luminoasă a lui Dumnezeu, nici s-o vadă, nici s-o cuprindă.

Despre natura aprinsă

Dumnezeu a aprins natura atît de tare și s-a mîniat într-însa atît de mult, încît a făcut din ea casa diavoliilor și i-a încuiat în ea pe toți, făcînd din ei copiii mîniei sale și stăpînind în ei cu toată ardoarea, precum și ei în mînie.

CAPITOLUL XXIV

DESPRE ÎNCORPORAREA ASTRELOR

Cînd întregul trup al naturii din spațiul acestei lumi era ca și înțepenit în moartea dură, și totuși, viața se ascundea în acel trup, Dumnezeu zgudui întreg trupul naturii din această lume și născu în cea de-a patra zi, din natură și din lumina ce răsărise — astrele. Căci roata nașterii lui Dumnezeu porni a se mișca din nou, precum făcuse din vecii vecilor.

Ea s-a mișcat, de fapt, din prima zi, începînd nașterea în pîntecele naturii stricate; căci din ziua întâi s-a despărțit viața de moarte, și în ziua a doua s-a creat o despărțitură (tărie) între ele, iar în cea de-a treia, viața a străpuns moartea. Lumina străbătu atunci întunericul și făcu trupul mort al naturii să înverzească și să se miște. Căci în ziua a treia, trupul naturii se înfricoșă atît de tare, încît focul dragostei se aprinse în moarte, și lumina vieții străbătu trupul înțepenit al morții și înverzi din moarte; dar în ziua a treia, lumina vieții stătu în spaima focului, și de aci luă ființă mobilitatea.

În ziua a patra a răsărit lumina și și-a făcut sălaș în casa morții, dar moartea nu o poate cuprinde. Așa cum nașterea severă a lui Dumnezeu, care stă în miezul cel mai adînc din care naște viața, nu poate cuprinde blîndețea și lumina blîndeții împreună cu spiritul ei, tot astfel întunericul mort al acestei lumi nu poate cuprinde lumina naturii și cu atît mai puțin diavolul. Ci lumina străbate prin moarte, făcîndu-și sediul împărătesc în mijlocul casei morții și a miniei lui Dumnezeu, și născînd un nou trup al lui Dumnezeu din casa miniei, care veșnic dăinuie în dragostea lui Dumnezeu, lucru incom-

prehensibil vechii mîinii aprinse în nașterea cea mai exterioară.

Iar acum întrebi: În ce fel trebuie să-nțeleg acest lucru? — Desigur, eu nu ți-l pot scrie în inimă, căci nu e pentru intelectul și comprehensiunea oricui, unde stă spiritul în casa mîinii și nu se unește cu lumina lui Dumnezeu. Îți voi arăta, însă, în parabole pămîntești, dacă tu ai vrea să te adîncești puțin în cugetul tău.

Iată, ai în fața ta un arbore, care are pe din afară o coajă tare și aspră, moartă și întepenită; dar ea nu este cu totul în moarte, ci mai mult în leșin. Și există o diferențiere între coajă și trunchi, pe dată ce sub ea trunchiul crește. Acesta are forța sa vitală și străpunge coaja uscată, dînd naștere la multe și frumoase ramuri, care se sprijină pe vechiul trunchi.

Dar coaja este ca moartă și nu poate cuprinde viața arborelui; ci stă lipită de el ca un înveliș sub care se cuibăresc viermii, care, în cele din urmă, distrug arborele.

Tot astfel este și întreaga casă a acestei lumi. Întunericul din afară este casa mîinii lui Dumnezeu, în care sălășluiesc diavolii. Ea este într-adevăr casa morții, căci sfînta lumină a lui Dumnezeu amorțește înăuntrul ei. „[Adică a pășit în principiul ei, iar ființarea cea mai exterioară trebuie socotită moartă, deși trăiește în Dumnezeu, dar într-un alt izvor]”⁴.

Trupul acestei case mari, care zace ascuns sub coaja întunericului, incomprehensibil întunericului, este casa vieții, în care mînia și dragostea luptă una cu alta.

Dragostea răzbește mereu și sparge casa morții, dînd naștere la ramuri sfinte și cerești, în marele arbore care stă în lumină. Căci ele înverzesc prin coaja întunericului, întocmai ca ramura prin coaja copacului, fiind una și aceeași viață cu Dumnezeu. Mînia înverzește și ea în casa întunericului și reține cîteva nobile ramuri captive în moarte, prin contaminarea ei în casa înverșurării.

Aceasta e suma sau conținutul nașterii siderice, despre care vreau să scriu aici.

Se pune întrebarea: Ce sînt astrele? Sau din ce au devenit ele?

Ele sînt forța celor șapte spirite originare ale lui Dumnezeu, pentru că atunci cînd mînia lui Dumnezeu fu aprinsă de diavol în această lume, casa întregă a lumii a încremenit în natură sau în nașterea cea mai exterioară, întocmai ca în moartea rezultînd din ea pămîntul și pietrele. Cînd însă aceleași rămășițe tari au fost strînse într-un bulgăr, adîncul s-a curățat, dar a rămas întunecos; căci lumina din el amorfise în mînie.

Dar trupul lui Dumnezeu în această lume nu putea rămîne în moarte, ci purcese la naștere cu cele șapte spirite originare ale sale.

Acest lucru sublim trebuie să-l înțelegi bine. — Lumina lui Dumnezeu care este atît Fiul cît și Sf. Duh, n-a fost amorfită; ci lumina care, din veci, a pornit din inima lui Dumnezeu, și natura care se naște din cele șapte spirite, au luminat; dar cealaltă lumină a ocolit natura tare, pervertită.

De aici a rămas natura acestei lumi cu comprehensiunea ei în moarte, și nu poate cuprinde lumina lui Dumnezeu, ci este o casă întunecată a diavolului. După aceasta, în a patra zi a Facerii, Dumnezeu a născut din nou întreaga casă a acestei lumi, împreună cu calitățile, și a așezat spiritele originare în casa întunericului, pentru a i se naște de aci un nou trup, spre slava și mărirea sa.

Planul său era să creeze o nouă oaste îngerească din această casă, care trebuia să fie făcută astfel. El vroia să facă un înger care era Adam și care trebuia să nască din sine creaturi asemenea lui, adică oameni. Aceștia vor poseda casa noii nașteri, și, la mijlocul timpului se va naște din pîntece omenesc regele lor și va stăpîni peste nou-născutul regat și peste oameni, în locul lui Lucifer cel căzut în păcat și izgonit¹³⁰.

În scurgerea acestui timp, Dumnezeu a vrut să împodobească în chip regesc această casă cu calitățile sale, și să găzduiască spiritele originare în întreaga casă, astfel ca ele să dea iarăși naștere la chipuri și făpturi în casa întunericului și a morții, precum făcuseră din veșnicie, pînă la desăvîrșirea întregii oști a îngerilor nou creați, care sînt oameni. Atunci a voit Dumnezeu să-l încuie pe diavol în casa întunericului într-o văgăună

veșnică, și să aprindă din nou întreaga casă în lumina sa, pînă la văgăuna diavolului.

Dar se pune întrebarea: De ce nu l-a încuiat Dumnezeu mai devreme, să nu fi pricinuit atîta nefericire?

Iată, a fost planul lui Dumnezeu, care trebuia împlinit, de a-i face din natura stricată a pămîntului, din nou, o oaste îngerească; adică un nou trup, care să dăinuiască veșnic în Dumnezeu.

N-a fost nicidecum gîndul lui Dumnezeu să-i dea diavolului ca veșnic sălaş întreg pămîntul, ci numai moartea și răutatea pămîntului, pe care diavolul le adusesese în el. Căci cu ce păcătuisese salnitrul pămîntului în fața lui Dumnezeu, să stea cu totul în veșnică rușine? Cu nimic; el n-a fost decît un trup, care a trebuit să stea nemișcat cînd diavolul s-a răzvrătit în el. Dacă i s-ar fi atribuit diavolului ca veșnic lăcaș, nu s-ar mai fi putut face din același *locus* un nou trup. Ce-ar fi păcătuit același spațiu în Dumnezeu, ca să rămînă în veșnică rușine? Nimic; ar fi fost o nedreptate. Era, însă, în gîndul lui Dumnezeu de-a face din pămînt o frumoasă oaste îngerească și, odată cu ea, tot felul de făpturi. Căci trebuia să înverzească totul înăuntru și deasupra, și să se nască din nou, așa cum se vede la minerale, pietre, arbori, plante și iarbă și viețuitoare de tot soiul, după chipurile cerești.

Și chiar dacă toate acestea erau trecătoare, întrucît nu erau pure în fața lui Dumnezeu, el voia, totuși, la sfîrșitul acestei vremi, să scoată inima și miezul noii nașteri, să le despartă de moarte și mînie, iar noua naștere să înverzească veșnic, în afara acestui *locus*, în Dumnezeu, și să aducă din nou roade cerești.

Iar după desăvîrșirea noii nașteri, moartea pămîntului și mînia din el să devină sălaşul de veci al lui Lucifer. Între timp, Lucifer să stea captiv în adîncul de deasupra pămîntului, în întuneric, și să-și aștepte norocul.

Dar ca această nouă naștere să se poată săvîrși fără voia diavolului, Creatorul s-a născut, să zicem așa, pe sine în pîntecele acestei lumi, în spiritele sale originare, și toate astrele nu sînt decît forțe ale lui Dumnezeu, și

întregul trup al lumii există în cele şapte spirite originare.

Iar dacă sînt atît de multe astre, cu atît de multe şi diverse acţiuni şi forţe, — acesta este infinitul, care se contaminează înlăuntrul celor şapte spirite ale lui Dumnezeu, născîndu-se la infinit.

Şi dacă naşterea sau corpul astrelor nu se schimbă din locul lor, ci-l păstrează cum din veşnicie au făcut, înseamnă că trebuie să fie o naştere continuă, prin care trupul înţepenit al pămîntului trebuie să se aprindă mereu şi să se nască din nou, în aceeaşi acţiune care stă în infinit; tot astfel, casa beznei adînci de deasupra pămîntului, prin care trupul cel nou ar vrea mereu să se nască din moarte, pînă cînd se va împlini vremea şi întregul trup nou născut se va desăvîrşi.

Iar tu vei zice: Dacă astrele sînt totuşi Dumnezeu, trebuie ca ele să fie premărite şi adorate ca Dumnezeu?

Pînă aici au ajuns şi înţelepţii păgîni care, cu intelectul lor ascuţit, i-au întrecut cu mult pe filosofii noştri; dar adevărata uşă a cunoaşterii le-a rămas închisă şi lor.

Iată, astrele au fost intrupate din Dumnezeu; dar tu trebuie să înţelegi diferenţierea lor, căci ele nu sînt inima şi divinitatea blîndă şi pură ce trebuie adorate de Dumnezeu; ci ele sînt naşterea cea mai interioară şi mai caustică, unde stă totul în luptă şi încleştare, unde inima lui Dumnezeu se naşte neconţinut, şi Duhul Sfînt purcede fără încetare din răsăritul vieţii.

Dar naşterea tăioasă, caustică a astrelor nu poate cuprinde nici inima lui Dumnezeu, nici Duhul Sfînt; ci lumina lui Dumnezeu, care răsare din teamă, împreună cu adierea Duhului Sfînt, rămîne ca inimă, în sine, liberă, şi stăpîneşte la mijloc, la încheietura cerului ascuns, care provine din apa vieţii. Căci de la acest cer au primit astrele prima lor aprindere, şi sînt doar o unealtă de care Dumnezeu se slujeşte la naştere.

Este chiar o astfel de naştere ca în om; trupul este şi tatăl sufletului, căci sufletul se naşte din forţa trupului, şi aşa cum trupul stă în naşterea temătoare a lui Dumnezeu, tot astfel se contopeşte sufletul omului cu divinitatea pură, ca un mădular cu trupul său.

În același chip se naște, neîncetat, și inima sau lumina lui Dumnezeu în trupul acestei lumi, și această inimă născută este una și aceeași cu veșnica inimă fără de început a lui Dumnezeu care există acolo, în ceruri, și deasupra tuturor cerurilor.

Ea nu se naște numai în și din astre, ci în întreg trupul acestei lumi, iar astrele aprind neconținut acest trup, pentru ca nașterea să existe pretutindeni.

Să iei bine aminte la acest lucru. — Lumina sau inima lui Dumnezeu nu-și ia originea numai de la astrele brute și sălbatice, unde dragostea și mînia sînt una într-alta, ci și din locul în care blînda apă a vieții se naște mereu. Căci apa aceasta n-a fost cuprinsă de moarte în aprinderea miniei, ci ea există din veșnicie în veșnicie, ajungînd la marginile acestei lumi și fiind apa vieții care răzbate moartea, și din care se zidește noul trup al lui Dumnezeu în lumea aceasta.

Ea¹³¹ există în toate astrele și în toate locurile, dar nicăieri nu e perceptibilă și nici comprehensibilă; deși poate umple totul dintr-o dată. Ea există, de asemenea, în trupul omului, și cine e însetat de ea și o bea, în acela se aprinde lumina vieții, care este inima lui Dumnezeu, din care izvorăște Duhul Sfînt.

Dar tu spui: Cum se mențin astrele în mînia dragostei?

Iată, astrele au răsărit din casa aprinsă a miniei lui Dumnezeu, întocmai ca mișcarea pruncului în pîntecele mamei în cea de-a treia lună. Dar aceștia¹³² și-au primit aprinderea de la veșnica și neamortită apă a vieții, căci această apă n-a fost niciodată amortită în natură.

Cînd Dumnezeu s-a mișcat în trupul acestei lumi, înfricoșarea s-a frecat a treia zi în nașterea acestei lumi, și a luat ființă fulgerul focului, iar lumina astrelor s-a aprins în apa vieții. Căci, pînă în ziua a treia din vremea aprinderii miniei lui Dumnezeu în lumea aceasta, natura a fost, în spaimă, o vale a întunericului, și a stat în moarte; dar în ziua a treia, viața a străpuns moartea și nașterea cea nouă a început. Căci tot atîta timp și nici un ceas mai mult, s-a odihnit în moarte și nou-născutul rege al acestei lumi, Domnul nostru Iisus Hristos; și a născut din nou la lumină primele zile ale facerii naturii și aceeași vreme în moarte, astfel ca acest

timp cu timpul veșnic să fie, iarăși, un singur timp, și nici o zi a morții între ele. Și ca dragostea veșnică și dragostea nou-născută din noul trup al naturii, să fie o veșnică dragoste și ca nici o diferențiere să nu existe între dragostea veșnică și dragostea nou-născută, ci ca dragostea nou-născută să ajungă pînă la ființa care a fost din veci, și de asemenea, pentru sine, pînă în veșnicie. Așadar dragostea nou-născută care a răsărit din apa vieții în lumina astrilor, este legată în întreg trupul acestei lumi, cu dragostea veșnică și fără de început, așa încît să fie o singură inimă și un singur spirit, care să poarte totul și să susțină totul.

În această aprindere a luminii în astre și în elemente nașterea naturii nu s-a transformat cu totul în sfînta blîndețe, cum a fost înainte de vremea miniei, pentru ca nașterea naturii să fie acum absolut sfîntă și pură; nu, ci ea stă în nașterea ei cea mai tăioasă, mai caustică, mai severă și mai înfricoșătoare, deoarece minia lui Dumnezeu crește fără contenire, întocmai ca focul iadului. Căci dacă natura cu nașterea ei caustică s-ar fi preschimbat cu totul în dragoste, după dreptul ceresc, diavoliilor ar fi din nou pe sfîntul tron al lui Dumnezeu.

Și așa, poți vedea și înțelege foarte bine acest lucru, după căldura mare și răceala îngrozitoare, după amăreala, sărătura și veninul din această lume, care toate stau în nașterea astrelor, în care zac închiși diavoli.

Astrele nu sînt decît aprinderea mării case, căci casa întreagă este încremenită în moarte, întocmai ca pămîntul; pentru că nașterea cea mai exterioară este moartă și înțepenită ca și coaja de pe arbore; dar nașterea siderică este trupul din care răsare viața.

În trupul ei, nașterea siderică e foarte caustică, dar noua naștere care răsare în apa vieții și răzbate moartea, o domolește. Ea nu poate schimba însă miezul nașterii caustice, ci se naște din el păstrîndu-și sfînta ei nouă viață pentru sine și răzbătînd moartea minioasă, și moartea minioasă nu o cuprinde.

Această dragoste și minie fac un singur trup, dar apa vieții este cerul care le diferențiază, astfel încît dragostea nu sesizează minia în sine, nici n-o cuprinde, și nici minia dragostea, ci dragostea răsare în apa vieții

și ia în sine forța de la nașterea primă și severă care este în lumină și care se naște din minie, astfel că noul trup se naște din cel vechi. Pentru că trupul vechi care stă în nașterea severă aparține diavolului ca adăpost, iar trupul cel nou, împărăției lui Hristos.

Se pune întrebarea: Sînt oare toate trei persoanele divinității în nașterea blîndeții în această lume?

Da, ele sînt toate trei în această lume în deplina naștere a dragostei, blîndeții, sfînteniei și purității, și se nasc mereu în această substanță și ființă, cum se întîmplă din veșnicie.

Iată, Dumnezeu-Tatăl a vorbit poporului lui Israel pe muntele Sinai cînd i-a dat legea: Eu sînt un Dumnezeu minios și aspru cu cei ce mă urăsc. (2-Moise, 20, 5 și 5-Moise, 5, 9).

Dar din acest unic Tată care este și minios și plin de dragoste nu poți face două persoane distincte; el rămîne un Tată unic care-și naște Fiul în permanență și din amindoi purcede neîncetat Sf. Duh.

Observă adîncul în centru. — Tatăl este unica ființă care însăși e totul și care din veșnicie și-a născut Fiul iubit și-l naște neînterupt; în amindoi se naște din veci și neînterupt Sf. Duh în fulger unde se naște viața. Dar din severa naștere a spiritelor originare ale Tatălui, în care stau ardoarea și mînia, s-a făcut întotdeauna trupul naturii, în care stă lumina Fiului ca inimă a Tatălui, incomprehensibile naturii.

Căci lumina este în mijlocul nașterii și este locul vieții unde se naște viața blîndă a lui Dumnezeu din toate puterile Tatălui, și din același loc pornește Sf. Duh de la Tatăl și Fiul.

Dar aceste puteri ale Tatălui care stau în aprinderea luminii sînt Tatăl cel Sfînt și Tatăl cel blind, împreună cu nașterea curată a lui Dumnezeu, iar spiritul ce răsare aci este Duhul Sfînt; nașterea caustică este însă trupul, în care se naște mereu viața sfîntă.

Cînd însă lumina lui Dumnezeu străbate această naștere tăioasă, ea devine foarte blîndă și e ca un om somnoros în care viața zvicnește continuu, dar trupul se repauzează dulce și lin.

În acest trup al naturii s-a produs aprinderea, căci din acest trup s-au făcut și îngerii, și dacă ei, în semeția lor, nu s-ar fi aprins și răzvrătit, trupul lor ar fi rămas veșnic într-o stare blîndă, comprehensibilă, ca în celelalte regate de îngeri din afara acestei lumi; iar spiritul lor s-ar fi născut veșnic în trupul blîndeții, ca Sfînta Treime și spiritul ei înnăscut în trupul lui Dumnezeu, și ar fi fost o singură inimă, o voință și o dragoste, căci în acest scop au și fost creați în trupul lui Dumnezeu, spre tihna divinității.

Dar Lucifer vru să fie el însuși Dumnezeu atotputernic, și-și aprinse trupul, trezind în el nașterea caustică a lui Dumnezeu; el se împotrivi inimii luminoase a lui Dumnezeu, în dorința de-a stăpîni în ea cu usturimea lui, ceea ce însă nu fu posibil. Și, fiindcă el se aprinse și se răzvrăti contra dreptului divinității, se răsculă și nașterea caustică în trupul Tatălui, împotriva lui, luîndu-l, ca pe un fiu nesupus, captiv în nașterea cea mai caustică, înăuntrul căreia îl lăsa să-și exercite domnia în vecii vecilor.

Cînd însă Tatăl s-a aprins în trupul iuțimii, el n-a aprins izvorul cel sfînt unde se naște inima lui mult iubitoare, din care pricină inima lui ar fi trebuit să șadă în izvorul mîniei.

Dar acest lucru era cu neputință, pentru că nașterea caustică nu o poate cuprinde pe cea sfîntă și pură, ci aceasta din urmă străbate prin iuțime și îi naște inimii un nou trup, care stă din nou în blîndețe.

Și acest nou trup este apa vieții, care se naște cînd lumina străbate mînia, iar Duhul Sfînt este aci plămîntul. Cerul este însă diferențierea dintre iubire și mînie, și este locul în care mînia se preschimbă în iubire.

Cînd privești soarele și astrele nu trebuie să crezi că acestea sînt Dumnezeu sfînt și curat; nici să te gîndești să le rogi ceva sau să dorești ceva de la ele, căci ele nu sînt Dumnezeu cel sfînt, ci aprinsa naștere severă a trupului său, unde dragostea și mînia luptă între ele.

Dumnezeu cel sfînt este în centrul tuturor acestor lucruri, ascuns în cerul său și tu nu poți nici să-l

vezi, nici să-l cuprinzi; dar sufletul tău îl cuprinde, și nașterea siderică pe jumătate, căci cerul este diferențierea dintre minie și iubire, și același cer e pretutindeni chiar și în tine însuși.

Și dacă tu îl adori pe sfântul Dumnezeu în cerul său, îl adori în cerul care este în tine, și același Dumnezeu străbate cu lumina sa și cu Duhul Sfânt chiar inima ta, născînd sufletul tău într-un nou trup al lui Dumnezeu care, împreună cu el stăpînește în cerul său.

Căci trupul pămîntesc pe care-l porți tu este una cu întregul trup aprins al acestei lumi, și se contopește cu acest trup întreg. Și nu este nici o diferențiere între astre și adînc, împreună cu pămîntul de pe o parte și cu trupul tău de pe alta, căci sînt toate un trup. Cu singura deosebire, că trupul tău este fiul întregului și e precum ființa întreagă însăși.

Așa cum se naște noul trup al acestei lumi în cerul său, așa se naște și noul tău om în cerul său; căci totul este un singur cer în care sălășluiește Dumnezeu și locuiește omul tău cel nou, și care nu pot fi despărțiți unul de celălalt.

Dar dacă tu ești un om fără Dumnezeu, nașterea ta nu e vrednică de cer, ci de minie, și rămîne într-o altă parte a nașterii siderice, unde țîșnește izvorul aspru și sever al focului, iar tu vei fi încuiat în moarte, pînă cînd vei sparge cerul și vei trăi cu Dumnezeu.

Căci în locul cerului tău stă diavolul miniei; dar dacă-l răzbești, el se retrage, și Duhul Sfînt domnește în acel loc; de cealaltă parte a groazei te privește diavolul, căci e cuibul lui și Duhul Sfînt îi stă împotrivă, iar omul cel nou se află ascuns în cerul său, sub scutul Duhului Sfînt. Diavolul nu-l cunoaște pe omul nou, căci nu e în casa lui, ci în cer, în tăria lui Dumnezeu.

Scriu aceste lucruri ca și cînd ar fi un singur cuvînt născut în cerul lui, unde, fără încetare, se naște dumnezeirea, și unde răsare Duhul Sfînt în fulgerul vieții; acolo s-au născut acest cuvînt și această cunoaștere și s-au înălțat în focul dragostei prin spiritul viu al lui Dumnezeu.

Știu bine ceea ce are diavolul în cuget, pentru că partea nașterii aspre și severe în care dragostea și mî-

nia se războiesc între ele, îi stă în lumină. Căci dacă vine cu diavoleasca lui ispită ca un cîine lingușitor, el își pune mînia în partea în care stă nașterea severă, și chiar acolo îi este cerul potrivnic; așa că frumoasa mireasă va fi recunoscută.

Căci el stăpune omul vechi, în dorința de a-l strica pe cel nou, dar dacă unul din ei se ridică împotriva-i, cîinele iadului se dă la o parte; atunci, omul nou se află în siguranță, și orice sprijin va fi găsit cîinele iadului în nașterea siderică, el va face calea întoarsă.

Îmi pare că cel mai iscusit dintre diavoli este împotriva mea și-i va provoca pe zeflemiști; aceștia vor spune că prin propria-mi nebunie vreau să tulbur divinitatea.

Da, scumpe zeflemist, ești, neîndoielnic, un fiu supus al diavolului, și poți lua ușor în derîdere copiii lui Dumnezeu; ar trebui, desigur, să pot cerceta adînc divinitatea și s-o atrag în puterea mea, dacă nu se sprijină ea pe mine; crezi și tu că aș fi destul de tare să rezist?

Da, mîndre om, divinitatea este și ea o foarte blîndă, naivă și tainică ființă, și nu scormonește în fundul iadului și al morții, ci în cerul ei propriu unde nu-i decît pură blîndețe, și unde mie, tocmai de aceea, nu mi-ar fi îngăduit să fac acest lucru.

Încît iată, eu nu am pus la cale așa ceva, ci pofta și plăcerea ta nemărginită au înduișat divinitatea să-ți dezvăluie dorința inimii tale în cea mai înaltă simplitate și mai mare adîncime, pentru ca să existe o mărturie mai presus de tine și o vestire a zilei mari și însemnate a lui Dumnezeu, zic eu, ca un cuvînt al Dumnezeului adevărat, cuvînt născut din fulgerul vieții.

CAPITOLUL XXV

DESPRE ÎNTREGUL TRUP AL NAȘTERII ASTRALE, ADICĂ DESPRE ÎNTREAGA ASTROLOGIE SAU ÎNTREGUL TRUP AL ACESTEI LUMI

Învățații și mult încercații maeștri ai astrologiei au ajuns cu intelectul lor atît de departe, încît cunosc mersul și influența astrelor, adică ce înseamnă și ce aduc cu ele întîlnirile lor, contaminările și întretăierile de forțe, cum se iscă vînturile, ploile, zăpezile, căldurile; de asemenea, răul și binele, norocul și nenorocul, viața și moartea și toate cîte se petrec în lume.

Acesta e de fapt fundamentul just pe care-l recunosc în spirit, ca fiind așa și nu altfel; dar cunoașterea lor¹³³ stă în casa morții, în comprehensiunea exterioară¹³⁴ și în alte considerente ale trupului, și rădăcina arborelui le-a rămas pînă aici ascunsă.

Nici nu este în intenția mea să scriu despre ramificațiile arborelui și să răstorn știința cărturarilor; nici nu clădesc pe temelia cunoașterii lor pe care o las neatinsă, la locul ei, pentru că n-am studiat-o, și scriu în spiritul cunoașterii mele despre rădăcina arborelui, despre trunchi, ramuri și fruct, ca o slugă truditoare care vrea să dezgolească și să arate stăpînului întregul arbore al lumii. Fără să cred că sînt deschizător de drumuri noi, căci nu mi s-a dat o astfel de poruncă, cunoașterea mea stă în această naștere a astrelor, la mijloc, unde se naște viața care străpunge moartea, și unde ia ființă spiritul ce clocotește și răzbate; în impulsul și în freamătul lui, scriu eu.

Știu și eu destul de bine că fiii cărnii mă vor lua în deridere și vor zice să nu-mi pun mintea cu astfel de treburi, care nu sînt de nasul meu, ci să-mi văd mai bine de cele ce-mi umplu burta mie și alor mei, lăsînd

pe alții să filosofeze, care au învățătură mai înaltă și o anume chemare.

Cu aceeași dîrzenie m-a încolțit și diavolul în cîteva rînduri, încît adesea îmi venea în gînd să renunț, dar renunțarea îmi păru prea grea. Căci, în clipa cînd fu aproape să mă las, și să mă gîndesc la ale burții, iată că poarta cerului se zăvori în cunoașterea mea.

Atunci sufletul mi se înfricoșă de parc-ar fi fost prins de diavol, iar rațiunea primi o lovitură ca și cum trupul s-ar prăbuși; și chiar spiritul n-a cedat înainte de a fi străpuns din nou rațiunea moartă, de a fi spulberat poarta întinericului și de a-și fi recăpătat sediul la locul lui, astfel ca mereu să primească viață nouă și forță nouă.

Înțeleg prin aceasta că spiritul trebuie păstrat prin suferință și răbdare; nici de atacuri fizice n-am fost scutit, ci mereu a trebuit să fiu în luptă cu diavolul, care mi-era împotrivă la tot pasul.

Dar fiindcă simt că mîntuirea mea veșnică se află aci și că prin slăbirea mea porțile luminii s-ar închide, devenind totuși fortăreață cerului meu în care mi se ascunde sufletul de furtuna diavolului, și pe care am dobîndit-o cu mare osteneală și zbucium, prin dragostea lui Dumnezeu și străpungerea Mîntuitorului meu, Domnul nostru Iisus Hristos, — vreau să las totul în voia lui și să-mi ia captivă rațiunea cea trupească.

Mi-am ales porțile cunoașterii luminii și vreau să mă supun pornirii și cunoașterii spiritului, și chiar de ar fi ca trupul meu animalic să se sprijine pe cîrja cerșetorului ori să se prăbușească, de nimic nu voi mai întreba, ci voi spune și eu ca profetul rege David: „Trupul și sufletul de mi s-ar topi, tu ești Doamne Dumnezeul meu, mîntuirea mea, mîngierea și tăria inimii mele!” (*Psalmi*, 73, 26). Pe tine vreau să mă bizui, și spiritului tău nu mă împotrivesc, și chiar dacă trupul mi se sfîșie, credința trebuie să plutească deasupra rațiunii, în cunoașterea luminii.

Știu prea bine că nu se cade ucenicului să se lupte împotriva maestrului, și că foarte încercații știutori ai astrologiei stau cu mult deasupra-mi. Dar cum lucrează ei în breasla lor, mă străduiesc și eu în munca mea,

ca să nu fiu arătat ca o slugă leneșă a stăpînului meu; iar cînd acesta va veni și-mi va cere talantul încredințat, să i-l pot da cu dobînda cuvenită. De aceea nu vreau să-i îngrop talantul, ci să-l împrumut pe camătă, pentru ca la vremea cererii să nu-mi poată spune: Slugă vicleană, pentru ce ai ascuns talantul meu la întuneric și nu l-ai dat cu dobîndă? (*Matei*, 25; *Luca*, 19)¹³⁵. Aș fi luat acum ceea ce este al meu cu dobîndă. Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar celui ce n-are, și ceea ce are i se va lua.

Ia seama.— Casa întreagă a acestei lumi care stă în ființa vizibilă și comprehensibilă, este vechea casă a lui Dumnezeu sau vechiul trup care a stat în limpezimea cerească înainte de vremea miniei. Dar cînd diavolul a trezit minia în ea, ea a devenit o casă a întunericului și a morții.

De aceea, și sfînta naștere a lui Dumnezeu s-a separat de minie ca un trup aparte, iar între minie și dragoste s-a tras tîria cerului, astfel ca nașterea astrelor să stea în mijloc, adică cu comprehensiunea lor exterioară și minia morții, iar cu noua naștere care răsar de aci și care stă în centru unde se încheie cerul, să stea în blîndețea vieții. Căci blîndețea clocotește împotriva miniei și minia împotriva blîndeții, fiind astfel două împărății contrarii în unicul trup al acestei lumi.

Dar cum iubirea și blîndețea lui Dumnezeu nu voiau să lase trupul sau *locus*-ul acestei lumi aprinse, să stea în veșnică minie și rușine, el născu din nou întregul trup vechi al lumii, cu forma potrivită unui trup în care viața să guverneze după modul și felul divin, deși în minie aprinsă, dar menținîndu-se după dreptul divinității, astfel încît să poată fi născut un nou trup, care să dăinuiască veșnic în sfințenie și puritate.

De dragul acestui motiv a și fost hotărîtă în Dumnezeu o zi anume a despărțirii, cînd dragostea și minia se separă una de alta.

Cînd privești cu ochii tăi trupești astrele, adîncul și pămîntul, nu vezi decît vechiul trup în moartea minioasă cerul nu-l vezi cu ochii tăi trupești, căci bolta albastră de deasupra ta nu e cerul, ci doar vechiul trup pe care-l numim, simbolic, natura pervertită.

Dacă însă deasupra astrelor pare a fi o boltă albastră, care ar separa întregul *locus* al acestei lumi de cerul sfânt, cum au crezut oamenii, ea nu e decît apa de deasupra naturii, care, spre deosebire de apa de sub lună, e mult mai deschisă; căci atunci cînd razele soarelui străbat adîncul, apa de sus devine de un albastru luminos.

Cît de adînc ori de departe este locus-ul lumii noastre, nu ştie nimeni; şi dacă unii fizicieni şi astrologi s-au apucat să-l măsoare, măsurătorile lor nu-s decît născociri sau o măsurare a comprehensiunii, ceea ce este ea şi cum cineva s-ar apuca să prindă vîntul.

Din vremea noastră şi pînă-n Ziua de Apoi, adevăratul cer e pretutindeni, iar casa miniei, a iadului şi a morţii este şi ea pretutindeni în această lume, de acum şi pînă-n Ziua de Apoi. Dar sălaşul diavolului este acum de la lună pînă la pămînt, şi în pămînt în văgăunile adînci, mai ales unde e pustiu şi sălbăticie şi unde pămîntul e pietros şi amar.

Cîrmuirea lui regească se află în adînc, în cele patru căpăţîie ale cerului echinocţial, despre care voi scrie în alt loc; aici vreau să-ţi arăt doar cum s-a făcut trupul acestei lumi şi cum se cîrmuieşte şi persistă şi astăzi.

Întregul trup al acestei lumi este asemenea trupului omenesc¹³⁶: în părţile cele mai exterioare este înconjurat de astre şi de forţele răsărite din natură, iar în trup guvernează cele şapte spirite ale naturii, avînd în centru inima.

Astrele obişnuite sînt minunata proporţie sau schimbare a lui Dumnezeu; căci făcînd astrele, el le-a făcut din înălţarea infinitului, din vechiul trup aprins al lui Dumnezeu.

Fiindcă aşa cum cele şapte spirite originare ale lui Dumnezeu înainte de vremea miniei, se născuseră odată cu înălţarea şi contaminarea lor la infinit, din care au răsărit şi unele figuri şi plante cereşti, — tot astfel şi sfîntul Dumnezeu a înfăţişat acestei naturi decăzute trupul său în atît de multe şi felurite forţe, cîte stătuseră cîndva în sfinţenie şi naştere.

Înțelege bine acest lucru minunat.— Fiecare astru are o însușire deosebită, așa cum poți vedea chiar la pământul înflorit, și de aceea Creatorul a zidit din nou și din atât de multe și felurite forțe vechiul trup aprins, și l-a făcut din nou viu, încît prin această veche viață în mînie să se nască din nou, prin încheietura cerului, o astfel de viață nouă, care să aibă aceeași forță și eficiență ca cea veche altădată, înaintea vremurilor mîniei, și să se poată contopi cu divinitatea pură în afara acestei lumi, alcătuiind împreună un singur și sfînt Dumnezeu.

Noua naștere, în vremea facerii, ar fi fost tot atît de înfloritoare, dacă n-ar fi stricat-o omul, din care cauză natura decăzu și mai mult, încît Dumnezeu blestemă ogorul.

Dat fiind că omul s-a întins s-apuce fructul vechiului trup, fructul noului trup rămase ascuns în cerul său, iar omul trebui să-l privească cu trupul cel nou, neputîndu-l gusta cu trupul natural. Aș avea poftă să mănînc din fruct, dar nu-l pot ajunge, căci cerul desparte trupul vechi de cel nou; trebuie, așadar, să rabd pînă la viața de apoi și să dau trupului meu animalic să mănînce mărul urgiei mamei Eva¹³⁷.

Despre aprinderea inimii sau vieții acestei lumi

După ce Dumnezeu adusese, în două zile, trupul acestei lumi la o formă justă și făcuse din cer diferențierea între dragoste și mînie, dragostea străpunse cerul și răzbi mînia a treia zi; atunci se zvîrcoli vechiul trup în moarte și se înfricoșă în naștere. Căci, iubirea fiind fierbinte, aprinse izvorul focului; acesta se frecă de calitatea aspră și rece a morții încremenite, pînă cînd calitatea aspră se înfierbîntă a treia zi, făcînd să nască mobilitatea, și pământul încremenit să devină mișcător.

Căci se aflau toate în spaima focului pînă în ziua a patra, cînd lumina soarelui se aprinse și trupul întreg se înfricoșă în naștere ca o femeie sub povara sarcinii.

Calitatea aspră fusese vasul care conținea viața și în care se înfricoșa căldura, care se aprinse prin dragostea lui Dumnezeu și sili calitatea aspră să iasă afară

ca un trup mort, căldura păstrându-și sediul în punctul central al trupului pe care-l străbătu.

Cînd însă lumina soarelui se aprinse, cercul cel mai apropiat sta în jurul soarelui și în spaima focului, căci soarele sau lumina strălucea în apă, iar amăreala din apă se ridica și ea în spaima focului. Dar lumina țîșni iute și prinse spaima focului care rămase captivă și-și făcu trup.

De aci s-a făcut în prima rotire planeta Marte¹³⁸, a cărei putere stă în groaza amară a focului, pentru că Marte este plin de furie și sîngeros, turbat și viforos ca spaima focului, fiind, astfel, un dușman înveninat al naturii și din a cărui răsărire și naștere au ieșit pe pămînt tot felul de tîritoare primejdioase și de viermi otrăvitori.

Dar, cum fierbințeala din centrul trupului vieții era neînchipuit de mare, ea răzbătu și deschise atît de larg încăperea morții în fața aprinderii luminii, încît soarele deveni cel mai mare astru.

Cînd, însă, lumina se aprinse în fierbințeală, locus-ul arzător fu luat captiv în lumină, și trupul soarelui nu putu crește mai mare. Căci lumina domoli căldura, și trupul soarelui rămase ca o inimă la mijloc, pentru că lumina este inima naturii și nu căldura.

Dealtfel, aici trebuie să iei bine seama. — Atît cît s-a putut aprinde punctul central, atît de mare a crescut și soarele; căci soarele nu este altceva decît un punct aprins în pîntecele naturii¹³⁹.

Să nu crezi, cumva, că e vorba de vreo altă forță decît cea de pretutindeni din întregul adînc al trupului. Dacă dragostea lui Dumnezeu, străbătînd cerul ei, ar vrea să aprindă întregul trup al acestei lumi prin căldură, ar fi pretutindeni lumină ca în soare. Dacă din soare ar putea fi luată marea căldură, ar fi o singură lumină cu Dumnezeu; dar cum aceasta nu e cu putință la vremea noastră, rămîne soarele ca un rege sau regent în acest bătrîn și stricat trup aprins al naturii, iar divinitatea pură rămîne ascunsă în blîndul cer. Însă lumina blîndeții soarelui, atît cît există, se contopește cu divinitatea pură, dar fierbințeala nu poate cuprinde lumina, din care pricină și locus-ul soarelui rămîne în

trupul miniei lui Dumnezeu, și tu nu ai voie să adori soarele ori să-l cinstești ca pe Dumnezeu, căci locus-ul ori trupul soarelui nu poate cuprinde apa vieții, din pricina înverșunării.

Supremul temei al soarelui și al tuturor planetelor

Voi avea aici destui potrivnici care vor ști să cîrtească; fiindcă ei nu vor ține seama de spirit, ci de vechiul lor nărav, zicînd că astrologii înțeleg lucrurile mai bine, că ei au scris cărți și că vor privi prin marea ură deschisă a lui Dumnezeu, la care voi sta însă ca vițelul la poarta nouă.

Da, iubite cititor, înțeleg și eu opinia astrologilor, am citit și eu unele rînduri din scrierile lor, și știu bine cum descriu ei mersul soarelui și al astrelor, lucruri pe care nu le disprețuiesc, ci le consider, de cele mai multe ori, bune și drepte. Iar faptul că eu scriu altceva și altcum, nu înseamnă că o fac din sminteală ori din gînd ascuns, sau că mă îndoiesc că ar fi așa; n-am nevoie de nici o îndoială în această privință și nici un om nu mă poate instrui aici. Nu mi-am agonisit știința din cărți; într-adevăr, ordinea celor șapte planete, pe care am citit-o în cărțile de astrologie, o găsesc foarte justă, numai că rădăcina, adică modul în care aceste corpuri cerești au apărut, precum și armonia lor, nu le pot învăța de la oameni, căci ei nu le știu; și nici eu n-am fost de față, cînd le-a făcut Dumnezeu.

Dar fiindcă, în spiritul meu, porțile adîncului și porțile miniei, ba chiar încăperea morții au fost deschise prin dragostea lui Dumnezeu, spiritul vede prin ele. De aceea, cred că nașterea naturii există și astăzi și se naște ca în primele începuturi, și că tot ce crește în această lume fie oameni, animale, arbori, plante, ierburi, minerale și orice ar fi, totul crește în aceleași calități și forme, și orice viață bună sau rea, își ia începutul în același fel. Fiindcă acesta este dreptul divinității: ca orice viață să se nască în trupul Domnului într-un singur fel; și chiar dacă se produce în diverse forme și alcătuirii, viața are, totuși, o singură origine.

Această cunoaștere, eu nu o văd cu ochii trupului, ci cu ochii în care se naște viața în mine; în acel loc îmi stau porțile cerului și iadului deschise, și omul cel nou speculează în centrul nașterii siderice, unde îi stau deschise poarta cea mai interioară și cea mai exterioară.

Pentru că se află încă în vechiul om al miniei și al morții și șade în cerul său, el vede prin amîndouă și, în felul acesta, vede și astrele și elementele. Căci în Dumnezeu nu există opreliște; ochiul Domnului vede totul. Dacă spiritul meu n-ar vedea prin spiritul său, aş fi orb ca un butuc; cum însă, în sufletul meu văd poarta Domnului, avînd și îndemnul lui, sînt hotărît să scriu după acest îndemn și să nu țin seamă de nici o autoritate omenească.

Nu trebuie să înțelegi că vechiul meu om ar fi un înger sau un sfînt viu; el șade cu toți oamenii în casa miniei și a morții, fiind un permanent vrăjmaș al lui Dumnezeu, împovărat, ca toți oamenii, de păcatele și răutatea lui, și plin, ca și ei, de multe cusururi și lipsuri.

Să știi însă, că se află în continuă naștere temătoare și ar dori să scape de răutate și minie, dar nu poate. Căci el este ca întreaga casă a acestei lumi, în care iubirea și minia luptă neconținut, iar noul trup se naște fără încetare în mijlocul spaimei. Căci așa trebuie să fie dacă vrei să fi născut din nou. Altfel, nici un om nu ajunge la nașterea din nou.

Omul aleargă neconținut după plăcutele zile ale cărnii, după bogăție și deșertăciune, și nu știe că, în acest fel, șade în încăperea morții, unde ghimpele miniei îi aruncă priviri piezișe.

Vezi, îți spun aceasta ca o vorbă a vieții pe care o iau în cunoașterea spiritului în mijlocul nașterii noului trup al lumii acesteia, peste care este rege și stăpîn omul Iisus Hristos împreună cu Tatăl său cel veșnic. Și-mi însușesc cuvîntul înaintea tronului său, unde toate sufletele sfinte ale oamenilor stau în fața lui și se bucură că au învins pofta cărnii și falsa binefacere, bogăție și putere, care sînt o baie diavolească a miniei, spre care tu alergi și în care te înghesui ca

și cînd ai fi atras de ea, căci, într-adevăr, ascunde în-lăuntrul ei mare primejdie.

Dar dacă vrei să știi cum este, iată ți-o spun în parabolă. Cînd după pofta inimii tale, ai pătruns în bogăție și putere, este ca și cînd te-ai afla într-o apă adîncă și care, fără a-i atinge fundul, îți ajunge la gură; dai din miini, te aperi, avînd capul cînd deasupra, cînd sub apă, treci prin mare groază, începi să înghiți apă, și-ți aștepți în fiecare clipă moartea.

În forma aceasta și nu în alta, te afli în poftele tale carnale și, dacă nu vrei să lupți, nici nu vei învinge, ci vei fi ucis în propriul tău pat moale. Căci omul are neconținut în fața lui o ceată de diavoli care-l amenință fără încetare și, dacă nu se apără, este prins și omorît.

Dar cum să se apere cel ce înoată în apa adîncă? El trebuie să lupte cu valul, dar și cu diavolul care-l atacă.

Primejdii peste primejdii! Cum spune și Mîntuitorul nostru Iisus Hristos: E greu să între bogatul în împărăția cerului; și mai ușor intră cămila pe gaura acului, decît aceasta în împărăția cerului. (*Matei*, 19,24,; *Marcu*, 18, 25)¹⁴⁰.

Dacă cineva dorește să fie născut din nou, el nu trebuie să ajungă robul lăcomiei, trufiei și al propriei sale puteri și nici după îndemnurile trupului să poftească, ci să lupte cu sine însuși, împotriva diavolului și a plăcerilor deșarte, gîndindu-se că pe acest pămînt e doar o slugă trecătoare, peregrinînd prin jale și durere spre o altă lume, în care el va fi stăpîn, iar stăpînirea lui va sta în plăcerea desăvîrșirii, în forță și frumusețe.

Ia seama! — Soarele își are propriul său *locus* împărătesc, și nu se abate de la locul lui în care a fost făcut dintru început. Unii cred că el aleargă ziua și noaptea în jurul pămîntului, iar despre aceasta au scris și mulți astrologi. Parte din ei s-au apucat chiar să măsoare acel înconjur. Credința aceasta e greșită. Pămîntul este cel care se învîrtește, împreună cu celelalte planete ca o roată în jurul soarelui. El, pămîntul, nu stă pe loc, ci aleargă în jurul soarelui ocolindu-l o dată într-un an, cum fac și celelalte planete sub soare, cu excepția lui Saturn și Jupiter; acestea, din pricina ma-

rii circumferințe și a înălțimii la care se află, nu o pot face, fiind mult deasupra soarelui¹⁴¹.

Se pune întrebarea: Ce sînt soarele și planetele, și cum au devenit ele?

Iată: celelalte planete sînt corpuri proprii, care au însușirea lor trupească fără a fi legate de vreun loc fix, în afară de cercul pe care se preumblă. Dar soarele nu este un astfel de corp, ci este un *locus* aprins de lumina lui Dumnezeu.

Acest lucru să-l înțelegi cum se cuvine. Locul în care este soarele este un loc ca oricare altul, pe care l-ai alege tu deasupra pămîntului. Dacă Dumnezeu ar vrea să aprindă lumina prin căldură, întregul Univers ar fi un astfel de soare, căci aceeași forță în care stă soarele este pretutindeni, iar înaintea timpului miniei, ea (forța) a fost în tot locul acestui Univers tot așa de luminoasă ca soarele, dar cu o lumină mai ușor suportabilă.

Căci căldura nu a fost atît de mare ca în soare, din care pricină și lumina a fost blîndă; iar soarele, prin înverșunarea lui cumplită, se deosebește de blîndețea lui Dumnezeu. De aceea, nu putem spune că soarele este o poartă a luminii lui Dumnezeu, ci ea este ca lumina din ochiul omului, și locul ochiului aparține trupului; dar lumina e diferită de trup. Și chiar dacă se naște prin căldura din apa trupului, ea nu este ceva atît de deosebit, încît să nu fie cuprinsă de trup. O astfel de diferențiere există și între Dumnezeu-Tatăl și Dumnezeu-Fiul.

Așa a răsărit în a patra zi, în nașterea următoare a acestui Univers, în punctul său central, soarele, care stă nemișcat în veșnicul său loc trupestc, căci el nu-și poate schimba locul. El este singura lumină naturală a acestei lumi, și în afară de el nu există altă lumină în casa morții. Și chiar dacă ea strălucește ca și cînd toate astrele ar lumina, acestea nu au lumina lor, ci toate își au lumina de la soare, după cum îndată se va arăta.

Adevărata naștere și proveniență

a soarelui și a planetelor au avut loc după cum urmează :

Cînd a fost creat cerul ca diferențiere între lumina lui Dumnezeu și stricăciunea aprinsă a trupului acestei lumi, trupul acesta era o vale întunecoasă și nici o lumină nu exista care să fi luminat, din afara cerului, acest trup exterior, pentru că toate forțele se găseau ca și captive în moarte, și atît de înfricoșătoare, încît s-au înfierbîntat în mijlocul trupului.

Dar cînd s-a întîmplat aceasta, adică nașterea temătoare să stea atît de strașnic prinsă în căldură, dragostea luminii lui Dumnezeu străbătu cerul despărțitor și aprinse marea căldură. Atunci răsări în căldură, în apă sau în grăsimea apei, lumina strălucitoare, și se aprinse inima apei; aceasta s-a petrecut într-o clipă.

Căci îndată ce lumina cuprinse bine trupul, acesta rămase captiv în lumină, fiind trasformat într-o relativă blîndețe și nu putu sta mai departe într-o asemenea teamă.

Cum însă căldura s-a speriat de lumină, groaznicul ei izvor de foc s-a potolit, și nu s-a mai putut aprinde din nou. Tot astfel de data aceasta, străpungerea cerului de către dragoste în lumina lui Dumnezeu nu s-a extins mai departe din porunca lui, și de aceea nici soarele n-a devenit mai mare.

Despre planeta Marte

Dar cînd soarele s-aprinsese, cumplita spaimă a focului s-a repezit din locul soarelui în afara aceluia loc, ca un fulger năprasnic, luînd în ființa sa trupeză înverșunarea focului, din care apa a devenit foarte amară; căci apa este miezul și rădăcina spaimii.

Astrologii au scris că planeta Marte stă deasupra soarelui la 15750 de leghe¹⁴², ceea ce nu tăgăduiesc, fiindcă eu nu umblu cu măsurători. În iuțea ei, spaima focului s-a depărtat atît de mult de propriul ei locus, încît lumina a luat-o captivă și, oprindu-se, a trebuit să-și reia locus-ul.

Faptul că lumina n-a prins-o mai înainte, a fost din pricina cumplitii furii și a fulgerului iute; ea n-a fost oprită, pînă cînd aceasta n-a contaminat-o în întregime.

Acum spaima focului stă furioasă și turbată ca o ațîțătoare a întregului trup al acestei lumi, aceasta fiind chiar menirea ei, să miște, prin acțiunea ei, totul în roata naturii, de unde orice viață își ia începutul.

Despre planeta Jupiter¹⁴³

Cînd amarnica spaimă a focului fu prinsă de lumină, lumina se înalță și mai sus în adînc, pînă atinse regiunea aspră și rece a naturii. Atunci, forța primei porniri din soare nu putu urca mai sus și rămase trupește, aci, luînd ca reședință același locus.

Caută să înțelegi bine acest lucru. Forța care a rămas aci, pe loc, a fost forța luminii, o ființă foarte blajină, prietenoasă, grațioasă și dulce. Despre ea scriu astrologii că se află sus, deasupra lui Marte, la 7875 de leghe. Ea este îmblînzitoarea turbatului Marte și un început al blîndeții în orice viață; de asemenea, un început al apei din care se naște viața, după cum voi anunța mai încolo.

Atît de departe a ajuns puterea vieții din soare, și nu mai sus; dar strălucirea sau lumina care, și ea, are forța ei, ajunge pînă la astre, străbătînd întregul trup al Universului.

Trebuie să înțelegi bine lucrul acesta, căci din el au ieșit aceste două planete.

Cînd forța inimii lui Dumnezeu din veșnicul și nemuritorul izvor al apei vieții străbătu cerul diferențiator și aprinse apa din locus-ul soarelui, fulgerul, adică fulgerul focului se repezi din apă, fiind înspăimîntător și amar; din el a ieșit Marte.

În urma acestui fulger porni iute forța luminii și, ca o blîndă și înalțătoare viață, prinse din fugă spaima focului și o îmblînzî, încît aceasta căzu în slăbiciune și nu mai putu străbate adîncul mai departe, ci rămase pe loc tremurînd.

Dar forța pornită în lumină fu mult mai puternică decît spaima focului, din care pricină urcă și mai sus decît fulgerul, ajungînd prea adînc în strășnicia naturii, cînd deveni și ea neputincioasă și rămase locului. Din acea forță a ieșit planeta Jupiter și nu din acel locus, în care

stă și pe care l-aprinde mereu cu forța sa; ea este ca un tovarăș de casă în același locus, care se preumblă neîncetat în casa-i închiriată. Dar soarele are casa lui proprie, și nu e planetă.

Dacă vrem să cercetăm bine nașterea sau începutul, trebuie să cunoaștem de fapt nașterea vieții, cum se naște viața într-un trup; căci totul este o continuă naștere. Cel ce nu știe și nu înțelege acest lucru nu cunoaște nici nașterea astrelor, căci totul laolaltă este un singur trup. Orice creatură, pe dată ce înlăuntrul ei s-a născut viața stă, după nașterea ei, în propriul ei trup, ca nașterea trupului natural al acestei lumi; căci orice viață trebuie să se nască potrivit divinității, adică neconținut, așa cum se naște divinitatea.

Cînd privim și cugetăm bine asupra acestui lucru, ceea ce fără deosebita luminare a Sfintului Duh nu se poate întîmpla, găsim la început nașterea aspră, rece și severă, care este o cauză a naturii materiale sau a plăsmuirii obiectelor. Dacă n-ar exista această forță aspră, rece, tăioasă și astringentă, n-ar exista ființa naturală și fizică, de asemenea, nici nașterea lui Dumnezeu, și totul ar fi inexplicabil.

Dar în această forță dură, aspră și rece stă ființa corporală sau trupul, în care se naște spiritul vieții și din acel spirit iau naștere lumina și intelectul, și prin ele simțurile și suma tuturor forțelor.

Căci atunci cînd lumina se naște, ea se naște în mijlocul trupului ca inima sau spiritul din toate forțele, și stă nemișcată chiar pe locul ei inițial, pătrunzînd toate forțele. Pentru că așa cum e născută din toate forțele și are izvorul tuturor forțelor, ea aduce chiar cu strălucirea ei, izvorul tuturor forțelor în fiecare din forțe, făcînd să ia naștere gustul și mirosul, de asemenea, văzul, simțul și auzul, precum și rațiunea și intelectul.

După cum hrisovul și începutul vieții se află în orice creatură, tot astfel prima renaștere a naturii noi vieți se află în trupul alterat al acestei lumi. Iar cel ce pune la îndoială acest lucru, n-are nici un intelect bun, nici cunoaștere suficientă a naturii; de asemenea, cunoașterea lui, atît cît este, nu e născută în Dumnezeu, și el rămîne un zeflemist al divinității.

Căci, iată, tu nu poți tăgădui că viața ia naștere în căldura inimii și în aceeași viață stă și lumina nașterii animalice.

Inima înseamnă soarele; el este și începutul vieții în trupul exterior al acestei lumi. Dar nu poți spune că nașterea animalică se abate de la inimă, fiindcă trupul stă în mobilitate. Tot astfel nici soarele nu se abate de la locul său, ci își păstrează locus-ul propriu ca o inimă pentru sine, luminând ca o lumină sau ca un spirit al întregului trup al acestei lumi, în toate forțele trupului. Căci nașterea lui (a soarelui) este chiar dintru început din toate puterile, și de aceea este și el, cu lumina și căldura lui, din nou un spirit și o inimă în întreg trupul acestei lumi.

Și apoi, nu poți, de asemenea, tăgădui că fierea sau veninul dintr-o creatură nu s-a născut din inimă, căci ea este o vină a inimii, fiind mobilitatea ei, din care naște căldura.

Ea își are primul început în fulgerul vieții, când viața se naște în inimă și lumina răsare din apă; astfel, spaima focului o ia înainte, urcînd din înfricoșarea apei, în căldură. Căci atunci când căldura se înfricoșează în răceala calității aspre, încît lumina se aprinde prin cerul ascuns al inimii în corporalitate, temătoarea moarte se sperie în mînia lui Dumnezeu și se ridică îngrozită deasupra ei însăși, tremurînd de spaimă, în timp ce lumina inimii o ajunge din urmă și o contaminează pînă rămîne locului.

Aceasta este și înseamnă planeta Marte, căci chiar așa s-a făcut, iar calitatea ei proprie nu este alta decît o spaimă a focului, veninoasă și amară, crescută din locus-ul soarelui.

Ea¹⁴⁴ este întotdeauna o aprinzătoare a soarelui în-tocmai ca fierea inimii, iar căldura lor, a amîndurora stăruie atît în soare cît și în inimă, și din ea își ia viața începutul în toate lucrurile.

În al treilea rînd, nu poți tăgădui că creierul din capul oricărei creaturi nu este forța inimii, căci din inimă se înalță la creier toate forțele, și din ele se nasc în creier simțurile inimii.

Ia seama: După ce spaima focului din fiere sau din Marte s-a abătut din lumina vieții forța din inimă stră-

bate lumina vieții pînă la capăt în calitatea aspră, iar dacă forța nu urcă mai sus, ea este prinsă de nașterea aspră și secătuită de frig.

Atunci stă și se unește cu spiritul vieții în inimă, și devine scaunul regesc al spiritului inimii, căci pînă aici răzbește spiritul forței inimii, și aici el este acceptat. Căci creierul șade în nașterea severă și este, în propriul său trup, forța blindă a inimii, însemnînd cu adevărat nașterea din nou, care, în mijlocul severității morții și a miniei, în cerul său, se naște din nou și străbate prin moarte în viață. Pentru că aici devine spiritul sau ideea o persoană creată întreagă, prin contaminarea sau acceptarea tuturor forțelor, ceea ce eu numesc, în om, nașterea animalică (sufletească).

Căci dacă noul spirit în creier este îndeajuns de animalizat, el trece din nou în mama sa, în inimă, fiind atunci ca un spirit perfect sau o voință perfectă, sau ca o persoană nou-născută care, în om, se cheamă suflet.

Vezi, așa cum în om creierul este o ființă, o individualitate, tot astfel și planeta Jupiter este o ființă și o individualitate, căci își are originea în înălțarea vieții din forța care a răsărit prin lumină din apa vieții, din locus-ul soarelui.

Și aceeași forță s-a ridicat atît de sus, încît din nou a fost prinsă în forța aspră, dură și rece, în care a rămas pe loc, devenind corporală la prima ocolire sau plecare mai departe, și fiind secătuită de forța aspră și rece. Creierul, în conducerea trupească a acestei lumi este desigur necesar; din el se nasc simțurile și rațiunea, de asemenea orice blîndețe și înțelepciune în treburile naturale; dar spiritul adevărat și sfînt din om se naște în cerul ascuns, în apa vieții.

Jupiter, exterior, nu e decît blîndețea și intelectul în comprehensiunea exterioară; dar sfîntul izvor este incomprehensibil și rațiunea exterioară de nepătruns. Căci nașterea siderică șade numai cu rădăcina în cerul sfînt, iar cu trunchiul în minie.

CAPITOLUL XXVI

DESPRE PLANETA SATURN¹⁴⁵

Saturn, regentul rece, tăios, aspru nu-și ia începutul și originea din soare, căci el are în puterea sa încăperea morții și este uscătorul tuturor forțelor, din care se naște corporalitatea.

Așa cum soarele este inima vieții și izvorul tuturor spiritelor în trupul acestei lumi, așa este Saturn pionierul oricărei corporalități și comprehensiuni; și în puterea acestor două planete stă întregul trup al Universului, încît nu se poate ajunge la nici o creatură sau plăsmuire și la nici o mobilitate în trupul natural al acestei lumi, în afara forței acestor două corpuri cerești.

Originea lui Saturn este teama aspră și severă a întregului trup al acestei lumi, pentru că atunci cînd, în vremea aprinderii miniei, s-a stins lumina nașterii exterioare a acestei lumi, care naștere este naturalitatea sau comprehensiunea, sau înălțarea nașterii tuturor spiritelor originare, — calitatea aspră a stat în nașterea ei cea mai caustică și mai severă, concentrînd și comprimînd foarte strîns acțiunea tuturor spiritelor originare. De aci au ieșit pămîntul și pietrele, și fără îndoială că în casa morții sau carcera vieții a fost luat și ținut captiv regele Lucifer.

Cînd însă în prima zi, prin cuvîntul sau prin inima lui Dumnezeu, lumina frînse din nou ceva din rădăcina naturii trupului acestei lumi, întocmai ca o alegere a zilei sau un început al mobilității vieții, nașterea aspră și severă căpătă din nou priveliștea unei ascensiuni a vieții în naștere. De aci încolo, ea a stat, ca și în moar-

tea temătoare, pînă în ziua a treia, cînd dragostea lui Dumnezeu a străbătut cerul diferențiator și a aprins lumina soarelui.

Cum însă inima sau puterea soarelui nu putu des-cuia și domoli nașterea fricoasă ori calitatea înverșunării și a miniei, întreg acest cerc rămase într-o teamă îngrozitoare ca o femeie în naștere, și nu putu trezi căldura din pricina frigului și asprimii cumplite.

Dar fiindcă totuși, mobilitatea crescuse aci prin forța celui ascuns, natura nu se putu odihni, ci se în-fricoșă de naștere dînd viață, din spiritul iuțimii, fiului aspru, rece și sever sau astrului Saturn. Căci spiritul căldurii nu se putu aprinde să ia naștere lumina și din lumină prin apă dragostea și blîndețea, ci fu o naștere a înverșunării cumplite și reci, care secătuieste, strică și dușmănește blîndețea și care naște făpturilor picioare și oase zdravene.

Dar Saturn nu este legat de locus-ul său ca soarele, căci el nu este un loc corporal în spațiul adîncului, ci este un fiu născut din încăperea morții, din înfricoșarea aprinsă, aspră și rece, și nu e decît un colocatar în spațiul în care se preumblă, întrucît el posedă pentru sine proprietatea sa trupească, întocmai ca pruncul cînd l-a măscut mama sa. „[Saturn a fost și el făcut, desigur, odată cu roata, cînd cuvîntul f i a t (să fie) a creat roata, dar el nu pornește din soare]“.

Pentru ce a răsărit însă din nașterea severă din Dumnezeu, și ce menire are, voi arăta mai încolo, la circuitul planetelor.

Înălțimea lui nu se poate ști cu precizie¹⁴⁶, dar socotesc, fără teamă de a mă înșela, că el stă în centrul adîncului dintre Jupiter și celelalte astre, pentru că este centrul grației în natură. Așa cum soarele este inima vieții și una din cauzele spiritelor naturii, tot așa este Saturn inima și una din cauzele tuturor trupurilor și plăsmuirilor dinlăuntrul pămîntului și de pe pămînt, ba chiar din întreg trupul acestui Univers.

Și așa cum țeasta omului este vasul păstrător al creierului în care se nasc gîndurile, tot astfel forța saturnală este vasul care conține, usucă și păstrează întreaga grație și comprehensiune.

Și precum Jupiter, care este un deschizător și un născător al blîndeții, stă între furiosul Marte și severul Saturn, născînd în creaturi blîndețea și înțelepciunea, în același fel și viața, și simțul tuturor creaturilor se nasc între aceste două calități; dar în primul rînd, trupul nou al lumii, precum și noul om, cum vei vedea în descrierea omului.

Despre planeta Venus

Venus, grațioasa planetă sau aprinzătoarea dragostei în natură își are originea și proveniența tot în răsăritul soarelui, calitatea, ființa și individualitatea ei fiind în așa fel întocmite¹⁴⁷.

Ia seama bine la acest lucru.— Cînd dragostea lui Dumnezeu aprinse locus-ul ori soarele, răsări mai întîi din înfricoșare, din locus-ul soarelui, din cele șapte spirite ale naturii, spaima îngrozitoare, furioasă și amară a focului, a cărei naștere și origine este cumplita minie a lui Dumnezeu, aprinse prin apă în calitatea aspră. Ea răsări mai întîi din camera morții în aprinderea soarelui, și fu un deșteptător al morții și un slobozitor al vieții, înălțîndu-se în tremur de furie deasupra ei însăși pînă cînd lumina soarelui o prinse și o contamină; atunci fu luată captivă și rămase pe loc, iar din ea se făcu planeta Marte.

După aceeași spaimă a focului s-a luat brusc forța luminii, care la început s-a născut din grăsimia apei în urma spaimei focului, pe care a luat-o captivă, înălțîndu-se deasupra ei ca un prinț și îmblînzitor al furiei; de aci a luat ființă sensibilitatea naturii sau planeta Jupiter.

Porțile iubirii. Dar cînd cele două spirite, al mobilității și al vieții răsăriră din locus-ul soarelui prin aprinderea apei, blîndețea, ca o sămînță a apei, pătrunse și ea cu forța luminii, contaminîndu-se dulce și binevoitor între ele, în încăperea morții; de aci a luat ființă dragostea vieții sau planeta Venus.

Dar să înțelegi bine acest mare lucru. — Nașterea sau începutul celor șapte planete și al tuturor astrelor nu este nicidecum altfel decît nașterea din veci a vieții și a minunatei proporții divine.

Deoarece cînd locus-ul acestei lumi a fost atribuit regelui Lucifer drept casă a mîniei, în care el credea că va domni cu toată violența și furia, lumina în natură se stinse, iar el, socotind a fi singurul stăpîn, încremeni întreaga natură ca pe un trup al morții, în care nu mai exista mișcare, și trebui să rămînă un veșnic prizonier al întunericului.

Dar Dumnezeu sfîntul nu vru să lase locus-ul acestui trup, adică spațiul lumii acesteia, să rămînă în veșnică întunecime și rușine, sub veșnică stăpînire diavolească, și născu o nouă cîrmuire a lumii și a celor șapte spirite originare ale divinității pe care diavolul n-o putea nici pricepe, nici cuprinde; și nici de folos nu-i putea fi.

Pentru că el nu putea să vadă lumina soarelui decît în întuneric, căci nu devenise creatură în această lumină și de aceea nici nu-i putea fi de ajutor.

Și fiindcă era nevoie de o nouă cîrmuire, ea trebui să existe în așa chip, încît diavolul să n-o poată sesiza, dar s-o poată folosi la însușirea lui trupească.

Căci așa stau lucrurile. Există dragostea sau cuvîntul sau inima, adică Fiul născut din Dumnezeu-Tatăl, care este lumina și blîndețea, dragostea și bucuria divinității (cum însuși spunea cînd luase omenirea la sine: Eu sînt lumina lumii (*Ioan*, 8,12) și care prinzînd de inimă locus-ul acestei lumi, în centrul acestui spațiu, pe locul în care șezuse puternicul principe și rege Lucifer înainte de cădere, s-a făcut aci creatură și s-a născut din nou.

Și, din acest locus aprins al soarelui, au luat ființă în chip aparte și s-au născut șase calități, totul după dreptul nașterii divine.

Mai întîi s-a ridicat din căldură spaima focului sau mobilitatea, care înseamnă începutul vieții în încăperea morții. Apoi, în al doilea rînd, a devenit strălucitoare lumina din grăsimia apei în căldură; aceasta¹⁴⁸ este soarele. În al treilea rînd, cînd lumina soarelui a contaminat întregul trup solar, forța vieții care a răsărit din prima contaminare s-a înălțat deasupra ei însăși, ca și cum ai aprinde un lemn sau ai scoate scînteii dintr-o piatră. Vezi mai întîi luciul, și din luciul spaima focului, iar după spaima focului, forța corpului aprins; lumina

cu forța corpului se înalță deodată dincolo de spaima focului, dominînd mult mai sus, mai adînc și mai puternic decît aceasta.

Forța corpului aprins califică și în forța ieșită din foc; o calificare blîndă, gingașă și ingenioasă, în care întrezărim pe drept cuvînt ființa divină. Există, deci, și o plăsmuire cu nașterea și apariția soarelui și a celor două planete: Marte și Jupiter.

Dar fiindcă locus-ul soarelui, adică soarele avea în sine toate calitățile după dreptul divinității, precum și toate celelalte locuri, urcară și coborîră tot la acea vreme, în cea dintîi aprindere toate calitățile, și se născură după dreptul veșnic și fără de început.

Căci forța luminii care împlinzi calitățile aspră și amară și le subție asemenea apei ori dragostei vieții, coborî sub sine în felul smereniei; de aci luă ființa planeta Veus, fiind o descuietore a blîndeții în casa morții sau o aprinzătoare a apei, o răzbătătoare fragedă în duritate, o aprinzătoare a dragostei, în care sînt dărite cîrmuirea de sus, ca și marii călduri amare a lui Marte și sensibilitatea robustă a lui Jupiter. De aci ia ființă contaminarea, căci puterea lui Venus domolește și împlinzește pe furiosul Marte ori spaima focului, iar pe Jupiter îl face smerit; altfel, forța lui Jupiter ar răzbate prin încăperea tare a lui Saturn, prin oameni și animale, prin țeasta capului, și sensibilitatea s-ar preschimba în trufie și aroganță față de dreptul nașterii divinității, după felul și chipul trufiei diavolești.

Despre planeta Mercur

Dacă vrem să cunoaștem temeinic și de fapt nașterea sau începutul planetelor și astrelor, precum și al ființei tuturor ființelor din adîncul acestei lumi, trebuie să privim îndeaproape nașterea interioară sau începutul vieții în om. Căci viața își ia același început și același avînt, aflîndu-se și ea în aceeași categorie ca nașterea ființei tuturor ființelor în trupul lumii acesteia.

Pentru că roata interioară a astrelor și planetelor nu diferă de modul cum s-a ivit nașterea în cel de-al șaptelea spirit al naturii, înaintea timpului lumii, și în care

s-au plămădit chipuri și figuri, precum și fructe cerești după veșnicul drept al divinității.

Întrucît omul a fost zămislit după calificarea lui Dumnezeu și din ființă divină, viața omenească are același început și aceeași pornire ca cea a planetelor și astrelor.

Căci începutul, miezul, cursul și esența¹⁵⁰ planetelor și astrelor nu sînt altfel decît începutul, instinctul sau cîrmuirea în om.

Așa cum crește și înflorește viața omenească, așa a răsărit și a crescut și nașterea celor șapte planete și astre, nefiind aci nici o diferențiere.

Centrul sau cercul nașterii vieții

Marele adînc. În fața acestei oglinzi vrea spiritul să-i aducă pe medici și, îndeosebi, pe anumiști și pe cei ce dezmembrează trupul omenesc, și care prin disecări, autopsii și alte sfîrtecări, vor să afle nașterea și începutul vieții omenești, ucigînd, împotriva legii și dreptului naturii și al lui Dumnezeu, atîția oameni nevinovați, în dorința lor de-a cunoaște minunata proporție și structură a naturii, și de a putea sluji sănătății celor mulți

Dar, fiindcă în natură sînt socotiți ucigași și răufăcători potrivit dreptului și legilor naturale și divine, spiritul care este unit cu Dumnezeu îi acuză și îi declară vinovați.

Ei ar fi putut afla mult mai îndeaproape și mai sigur minunata naștere a oamenilor, dacă înfumurarea și trufia lor, mania lor drăcească și ucigașă s-ar fi dat la o parte și ar fi îngăduit să se ajungă acolo, fără a le fi pervertit dreptele simțuri divine. Ei au vrut să lupte numai cu oamenii și nu cu zeitățile, și de aceea plata greșelii lor a fost ușoară.

Foarte bine, voi pălăriuțe încununate*, arătați lumii că și profanul simplu poate cerceta nașterea omului și a vieții, în cunoașterea lui Dumnezeu. Dacă lucrul e nedrept, contestați-l; dacă e drept, lăsați-l în picioare.

Scriu aci despre nașterea vieții umane, pentru ca ori-

* Cărturarii (n. tr.).

ginea astrelor și a planetelor să poată fi mai bine înțeleasă; la descrierea facerii omului vei găsi totul mai autentic și mai aprofundat în ce privește începutul lui.

Ia aminte: Sămînța în om se naște după felul și chipul în care s-au născut minunata proporție și forța de plăsmuire a naturii, în lupta și ascensiunea lor din vecii vecilor. Căci carnea și trupul omului sînt și semnifică natura în trupul lui Dumnezeu, care e născută de celelalte șase spirite originare și, în această natură spiritele originare se nasc mereu din nou și se arată la infinit în zidiri și forme, în centrul cărora se naște inima lui Dumnezeu sau sfînta, luminoasa divinitate, deasupra naturii, unde răsare lumina vieții.

Dar în trupul omenesc, în cîrmuirea nașterii, există trei lucruri deosebite, fiecare în felul său, și totuși nedespărțite unul de altul, toate trei fiind împreună omul unitar, după felul și chipul Treimii în ființa divină.

Carnea nu este viața, ci o substanță moartă, fără înțelegere, care, atunci cînd cîrmuirea spiritului încetează a mai califica în ea, se prefăce îndată într-un stîrv mort, supus putreziciunii și pieirii.

Dar nici spiritul nu poate dăinui în integritatea și desăvîrșirea lui, în afara trupului, căci îndată ce s-a despărțit de trup pierde cîrmuirea. Pentru că trupul este muma spiritului în care se naște și din care își ia tăria și forța; el este și rămîne spirit și după ce se desparte de trup, dar pierde cîrma.

Aceste trei cîrmuiri sînt omul întreg cu carne și spirit și au în începutul și conducerea lor îndeosebi șapte forme, după chipul și modul celor șapte spirite ale lui Dumnezeu, sau al celor șapte planete.

Așa cum este cîrmuirea veșnică și fără de început în nașterea lui Dumnezeu, așa este și începutul și mersul celor șapte planete și astre, și tot astfel mersul vieții omului.

Ia seama.— Cînd tu cugeți și gîndești asupra acestei lumi și a ceea ce este în afara ei, asupra ființei tuturor ființelor, tu speculezi sau cugeți în întreg trupul lui Dumnezeu, care este ființa tuturor ființelor și care este ființa fără început.

Dar în propriul lui sediu, el n-are mobilitate, raționalitate sau comprehensiune, ci este un adînc întunecat, care n-are nici început, nici sfîrșit¹⁵¹. Înăuntrul lui nu există nici gros, nici subțire, nici solid sau lichid, ci este o încăpere întunecoasă a morții, unde nimic nu se simte; nici măcar rece sau cald, ci este sfîrșitul tuturor lucrurilor.

Acesta este trupul adîncului sau adevărata încăpere a morții. Dar în această vale întunecată există cele șapte spirite ale lui Dumnezeu, care, de asemenea, nu au nici început nici sfîrșit, întrucît nici unul nu este primul, nici al doilea, nici al treilea și nici ultimul.

În aceste șapte cîrmuiri, conducerea se împarte în trei ființe deosebite, dar care nici una nu există în afara celorlalte două și nu sînt separate între ele. Cele șapte spirite se nasc însă de-a pururi unul pe altul.

Prima conducere stă în corpul tuturor lucrurilor, adică în întregul adînc sau în ființa tuturor ființelor, avînd în sine, în toate colțurile și locurile, cele șapte spirite în stăpînirea sa, în mod absolut, neclintit și nedespărțit.

Dacă în lupta lor, cele șapte spirite nu biruie într-un loc oarecare, nu va exista în acel loc nici o mobilitate ci doar o beznă adîncă. Și, cu toate că spiritele în acel loc sînt desăvîrșite, iar locus-ul este o casă întunecată, cum poți înțelege lucrul acesta la o încăpere obscură, spiritele aprinse ale planetelor și astrelor nu pot aprinde acolo elementele.

Rădăcina celor șapte spirite există pretutindeni, dar în afara luptei ea stă nemișcată și nici o mobilitate nu se simte.

O astfel de casă este întregul adînc în afara, înăuntrul și deasupra tuturor cerurilor, care casă se cheamă veșnicia, și o asemenea casă este și casa trupului în om și în toate creaturile.

Iar această ființă, în întregul ei, cuprinde veșnicia care nu se cheamă Dumnezeu, ci trupul neatotputernic al naturii, în care stă într-adevăr divinitatea nestinsă în miezul celor șapte spirite, dar care nu e cuprinsă și nu e înțeleasă. O astfel de casă a devenit și spațiul

întreg al acestei lumi, cînd divinitatea s-a ascuns în cele șapte spirite, în fața diavolilor feroși. De n-ar fi răsărit cele șapte planete și astre din spiritele lui Dumnezeu, care descuie și aprinde din nou, din toate părțile, încăperea morții în casa întunecată a acestei lumi, de unde ar lua naștere cîrmuirea elementelor¹⁵².

Trebuie să mai știi, de asemenea, că nici conducerea celor șapte spirite nu s-a uscat în moarte, pentru ca totul să-și capete viața și începutul de la planete și astre. Nu, căci divinitatea pură stă pretutindeni ascunsă în centrul inimii întregului adînc, iar cele șapte spirite stau în trupul adîncului, în teamă și dorință fierbinte, și se aprind mereu lîngă planete și astre, de unde iau ființă mobilitatea și nașterea în întreg adîncul.

Dar fiindcă inima divinității se ascunde în trupul acestei lumi, în nașterea cea mai exterioară care este corporalitatea, ea este o casă întunecată și totul stă în mare înfricoșare, avînd nevoie de o lumină care să lumineze în încăperea întunericului și care e soarele, pînă cînd inima lui Dumnezeu în cele șapte spirite se va mișca din nou în casa acestei lumi și va aprinde cele șapte spirite.

Atunci vor păși din nou soarele și astrele în primul lor *locus*, și se vor pierde în această formă, pentru că inima sau lumina lui Dumnezeu va lumina din nou în corporalitate, adică în trupul acestei lumi, și va umple totul. Atunci va înceta înfricoșarea, căci dacă ea (înfricoșarea) sub stăpînirea nașterii, gustă dulceața luminii lui Dumnezeu, pentru că inima lui să triumfe în centrul domniei nașterii, — totul va fi în plină bucurie și trupul întreg va birui, ceea ce în vremea de față, în casa lumii de azi nu e cu putință, din pricina furioșilor diavoli captivi, care în nașterea cea mai exterioară în trupul acestei lumi, își fac de cap pînă la Judecata de Apoi.

Acum poți înțelege cum inima lui Dumnezeu ține în mînă aruncătoare de zaruri și cum va mătura cîndva aria de treierat, lucru pe care îl anunț aici cu toată seriozitatea, ca unul ce sînt în cunoașterea luminii vieții în care inima străbate și vestește ziua cea albă.

Despre oameni și despre astre

Așa cum adîncul sau casa acestei lumi este o casă a întunericului în care corporalitatea se naște foarte consistentă, obscură, temătoare și pe jumătate moartă, și își ia mersul de la planete și astre, care aprind trupul în nașterea cea mai exterioară, din care ia ființă atît mobilitatea elementelor cît și ființele create și figurate, — tot astfel este casa trupească a omului o vale întunecată, în care există într-adevăr teama de naștere a vieții, în continuă strădanie de-a se ridica în lumină, de unde să se poată aprinde viața.

Dar fiindcă inima lui Dumnezeu se ascunde în centru sau în sîmbure, înfricoșarea nu mai naște decît o singură sămînță. Casa trupului naște din nou o sămînță a semenului său spre a deveni om, iar casa spiritului dinlăuntrul celor șapte spirite naște, iarăși, în sămînță, un alt spirit al semenului său, ca spirit uman. În același fel, casa inimii ascunse îi naște și ea, din nou, un astfel de spirit, care stă ascuns casei trupului și chiar spiritelor nașterii siderice, așa cum stă ascunsă inima lui Dumnezeu în cele șapte spirite în adîncul acestei lumi, și nu le aprinde pînă după numărătoarea acestui timp.

Cel de-al treilea spirit este sufletul omului și se unește cu inima lui Dumnezeu ca un fiu sau ca o mică zeitate în marele și incomensurabilul Dumnezeu. Aceste trei cîrmuri deosebite sînt născute în sămînță, care-și are originea în trup, cum deja am arătat mai sus.

Observați acum, taina cea ascunsă, și luați aminte voi cercetători ai naturii!

Porțile tainei celei mari

Din încăperea înfricoșată a trupului acestei lumi, din cele șapte spirite ale lui Dumnezeu, s-au ridicat astrele. Ele aprind trupul acestei lumi și din trup se naște fructul sau sămînța, care este apa, focul, aerul și pămîntul.

Pămîntul este fructul celui de-al șaptelea spirit al lui Dumnezeu, care este natura, corporalitatea, în care se nasc din nou celelalte șase spirite, figurînd salnitrul

în infinite forme și înfățișări, astfel că și pămîntul își naște sămînța lui, care este fructul a tot ce crește, așa cum se desfășoară neîncetat în fața ochilor.

Casa trupului omenesc este tot o astfel de casă ca adîncul obscur al acestei lumi, în care se nasc cele șapte spirite ale lui Dumnezeu.

Dar cum omul are un trup propriu, care este un fiu al întregului trup al lui Dumnezeu, naște și el o sămînță proprie, după cîrmuirea spiritelor sale originare trupești. Trupul își ia hrana din sămînța celor șapte spirite ale lui Dumnezeu, din trupul marelui adînc, care este foc, apă, aer și pămînt. De la pămînt el ia nașterea pămîntului sau fructul, care este mult mai nobil decît pămîntul, fiind o masă extrasă din salnitrul celui de-al șaptelea spirit al naturii.

Căci în clipa cînd trupul naturii fu aprins de diavoli, cuvîntul sau inima lui Dumnezeu strînse și concentrează masa înainte ca salnitrul stricat să se comprime, și care masă se cheamă acum pămînt, din pricina înverșunării tari sau a stricăciunii.

Dar cînd pămîntul fu comprimat, masa se găsea în adîncul întunecos din cerul creat, între nașterea înfricoșată și dragostea inimii lui Dumnezeu, pînă la a șasea zi, cînd inima lui Dumnezeu lăsa lumina vieții (să pătrundă) din inima sa în cea mai interioară sau cea de-a treia naștere a masei.

Cînd se petrecu aceasta, începură să califice în masă cele șapte spirite originare și se născu în masă sămînța celor șapte spirite, **sub formă de foc, aer și apă**, ca în trupul adîncului.

Astfel a devenit omul un suflet viu, după modul și chipul în care a răsărit soarele, și din el cele șapte planete.

Lumina din om, pe care a insuflat-o inima lui Dumnezeu, înseamnă soarele care luminează întregul adînc; despre aceste lucruri vei afla mai mult la Facerea omului.

Iată, deci, că așa precum în adîncul acestei lumi, prin aprinderea astrelor, se naște din trupul adîncului întunecat o sămînță asemenea trupului creat, — în același fel și în aceeași formă, se naște în casa trupului

omenesc o sămîntă după drepturile veşnice ale naşterii celor şapte spirite originare.

Iar în această sămîntă sînt trei lucruri diferite, care nu se pot cuprinde unul pe celălalt, deşi sînt într-o singură sămîntă, unite între ele ca o singură fiinţă, ba chiar sînt o singură fiinţă, şi totuşi trei lucruri deosebite ca în Trinitatea divină.

Mai întîi întregul trup al omului, care este o casă întunecată, neavînd, în afara calificării celor şapte spirite, nici o mobilitate, ci fiind o vale a întunericului, întocmai ca trupul adîncului acestei lumi.

Aşadar, există şi în trupul întunecos al omului o astfel de cîrmuire cu cele şapte spirite, ca şi în trupul adîncului. Cînd cele şapte spirite califică după drepturile naşterii divine, se naşte, din lupta celor şapte, o sămîntă în concordanţă cu el.

Dar aceeaşi sămîntă are mai întîi o mamă care este încăperea întunecată a casei trupului, apoi o mamă care este roata celor şapte spirite, după natura celor şapte planete; în al treilea rînd, o mamă care se naşte în centrul celor şapte spirite şi este inima lor.

Aceasta este mama sufletelor care luminează cele şapte spirite şi le face vii, iar în acest loc sămînta se uneşte cu inima lui Dumnezeu, dar numai acea sămîntă în care a fost aprinsă lumina; dacă în ea arde focul miniei, această a treia mamă rămîne captivă în încăperea întunecoasă. Şi chiar fiind a treia mamă, ea rămîne o nebună, dacă lumina nu se aprinde, întocmai cum adîncul acestei lumi este un nebun în faţa inimii lui Dumnezeu, în care roata celor şapte spirite stă într-o teamă aşa de mare în atît de multă stricăciune şi minuire, în căldură şi frig, aşa cum se vede.

Dar cînd cea de-a treia mamă este aprinsă în lumină, ea stă în cerul creat al vieţii sfinte şi străbate cu lumina şi pe cea de-a doua mamă, în care cele şapte spirite capătă o voinţă binevoitoare, care este dragostea vieţii, aşa cum poţi citi mai sus în capitolul opt, unde se scrie despre naşterea în dragoste a lui Dumnezeu.

Cea de-a treia mamă nu o poate străbate pe cea de-a doua cu lumina ei în mod perseverent, căci stă în casa întunericului, dar îi dăruieşte uneori cîte o privire ase-

menea unui fulger, care o face să devină tare pofticioasă și să încerce o mare bucurie, fiind însă îndată din nou zăvorâtă de furia miniei lui Dumnezeu. De asemenea, dănțuiește pe această poartă diavolul, fiindcă aci este temnița în care zace ascuns omul cel nou și se află captiv diavolul.

Vreau să spun în casa adîncului acestei lumi, deși casa trupului și adîncul laolaltă se contopesc ca un singur trup, și chiar sînt un trup, în afară de unele părți sau mădulare care se deosebesc.

Adîncul în centru. Prin urmare, vezi: dacă sămînța s-a născut, ea stă la mijloc în inima trupului, căci chiar aci concepe mama Trinității.

Mai întîi prinde spiritul aspru, care contractă masa din apa dulce, adică din grăsimea sîngelui inimii sau a sucului sau uleiului inimii. Dar acest ulei are deja rădăcina Trinității în sine ca întreg omul; căci este ca și cum ai arunca iască aprinsă în grămada de paie.

Și acum se pune întrebarea: Cum se întîmplă acest lucru?

Aici e, prin urmare, adevăratul temei al omului; ia, deci, bine seama, căci este oglinda marelui mister, adîncul mister al omenirii, în jurul căruia s-au învîrtit învâțații lumii, căutînd toți această ușă și n-au găsit-o.

Trebuie să anunț acum, pentru a nu știu cîta oară, că aceasta este *Aurora* zilei, așa cum dorește paznicul ușii să fie numită.

Observă, deci: Așa cum s-a ajuns la prima masă din care Adam a devenit un om viu, tot astfel și în aceeași formă ajunge fiecare masă ori sămînță a Trinității în fiecare om.

Ia seama bine: Cînd salnitrul ori acțiunea celor șase spirite originare, ceea ce e totuna cu cel de-al șaptelea spirit al naturii, fu aprins în spațiul acestei lumi, cuvîntul sau inima lui Dumnezeu sta pretutindeni în mijlocul cercului celor șapte spirite ca o inimă, pentru ca să umple dintr-o dată totul, adică întreg spațiul acestei lumi.

Dar întrucît adîncul, adică întreg spațiul acestei lumi era trupul Tatălui, adică al inimii lui Dumnezeu, și inima răspîndea lumina în întreg trupul ca o splendoare

a Tatălui, salnitruul stricat fu pretutindeni contaminat cu lumina sau inima lui Dumnezeu, încît nici inima lui Dumnezeu nu izbuti să fugă în afară, ci își ascunse strălucirea și lumina în trupul întreg, în fața fioroaselor spirite aprinse ale diavolilor.

Cînd se petrecu aceasta, spiritele originare deveniră bătaioase și turbate, iar spiritul aspru, ca cel mai tare, strînse și comprimă groaznic în cel de-al șaptelea spirit al naturii acțiunea celorlalte cinci, de unde ieșiră pămîntul amar și pietrele; dar care încă nu formau un bulgăre compact, ci pluteau risipite în întreg adîncul.

În ceasul acesta, masa fu strîns concentrată, deoa-rece în clipa cînd inima lui Dumnezeu se ascunse în salnitru, ea privi din nou întregul spațiu sau trup, chib-zuind cum i s-ar putea veni în ajutor, pentru a crea din nou un regat îngeresc în adîncul acestei lumi.

Dar privirea fu însuși spiritul dragostei din inima lui Dumnezeu, care contaminează la locul vederii uleiul apei, unde răsărise mai înainte lumina. Gîndește-te aici la privirea sfîntului Petru în casa lui Caiafa; este chiar ea.

Așa cum bărbatul privește femeia și spiritul femeii, iar femeia bărbatul și spiritul bărbatului, adică rădă-cina dragostei care, în răsăritul vieții, răsare din apă prin foc, tot astfel un spirit îl prinde captiv pe celălalt în același ulei al inimii, din care îndată iese la iveală o masă, o sămîntă sau o voință activă a unui alt om în masă. Întocmai în acest fel s-a creat și prima masă, căci spiritul dragostei din inima lui Dumnezeu a privit apa vieții în trupul mîniosului Tată aprins, de unde s-a înălțat dragostea în fulgerul focului, înainte de vremea mîniei.

În această clipă, un spirit l-a luat captiv pe celălalt, uleiul sau apa în mînie a primit spiritul dragostei din inima lui Dumnezeu, cu care s-a unit, iar spiritul aspru a comprimat masa. Aci a existat deja o naștere sau o voință a unei creaturi întregi, întocmai ca sămîn-ța în om.

Dar iată că tăria cerului dintre inima lui Dumnezeu și înăperea dură și aprinsă a morții, a fost închisă;

altfel s-ar fi aprins de îndată viața în masă. Căci tăria exista atît în masa cît și în afara ei, constituind hotarul dintre inima lui Dumnezeu și diavolii cei furioși. De aceea a trebuit ca însuși cuvîntul sau inima lui Dumnezeu să însufle în masă spiritul colocatar, ceea ce, din anumite cauze s-a întîmplat abia în ziua a șasea. Dacă însă cerul n-ar fi fost închis ca o tărie în masă între inima inima lui Dumnezeu și masa spiritelor originare corporale, sufletul ar fi putut aprinde masa din proprie putere, așa cum s-a întîmplat cu sfinții îngeri. Dar ar fi existat și teama ca lucrurile să meargă cum au mers cu frumosul Lucifer, dat fiindcă spiritele originare trupesti erau contaminate în masa din focul miniei.

De aceea, trebuia ca cerul să fie o tărie între minie și scînteia pe care inima lui Dumnezeu o primise în prima clipă, pentru ca, în cazul cînd trupul s-ar strica în focul miniei, să rămînă totuși sfînta sămînță, care este sufletul ce se unește cu inima lui Dumnezeu și din care s-ar putea crea un nou trup, dacă întregul Dumnezeu ar aprinde din nou adîncul acestei lumi în lumina inimii sale, după cum s-a și întîmplat, din îndurarea dragostei lui.

Neprețuitul bărbat care a fost Moise, scrie că Dumnezeu l-a făcut pe om dintr-o bucată de lut, cum au transpus învățații în limba germană¹⁵³; dar el n-a fost de față cînd s-a întîmplat acest lucru.

Trebuie să spun că Moise a scris foarte bine, însă adevăratul intelect din care a ieșit pămîntul¹⁵⁴, a rămas ascuns în litere atît lui Moise, cît și urmașilor, iar spiritul a ținut totul în taină pînă în zilele noastre.

Și Adam a fost ascuns, cînd se afla încă în paradis; acum s-a dezvăluit în întregime, căci inima lui Dumnezeu vrea să pună capăt încăperii morții și s-o străpungă în curînd.

De aceea, cu cît trece vremea, cu atît mai multe raze ale zilei vor străbate în unele inimi omenești și vor vesti ziua.

Cînd însă această Auroră va lumina de la răsăritul ei pînă la apusul soarelui, înseamnă că nu mai e

vreme, ci soarele inimii lui Dumnezeu răsare și este împins Ra.Ra.R.P. în afara cetății în (regiuni) mai reci și cu el (?) Am.R.P. Acestea sînt cuvinte ascunse și nu se înțeleg decît în limba naturii.

Moise scrie foarte bine că omul a fost făcut din pămînt; dar pe vremea cînd masa era ținută de cuvînt, ea, masa încă nu era pămînt. Dacă însă ea n-ar fi fost ținută de cuvînt, ar fi ieșit din ea la aceeași oră pămînt negru, fiindcă focul rece al miniei era deja în ea.

Căci în ceasul cînd Lucifer s-a răzvrătit, Tatăl s-a înverșunat în spiritele originare împotriva legiunilor lui Lucifer, și s-a ascuns inima lui Dumnezeu în tăria cerului; atunci ardea deja salnitrul sau efectul corporalității, căci în afara luminii este încăperea întune-coasă a morții.

Dar masa fu ținută în tăria cerului să nu încremenească; fiindcă în clipa cînd inima lui Dumnezeu, cu dragostea ei fierbinte, privi masa, uleiul din masă care se ridică din apă prin foc, din care răsare lumina și din care crește spiritul dragostei, — prinse inima lui Dumnezeu și rămase însărcinat cu un fiu tînăr.

Aceasta fu sămînța iubirii, pentru că o iubire concepe o alta; dragostea masei concepu iubirea din privirea inimii lui Dumnezeu, contaminîndu-se cu ea și rămînînd însărcinată, iar aceasta este nașterea sufletului, și prin acest fiu este omul chipul lui Dumnezeu.

Dar spiritele originare din masă nu putură, prin aceasta, să fie aprinse îndată de suflet, căci sufletul sta numai în sămînța din masă, ascuns cu inima lui Dumnezeu în cerul acesteia, pînă cînd Creatorul porni să umfle masa suflînd în ea; atunci spiritele originare aprinseră chiar ele sufletul, trăiră de atunci laolaltă trupul și sufletul.

Sufletul are desigur viața lui înainte de trup, dar aceasta a stat ascunsă în masă în inima lui Dumnezeu din cer, fiind doar o sămînță sfîntă unită cu Dumnezeu, veșnică, netrecătoare și indestructibilă, o sămînță nouă și pură, pentru un înger sau un chip al Domnului.

Dar acțiunea întregii mase era un extras sau o atracție a cuvîntului lui Dumnezeu din acțiunea spiritelor originare sau a salnitrului din care s-a făcut pămîntul.

Acest extras nu devenise încă pământ, cu toate că era un salnitru al pământului, ci a fost oprit de cuvînt. Căci în clipa cînd spiritul dragostei din inima lui Dumnezeu privi salnitruul masei, salnitruul concepu și deveni însărcinat în centrul sufletului, și cuvîntul stătu în masă în sunet, dar lumina rămase pe loc în centrul masei, ascunsă în tăria cerului în uleiul inimii și nu se mișcă în afara tăriei cerului în nașterea spiritelor originare. Altfel, dacă lumina s-ar fi aprins în nașterea sufletului, toate cele șapte spirite originare ar fi triumfat și calificat în lumină, după veșnicul drept de naștere al divinității, și ar fi fost un înger viu; dar fiindcă mînia contaminase deja salnitruul, paguba era de temut ca la Lucifer.

Se pune acum întrebarea: Pentru ce, oare, n-au fost create nici de astă dată mai multe mase, din care să se fi făcut dintr-o dată o întreagă oaste îngerească în locul lui Lucifer cel căzut? De ce trebuia să se prelungească în mînie o perioadă atît de mare? Și de ce trebuia să se nască o întreagă oaste din cîteva mase, într-un timp atît de lung? Sau Creatorul n-a văzut și n-a prevăzut de astă dată căderea omului?

Aceasta este adevărata poartă a tainuirii lui Dumnezeu, la care cititorul e silit să ia aminte că puterea și capacitatea omului n-ar fi în stare să ajungă la o asemenea știință și cunoaștere, dacă Aurora n-ar izbucni în centrul sufletului. Căci există secrete dumnezeiești pe care nici un om nu le poate cerceta din propria-i rațiune. În ce mă privește, mă socot chiar prea nedemn pentru acest lucru, și știu bine că vor fi des-tui care mă vor lua în derîdere; căci natura stricată se rușinează tare înaintea lumii.

De aceea nu vreau să renunț, căci dacă lumina divină răzbate la mijloc în nașterea vieții, spiritele originare se bucură privind înapoia lor prin cercul vieții, în muma lor, în veșnicie, și înaintea lor, tot în veșnicie.

Dar nu este o ființă persistentă sau o transfigurare a spiritelor originare, cu atît mai puțin a trupului animalic, ci sînt razele luminii lui Dumnezeu răzbătînd cu impulsul lor de foc, care, trecînd prin apa blîndă a vieții se înalță în iubire și rămîn nemișcate în cerul lor.

De aceea, nu-l pot duce mai departe decît de la inimă la creier în fața scaunului regesc al simțurilor; aci este încuiat în tăria cerului și nu mai revine prin spiritele originare înapoi în mama inimii, ca să poată ajunge pe limbă; de s-ar întîmpla acest lucru, l-aș striga din pieptul meu și l-aș vesti lumii.

Vreau, de aceea, să-l las să stea în cerul său, iar eu să scriu după puterile mele și să privesc cu uimire la cele ce vor mai face și preface, căci în spiritele originare nu le pot cuprinde îndeajuns, fiindcă ele stau în camera temătoare. După suflet, văd destul de bine, dar la mijloc e tăria cerului în care se ascunde sufletul, și chiar aci își primește el cuvenitele raze din lumina lui Dumnezeu, ceea ce-l face să treacă prin tăria cerului ca un fulger, totuși blînd și ușor ca o gingașă desfătare.

Prin urmare nu pot, în comprehensiunea spiritelor mele originare interioare sau chiar în cercul vieții, să fac o recunoaștere decît cînd se crapă de ziuă. Vreau, de aceea, să scriu după această recunoaștere, chiar de ar fi ca diavolul să spulbere lumea, ceea ce el totuși nu poate face. Cu aceasta, i se va arăta și lui clepsidra.

Ei, bine, voi electori ai grației, care vă închipuiți biruitori și socotiți nebun pe credinciosul simplu, multă vreme ați dăntuit în fața acestei porți și v-ați împăunat cu scrierile voastre, susținînd că Dumnezeu a ales în grația lui pe unii oameni încă din pîntecele mamei, sortindu-i împărăției cerului, iar pe alții i-a respins și condamnat.

Faceți-vă acum cît mai multe mase din care să poată ieși cît mai mulți oameni de alte calități, și poate veți face un lucru drept. Dintr-o singură masă nu puteți face decît o singură dragoste dumnezeiască, care pătrunde în primul om și străbate prin toți, dacă dă Dumnezeu; Petru și Pavel au scris altfel, dar voi uitați-vă la temei, la inimă. Dacă prindeți inima, aveți temei destul. De m-ar lăsa Dumnezeu să mai trăiesc un răstimp, v-aș arăta eu bine elecțiunea grației după sfîntul Pavel.

„Înștiințez pe cititorul iubitor de Dumnezeu, că această carte, *A u r o r a*, nu a fost încheiată, întrucît diavolul, văzînd că se crapă de ziuă, s-a gîndit să pună capăt lucrului. Dealtfel, ziua a prins din urmă zorile și s-a făcut aproape lumină. E drept, s-ar mai cuveni adăugate vreo treizeci de foi. Dar cum vijelia a început lucrarea rămîne neîncheiată; între timp s-a făcut ziuă, *Aurora* s-a stîns și lumina e în creștere.

Cartea rămîne așadar neisprăvită, și chiar e bine să rămîie așa, ca o veșnică aducere-aminte. Căci s-a umplut lacuna celorlalte cărți.“

JAKOB BÖHME, 1620.

¹ *Calitatea* (gr.: ποιότης; lat.: *qualitas*) este folosită în sensul de „proprietate”, „atribut”, „predicat” al unei entități; de asemenea, desemnează și universalile, care diferă ca specii între ele, spre deosebire de cele particulare, care diferă numai ca număr între ele. Studiul asupra calității începe odată cu investigațiile lui Platon cu privire la natura universalilor sau a ideilor (εἶδη). Filosofia atomistă a lui Democrit a operat distincția între calitățile primare și secundare, distincție preluată și de Epicur. Aristotel a avut un punct de vedere „calitativ” asupra realității, spre deosebire de cel „cantitativ”, al lui Democrit; el afirma că relațiile cauzale trebuie exprimate în termenii calităților secundare. Acest punct de vedere a prevalat și în Evul Mediu, care a manifestat interes față de calitățile oculte. Dezvoltarea științelor în timpul Renașterii a îndreptat preocupările spre cercetarea calităților primare și secundare. Din mulțimea tipurilor de calități studiate menționăm: primară, secundară, esențială, substanțială, accidentală, ocultă, primitivă, originară, elementară, primă, derivată, reală, intențională, logică, activă, afectivă. În pofida felului confuz în care gindește Böhme ideea de calitate — este de părere KOYRÉ (*La Philosophie de Jacob Boehme*) — „se poate observa la el o primă schiță a doctrinei după care cantitatea se transformă în calitate” (p. 93). Fiecare ființă posedă în sine propriul său germene, *centrum*, *Qual* sau calitate. De asemenea ea trebuie să refacă prin sine evoluția internă a divinității — numai astfel, afirmă Koyré, ființele umane își pot dobîndi independența față de Dumnezeu, prin ideea de „natură” proprie (p. 436). Prin mobilitatea pe care o imprimă Böhme calității, afirmă H. HÖFFDING, el a introdus în limba germană ideea de evoluție (*Histoire de la Philosophie moderne*, p. 82).

² Pare surprinzător și neprofesionist modul său de exprimare. Intuițiile, metaforele, alegoriile — observă HEGEL, (*Prelegeri de istorie a filosofiei*) — deși sînt „în parte considerate ca formă esențială a filosofiei”, ele nu exprimă adevărul, ci numai prin gîndirea conceptualizată filosofia poate ajunge la adevăr (p. 378). În locul ei, Böhme întrebuintează realitatea, uzînd „arbitrar de lucruri naturale și însușiri sensibile” (p. 381). „Formele” sale sînt „determinații sensibile, calități”: caustic, dulce, amar, aspru, pe care Böhme le întrebuintează ca pe „determinații ale gîndului”. De aceea, expunerea sa este forțată, căci — spune Hegel — numai gîndul este capabil de unitate” (p. 382).

³ Interesantă și productivă în istoria filosofiei relația pe care o stabilește Böhme între *natură* și *divinitate*. În aparență, prima este determinată univoc de cea de-a doua, în virtutea principiului fundamental prin care se construiește filosofia sa. Pe de altă parte, în mod explicit sînt relevate virtuțile generatoare, origine ale naturii, care se ridică deasupra condiției de simplă potență a divinității. Față de rolul secundar care se atribuie naturii în mistica Evului Mediu, Böhme o ridică la un rang egal cu al divinității, micșorînd astfel distanța dintre om și Dumnezeu. FEUERBACH (*Esența creștinismului*) merge pînă la a numi această teorie „materialistă”, pe motivul că natura nu derivă din intelect și nu poate fi explicată prin el, ci este „temeiul” acestuia. Scăderea acestei idei valoroase, susține în continuare materialistul german, este „obscuritatea mistic-sentimentală” în care e prezentată (p. 131). Acești termeni ai relației (natura și divinitatea), de regulă se intercondiționează, iar cînd se identifică se întîmplă datorită „spaimii de natură” — spune Feuerbach (p. 137) — pe care o resimte filosoful mistic, spaimă apropiată de cea care însoțește sentimentul religios. „Simțul naturii” pe care îl posedă Böhme, continuă Feuerbach, îi conferă statutul unic de „filosof mistic al naturii” (p. 138). Asupra calității de potență și totodată de *ne-potență* a divinității, care este natura, atrage atenția MARTENSEN (*op. cit.*); el subliniază faptul că natura nu este „materia în Dumnezeu”, nefiind originară, ci doar simplu produs (p. 65). KOLAKOWSKI (*Main Currents of Marxism, Its Origin, Growth and Dissolution*) vede teosofia lui Böhme întemeiată pe „antinomia centrală inerentă ideii de ființă necondiționată, care a creat lumea finită”; cea din urmă este „deopotrivă manifestarea și negarea creatorului său, neputînd exista una fără cealaltă” (p. 37). Prin Böhme, relevă NINA FAÇON (*Filosofia germană în timpul Reformei, Jakob Böhme*), panteismul eckhartian este depășit de o viziune dinamică, modernă (p. 129). De asemenea, și GERD HAENSCH (*Über die naturphilosophischen Anschauungen Jakob Böhmes*) apreciază depășirea rolului de „umbră negativă” a ființei dumnezeiești atribuită naturii de către mistica Evului Mediu, prin reliefarea „procesului viu” care se petrece în natură (p. 417). GERDA HEINRICH (*Aspekte frühromantischer Böhme-Rezeption*) merge mai departe, văzînd în panteismul lui Böhme intenții de critică socială, prin situarea sa dincolo de dualismul creștin Dumnezeu—lume (p. 429). Sfera anticipărilor sale de filosofie a naturii se regăsește critic în filosofia clasică germană (S. WOLLGAST, *Jakob Böhme, Friedrich Christoph Oetinger und der junge Schelling*, p. 168) și în materialismul dialectic marxist (Gerd Haensch, p. 426).

⁴ *Dumnezeu* este, la Böhme, esența naturii. El nu poate fi cunoscut rațional, ci prin intuiția mistică, posibilă prin „scînteia divină” ce se află în noi. P. DEGHAÏE (*Dieu et la nature dans „l'Aurore naissante” de Jakob Böhme*) este de părere că raporturile dintre Dumnezeu și natură pot fi concepute prin analogie cu cele dintre suflet și corp — ele se unesc, fără a se confunda (p. 125). Dumnezeu nu este natura, dar aceasta „ne furnizează discursul asupra lui Dumnezeu” (p. 128).¹ Dumnezeu este spirit și are un sens moral. H. L. MARTENSEN (*op. cit.*) vorbește de un „antropomorfism ilicit” în concepția lui Böhme asupra lui Dumnezeu, întrucît omul nu este imaginea *directă* a divinității, ci *inversată* — ceea ce implică ideea, spune el, că „relația dintre natură și spirit la

om este conversa relației existente în Dumnezeu" (p. 142). KOYRÉ (*op. cit.*) identifică ideea de Dumnezeu pe care o expune Böhme în *Aurora* cu libertatea, pentru că el a creat liber lumea. El lasă natura să creeze, comandându-i: *fiat* (pp. 417—419).

⁵ Prin acțiune se produce diferențierea, sesizabilă atît în natura ne-insufletită, cit și în viața omului — alcătuite conform unei dualități fundamentale. După cum ne spune Böhme însuși în *A șasea epistolă teosofică*, în Dumnezeu toate ființele sînt o ființă eternă sau unitatea, dar fiecare își are propria-i separare în sine. „Separarea într-un lucru — spune el — este o voință specifică, care se autodetermină, și pe care fiecare spirit o face să ființeze conform dorinței sale esențiale (*O scrioare foarte profundă și filosofică către doctorul G. Freudenhammer și către maestrul J. Hausern*, p. 92). „Primul efect al opoziției — afirmă BOUTROUX (*Études d'Histoire de la Philosophie*) — este scindarea infinitului primordial în două contrarii: dorința (*Sucht*) și voința (*Wille*). Nimeni nu este dorință, căci este mister, iar misterul tinde să se manifeste: nimicul este dorința de a deveni ceva ... Dorința inconștientă și neîmplinită naște voința, dar voința căreia îi aparțin cunoașterea și intelectul reglează și fixează dorința. Pe de-o parte este mișcarea și viața, de alta e independența și începutul" (pp. 231—232). Această diferențiere, separare apare și în persoana lui Lucifer, primul fiu al lui Dumnezeu, care a trecut în contrariul binelui universal și absolut al divinității. Lui i-a urmat al doilea fiu, Hristos, mesagerul constant al principiului binelui. Felul în care Böhme a găsit originea răului în Dumnezeu atinge — după Hegel — profunzimea maximă a gândirii sale (*Prelegeri de istorie a filosofiei*, p. 393). Diferențierea apare, într-un sens mai larg, și sub forma opoziției *da-nu*; *nu* este contraproiecția lui *da* (a „adevărului", după Hegel) — această negativitate este „principiul oricărei cunoașteri, al oricărei priceperi" (p. 396). După KOYRÉ (*op. cit.*), pozitivul și negativul, respectiv „lumina și tenebrele", se opun „dar nu ca existența și non-existența luminii, căci tenebrele *sînt*, de asemenea, lumină" (p. 73). Răul este necesar ca esență, dar este accidental ca existență (*ibidem*). Acesta este elementul de originalitate al lui Böhme: ideea luptei și a tensiunii interne în cadrul ființei, ideea opoziției polare și a sintezei contrariilor în interiorul omului și al lui Dumnezeu, ideea naturii divine și a libertății ca fundament al ființei, ideea revelației în contrariu, structura dialectică a ființei (pp. 169—170 sbs.). Tot Koyré relevă înțietatea lui Böhme în epoca modernă în afirmarea pozitivității răului (p. 183 sbs.). Prin ridicarea contradicției la rangul de concept ontologic, Böhme se numără printre cei mai reprezentativi precursori ai filosofiei germane a polarității (F. SCHULZE-MAIZIER, *Jakob Böhmes Schriften*, p. 18).

⁶ Omul la Böhme este „propriul său creator" — afirmă HEINZ R. SCHMITZ (*L'option de Böhme*); el este „ceea ce face el din sine". *Thun* (activitatea, praxisul) este „superior întregii cunoașteri", superioritate rezultată din utilitatea praxisului (p. 70).

⁷ *Păcat original* este un termen creat de Augustin în preajma anului 397, pentru a desemna starea de păcat în care se află specia umană; ulterior, termenul s-a extins asupra păcatului lui Adam, prima verigă a speciei umane. Antecedente ale termenului se află în scrierile evreiești

și creștine, precum și în operele vechilor scriitori creștini. Fiind un fapt moral și nu natural, el trebuie să fie însoțit de conștiința sa. Semnifică violarea legii divine; după proveniență se divizează în: — *păcat originar*, al primului om; — *păcat personal*, actual, provenit din voința liberă a descendenților lui Adam. După gravitatea răului săvârșit există un *păcat grav*, mortal, care nu poate fi iertat, și un *păcat ușor*, care își poate dobîndi iertarea. După substanța constitutivă se distinge în *păcat de comitere*, care vizează o acțiune ilicită, și în *păcat de omitere*, care vizează o acțiune comandată. Păcatul originar nu a fost pedepsit în sine, numai prin persoana lui Adam, ci întreaga specie a trebuit să-l ispășească. Pentru descendenți s-a transformat însă într-un păcat actual, prin care omul e privat de harul divin și de alte daruri supranaturale cu care fusese înzestrat Adam — de aici se trag moartea naturală, durerea, concupiscenta.

⁸ *Kunst* e folosit aici în sensul atribuit de antici — ca aptitudine practică față de înclinațiile teoretice.

⁹ Asemeni Trinității, omul a fost creat din trei principii: *suflet* (care se trage din principiul întunecat al focului și îl simbolizează pe Tatăl), *spirit* (care provine din principiul luminii, simbolul Fiului) și *corp* (format în lumea simțurilor, fizică, perceptibilă — din elemente — în care lumina se unește cu focul și e modelată de Duhul Sfânt). Omul a fost conceput ca o unitate — atrage atenția MARTENSEN (*op. cit.*) — spre deosebire de animale, care au apărut în perechi, în vederea reproducerii; separarea a fost condiționată de căderea în păcat. Aceasta este direcția imprimată de vechea tradiție ebraică, de *Kabala*, și care a stat la baza ideilor lui Eriugena și Böhme (p. 240). Martensen, care interpretează ideile lui Böhme la o distanță de peste două secole și jumătate, nu e de acord cu doctrina filosofului german cu privire la crearea femeii și la rolul ei social; el pledează pentru „completarea plenară” a celor două sexe — prin copil, care perpetuează specia, realizîndu-se atît scopuri moral-religioase, cît și sociale (p. 248).

¹⁰ Prin *idolatrie* sint desemnate actele de reverență față de o persoană sau un obiect: Soare, rege, animal, statuie, alături de ființa supremă. Teologia morală creștină interpretează drept idolatrie dorința considerată de cineva sursa supremă a binelui și temeiul ființei sale.

¹¹ În ebraică, *mika'el* înseamnă cel care este ca Dumnezeu — de aceea îl simbolizează pe Dumnezeu-Tatăl. Este îngerul harului și al milosteniei, care i-a dat lui Moise Legea, și care patronează poporul evreiesc (după cum reiese și din textul lui Böhme). Activitatea sa se leagă de planeta Mercur și de patru din zilele săptămînii; ulterior, apare ca înger al planetei Saturn și al zilei de sîmbătă (*sabat*), dar și al Soarelui. Dă naștere tuturor forțelor puternice și e reprezentat sub înfățișarea unui leu. Întreține prietenia, apără corpul și sufletul omenesc, pe care-l conduce în Paradis.

¹² *Maḥwāṣ* e forma elenizată a cuvîntului aramaic care înseamnă „bani”, „bogăție”, „bunuri lumești”. Ulterior, în literatura ebraică, a devenit „bani cîștigați prin fraudă”. În general, semnifică cultul bogăției și al vieții lumești.

¹³ Se pare că Tertullian este cel care a teoretizat primul doctrina creștină a *Trinității*, cu toate că în credință ea e prezentă cu mult înaintea. Dumnezeu ca spirit, spune HEGEL (*Prelegeri de filosofie a religiei*), nu poate fi determinat decât ca Trinitate (p. 26). Ea e „substanța absolută” (*Prelegeri de istorie a filosofiei*, p. 399), viața universală care pulsează în fiecare individ singular. KOYRÉ (*op. cit.*) este de părere că la Böhme Dumnezeu nu se conformează doctrinei Trinității (pp. 410–411), datorită dezechilibrului pe care-l produce prin asocierea corpului și a naturii spiritului. Deși Böhme se străduie să acorde o importanță egală celor trei persoane ale divinității, „ceea ce e cu adevărat divin — afirmă el — se concentrează în a doua persoană, aceea a Fiului, care e inima lui Dumnezeu. Problema Trinității la Böhme poate fi privită și mai diversificat: întrucât natura este postulată ca un contrast al spiritului (decă lipsit de conștiință), relația dintre unitate (Dumnezeu) și triplicitate este, mai degrabă, o relație între unitate și dualitate (a spiritului și naturii, pentru că Dumnezeu trebuie conceput ca spirit și totodată ca natură) (MARTENSEN, *op. cit.*, p. 40). Diferența între modul în care concepe Böhme Trinitatea și biserica catolică constă tocmai în învestirea fiecăreia dintre cele trei elemente ale Treimii cu rolul de per-oană (față de o persoană eternă), precum și includerea naturii eterne care se produce pe sine în însăși ființa Dumnezeului trinitar (numai prin intermediul naturii Dumnezeu devine trinitar). Doctrina Trinității a lui Böhme, continuă Martensen, se apropie, prin sensul său moral, prin abordarea sufletului omenesc și a afectelor sale, de doctrina Reformei (p. 101), reușind să unească, printr-o „reflecție de bun simț” antropologicul cu teologicul (p. 105).

¹⁴ Intenția lui Böhme, neexplicită în textul de față, este de a da o înțelegere filosofică Reformei teologice înfăptuite de Luther. El realizează însă mai mult decât atât, făcând primii pași în analiza filosofică a limbajului și în teoretizarea stărilor afective umane. În tratatul despre cele patru temperamente (*Von der vier Complexionen*), Böhme asociază elementele naturii celor patru tipuri de temperament: sangvin-aer, coleric-foc, flegmatic-apă, melancolic-pământ. Temperamentul omului este dependent de influența astrilor — spune el — fiind format odată cu conceperea și nașterea sa

¹⁵ Böhme își completează opera filosofică, după tradiția neoplatonică și stoică, cu impactul posibil al celor 7 corpuri cerești (Luna, Mercur, Venus, Saturn, Marte, Jupiter, Soare) asupra lumii terestre — ceea ce s-a numit *astrologie* (ἀστρολογία). Ca bază a acestei influențe este luată fizica aristotelică, suplimentată cu concepte neoplatonice; ea presupune un univers geocentric finit.

¹⁶ Se referă la ramura *speculativă* a teologiei, care tratează raportul lui Dumnezeu față de oameni, modalitatea de a parveni la adevărul revelației, trecând prin etapele vieții, morții și învierii lui Hristos. Böhme, incluzând teologia în sensul extins al filosofiei, se îndepărtează de optica teologică a lui Luther, prin a cărui Reformă se urmărea reînnoirea la simplitatea Scripturii și eliberarea teologiei de filosofie.

¹⁷ În terminologia biblică, prin *patriarhi* sint desemnați cei trei progenitori tradiționali ai evreilor: Abraham, Isaac și Iacob. În *Noul Testament* sint socotiți printre patriarhi și fiii lui Iacob și chiar David. Mai

pot fi desemnați și personajele biblice cuprinse între perioada Creației până la potop (patriarhii antediluvieni) și de la potop până la nașterea lui Abraham. În perioada precedentă potopului există două genealogii, a cainiților (*Geneza*, IV, 17 — 18) și a setiților (*Geneza*, V, 3—31). În perioada posterioară potopului sînt descendenții lui Sem, fiul lui Noe, sfîrșind cu Abraham (*Geneza*, XI). Longevitatea lor e foarte mare — în medie 800 de ani la antediluvieni și puțin peste media obișnuită la cei ce au urmat. Ulterior, patriarh este numit șeful unei grupări creștine mai cuprinzătoare.

¹⁸ *Verstand*. Böhme deosebește omul carnal, așa cum apare sub înfățișarea sa exterioară, înzestrat cu o „rațiune exterioară” (*die äußere Vernunft*) de omul spiritual, al interiorității, înzestrat cu „intelect” (*der Verstand*). Numai acesta poate depăși diversitatea sub care ne apare datul empiric, pătrunzînd la esențe. Franck, Weigl, von Baader au atribuit acestor termeni același sens; de asemenea, Schelling și Fichte în scrierile lor tîrzii au renunțat la sensul kantian, sub care circula de obicei aceste concepte (intelectul, *Verstand*, ca facultate a cunoașterii naturii prin concepte, și rațiunea, *Vernunft*, ca facultate care operează cu ajutorul principiilor asupra celor care depășesc datul sensibil), pentru a reveni la sensul inițial al lui Böhme. Intuiția intelectuală (*Verstand*) e scurtă și pătrunzătoare ca o străfulgerare; ea desemnează, după KOYRÉ (*op. cit.*), rațiunea intuitivă, inteligența, pe cînd *Vernunft* desemnează intelectul, rațiunea rezonantă, discursivă (p. 71 sbs.). Privite sub aspectul întrebuintării (immanentă și transcendentă), sensurile date de Kant și Böhme intelectului și rațiunii se opun; dar din punctul de vedere al valorii pe care o acordă celor două facultăți, sensurile se unesc, intelectul fiind atît în epistemologia lui Kant cît și în mistica lui Böhme facultatea supremă, iar rațiunea o facultate destinată să pună intelectul în valoare — fie pregătindu-l, ca expresie a omenescului imperfect, la Böhme — fie prelungindu-l dincolo de limitele sale, ca expresie a omenescului scrutaător, conștient de propria-i imperfecțiune, ca la Kant.

¹⁹ În *A patra epistolă teosofică*, Böhme identifică sufletul (*die Seele*) cu „principiul Tatălui”, „un foc aprins care luminează”, devenind „o cauză a naturii și a vieții” (*Scrisoare către Paul Keym*, p. 73). Transpus într-un limbaj modern, sufletul are, la el, o valoare gnozeologică: prin acesta se poate cunoaște atît lumea obiectelor materiale, cît și cea divină (chiar dacă numai fragmentar) — spre deosebire de corp, care e format din elemente. La Böhme, „problema fundamentală a filosofiei”, după cum observă GERD HAENSCH (*Jakob Böhme und die Dialektik der Erkenntnis*), chiar dacă se pune, nu este tratată explicit și nu rezultă nici o soluție definitivă; cu toată indecizia sa, el a „judecat sufletul ca pe un obiect conștient, parte a unui întreg activ” (p. 189). KOLAKOWSKI (*Main Currents of Marxism. Its Origin, Growth and Dissolution*) distinge în sufletul omenesc văzut de Böhme „antagonismul intern”, rezultat din conflictul dorințelor (p. 37).

²⁰ *Begreiflichkeit* = „comprehențiune”, intuiție sensibilă și nesensibilă, cu reversul său, *Unbegreiflichkeit* = „incomprehensibilul”, imposibilitatea de cuprindere și de formare a intuițiilor. KOYRÉ (*op. cit.*), consideră *Begriff*, *begreiflich* și *unbegreiflich* în sensul derivat de la *comprehendere*: „a primi”, „a sesiza”, „a atinge” — ridicîndu-le deasupra

lui *Verstand*, *verstehen*, provenite din *intelligere*, prin care este perceput exteriorul lucrurilor (p. 42 sbs.).

²¹ În termenul *Qual*, HEGEL (*Prelegeri de istorie a filosofiei*) vede expresia „negativității absolute”; el e cel care diferențiază Unul, în calitate sa de „rupere interioară”. Aceasta este mișcarea din care rezultă izvorirea (*Quellen*) (pp. 385—386). Lui Hegel i se pare interesant jocul de cuvinte *Qual—quellen—Qualität*, prin care, în urma activității rezultă viața. KOYRÉ (*op. cit.*) descifrează în acest *Qual* „fundamentul ființei și al vieții” (p. 200), în care „suferința inconștientă, dorința nicio-dată împlinită” este „o mișcare perpetuă fără obstacol și fără scop”. Schopenhauer a preluat în metafizica sa caracterul obscur și totodată demonic pe care Böhme l-a imprimat vieții.

²² Diavoli.

²³ În Cărțile I-II ale *Genezei* se spune că Dumnezeu, după ce a creat lumina, firmamentul, stelele, plantele, peștii, păsările, animalele terestre, în cea de-a șasea zi din cele șapte originare, l-a făcut pe om, asemeni chipului său, spre a domni asupra pământului și a viețuitoarelor sale. O altă povestire biblică spune că omul a fost creat din țărină și lăsat de creator într-o grădină; femeia încă nu exista. Dumnezeu o face dintr-o coastă a bărbatului, pe cînd acesta dormea. La un moment dat, cuplul primitiv mănîncă fructul unui arbore interzis de Dumnezeu, fiind expulzat din grădina plăcerilor, pentru a duce o viață de muncă dură. La Böhme, pedepsirea omului este anterioară consumării fructului, căruia îi acordă o importanță minoră. Ulterior, Adam, omul, devine tatăl lui Cain, Abel și Set.

²⁴ După cum se vede, Böhme respinge ideea creației *ex nihilo*, care dealtfel nu se află expusă nicăieri în Scriptură. La filosoful german, există o voință originară, care nu ajunge să se manifeste în obiectul creației, rămînînd astfel inconștientă.

²⁵ Valoarea mistică a numărului 7, la care face apel Böhme, relevă influența alchimiei și a *Kabalei* (cunoscută de el, după KOYRÉ, *op. cit.*) prin intermediul celei dintîi). Există astfel, 7 spirite originare ale lui Dumnezeu sau ale salnitrului divin, 7 aștri și 7 îngeri ai *Apocalipsului*; de asemenea, 7 niveluri ale transformării metalului, cu 7 operații respective și 7 „focuri” de purificare. Acest cadru moștenit de la tradiție, este de părere Koyré, începe cu timpul să-l deranjeze pe filosof, dar nici nu poate renunța. De aceea, Dumnezeu este investit cu un corp și o natură. În corpul viu există cu necesitate 7 surse ale vieții — deci și în corpul omului, care este imaginea lui Dumnezeu. Mai tîrziu, continuă Koyré, dificultatea distribuirii acestor 7 puteri în trei principii și coordonarea cu cele trei persoane ale Trinității se accentuează. Astfel că apar 6 forme ale naturii, dar pe care, ne atrage atenția Koyré, Böhme le numără de patru ori. Deci există 6 forme-calități în fiecare din cele trei lumi și încă 6 forme-puteri ale naturii eterne a lui Dumnezeu (p. 275).

²⁶ Böhme sesizează opozițiile — afirmă HEGEL (*Prelegeri de istorie a filosofiei*) — „în chipul cel mai dur, mai aspru; dar el nu se lasă descurajat de asprimea lor pentru a afirma unitatea lor” (p. 402). KOLAKOWSKI (*Main Currents of Marxism. Its Origin, Growth and*

Dissolution) semnalează contradicția ca pe o categorie ontologică, pentru prima oară în opera lui Böhme, care deși e învăluită „într-un nor de vapori deus și mișcător”, „deschide totuși un capitol nou în istoria dialecticii” (p. 36). Structura gândirii sale mistic-dialectice implică, după GERD HAENSCH (*Jakob Böhme und die Dialektik der Erkenntnis*), „forma de bază a negării negației” (= „întreirea”): 1. perspectiva asupra identității substanțiale a esenței („abisul”); 2. stabilirea sciziunii („duplicarea”) acestei „unități” nedeterminate în momentele sale opuse, în autodiferențierea sa esențială (= primul și al doilea principiu sau „binele” și „răul”); 3. conceperea „asertiunilor contrarii” sensibile, în care tezele opuse sînt dezvoltate concret (pp. 203–204). El se ridică deasupra doctrinei tradiționale a răului-negație, investind acest principiu al răului cu rolul de oponent al binelui în jocul dialectic al ontogenezei. MARTENSEN (*op. cit.*) însă, îl consideră deficitar din punct de vedere dialectic (p. 48).

²⁷ „De trei ori sfînt”.

²⁸ Giābir ibn Hayyām, fondatorul alchimiei arabe, a numit nitratul de potasiu (KNO_3) *salnitru* sau *salpetru* (*sal petrae*, *sal petrosum*). Böhme nu desemnează prin acest termen o substanță concretă, ca în alchimie, ci creează sensul său filosofic, aume de substanță generică, necreată, eternă ca și Dumnezeu. El însă nu-i precizează îndeajuns conținutul. HEGEL, (*Prelegeri de istorie a filosofiei*) are dreptate cînd îi reproșează că nu ne dă o imagine clară asupra acestuia (p. 386), dar exagerează, coborînd sub nivelul științific, cînd afirmă că „flecăreala” lui Böhme asupra acestui „mare Salpetru” „este o stilcire a cuvîntului *sal nitri*, salpetru (*Salpeter*) — în dialectul austriac și *Salniter* — comisă de un pantofar” (*ibidem*). Aceeași imprecizie și „semnificație variabilă” o sesizează și KOYRÉ (*op. cit.*), pentru care salnitruul „nu este încă materie”, ci interpenetrarea forțelor divine sau forțele însele în interpenetrarea și interacțiunea lor veselă sau „pămîntul” manifestat în „solidificarea puterilor Tatălui” sau „o formă (*Gestalt*) a gloriei divine” (p. 115). Koyré este de părere că Böhme, pe cînd elabora *Aurora*, nu cunoștea decît „imperfect și de la a doua mînă” alchimia lui Paracelsus, în care sarea (*sal* din *Salliter*) apare ca „putere sau principiu al solidității, uscăciunii, rigidității, durității și materialității” (p. 115 sbs.). El distinge între sensurile date de Böhme un *salnitru I*, care este „germenele protoplasmatic” și un *salnitru II*, care este „corpul format de sursele spirite ale acestei protoplasme” (p. 146 sbs.). De remarcă că Böhme oscilează între formele grafice de: *Salniter*, *Salnitter*, *Salliter*. E posibil ca prin această inconsecvență să fi intenționat înregistrarea diferențelor de pondere alchimistă și filosofică în context.

²⁹ Este inspirat de unul dintre elementele simbolice ale alchimiei, mercurul — solvent al aurului și argintului; denumirea sa latină, *hydrargyrium* înseamnă „argint lichid”. În *A 23-a epistolă teosofică, adresată lui Christian Steinberger*, mercurul este considerat „temeiul tuturor metalelor” (p. 174), apărînd totodată ca unul din cele trei elemente (sulf, mercur, sare) care alcătuiesc omul (p. 176). După MARTENSEN (*op. cit.*), expresia simbolică a primei proprietăți naturale e *sarea*, contracția; a celei de-a doua e *mercurul*, expansiunea (pp. 68–69). Prima „orientează ființa spre sine, a doua către altceva” — afirmă BOUTROUX

(*Études d'Histoire de la Philosophie*). Din opoziția lor rezultă „ca a treia esență neliniștea sau mișcarea neîncetată a unui suflet care nu își află binele în sine și care nu știe unde să-l caute” (p. 242). Transformarea primei silabe — *mar* — i-a dat sensul de temei al mișcării, formării, specificării. Este întotdeauna principiul „cuvintului și al metaleității”, spune KOYRÉ (*op. cit.*), pentru că din metal se fabrică instrumentele care produc sunete, iar sunetul este „puterea expresivă și expozitivă prin excelență, care încarnează cuvîntul, putere magică și creatoare” (p. 117). La fel ca și Paracelsus, sării, reprezentate de salnitru, principiu al solidității și corporalității i se opune mercurul, principiu al vieții și mișcării (*ibidem*). În *marcuriu* — mercurul alchimist transformat filosofic de Böhme — se formează rațiunea, iar de aici provine cuvîntul, care este vehicolul spiritului, deci și al Sfîntului Duh.

³⁰ Începe varierea formei de *marcuriu* în *marcurio* și *mercurius*.

³¹ „Ἄγγελος, generic înseamnă „mesager” — între cer și pămînt, între Dumnezeu și oameni. Teologii orientali susțineau corporalitatea îngerilor, pentru a evidenția deosebirea față de oameni, ferindu-se totodată să-i facă egali lui Dumnezeu. Teologii occidentali (mai ales Tertullian) revendicau o corporalitate *sui generis*. În teologia medievală, problema îngerilor era asociată cu aceea a grației, a liberului arbitru, a predestinării.

³² Acesta este „momentul distingerii” — spune HEGEL (*Enciclopedia științelor filosofice. Filosofia naturii*) — „alteritatea menținută împotriva Fiului, care este alteritatea în iubire”. Cealaltă formă a alterității, care apare ca „nemijlocire” în persoana Fiului este, după Hegel, doar o subzistență momentană, pentru că nu ființează „în și pentru sine” (p. 28).

³³ MARTENSEN (*op. cit.*) sesizează faptul că „timpul a început odată cu căderea lui Lucifer și cu reacția divină corespunzătoare” (p. 213); măsurarea sa a fost pusă în dependență ulterior de conflictul dintre lumină și întuneric.

³⁴ Böhme are în vedere în acest pasaj sensul peiorativ sub care este cunoscut *epicureismul*, anume de concentrare exclusivă asupra plăcerii personale, în detrimentul unor indeletniciri care să depășească interesul nemijlocit al ființei umane. Epicureismul a atras însă atenția asupra faptului că în orice activitate umană plăcerea, chiar în sensul de atracție pentru un anumit gen de activitate, constituie un stimulent foarte puternic, condiționînd însăși calitatea realizării. Distanța pe care o adoptă Böhme se justifică și prin problematica tratată de cele două tipuri de filosofii.

³⁵ Ideea naturii eterne a îngerilor asertată aici contrazice ideea naturii finite a acestor creaturi, asemănătoare ființelor umane, pe care Böhme o susține în paragraful anterior. Dealtfel linia de mijloc caracterizează pe întreg parcursul cărții acești intermediari între lumea cerească și cea pămîntească.

³⁶ Al *pietrei filosofale* (*lapis philosophorum*, λίθος τῶν φιλοσοφῶν, λίθος τῆς φιλοσοφίας) — problema fundamentală a alchimiei. Scopul acesteia era transmutarea metalelor neprețioase, fabricarea aurului în laborator, pe baza ideii aristotelice de materie unică, spre a găsi reme-

diul universal al bolilor, elixirul tinereții veșnice. Este un produs al elenismului târziu, deși există texte care atestă practici alchimiste cu mult înainte. Se spune că Cleopatra macera unele substanțe de șapte ori pentru a produce piatra filosofală. Giābir ibn Hayyān, pe fondul căutării acesteia, a sublimat și cristalizat substanțe până aproape de starea lor pură; a preparat apa regală, acetatul de plumb etc. Raymundus Lullus a distilat alcoolul, a preparat oxizi și uleiuri esențiale, un panaceu universal. Tot prin exercitarea acestei mistici experimentale Brand a descoperit fosforul, Böttger a dezvoltat un procedeu european de producere a porțelanului etc. Ulterior, alchimia s-a transformat în *tatrocimie*, care se ocupa de izolarea principiilor active existente în plantele medicinale. Au fost preparate astfel în laborator primele remedii sintetice de origine minerală, punându-se bazele chimiei biologice și ale chimiei farmaceutice. Pierre Vicot vorbește despre piatra filosofală ca despre „o virtute cerească specificată în toți indivizii naturii”. În obținerea sa trebuiau să se parcurgă trei faze: neagră (prelucrarea la negru), albă, roșie (*La Clef des Secrets de Philosophie*, 2 vol. manuscris, 1665). Apa divină era folosită în vederea tincturării metalelor și a obținerii pietrei filosofale. Paracelsus, unul dintre cei mai mari alchimiști și filosofi ai naturii din Evul Mediu, în *Tractatus de Alchimia* descrie detaliat piatra filosofală, fără însă a aduce date noi. El folosește elementele aristotelice, dar introduce trei principii prime: sarea, sulful și mercurul. Van Helmont, un alt mare alchimist și filosof al naturii, a făcut observații asupra creșterii plantelor și a dat numele de „gaz” mai multor substanțe aeriforme. În *A patra epistolă teosofică, către Paul Keym*, Böhme afirmă că piatra filosofală e verde și că în ea se află tinctura „cea mai rafinată” (p. 74).

³⁷ Provine din accadianul *karabu* și simbolizează forța, agilitatea, inteligența. Sint ființe cu cap de om, corp de taur sau leu și aripi de vultur — incluse totuși printre îngeri. În *Geneza*, heruvimii stau de pază la intrarea în Paradis, în *Psalmi* se identifică cu forma norilor — norul pe care stă Dumnezeu; alte descrieri se găsesc în *Ezechiel* și în *Apolipsul lui Ioan*.

³⁸ „Locul Soarelui”.

³⁹ „Să fie” ca „centrul naturii”.

⁴⁰ Ideea de *minie* a lui Dumnezeu aparține unui stadiu timpuriu și antropomorfic. În *Biblie* are un sens etic. Dispoziția către păcat trezește minia divină. A constituit un element de disciplinare a poporului israelit. „Minia” (*Grimm*) naturii este considerată de GERD HAENSCH (*Jakob Böhme und die Dialektik der Erkenntnis*) „un izvor al problemei cunoașterii” (p. 202 sbs.).

⁴¹ Spiritul viu.

⁴² Epicureicii au explicat sufletul prin *căldură*.

⁴³ Apa.

⁴⁴ De aici începe și variația termenului *salnitru*.

⁴⁵ „Infernul pentru noi”.

⁴⁶ Se referă la Luther, inițiatorul Reformei în cadrul catolicismului. A studiat teologia, muzica și dreptul la Magdeburg, Eisenach și Erfurt. În 1510 face o călătorie la Roma, a cărei viață pontificală îl dezamăgește, și care va deveni mai târziu obiectul unor critici vehemente. Tra-

duce *Noul Testament* după textul grec publicat de Erasmi în 1516; ulterior traduce și *Vechiul Testament*, constituind, împreună, cea mai bună tălmăcire germană a *Bibliei*. A luptat contra catolicismului politic și a fanatismului religios; una din contribuțiile sale esențiale constă în înlocuirea limbii latine în slujba liturgică cu germana vorbită de popor.

⁴⁷ Ființa, la Böhme, se realizează prin *dragoste*; prin această idee, remarcă CH. SECRÉTAN (*La Philosophie de la liberté*), se reia doctrina lui Richard de Saint-Victor (p. 98).

⁴⁸ *Wesen*. De regulă, Böhme înțelege prin acest termen „ființa” — divină, umană și sub-umană.

⁴⁹ Se referă la parabola samariteanului din *Evangelia lui Luca*, în care se arată, printr-un exemplu, ce este omnia.

⁵⁰ În original este tot un regionalism: *pocken*.

⁵¹ *Wesenheit*.

⁵² Varietate de cuarț, folosită frecvent în arta decorativă; e o anhidridă criptocristalină, care se regăsește sub formă sferică. De obicei este galben, roșu, brun — fie mat, lucios sau opac.

⁵³ „Să-l laudăm pe Dumnezeu”.

⁵⁴ După KOYRÉ (*op. cit.*) termenul *spekulieren*, provenit din limba latină de la *speculare*, *speculum* = „a oglindi”, „oglină”, înseamnă a servi drept oglindă adevărului divin, a-l reflecta în sine, a-l revela (p. 287 sbs.).

⁵⁵ *Weltliche Recht* nu este un concept juridic, ci e gândit mai mult ca un preconcept sau o situație juridică; el desemnează îndemnul și îndatoririle cuprinse în primele Cărți ale *Vechiului Testament*, care trebuie să regleze comportamentul și relațiile interumane, conform ordinii divine.

⁵⁶ În ebraică, *gabrij'el* înseamnă „omul lui Dumnezeu”. Este investit cu puteri de inger pedepsitor și are înfățișare de vultur. În *Apolipsul lui Ioan* este desemnat drept conducătorul îngerilor.

⁵⁷ În ebraică, *repha'el* înseamnă „Dumnezeu a vindecat”. Este considerat ajutorul atotpriceput al oamenilor. Are o funcție importantă în război. Ca și Mihail și Gabriel este conducătorul îngerilor. E în relație cu Soarele și cu ziua acestuia, duminica; de asemenea, e îngerul lui Mercur (în Evul Mediu tirziu). Are înfățișarea unui scorpion și reprezintă puterea — de aceea are și dreptul de a pedepsi (ca și ceilalți îngeri).

⁵⁸ În ebraică, *uri'el* înseamnă „lumina mea este Dumnezeu”; ca Dumnezeu-lumină el îl reprezintă pe Duhul Sfânt. Poruncește peste cer și infern; e îngerul planetelor, al Soarelui și al zilei acestuia, patronează pacea și sănătatea. În urma judecății, el deschide poarta infernului și îi aduce pe morți înaintea scaunului de judecată. Ca și ceilalți îngeri este investit cu dreptul de a pedepsi.

⁵⁹ Citatul este din *Psalmi*, 5, 4.

⁶⁰ De multe ori revine pe parcursul cărții parabola talanților din *Evangelia lui Matei*, în care se încurajează inițiativa, pledându-se pentru munca și câștigul cinstit.

⁶¹ ALEXANDRE KOYRÉ (*op. cit.*) este de părere că primele șapte capitole ale cărții oferă o unitate a compoziției care nu se mai regăsește în același grad în celelalte. Astfel, istoria celor trei regate e repetată de trei ori fără modificări importante. De aceea, el conchide că Capitolele VIII—XIII și XIV—XXVI au fost gândite și redactate în momente diferite (p. 125).

⁶² Practică îndreptată în detrimentul oamenilor, animalelor și roadelor pământului.

⁶³ Diavol.

⁶⁴ *Reiben*, regionalism.

⁶⁵ *Apocalipsul lui Ioan*, 12, 9.

⁶⁶ Spiritul.

⁶⁷ *Essenz*. Böhme folosește aici termenul alchimist pentru cel filosofic de „Esență” (*Wesen*).

⁶⁸ *Voința* primordială, pornită din abisul fără sfârșit, e răspîdită în întreaga natură, e preluată de Trinitate și se răsfrînge asupra eului; „se vede pe sine în eu” — spune HEGEL, (*Prelegeri de istorie a filosofiei*, p. 393).

⁶⁹ *In den Sinn*. Böhme desemnează prin acest termen atît organul sensibilității, cit și pe cel al cunoașterii în sens larg sau chiar conștiința acestuia, „cugetul”.

⁷⁰ *Voința*.

⁷¹ *Μαγεια* se referă la dominarea forțelor oculte ale naturii și vieții umane. Are fie un caracter *mimetic*, conform căruia asemănătorul acționează asupra asemănătorului (prin el s-a descoperit puterea curativă a plantelor medicinale), fie *simpatetic*, care se bazează pe afinitatea dintre lucruri. *Magia neagră* și vrăjitoria sînt practicate în dauna cuiva, prin diferite procedee, formule, gesturi ale magului. — *Magia albă* se află în serviciul cultului, intenționînd îndepărtarea demonilor care provoacă bolile, asigură protecția indivizilor prin talismane, ritualuri de fecunditate pentru plante, animale, oameni.

⁷² *Person*, pentru că din ea se naște Fiul.

⁷³ Naștere a lui Dumnezeu.

⁷⁴ *Νεπομαντελα* este o formă de divinație cunoscută încă din antichitate și practică pînă în zilele noastre; constă din examinarea cadavrelor, evocarea spiritelor celor dispăruți, pentru a descifra evenimente prezente sau viitoare.

⁷⁵ Spiritul animalic.

⁷⁶ *Ein ... finsteres Wesen*.

⁷⁷ Ceas cu apă folosit în antichitate și Evul Mediu. *Κλέπτειν* = „a zbura”; *ὕδωρ* = „apă”. Grecii se serveau de clepsidră în tribunale, pentru a măsura timpul de care dispuneau vorbitorii. Romanii au împrumutat-o de la greci, folosind-o, de asemenea, în tribunale. Acest ceas nu dădea măsura exactă a timpului, apa curgînd cînd mai repede, cînd mai încet, în funcție de temperatura aerului.

⁷⁸ *E Psalmul* 5, 4.

⁷⁹ *Gemüth*. Acest termen care în filosofia modernă desemnează „suflul” ca facultate de cunoaștere este folosit rar de Böhme în schema sa gnoseologică. El se referă la conștiința fondului receptiv uman.

⁸⁰ În comparație cu căderea luciferică — afirmă MARTENSEN (*op. cit.*) — căderea în păcat a omului „este doar o *indecizie*; această indecizie e caracteristică omului” (p. 233). „Relația omului cu Dumnezeu și cu diavolul este de indecizie; omul e înclinat să slujească la doi stăpini...” (*ibidem*).

⁸¹ Teologul.

⁸² *Am Anfang* = „la început”.

⁸³ Mistica protestantă, remarcă R. H. LEEHARDT (*La mystique protestante*. În: *Encyclopédie des Mystiques*), nu e căutată pentru sine. „nu e exaltată”; teologia Reformei este centrată asupra cuvîntului (p. 358).

⁸⁴ *Anfang*.

⁸⁵ *Wort*; este, ca și celelalte, numai o particulă.

⁸⁶ Făcu.

⁸⁷ Dumnezeu.

⁸⁸ Cer.

⁸⁹ Și.

⁹⁰ Pămînt.

⁹¹ El.

⁹² Pe.

⁹³ În.

⁹⁴ 1-Moise, 1, 3.

⁹⁵ A zis.

⁹⁶ Cuvîntul.

⁹⁷ *Dieser Verstand*.

⁹⁸ Este vorba, totuși, de două spirite.

⁹⁹ *Vermögen*.

¹⁰⁰ *Verstand*.

¹⁰¹ Îngerii.

¹⁰² *Verstand*.

¹⁰³ *Verstand*.

¹⁰⁴ Ziuă.

¹⁰⁵ Noapte.

¹⁰⁶ *Verstand*.

¹⁰⁷ *Verstand*.

¹⁰⁸ De spiritele originare.

¹⁰⁹ Calvin (1509—1564), reformator protestant și teolog. A studiat latina, logica și filosofia la Paris, luîndu-și doctoratul în drept (Orléans, 1532). În 1534 are loc ruptura definitivă față de catolicism, devenind reformator protestant. A scris un Comentariu la *De clementia* a lui Se-

neca. În 1536 publică *Institution de la religion chrétienne*, o carte de mici proporții, dar care a făcut epocă; edițiile ulterioare au extins-o de 4—5 ori. Ideile sale sînt următoarele: cunoașterea lui Dumnezeu există natural în mintea omului, iar Creația este o revelație a atributelor sale esențiale. Omul, însă, este orbit de starea sa de păcat, avînd nevoie de completa revelație aflată în Scriptură. Natura este Dumnezeu — totuși, divinitatea nu e identificată cu opera sa. Păcatul provine din voința creaturii. Omul e o ființă pură, pe de-o parte, asemeni imaginii divine, dar căderea și corupția datorate primilor părinți ai speciei s-au prelungit asupra întregii posterități. Doctrina cu privire la rolul lui Hristos ca mediator între Dumnezeu-Tatăl și oameni este conformă vechii teologii. Predestinarea are o bază filosofică și religioasă, fiind considerată un act *arbitrar* al lui Dumnezeu.

¹¹⁰ Alt sens în care Böhme folosește termenul *Begreiflichkeit* (nota 20), anume pe lingă capacitatea de receptare este și obiectul receptării, „condensarea substanței”, „corporalitatea”, care e supusă transformării, deci care „moare” odată cu prefacerile ei.

¹¹¹ Μυστήριον-ου = „inițiat”. Scopul misterului este — pentru cei care-l practică — salvarea omului ca individ, precum și prosperarea comunității. Are caracter de *inițiere*, cînd un individ intră într-o societate căreia îi aparține prin naștere și *esoteric*, cînd secretul e cunoscut numai de inițiat. În teologia catolică, misterul e un adevăr supranatural, care nu poate fi cunoscut prin capacitățile naturale ale intelectului uman — este comunicat prin revelația divină și este propus ca obiect al credinței. Din punct de vedere teologic, există: *myster în sens larg* — de ordinul al doilea — adevărurile la care nu are acces intelectul creat; numai prin speculații raționale în afara revelației divine (misterele existenței spiritelor pure, crearea Universului în timp și nu *ab aeterno* etc.); — *myster în sens restrîns* — de ordinul întâi — adevărurile față de care nu numai existența, dar și natura internă transcende absolut capacitățile intelectului creat (misterul Trinității, al incarnării verbului divin etc.).

¹¹² Apă.

¹¹³ La fel ca mai înainte, Böhme le consideră pe amîndouă *un* spirit, datorită felului în care se potențează reciproc.

¹¹⁴ A creat. 聖子

¹¹⁶ Originar. Există la Böhme o *matrice de foc*, ca sursă a Universului (născută din primul principiu) completată cu o *matrice acvatică*, sursă a apei celei mai pure, destinată să alcătuiască firmamentul. *Limbus* este puterea procreatoare, iar *matrix*, capacitatea de a concepe. KOYRÉ (*La Philosophie de Jacob Boehme*) descifrează în acțiunea celor două tincturi sau „principii” ale vieții, *limbus* și *matrix*, o concepție vitalistă astro-biologică (p. 222). În *Vom dreifachen Leben des Menschen* („Despre viața întreită a omului”), *limbus* și *matrix* sînt înlocuiți cu *tinctura* (principiu masculin) și cu *matrix* (care apare ca principiu feminin); *tinctura* reprezintă viața și mișcarea, *matrix*, imobilitatea și materialitatea. Acțiunea filosofică a *tincturii* nu poate fi înfățișată pe de-a-ntregul — se exprimă Böhme în *A 23-a epistolă teosofică, către Christian Steinberger* — pentru că nu există nici o putere de a o surprinde” (p. 173). MAR-TENSEN (*op. cit.*) o determină ca *substantia intra substantiam*, „ca o

energie volatilă subtilă, ce acționează atât fizic cât și spiritual" (p. 32).

¹¹⁶ De om.

¹¹⁷ ... *die Geburt der Erde stehet in ihrer Geburt* Nesupunindu-se rigorilor logicii formale, Böhme nu realizează că definiția sa e circulară. Gîndul pe care vrea să-l exprime este identitatea cu sine a pămîntului, dar și cu divinitatea.

¹¹⁸ ... *so bleiben sie auch ein Tod* ... ; a se vedea nota 110.

¹¹⁹ Termenul nu aparține limbajului creștin; e grecesc clasic. Platon a desemnat pentru prima dată studiul asupra lui Dumnezeu sau al zeilor cu ajutorul logosului (*Republica*, II, 379 a, 5—6) — se distanța astfel de discursul mitic al poezilor. Pentru Aristotel, *teologia* era „filosofia primă” sau „știința principiilor prime”, devenind scopul final al oricărei cercetări filosofice, ca gîndire asupra ființei. După el a fost numită „metafizică” partea filosofiei care transcende lumea naturală, sensibilă. La teologii greci, *theologia* este doctrina Trinității.

¹²⁰ Lumina.

¹²¹ Alchimia servea drept postulat al filosofiei naturale mistice; aceasta stipula că prin transmutarea metalelor prin procese chimice se separă ceea ce este pur de ceea ce este impur, pentru a se ajunge la esență (*residuum*). Prin practicile alchimiste se spera pătrunderea tot mai adîncă în misterele naturii, fiind corelate cu regenerările lui Hristos prin intermediul omului. Böhme a suferit influența celui mai celebru alchimist al vremii, Paracelsus, de la care s-a inspirat și în privința terminologiei, desemnată de unii comentatori drept „barbară”. Datorită lui a dedus cele trei elemente de bază ale lumii: *sarea, mercurul și sulful*, care trebuie văzute prin prisma spiritului care se află în ele. *Tinctura* este o natură mijlocitoare între spirit și corp, o energie volatilă subtilă, care acționează atât în plan fizic, cât și spiritual. Ei i se adaugă *limbus*, care este puterea procreatoare, *matrix* sau capacitatea de a concepe etc.

¹²² Acid azotic. Cunoscut de la începutul secolului al IX-lea și obținut prin acțiunea vitriolului și a aluminiului asupra salnitruului și se numea *aqua fortis*. J. R. Glauber l-a preparat prin acțiunea acidului sulfuric asupra azotului și l-a numit *spiritus acidus nitri* sau *spiritus nitri fumans Glauberii*.

¹²³ Se referă la Dumnezeu și la instrumentul său de orientare: *intuiția divină*, de altă natură decît *intuiția umană*, desemnată prin „comprehensiunea aspră”, de care dispune omul în vederea cunoașterii.

¹²⁴ *Du unbegreiflicher Mensch* — om lipsit de instrumentul cunoașterii, de o „facultate” de bază, deci deficitar în plan uman.

¹²⁵ *Im Sinne*.

¹²⁶ Întrucît nu face obiectul creației divine; a se vedea notele 3 și 151.

¹²⁷ Este vorba de abisul anterior existenței, de *Urgrund*/Ungrund, cum se va vedea ulterior.

¹²⁸ Vibrația sau mișcarea.

¹²⁹ Personificarea se datorește calității sale de generator de excepție.

¹³⁰ Iisus Hristos.

¹³¹ Apa.

¹³² Pruncul și mama.

¹³³ A învățaților.

¹³⁴ Intelectul este, la Böhme, instrumentul particularului, ca și comprehensiunea exterioară, față de comprehensiunea divină, care este universală.

¹³⁵ Sursa completă este: *Matei*, 25, 26—27; *Luca*, 19, 22—23.

¹³⁶ Teoriile cu privire la similitudinile existente între *macrocosmos* și *microcosmosul uman* au circulat atît în Antichitate, cît și în Evul Mediu. Paracelsus însă a dat dezvoltarea maximă a acestei idei de corespondență, conform căreia fiecărui organ al corpului omenesc i se potrivește un astru, precum inimii Soarele, splinei Saturn, creierului Luna etc. Această viziune asupra Universului, influențată de scrierile neoplatonice și ermetice, s-a dezvoltat în opoziție cu tradiția aristotelico-galenică, dominantă în universitățile timpului. Paracelsus a interpretat în manieră alchimistă *Geneza*, sub influența noii sale abordări observaționale a naturii. Creația este deci opera unui alchimist divin, care a separat ființele și lucrurile de pe pămînt și din cer din *prima materia*, lipsită de formă. În lucrarea sa *Opus Paragranum* (*Sämtliche Werke*. Erster Band, Jena, Gustav Fischer, 1926), Paracelsus expune cele patru fundamente ale teoriei sale: filosofia, astronomia, alchimia și morală. Primul dintre ele, filosofia, cuprinde cercetarea pămîntului și a apei, întinzîndu-se atît asupra lucrurilor „sferei de sus”, cît și a celor ale „sferei de jos”. Al doilea fundament, astronomia și astrologia, se ocupă de aer și foc, manifestîndu-și interesul față de aștrii din „sfera de jos”, contrastînd și întîlnindu-se totodată cu filosofia, care se interesează de mineralele din „sfera de sus”; de unde ideea că mineralele și aștrii sînt, în cele din urmă, unul și același lucru. Aceste regăsiri încrucișate ale materiei unice sînt folosite de Paracelsus în căutarea remediilor optime la dereglările organismului uman. Astronomia este, după el, alături de filosofie (inclusiv mineralogia), un temel al medicinei, cu ajutorul căreia poate fi cunoscut omul. De aici el deduce că safirul vindecă antraxul, că lepra roșie se tratează cu aur potabil, iar cea albă cu argint — amestecate cu vin bun; tusea se explică prin vîntul de est și de vest, febra prin cutremurele de pămînt, pulsul e influențat de bolta cerească, iar fizionomia e condiționată de aștri. Există un Soare în apă și unul pe cer — spune el —; ceea ce se află la polul antarctic se află și la cel arctic, iar ceea ce se află la polul arctic își află reflexul și în om (pp. 352—353). Cerul este omul, iar omul este cerul ... și cerul este doar un om (p. 370).

¹³⁷ Aluzie la transformarea esențială trăită de Adam în urma încălcării restricției divine de a cunoaște cele interzise lui (simbolicul fruct oprit); corporalitatea sa cerească s-a transformat într-una calitativ diferită, pămîntească, la limitele căreia el a trebuit să se adapteze ulterior.

¹³⁸ Böhme construiește în jurul vechii imagini asupra acestei planete, care ar patrona războiul și violența. Simbolul său alchimist, fierul, se

raportează, de asemenea, la reprezentarea antică asupra acestui astru al nopții.

¹³⁹ Astrul cel mai important dintre cele șapte planete este simbolizat de elementul cel mai important în ierarhia alchimică — aurul. El reprezintă, de asemenea, lumina — elementul cel mai puternic al existenței (este prezent ziua, când se desfășoară majoritatea activităților existențiale), precum și organul de maximă vitalitate al corpului omenesc — inima.

¹⁴⁰ *Marcu*, 10, 25.

¹⁴¹ Böhme greșeste, căci planetele fiind situate la distanțe diferite față de Soare, perioadele lor de revoluție nu pot fi egale — deci de un an la toate, asemeni celei a Pământului; timpul lor de rotație în jurul Soarelui este: Mercur 88 zile, Venus 225 zile, Pământul 365 zile, Marte 687 zile; Jupiter și Saturn, în pofida mării circumferințe și a distanței față de Soare au, de asemenea, o perioadă de revoluție, de 11,5 ani prima și de 29,5 a doua.

¹⁴² Distanța stabilită de astronomia modernă este mult mai mare: 228 mil. km. sau 47.204.968,93 leghe; o leghe terestră este de 4,83 km.

¹⁴³ Jupiter, legiuitorul zeilor și al oamenilor este reprezentat de un astru al zilei, provenit din lumina primordială (strălucirea sa este a doua: ca intensitate în sistemul solar). În alchimie i se asociază cositorul.

¹⁴⁴ Planeta Marte.

¹⁴⁵ Saturn, de asemenea un astru important prin apartenența sa la lumina formatoare, simbolizează cruzimea. Alchimia a desemnat un metal greu — plumbul — care să-l reprezinte.

¹⁴⁶ Azi știm că este de 1.430 mil. km. față de Soare sau 296.069.565,123 leghe.

¹⁴⁷ Lui Venus, alchimia i-a asociat cuprul; dragostea pe care o patroanează și strălucirea sa nocturnă (e cea mai strălucitoare planetă a sistemului nostru solar) i-au fost atribuite încă mult înainte.

¹⁴⁸ Lumina.

¹⁴⁹ Mercur este investit de tradiție cu înțelepciune și îndemânare; i se atribuie bisexualitatea.

¹⁵⁰ *Wesen*.

¹⁵¹ *Ungrund*. În *A șasea epistolă teosofică*, Böhme identifică *abisul* cu Dumnezeu, cu eternul Unu, „care nu e nimic și care totuși se află în toate lucrurile” (p. 100). HEINZ R. SCHMITZ (*L'option de Boehme*) este de părere că în această idee, care desemnează „fondul insondabil al tuturor lucrurilor și al divinității înseși”, se regăsește ecoul vechilor mituri germanice, create în jurul zeilor Wotan și Thor, adaptat rigorilor gândirii creștine (p. 58). KOYRÉ (*op. cit.*) semnalează existența termenului încă înaintea lui Böhme, având sensul de „absență a rațiunii”, „pseudo-rațiune”, „pseudo-dovadă”. Contribuția lui Böhme este aceea de a-i fi atribuit o valoare ontologică (p. 280). Dar el — afirmă Koyré — asemeni misticilor clasici „nu deosebește acest Absolut *absolut absolut* al Absolutului ca fond și sursă creatoare a întregului...” (p. 281). Schelling,

în *Philosophische Untersuchungen über das Wesen der menschlichen Freiheit*, continuă Koyré, a confundat *Ungrund* (absolutul absolut absolut), *Urgrund* (absolutul ca fundament și cauză ultimă a lucrurilor) și *Abgrund* (abis arzător și fără sfârșit), „falsificind teoria lui Böhme, ca și înțelegerea acesteia de către istoricii de după el”. Confuzia dintre *Ungrund* și *Abgrund*, spune el, a fost favorizată și de Schopenhauer (*Über die vierfache Wurzel des Satzes vom zureichenden Grunde*, Cap. II), care apropie *Ungrund* al lui Böhme de βύθος-ul gnozei valentinienne (p. 281 sbs.). Manifestarea acestui abis este, după HEGEL, (*Prelegeri de filosofie a religiei*) „autocontemplare, reflectare în sine, determinare concretă în genere” (p. 463). MARTENSEN (*op. cit.*) vede în abis πλήρωμα — „ceva care încă nu s-a dezvoltat din sine” și în care își află sediul „o voință originară fără sfârșit” (p. 57). BOUTROUX (*Études d'Histoire de la Philosophie*) interpretează abisul ca imposibilitate a existenței vreunui fundament al divinității dincolo de această idee (p. 228). Ca „postulat al unității tuturor contrariilor” — afirmă GERD HAENSCH (*op. cit.*) — („nimicul” și „întregul”) el reprezintă „o tranziție și o cotitură a mișcării cunoașterii”. El se află „la un nivel limitrof al generalizării”; în calitate de „specie a celei germinatoare gnoseologică (și ontică), cuprinde în sine potențial contrariile celei mai înalte identități” (p. 202). În acest sens, JÓZEF PIÓRCZYNSKI (*Jakuba Böhmego teoria absolutu*) vede în această idee echivalabilă cu absolutul *nimic* și *totul*: „nimicul tuturor definițiilor” și „totul ca totalitate potențială a ființei și neființei”.

¹⁵² Este o interogație. Din acest pasaj reiese că Böhme presupune o natură eternă existentă în Dumnezeu înaintea creației. Ea nu poate fi nici „cuprinsă”, nici „înțeleasă”, pentru că nu face nici obiectul intuiției, nici al percepției noastre imediate, devenind cu necesitate obiectul revelației. H. L. MARTENSEN (*op. cit.*) afirmă ca o condiție a existenței spiritului în „viață, putere și lumină” includerea „celuilalt”, a contrastului său, care este natura, inconștientul, ce lucrează instinctual. Prin urmare, spune el, problema lui Böhme nu este doar una de unitate și triplicitate (unul absolut față de trinitate și inclus în ea), ci și o problemă de unitate și dualitate a spiritului și naturii, întrucât Dumnezeu trebuie conceput, în același timp, ca spirit și natură (p. 40).

¹⁵³ *Erdenkloß*.

¹⁵⁴ După *Biblie*, la început a fost *cuvîntul* (1 - Geneza, 3; Ev. Ioan, 1,1) — ceea ce necesită un intelect.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. ANDERSON, BO. „Du solst wissen es ist aus keinem Stein gezogen“ Studien zu Jacob Böhmes „Aurora oder Morgenröte im Aufgang“. Stockholm, „Acta Universitatis Stockholmiensis“ Almqvist and Wiksell International, 1986, 272 p.

2. BANFI, ANTONIO. *Jakob Böhme. Scritti di religione*. Traduzione, introduzione e note di Antonio Banfi. Torino, G. B. Paravia, 1924, XX + 93 p.

3. BARTSCH, G. *Jakob Böhme. Symposium*. „Deutsche Zeitschrift für Philosophie“, 23, nr. 3, 1975, pp. 483—484.

4. BERCHTENBREITER, IRMGARD. *Achim von Arnims Vermittelrolle zwischen Jakob Böhme als Dichter und seiner „Wintergesellschaft“*. Inaugural-Disseration zur Erlangung des Doktorgrades der Philosophischen Fakultät der Ludwig-Maximilian-Universität zu München, München, 1972, 337 p.

5. BOUTROUX, ÉMILE. *Études d'Histoire de la Philosophie*. Paris, F. Alcan, 1925, Jacob Boehme, pp. 211—289.

6. BRYCE, D. *The Works of Jacob Boehme*. With Introduction by a Graduate of Glasgow University. Vol. I. *The Epistles*. Glasgow, D. Bryce and Son, 1886, XI+216 p.

7. CASTELLANI, GIUSEPPE. *Teosofia. Jakob Böhme*. În: „Storia delle Religioni“. Fondata da Pietro Tacchi-Venturi (ed.). Torino, Unione Tipografico-Editrice, 1971, vol. IV, pp. 879—888.

8. DEGHAÏE, PIERRE. *Dieu et la nature dans „l'Aurore naissante“ de Jacob Böhme*. În: Antoine Favre et Rolf Christian Zimmermann. „Epochen der Naturmystik: Hermetische Tradition im wissenschaftlichen Fortschritt“. Berlin, Erich Schmidt Verlag, 1979, pp. 125—156.

9. DEGHAÏE, PIERRE. *Jacob Böhme. Ou de la difficulté du discours sur Dieu*. „Recherches de Science Religieuse“, 67, nr. 1, 1979, pp. 5—30.

10. DEGHAÏE, PIERRE. *La notion théosophique de médiation et le dualisme philosophique au 17e et 18e siècles*. În: „Histoire et littérature. Les écrivains et la politique“. Paris, Presses Universitaires de France, 1977, pp. 323—381.

11. DITTRICH, OTTMAR. *Geschichte der Ethik. Die Systeme der Moral vom Altertum bis zur Gegenwart*. Vierter Band. Leipzig, F. Meiner, 1932, Heterodoxie, 1. Johann Valentin Weigl; 2. Jacob Böhme, pp. 419–434; 435–461.

12. FAÇON, NINA. *Filosofia germană în timpul Reformei. Jacob Böhme*. În: „Istoria filosofiei moderne”. Vol. I. De la Renaștere pînă la Kant. Omagiu prof. Ion Petrovici. București, Societatea Română de Filosofie, 1937, pp. 124–129.

13. FEUERBACH, LUDWIG. *Esența creștinismului*. București, Edit. Științifică, 1961, 480 p. Misterul misticismului sau al naturii în Dumnezeu. Contradicția în teoria speculativă despre Dumnezeu.

14. HAENSCH, GERD. *Jacob Böhme und die Dialektik der Erkenntnis*. „Deutsche Zeitschrift für Philosophie”, 26, nr. 2, 1978, pp. 191–208.

15. HAENSCH, GERD. *Über die naturphilosophischen Anschauungen Jakob Böhmes*. „Deutsche Zeitschrift für Philosophie”, 23, nr. 3, 1975, pp. 415–426.

16. HEGEL, G. W. F. *Enciclopedia științelor filosofice. Filosofia naturii*. București, Edit. Academiei R. S. România, 1971, Conceptul naturii, pp. 21–35.

17. HEGEL, G. W. F. *Prelegeri de filosofie a religiei*. București, Edit. Academiei R. S. România, 1969, Introducere, pp. 9–44; Religia absolută, pp. 448–504.

18. HEGEL, G. W. F. *Prelegeri de istorie a filosofiei*. Vol. II. București, Edit. Academiei R. S. România, 1964, C. Reforma, pp. 339–347; Filosofia modernă, I. Bacon și Böhme, pp. 351–402.

19. HEINRICH, GERDA. *Aspekte frühromantischer Böhme-Rezeption. Böhme und Novalis*. „Deutsche Zeitschrift für Philosophie”, 23, nr. 3, 1975, pp. 427–439.

20. *Histoire de la Philosophie, 2. La Renaissance, l'Âge classique, le Siècle des Lumières, la Révolution kantienne*. Yvon Belaval (ed.), Paris, Encyclopédie de la Pléiade, 1973. Corneille Agrippa et Théophraste Paracelse, pp. 121–156; De Caspar von Schwenkfeld à Jacob Böhme, pp. 232–247.

21. HÖFDING, HARALD. *Histoire de la Philosophie Moderne*. Vol. I, 3e édition. Paris, F. Alcan, 1924, La spéculation religieuse. Jacob Böhme, pp. 74–83.

22. KASAI, T. „Eul” în doctrina Dogen și la Boehme (în japoneză). „Journal of Indian and Buddhist Studies” (Tokyo), 19, nr. 2, 1970, pp. 713–716.

23. KAISER, W. *La doctrine du langage naturel chez Jacob Boehme et ses sources*. „Poétique” (France), 3, nr. 11, 1972, pp. 337–366.

24. KOLAKOWSKI, LESZEK. *Main Currents of Marxism. Its Origin, Growth and Dissolution*. 1. The Founders. Oxford, Oxford University Press, 1981, 7, Jacob Böhme and the duality of Being, pp. 36–37.

25. KORN, ERNST R. *Sur le premier „philosophus teutonicus” Jacob Böhme*. „Revue Thomiste”, 73, nr. 1, 1973, pp. 47–62.
26. KOYRÉ, ALEXANDRE. *La Philosophie de Jacob Boehme*. Paris, Librairie Philosophique J. Vrin, 1929, XVIII + 524 p.
27. LEMPER, ERNST HEINZ. *Jakob Böhme: Leben und Werk*. Berlin, Union Verlag, 1976, 241 p.
28. MARTENSEN, HANS LASSEN. *Jacob Boehme: His Life and Teaching or Studies in Theosophy*. Translated from the Danish by T. Rhys Evans. London, Hodder and Stoughton, 1885, XVI + 344 p.
29. NEGULESCU, P. P. *Filosofia Renasterii*. Vol. III. Ed. a II-a, București, Editura „Cugetarea”, 1947, Cap. al II-lea. Misticismul. Jacob Böhme, pp. 79–105.
30. PEUCKERT, WILL-ERICH. *Jacob Böhme. Theosophia revelata. Oder alle göttliche Schriften Jacob Böhmes, von Altseidenberg, 1730, Sämtliche Schriften. Facsimile-Neudruck der Ausgabe von 1730 in elf Bänden neu herausgegeben von Will-Erich Peuckert. Siebter Band. Mysterium Magnum, oder Erklärung über das Erste Buch Moses (1623)*. Stuttgart. Fr. Fromann, Günther Holzboog, 1958, Vol. I, II, XVI + 450 p.
31. PIÓRCZYŃSKI, JÓZEF. *Jakuba Böhmeo teoria absolutu*. „Studia Filozoficzne”, nr. 11, 1987, pp. 103–121, abstract in engleză și rusă.
32. RICHTER, L. C. *Jakob Böhme. Mystische Schau*. Hamburg, Hoffmann und Campe Verlag, 1943, 95 p.
33. SCHELLING, F. W. J. v. *Erster Entwurf eines Systems der Naturphilosophie*, zum Behuf seiner Vorlesungen. Jena und Leipzig, Chr. E. Gabler, 1799, 322 p.
34. SCHMITZ, H. R. *L'âme et „l'Ungrund”*. „Revue Thomiste”, 76, nr. 2, 1976, pp. 208–242.
35. SCHMITZ, H. R. *Jacob Boehme et l'avènement d'un homme nouveau*. „Revue Thomiste”, 78, nr. 4, 1978, pp. 561–617.
36. SCHMITZ, H. R. *L'option de Boehme*. „Revue Thomiste”, 74, nr. 1, 1974, pp. 35–81.
37. SCHMITZ, H. R. *Un mémorial de „l'Ungrund”*. „Revue Thomiste”, 76, nr. 1, 1976, pp. 5–21.
38. SCHULZE-MAIZIER, FRIEDRICH. *Jakob Böhmes Schriften*. Ausgewählt, übertragen und eingeleitet von Friedrich Schulze-Maizier. Leipzig, Im Insel-Verlag, 1938, I, II + 413 p.
39. SECRÉTAN, CHARLES. *La Philosophie de la liberté. Cours de philosophie morale fait à Lausanne*. Vol. I. Paris, Hachette, 1849, Lecția a V-a, Jacques Böhme, pp. 95–100.
40. SMART, NINIAN. *Jacob Boehme*. În: „The Encyclopaedia of Philosophy”. Paul Edwards (ed.), New York, The MacMillan Company and The Free Press, London, Collier—MacMillan, 1967, p. 328.

41. TEVZADZE, G. V. *Dialektičeskie idei v epohi nemetskoj Reformatsii*. „Voprosi Filosofii”, nr. 6, 1981, pp. 164—172.

42. TOMKOWSKI, J. *Sursele filosofiei naturii la Jacob Böhme* (în polonă). „Studia Filozoficzne”, nr. 12, 1979, pp. 99—114.

43. VIELLARD—BARON, J. L. *De l'intériorité comme lieu du sacré*. „Cahiers de l'Université Saint Jean de Jérusalem” (Paris), nr. 1, 1975, pp. 127—142.

44. WEHR, GERHARD. *Jakob Böhme. Aurora oder Morgenröte im Aufgang*. Herausgegeben und erläutert von Gerhard Wehr, Freiburg im Breisgau, Auum Verlag, 1977, V + 402 p.

45. WEINHANDL, FERDINAND. *Die Gestaltanalyse*. Erfurt, Verlag Kurt Senger, 1927, Jakob Böhme, pp. 99—118.

46. WEYLAND, M. *Las influencias místicas en el romanticismo alemán* (J. A. Bengel, J. Böhme, Schelling, Novalis, Swedenborg), „Cuadernos de Filosofía” (Argentina), 12, nr. 18, 1972, pp. 286—296.

47. WOLFGAST, S. *Jakob Böhme, Friedrich Christoph Oetinger und der junge Schelling*. „Wissenschaftliche Zeitschrift der Friedrich Schiller Universität” (Jena), 25, nr. 1, 1976, pp. 163—172.

Pentru detalierea ideilor tratate în prezenta ediție critică au mai fost consultate și sursele documentare:

— *Dictionary of the Bible*. James A. Selbie (ed.), Edinburgh, T. and T. Clark, 1909.

— *Dictionary of the History of Ideas. Studies of Selected Pivotal Ideas*. Philip P. Wiener (ed.), New York, Charles Scribner's Sons, 1973.

— *Dictionary of Philosophy and Psychology*. James Mark Baldwin (ed.), Gloucester, Mass. Peter Smith, 1960.

— *Dictionnaire de droit canonique*. André d'Avallon (ed.), Paris, Hippolyte Walzer, Librairie-Éditeur, 1889.

— *Enciclopedia Italiana di Scienze, Lettere ed Arti*. Istituto della Enciclopedia Italiana, Roma, 1951.

— *Encyclopaedia of Religion and Ethics*. James Hastings, M. A., D. D. (ed.), Edinburgh, T. and T. Clark, 1910.

— *Encyclopaedia Universalis*, France S—A., 1968.

— *The Encyclopaedia Britannica*. Chicago, London, William Benton Publisher, 1971.

— *Encyclopédie des Mystiques*. M.—M. Davy (ed.). Paris, Laffont, 1972, 529 p.

— *Grand Larousse encyclopédique*. Paris, Librairie „Larousse”, 1964.

— *Meyers Neues Lexikon*. Leipzig VEB Bibliographisches Institut, ed. 1961 și ed. 1972.

— *Reallexikon für Antike und Christentum*. Sachwörterbuch zur Auseinandersetzung des Christentums mit der Antiken Welt. Theodor Klauser (ed.). Stuttgart, Anton Hiersemann, 1962.

— *Rizzoli—Larousse. Encyclopedia Universalis*. Milano, Rizzoli Editore, 1966.

INDICE DE TERMENI

- ADEVĂR 57, 86, 117, 131, 141, 157, 169, 202, 208, 209, 239, 344, 360.
- ADÎNC 54, 81, 90-93, 98, 99, 102, 111, 117-119, 123, 145, 147, 151, 163, 165, 179, 181, 195, 200, 201, 205, 215, 220, 234, 275, 280, 283, 288, 293, 296, 312-316, 331, 333, 338, 344, 345, 347, 356, 358, 359, 367, 370, 372, 373, 379, 386, 389, 397, 400, 401, 403-410.
- ALCHIMIE 354, 355.
- ARGUMENT 139.
- ASTROLOGIE 54, 68, 341, 342, 381, 382, 384, 387, 389, 391.
- BINE 55-59, 61, 62, 64, 65, 67-71, 73, 74, 76-80, 83, 91, 98, 101, 109, 114, 151, 152, 202, 209, 218, 226, 249, 263, 270, 277, 282, 286, 287, 291, 325, 337, 381, 387.
- CALIFICARE 75, 78, 81, 92, 98, 101, 107, 211, 215, 216, 218, 220, 222, 224, 250, 258, 259, 262, 301, 315, 322, 338, 351, 400, 401, 402, 406, 407.
- CALITATE 54-57, 64-69, 73-80, 84, 98, 101-103, 107, 109, 112-114, 117, 119, 123, 128-141, 146-148, 150, 152-156, 158-160, 164, 166, 167, 171-175, 177-179, 181-183, 185, 187, 188, 193, 196, 198-200, 205, 206-210, 212-214, 216, 218, 219, 221-223, 228-233, 235, 239, 241-243, 245-247, 249, 251, 252, 257, 260, 267, 268, 272, 273, 280, 281, 284, 288, 300, 303, 304, 306, 307, 309, 313, 320, 328, 331, 333-336, 340, 351, 353, 354, 358, 359, 361, 372, 385, 394, 395, 397, 398, 400, 413.
- CĂDERE 72, 90, 99, 118, 123, 124, 141, 142, 145, 150, 152, 170, 196, 223, 225, 226, 228, 237, 249, 254, 265, 269, 272, 294, 323, 333, 412.
- CĂLDURĂ 73-77, 79, 87, 98, 124, 131, 134, 136, 139, 140, 146, 147, 149, 150, 154, 155, 166, 188, 190, 205, 212, 218, 229, 233, 242, 243, 246, 268, 274, 300, 336, 347, 359, 376, 385, 386, 390, 391, 394, 397, 399, 403.
- COMPREHENSIVĂ 71, 72, 82, 118, 139, 156, 165, 175, 193, 194, 232, 236, 243-245, 252, 255, 256, 259, 268-270, 276, 277, 304, 306, 312, 313, 318, 320, 322-324, 327, 328, 331, 332, 336, 338, 341, 344, 348, 352, 355, 362, 363, 371, 375, 378, 381, 383, 384, 395-397, 403, 413.
- CREAȚIE (FĂCERE) 79, 80, 92, 94, 96, 117, 136, 150, 152, 182, 209, 213, 214, 223, 226, 231, 249, 254, 263, 269, 283, 289, 290, 299, 300, 302, 303,

- 308, 330, 340, 344, 347, 350, 372, 385, 402, 406.
- CREDINȚĂ** 69, 89, 169, 199, 302, 310, 311, 317, 350, 357, 365, 382, 389.
- CUNOAȘTERE** 68, 69, 71, 72, 79, 80, 115, 118, 120, 145, 166, 178, 196, 221, 229, 252, 253, 264, 265, 272, 275, 282, 284, 288, 290, 292, 320, 326, 330, 331, 339, 341, 342, 344-346, 355, 357, 365, 367, 368, 374, 379, 381, 382, 388, 393, 400, 404, 412.
- DIAVOL (LUCIFER, SATANA)** 55-57, 60, 62-65, 67, 70, 72, 78, 83, 90, 96, 97, 99, 101, 103-105, 109, 110, 117, 118, 123, 126, 128, 130, 139, 140-146, 150-152, 163, 164, 177, 179, 180, 185, 191, 192, 194, 196-199, 201-204, 206-209, 213, 217, 219-226, 228, 230-232, 234, 236-238, 239-242, 244-250, 253-255, 257-261, 263-267, 269, 270, 272, 273, 276, 277, 279, 280, 282, 285-288, 305, 307, 309-311, 316-319, 321-324, 326, 328, 329, 331-333, 336, 338, 347, 348, 357-360, 365-373, 376-378, 380, 382-384, 389, 396, 399, 404, 406, 408-414.
- DIFERENȚIERE** 95, 138, 150, 153, 155, 183, 187, 233, 238, 246, 247, 281, 314, 332, 348-350, 362, 364, 371, 374, 376, 379, 385, 388, 390-392, 397, 401.
- DORINȚĂ** 173, 174, 245, 256, 259, 272, 288, 347, 368, 378, 380, 401.
- DRAGOSTE (IUBIRE)** 71, 72, 78, 84, 98, 103, 115, 127-129, 137, 141-143, 145-152, 160, 163, 164, 166, 168, 170-174, 182, 183, 185-187, 189-193, 196, 198, 204, 206, 212, 216, 217, 219, 223, 224, 226, 229, 231, 235, 236, 238-242, 245-247, 249, 251, 255, 258, 260, 263, 271, 273, 274, 276, 277, 286, 290, 291, 294, 298-300, 310, 311, 315, 316-320, 322, 323-330, 336, 346-349, 352-355, 357, 361, 363, 365, 366, 368, 370, 375, 376, 378, 379, 382, 383, 385, 387, 391, 397-399, 400, 406, 407, 409, 410, 412, 413.
- DREPTATE** 169, 170, 217, 228, 237, 261, 387, 401, 413.
- DREPT DE MALEFICIU** 220, 224, 226, 228.
- DREPT DE MOȘTENIRE** 232, 233.
- DREPT DIVIN (CERESC)** 248, 369, 376, 378, 383, 387, 400, 401, 407.
- DREPT NATURAL** 115, 126, 189, 216-218, 220, 221, 325, 401.
- DUMNEZEU (TĂTĂL)** 55-59, 61, 66, 68-74, 79-81, 83, 85-91, 93-99, 101-103, 105, 106, 108-110, 112-115, 117-131, 136, 138-143, 145-147, 150-153, 157-159, 161, 163-167, 169-171, 173, 176-182, 184-190, 192-202, 204, 205, 207-212, 214-218, 220, 221, 223, 224, 226-249, 251-259, 261-267, 269-273, 275-277, 279, 281-336, 339, 341, 342, 344-350, 353-362, 364-380, 382-388, 390-394, 397-414.
- EXPERIENȚĂ** 355, 366.
- FIINȚĂ DIVINĂ (FIINȚĂ TURTUROR FIINȚELOR)** 78, 88, 89, 94, 98, 112, 117, 119, 121, 122, 126, 128, 131, 138, 139, 151, 188, 195, 212, 216, 240, 249, 252, 290, 292, 293, 301, 330, 341, 348, 356, 357, 362, 366, 367, 376, 377, 400, 401-403, 407.
- FIINȚĂ NATURALĂ (CREATURĂ)** 78, 94, 98, 112, 121, 127, 131, 140, 141, 160, 161, 170, 177, 210, 212, 214, 215, 217, 226, 249, 253-255, 315, 318, 330, 355, 383, 393, 394, 396, 398, 399, 403, 405, 409.
- FILOSOFIE** 54, 68, 79, 145, 282, 301, 302, 342, 382.
- IISUS HRISTOS (FIUL)** 67-71, 81, 86-95, 98, 101, 102, 104, 105, 107, 108, 110, 112, 113, 115, 116, 118-122, 124, 129, 139,

- 144, 152, 163, 168, 169, 171,
179, 181-183, 186-188, 194, 196-
199, 202, 204-207, 211, 213, 215,
217, 219, 222, 224, 225, 236,
238, 239, 243, 244, 248, 252,
255, 259, 270, 281, 290, 295,
297, 299, 310, 312, 315, 317,
318, 319, 331, 349, 357, 360,
362, 364, 367, 369, 372, 375,
377, 382, 388-390, 399.
- INFINIT 118, 122, 177, 355, 374,
384, 402, 406.
- INTELECT 57, 70, 94, 102, 136,
138, 150, 162, 203, 206, 281,
292, 313, 366, 371, 374, 381,
393, 395.
- INGER 68, 72, 73, 78-80, 83, 88,
90, 94, 95, 98, 101-108, 111-
115, 117-121, 123-126, 128, 131,
139-143, 145, 151, 153, 157,
163, 164, 173, 175-178, 181-
195, 197-200, 207, 213, 214, 216,
218, 220, 221, 223-225, 230,
235, 243, 244, 246, 248, 250-256,
258, 259, 263, 265, 270, 276,
293, 294, 297-299, 316-318, 325,
328, 346, 356, 358, 363, 365-368,
372-374, 378, 388, 409-412.
- INTUNERIC 59, 63, 65, 67, 71,
73, 74, 94, 102, 127, 128, 130,
131, 137, 149, 156, 162, 166,
199, 214, 215, 218, 239, 240,
245, 254, 260, 262, 266, 268,
273, 283, 284, 290, 302, 303,
306-308, 310, 316, 322-324, 332,
344, 346, 370-373, 382, 383,
399, 403-407, 411.
- LUMINĂ 59, 65-67, 69-71, 73,
74, 79, 87, 88, 90, 93-95, 98,
102, 107, 110, 115, 118-120, 124,
126-128, 130, 134, 136-143, 146-
150, 154-159, 162, 166-175, 177-
179, 183, 188, 193, 196, 197,
199, 201, 205-207, 211-217, 220-
222, 224-226, 228, 238, 240-243,
245, 251-254, 256, 260, 262,
264-269, 273-277, 282, 283, 288,
289, 291, 292, 300-306, 308, 310,
322-324, 331, 335-340, 344, 346,
348-354, 359-361, 363-365, 369-
373, 375, 377-380, 382, 385, 386,
388, 390-395, 397-399, 402, 404-
409, 411-414.
- LEGE 169, 170, 349.
- LIBERTATE 174, 277, 301, 347.
- MARCURIU 100-102, 105, 107,
108, 113, 114, 120, 121, 124,
153, 154, 158, 174-176, 198, 212,
216, 246, 249, 300.
- MATERIE 121, 131, 152, 229,
268, 274, 330, 332, 354, 356.
- MILĂ 129, 138, 143, 176, 240,
291, 310.
- MISTER (TAINĂ) 64, 69, 90,
105, 118, 120, 123, 124, 126, 132,
136, 152, 158, 159, 173, 179, 199,
204, 272, 281, 284, 309, 313, 314,
320, 322, 331, 332, 342, 346,
405, 408.
- MÎSCARE 132, 181, 212, 215,
247, 251, 268, 338, 339, 359,
370, 386, 399.
- MINIE 127, 128, 136, 140, 142,
146, 160, 164, 169, 170, 172,
189, 217, 225, 226, 234-236, 240,
241, 243, 244, 253, 254, 258,
259, 261-264, 266-270, 274, 276-
279, 281-287, 293-296, 298, 299,
302-307, 309, 311, 313-317, 319-
329, 332-334, 338-340, 343, 345-
352, 354, 355, 357-359, 361, 366,
368, 369, 371, 372, 373, 375-
380, 383-388, 390, 394, 395,
397-399, 408-411.
- NIMIC 330, 356, 403.
- PĂCAT 56, 62, 63, 70, 71, 115,
117, 171, 179, 188, 201, 215,
217, 226-228, 232, 238, 241, 244,
246, 250, 253, 261, 263, 270,
296, 301, 314, 315, 345, 346,
373, 388.
- POSESIUNE FIZICĂ (PRO-
PRIE) 115, 190, 229, 232.
- PRINCIPIU 173, 174, 234, 235,
238, 252, 266, 326-328.
- RAȚIUNE 54, 79, 80, 82, 85-87,
93, 94, 96, 118, 131, 136, 137,
139, 151, 253, 264, 275, 276,

- 281, 292, 296, 302, 323, 328,
366, 367, 382, 393, 395, 403,
412.
- REVELAȚIE 118, 179, 198, 201,
224, 226, 227, 236, 250, 263,
272, 290, 347.
- RAU 55-61, 63-66, 68-71, 73-79,
81, 83, 91, 97, 101, 114, 143,
145, 152, 171, 202, 208, 209,
217, 219, 225, 226, 228, 233,
236, 237, 241, 242, 244, 249,
254, 263, 269-273, 277, 279, 282,
286, 287, 291, 296, 299, 311,
312, 325, 337, 348, 349, 353,
359, 366, 369, 373, 381, 387,
389.
- SALNITRU 99-102, 105, 108,
114, 121, 124, 127-129, 131, 132,
138, 142, 151, 152, 154, 157,
163, 173, 176, 181, 182, 184,
187, 189, 198, 207, 213, 214,
217, 221, 222, 225, 229-231, 233,
238, 240-245, 247-250, 258-261,
266, 268, 269, 271, 273, 274,
278-280, 282, 283, 286, 298-
300, 304, 322-324, 339, 351-354,
373, 405, 406, 408, 409, 411,
412.
- SFÎNTA TREIME 66, 67, 79, 81,
83, 84, 86, 89, 91, 93, 94, 104,
112, 114, 117, 118, 121, 126,
162, 174, 175, 178, 181, 192,
194-196, 198, 214, 256, 296,
315, 347, 364, 366, 378, 402,
407-408.
- SFÎNTUL DUH 56, 56, 58, 66,
67, 69-71, 74-76, 79-81, 86, 87,
89, 91-95, 98, 102, 103, 109, 112-
116, 118-122, 125, 139, 144, 145,
147, 150, 163, 168, 174, 178,
187, 192, 197-199, 204, 211, 217,
234, 243, 244, 248, 252, 281, 284,
285, 288, 290-292, 295, 297, 307-
310, 312, 315, 320, 321, 324, 330,
347, 361-367, 369, 372, 374, 375,
377-379, 393
- SIMȚ 68, 98, 110, 113, 118, 122,
132, 156, 265, 267, 357, 393-395,
398, 401, 413
- SPIRIT 55, 67-71, 73, 76, 80, 84,
86, 88, 89, 91-96, 98, 101, 103,
105-111, 114, 117, 118, 123, 126,
127-133, 135-141, 143, 146, 149-
174, 178, 180, 181-185, 187, 188,
190-194, 196, 198-200, 203-206,
209-213, 215-223, 226-231, 233-
235, 238-240, 243-253, 255-262,
264, 265, 267, 268, 270-277, 279-
292, 298-304, 306-309, 311, 312,
315-320, 322, 323, 325-328, 330-
335, 338-341, 343, 345-350, 352-
354, 356, 357, 359-363, 365-
369, 371, 372, 374, 377, 378, 381,
382, 384, 387, 388, 393-398,
401-403
- SUBSTANȚĂ 114, 209, 235, 252,
260, 330, 341, 352, 362, 377, 402
- SUFLET 55, 56, 64, 69-72, 87, 94,
95, 106, 107, 116, 130, 142, 146,
147, 152, 157, 160, 161, 165, 170,
172, 177, 178, 179, 186, 195, 205,
216, 236, 238, 240, 249, 253, 256,
263-265, 270, 271, 282-284, 287-
291, 293, 294, 297, 298, 300, 303,
305, 315-317, 319, 320, 327-330,
338, 341, 346, 355, 359-361, 368,
374, 378, 382, 388, 395, 405-407,
410-413
- ȘTIINȚĂ 118, 162, 171, 226, 229,
250, 310-312, 342, 348, 349, 356,
367, 387, 412, 413
- TEMEI 119, 121, 123, 145, 193,
323, 330, 356, 357, 408, 413
- TEOLOGIE 54, 68, 342
- UNIVERS 118, 132, 139, 234, 254,
296, 307, 390, 391, 396, 397
- VOINȚĂ 70, 78, 80, 95-97, 125,
126, 131, 132, 136, 161, 171, 174,
181, 183, 188, 197, 198, 205, 224-
227, 229, 235, 236, 238, 239, 242,
243, 247-249, 255, 256, 259, 263,
269, 273, 276, 279, 285, 287, 291-
293, 304, 311, 328, 365, 367, 368,
378, 395, 407, 409

TABLA DE MATERII

Studiu introductiv de <i>Rodica Croitoru</i>	5
AURORA SAU RĂSĂRITUL CARE SE ÎNTREZĂREȘTE.	
Notă asupra traducerii de <i>Rodica Croitoru</i>	52
Precuvîntarea autorului către bunul cititor asupra cărții de față	54
Cap. I. Despre cercetarea ființei divine în natură și despre cele două calități	73
Cap. II. Îndreptar asupra modului cum trebuie privite ființa divină și cea naturală	78
Cap. III. Despre înalt-binecuvîntata, triumfătoare, sfînta, sfînta, sfînta Treime Dumnezeu-Tatăl, Fiul, Sf. Duh, unul Dumnezeu	86
Cap. IV. Despre crearea sfinților. O îndrumare sau o poartă deschisă spre cer	97
Cap. V. Despre substanța corporală, despre ființa și însușirea îngerilor	104
Cap. VI. Cum îngerul și omul sînt după chipul și asemănarea lui Dumnezeu	112
Cap. VII. Despre ținutul, sălașul și orînduirea îngerilor, așa cum au fost la început după facerea lor și cum au devenit mai tîrziu	117
Cap. VIII. Despre întregul trup al unui regat îngeresc — marele mister	126
Cap. IX. Despre încîntătoare, dulcea și milostiva dragoste a lui Dumnezeu, marea taină cerească și divină	144
Cap. X. Despre al șaselea spirit originar din puterea divină	153
Cap. XI. Despre cel de-al șaptelea spirit originar în puterea divină	165
Cap. XII. Despre nașterea și venirea sfinților îngeri, precum și despre domnia, rînduiala și bucuria lor cerească	181
Cap. XIII. Despre groaznica, jalnica și ticăloasa cădere a regatului lui Lucifer	201
Cap. XIV. Cum a devenit Lucifer din îngerul cel mai frumos al cerului, cel mai fioros dintre diavoli	220
Cap. XV. Despre cea de-a treia specie sau figură a începutului păcatelor în Lucifer	238

Cap. XVI. Despre a șaptea specie sau formă a începutului păcătuirii în Lucifer și în îngerii săi	250
Cap. XVII. Despre starea mizerabilă și de plins a naturii pervertite și despre originea celor patru elemente, în loc de sfînta cîrmuire a lui Dumnezeu	267
Cap. XVIII. Despre crearea cerului, a pămîntului și a zilei dinții	272
Cap. XIX. Despre cerul creat și despre înfățișarea pămîntului și a apei, despre lumină și întuneric	290
Cap. XX. Despre ziua a doua	309
Cap. XXI. Despre ziua a treia	322
Cap. XXII. Despre nașterea astrelor și despre crearea celei de-a patra zi	341
Cap. XXIII. Despre adîncul de deasupra pămîntului	356
Cap. XXIV. Despre încorporarea astrelor	370
Cap. XXV. Despre întregul trup al nașterii astrale, adică despre întreaga astrologie sau întregul trup al acestei lumi	381
Cap. XXVI. Despre planeta Saturn	396
Cap. XXVII	414
<i>Note</i>	415
<i>Bibliografie selectivă</i>	433
<i>Indice de termeni</i>	437

Tehnoredactor ANGELA ILOVAN
Coli tipar 27,750 planşe 16 pag. alb-negru
Bun de tipar 27. 05. 1993.
Comanda nr. 14.
Imprimeria „Ardealul” Cluj

Jakob Böhme era considerat de Hegel drept „primul filosof german”, iar Feuerbach îl celebra, între altele, datorită „gustului pentru natură”. Autodidact, meseriaş, pastor, considerat eretic, Böhme este o figură singulară în istoria spiritului.

Cartea Aurora sau răsăritul care se întrezăreşte. Aceasta înseamnă: Rădăcina sau muma filosofiei, astrologiei şi teologiei pe temeiul adevărat, sau descrierea naturii constituie una din operele definitorii ale lui Jakob Böhme.